

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ BÖLÜMÜ
RESİM-İŞ ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI

PROGRAMLI VE ETKİLİ BİR MÜZE GEZİSİ İÇİN
GELİŞTİRİLEN MÜZE EĞİTİM PAKETİNİN ETKİLİLİĞİNİN
ÖLÇÜLMESİ
(Ankara İli İlköğretim I. Kademe 3. Sınıf Sanat Etkinlikleri Dersi
Örneği)

DOKTORA TEZİ

Hazırlayan
AYŞE GÜLER

ANKARA-2009

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ BÖLÜMÜ
RESİM-İŞ ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI

PROGRAMLI VE ETKİLİ BİR MÜZE GEZİSİ İÇİN
GELİŞTİRİLEN MÜZE EĞİTİM PAKETİNİN ETKİLİLİĞİNİN
ÖLÇÜLMESİ
(Ankara İli İlköğretim I. Kademe 3. Sınıf Sanat Etkinlikleri Dersi
Örneği)

DOKTORA TEZİ

Hazırlayan
AYŞE GÜLER

Danışman
Doç. Dr. Serap BUYURGAN

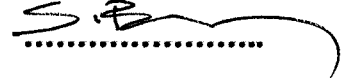
ANKARA-2009

Ayşe GÜLER'e ait Programlı ve Etkili Bir Müze Gezisi İçin Geliştirilen Müze Eğitim Paketinin Etkililiğinin Ölçülmesi (Ankara İli İlköğretim I. Kademe 3. Sınıf Sanat Etkinlikleri Dersi Örneği) başlıklı araştırma 18 Mayıs 2009 tarihinde, jürimiz tarafından Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-iş Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda **DOKTORA TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

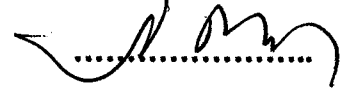
Adı Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı) Doç. Dr. Serap BUYURGAN

.....

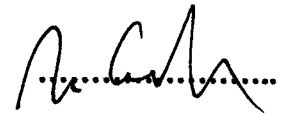
Üye Prof. Dr. Nihat BOYDAŞ

.....

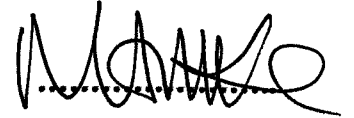
Üye Prof. Dr. Alev KURU

.....

Üye Doç. Dr. Necati CEMALOĞLU

.....

Üye Doç. Namık SARIKAVAK

.....

ÖNSÖZ

Bu araştırmada, ilköğretim I. kademe 3. sınıf Sanat Etkinlikleri dersinde, programlı bir müze ziyareti için geliştirilen müze eğitim paketinin içerisindeki etkinliklerin uygulaması sonucunda, deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin erişimi, kalıcılık ve derse yönelik tutumları arasındaki fark ile öğretmenlerin programlı bir müze ziyareti sürecinin önemine ilişkin görüşleri belirlenmiştir.

Araştırma ile geleneksel olarak uygulanan ilköğretim Sanat Etkinlikleri derslerindeki etkinliklerden farklı olarak geliştirilen müze eğitim paketi etkinliklerine göre planlanan bir müze ziyaretinin, ilköğretim I. kademe öğrencilerinin verimli bir müze ziyareti süreci geçirmelerine örnek oluşturması umulmaktadır.

Bu tezin gerçekleşmesinde, ilgisiyle ve olumlu yönlendirmeleriyle bana yol gösteren, beni bu çalışma için teşvik eden danışmanım Doç. Dr. Serap BUYURGAN'a, araştırmanın başlangıcından bitimine kadar kıymetli desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen, başarı testi, tutum ölçeği ve görüşme formunun geliştirilmesine ve araştırmanın istatistiklerinin yapılmasına yardım eden Doç. Dr. Necati CEMALOĞLU'na ve tez izleme dönemi boyunca önerileriyle, eleştirileriyle ve yardımlarıyla destek veren Prof. Dr. Alev KURU'ya teşekkürlerimi sunarım.

Araştırma sürecinde kıymetli vakit ve emeklerini harcamış olan Prof. Dr. Nihat BOYDAŞ'a, Yrd. Doç. Dr. Bahri ATA'ya, Doç. Dr. Galip YÜKSEL'e, Yrd. Doç. Dr. Sevil Filiz BÜYÜKALAN'a, Anadolu Medeniyetleri Müze'si müze eğitimcisi Halil DEMİRDELEN'e, doktora öğrenimim boyunca çalışmama desteğinden dolayı görev yaptığım okulun yöneticilerinden M.Raşit SEZEN'e de ayrıca teşekkür ediyorum. Araştırmada uygulama okulu olarak yararlandığım Şehit Ordonat Üstçavuş Mahmut Özdemir İlköğretim Okulu yöneticilerine, ders öğretmenleri Kadriye AKAN'a, Nesrin UĞURLU'ya, 3-C ile 3-E sınıfı öğrencilerine ve şu anda adını burada anamadığım yardımlarını esirgemeyen kıymetli arkadaşlarıma teşekkürü bir borç bilirim. Son olarak bu çalışmanın ortaya çıkmasında bana göstermiş olduğu hoşgörü ve yardımıyla eşim Sedat GÜLER'e teşekkür ederim.

Mayıs 2009
Ayşe Güler

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Sanat Etkinlikleri dersini, programlı bir müze ziyareti için geliştirilen, müze eğitim paketinin içerisindeki etkinliklerine göre uygulamanın, erişime, kalıcılığa ve tutuma etkisi ile öğretmenlerin programlı bir müze ziyareti planlanmasının önemine ilişkin görüşlerini belirlemektir.

Araştırma 2007-2008 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Ankara ili Şehit Ordonat Üstçavuş Mahmut Özdemir İlköğretim Okulu I. kademe 3. sınıf öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Random yoluyla oluşturulan örneklem gruplarından 3-E (n=37) deney grubu, 3-C (n=38) ise kontrol grubu olarak atanmıştır. Araştırmada hem nicel hem de nitel veri toplama yöntemlerinden yararlanılmış ve deneysel desen yöntemlerinden öntest-sontest kontrol gruplu desen kullanılmıştır. Araştırmada veriler başarı testi (öntest-sontest), tutum ölçeği ve görüşme formu ile elde edilmiştir. Araştırmaya katılan gruplara, başarı testi ve tutum ölçeği olarak deneysel işlem öncesi öntest ve işlem sonrası sontest ve 8 hafta sonra kalıcılık testi uygulanmıştır. Araştırma elde edilen verilerin çözümlenmesinde yüzde, frekans ortalama ve standart sapma gibi parametrelerin yanında ilişkisiz örneklem t-testi, ilişkili örneklem için tek faktörlü anova ve ilişkisiz örneklem için iki faktörlü anova testleri uygulanmıştır. Nitel bulguların analizinde “betimsel analiz”den yararlanılmıştır.

Araştırma sonucunda, ilköğretim I. kademe 3. sınıf Sanat Etkinlikleri dersinde, programlı bir müze ziyareti gerçekleştirmek için öğretmen müze eğitim paketindeki etkinliklerin uygulandığı deney grubu öğrencileri ile geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin erişimi, kalıcılık ve derse yönelik tutumları arasında, deney grubu lehine anlamlı bir fark vardır. Ayrıca ilköğretim I. kademedeki görev yapan öğretmenler, müzelerde eğitim paketlerinin önemli bir ihtiyaç olduğu, müzelerden eğitim amaçlı faydalanılmadığı, müze gezilerinden verim alamadıkları, yazılı ve görsel materyallerin yetersiz olduğu, seminerlerin müzelerde uygulamalı olarak verilmesi gerektiği görüşündedirler.

Bu araştırmada elde edilen bulgulara göre, müze eğitim paketi içerisinde uygulanan müze rehberini kullanarak planlı ve etkili müze ziyaretleri gerçekleştirilmesine ve yapılacak yeni araştırmalara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

ABSTRACT

The purpose of this study is to explain the valuable contribution of exploiting the “Art Pursuits Session” based on the activities determined in the museum package programme, on conduct, permanence and attitude, and also to indicate the views of teachers regarding the importance of organising scheduled museum visits.

This study was conducted in Şehit Ordonat Üstçavuş Mahmut Özdemir Primary School in the spring term of 2007-2008. Out of a random sample of third grade students 3-E (n=37) were experimental while 3-C (n=38) were the controlling group. In the study both quantitative and qualitative data collecting methods were utilized and among experimental design methods pre-test, post-test controlling group design was used. The data was collected through achievement test (pre-test, post-test), attitude scale and attitude scale. The groups chosen in the study were given an achievement test, a pre-test prior to experimental process, a post-test following the process and finally an eight-week permanence test. In analyzing the data in addition to parameters such as percentage, frequency average and standard deviation we have also used discrete sampling t-test, one factor anova, two factor Anova for Independent Samples for related samples. “Descriptive analysis” was used in analysing qualitative data.

There is a significant difference in favour of the experimental group, who were involved in the activities of the museum package programme in order to actualize scheduled museum visits, in conduct, permanence and attitude towards the lesson when compared to the students in the controlling group going through traditional education. Furthermore, teachers working in primary schools stated that museum package programme is an absolute necessity. They also added that museums are not benefited for educational purposes, museum visits are not and audio-visual materials are insufficient. They are firmly of the opinion that applied seminars are to be given in the museums.

In accordance with the data obtained in this study, we can say that there is a requirement for further studies and for realising scheduled and efficient museum visits by utilising the museum guide in the museum package programme.

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI.....	11
ÖNSÖZ.....	111
ÖZET.....	114
ABSTRACT	115
İÇİNDEKİLER.....	116
TABLolar LİSTESİ.....	119
KISALTMALAR.....	121

BÖLÜM I GİRİŞ

1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Problem Cümlesi.....	11
1.3. Araştırmanın Amacı.....	11
1.3.1. Alt Problemler.....	12
1.4. Araştırmanın Önemi	14
1.5. Varsayımlar.....	16
1.6. Sınırlılıklar.....	16
1.7. Tanımlar.....	17

BÖLÜM II KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Müze, Müze Eğitimi ve Müze Eğitimcisi.....	20
2.2. Müzeciliğin ve Müze Eğitiminin Tarihsel Gelişimi.....	28
2.2.1.Dünyada Müzeciliğin ve Müze Eğitiminin Tarihsel Gelişimi.....	28
2.2.2. Ülkemizde Müzeciliğin ve Müze Eğitiminin Tarihsel Gelişimi.....	36
2.3. Müze Eğitimi Etkinlikleri	43
2.3.1.Programlı Bir Müze Ziyareti.....	43
2.3.2. Müze-Okul İşbirliği	53
2.3.3. Müze Ziyareti Süreci	62

2.3.3.1. Müze Ziyareti Öncesi Hazırlıklar	63
2.3.3.2. Müzede Eğitim Etkinlikleri.....	78
2.3.3.3. Müze Ziyareti Sonrası Eğitim Etkinlikleri.....	94
2.4. Sanat Etkinlikleri Dersi İçerisinde Müze Eğitimi.....	99
2.5. İlgili Araştırmalar.....	104
2.5.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	104
2.5.2. Yurtdışında Yapılan Araştırmalar.....	122

BÖLÜM III YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli.....	129
3.2. Evren ve Örneklem.....	133
3.4. Veri Toplama Araçları.....	134
3.4.1. Başarı Testi	134
3.4.2. Tutum ölçeği.....	136
3.4.3. Öğretmen Görüşme Formu.....	138
3.5. Verilerin Toplanması.....	139
3.5.1. Deney Grubu Denel İşlem Materyalleri (Öğretme Durumları).....	139
3.5.2. Deney Grubunda Uygulanan Denel İşlemler (Araştırmanın Uygulanması)	143
3.5.3. Kontrol Grubunda Uygulanan Geleneksel Öğretim Uygulamaları....	163
3.9. Verilerin Analizi ve Yorumlanması.....	168
3.9.1. İlişkisiz (Bağımsız) Örneklemeler T-Testi (Independent Samples t-test)	169
3.9.2. İlişkili Örneklemeler (Tekrarlı Ölçümlerde) İçin Tek faktörlü Anova (One-Way Anova for Repeated Measures)	169
3.9.3. İlişkisiz Örneklemeler İçin İki Faktörlü Anova (Two-Way Anova for Independent Samples).....	170

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

4.1. Araştırmanın Nicel Bulgu ve Yorumları.....	172
4.2. Araştırmanın Nitel Bulgu ve Yorumları.....	195

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar.....	219
5.2. Öneriler.....	228
KAYNAKÇA.....	231
EKLER.....	245

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 2.1. Müzelerin İşlevleri.....	23
Tablo 2.2. Müze Eğitimi Yöntemleri.....	50
Tablo 3.1. Öntest-Sontest Kontrol Gruplu Desen.....	131
Tablo 3.2. Araştırmada Uygulanan Deneysel Desen.....	132
Tablo 3.3. Deneklerin Şube ve Cinsiyetlere Göre Dağılımı.....	133
Tablo 4.1. Kontrol Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....	172
Tablo 4.2. Kontrol Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Testi Puanlarının Anlamlı Bir Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Anova Sonuçları.....	173
Tablo 4.3. Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....	175
Tablo 4.4. Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Testi Puanlarının Anlamlı Bir Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Anova Sonuçları.....	176
Tablo 4.5. Kontrol Grubunun Ön Tutum, Son Tutum ve Kalıcılık Tutum Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....	178
Tablo 4.6. Kontrol Grubunun Ön tutum, Son tutum ve Kalıcılık Tutum Puanlarının Anlamlı Bir Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Anova Sonuçları.....	179
Tablo 4.7. Deney Grubunun Ön Tutum, Son Tutum ve Kalıcılık Tutum Puanlarının Betimsel İstatistikleri.....	180
Tablo 4.8. Deney Grubunun Ön tutum, Son tutum ve Kalıcılık Tutum Puanlarının Anlamlı Bir Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Anova Sonuçları.....	181
Tablo 4.9. Kontrol ve Deney Grubunun Öntest Başarı Puanlarının Karşılaştırılması (t- testi).....	183
Tablo 4.10. Kontrol ve Deney Grubunun Sontest Başarı Puanlarının Karşılaştırılması (t -testi).....	183
Tablo 4.11. Kontrol ve Deney Grubunun Kalıcılık Testi Başarı Puanlarının Karşılaştırılması (t- testi).....	185
Tablo 4.12. Kontrol ve Deney Grubunun Ön Tutum Test Puanlarının Karşılaştırılması (t- testi).....	187
Tablo 4.13. Kontrol ve Deney Grubunun Son Tutum Test Puanlarının Karşılaştırılması (t- testi).....	188

Tablo 4.14. Kontrol ve Deney Grubunun Kalıcılık Tutum Test Puanlarının Karşılaştırılması (t -testi).....	189
Tablo 4.15. Deney ve Kontrol Grupları ile Uygulanan Öntest ve Sontest Puanlarına İlişkin İki Faktörlü Anova Sonuçları.....	191
Tablo 4.16. Deney ve Kontrol Grupları ile Uygulanan Öntest ve Sontest Puanlarına İlişkin İki Faktörlü Anova Sonuçları.....	191
Tablo 4.17. Deney ve Kontrol Grupları ile Uygulanan Ön tutum ve Son Tutum Puanlarına İlişkin İki Faktörlü Anova Sonuçları.....	193
Tablo 4.18. Deney ve Kontrol Grupları ile Uygulanan Ön Tutum ve Son Tutum Puanlarına İlişkin İki Faktörlü Anova Sonuçları.....	193
Tablo 4.19. Öğretmenlerin Hangi Eğitim Kademesinde Görev Aldıklarına İlişkin Dağılım.....	195
Tablo 4.20. Öğretmenlerin Eğitim Kıdemlerine İlişkin Dağılım.....	196
Tablo 4.21. Öğretmenlerin Müze Ve Müze Eğitimi ile İlgili Herhangi Bir Seminer Ya Da Kurs Alıp Almadıklarına İlişkin Dağılım.....	196
Tablo 4.22. Öğretmenlerin Öğrencilerini Ne Sıklıkta Müzelere Götürdüklerine İlişkin Dağılım.....	198
Tablo 4.23. Öğretmenlerin Öğrencilerini Müzelere Götürdüklerinde Karşılaştıkları Sorunlar Ve Eksikliklerin Olup Olmadığına İlişkin Dağılım.....	199
Tablo 4.24. Öğretmenlerin Öğrencilerini Müzelere Götürdüklerinde Karşılaştıkları Sorunlar Ve Eksikliklerin Neler Olduğuna İlişkin Dağılım.....	200
Tablo 4.25. Öğretmenlerin Öğrencileriyle En Son Yaptıkları Müze Ziyareti Sürecini Nasıl Geçirdiklerine İlişkin Dağılım.....	202
Tablo 4.26. Öğretmenlerin Öğrencileriyle Yaptıkları Müze Ziyareti Sürecinde Kendilerinde Gördükleri Eksikliklere İlişkin Dağılım.....	203
Tablo 4.27. Öğretmenlerin Öğrencileriyle Yaptıkları Müze Ziyareti Sürecinde Kendilerinde Gördükleri Eksikliklerin Neler Olduğuna İlişkin Dağılım.....	204
Tablo 4.28. Öğretmenlerin İlköğretim Okullarında Müzelerden Yeterince Faydalanılıp Faydalanılmadığına İlişkin Dağılım.....	205
Tablo 4.29. Öğretmenlerin İlköğretim Okullarında Neden Müzelerden Yeterince Faydalanılıp Faydalanılmadığına İlişkin Dağılım.....	206

Tablo 4.30. Öğretmenlerin Okullarında Müze Ziyareti Öncesi Gidecekleri Müzenin Eğitim Birimi İle İşbirliği Yapıp Yapmadığına İlişkin Dağılım.....	207
Tablo 4.31. Öğretmenlerin Öğrencilerini En Son Ne Zaman Müzeye Götürdüklerine İlişkin Dağılım.....	209
Tablo 4.32. Öğretmenlerin Öğrenciler İçin Hazırlanan “Müze Rehberi”ni Daha Önce Duyup Duymadıklarına İlişkin Dağılım.....	210
Tablo 4.33. Öğretmenlerin Öğrencilerini Daha Önce Herhangi Bir Ders Kapsamında Müzeye Götürüp Götürmediklerine İlişkin Dağılım.....	211
Tablo 4.34. Öğretmenlerin Öğrencilerini Daha Önce Hangi Ders Kapsamında Müzeye Götürdüklerine İlişkin Dağılım.....	211
Tablo 4.35. Öğretmenlerin Daha Önce Müze Ziyaretlerinde Bir Müzenin Ya Da Herhangi Bir Kaynaktan Hazırlanan Bir Eğitim Paketini Kullanıp Kullanmadığına İlişkin Dağılım.....	212
Tablo 4.36. Öğretmenlerin Müze Ziyaretlerinde müzedeki eserlerle ilgili gerekli resim, fotoğraf, bilgi yaprakları, müze eğitim paketleri,....gibi görsel ve işitsel materyallere kolaylıkla Ulaşıp Ulaşamadığına İlişkin Dağılım.....	214
Tablo 4.37. Öğretmenlerin Müze Ziyaretlerinde Müzedeki Eserlerle İlgili Gerekli Resim, Fotoğraf, Bilgi Yaprakları, Müze Eğitim Paketleri,....gibi Görsel Ve İşitsel Materyallere Neden Ulaşamadığına İlişkin Dağılım.....	214
Tablo 4.38. Öğretmenlerin Müzelerden Daha İyi Faydalanmalarını Sağlamak ve Verimli Bir Müze Ziyareti Yapmalarını Sağlamak İçin Kaynak Kitapların, Müze Eğitim Paketlerinin ve Bilgilendirici Eğitim Cd.’lerinin Oluşturulmasını İsteyip İstemediklerine İlişkin Dağılım.....	215
Tablo 4.39. Öğretmenlerin Müzelerden Daha İyi Faydalanmalarını Sağlamak ve Verimli Bir Müze Ziyareti Yapmalarını Sağlamak İçin Kaynak Kitapların, Müze Eğitim Paketlerinin ve Bilgilendirici Eğitim Cd.’lerinin Neden Oluşturulmasını İstediklerine İlişkin Dağılım.....	216
Tablo 4.40. Öğretmenlerin Verimli bir müze ziyareti için nasıl bir program geliştirilmesini istediklerine İlişkin Dağılım.....	217

KISALTMALAR

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

SPSS: Statistic Package for Social Sciences

G.Ü. : Gazi Üniversitesi

G.E.F: Güzel Sanatlar Fakültesi

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, problem cümlesi, araştırmanın amacı, alt problemler, araştırmanın önemi, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlar yer almaktadır.

1.1.Problem Durumu

İnsanı diğer canlılardan üstün kılan şey şüphesiz düşünebilme yeteneğidir. Düşünebilen insan, bilgiye erişir, bilgiyi kullanır, kendini geliştirerek üretir ve yaratıcılığını ortaya çıkarır. Dünyada ne kadar insan yaşıyorsa o kadar farklı düşünce biçimi, bilgiye erişim yeteneği ve herşeye farklı açıdan bakan o kadar çok sayıda *göz* var demektir. Yeteneği ortaya çıkaran şey ise *görebilme* eyleminde saklıdır. Çevremizde gördüğümüz bir olay ya da nesne aynı olsa da, o olay ya da nesneye bakıp görmeyi bilen insan sayısı kadar farklı fikir ve yorum mevcuttur. Her birey yaratıcı biçimde düşünme yeteneğine sahiptir. Gartenhaus (2000, s.11) bu yeteneği bir beceriye dönüştürmenin, uygulama ve olumlu pekiştirmeyi arttırmakla mümkün olduğunu belirtmiştir. Belki de bizleri büyüleyen; olay ve nesneler değil, aynı durumların ortaya çıkardığı farklı düşüncelerdeki çeşitliliktir. Her insan olayları ve nesneleri kendi yapısında farklı değerlendirmekte ve içselleştirmektedir. İşte burada, kişiden kişiye farklılık göstererek ortaya çıkan yaratıcı düşünme biçimlerinden bahsedebiliriz.

“Yaratıcılık tanındıktır, hepimiz tarafından bilinir. Ancak, çok azımız onu geliştirmek ve güçlendirmek için yüreklendirilmiştir” (Gartenhaus, 2000, s.13).

“Neden her insan büyük bir değere sahiptir?” sorusunun yanıtı belki de her insana doğuştan verilen “kendine özgü olma” özelliğinde saklıdır. Her birey başkasına benzemediği için özeldir. Bu sebeple hiçbir şeyle insanla ilgilendiğimiz gibi ilgilenmez, insanla alakalı durum ve olaylara harcadığımız vakti harcamayız. Her olay ve nesne, insanla ilişkilendirildiğinde ve yaşama katıldığında bir anlam kazanmaktadır.

Bireylerin, farklı yaşam tecrübeleri, almış oldukları eğitim, içinde yaşadıkları ortam, sosyo-kültürel çevreleri ile olan uyumları ...vb. olaylara bakış açılarını etkiler. Şüphesiz her insanın kendi yapısında, farklı birikimlerini ve yaşanmışlıklarını taşıması, o kişi için bilginin şekillenmesinde ve dünyayı algılamasında farklılık gösterir. Bir başka deyişle bu değişiklik, bireylerin bakarken görebilmelerinde gizlidir. Bu sebeple nitelikli bir eğitim sürecinde de kişiye özel tüm bu özellikler göz önünde bulundurulmalı ve genellemelerden kaçınılmalıdır. Yaratıcı düşünme uygulaması, bir insanın kendi varlığında bulunabilecek erdemleri ortaya çıkarır (Gartenhaus, 2000, s.24).

“Her insan kendi özelliği içinde değerlendirilmelidir; onun yaradılışının yanı sıra eski çevresi, eğitim fırsatları ve şimdi içinde bulunduğu basamaklar hesaba katılmalıdır” (Goethe, 2000, s.345).

Çağımızda düşünen, irdeleyen, yaratıcı, mutlu, verimli, başarılı bireyler yetiştirmek ancak nitelikli bir eğitim verilerek başarılabilir. “Eğitim”, “öğretim” kavramları belki de hayatımızda yüzlerce kez dile getirilmiştir. Peki, “eğitim”i yaşamımızda bu kadar önemli kılan şey nedir? Birçoğumuzun bildiği gibi eğitim; bir davranış değiştirme sürecidir ya da bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir (Demirel, 2005, s.41).

Verilen eğitimin kalitesi ve nitelikli olması yukarıda bahsedilen özellikteki bireylerin yetiştirilmesiyle etkili olacaktır. İnsan eğitilebilen ve öğrenebilen bir varlık olduğundan yaşam boyu öğrenmeye ve kendini geliştirmeye açıktır. Bireyin eğitimi çocukluğundan başlar. Birçok bilgiyi, kavramı, nerede nasıl davranacağını...vb. çocukluğunda öğrenir. Bu nedenle yetişkin bir bireyin tüm yaşantısını şekillendiren, çocukluğunda aldığı eğitimin kalitesinde saklıdır. Mercin’e göre (2006, s.1) bireyin

bilgiye ulaşabilmesi, sürekli değişen şartlara uyum sağlayabilmesi ve üretken olabilmesi, alacağı eğitimin niteliğine bağlıdır. Goethe, (2000, s.117) çocukların geniş bir çevre içinde yetiştirilmek istenirken, iç yaradılışın istediği şey göz önüne alınmadan farklı alanlara sürüklendiklerini ve bunun da eğitimciler tarafından atlanan ya da tam olarak çözilemeyen bir problem olduğunu vurgulamıştır.

Ülkemizdeki eğitim sistemine baktığımızda, çoğunlukla gördüğümüz şey, dört duvar arasında, kalabalık sınıflarda yapılmaya çalışılan derslerdir. Gartenhaus’a (2000, s.12) göre okulda çocuklar “doğru yanıtlar” vermeye zorlanırlarken, geçmişe ilişkin tarihler, noktalama kuralları ve çarpım tabloları ezberlenir ve sınanır. Böylesi yakınsak düşünce süreçleri ve ezberleme iyi uygulanan beceriler haline gelmektedir. Bazen de ezberden sıkılan, hep aynı cevapları vermek için birbiriyle yarışan çocukların bulunduğu sınıflardan oluşan, deney ve gözlemden uzak bir eğitim ve öğretimdir. Görmeden, hissetmeden, yaparak yaşayarak öğrenmeden, öğrencilerden başarı beklenmesi elbette eğitimde istenilen kaliteyi ve verimi olumsuz yönde etkilemektedir. Adıgüzel’e (2006, s.33) göre ise, okulların önceden belirlenmiş amaçlara uygun olarak öğrencilere yeni davranışlar kazandırmalarının dışında, çocuğa yaparak yaşayarak öğrenme ortamlarını sunabilen, onların hayal güçlerini oyun ve deney gibi etkinliklerle zenginleştiren ortamlar olabilmeleri gerekmektedir.

“Çocuk” dendiği zaman hepimizin kafasında belli kavramlar şekillenir. Çoğunlukla bunlar; yaramaz, hareketli, meraklı, heyecanlı, çabuk sıkılan, hayal gücü çok geniş, yorulmayan, konuşkan, oyun oynamayı çok seven, özgür, dikkatini çeken herşeyle ilgili her türlü soruyu çekinmeden soran, her an öğrenmeye açık, herşeye dokunmak isteyen ...vb. gibi özelliklerdir. Elbette bu kavramları çocukların kişisel özelliklerine göre dengeleyebiliriz. Dünyanın neresine gidersek gidelim çocuk her yerde çocuktur ve bu özelliklere sahiptir. Tüm bunlara bakarak sadece sınıflarda, pasif birer dinleyici olarak derse katılan öğrencilere etkili bir eğitim ve öğretim verildiğini düşünmek, çoğu zaman biz eğitimcilerin kendini kandırmasından başka birşey değildir. Hangi yaşta olursa olsun çocuklar dokunmak ve karıştırmak ister, merak eder ve meraklarının giderilmesi için karşılarında her ne varsa onu pek çok açıdan gözlemler, inceler, akıllarına gelen her türlü soruyu sormak isterler. Oyun oynamak, hikâyeler dinlemek, gezmek, görmek onlar için vazgeçilmez unsurlardır.

Gökmen (2002, s.100) çocukların oyunla öğrendiklerini, duygularını ifade ettiklerini, dillerini geliştirerek sosyalleştiklerini vurgulamış ve tüm çocuk müzelerinin oyunu bir öğrenme metodu olarak kullandıklarını belirtmiştir. İşte tüm bunlar aslında onların daha verimli öğrenebilme yöntemlerini bizlere göstermektedir. Asıl önemli olan beceri, bakmayı değerli kılarken görmenin temellerini oluşturmaktır.

“Çocuklar seçebileceğimiz en iyi öğretmenlerdir. Çünkü birbirlerine karşılıklı uyum sağlamaya ve birşeyi dikkatle dinleyip yapmaya eğilimlidirler ve bizden çok daha anlaşılır bir dil konuşurlar” (Goethe, 2000, s.118).

Perdahcı'ya (2004, s.297) göre öğrencinin yaratıcılığının desteklendiği, gözlem gücünün gelişmesine katkıda bulunduğu, araştırmacılığa özendirildiği bir eğitim sisteminde çağdaşıktan söz edilebilir. İşte tam bu noktada hangi seviyedeki öğrencilere öğretim yapılıyorsa yapılsın, müzeler harika birer eğitim ortamlarıdır. Çocuğun anaokulu çağlarından başlayarak sergi ve müze gezme alışkanlığı kazanmasını sağlamak, onu gelecekte ezbercilikten koruyacaktır (Perdahcı, 2004, s.298). 19. yüzyılın başlarında müzelerin en önemli görevlerinden biri eğitimidir. Örgün eğitim boyutundan bakıldığında özellikle gelişmiş ülkelerde müzeler birer eğitim mekânı olarak kullanılırlar (Buyurgan, Mercin, 2005, s.153). Ayrıca müzeler her türlü ders uygulaması için kullanılabilecek eğitim mekânlarıdır. Müze nesneleri zihinsel olarak uyarıcıdırlar, özde önemlidirler ve çoğu zaman görsel olarak kışkırtıcıdırlar. Böylece düşgücünü ateşler, farklı deneyimler için zengin birer kaynak oluştururlar (Gartenhaus, 2000, s.12). Müzeye yapılan okul ziyaretlerinin en değerli yönlerinden biri, öğrencilerin alternatif öğrenme yolları ile karşılaşması ve maddi kanıt ile aktif biçimde çalışma fırsatı bulmasıdır (Perdahcı, 2004, s.298). Öğrencilerin meraklanmasını, gözlem yapmasını, dokunmasını ve çoğunlukla da heyecanlanmalarını sağlarlar. Kalıcı ve etkili öğrenmeyi sağlamak için olayları yansıtan nesneleri yerinde görmek ve doğru etkinliklerle planlı ziyaretler düzenlemek elbette eğitimdeki kaliteyi arttıracaktır. Buna paralel olarak öğrencilerin yaşamları boyunca unutamayacakları deneyimler sağlayacaktır. Herhangi bir nesne yaratıcı düşünmeyi geliştirmek için kullanılabildiğine göre, müze nesneleri en yüksek ölçekli uyaranlar arasındadırlar (Gartenhaus, 2000, s.12).

Elbette daha önce de bahsedildiği gibi her öğrencinin birbirinden farklı özelliklere sahip olduğu unutulmamalıdır. Eğitim süreci; ancak öğrenci özellikleri dikkate alındığı zaman etkili ve verimli olabilir (Gözütok, 2001, s.1, Akt., Gürkan, 2004, s.248). Yetişkinlerin ve çoğunlukla çocukların müzelerden sıkılmalarının ve gitmek istemeyişlerinin nedeni orada neler yapabileceklerini bilmemelerinden kaynaklanmaktadır. Belki de çocuklarını müzelere götüren yetişkinler de kendi çocukluklarında sıkıcı ve kalıcı olmayan müze ziyareti deneyimleri yaşamışlardır. Müzelerin eğitimdeki önemi noktasında yapılan araştırmalar göstermiştir ki, artık öğrenme, kitapla veya okulla sınırlı değildir. Bireylerin hem duyuşsal, hem devinışsel, hem de bilişsel yönden eğitilebilmeleri için müzelerin uygun mekânlar olduğu kabul edilmektedir (Buyurgan, Mercin, 2005, s.61). Müzelerde yapılan eğitim etkinlikleri yaş farkı gözetmeden her yaştaki bireye göre farklı düzenlenmektedir.

Müze ziyaretinde öğrenme potansiyelinin yüksek olabilmesi için öğretmen tarafından programlı bir müze ziyareti düzenlenmelidir (Buyurgan, 2007, s.726). Öğretmenlerin çoğu -özellikle ilköğretim I. ve II. kademe- kendilerine verilmiş olan müfredattaki program doğrultusunda, sadece Müzeler Haftası'nda müzelere giderek ya da gitmeden okullarında kutlayarak verilen ünite ile ilgili görevlerini yerine getirdiklerini düşünmektedirler. Bu konu ile ilgili olarak Atasoy ve Yavuzoğlu, (1999, s.149, Akt., Gürkan, 2004, s.248) bugün ülkemizde müzelerin, belli zamanlarda piknik öncesi uğranılan, öğretmenlerin gözetiminde el ele tutuşmuş öğrencilerin sıralar halinde eserlerin önünden geçtikleri bir alan olmaktan ileri gidemediğini vurgulamışlardır. Buna ek olarak çağdaş eğitimde müzelerin; çocukların rahatça dolaşabildiği, müze eğitim programlarının yardımıyla, yaparak yaşayarak öğrenecekleri alanlar haline getirilmesi gerektiğini söylemişlerdir.

Oysa bu ziyaretlerin bir zorunluluk olarak görülmesinden çok bir gereklilik olarak algılanması gerekmektedir. İlköğretimin her kademesinde öğretmenler birçok dersin konularını (Hayat Bilgisi, Sanat Etkinlikleri, Görsel Sanatlar, Sosyal Bilgiler, Müzik, Matematik,...vb.) birbiriyle ilişkilendirerek, “müze” gibi ilgi çekici bir ortamda yapabilirler. Tezcan, (2003, s.36) ülkemizdeki okul-müze ilişkisinin sadece Müzeler Haftası'nda müfredat programı ile ilişkili olmayan müze ziyaretleriyle sınırlı kaldığını ve gezilerin zorunlu bir görev olarak görüldüğünü vurgulamıştır.

Öğretmenlerin müze ziyaretleri sürecinin nasıl planlanarak verimli bir hale getirilebileceğini bilmemeleri de senede bir kere yapılan gayesiz gezileri beraberinde getirmektedir. Nasıl ki çocuk okulda planlı ve programlı bir şekilde herşeyin doğrusunu öğreniyorsa-ki böylece topluma yararlı bir hale göre yetiştirilmiş olur- (Küçükahmet, 2005, s.2), müzelere yapılacak planlı ve etkili etkinlikleri içeren bir ziyaret de çok daha kalıcı ve verimli olacaktır. Görerek, dokunarak, çok fazla duyunun aynı anda kullanılması, öğrencilerin sadece kitaplara bağlı kalmadan, ezbercilikten uzak öğrenmelerini sağlayacaktır. Eğer öğrencilerin çok ilginç buldukları sergi parçalarını araştırma ve incelemeye izin verilirse büyük olasılıkla güdüleme artar (Perdahcı, 2004, s.298). Elbette bu program, okullar ve ders öğretmenlerinin müzelerin eğitim birimleriyle işbirliği içerisinde çalışmasıyla mümkün olacaktır. Tüm bu eksikliklerin ortaya koyulması, ülkemizde çok çeşitli müzeler varken yeterince kullanılmamasından dolayıdır. Bu tür planlı gezilerin artması daha heyecanlı, etkili ve kalıcı öğrenmeyi sağlayacaktır.

Batı'daki müzelerde var olan eğitim programları, ülkemizdeki yetersizlikler nedeniyle uygulanamamaktadır. Müzelerin eğitim birimlerinin bulunmaması nedeniyle özellikle ilköğretimde okuyan öğrencileri, uygulamalı eğitim için büyük imkânlar sunan bu alanlardan mahrum etmek yazık olur (Abacı, 2003, s.15). İnsanların müzeye bakış açılarındaki önyargılarının zamanla giderilmesi ancak müzelerde oluşturulan eğitim birimlerinin ve müze etkinliklerinin artırılmasıyla mümkün olacaktır. Sadece özel günlerde yapılan ziyaretlerin birçoğunda ebeveynler, çocuklar, eğitimciler de dahil olmak üzere, ziyaretler müzenin giriş kapısından başlayarak çıkış kapısında son bulmaktadır. Elbette birçoğumuzun zaman zaman şahit olduğu gibi, okullarda bir gün müze ziyaretine ayrıldıysa çoğunlukla bir otobüs kiralanmakta ve iki-üç sınıf aynı anda aynı müzeye gidip gezmektedir. Çoğu zaman bir günde birkaç müzenin gezilmesi ya da aynı gün bir müzeden başka bir müzeye geçilmesi, ziyaret sürecinin yorucu ve verimsiz geçmesine sebep olmaktadır.

Müzeye yapılan ziyaretlerdeki en büyük sorun, müzeye girildiği andan itibaren başta öğretmen ve öğrencilerin girdikleri müzeye neden ve ne amaçla geldiklerini bilmemeleridir. Çoğunlukla öğrenciler, müzelerde nasıl davranmaları gerektiğini bilmediklerinden, ortaya çıkan aşırı gürültü ve kargaşa diğer

ziyaretçilerin rahatsız olmasına sebep olmaktadır. Plansız ve gayesiz yapılan bir müze ziyaretinde amaç bütün eserleri sırasıyla görmekmiş sanılınca, öğrenciler çok sıkılmakla beraber yorulmakta ve gürültü yapmaktadırlar. Bunun yanında öncelikli görevleri müzedeki eserleri korumak olan müze görevlilerinin de işi zorlaşmaktadır. Ülkemizde müze görevlilerinin, müzeye gelen grupların müze içerisinde koşmalarını engellemek ve müze içerisinde kargaşadan dolayı oluşan gürültüyü gidermeye çabalamaktan çok daha önemli görevleri vardır. Tüm bunların yanında müzelerde nasıl davranacaklarını bilmeyen öğrencilerle etkinlik yapması beklenen müze eğitimcilerinden, öğrencilerle bütünleşerek etkili bir gezi sürecini ziyaretçilerine yaşatmaları nasıl beklenilebilir? Tezcan (2003, s.36), her yıl öğrencilerin belli bir planlama ve eğitim programı hazırlanmadan müzelere yığınlar halinde götürülüp getirildiğini, fakat bu ziyaretlerin eğitim açısından olumlu bir sonuç almak için yetersiz kaldığını belirtmiştir.

Randevusuz ve amaçsız yapılan müze ziyaretleri birçok okulun aynı anda müze içerisinde çakışmasına da sebep olmaktadır. Müzelere gelen ders öğretmeninin planlı bir ziyaret düşünmeden yaptığı bu süreç, eğitim adına birşey kazandırmaktan çok, çocukların kafasında “müze”lerin hiç birşey yapılmadan gezildiği, sıkıcı yerler olarak görülmesine ve bu şekilde iz bırakmasına sebebiyet vermektedir. Aslında müzelerde, derslerin işlenebileceğinin, verilmek istenen kazanımların çok daha kolay ve etkili bir şekilde yapılabileceğinin eğitimciler tarafından yeterince anlaşılmadığı düşünülmektedir. Planlı ve etkili müze gezilerini ülkemizde fazla göremiyorsak, bunun nedeni eğitimcilerimizin müzeleri, müfredatı desteklemek ve etkin öğrenmeyi sağlamak için kullanamayışından kaynaklanmaktadır. Okullardaki öğretim içerisinde yapılması beklenen gezi ve gözlem ziyaretleri, sadece arabaya binilip gidilecek yeri görmekten çok, gezi öncesi öğrencilerin geziye hazırlanmasını, gezi sürecinin planlanan etkinliklerle desteklenmesini ve gezi sonrasında kalıcılığı arttırmak için planlanmış sınıf içi etkinlikleri içermelidir. Bir gezi sadece gidip tüm eserlere sırayla bakmak olarak değerlendirildiği takdirde amacından uzaklaşmaktadır. Müze gezilerinde de durum böyledir. Ülkemizde tarihi mekânlara yapılan gezilerle ilgili olarak eğitimcilerin çoğunun bir ön hazırlık yapmadığı düşüncesi, araştırmanın içerisinde bir sorun olarak görülmüştür. Sadece gezi öncesi yapılacaklarla sınırlı

kalınmadan, gezi süresince ve gezi sonrası okula dönüldüğünde de ziyaretin etkililiğinin sürdürülmesi gerekliliği araştırmada tartışılmaya çalışılacaktır.

Müze ziyaretleri okuldaki eğitim programlarını desteklemek için yapıldığında, müzeler öğrencilerin öğrenmedeki deneyimlerini ileriye taşımada çok önemli bir değere sahiptir. Çoğu çocuk, daha sonra ailesini de yanına alarak yeniden müzeye gitmektedir (Hooper-Greenhill, 1999, s.181). Elbette eğitim ve öğretimin içerisinde her ne konu verilmesi amaçlanıyorsa bu belli bir programın izlenmesiyle mümkün olmaktadır. Milli Eğitim sisteminin okullarda ders öğretmenleri için belirlediği yıllık bir ders müfredatı vardır. Bu derslerin içerisinde verilen konuların, sadece kitaplardan okunması ve defterlerde yazılı olarak kalması öğrencilerde yakınsak düşünce süreçleri oluşmasına sebep olmaktadır. Ülkemizde birçok müze ziyaretinde öğretmenlerin, müzeleri yeterince müfredatlarıyla ilişkilendiremedikleri bir sorun olarak görülmüştür. Burada belki de esas sorun eğitimciler için hazırlanmış yazılı ve görsel ders materyallerinin çok yetersiz olmasındandır. Müzeler ve galeriler öğretmenlere ve öğrencilere destek ve yardımcı olacak, onların müze gezisi öncesi ve sonrası ihtiyaçlarını giderecek nitelikte yayınlar, posterler, video teypler, slaytlar gibi görsel eğitim ve öğretim materyalleri sağlamalıdır (Özsoy, 2002a, s.71). Yurt dışında müzelerin neredeyse tamamı öğretmenler ve öğrenciler için yazılı etkinlikleri içeren “eğitim paket”leri hazırlamıştır. Ülkemizde bu tür eğitim paketlerinin sayısının çok az olması, öğretmenlerin müze ziyaretlerini planlamada sıkıntı çekmelerine sebep olmaktadır. Öğretmenler ve öğrenciler için ayrı ayrı hazırlanacak bu paketlerin, elbette gezi sürecini daha heyecanlı ve çekici kılacağı şüphesizdir. Burada dikkat edilmesi gereken husus ise, hazırlanan eğitim paketlerinin içeriklerinin müze ziyaretini yapan grupların yaş seviyesinin yanında okulda işledikleri konularla da ilişkilendirilebilir nitelikte olmasıdır. Böylece öğrenciler çalışma mekânları olan kendi sınıf ortamlarını yaşamları içine taşımış olacaktır. Müfredattaki konuları destekleyici nitelikte eğitim paketleri, öğretmenlerin de müze ziyaretlerini okul müfredatlarıyla ilişkilendirmesinde kolaylıklar sağlayacaktır. Elbette her öğretmenden bir müze eğitimcisi olması beklenmemelidir. Ülkemizde müze eğitimcilerinin görevlerini öğretmenler ve müze rehberleri üstlenmek durumundadırlar. Bu durumda öğretmenlerimize biraz daha fazla görev düşmektedir.

Hiç değilse öğretmenler konularıyla ilgili müze gezisi programını her dönem bir kere hazırlayabilmelidir (Abacı, 2003, s.15).

Son yıllarda birçok müzede eğitim birimlerinin kurulmuş olması elbette ülkemiz için sevindiricidir. Bu konuyu ciddiye alan müzeler, eğitim birimlerinin müzeye gelen ziyaretçiler için-özellikle çocuklar- ne kadar önemli olduğunu bilmektedirler. Ülkemizde müze eğitimi birimleri, özel müzelerin girişimleriyle gelişme göstermiş devamında da diğer müzelere örnek teşkil etmiştir. Eğitim birimi olan bir müzede, müze eğitimcileri randevulu gelen ilköğretim ve ortaöğretim okulları öğrencilerine müzelerde etkinlikler yaptırmakta, müze gezisinin daha verimli hale gelebilmesi için önemli katkılar sağlamaktadırlar. Bu tür eğitim biriminin bulunduğu müzelerin sayılarının az olması, bu müzelerde de yığılmaların olmasına neden olmaktadır. Buradaki sorunun, öğretmenlerin, müzeden randevu alarak eğitim birimiyle işbirliği içerisinde bir müze gezisi yapılabileceklerini bilmemesinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Çoğu eğitimci de, müzelerin bu tür olanaklarından ya habersiz ya da gerekli ön araştırmayı yapma fırsatı bulamamaktadır. Böyle bir birimin varlığını bilen bir öğretmen randevu almış dahi olsa müzeye girdiği anda öğrencilerini müze eğitimcisine teslim ederek konu dışında kalmayı yeğlemektedir. Burada önemli olan husus, müze eğitimcileri ile ders öğretmenin işbirliği içinde çalışmasının sağlanmasıdır. Böylece ders öğrenmeni de sürece dâhil olarak kendisi de aynı heyecana ortak olacaktır. Müze eğitimcileri, müzeye gelen öğrencilerin okullarında hangi konuyu işlediklerini, müfredattaki hangi konuyu desteklemek için müzeye getirdiklerini bilmediği zaman, gezi süreci istenilen etkililikte olamamaktadır. Bir dersin veya sınıfın öğretmeni kendi öğrencilerini herkesten daha iyi tanır ve bilir. Bu sebeple müzedeki ziyaret sürecinde ders öğretmenin katılımı, müze eğitimcileriyle işbirliği içerisinde olması çok önemlidir. Ülkemizde çoğunlukla öğretmenler bu hususu atlayarak, müzeyi ilk defa kendi öğrencileriyle geldiklerinde gezmektedirler. Tezcan'ın (2003, s.40) yaptığı bir uygulamada, “öğrendiğimiz en önemli şey, müzenin sergileme düzeninin eğitim-öğretim açısından uygun bir sunumu olmamasına rağmen, planlı-programlı bir eğitim programı ile müzede eğitimin yapılabileceği ve olumlu sonuçlar alınabileceği oldu”, sözleri bir geziyi

planlamanın öğrenmede ne kadar etkili ve ne kadar önemli olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Yıldız Teknik Üniversitesi bünyesinde Müzecilik Yüksek Lisans Programı tarafından düzenlenen “Eğitim Ortamı Olarak Müzeler” isimli konferansın sonunda “Türkiye’de Okul-Müze İlişkisi” konulu panelde Tezcan, öğretmenlerin çocukları müzeye getirmeden önce müze idaresi ile mutlaka görüşmeleri gerektiğini, çocukların kalabalık gruplar halinde müzeleri gezerken çoğunlukla uyarılara maruz kaldıklarını ve birbirlerini iterek bir kapıdan girip diğerinden çıktıklarını belirtmiştir. Abacı ise öğrenmenin çok kısa sürede olamayacağını; öğrenmenin öncesinin ve sonrasının olmasının gerekliliğini vurgulayarak, gidilecek müzeye hazırlık sürecinde öğretmenlere düşen görevlerin öneminden bahsetmiştir (2003, s. 47).

Müzelerde bulunan eğitimcilerin sayısının yeterli olmaması da başka bir sorundur. Müzeleri ziyaret eden sınıfların her biriyle ilgilenecek müze eğitimcisinin olmaması çoğunlukla öğretmenlere burada ne kadar çok iş düştüğünü göstermektedir. Müze eğitimcileriyle işbirliği yapılamadığı durumlarda ders öğretmeni bu ihtiyacı kendi giderebilecek nitelikte ve yeterlilikte olmalıdır. Çoğunlukla devlet okullarında sınıf mevcutlarının kalabalık olması, öğrencilerle müzelerde ya da müzelerdeki eğitim atölyelerine yapılacak etkinliklerde sıkıntılar yaratmaktadır. Böylece öğretmenler çoğunlukla tüm müzeyi yarım saatte gezip çıkmayı daha az kârlı görmektedir.

Tüm bu eksikliklerin yanında, ülkemizde son yıllarda ders programlarına müze bilincinin gelişmesini hedefleyen konuların eklenmesi sevindirici bir olaydır. Müze eğitiminin sadece müfredatta konu olarak yer alması yeterli değildir. Öğretmen ve öğrenciler için müze eğitimi etkinliklerinin bulunmaması bir sorundur. Ayrıca öğretmenlere yönelik planlı bir müze ziyaretinin nasıl düzenleneceğini açıklayan yazılı ve görsel materyallerin çok yetersiz olduğu söylenebilir. Araştırmada, bu derslerden biri olan Sanat Etkinlikleri dersi kapsamında, etkili ve kalıcı bir müze gezisinin düzenlenmesi için hazırlanan “*müze eğitim paket*”inin etkililiği ölçülmeye çalışılacaktır. Dolayısı ile öğretmenlerinin programlı bir müze ziyareti

düzenlemelerini sağlayarak, bu tür örnek eğitim paketleri hazırlanmasının öneminin vurgulanması ifade edilebilir.

Ülkemizdeki genel sorun öğretmenlerin müzeleri nasıl daha etkili ve verimli kullanacaklarını bilmemeleridir. Araştırmada bu bir sorun olarak görülmüş ve planlı bir müze gezisi düzenlemede bir müze eğitim paketi geliştirilmesi gerekli görülmüştür. Bu sebeple bu araştırma kapsamında hazırlanması planlanan müze eğitim paketinin bir müze ziyaretini daha planlı, etkili ve verimli bir hale getirilmesindeki rolü araştırmacı tarafından tartışılmaya çalışılacaktır. Bu araştırma, Sanat Etkinlikleri dersi kapsamında, geliştirilen müze eğitim paketi etkinliklerine göre müzelerden etkili bir biçimde yararlanmanın, müfredatta yer alan becerilerin öğrencilere kazandırılabilmesinin ortaya konması bakımından önemli görülmüştür.

Dolayısı ile planlı bir müze ziyaretini düzenlemek için oluşturulan müze eğitim paketinin hazırlanması, içerisindeki etkinliklerle ilköğretim I. kademe Sanat Etkinlikleri dersi içerisinde uygulanması, bu uygulama sonrası bulguların elde edilmesi ve önerilerin geliştirilmesi bir ihtiyaç olarak görülmüştür.

1.2. Araştırmanın Amacı

Müzelerde kalıcı öğrenmenin sağlanması, öğretmen ve öğrencilerle yapılacak programlı bir müze ziyareti süreci ile yakından ilgilidir. Öğrenmedeki bu kalıcılığı ve niteliği sağlayabilmek için, planlı ve etkili bir müze ziyaretini hedefleyen müze eğitim paketlerini sunmanın önemli olduğu söylenebilir. Bu anlamda müfredatın bir tamamlayıcısı olarak, Sanat Etkinlikleri dersi içerisindeki programın kazanımlarına bağlı kalarak programlı bir müze gezisi düzenlemek bir ihtiyaç olarak görülmüştür. Bu süreçte, öğretmenin müzelerde etkin öğrenmeyi sağlayabilmesi için geliştirilen, içerisinde çeşitli etkinlikler bulunan ve öğrencinin sürece etkin katılımını sağlayan müze eğitim paketinin etkililiğinin ölçülmesi bir gereksinimdir.

Böylece Sanat Etkinlikleri dersinde planlanacak bir müze gezisiyle, eğitimdeki kalitenin artırılması ve özellikle öğretmenlerin müzeye bir ön hazırlık yaparak gelmesi amaçlanmıştır. Bu gerekçelerle bu araştırmanın amacı, ilköğretim I.

kademe 3. sınıf Sanat Etkinlikleri dersi içerisinde geliştirilen öğretmen müze eğitim paketinin etkililiğini ölçmektir. Bu amaca yönelik olarak araştırmada, öğrencilerin hazırbulunuşluk, öğrenilenlerin kalıcılığı ve derse yönelik tutumları deney ve kontrol grupları arasında karşılaştırılarak varsa aralarındaki farklar saptanarak sonuçlar analiz edilecektir. Bu sonuçlardan faydalanılarak konuya ilişkin önerilerde bulunulacaktır.

1.3. Problem Cümlesi

İlköğretim I. kademe 3. sınıf Sanat Etkinlikleri dersinde, programlı bir müze ziyareti için geliştirilen müze eğitim paketinin içerisindeki etkinliklerin uygulandığı deney grubu öğrencileri ile geleneksel öğretim uygulamalarına katılan kontrol grubu öğrencilerinin erişimi, kalıcılık ve derse yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.3.1. Alt Problemler

Araştırmanın alt problemleri aşağıda verilmiştir:

1. İlköğretim I. kademe 3. sınıf Sanat Etkinlikleri dersinde geleneksel öğretim uygulamalarına katılan kontrol grubu öğrencilerinin öntest, son test ve kalıcılık testi puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. İlköğretim I. kademe 3. sınıf Sanat Etkinlikleri dersinde programlı bir müze ziyareti için geliştirilen öğretmen müze eğitim paketinin içerisindeki etkinliklerin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin öntest, son test ve kalıcılık puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. İlköğretim I. kademe 3. sınıf Sanat Etkinlikleri dersinde geleneksel öğretim uygulamalarına katılan kontrol grubu öğrencilerinin ön tutum, son tutum ve kalıcılık tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
4. İlköğretim I. kademe 3. sınıf Sanat Etkinlikleri dersinde programlı bir müze ziyareti için geliştirilen öğretmen müze eğitim paketinin içerisindeki etkinliklerin

uygulandığı deney grubu öğrencilerinin ön tutum, son tutum ve kalıcılık tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

5. İlköğretim I. kademe 3. sınıf Sanat Etkinlikleri dersinde, programlı bir müze ziyareti için geliştirilen öğretmen müze eğitim paketinin içerisindeki etkinliklerin uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretim uygulamalarına katılan kontrol grubu öğrencilerinin öntest başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

6. İlköğretim I. kademe 3. sınıf Sanat Etkinlikleri dersinde, programlı bir müze ziyareti için geliştirilen öğretmen müze eğitim paketinin içerisindeki etkinliklerin uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretim uygulamalarına katılan kontrol grubu öğrencilerinin son test başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

7. İlköğretim I. kademe 3. sınıf Sanat Etkinlikleri dersinde, programlı bir müze ziyareti için geliştirilen öğretmen müze eğitim paketinin içerisindeki etkinliklerin uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretim uygulamalarına katılan kontrol grubu öğrencilerinin kalıcılık test başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

8. İlköğretim I. kademe 3. sınıf Sanat Etkinlikleri dersinde, programlı bir müze ziyareti için geliştirilen öğretmen müze eğitim paketinin içerisindeki etkinliklerin uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretim uygulamalarına katılan kontrol grubu öğrencilerinin ön tutum testi puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

9. İlköğretim I. kademe 3. sınıf Sanat Etkinlikleri dersinde, programlı bir müze ziyareti için geliştirilen öğretmen müze eğitim paketinin içerisindeki etkinliklerin uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretim uygulamalarına katılan kontrol grubu öğrencilerinin son tutum testi puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

10. İlköğretim I. kademe 3. sınıf Sanat Etkinlikleri dersinde, programlı bir müze ziyareti için geliştirilen öğretmen müze eğitim paketinin içerisindeki etkinliklerin uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretim uygulamalarına katılan kontrol grubu öğrencilerinin kalıcılık tutum testi puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

11. İlköğretim I. kademe 3. sınıf Sanat Etkinlikleri dersinde, programlı bir müze ziyareti için geliştirilen öğretmen müze eğitim paketinin içerisindeki etkinliklerin

uygulandığı deney grubu ön test ve son test başarı puanları ile geleneksel öğretim uygulamalarına katılan kontrol grubu öğrencilerinin ön test ve son test başarı puanları ortak etkiye bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

12. İlköğretim I. kademe 3. sınıf Sanat Etkinlikleri dersinde, programlı bir müze ziyareti için geliştirilen öğretmen müze eğitim paketinin içerisindeki etkinliklerin uygulandığı deney grubu ön tutum ve son tutum puanları ile geleneksel öğretim uygulamalarına katılan kontrol grubu öğrencilerinin ön tutum ve son tutum puanları ortak etkiye bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

13. Öğretmenlerin programlı ve etkili bir müze ziyareti planlanması ve gerçekleştirilmesi ile müzede yapılan etkinliklere ilişkin görüşleri nelerdir?

1.4. Araştırmanın Önemi

19. yüzyılın başından günümüze gelişmiş ülkelerde müzelerden bir öğretim kaynağı olarak yararlanılmaktadır. Yaşam boyu eğitim sürecinde çok yönlü öğrenme ve yaşam alanları olarak müzelerin, yaşantılara dayalı etkin kullanımını içeren müze eğitimi, tarihi ve kültürel zenginlikleriyle Türkiye için yeni ve ihtiyaç duyulan bir alandır (Paykoç, 2002, s.49). Bu çerçevede bir müze yaşantısını planlama belli ön hazırlıkları, etkinlikleri, uygulamaları, yaratıcı çalışmaları ve değerlendirmeleri içerir.

Müzelerden eğitim amaçlı yapılan ziyaretlerden faydalanılmasının belli bir plan ve program dâhilinde olması gerekliliği yapılan birçok araştırmanın sonucunda ortaya çıkmıştır. Ancak Türkiye’de, yapılan araştırmalara (Ata, 2002; Buyurgan, 2002; Özsoy, 2002a; Abacı, 2003; Tezcan, 2003; Gürkan, 2004; Perdahcı, 2004; Buyurgan ve Mercin, 2005) göre müzelerin ilköğretim okullarında, genel olarak tüm dersler içerisinde, özel olarak da Sanat Etkinlikleri dersi içerisinde gerektiği gibi kullanılmadığı söylenebilir.

Çağdaş öğrenme kuramına göre öğrenmek için aktif katılım gereklidir. Bundan dolayı eğitimde sürekli farklı bakış açılarına ve aktif öğrenme tarzlarına yer veren, nesnelerle bireyin kendi yaşamı arasında bağlantı kuran, deney-uygulama yapma, tahminde bulunma ve sonuçlar çıkarma olanağı veren yaşantılara öncelik

verilmelidir (Baykal ve Paykoç, 2000, s.102). Bu çerçevede eğitimde yaşantılara dayalı çok yönlü öğrenme alanları olarak müzeler yaşam boyu öğrenme mekânlarıdır.

Bu araştırma, programlı bir müze ziyareti için geliştirilen müze eğitim paketi ile ilköğretim I. kademe Sanat Etkinlikleri dersi planına rehber oluşturacağı için, öğretimin etkililiğini arttırarak yeni uygulama ve deneyimlere kaynak sağlayacağı için, mevcut müfredatla müzelerin nasıl ilişkilendirilebileceğini öğretmenlere göstereceği için önemlidir. Ayrıca çoğu ders için kullanılabilecek müzelerden faydalanırken öğretmenlerin müze gezisi öncesinde, müze ziyaretinde ve gezi sonrasında yapılacak çalışmalarla ilgili bilgilendirilmesi açısından, eğitimcilere ve müzelerin eğitim birimlerine yazılı materyal sağlanması bakımından önemlidir. Ayrıca bu çalışma ilköğretim I. kademe 3. sınıf Sanat Etkinlikleri dersinde müzelerde programlı bir müze ziyareti için geliştirilen etkinlik örnekleri, çalışma kâğıtları ve bilgi yapraklarını içeren bir müze eğitim paketi ile öğrenciler için gezinin daha etkili ve öğretici olmasını sağlayan “*müze rehber*”inin nasıl kullanılması gerektiğini sunması bakımından da önemlidir. Bunların yanında bu araştırma ile; ilköğretim I. kademe öğrencilerinin, “müze gezilerinden zevk almalarının sağlanması”, “müzelerin amaç ve türlerinin öğretilmesi”, “müzedeki eserlerin belirli duygu, düşünce ve durumları yansıttığının kavratılması”, “müzedeki nesnelerin ayrıntılarının fark edilmesi, müze gezisi ile ilgili duygu ve düşüncelerin farklı sanatsal yollarla gerçekleştirilmesi” hedeflerinin (Sanat Etkinlikleri Dersi Programı, 2006, s.136) gerçekleşmesini amaçlayan müze eğitim paketine göre hazırlanmış etkinlik örneklerinin sunulması bakımından da önemlidir.

Bu araştırma, programlı bir müze ziyareti için geliştirilen müze eğitim paketi ile müzeler için değerli bir eğitim kaynağı sunduğu için önemlidir.

Bu araştırma, Sanat Etkinlikleri dersinde müzelere yapılan programlı ve etkili bir müze ziyareti sonrasında öğrencilerin derse yönelik tutumlarını yansıtmaları ve uygulanan etkinliklere ilişkin görüşlerini belirtmeleri bakımından önemlidir. Ayrıca Sanat Etkinlikleri dersi programı ile derste uygulanan etkinliklere yönelik mevcut durumu betimleyerek ileride yapılacak çalışmalara hangi yönde yenilik getirmesi gerektiği konusunda fikir vermesi bakımından da önemlidir.

1.5. Varsayımlar

1. Testlerin kapsam ve geçerliği konusunda uzman kanısı olumludur.
2. Deney ve kontrol grubunda kontrol altına alınamayan değişkenler, araştırma sonucunu anlamlı derecede etkileyemez.
3. Deney ve kontrol gruplarında Sanat Etkinlikleri dersini veren öğretmenlerin mesleki bilgi ve beceri düzeyleri denktir.
4. Deney ve kontrol gruplarına şans (random) yöntemiyle atanan sınıflardaki öğrencilerin bilgi ve Sanat Etkinlikleri dersine ilişkin tutumları denktir.
5. Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin öğrenmelerini etkileyebilecek etkenler ve öğrenmeye karşı ilgileri denktir.

1.6. Sınırlılıklar

Bu araştırma, Ankara’da bulunan, Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı Şehit Ordonat Üstçavuş Mahmut Özdemir İlköğretim Okulu I. kademe 3. sınıflarda, 2007-2008 öğretim yılında 12 hafta süresince Sanat Etkinlikleri dersi içerisindeki (12x40=480 dakika) kazanımlar ile Anadolu Medeniyetleri Müze’sine yapılan programlı bir müze ziyareti süreci için hazırlanan müze eğitim paketinin içindeki etkinliklerin uygulanmasının sonuçlarını kapsamaktadır.

Ayrıca, bu araştırma;

1. 2007–2008 eğitim-öğretim yılı Şehit Ordonat Üstçavuş Mahmut Özdemir İlköğretim Okulu 3-E sınıfında 38 ve 3-C sınıfındaki 37 öğrenci ile,
2. Sanat Etkinlikleri dersi ile,
3. Sanat Etkinlikleri dersine kaynak olarak kullanılan “Anadolu Medeniyetleri Müzesi” ile,

4. İlköğretim I. kademe 3. sınıf Sanat Etkinlikleri dersi ünitelendirilmiş yıllık planında “Müze Kültürü” öğrenme alanı içerisinde yer alan “Müzedede Yaşadığım Duygular” ünitesine ilişkin bilgi, kavrama ve uygulama düzeylerindeki hedef davranışların etkinlik ve kazanım şeklinde geliştirilmesi ile,
5. Programlı ve etkili bir müze ziyareti için hazırlanan müze eğitim paketi ve müze rehberine göre hazırlanmış etkinlik örnekleri ile,
6. Başarı testi, tutum ölçeği ve öğretmen görüşme formundaki soru maddelerinin kapsamı ile sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Deneyisel Desen: Bağımsız değişkenin araştırmacı tarafından manipüle edilmesi ve denekleri en az iki koşulda bağımlı değişkene ait elde edilen ölçümlerinin karşılaştırılmasıdır (Büyüköztürk, 2008, s.138).

Ders Programı: Öğretim programı içinde yer alan ve dersle ilgili olan öğretim faaliyetlerini sistematik biçimde düzenleyen programdır (Küçükahmet, 2005, s.9)

Etkinlikler: Kazanımları gerçekleştirmek amacıyla belli teknik ve yöntemlere göre düzenlenen davranışlar bütünüdür (MEB, 2005, s.14).

Kazanım: “Kazanma” işidir. Kazanımlar ölçülebilir özellikler taşır (Küçükahmet, 2003, s.377). Öğrencinin öğrenme süreci içinde planlanmış ve düzenlenmiş yaşantılar yoluyla edinmesi beklenen bilgi, beceri ve tutumlardır (MEB, 2005, s.28).

Müze Eğitimi: Temel eğitimde ve yaşam boyu eğitim sürecinde, yaşantılara dayalı, çok yönlü öğrenme ve yaşam alanları olarak müzelerin etkin kullanımını içermektedir (İlhan ve Okvuran, 2001, s.86, Akt., Buyurgan, Mercin, 2005, s.96).

Müze Rehberi: Müze ziyareti öncesi bazı etkinlikleri, müze ile ilgili çeşitli bilgileri, müzede gerçekleştirilecek bazı uygulamaları kapsayan dosya (Buyurgan, Mercin, 2005, s.161).

Müze Eğitimsi: Müze eğitim programlarını yaparak okullarla eğitim amaçlı ilişkiler kuran, çağın gerektirdiği öğretim teknik ve yöntemlerini kullanabilen kişidir (Buyurgan, Mercin, 2005, s.101).

Müze Eğitim Paketi: Gidilecek müze ile ilgili müzeyi tanıtan, ders kazanımlarına göre hazırlanmış içerisinde müze rehberini, öğretmen çalışma kâğıtlarını ve çeşitli öğretmen ve öğrenci etkinliklerini içeren bir paket dosya.

Ölçek: Nesnelere verilen sayıların anlamlarını, kullanılmasında uyulması gereken kuralları ve kısaltmaları belirtmek için kullanılan terimdir (Küçükahmet, 2005, s.203)

Öğrenme Alanı: Birbiri ile ilişkili beceri, tema ve kavramların bir bütün olarak görülebildiği, öğrenmeyi sınıflandıran bir yapıdır (MEB, 2004, s.12).

Öğrenci Ürün Dosyası (Portfolio): Öğrenci ürün dosyası, kuşak süresince öğrencilerin çalışmalarını, harcadığı çabayı, ürünün tüm gelişim aşamalarını kanıtlarıyla gösteren bir dosyadır. Öğrencinin kuşak içi etkinlikler sırasında yaptığı çalışmalarından beğendiği ve performansını yansıttığına inandıklarını seçmesi sonucunda oluşan öğrenci ürün dosyası, aynı zamanda hem öğretmen hem de öğrenci için bir değerlendirme aracıdır (MEB, 2005, s.19).

Sürekli Eğitim-Yaşamboyu Eğitim: Kişilerin doğduğu andan ölünceye kadar içinde bulunduğu eğitim süreci (Küçükahmet, 2005, s.6)

Tutum: Yaşantı ve deneyimler sonucu oluşan, ilgili olduğu bütün obje ve durumlara karşı bireyin davranışları üzerinde yönlendirici ya da dinamik bir etkileme gücüne sahip duygusal ve zihinsel hazırlık durumudur (Tavşancıl, 2006, s.65).

Yaratıcı Birey: Yaratıcı bir birey; merak, sabır, buluş yapma yetisi, serüvenci düşünme, imgelerle düşünebilme ve imgelemci olma, deney ve araştırmalardan kaçmayan ve bireşimci (sentezci) yargılara varan kişidir (San, 2004, s.17).

Yaratıcı Süreç: Yaratıcı süreç ya da olgu yenilik, özgünlük, olağanüstülük, kural dışılık, değişik olma gibi özellikler yanı sıra belli uyum, uygunluk ve bireşim (sentez) içinde olmasıdır (San, 2004, s:15).

Yaratıcılık: Sorunlara; bozukluklara, bilgi eksikliğine, kayıp ögelere, uyumsuzluklara karşı duyarlı olma; güçlüğü tanımlama, çözüm arama, tahminlerde bulunma ya da eksikliklere ilişkin denenceler geliştirme, bu denenceleri değiştirme ya da yeniden sinama, daha sonra da sonucu ortaya koymadır (Torrance, 1974, Akt., Sungur, 1992, s.20).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Müze, Müze Eğitimi ve Müze Eğitimcisi

Gartenhaus (2000, s.33), müzeler sayesinde uzak ülkelere, geçmiş zamanlara ya da mikroskop aracılığıyla bulunan dünyalara yolculuklara gönderilebiliriz diyor. Bu düşüncenin birçok insanı büyüleyeceği bir gerçektir.

“Müze”nin kelime anlamına baktığımızda, toplumun ve gelişimin hizmetinde olan, halka açık, insana ve yaşadığı çevreye dair tanıklık eden malzemelerin üzerinde araştırma yapan, toplayan, koruyan, bilgiyi paylaşan ve sonunda inceleyen, eğitim, zevk alma doğrultusunda sergileyen, kar düşüncesinden bağımsız, sürekliliği olan kuruluştur (ICOM, 1995, Akt., Atagök, 2002, s.25).

Müzeler; nesillerin tarihi okulları, tarihi evleridir. Müzeler, asırlar içinde meydana gelen gelişme ve dönüşümleri insanın gözü önünde dizen araçlardır (Baltacıoğlu, 1995, Akt., Bostancı, 2002, s.26).

Müze, sanatsal, bilimsel, geleneğe ait, tarihi, teknoloji ve doğaya ait alanlarda, geçmişin, bugünün ve geleceğin izlerini içinde barındıran, görerek, işiterek, uygulama yaparak, hatta yaşayarak öğrenmenin gerçekleştiği, halka açık heyecan verici öğrenme mekânlarıdır (Buyurgan, Buyurgan, 2007, s.70).

Erbay’a (2001, s.26) göre ise “müze”ler bulundukları ülkelerin ya da bölgelerin sosyal yapısını, gelenek ve göreneklerini, kültürel düzeyini, düşünce sistemini ve değerlerini yansıtan kurumlardır. Böylece müzeler, farklı ülkelerde ya da bölgelerde yaşayan insanlar arasında karşılıklı iletişimi sağlayan birer haberleşme aracıdır.

Buyurgan ve Mercin'e (2005, s.31) göre de, ister klasik, isterse çağdaş anlamda olsun müze; arkeoloji, sanat, kültür, bilim ya da insanı ilgilendiren, insanın yaşamında, yer alan her türlü ürünü toplayan, onları koruyan, sergileyen, geçmiş ve gelecek arasında köprü görevi gören; eğitim, bilgilendirme ve araştırma imkânları sunan, kar amacı gütmeyen, bireylerin zevk almasını sağlayan, öğrenmeyi ve yaratıcılığı kolaylaştıran ve sürekliliği olan mekânlardır. Duncan ve Wallach'a göre ise (2006, s.49) maddi ve manevi zenginlikleri barındıran bir hazine olarak, müzeden daha önemli başka bir kurum yoktur.

Erbay (2001, s.26) "geleneksel ve estetiksel değerlere sahip çıkarak, bu değerlerin gelişimine dayalı çalışmalar, sanatımızın çağdaşlaşma bazında sağlam temeller üzerinde inşasını da sağlayacaktır" demektedir. Sanatın gelişiminde "müze" kavramına baktığımızda Giray (2002, s.52) müzeleri, sanatsal düşüncenin gerçek bilincini oluşturan ve gelişmesini pekiştiren en rasyonel alanlar olarak tanımlamış ve müzelerin birer kültür deposu olduğunu vurgulamıştır. Böylece müzeler bireyin dünya ve kişisel çevre ile kurduğu deneyimlerinin ve ilişkilerinin sanatsal ve estetik pratiklerle ve uygulamalarla yüzleşerek zenginleşmesini gerçekleştirirler. Bu zenginleşme geçmişin kaynaklarının bilincine müzelerde varmakla pekişir.

"Müze" kavramı 15. yüzyılın sonunda doğmuştur. Müzelerin sayısı ancak 1750'lerden itibaren önemli artış göstermiş ve Avrupa'ya yayılmıştır. Diğer kıtalara yayılmaları bir yüzyıl daha sonradır (Pomian, 2000, s.17). Günümüzde müzelerin sayıları çok fazlalaşmaktadır. İlk zamanlarda çoğunlukla arkeoloji ve etnografya ağırlıklı olan müzeler, şimdilerde yüzlerce türe ulaşmıştır (Buyurgan, Mercin, 2005, s.31). Günümüzde ekonomik ve teknolojik yapının değişimi, insanlar üzerinde artan yoğun baskılar ile kaybolan değerlere sahip çıkma kaygısı, müze ve galerilere olan ilgiyi arttırmıştır (Erbay, 2001, s.26). Son zamanlarda yüzlerce çeşidi bulunan bu mekânların, nesnelerin korunmasından çok, o nesnelerle insanların arasında kültürel bir yaşam alanı oluşmasını hedeflemiş olması, bu fikirler doğrultusunda birçok farklı yeni yaklaşımlar ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Müzeler, işlevleri bakımından topluma çok faydalı olan kurumlardır. İnsanların kendi kültürlerine ait değerleri ve deneyimleri gelecek kuşaklara aktarması ile kültürel kimliğin ortaya çıkmasını sağlarlar ve geleceğe ışık tutan birer iletişim aracı olurlar. Müzeler geçmişi korur ve tanınmasını, tanıtılmasını sağlar; bu sayede

de gelecek kuşaklara birer delil olurlar. Müzelerin çoğunun amacı; toplama, koruma (bakım ve onarım), belgeleme, sergileme ve eğitim olarak sıralanabilir (Buyurgan, Mercin, 2005, s.55). Tarihe tanıklık eden çoğu nesneler üzerinde belgeleme ve inceleme sayesinde birçok olay gün ışığına çıkmıştır. Geçmişe tanıklık eden, nesnelere ev sahipliği yapan müzelerde araştırma kadar, ekonomik, politik, eğitsel, kültürel ve toplumsal değişimler müzeleri insan merkezli bir konuma taşımıştır. 19. yüzyılın başında müzelerin kuruluş amaçlarından biri eğitmek ve bilgilendirmektir. Ayrıca müzeler toplumu birleştiren, her fırsatta her türlü insanı aynı zeminde bir araya getiren uygun mekânlardır (Hooper-Greenhill, 1999, s.29).

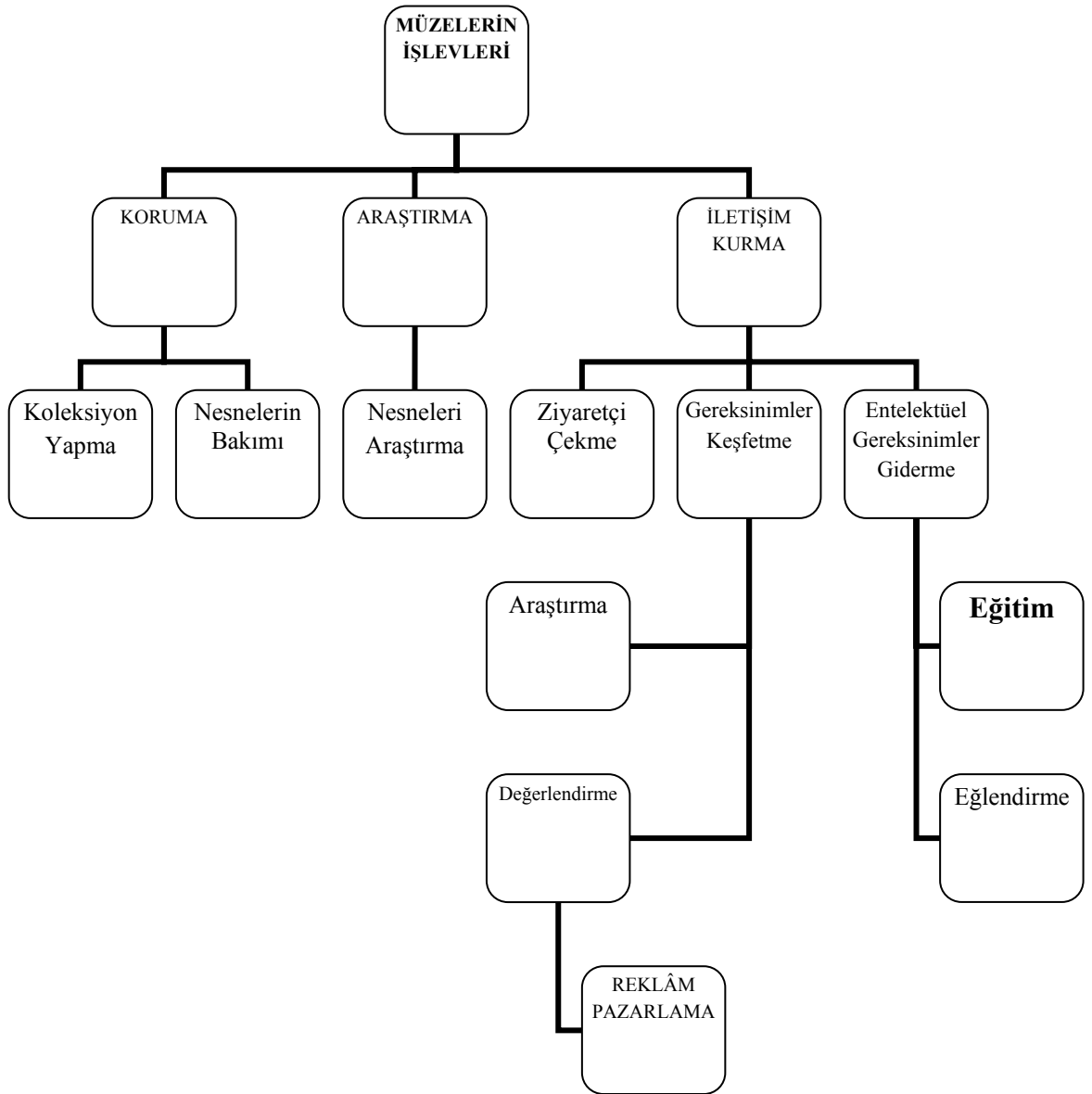
Var olan koleksiyonların anlamını topluma açma gerekliliği müzeleri, 20. yüzyılda toplum ve insan olma bilincini ve yaratıcılığı yaygınlaştıran önemli bir eğitim kurumuna dönüştürmüştür. Müzeler, 1946'da Unesco'ya bağlı olarak kurulan ICOM'un önerileriyle yeni yöntemler geliştirmeye başlamışlardır. Müzecilerin nesneyi önemseyen tavrı yerine, o nesnelerle insanların yaşamını olumlu yönde etkileyen hizmeti vermeleriyle, müze türlerinde çoğalma, koleksiyon yönetimi politikalarında yeni yaklaşımlar, sergilemenin iletişime yönelik tasarlanması, müze kadrosunda çeşitlilik, kadro için türlü müzecilik ders programları ve müze ortamlarında farklı yaklaşımlar gelişmiştir (Atagök, 2002, s.25-26).

21. yüzyıla gelindiğinde, “müze” her ulusun kendi kültür ve sanat değerlerinin bir binada toplanarak sergilenmesi, muhafaza edilmesi amacının çok ötesinde birey ve toplumun modernleşmesinin bir aracı haline gelmiştir (Buyurgan, Mercin, 2005, s.55). Tüm bunlarla birlikte Altan'a (2002, s.21) göre müzelerin başlıca işlevi sanat kalitesini geliştirmeye yönelik görgü, eğitim ve araştırma alanı oluşturmaktır. Paykoç ve Baykal'a göre (2000, s.103) genel eğitimde ve yaşam boyu eğitim sürecinde yaşantılara dayalı farklı öğrenme ve yaşam alanları olarak müzelerin etkin kullanımını içeren müze pedagojisi ortaya çıkmıştır.

Tablo 2.1'e baktığımızda, müzelerin işlevlerinin sadece korumak, saklamak ya da tarihi eserleri araştırmak olmadığı görülmektedir. Müzeler kapsamında saklanan sergilenen her nesne bugün insana gösterilmek için vardır. Fakat bu eserler sadece gösterilmekle kalmamalı, kişiler ile nesneler arasında kültürel etkileşimin sağlanması için, müzenin eğitim işlevinin devreye girmesi gereklidir. Buyurgan ve Mercin'e göre (2005, s.96) günümüzde müzelerin eğitim rolü, çok etkili ve önemli

bir hale gelmiştir. Bu rol insanlarla doğrudan ilişkilidir ve insanın okul öncesi döneminden itibaren başlayıp yaşlılık dönemine kadar olan bir dönemi içine alır.

Tablo 2.1

(Hooper-Greenhill, 1996, Akt., Onur, 2002, s.9)

Hooper-Greenhill, (1999, s.13) müze ve galeri eğitimi, dinamik ve hızla gelişen bir alandır diyerek, son on yılda müzeler, ziyaretçileri ile başarılı ilişki kurmanın önemini vurgulayan modellere daha sıkıca yerleşmiş ve sonunda müzelerin

eğitim rolünün önemli olduğunun ve eğitsel rolünde buna bağlı olarak değiştiğini sözlerine eklemiştir.

Müzelerin toplama, sergileme ve koruma gibi görevlerinin herkes tarafından bilinmesine karşın “eğitim” fonksiyonunun dile getirilmesi, müzelerin cansız bir kurum olmaktan çıkartılıp, yaşayan bir kurum olmasının görülmesini sağlamıştır (Mercin, 2006, s.28). Hepimizin bildiği gibi eğitim, insan yaşamında sürekli ve gerekli olan bir olgudur ve yaşam boyu sürer. Eğitimde müzelerden faydalanmak yeni yaklaşımlar ve yöntemler gelişmesine sebep olmuş ve “müze eğitimi” kavramı ortaya çıkmıştır. Müzeyi, eğitimin bir parçası yapan bu yaklaşım, insanların bu mekânlardaki nesnelerle ilişki kurarak müzelerin tekrar canlanmasına neden olmuştur. Aslında eğitim-öğretim kurumlarında verilmek istenen bilginin, yerinde yani müzelerde çeşitli etkinliklerle desteklenerek yapılmasının sağlanması; elbette müzelerin bilgiyi ve deneyimleri kalıcı kılması açısından son derece önemlidir. Müzeler, ziyaretçileri olduğunda bir anlam kazanmaktadır. Diğer bir deyişle yüzyıllarca toprak altında saklı kalmış eserlerin ya da sanat müzelerindeki eşsiz tabloların, onlara bakacak gözler olmadığında, tek farkları toprak üstünde bir binada bulunmalarıdır. Her müze, kendi bünyesindeki eserlerini izleyicisine çekici bir hale getirerek sunmak için gerek reklâm ve pazarlama, gerekse eğlendirici ve eğitici programlar hazırlayarak, eserlerle insanlar arasındaki iletişimi ve etkileşimi kurmak için çabalamaktadır. Her yaştaki insan için müzelerin eğitim işlevinin kalıcı ve etkili öğrenmede ne kadar önemli ve gerekli olduğunu anlamaktayız.

Son yıllarda ihtiyaç duyulan bir alan olan müze eğitimi, yaşam boyu eğitim sürecinde ve yaşam alanları olarak müzelerin yaşantılara dayalı etkin kullanımını içermektedir (Emeksizoglu, 2007, s.23). Uzunca bir süre eğitimin sadece okullarda yapılabilirliğinin düşünülmesi, sonraki zamanlarda bu düşüncenin yerini eğitimin informal kurumlarda da etkili olabileceği fikrine bırakmış ve müzelerde eğitim gelişmeye başlamıştır.

Hooper-Greenhill (1996) geçmişte eğitimcilerin eğitimi “okullaşma” olarak gördüklerini ancak eğitimi formal kurumlarda formal bir işlev olarak görmeyi bıraktıklarında, müzelerdeki eğitimin anlam kazandığını vurgulamıştır. Günümüzde müze eğitiminin çeşitli sergileri, atölye çalışmalarını ve yayınları içeren, sadece

çocukları değil yetişkinleri de kapsayan çok daha geniş bir etkinlikler bütünü olduğunu da belirtmiştir (Akt., Onur, 2003, s.9).

Müzelerde yapılan eğitimle sadece bilgi değil, kişinin kendi iç dünyasındaki güçlerini de keşfederek yaratıcı unsurların ortaya çıkması amaçlanır. Müzelerin yaşayan birer kurum olmasını sağlayacak şey ise insanlarla girdiği etkileşim sonucu müzeyi kişiler için birer yaşam biçimi haline getirmektir. Kısaca istenilen şey müzeleri, insanların yaşam alanındaki deneyimlerinin içine sokmak ve eğitimde oluşacak kaliteyi de arttırmaktır. Emeksizoglu, (2007, s.23) müze eğitiminin; zaman ve mekân içinde kişileri ve kendini anlama, geçmişi, bugünü ve geleceği anlamlı bir şekilde ilişkilendirme, kültürel mirası koruma, kültürel varlıkları yaşatma ve farklı kültürleri ve kendi kültürünü tanıma, müzeyi bir yaşam biçimi haline getirme ve müzelere yaşayan bir kurum niteliği kazandırma gibi hedeflere hizmet ettiğini söylemiştir. Bu eğitimin görevi, hem müzelerin zenginleşmesini sağlamak hem de insanların düşgücünü kamçılayan bir ortam haline getirmektir. Bununla birlikte halkı eğitmekle, bakmak ile görmek arasındaki farkın kavranmasını sağlayacak deneyimler beraberinde yaşam boyu öğrenmeyi getirecektir. Hooper-Greenhill'e göre (1999, s.13) ise müze eğitiminin temeli olan nesnelerden öğrenme yalnızca bütüncü olabilir. Müze eğitiminin gelişimini (okuryazarlık ve sayı sayma da dahil olmak üzere) kapsayabilmekte, bilgiyi ve farkındalığı arttırabilmekte; soyut kavramları temellendiren ve kişisel bağları aydınlatan deneyimler sunabilmekte ve toplumsal öğrenmeyi sağlayabilmektedir.

Müze ziyaretleri yetişkinlerin dışında, öğrencilere hem güdüleyici hem de eğlendirici alternatif öğrenme yolları sunması açısından da büyük önem arz etmektedir. Müzelerin içerdiği nesneler ışığında insanın diğer kültürlerle disiplinlerarası ilişkilerde bulunmasını sağlayarak, özellikle okullardaki eğitim yöntemleri ışığında aktif, kalıcı, eğlenceli ve etkili bir öğrenme ve gelişme alanı olarak kullanılmalıdır.

“Müzeye yapılan okul ziyaretlerinin en değerli yönlerinden biri, öğrencilerin alternatif öğrenme yolları ile karşılaşma ve maddi kanıt ile aktif biçimde çalışma fırsatıdır. Bazı çocuklar için bu durum, daha formal olan sınıf ortamında pek görülmeyen yetenek ve becerileri gösterme şansını sağlayabilir. Bütün çocuklar için yeni bir yere gitmek, yeni insanlarla tanışmak, bilgi toplamada yeni yaklaşımları

denemek ve gerçek şeylerle karşılaşmak çok güdüleyici ve uyarıcı olabilir ve okulda edindikleri bilgileri bir bakış açısına yerleştirebilirler” (Adams, 1990, s.16, Akt., Hooper-Greenhill, 1999, s.175).

Planlı hazırlanmış bir müze gezisinin ve öğrencilere sunulan farklı öğrenme biçimlerinin olumlu davranışlar sergileyen çocukların yanı sıra ilgisiz çocuklar üzerinde de olumlu etkiler kazandırdığı yapılan çalışmalarla ortaya konmuştur. Buyurgan’a göre (2004, s.114) yapılan bir araştırmada derslere pek katılmayan, ilgisiz ve başarısız olarak nitelendirilen bir öğrencinin müzede son derece ilgili davrandığı, sorular sorup müze rehberine notlar aldığı, resimler yaptığı görülmüştür. Bu veriden, anlamlı bir müze ziyareti süreciyle ilgisiz bir öğrenciye ulaşılabilirdiği ve kendini ifade edip başarı sağlamasında müze ziyaretinin etkililiğinden bahsedilebilir. Hooper-Greenhill (2000, s.169) birçok eğitimcinin, müzeleri ve galerileri kendi eğitsel amaçlarına ulaşmak için yardımcı mekânlar olarak gördüklerini de belirtmiştir.

Emeksizozğlu’na göre (2007, s.24) müze eğitimi belli öğrenme ilkelerine dayanmaktadır. Bunlar; öğrenme aktif bir süreçtir, insanlar öğretirken öğrenir, anlamlı öğrenme bilişsel bir süreci gerektirir, öğrenme dili kullanmayı gerektirir, sosyal bir faaliyettir ve ortama bağlıdır, öğrenmek için bilgiye ve zamana ihtiyaç vardır, güdülenme öğrenmenin temel ilkesidir. Müze eğitimindeki amaç, gelen ziyaretçileri belirli uzmanlar haline getirmek değil, onları bireysel farklılıklarını ortaya çıkartmak için teşvik ederek, yaşamlarında bilgiyi kullanmalarını öğretmek ve böylece de kapasitelerini geliştirmektir. Gelişmiş ülkelerde müzelerin eğitim açısından öneminin farkına varılmış ve resmi olmayan eğitim dünyasının bir bileşeni olarak kabul edilmesini sağlamıştır. Çünkü bilgiyi yaymak, müzelerin temel gayelerinden biridir (Mercin, 2006, s.32). Erbay’a göre ise (1997, s.198) günümüzde artık geçmiş değerlerle ilgili ansiklopedik bilgiler, öğrencilere yetmemekte, yerinde görerek yaşayarak öğrenme daha kalıcı olmaktadır.

Eğitimde “müze eğitimi” etkinlikleri kapsamında müzelerden faydalanmak özellikle sanatsal amaçların kazanılmasında ve gerçekleştirilmesinde de önemli rol oynar. Şüphesiz bu kazanımlar, müze eğitimi sürecinde yaratıcılığın kısıktırılması ile geliştirilmesi, bireysel anlatımın cesaretlendirilmesi ve düşgücünün uyarılması,

kişiyi haz vermesi (Gartenhaus, 2000, s.33), kişinin; kendi kendine keşfetmesi, yaşamına ve diğer kültürlerle karşı bir bakış açısı kazanması, bireysel ve kolektif olarak çalışabilme zevkini öğrenmesi, belli yaşam deneyimlerini etkinliklerle pekiştirmesi ve müzelerle kendi yaşamları arasında bir iletişim kurmasıdır. Black'a göre (2005, s.68) çocukların her deneyiminde hayal gücü için bir potansiyel vardır. İçinde yorum olan etkinlikler, çocukların düşgücünü kamçılar. Bu nedenle ilk ve ortaöğretim kurumlarında müzelerden eğitim amacıyla mutlaka yararlanılmasının faydaları yadsınamaz. Buyurgan ve Mercin (2005, s.97) müze eğitiminden ilk ve ortaöğretim kurumları ile üniversitelerdeki derslerin bir kısmında uygulama amaçlı faydalanılmasında bir araç ya da ortam olarak kullanılmasının öneminden bahsetmiştir. Sanat Tarihi, Görsel Sanatlar (resim, heykel, grafik, seramik, tekstil), Estetik, Felsefe, Mühendislik, Antropoloji, Tarih vb. derslerin müzelerde oluşturulacak mekânlarda, farklı öğretim materyalleriyle ve teknikleri ile gerçekleştirilebileceğini de vurgulamıştır.

Müze eğitimi sürecinde, her seviyesinde ziyaretçiye uygun olarak bir müze eğitim uzmanına veya bir eğitim servisine ihtiyaç vardır. Ve ziyaretçiler bu eğitim servisine aktarılır. Bu eğitim görevlerinin bir eğitim servisine aktarılması halinde bu servisin sorumlu kişisi kılavuz eşliğinde ziyaretler, müze içindeki ve dışındaki faaliyetler... v.s gibi çeşitli eğitim görevlerinde eğitim uzmanları tarafından yardım görür (Emeksizoglu, 2007, s.24).

Paykoç'un da dediği gibi (2000, s.50) müze eğitiminin amaçlarını gerçekleştirebilmek için yapılacak hizmetlerin hedef grupları çocuklar, gençler, yetişkinler, öğrenciler ve öğretmenlerdir. Burada müze eğitimi alanında yetişmiş arkeoloji, sanat tarihi, tarih, güzel sanatlar, halk bilimi uzmanlarına ve öğretmenlerine ihtiyaç vardır. Bu elemanların, objeleri eğitim amacıyla hazırlamaları ve sergilemeleri, okullar ve diğer eğitim kuruluşlarıyla işbirliği yapmaları, amaçların gerçekleşmesinde çeşitli bilgi teknolojilerinden yararlanmaları gerekmektedir. Buyurgan ve Mercin'e göre de (2005, s.101) müze eğitimcileri, müze eğitim programlarını yaparak okullarla eğitim amaçlı ilişkiler kuran, çağın gerektirdiği öğretim teknik ve yöntemlerini kullanabilen kişidir. Müze eğitimcisinin, okul programlarını bilen, her yaş seviyesindeki öğrenciye eserlerle ilgili kazanımlar sağlayabilen, değişen koşullara göre eğitim ve öğretimde meydana gelen yenilikleri

takip eden ve uygulayabilen nitelikte olması gerekir. Tüm bunların yanında müze eğitimi çerçevesinde düzenlenen gezilerde özellikle öğrencilerle etkili iletişim kurarak öğretmeni de sürece katma eğiliminde olan bir müze eğitimcisi nitelikli bir eğitim sürecinin yaşanmasına yardımcı olmaktadır. Çünkü belli bir yönlendirmeden yoksun müze gezileri, müze deneyimi ve bilinci kazandırmayan bir etkinliktir. Belli sayıda öğrenci ile seçilmiş eserlere odaklı ve mutlaka bir rehber ya da eğitmen denetiminde gerçekleştirilen geziler, müze için önem taşıyan eserlerin tanıtılıp öğretilmesini sağlar (Emeksizoglu, 2007, s.25). Dolayısıyla müzeler, sadece hoşça vakit geçirilen yerler olmanın ötesinde, bünyesinde sergilenen eserler hakkında çocukların bilgilendirilmesiyle tarihsel bilincin oluşturulmasında önemli rol oynarlar (Abacı, 2005, s.38). Öğrencilerin daha etkili ve kalıcı öğrenmelerini sağlamak için ülkemiz müzelerini, eğitim mekânları olarak kullanmamız önemlidir. Bu sebeple biz eğitimciler, planlı ve etkili bir müze ziyareti ile belki hayal bile edemeyeceğimiz serüvenlere öğrencilerimizle katılırken, bizler de bu büyülü mekânlardan mutlaka birşeyler öğrenebiliriz. Kısacası öğretirken öğrenmenin zevkini yaşar ve geçmiş kültürlerle yoğrulurken amacımıza da ulaşabiliriz.

2.2. Müzeciliğin ve Müze Eğitiminin Tarihsel Gelişimi

2.2.1. Dünyada Müzeciliğin ve Müze Eğitiminin Gelişimi

“Müze” kelimesi Yunanca “mousa” (ilham perisi) kelimesinden türemiş olan “mouseion” kelimesinden gelmektedir. Mouseion ilham perilerinin yeri ya da tapınağı anlamına gelmektedir (Çetin, 2006, s.13).

“Tarih süreci içerisinde doğa nesnelerinin ve sanat yapıtlarının bir araya getirilmesi ilk kez Paleolitik Çağ mezarlarında (M.Ö.100.000-40.000) , ardından Eski Mısır ile Mezopotamya’da değerli eşyaların mabetlerde, mezarlarda, kutsal alanlarda ve saraylarda bir arada sergilendikleri görülmüştür. Dinsel amacın öne çıktığı bu sergilemelerin yanı sıra savaşlarda galip gelen hükümdarlar ele geçirdikleri ganimetleri kuvvet ve kudret gösterilerinin bir simgesi olarak halkın görebileceği yerlere koymuşlardır” (Yücel, 1999, s.19).

Sanatsal ağırlıklı objelerin bilinçli olarak toplanması ilk defa Eski Yunan'da görülmüştür. Antik Çağ'da çeşitli objeler mabetlerin hazine dairelerinde korunmuştur. Helenestik Dönemde (M.Ö.300-M.Ö.30) eserlerin toplanması daha da yoğunluk kazanmıştır. Helenestik Çağın ünlü krallarından I. Ptolemaios da (M.Ö.304-285) M.Ö. 300 yıllarında o dönemin önemli bir kültür merkezi olan İskendireye'de ilk müze ve kütüphaneyi kurmuştur (Mansel, 1971, s.526, Akt., Yücel, 1999, s.19).

Roma'da sanatsal ağırlıklı objeleri ilk kez Romalı Asinius Pallio halka açmış ve kısa sürede onu diğer zenginler izlemiştir. Orta Çağ'da Avrupa'da günümüz müze anlayışı ve nesneleri sergileme düşüncesi bulunmamaktadır. Sadece kilise ve manastırlarda dinsel eşyalardan oluşmuş, her geçen gün sayıları artan koleksiyonların varlığı zamanla her türlü sanat değeri olan eserlere ilgiyi arttırmış ve Rönesans'la birlikte bu durum daha da hız kazanmıştır. Böylece gelecekte kurulacak olan Avrupa müzelerinin de temelleri atılmıştır. Bu arada toplanan eserlerin halkın görüşüne sunabilme çabaları da dikkati çekmiştir (Yücel, 1999, s.21).

Buyurgan ve Mercin (2005, s.64) Ortaçağda önemli kiliselerin, katedrallerin ve sarayların en önemli koleksiyoncular olduğunu ve yine bu dönemde zenginler ve bilginler arasında "toplama"nın önemli bir ayrıcalık sayıldığını belirtmişlerdir. Toplamadaki bu çeşitlenme ve çoğalma, kapalı tutulan birçok objenin halkla paylaşımına ve bilgi aktarımına yönelik değerlendirilmesinin yollarını açmıştır. Rönesans'la birlikte bilim ve sanatta meydana gelen yeni ve hızlı oluşumlar birçok yeni ve farklı arayışı beraberinde getirmiş ve sanat eserlerinin koleksiyonlara girmesini sağlamıştır. İtalya'da başlayan koleksiyonculuk zamanla tüm Avrupa'ya ve sonrasında tüm dünyaya yayılmıştır (Çetin, 2006, s.14).

Halkın gezebileceği müzelerin kurulması fikrini ilk olarak 1746 yılında Fransız yazar La Font de Saint Yenne ortaya atmıştır (Gerçek, 1999, s.5, Akt., Buyurgan, Mercin, 2005, s.65). Müzeler 18. yüzyıl Avrupa'sında Aydınlanma Dönemi içerisinde önemli birer kurum olarak kabul edilmiş; araştırmayı, sorgulamayı ve incelemeyi destekleyen kurumların yaygınlaştırılması içinde yer almışlardır. Köken ve farklılıklardaki düşünce ve tasarımları biçimlendirmeye yönelik "Aydınlanma" anlayışı, kendini "Nedensellik Çağı" olarak tanımlamış ve tarihsel açıdan modern Avrupa ve bu coğrafyada yaşayanları Avrupalı olarak kabul

ederken bu alanın dışında kalanları köken ve kültür açısından daha aşağıda ve barbarlar olarak ayırarak belirginleştirmiştir (Yaman, 2009, s:1). Aydınlanma ile bilginin örgütlenmesi ve sınıflanmasının gündeme gelmesiyle, ansiklopedi, sözlük, atlas ve bibliyografya gibi başvuru kaynaklarıyla birlikte Londra, Paris gibi dönemin önemli kültür ve bilgi merkezlerinde koleksiyonlar ve müzeler kurulmuştur (Burke, 2001, Akt., Tezcan, Ödekan, 2006, s. 49). Bu dönemlerde, Caspar F. Neickel tarafından yazılan 1727 tarihli “Museographia” adlı eserde müzenin ilk kez önemli bir eğitim aracı olarak tanımlandığını belirtmektedir (Tezcan, Ödekan, 2006, s. 49). Müzelerin halka yönelik “eğitim” görevini üstlenerek kurulmaları ise, Fransa’da başlayan Aydınlanma Hareketi’yle oluşan toplum yapısı ve onunla birlikte gelen 1789 Fransız Devrimi’nin hemen ardından halka açılmaları ile başlamıştır. 1793’te yeniden düzenlenerek halka açılan Louvre Müzesi devlet politikasının bir parçasıdır. İlk halk müzesi olarak kabul edilen müze, milliyetçilik fikrini yaymak üzere, halk eğitimi aracı olarak görülmüştür (Duncan, 1995, Akt., Tezcan, Ödekan, 2006, s.50).

Fransız Devrimi sırasında Louvre soyluların özel galerisi olmaktan çıkmış, toplu halk eğitimi için bir araç olarak görülen bir halk müzesi haline gelmiştir. Bu yeni eğilimiyle Louvre herkese açık olması ile haftanın bazı günleri sadece sanat öğrencilerinin kullanımına açık olmasıyla, bir müzenin nasıl olabileceğine ilişkin tamamen yeni bir model sunmuştur. Bunun yanında gelen ziyaretçiler için ucuz kataloglar yapılmış ve yabancı ziyaretçiler için tercüme edilmiştir (Bazin, 1959, s.51, Akt., Hooper-Greenhill, 1999, s.30). Hooper-Greenhill’e göre buradaki en büyük yenilik, bir kurum olarak “müze” kralın kapalı oyun alanı olmaktan çıkması, herkese açık bir okul haline gelmesidir.

18. yüzyılda eskiden halka açık olan yerlerin zenginlere ayrılması, alt sınıfların dışlanması pek çok mekânı (hayvanat bahçesi, müzeler, botanik bahçeleri ve kütüphaneler) sadece kar amacıyla işletilen özel yerler haline getirmiştir. Giriş fiyatlarının çok yüksek tutulması, insanların böyle yerlere girememesine sebep olmuştur. Bunun sonucunda insanların boş zamanlarını kontrollü ve halka açık yerlerde geçirebilecekleri ortamlar ve etkinlikler yaratılmaya çalışılmıştır (Hooper-Grenhill, 1999, 33). Devamında boş zamanın kendini geliştirme ve “akılcı eğlence” ile harcanması gerektiği inancıyla müzelerini kütüphanelerin ve parkların geliştirilmesine çok fazla zaman harcanmıştır. Bu amaçla çok fazla müze kurulmuş

“akılcı” ve “geliştirici” konular ile zaman kaybı olarak görülen eğlenceler üzerindeki tartışmaların artması, müzelerin eğitim amacıyla kurulmasının çok daha önemsenmesine neden olmuştur. Böylece de müzelerde ziyaret denildiğinde “akılcı eğlence” kavramı, halkın sergilere gitme ve gezme alışkanlıklarının kişinin ahlaki ve zihinsel gelişmesi amacıyla kullanılabileceği fikri ortaya çıkmıştır (Altick, 1979, s.227, Akt., Hooper-Grenhill, 1999, 33).

19. yüzyılda halk müzeleri açılmaya devam etmiştir. Louvre Müzesi, Fransa ve Avrupa’daki diğer müzeleri de etkilemiş; onlar da kendilerine Louvre’u örnek alarak, müzeleri halkın her kesimine açarak toplumsallaştırmayı gerçekleştirmek istemişlerdir. 19. yüzyılda müze ve eğitim ilişkisi Endüstri Devrimi’nin etkileriyle gelişmiştir. Bu yüzyılın ikinci yarısında endüstrileşmenin ilerlemesi ve nüfusun şehirlere göç hareketiyle, bilim ve endüstri hayatıyla yeniden biçimlenen toplum yapısı müzelerin eğitim açısından yapılanmasında etkin olmuştur. Bu yüzyılda milli duyguların ve ileri kültür düzeyinin ifadesi olan devlet müzeleri yanında, yerel müzeler de kurulmaya başlanmış ve bu müzeler halk için eğitim fırsatı sağlamıştır (Tezcan, Ödekan, 2006, s. 50).

Hooper-Greenhill’in (1999, s.30-31) belirttiği gibi 19. yüzyılın başlarında müzeler birer eğitim kurumu olarak görülmeye başlanmıştır. Gelişen teknolojiyle birlikte çeşitli makineler ve nesneler sergilenmiştir. Müzelerin kitleleri eğitebileceği düşüncesi ve böylece de eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanmaya çalışılması da yaşam boyu öğrenme felsefesini de beraberinde getirmiştir. Müzeler ve galeriler aracılığıyla kendi kendini eğitime yönünde olanaklar yaratılmasının üzerinde önemle duruluyordu. 20. yüzyılın sonunda, yaşam boyu öğrenme fikri ve öğrenmenin temel öğretimin bitmesiyle sonlanmadığının kabul edilmesi, müzeleri herkes için hem eğitsel hem eğlendirici yapmak için çabaların geliştirilmesini sağlamıştır. 18. yüzyılın sonu ve 19. yüzyılın ilk çeyreğinde İngiltere’de birçok yeni eğitim kurumu ortaya çıkmış, bu bilgi kurumlarından “Makine Enstitüler”i öğrenme kaynaklarının bir parçası olarak özellikle çalışan sınıfın eğitilmesini sağlamak için müzeler kurmuşlardır. Bu kurumların pek çoğu mekanik ve bilimsel modeller, resimler, jeolojik numuneler içeren koleksiyonlara sahip müzeler yaratmışlardır. Böylece dersler bilimsel araçlarla koleksiyonlara dayandırılmış, bilimsel eğitimin eğlendirici bir yanı olabileceği görülmüş ve deneyler yapılmıştır. Tüm bu gelişmeler

göstermektedir ki müzeler, 19. yüzyılın başlarında artık toplumun her kesimine hitap etmeye başlamış, nitelikli bir bireyin yetiştirilmesinde gerekli görevi üstlenmiştir. Halk müzelerde boş vakitlerini değerlendirirken aslında kendini geliştirerek müzelerin eğitime yönelik işlevini yerine getirmektedir. Zamanla müzelere çocukların ziyaretlerinin fazlaştırılması ve okul ziyaretleri müzelerin artık eğitim politikasının bir başlangıcı sayılmaktaydı. Artık müzeler yalnızca eğitim görevi ile anılabilirlerdi.

19. yüzyılın ikinci yarısında Avrupa’da müzecilik çalışmaları daha da yaygınlaşmış, çeşitli ülkelerde müzelerin sayısında büyük artış görülmüş (Yücel, 1999, s.26,27), halk müzesi çağı başlamıştır. Artık eğitim, müzelerin birinci işlevi olarak görülmekteydi (Hooper-Grenhill, 1999, 37). Ayrıca Amerika’da yoğunluk kazanan müzecilik yaklaşımları müzelerin birer eğitim kurumu olarak görülmesiyle kısa zamanda büyük bir gelişim göstermiş, kısa bir süre de Avrupa’dan daha ileri düzeye ulaşmıştır (Yücel, 1999, s.26-27).

Güney Kensington Müzesi’nin 1851’de açılmasıyla müze başlangıcından itibaren eğitim amacıyla kullanılmış ve bir müzede ilk defa bir *dinlenme odası* hazırlanmıştır. Müzenin koleksiyonlarını ödünç vermesi ve kopya edilmiş eserleri çok ucuza satması ile 400 numuneden oluşan bir koleksiyonla dolaşan bir müze oluşturulması, müzenin ziyaretçileri ile ilişkisini kuvvetlendirmiş ve koleksiyonları kullanılabilir kılmıştır (Minihan, 1977, s.114, Akt., Hooper-Grenhill, 1999, s.39).

İkinci önemli gelişme Thomas Horsfall’ın Müzesi’nde (1884) sergilerin ziyaretçilerin deneyimleriyle ilişkilendirilmesidir. Horsfall koleksiyonların düzenlenmesini maddesel malların üretici ya da tasarımcısına değil tüketicisine göre yapmıştır. Bu müzenin hedefi halkın zevkini geliştirmek ve daha değerli yaşamlar sürdürebilmelerini sağlamaktır. Horsfall insanlara eğitimin ancak resim ve nesnelerle verilebileceğini savunurken, bunun ancak müzede “elle yoklama” ile başarılabileceğine inanıyordu. Üçüncü önemli gelişme ise 1895’de Haslemere’de kurulan bir müzede çocuklara nasıl belirli bir eğitim sunulduğunu göstermekteydi. Bu müzede bir eğitim müzesinin amacının, derlemekten çok eğitmek olması gerektiğini savunuluyordu. Bu müzeyi kuran eğitimci Hutchinson, nesnelerden öğrenmenin değerine, eğitim nesneleri koleksiyonları içeren müzelerin kurulması

gerektiğine inanıyor ve bu eğitimin herkese verilmesini savunuyordu (Mac Donald, 1986, s.124, Akt., Hooper-Grenhill, 1999, s.40-42).

Tezcan ve Ödekan (2006, s.50) 19. yüzyılda Avrupa ve Amerika’da eğitim sistemlerinin ve öğretim programlarının sorgulanmaya başlanması ile öğrenmede birincil kaynakların ve araştırmanın önemine dikkat çekildiğini, müze ve okul ilişkisinin gelişmesinin sağlandığını belirtmişlerdir.

19. yüzyılın sonlarına doğru eğitim olanaklarındaki ve öğretim yöntemlerindeki değişiklikler, müzeler ve okullar arasındaki ilişkilerin gelişmesini sağlamıştır. En önemli iki gelişmeden biri, müze içinde öğretim ile nesnelerin okullara ödünç verilmesi için ayrı servislerin oluşturulması idi. Nesnelerin öğrenmede bir araç olarak kullanılması “nesne öğretimi” adıyla okullarda yaygınlaşmış fakat daha sonra 19. yüzyılın sonlarına doğru okulların müzelere düzenli ziyaretler yapmaları sonunca yaygınlığını yitirmeye başlamıştır. Tüm bunlara rağmen “nesne öğretimi” ile nesnelerin öğrenmede ve öğretimde kullanılması, müzelerin birer eğitim kurumu olarak algılanmasında çok önemli bir yer tutmuştur (Hooper-Grenhill, 1999, s.45-47).

Birinci Dünya Savaşı müzeleri çalışmalarını sergilemesi ve okullara verilen hizmetler açısından etkilemiştir. O sıralarda çoğunluğu sağlık, yardım, temizlik ve besinlerin oluşturduğu temalar, müzelerin iletecekleri konular arasında yer almaktaydı. Özellikler çocuklarla ilgili yeni ve etkin girişimlerde bulunulması, müzeler içinde özel sınıfların kurulması ve çocukların yarım günlerini müzelerde geçirmeleri önemli gelişmelerdendi. Bu gelişmeler içinde müze ziyareti öncesi ve sonrası çalışmaların yapılması okul ile müze arasındaki işbirliğinin ilk başlangıcını oluşturmaktadır (Hooper-Greenhill, 1999, s.52). Müzelerde eğitim işlevinin bu kadar çok önem kazanması birçok ülkeyi etkilemiş ve çok sayıda müzeler açılmıştır. 20. yüzyıl müzeler ve müze eğitimi açısından parlak bir dönem olmuş, artık müzede öğrenmenin bir gereklilik olduğu savunulmuştur. Bu sebeple müzeler bünyelerinde eğitimciler çalıştırmaya çalışmışlardır. Atagök’e (1999, s.224) göre 20. yüzyılın başında başlayan çeşitli eğitim etkinlikleri ile müze-toplum ilişkisi farklı bir döneme girmiş, eğitim konusunda yeni görüşler etkin olmuştur. Sadece bilgi aktarımının önemsendiği ezberci bir anlayıştan, öğrencinin araştırmasına dayalı, analiz-sentez yoluyla daha yaratıcı bir sonuca ulaşan eğitime geçiş, öğrencinin önce kütüphane,

daha sonra laboratuvara, hatta müzelere gitmesine, gerçeğin belgeleri ile dolaysız olarak karşı karşıya gelmesine neden olmuştur. Bu sayede laboratuvar, kütüphane ve müze, öğrencinin araştırması için eğitim mekânları olarak önem kazanırken, değerli nesnelerin koruyucusu müzeci de topluma yakınlaşmıştır.

1926 yılında Uluslararası Müzeler Dairesi, 1947’de ise Uluslararası Müzeler Konseyi (ICOM) kurulmuştur. Bu konsey gerek ülkemizde gerekse yurtdışında yaptığı çalışmalar ve toplantılarla müzeciliğin temellerini atmıştır (Buyurgan, Mercin, 2005, s.66). 20. yüzyılında müze eğitiminde bilimsel yaklaşımın önem kazanmasındaki UNESCO VE ICOM gibi uluslararası organizasyonların ortaya çıkması, bu kurumların müze eğitimi ile ilgili yaptıkları çalışmalar, yayınlar ve etkinlikler bilgi paylaşımında uluslararası bir platform oluşmasını sağlamıştır. ICOM’un temelini oluşturan milletlerarası Müzeler Ofisi “Museographie” adlı iki ciltlik bir kitap çıkarmıştır. 1946’da bu ofisin devamı olarak kurulan ICOM, 1948’de UNESCO ile birlikte üç ayda bir müze eğitimi ile ilgili gelişmelere de yer veren “Museum” dergisini yayımlamaya başlamıştır (Evans, 1963, s.1-2, Akt., Tezcan, Ödekan, 2006, s.52). Atagök, (1999, s.224) “Müzelerin Eğitimdeki Rolü Hakkında Unesco Bölge Semineri” (1962) adlı kitabın önsözünde, ICOM’un o dönemki müdürü Georges Henri Riviere’in, Unesco’nun müzelerin gelişmesine yardım yolundaki başlıca hedeflerinden birinin, müzelerin eğitim programlarının daha kapsamlı bir hale getirilmesinin teşvik edilmesi olduğunu; böylece, büyük bir kısmı orijinal eserlerden mürekkep değeri olan müze koleksiyonlarının halka tanıtılması için en iyi yolun bulunmuş olduğunu söylediğini belirtmiştir.

Bütün bu gelişmeler 20. yüzyılın iki yarısında pek çok ülkede farklı müzeler kurulmasına neden olmuş ve bu kurumların eğitim birimlerinin oluşturulması sağlanmıştır. Özellikle Amerika ve İngiltere’de kurulan müzeler birçok yeniliğin de öncüsü olmuştur. Hooper-Greenhill’e göre (1999, s.61) Amerika’daki müzeler, özellikle cömert mali destekleri, büyük binaları, eğitsel çalışmalara ve serimlemeye ilgileriyle İngiltere’de hayranlık uyandırmaktaydı. Amerika’da bulunan Newyork Metropolitan Sanat Müzesi ve Brooklyn Sanat Müzesi’nin eğitim birimlerinde yaptıkları çalışmalar müze eğitime önemli katkılarda bulunmuştur. 1823’de çocukların ilgi alanlarına göre düzenlenmiş ortamları yaratma süreci başlamış ve bunun sonucunda da 1899’da ilk çocuk müzesi “Brooklyn Children Museum”

kurulmuştur. Çocuk müzelerinin hedefleri, çocukların zevk alacakları ortamlar oluşturmak, okullardaki öğretimi pekiştirici etkinlikler yapmak ve böylece de gözlem ve düşünme yeteneklerini uyarmaktır. Çocuk müzelerinin kurulmasını tetikleyen olay ise endüstri ve teknolojiye gelişmelerdir. Çocukların hızla gelişen teknolojiye uyum sağlamaları için müzelerden yararlanma yoluna gidilmiştir (Kuruoğlu, 2002, s.279).

Metropolitan Müzesi, Eğitim Bölümü, Amerikan Sanat Tarihinin keşfedilmesi için ortaokul öğrencilerine medya programları hazırlamıştır. 1968'den bugüne Brooklyn Çocuk Müzesi ise eski model otomobilleri sergileyerek müzik, dans ve tiyatrosuyla ilgili atölyelerde çalışmalar düzenlemektedir (Erbay, 2001, s.29). Müzelerdeki nesnelere dokunulmasının kişinin kendi yaşantısına kattığı anlamın önemi kavranmaya başlanmıştır. 1970'lerde müze ve galeri eğitiminde çalışan insanlar başlangıçta okullarla çalışmak için istihdam edilmişken, kısa bir süre sonra müzelerin eğitim olanaklarının yetişkinler ve üniversite öğrencileri için yetersiz olduğu görülmüştür. Müze eğitimcilerine duyulan bu ihtiyaç nitelikli bir müze eğitiminde yerini almaya başlamış oldu. Bunun için 1967'de müze eğitim görevlileri için ilk yöntem kitabı üretilmesi dönem içinde önemlidir. 1970'lerdeki en büyük yenilik müze eğitiminde yapılan çalışmaların nitelik yönünden profesyonelleşmesidir. Öğretme yöntemlerinin sunulması, öğretmenler için kaynakların hazırlanması, dokunma oturumları ve eğitici etkinliklerde yapılan çalışmalar müze eğitimine yeni bir anlayış getirmiştir (Hooper-Greenhill, 1999, s.79-84).

Bugün artık geçmiş değerlerle ilgili ansiklopedik bilgiler öğrencilere yetmemekte, görerek yaşayarak öğrenme daha kalıcı olmaktadır (Erbay, 2001, s.29). Günümüzde müze ve galeriler eğitimde çok önemli görevler yüklenmiştir. Bu görev ziyaretçilerin özellikle öğrencilerin öğrenmeye aktif olarak katılmasını sağlamak, tarihi sevdirmek ve eğlendirerek öğretmek, toplumun müzeleri kendi yaşantılarıyla ilişkilendirmesini sağlamak ve halkın sanat bilincini geliştirmektir. Artık müze ve galeri eğitimi bu yüzyıl içerisinde eğitimin bir parçası olarak yerini almıştır. Hooper-Greenhill'e göre (1999, s.100) müze ve galeri eğitiminin genel durumuna bakıldığında 1990'ların başı tahmin edilememiş değişikliklerle dolu bir dönem olmuştur. Bu değişiklikler toplumda, müzelerde ve eğitim dünyasında bir bütün

olarak gerçekleşmiştir. Artık müzelerin ayakta kalması ziyaretçilerine niteliksel, zorlayıcı ve derin yaşantıları sağlayan deneyimler sunmalarına bağlıdır.

2.2.2. Ülkemizde Müzeciliğin ve Müze Eğitiminin Gelişimi

Türkiye’de müzeciliğin başlangıcının değerli eşyaların saraylarda saklandığı ve korunduğu zamanlar olduğu düşünüldüğünde, “müze” kavramının ilk olarak Hun Devleti’ne kadar uzandığı söylenebilir. Daha sonra aynı yaklaşımın Gaznelilerde, Selçuklularda ve Osmanlılarda da devam ettiği bilinmektedir (Buyurgan, Mercin, 2005, s.69). Anadolu Selçuklularının Konya Alaaddin Tepesi’ndeki surları yaparken taşların arasına yer yer antik kalıntıları, heykelleri, kabartmaları yerleştirmesiyle başlamıştır. Belki de orada ilk müze denemesini yapmışlardır. Antik kalıntıların çoğunun sur duvarlarının dış yüzeyine konulmuş olması bu yerleştirmenin bilinçli olduğunu göstermektedir (Yücel, 1999, s.30).

Türk müzeciliğinin temeli, Batı’da olduğu gibi koleksiyonların değerlendirilmesi ya da daha geniş bir kitleye açılması gereksiniminden çok, 19. yüzyılın ikinci yarısında, eski eserlerin imparatorluk sınırları içinde muhafaza edilmesinin gerektiği yönünde belirmeye başlayan bir koruma anlayışı doğrultusunda atılmıştır (Ögel, Özkasım, 2005, s.98).

“...korunmaya ve toplanmaya değer” bulunan malzeme çoğunlukla arkeolojik eserler olmuş, bu eserlerin imparatorluk sınırları içinde muhafazası amacıyla başlayan toplama faaliyetleri sonucunda modern anlamda ilk müzemiz olan Müze-i Hümayun, bugünkü adıyla İstanbul Arkeoloji Müzesi kurulmuştur” (Ögel, Özkasım, 2005, s.99).

Türkiye’de müzecilik olgusu Osmanlı İmparatorluğu döneminde başlamış, bu dönemde müzecilik alanına en önemli katkılardan birini Osman Hamdi Bey yapmıştır. Osman Hamdi Bey’in 1881 yılında göreve gelmesiyle birlikte ülke genelinde arkeolojik kazılara ağırlık verilmiş ve yeni nizamname çıkartılmıştır (Mercin, 2006, s.29). Osman Hamdi Bey’e göre tarihi eser bakımından dünyanın en zengin hazinelerine sahip imparatorluk topraklarından, tarihi eserlerin araştırılıp

bulunması ve müzeye getirilerek tasnif edilmesi, bina işi kadar önemliydi (Cezar,1995, s:255). 19. yüzyılın ikinci yarısında gerçekleştirilen yasal düzenlemelerle Türk müzeciliğinin temelleri atılmıştır Böylece eski eserlerin yurtdışına çıkarılması engellenmiş, Türk kazıları başlatılmış, kazılardan elde edilen eserler İstanbul'daki müzede toplanmaya başlamış ve oluşan bu koleksiyonla birlikte müzecilikle ilgili bilimsel gelişmeler de giderek hızlanmıştır (Ögel, Özkasım, 2005, s.99).

Müzelerin eğitim aracılığıyla popülerleştirilmesi, II. Meşrutiyet Dönemine rastlamaktadır. Bu konuda Sâti Bey, Muallim Cevdet, İsmail Hakkı gibi eğitimcilerin görüşleri önem kazanmaktadır. Eğitimci olarak müzelerin eğitimdeki önemini ilk kavramış kişilerden biri de Sâti Bey'dir. Satı Bey Avrupa'da halkın eğitiminin en önemli araçlarından birinin müzeler olduğunu vurgulamıştır. 1908'de Sâti Bey'in belirttiği üzere Türkiye'de üç tane müze vardır. Bunlar, Asar-i Atika Müzesi, Yeniçeri Kıyafethanesi, Esliha-i Askeri Müzesi'dir. Bu müzelerden halkın yararlanabilmesi için giriş ücretlerinin kaldırılması, eseri tanıtan yazı ve levhaların konması, gelen ziyaretçiler için onlara birer görevlinin tayin edilmesi, müzelerde konferanslar verilmesi, basınca müzecilikle ilgili makalelerin çıkması gibi önlemler önermiştir (Sâti, 1910, s.34-35, Akt., Ata, 2002, s.71). Müze pedagojisi, müze eğitimi ya da müzecilik adlarıyla da olsa akademik düzeydeki gelişmeler Meşrutiyet Döneminin sonlarında Satı Bey'in "Okul Müzesi" projesi ve Baltacıoğlu'nun müzecilik çalışmaları Türk Eğitim Tarihi'nde yer almıştır. Fakat bu girişimler uzun süreli olmamıştır (Adıgüzel, 2000, s.132). Müze eğitiminde önemli adımlar atılmasını sağlayan zamanın eğitimcisi Satı Bey, kurulacak müzelerde her türlü dersin öğretiminde kullanılacak alet ve araç-gereçlerin, eğitim kurumlarına ait programların, pedagojiye ve öğretim yöntemlerine ait kitap ve dergilerin, öğretmenlerin kullanabileceği yardımcı ders kitaplarının bulunması gerektirdiğini, ayrıca müzede eserlerin okunabilmesi için büyük bir salon olmasının gerekliliğini savunmuştur. Böylece öğretmenler yeni yöntemleri görebilecek, eğitim ve okullarımızın durumunu öğrenmek isteyenler için bir kaynak olacak ve kendi okullarımızın ilerlemesini sağlayacaktır. Muallim Cevdet de müzeler, alan gezileri, tarihî yapılara ziyaret konusu üzerinde durmuştur. Konuya ilişkin olarak yazılar kaleme almıştır (Sâti, 1910, s.38-39, Akt., Ata, 2002, s.72-73).

1920'lerden 1970'li yıllara kadar Türkiye'de müze eğitime ilişkin yayınlar konusunda sessiz bir dönem yaşanmıştır. Gerçi, okul programlarının müzelere ilişkin direktifleri vardır, müzeciliğe ilişkin çalışmalar yapılmıştır. Fakat müze eğitiminin önemine ilişkin önemli bir çalışma ile karşılaşmamaktadır (Ata, 2002, s.75). Ancak Türk Müzeciliği çağdaş anlamını Cumhuriyetle birlikte bulmuştur. Bu anlamda 1950 yılında müzeler ve müzecilik mesleğine mensup üyeler arası işbirliğini geliştirmek, uluslararası kurumlarla işbirliği yaparak bilgi alışverişi sağlamak, halk eğitimi ve karşılıklı işbirliği amacıyla Uluslararası Müzeler Konseyi'nin (ICOM) Türkiye Milli Komitesi kurulmuştur (Mercin, 2006, s.30).

Buyurgan, Mercin'ne göre (2005, s.74-76) Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte meydana gelen değişiklikler müzecilik ve müze eğitiminde de kendini göstermiştir. Cumhuriyete kadar önceleri sadece ülkedeki kültür varlıklarını korumak gayretinde olan düşünce, Cumhuriyetin kurulmasıyla değişmiştir. Kültürel ve sanatsal eserlerin korunmasının, teşhir edilmesinin yanı sıra plastik sanatların gelişimine büyük önem verilmiştir. Bu yeni girişimlerin belki de en önemlisi müzelerde görev alacak kişilerin yetiştirilmek üzere yurtdışına gönderilmesi idi. Atatürk'ün emriyle ülke genelinde birçok müze açılmış ve kurulan bu müzeler de ardı ardına halka açılmıştır. 1928 yılında "Sanayi-i Nefise Mektebi"nin adı "Devlet Güzel Sanatlar Akademisi" olarak değiştirilmiş ve Atatürk'ün emriyle 1930'da Türk Tarih Vakfı kurulmuştur. Bu kurumun kurulması yaptığı faaliyetler ile yurtdışında katıldığı kongrelerle ülkemizde müzecilik, arkeoloji ve tarih bilincinin yerleşmesi alanında çok önemlidir. Bu vakfın diğer bir amacı da tarih bakımından anıları önemli kişilerin ses ve video bantlarının oluşturulması, konferans, seminer, sempozyumlar düzenlenmesi ve kurslar verilmesi, eğitim kurumları kurulması, araştırmalara destek verilmesi ve belgesel filmler hazırlatılarak kitap, dergi ve yayın faaliyetleri yürütülmesi gibi oldukça kapsamlı bir alanı içermektedir (Mercin, 2006, s.30-31).

“ 1961 yılında VII. Milli Eğitim Şurası'na sunulan Eski Eserler ve Müzeler Komitesi Raporu'nda müzelerin en önemli görevlerinden birinin eğitim ve öğretim olduğu vurgulanmıştır. Raporun 5. bölümünde “Eğitici ve öğretici vasfı olmayan bir müze, fonksiyonunu kaybetmiş bir eski eser deposundan farksızdır. Bu bakımdan müzelerin eğitici ve öğretici bir müessese olarak yapılanması gerekmektedir” denmiştir” (Atik, 1999, s.161).

1970'li yıllarda Avrupa'ya paralel olarak, Türkiye'de de müze eğitime ve müzeciliğe ilişkin çeviriler yapılmış ve kısa bir süre süren uyanış dönemi yaşanmıştır (Ata, 2002, s.76). 1963 yılında UNESCO Türkiye Komisyonu'nun girişimleriyle ICOM Türkiye Milli Eğitim Komitesi tarafından Fransızca'ya çevrilen “Müzelerin Teşkilatlanması-Pratik Öğütler” adlı müzecilik, müze, araştırma, sergileme, bakım ve özellikle eğitim gibi konuları içeren bir kitap yayımlanmıştır (Buyurgan, Mercin, 2005, s.79).

1973'te “İzmir Devlet Resim ve Heykel Müzesi” açılmış ve bu müze kültür ve eğitim etkinlikleri de yapmış ve yapmaktadır. 1980 yılında İstanbul Resim ve Heykel Müzesi Derneği tarafından eğitim amaçlı ilk “müzede atölye çalışmaları” başlatılmıştır. Yine aynı yıl içerisinde özel müzeciliğin ilk temelleri (Vehbi Koç Vakfı tarafından kurulan Sadberk Hanım Müzesi) atılmıştır (Mercin, 2006, s.30).

1982'de düzenlenen I. Milli Kültür Şurası'nda “müzede eğitim” vurgulanmış, büyük müzelerde çocuk müzeleri kurulması önerilmiştir. 1986'da Milli Eğitim Bakanlığı'nın okul müzelerine ilişkin yönergesi yayınlanmıştır (Buyurgan, Mercin, 2005, s.79). Ülkemizde son yirmi yıl içerisinde müzecilikle ilgili aktif olarak rol alan sivil toplum örgütlerinin ve derneklerinin kurulduğu görülmektedir. Bu anlamda Müze Sevenler Derneklerinin yanı sıra, İstanbul Belediyesi Kütüphane ve Müzeleri Geliştirme Derneği, İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı, Plastik Sanatlar Derneği bu derneklere örnek gösterilebilmektedir. Ayrıca 1980 yılında sanatı sevdirmek ve müzeyi insanlar için ilgi çekici hale getirmek için İstanbul'da “Resim Heykel Müzesi Derneği” kurulmuştur. Ülkemizde bu gibi kuruluşların fazlalaşması halkın da katılımının sağlanmasıyla çağdaş müzeciliğin eğitim misyonunu yerine getirmesinde önemli gelişmeler olarak kabul edilebilmektedir (Mercin, 2006, s.30).

Günümüzde ülkemizde birçok bilimadamı müze eğitimi ve müze eğitiminin önemini belirtmekte ve müze eğitime ilişkin çeşitli çalışmalar yapmaktadır. Son yıllarda ülkemizde müze eğitimi ile ilgili yapılan çalışmaların olması elbette sevindiricidir. Önemli olan bu alandaki boşluğun daha fazla bilimsel araştırma ve uygulamalarla desteklenmesidir.

Ata'ya göre (2002, s.77) 1990'lardan sonra tekrar bir uyanış dönemi içine girilmesi ile bir yanda müzecilerin, müzelerini çağdaş düzeye erdirtme çabaları, diğeryanda eğitimcilerin, sanatçıların konunun önemini görmeleri müze eğitime verilen önemi canlandırmıştır.

1989'da Yıldız Teknik Üniversitesi'nde Müzecilik Anabilim Dalı'nın, 1998'de Ankara Üniversitesi'nde Müze Eğitimi Yüksek Lisans Programı'nın kurulması bu alan için akademik bir zemin oluşturmuş (Tezcan, Ödekan 2006, s.55), "müze pedagojisi" dersi konmuş, bu konuda yüksek lisans ve doktora tezleri hazırlanmıştır. Bu programda da çağdaş müzelerin eğitim işlevi üzerine çalışmalar yapılmaktadır.

Ayrıca Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde " Müze Eğitimi Anabilim Dalı" kurulmuştur. 1998 yılında Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde Prof. Dr. Bekir Onur'un başkanlığında " Müze Eğitimi Anabilim Dalı" kurulmuştur. Bu Anabilim Dalı, Türkiye'de müze eğitimi formasyonu almış uzman kişi ihtiyacını karşılamak üzere kurulmuştur. Türkiye'de, müzecilik formasyonundan farklı olarak, müze eğitimi formasyonu da vermektedir. Kültür Bakanlığı ile işbirliği içinde olan Anabilim Dalı'nın, yüksek lisans öğrencileri, genellikle müzelerde çalışan arkeolog ve sanat tarihçilerinden oluşmaktadır (Mercin, 2006, s.31).

Ayrıca Mercin (2006) 1997–1998 eğitim-öğretim yılından itibaren YÖK tarafından yeniden yapılandırılan Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı çerçevesi ders programları içerisine 3. sınıfının I. döneminde “Müze Eğitimi ve Uygulamaları” dersi konulduğunu ve bu dersin 2000 yılında uygulanmaya başlandığını belirtmiştir.

Ülkemizde her yıl 18-24 Mayıs tarihleri arasında Müzeler Haftası dolayısıyla okullarından katıldığı müze ziyaretleri yapılmaktadır. Çoğunlukla okulların bir piknik gezisi mantığı ile gittiği müzelerde, eğitim amaçlı ziyaret bilincinin gelişmesi için çeşitli adımların atılmış olması sevindiricidir. Bu yaklaşım ileride karşımıza sadece Müzeler Haftası'nda müzelere giden öğretmen ve öğrenci kitlesinin azalmasını sağlayacaktır. Çünkü sadece senenin bir haftasında zorunluluktan gidilen müze ziyaretlerinin eğitim adına birşeyler vereceği düşünülemez.

1993'de okul öncesi çocuklar için çeşitli kültürel varlıklarını tanıtıcı, bilgilendirici boyama kitapları hazırlanmış ve İstanbul'da Arkeoloji Müzesi içerisinde bir “Çocuk Müzesi” açılmıştır (Ata, 2002, s.78). Bu müzenin amacı çocukların oynarken, oyun içerisinde öğrenebilmelerine, tarihi yaşamlarına (gerçek deneyimler) ve eğlenmelerine yöneliktir (Mercin, 2006, s.31).

30 Eylül-2 Ekim 1998 tarihleri arasında ODTÜ Geliştirme Vakfı, A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi, Alman Kültür Merkezi İşbirliği ile "Müze ve Eğitim" konulu bir seminer yapılmış ve seminerin sonunda oluşan bildirmede "eğitim, müzelerin temel işlevi olarak" kabul edilmiştir (Kurtuluş, 1999, s.20, Akt., Ata, 2002, s.78).

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü bünyesinde Güzel Sanatlar Eğitimi Resim Bölümünde hem lisans düzeyinde, hem de yüksek lisans düzeyinde “Müze Eğitimi ve Uygulamaları” dersi sayesinde yeni yetişecek öğretmen adaylarına müze eğitiminin nerede, nasıl ve niçin yapılacağı konusunda eğitim verilmektedir (Buyurgan, Mercin, 2005, s.76). Ayrıca aynı bölümde doktora öğrencileri, “Türk ve Dünya Müzeleri Eğitim Programları” dersi sayesinde, ülkemizdeki ve yurtdışındaki müzelerdeki eğitim programlarını inceleme fırsatı bularak, müzelerden eğitim amaçlı daha verimli nasıl yararlanacaklarını öğrenebilmektedirler.

Son yıllarda ülkemizdeki müzelere baktığımızda “müze eğitimi” ile ilgili yapılan uygulamaların daha çok özel müzelerde gerçekleştirildiğini görüyoruz. Rahmi Koç Müzesi, Sabancı Müzesi, İstanbul Modern’de çeşitli eğitim etkinlikleri sunulmaktadır. Yetişkin ve çocuklara ayrı ayrı sunulan etkinliklerde müze eğitimi yaygınlaştırılmaya çalışılmaktadır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın yaptığı çalışmalar ile ülkemiz müzelerinin kendi imkanları ile gerçekleştirdikleri yenilikçi çalışmalar sonucu Türk müzeleri uluslararası alanda birçok ödül kazanmıştır. 1983 yılında "Avrupa Nostra" ödülünü alan “Sadberk Hanım Müzesi”, 1984 yılında Avrupa Konseyi tarafından "Seçkin Müze" ödülüne layık görülen “İstanbul Türk ve İslâm Eserleri Müzesi” ve 1996 yılında özel müze ödülüne layık görülen “İstanbul Rahmi M. Koç Endüstri Müzesi” ve 1997 yılında Avrupa’da “Yılın Müzesi” ödülünü alan Anadolu Medeniyetleri Müzesi, ödüllü Türk müzelerinden bazılarıdır (Mercin, 2006, s.31).

Rahmi Koç Müzesi ile Ankara’da bulunan Tabiat Tarihi Müzesi’nin öğretmen ve öğrencilere yönelik “müze eğitim paket”leri mevcuttur. Önceden eğitimcilere sunulan bu paketler çeşitli etkinlikler içermekte ve öğretmenlere ziyaretleri öncesinde yardımcı olmaktadır. Böylesi eğitim paketlerinin ülkemiz müzelerinde sayılarının fazlaştırılması gerekmektedir böylece müze ziyaretlerinin programlı ve etkili olması sağlanabilir. Bu eğitim paketleri ile öğrencilerin müzeler içerisinde hoş vakit geçirmeleri ve geleneksel yöntemlerden farklı olarak gerçek deneyimler yaşamaları sağlanmaktadır. Shabbar (2001, s.69), bir müzede herhangi bir sergi salonunda oradaki nesnelerle ilgili çocuklara bilgi verilmesi gibi geleneksel yöntemin, etkili bir eğitim yöntemi olmadığını belirtmiştir. Shabbar, çocukların saatler süren uzun açıklamaları dinlemekten sıkıldıklarını ve sergilere olan ilgilerinin azaldığını vurgulayarak, onların dokunmalarının, görmelerinin ve duymalarının hem eğlenceli, hem faydalı bir şekilde çocukların öğrenimine yardım edeceğini de eklemiştir (Akt., Gürkan, 2004, s.251). Burada görülen en önemli sorun, öğretmenlerin kendi derslerinde nasıl programlı ve verimli bir müze ziyareti düzenleyerek, müze ziyaretlerini kendi müfredatlarıyla ilişkilendirebileceklerini bilmemelerinden kaynaklanmaktadır.

Son yıllarda müzelerdeki kadrolara uzman alınmaması nedeniyle müzelerimizdeki müze uzmanı sayısı giderek azalmakta, mevcut personel ancak müzenin günlük işleri ile ilgilenmekte, eğitim etkinliklerine ayrıca vakit ayıramamaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığı’na sayıları çok fazla olmayan müzelerimizde gerçekleştirilen eğitim etkinliklerini ise müzelerin ve sivil toplum kuruluşlarının işbirliği oluşturmaktadır. Ancak bu çalışmaların da devamlılığı sağlanamamaktadır (Tezcan, Ödekan, 2006, s.54).

Günümüz Türkiye’sinde, müze eğitimi alanında bilimsel araştırmaların fazlaşması, yüksek öğretim kurumlarında müze eğitimi ile ilgili derslerin olması ve özellikle müzelerimizde kurulan eğitim birimlerinin faaliyetleri bu alanın gelişmesi için önemlidir. Birçok müzenin müze eğitimcileriyle birlikte gelecek okul gruplarına yaptıracakları etkinlikler ve özellikle ders öğretmenlerinin programlı bir müze ziyareti sürecini nasıl planlayacaklarını bilmeleri, müze eğitimi alanında yeni yeni ortaya çıkan gelişmelerdir. Yeniden düzenlenen birçok müze ile özel müzelerin müze

binalarını çağdaş müzecilik anlayışına göre düzenlemeleri elbette gelen ziyaretçilerin nitelikli zaman geçirmesinde de etkin olacaktır.

Ata'ya göre (2002, s.79) ülkemizde öncelikle pedagojik yaklaşımın ön plana alınarak düzenlendiği "interaktif" müze tipine" ihtiyaç vardır. İnteraktif müze, ziyaretçinin, geçmişte yapılan işleri deneyebildiği, eski tarifelere göre yapılmış yemekleri yiyebildiği, eski kıyafetleri giyebildiği müzelerdir. Bu müzelerdeki tarihî olaylar, modeller ve resimler, görsel ve işitsel araçlarla canlandırıldığı için ilgi çekicidir. Müzeler sürekli gelişen çağımızda çok önemli misyonlar üstlenerek çalışmalar devam ettirmektedirler. Bu çalışmaları yürütürken, her yeniliği takip edecek düzeyde olmak, ziyaretçilerin ilgisini çekecek ve onları eğlendirecek sergiler düzenlemek, müzelerin geçmişten geleceğe bir köprü oluşturmasını sağlamaktadır. Çünkü müzeler artık sadece geçmiş dönemlere ait eserleri depolayan ve sergileyen kurumlar değildir; aynı zamanda kişinin yaşam boyu farklı deneyimler yaşayacağı eğitim kurumlarıdır.

2.3. Müze Eğitimi Etkinlikleri

2.3.1. Programlı Bir Müze Ziyareti

Çoğu insanın zihninde müzeler, cansız, ruhsuz, hatta insanların sıkıldığı mekânlar olarak yer etmiştir. Geçmişte çeşitli toplumlara ait kültürel parçaların ve değerli görülen eserlerin saklandığı, toplanıp sergilendiği yer olarak kabul edilen müzeler, günümüzde insanları kimi zaman eğlendirirken eğiten, düşündüren ve kültürlerarası köprüler kuran, eğitici mekânlar haline gelmişlerdir. Artık müzeler insanların yaratıcılıklarını, estetik beğeni düzeylerini, kültürel mirasa olan saygılarını ve en önemlisi hayal güçlerini kamçılıyarak geliştiren birer eğitim kurumu olarak düşünülmektedir. Kısacası müzeleri birer okul olarak düşünmek yanlış olmaz. Hepimiz çoğu zaman müzelerin toplama, sergileme, koruma gibi işlevleri olduğunu biliriz ama aslında her bir müzenin birer eğitim kurumu da olarak kullanılabileceğini pek düşünmeyiz.

Howe (1998) ve Hannu, (1993) informal eğitim çevrelerini, öğrencilerin gerçek nesnelerle birebir ilişki kurabilmesini sağlayan, onlara olumlu tutum ve yeni bakış açıları kazandırarak kalıcı bilgiler edinmelerini sağlayan, televizyon, radyo, gazete, dergi, internet gibi kitle iletişim araçlarını, spor merkezlerini, hayvanat bahçelerini, botanik parklarını, ormanlık arazileri, müzeleri, kütüphaneleri, akvaryumları, açık hava laboratuvarlarını, doğa merkezlerini (mağaralar, göller, akarsular, sahil alanları vs.), kampları, evleri ve daha sayılamayacak birçok toplumsal alan olarak tanımlamıştır (Akt., Bozdoğan, 2007, s.15).

Koçak’a göre (2006, s.23) ziyaretçilerin müzede bulundukları zaman içerisinde nesnelerin içeriğini daha iyi anlayabilmelerini sağlamak için müze eğitim faaliyetlerine ihtiyaç vardır. Müze ve galeri programlarını planlama, ziyaret deneyimini buluntularla, numunelerle, tarihi sitlerle ve çevreyle düşsel ve duygusal bağlar kurabilmeyi sağlamaktır (Hooper-Greenhill, 1999, s.143).

“Ziyaretçilerin, belli bir plan ve program dâhilinde kasıtlı olarak değil sadece kendi ilgi ve yetenekleri doğrultusunda müzelerde gerçekleştirdikleri informal öğrenme, gerek öğretmenlerin gerekse müze eğitim personellerinin planlı ve programlı müze gezisi faaliyetleri ile formal eğitimin bir öğretim etkinliği haline dönüşebilir. Böylelikle müzeler de birer yaygın eğitim kurumu olarak nitelendirilebilir. Nitekim müzeler son yıllarda ülkemizde de eğitim alanında önem kazanmaya başlamıştır” (Bozdoğan, 2007, s.15).

Müzelerin yaşam boyu eğitimde kullanılan kurumlar olabilmesi için elbette eserleri sergileme işlevi, ziyaretçilere çekici ortamlar sunabilmesi için çok önemlidir. Sergileme işlevi, insanların eserlerle buluştuğu bölümü oluşturur. İyi bir müze; koleksiyonlarındaki eserleri planlayarak, estetik kaygıları da göz önüne alarak, ziyaretçi kitlesini de düşünerek bir düzenleme yapmalıdır (Buyurgan, Mercin, 2005, s.60). Elbette burada ziyaretçilerle olması beklenen etkili bir iletişimde, müzelerin ziyaretçilerin gereksinimlerini gidermesi ve gerekli eğitsel etkinlikleri düzenlemesi gerekir. Düzenlenecek eğitim programlarının ve müze ziyaretlerinin etkili ve nitelikli olabilmesi geçirilecek ziyaret sürecinin planlı ve programlı olmasıyla yakından ilişkilidir. Programlı bir müze ziyareti süreci, eğitimin kalitesini arttırarak, müzeye gelen ziyaretçilerin özellikle de çocukların müzede geçirdikleri zamanı kendi

yaşantıları ile ilişkilendirmelerini, disiplinlerarası etkileşime girmelerini de sağlayacaktır.

Günümüzün eğitim anlayışı artık sadece okullarda, kapalı sınıflarda, kitaplarla ve kalıplaşmış bilgilerle ezbere dayalı bir sistemin dışına çıkma eğilimindedir. Ata ve Safran (1998, s.55) okullarda tarihsel mekânlara düzenlenen gezilerin, öğrencilerin okulda yerine getirdikleri görevlerden dolayı vaat edilen bir ödül etkinliği olduğunu vurgulayarak aslında okul dışı gezilerin öğretim etkinliklerinin gerçekleştirilmesinin bir ihtiyaç ve planlama ile ciddi bir değerlendirmeyi gerektirdiğini vurgulamışlardır.

Kişinin kendi yaratıcı gücü ile öğrenebilmesini sağlayacak alternatif yöntemler ve mekânlar bu eğilimde farklılık yaratmaya çalışmaktadır. Etkili bir öğrenme sürecinde ise müzelerde tüm duyu organlarını kullanabilen, yaparak yaşayarak yerinde öğrenebilen, edindiği tecrübelerle müze bilincini yaşamına taşıyabilen ve en önemlisi düşgücünü geliştirmeyi öğrenmede bir yol gösterici olarak görmeyi becerebilen bireyler yetiştirmek amaçlanır. İletişim kurmayı becerebilen herkes için öğrenme hem zevkli hem de kalıcı bir süreçtir. Birey kendini rahat ve güvende hissettiği zaman öğrenmeye istek duyar. Müzelerin ziyaretçilerini öğrenmeye heveslendirmesi için elbette ziyaretçilerinin gereksinimlerini keşfetmesi ve gidermek için çeşitli eğitici ve eğlendirici etkinlikler düzenlemesi gerekmektedir. Özellikle ziyaretçileri güdüleme amacıyla araç gereçlerin kullanımı müze eğitiminde çok önemlidir. Atasoy'a göre, (1998) sergileme yönteminde konular arası tematik bağlantılar yardımıyla nesneleri, kavramsal ve işlevsel olarak tanıma öğrenmede önem taşımaktadır. Bunun için sergilenen gerçek nesneler kadar, sergilemede yönlendirme ve güdüleme işlevini üstlenen araç-gereçler de müze eğitiminde çok önemli rol oynamaktadır (Akt., Koçak, 2006, s.8). Onur'a göre ise (2002, s.11) müze eğitiminin en önemli amaçlarından biri de yaşam boyu eğitimidir. Müze eğitiminde öğrenme yaşam boyu sürer ve formal eğitimle sınırlı değildir. Sınıftakinin aksine müzedeki öğrenme büyük ölçüde görseldir; bir olgu bilgisi vermekten çok, ziyaretçinin ilgisini merakını uyandırmayı hedefler.

Bir müzenin koleksiyonları ile ziyaretçilerin ilgileri arasında anlamlı bir ilişki kurulmadıkça, izleyicinin esere bakma süreci *görmeye* dönüşemez. Eserlerin önünden her nesneye bakarak ama bir tanesini bile görmeden geçen bir izleyicinin

müzeden çıktığında kendi yaşantısına dair kattığı hiçbir anlam olamaz. Her yaşta insanın ilgi alanının farklı olması, müzeye gelen her yaşta izleyicinin farklı nesnelere yönelmesine neden olacaktır. Elbette burada ortaya çıkan en önemli husus müzeye gelen grubun gereksinimine ve yaş seviyesine göre nesnelerle etkileşime girmelerini sağlamaktır. Burada eski bir tabletin bir anasınıfı çocuğuna ya da bir ilkokul öğrencisine sunumu ile bir yetişkine sunulması farklılık gösterecektir. Onur'a göre (2002, s.7) yeni bir müze anlayışının gelişmesindeki en önemli değişim, müzeler ile ziyaretçileri arasındaki ilişkinin niteliğinde görülmektedir. Müze kültürünün yeniden örgütlenmesinde ziyaretçilerle daha yakından ve detaylı ilişkiler kurulması durumu mevcuttur. Ziyaretçilerin hem birey olarak gelişim özellikleri, hem de öğrenme kapasiteleri müze-ziyaretçi ilişkilerinin kurulmasında dikkat edilmesi gereken temel konulardır.

Buna bağlı olarak koleksiyonların dikkatle incelenmesi ve yapılacak etkinliklerin belli bir program dâhilinde gerçekleştirilmesi verimliliğin artması açısından önem arz etmektedir. Gelişigüzel bir anlatım ya da bir etkinlikle yapılan bir gezi, ziyaret öncesi ve sonrası belli pekiştirmeler yapılmadıkça bir anlam ifade etmemektedir. Önemli olan bu süreci planlayan bir öğretmen ise, müzede eğitim için öğrencilerinin yaş seviyesine uygun nesneleri seçmeli ve seçtiği nesneleri çocukların yaşantılarına bağlayacak konuyu okul programı ile ilişkilendirebilmelidir. Kısaca müzeyi, ders programlarının içerisine taşıyarak, okulla hayat vermelidir. Müzelerin, her yaştan insan için ideal bir öğrenme ortamı oluşu unutulmamalıdır. Tüm bunlar etkili bir ziyaret sürecinin programlanması ile yakından ilişkilidir.

Hooper-Greenhill'e göre (1999, s.140-141) müzelerde öğrenme potansiyeli, nesnelerden öğrenme ile müzelerin ne yaptığı hakkında öğrenmeyi içermektedir. Bu potansiyelin gerçekleştirilmesi müzeler ile öğretmenler arasında dikkatli ve detaylı planlamayı ve işbirliği içinde çalışmayı gerektirmektedir. Diğer bütün eğitim süreçlerinde olduğu gibi, müzede öğrenmede öğrenme süreçleri dikkatle programlanmalı ve değerlendirilmelidir. Okul öğretmenlerinin bir müze ziyareti sürecinde öğrenme potansiyelinin her zaman farkına varamadıklarına ve böylece bu öğrenme fırsatlarının kaçırıldığına dair bulgular vardır. Buyurgan, Mercin ise bu süreci, (2005, s.110-111) okullara yönelik yenilikler de öğretmenlerin toplumsal kaynakları kullanması teşvik edilirken, aynı zamanda onların müzelerden eğitim

amaçlı yararlanmaları gerektiği şeklinde belirtmişlerdir. Müzelerin de üzerinde önemle durduğu bu eğitim programları, özgün eserleri göstererek tanıtmayı, “müze” kavramını anlatmayı, görsel algılama deneyimini ilk elden sunmayı, sanatı hayatla ilişkilendirmeyi, sanat eserlerinin takdir edilmesini sağlamayı ve eserlere bakarak ve uygulayarak yeni yaşantılar sunmayı hedeflemektedirler. Tüm bu deneyimleri kazanmak anlamlı ve etkili bir müze ziyaretiyle mümkün olmaktadır.

Paykoç ve Baykal (2000, s.102) çağdaş öğrenme kuramına göre, bireyin öğrenmesi için aktif katılımının olması, uygulama yaparken nesnelerle kendi yaşamı arasında bağlantı kurulması, deney ve uygulama yapılması gerekliliğini savunmaktadır. Ayrıca “müze eğitiminde bireyin kendisini geliştirmesi için müzede ne yapılıyor? Öğrenme nasıl aktif hale getiriliyor? Ziyaretçiye meşgul etmek, dikkatini toplamak için ne yapılıyor? Ortam/durum ziyaretçiye fiziksel, sosyal ve zihinsel yönden açık olarak nasıl tasarlanıyor?” gibi soruları sormanın önemini de vurgulamaktadır.

Birçok müze ziyareti yetişkinlerin ve özellikle çocukların okuyarak öğrenmesinden ziyade görerek bazen dokunarak öğrenmeyi teşvik etmesi ve kişileri güdülemesi açısından çok önemli rol oynamaktadır. Hooper-Greenhill’e göre (1999, s.132-133) gerçek nesnelerle çalışmak, kıyaslama yapmak, anımsamak, ilişkilendirme yapmak, sınıflandırmak, sorgulamak, somut gözlemlerden soyut kavramlara geçmek, bilinenden bilinmeyene gitmek, gözlemlerden genellemelere varmak her türlü düşünmenin gerçekleşmesini sağlar. Müze ve galerilerde bütün bu süreçlerin gerçekleşebilmesinin nedeni, duyularımızın hemen hemen istemdişi olarak kullanılmasıyla alakalı olarak kendiliğinden gerçekleşmesidir. Öğrenme daha az beceri gerektirir, daha eğlenceli ve gerçekten keşfedici olur.

Yurt dışında çoğu müzenin kalıcı öğrenmeyi teşvik edici eğitim programları olması ile öğretmenlerin gezileri planlamada yeterli bilgiye sahip olmaları, müzelerde çocukların etkili ve kalıcı öğrenmeyi sağlamaktadır. Ziyareti planlayan bir eğitimcinin müze gezisi öncesi çocukları müzedeki ziyarete hazırlaması, müzede neler yapılabileceğini bilmesi ve ziyaret sonrası etkinliklerle öğrenilenlerde kalıcılık sağlayabilmesi çok şey değiştirmektedir. Özellikle yapılan ziyaretin müfredatla ilişkilendirilmesinde öğretmenin görevi çok büyüktür. Bugün ziyaret öncesi ve

sonrası yapılan çalışmalar, öğretmenlerin koleksiyona özgü bilgilerle donatılması, müzedeki atölyelerin kurulması ve müze ziyaretlerinin okuldaki çalışmalarla müfredatla ilişkilendirilmesi etkili öğrenmede temeli oluşturmaktadır. Müzelerde gerçekleştirilen çalışmalar çoğunlukla müfredatla bütünleştirilememekte ve müze ziyaretleri öğrenme süreçlerini geliştirici birer fırsat değil sadece bilgi edinme ortamları olarak görülmektedir (Clarke, 1989, Akt., Hooper-Greenhill, 1999, s.141). Ülkemiz müzelerinin çeşitliliği ile ilköğretim ve ortaöğretim müfredat programlarında yer alan konuların birçoğu müzelerde işlenebilir niteliktedir. Öğrencilerle sınıf dışındaki ortamlarda gerçekleştirilecek her etkinlik mutlaka daha heyecanlı ve öğretici olacaktır. Böylece eğitimdeki kaliteden bahsedilebilir. Bozdoğan (2007, s.20) her müzenin farklı nesnelere ve koleksiyonlara sahip olmasından ötürü eğitim programları içerisinde hazırlanan etkinliklerin de bu obje ve koleksiyonlarla ilişkili olması gerekliliğinden bahsetmiştir. Bu çerçevede hazırlanan etkinliklerin başarıya ulaşması için özellikle okul gezisi ile müzeye gelen öğrencilerin okul müfredat programlarıyla ilişkilendirilmesi gerektiğini belirterek, okul-müze işbirliğinin önemini belirtmiştir. Ayrıca Bozdoğan müzelerde eğitim programlarını hazırlarken ziyaretçilerin yaş düzeyleri ve beklentileri doğrultusunda ilgilerine yönelik, onların tüm duyu organlarına hitap eden, merak uyandıran ve eğlenerek kendi kendine keşfetmeyi sağlayan eğitim etkinlikleri hazırlanmasının faydalarını ve önemini de vurgulamıştır.

Tüm bunların dışında öğretmen, öğrencileri müze eğitimine motive edecek yegâne kişidir. Ayrıca müze eğitimi için müze öncesi ve sonrası etkinliklerin hazırlanması ve tamamlanması ile ilgilenecek planlı bir müze ziyareti sürecini oluşturmaktadır. Eğer gidilecek müzede müze eğitimcileri yoksa öğretmenlerimize düşecek görevler daha da artmaktadır. Öğretmenin müzeleri eğitim amaçlı kullanabilmeleri ve etkinlikleri planlamaları gerekecektir. Çünkü müze eğitiminde ön hazırlık çok önemlidir (Buyurgan, Mercin, 2005, s.128).

Mercin'e göre (2006, s.36) öğretmenlerin müze eğitimi sürecinin kilit taşı olduğu söylenebilir. Çünkü hem okul ve müze arasındaki işbirliğini kuran, hem de öğrencileri organize eden, öğrenciyi güdüleyen, müze kaynağından yararlanmada işlemleri yürüten kişi odur. Bazı çocuklar nereye geldiklerini ve müzenin ne olduğunu bilmeden müzeye gelirler ve bu da gidilen mekânla uyum sorununu ortaya

çıkartır. Eğitim etkinlikleri planlanan ortamlardaki düzenlemeler hayati önem taşımaktadır. Sınıf öğretmenine sınıfın dikkatini yeniden yoğunlaştırmak için büyük görevler düşmektedir (Hooper-Greenhill, 1999, s.142).

Müzedeki öğrenme müzedeki koleksiyonlara dayanır; nesneleri keşfetme, tanıma ve izleyicinin nesne ile bağ kurmasını sağlama yolları genel eğitimde öğrencilerin işledikleri konular ve öğrenim programlarını inceleme yoluyla pekiştirilir. Çünkü müzeler geçmiş yaşamı anlatırken günümüzü ve geleceği de bünyelerinde barındırırlar. Müzelerde kendi yaşamı bulmayı beceren öğrenci öğrenme sürecini okuldaki eğitimiyle de ilişkilendirebilecektir. Müze eğitimcisinin okulda kullanılan öğretim programlarına başvurması da ziyaret sürecinin etkili olmasında önemlidir. Dokunma çalışmaları, çizimler yapma, drama, atölyeler, hazırlanmış öğretmen eğitim paketleri bu süreci olumlu yönde tetikleyen etkinlikler yaratmak için kullanılabilir. Müze eğitiminin etkililiğini arttırmak için birçok yöntem kullanılmaktadır. Bu yöntemlerden biri uzaktan öğrenme yoluyla eğitim ile yüzyüze öğrenme yoluyla eğitimidir. Her ikisinde de ortak amaç müzelerden eğitim amaçlı faydalanabilmek ve öğrenmedeki etkililiği arttırmaktır.

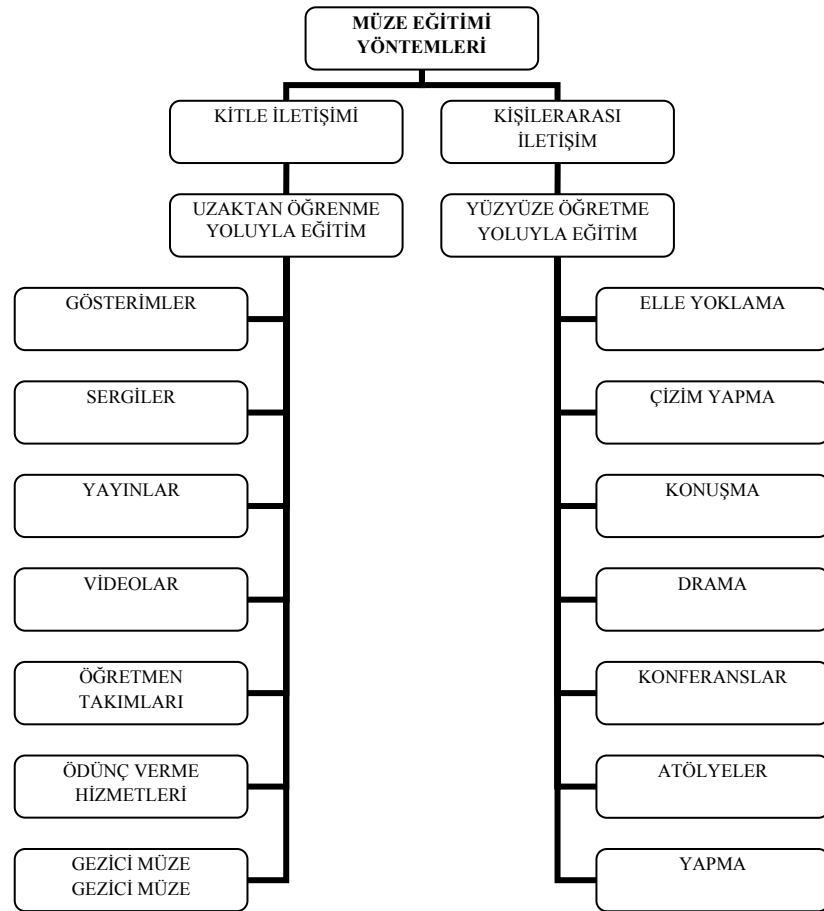
Özsoy'a (2002b, s.2-3) göre okul/ müze işbirliğinde en etkili ve kalıcı yöntem, müzeleri yılda bir kez okul ziyareti yapılan mekânlar olmaktan çıkarıp, onlardan sanat eğitiminde sürekli yararlanacak şekilde projeler geliştirilmesi ve müze kaynaklarının sanat öğretiminde yeterince kullanılmasıdır. Bazen uzun yolculuklar gerektirse de, eğer çocuklarımız için sanatla ilgili bir deneyimin, bir yaşantının yararlı olacağına inanıyorsak, iyi planlanmış, doğru bir biçimde hazırlanmış gezileri düşünmemiz gerekir. Müze gezisini planlamanın ve gerçekleştirmenin birçok yararı vardır. Ancak başarılı bir gezi istenilen etkiyi gösterir. Öğrencilerin müzede, kendilerini evlerindeymiş gibi hissetmelerini sağlamak, onları hayata hazırlamanın elverişli bir biçimi olabilir.

Müze ziyaretleri daha çok müzeyi doğrudan ziyaret etmek olarak görülürken (Buyurgan, Mercin, 2005, s.153), galeri turu sadece en yakındaki öğrencilerin duyabildiği bir rehberin arkasında uzun kuyruklar oluşturan çocukların galerileri dolaşması haline dönüşmüşken Glasgow Sanat Galerisi'nde kullanılan yöntemler, tüm dengeli düşünmeyi, numunelere dokunmayı, ziyaretten önce hazırlık yapmayı ve belli bir konu üzerinde yoğunlaşmayı vurguluyordu. Deneyimleri çeşitlendirmek

için sınıf dışı değişik ortamlar kullanılıyor ve sınıf içi çalışmalar galeri içi çalışmalarla ilişkilendiriliyordu (Hooper-Greenhill, 1999, s.71). Müze eğitiminde kullanılan yöntemlerin neler olduğu Tablo 2.2’de verilmektedir.

Tablo 2.2

Müze Eğitimi Yöntemleri

(Hooper-Greenhill, 1996, Akt., Onur, 2003, s.11)

Demirel’e göre (1998, s.7-9) eğitim programı öğrenene, okulda ve okul dışında planlanmış etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneği olarak tanımlanabilir. Ve eğitimde planlanmış etkinliklerin önemi büyüktür. Öğretim programı ise eğitim programı içerisinde yer alan ve öğrenme-öğretme süreçleri ile ilgili tüm etkinliklerdir. Ders programı da öğretim programının içinde yer alan dersle

ilgili eğitim faaliyetlerinin belli bir sistemle düzenlenmesidir. Okul ziyaretlerinin yapısı dikkatli ve ayrıntılı bir ön planlamayı gerektirir. Hem eğitimsel amaçlar hem alan kullanımı için öğretmenlerin müze, galeri ve tarihi siteleri ziyaretlerde plan yapmasına yardımcı olacak bazı kılavuzlar vardır (Adams 1990, s.1-63, Ambrose 1987, s.108-11, Akt., Hooper-Greenhill, 1999, s.145). Demirel (1998, s.9) program geliştirme uzmanlarının okullardaki derslerin programını hazırlamaya önem verdiklerini, özellikle kişilerin yaratıcılıklarını geliştirici etkinliklerin düzenlenmesine ilişkin program düzenlemelerine ait bir program çalışması yapmadıklarını belirtmiştir. Böylece program geliştirme uzmanlarının kişilerin değişik ihtiyaçlarını ve yaratıcılıklarını ortaya çıkaran etkinlikler düzenlemesi gerektiğini vurgulamıştır.

Bütün olarak müze personeli bir etkinlik programı düzenlemediğinde, *bakma* kullanıma olasılığı en yüksek duydur. Sadece bakmak zordur. Neyin görüldüğü neyin bilindiğine bağlıdır ve bilgi özel bir nesne hakkında derinleştirildiğinde daha fazla şeye bakılacak ve görülecektir. Birçok öğretmen, müzeyi yeni kullanmaya başladıklarında, nelerin yapılabileceği konusunda net değildir, dolayısıyla amaçlar genellikle tam olarak oluşturulmaz. Okul ziyaretlerinin hepsi müze personelinin yardımı ile organize edilmez; kimi öğretmenler tamamen kendi başlarına ziyaretleri planlamayı tercih ederler (Hooper-Greenhill, 1999, s.134,146,174). Elbette öğretmenlerin müze ile işbirliği içerisinde olması, yapmayı planladıkları müze ziyaretini planlarken ihtiyaç duyacakları bilgi ve etkinlikleri içeren eğitim paketlerinden yararlanmaları herhangi bir ziyareti doğrudan yapmak yerine programlama bilgisinin gelişmesine sebep olacaktır.

“Yazılı müze eğitimi gereçleri adı altında toplayabileceğimiz müze rehberi, müze katalogu, müze broşürü, müze öğretmen rehberi, Albeni/Hand Out, müze öğretim yaprağı gibi gereçler, genel anlamda “bilgi vermek, rehberlik etmek ve öğretilenlerin kontrolüne olanak sağlamak gibi temel işlevleri üstlenirler. Değişik gruplardan ziyaretçiler için hazırlanan bu gereçlerin kullanımı, bireysel öğrenme ve eğitmen denetiminde öğrenme veya deneyerek öğrenme biçimlerinde etkin rol oynar” (Atasoy, 1998, Akt., Koçak, 2006, s.8).

Dikkatle hazırlanmış ve tasarlanmış çalışma yaprakları müze gezisinin temelini oluşturabilir. Birçok açıdan faydaları olan çalışma yaprakları zamandan tasarruf sağlar, bilgi kazanımı ve objelerin görünüşü ile ilgili birçok ipucunu yakalamamızı sağlar (Durbin, 1999, s.92). Çoğu müze ve galeri, girişte ve ziyaretlerin planlanmasında öğretmenlere destek sağlanmaktadır. Edinburgh'daki özel bir sergide yapılan çalışma bu desteğe örnek oluşturmaktadır. Sergi hakkında bir videonun gösterildiği ve ziyaret ayarlamalarının açıklandığı giriş oturumu öğretmenler için hazırlanmıştır. Okul ziyaretlerinin başarısının en önemli bir bölümü sergiyi önceden tanımayı sağlamıştır. Lothian Bölgesi'ndeki tüm ilk, orta ve özel okullara *öğretmen paketleri* bedava dağıtılmıştır. Sergiye gelen çoğu ilkokulu okutan öğretmenlerin %62'si öğretmen paketini kullanmıştır. Paket, çeşitli etkinlik sayfalarının hazırlanması, öğrenciyi bilgilendirme, dil ve drama çalışmaları ve sanat çalışmalarının uyarılması ve geliştirilmesi ile izlenmesinde kullanılmıştır. Öğretmenler bu çalışmanın sonunda paketlerin diğer öğretmenler tarafından takdir edileceği yorumunda bulunmuşlardır (Hooper-Greenhill, 1999, s.181-182). Bir başka gelişme de öğretmenlere dersleriyle ilgili müzelerden en iyi faydalanma yollarının öğretilmesidir. Anadol (2001) Londra Bilim Müzesi'nde eğitimcilerin bilgi çağına uyum sağlayabilmesi için bilgisayar ve internet dersleri verildiğini, öğretmenlere müzelerden, küçük yastaki çocuklarla birlikte en iyi nasıl yararlanabileceklerinin de öğretilendiğini belirtmiştir (Akt., Bozdoğan, 2007, s.28).

Öğretmenler müze gezilerini çocukların çok ilginç şeyler gördüğü ve eğlendiği bir alan gezisi olarak görmektedir. Ama dikkat edilmesi gereken en önemli husus öğrencilerin amaçsız bir şekilde dolaşmalarını engelleyerek, öğrenci gruplarının müze koleksiyonunu yakından tanınması ve sevmesi için gezinin iyi planlanmış olması gerekir (Bozdoğan, 2007, s.62). Bir müze ziyareti planlanırken ziyaret süreci 3 bölümden oluşur. Ziyaret öncesi yapılacak hazırlıklar, ziyaret sürecinin anlamı ve sürecin etkili geçmesini sağlarken, ziyaret sonrası yaptırılacak etkinlikler hayati önem taşımaktadır. Bu süreçle öğrenilenlerin kalıcılığı arttırılırken tartışma ve gerekli değerlendirmelerle müzede yaşanan deneyimlerin, ziyaretçilerin yaşamının bir parçası olması beklenir. Woodward (1989), müze ve galerilerde en etkin ziyaretlerin üç bölümden oluştuğunu ve bunların “ön hazırlık”, “müze ya da galeri ziyareti” ve “izleme çalışması” olduğunu söylemiştir. Woodward, ön çalışmanın, okul içinde ya

da dışında gerçekleşebileceğini ve öğrencilerin hazırlanmasında kullanıldığını böylece ziyaretten en iyi sonuç alınabildiğini belirtmiştir. Müze ya da galeri ziyaretlerinin güdüleyici, uyarıcı, fiziksel deneyim ve kalıcı öğrenme sağladığını, gezi sonrası sınıfa gelindiğinde deneyimlerin hatırlanmasının, tartışılmasının ve değerlendirilmesinin çok önemli olduğunu, aksi takdirde kazanılanların çoğunun kaybedileceğini de ayrıca vurgulamıştır (Akt., Hooper-Greenhill, 1999, s.146).

2.3.2. Okul Müze İşbirliği

Müzelerde belli dönemlerde yapılacak gezilerle öğrenciler, derste gördükleri eserleri daha yakından görecektir ve tanıma fırsatını bulacaklardır. Öğretmenlerin rehberlik yapacağı bu gezilerde öğrenci derslerde öğrendiği bilgileri daha iyi pekiştirecektir (Çetin, 2001, s.64). Öğretmen ve okul yöneticilerinin müze eğitimi ve müze eğitiminde yeni teknolojilerden nasıl yararlanabileceği ile ilgili hizmet içi eğitim programlarına yer verilmesi gereklidir (Kuruoğlu, 2002, s.283). Müzelerin, sınıftaki öğrenmeyi destekleyecek düzeyde bir öğrenme ortamı oluşturması, eğitim açısından önemini açıklamaktadır. Günümüzde eğitim alanındaki görüşler müzelerin; topluma hizmet eden, gözlem, mantık, yaratıcılık, beğeni duygusunun oluşmasına katkıda bulunan yaygın eğitim kurumları olduğunu belirtmektedir (Metan, 2007, s.20).

Müze ve okul ilişkisi önemli bir etkinliktir. Birçok insan ilk olarak müzelere bir okul grubuyla gider ve bu erken deneyim onların ileriye dönük müzelere karşı tavırlarını biçimlendirmektedir. Müzeye yapılan okul ziyaretlerinin en değerli yönlerinden biri, müzelerin, öğrencilerin alternatif öğrenme yolları ile karşılaşma ve maddî kanıt ile aktif biçimde çalışma fırsatı sunmasında yatmaktadır. Bazı çocuklar için bu durum, daha formal olan sınıf ortamında fazla görülmeyen yetenek ve becerileri gösterme şansını bulma anlamına gelmektedir. Okul müfredatının temel amaçlarından biri de miras aldığımız kültürle bağ kurmak ve onu uygulamaya aktarabilmektir (Şahan, 2005, s. 500).

Eğitim kurumlarımızda verilen eğitim dikkate alındığında ders öğretim programlarının, türleri artarak çoğalan müzelerden ve galerilerden yararlanmaya

yönelik bölümleri ya içermediği ya da çok az içerdiği görülür. Birçok alanda müzelerden yararlanmak mümkündür. Batı Avrupa’da müzelerin çoğu okullarla iş birliği içindedir (Özsoy, 2002b, s.1). Sosyal Bilgiler, Matematik, sanat dersleri veya Tarih derslerinde olsun müzeler birçok ders programlarında yararlanılabilecek kurumlardır.

Tezcan’a göre (2003, s.35) okul ve müze arasındaki ilişki 19. yüzyılda Batı’da, müzelerin halka açılması ile başlamış, bir yandan da müzeler, okullara öğretimlerinde kullanmak üzere ödünç nesneler vermeye başlamışlardır. Diğer yandan okullar müzeleri ve sergileri ziyaret ederek nesneleri incelemişlerdir. 20. yüzyılda yaşanan gelişmelerle, müzelerin eğitimdeki rolü daha da önem kazanmaya başlamış, özellikle yüzyılın ikinci yarısından itibaren okul ve müze arasındaki ilişki daha da gelişmiş, sistemleşmiş ve yaygınlaşmıştır. Artık pek çok müzede okulların müfredat programlarına paralel, müzelerde dersleri yapabilmelerini sağlayacak eğitim programları ve materyalleri hazırlanmıştır. Müzeler, okullarla ilişki içerisinde olarak bu programları tanıtmakta, onları müzelere davet etmekte ve müzenin eğitim bölümü içerisinde hizmet vermesi için ayrı birimler kurmuşlardır.

Fransa’da müzeler çocuk ve gencin rehberli gezilerini önemsiyor ve Eğitim Bakanlığı bünyesindeki müzelerin örgün eğitime katkısı ile çocuk okulun müze gezilerine katılmak zorundadır. Rusya’da hızla gelişmekte olan müze eğitimi ile çocuklar için programlar hazırlanırken, okul öğretmenleri de işin içine dâhil edilmektedirler. Özellikle çocuklara yönelik oyunlar eğitim sürecine sokulmuştur (Atagök, 1999, s.227). Müzeler basın yayın organları, yerel yönetimler, okullar, kurumlar, sivil toplum örgütleri ve üniversiteler ile sürekli işbirliği içerisinde olmalıdır. Bu kurumlara gidilerek tanıtım programları düzenlenmeli, yazılı ve görsel basını kullanarak geniş kitlelere ulaşılabilmelidir (Mercin, Özsoy, 2003, s.314). Günümüzde çağdaş okul eğitim ve öğretimine destek olmak amacıyla okullara yönelik eğitim programları hazırlamak, müzelerin eğitim bölümlerinin temel görevleri arasında kabul edilmekte, okul ve müze arasında sıkı bir ilişki bulunması gerektiği vurgulanmaktadır (Tezcan, 2003, s.35).

Ülkemizin eğitim ve öğretim kurumlarının ders programlarındaki bilgilerin öğretilmesinde müzeleri etkili bir biçimde kullanmadığı söylenebilir. Bununla

birlikte müzelerde, gelen ziyaretçileri özellikle öğrencileri eğitecek, müze ziyaretlerini okul müfredatlarıyla ilişkilendirecek ve öğretmenlere yardımcı olabilecek eğitim birimleri ya da müze eğitimcileri de yeterli sayıda bulunmamaktadır. Özsoy'a göre (2002b, s.1) müzelerin böyle bir birime ve eğitim amacıyla kullanacağı personele ihtiyaç duyması ancak o kurumlara yönelik ziyaretlerin, isteklerin ve eğitim amaçlı gezilerin artmasıyla mümkündür. Eğitim etkinlikleri olan bir müzeden, sanat eğitimi için etkili bir şekilde yararlanmak mümkün olabilecektir. Ancak bu gerçekleşene kadar, sanat eğitimcilerinin ders öğretim programlarına müze ziyaretlerini eklemek ve her yıl bir kez dahi olsa öğrencileriyle sanat derslerini müzelerde ya da galerilerde yapmaları yararlı olacaktır.

Mercin'e göre ise (2006, s.5) Türkiye'de müzelerden yararlanılarak uygulamaların yapılabilmesi ve müzeleri bir eğitim ortamı olarak kullanmanın sıklıkla yapılabilmesi için teşvik edici girişimlerin en önemlilerinden birinin, eğitim kurumlarının müzelere ilgi göstermesinin olduğu kabul edilebilir. Ancak okulların müzelere ilgi gösterebilmesi için özellikle ders öğretim programlarının buna uygun olması gerekir. Türkiye'de okul-müze ilişkisinin sadece "Müzeler Haftası"nda, okulların müzelere yaptığı öğretim programı ile ilişkili olmayan gezilerle sınırlı olması, zorunlu bir görev olarak görülmesi ve bu çerçevede öğrencilerin her yıl belli bir planlama ve eğitim programı yapılmadan müzelere yığınlar halinde götürülmesinin önemli bir eksiklik olduğu, Tezcan (2003, s.36) tarafından da önemle vurgulanmıştır. Araştırmalar, ortalama ziyaretçinin müzeye belirlenmiş bir amaç olmadan gittiğini ve genellikle eserler üzerinde odaklanmak yerine koleksiyonun tamamına göz gezdirdiğini göstermektedir. Bir küratörün tahminine göre, ortalama ziyaretçi, baktığı eserlerden her birine 1,6 saniye ayırmaktadır (Duncan, Wallach, 2006, s. 49). Bu sonuçlar, müzelere yapılan gayesiz gezilerin pek de anlamlı olmadığı göstermesi açısından önemlidir.

Bir müze eğitim programı, okuldaki eğitim ile müzede verilecek olan eğitimi bütünleştirici yapıda olmalıdır. Yani müzelerde etkili eğitim durumları yaratmak için okul müfredatı ile müzedeki sergiler ilişkilendirilmelidir (Bozdoğan, 2007, s.60). Ata'nın (2002, s.68-69) önemle üzerinde durduğu şey müzelerin, eğitimsel işlevlerini "informal öğrenme ortamları" olarak okulların dışında yaşantılar kazandırarak mı

yoksa okul programının bir tamamlayıcısı olarak mı hizmet verecekleridir. Hiç şüphesiz ki, ikincinin geçerliliğini savunmaktadır. Öğretmen, müzede öğrenme ortamının yapısını iyi anlamalıdır. Müzede öğrenme sınıftan farklı olup, her iki ortam birbirinin tamamlayıcısıdır. Okulda sadece öğrenme sözlü iletişimle olmaktadır. Müzede ise nesne ve görsel kaynaklar, öğrenme sürecinin temelidir ve öğrenciler "gerçek şeylerle" kuşatılmıştır. Bunlar okuldaki bilgiye yeni bir anlam katar. Müze ve okul arasındaki en büyük engellerden biri bu iki kurumun örgüt kültürlerinin farklı oluşudur. Müzeciler, öğretmen ve öğrencilerle nasıl çalışacaklarını bilememektedir. Müzeler, bölge ve okulun gereksinimlerinin farkında olmalıdır.

Gelişmiş ülkelerdeki okullara yönelik reform hareketlerinde, öğretmenler toplumsal kaynakları kullanmaya teşvik edilirken, onların bilim merkezleri, müzeler ve galeriler ve bu kurumların eğitim amaçlı programlarından yararlanmaları ön görülmektedir. Öğretmenlerin bilgi, beceri ve değerlerle donatılması, kalitesinin yüksek tutulması önemlidir. Bu kapsamda öğretmenlere verilecek yetişkin eğitimin amacı, personelin bilgi ve görgülerini arttırmak, yeni beceriler kazandırmak, çocuğun ve çevrenin ihtiyacına uygun plan ve programlar hazırlanmada yeterli kılmak, teknolojinin yeniliklerini öğrenmelerini sağlamaktır (Çıldır, 2007, s.6). Müzeler okullar için bir atölye veya laboratuvar gibidir. Sanat eğitimi açısından çocuklara anaokulu çağlarından itibaren sergi ve müzelere gitme alışkanlığı kazandırmak, gelecek yaşamlarda faydalı olacak ve ezbercilikten kurtaracaktır (Erbay, 2001, s.27). Eğer bu olanaklar kurulmazsa okullarda birçok dersin öğretiminde yaygın olarak kullanılması gereken “uygulama” amaçları çok önemli bir kaynaktan yoksun kalmış olacaktır. Müzeler kendi binaları içerisinde gelen ziyaretçilere yardım edebilecekleri gibi, okullara giderek çeşitli etkinliklerle yardımcı olabilirler. Okullardaki öğretmen ve öğrencilere yönelik konferanslar, seminerler yaparak hazırlayacakları eğitim programlarını okullara sunabilirler. Bu işbirliğinin yanında gezici araçlarla ve ödünç verme yöntemiyle müze bilincini geliştirebilirler. Müzelerin çoğunlukla okulların desteğine ihtiyacı vardır. Bu desteği anlamlı kılmak için okulların müzelere önem vermesi gerekmektedir. Okullarda okuyan öğrencilerin birer potansiyel müze görevlisi olabileceği unutulmamalıdır. Amerika’da müzelerde çalışanların çoğunu öğretmen ve öğrencilerden oluşan gönüllü insanlar oluşturmaktadır. Okulların bu yönde öğretmen ve öğrencileri teşvik etmeleri müzelere yardım etmeleri beklenebilir

(Buyurgan, Mercin, 2005, s.114). Ayrıca eğitim alacak kurum ile eğitimi verecek kurum arasındaki görüşmeler haftalar öncesinden başlamakta ve bu bağlamda okullar müze eğitimcileri ile koordineli bir şekilde işbirliği içerisinde çalışmakta ve öğrencilerin okulda aldıkları derslerin içeriklerini ve müzedeki uygulamaları birbirini tamamlar bir biçimde planlamaktadırlar. Ayrıca müzelerin okullara sürekli turlar düzenlemesi ve bu turlarla bavul müze, müze eğitim paketi ve seminerlerin düzenlenmesi öğrencilerin ziyaret öncesi konu hakkında bilgilendirilmelerini sağlayacaktır (Mercin, Özsoy, 2003, s.308).

Çağdaş müzecilik anlayışını benimseyen müzeler, okullarla iletişimi kuracak, okul-müze işbirliğini sağlayacak ve yürütülecek eğitimi programlayacak eğitim bölümlerini kurmuşlardır. Bu eğitim bölümlerinde çalışacak kişilerin, müze bilimcisi formasyonuna sahip olmasının dışında müze içerisinde bulunan eserlerin özelliklerini bilmeleri ve kendi müzelerini iyi tanımaları gerekmektedir. Müze görevlilerini karşı karşıya kaldıkları çeşitli yaş gruplarındaki ziyaretçilerin özelliklerine göre öğretim yöntemlerini uygulamaları, ziyaretçilerle iletişime geçebilmeleri gerekmektedir (Abacı, 2003, s.4). Müze okul işbirliğinin oluşabilmesi için müze eğitimcisinin herşeyden önce okul programlarını iyi bilmesi, kendi müzesindeki eserler ile okul programlarını ilişkilendirebilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda hazırlanan eğitim programları, müze personelinin okul gruplarına müze gezilerinde bilgi sunabilmesinin dışında öğretmenlerle de iletişime geçebilmesini sağlayacaktır. Ne yapacağını bilen müze eğitimcilerinden destek alarak programlı müze gezileri düzenleyecek öğretmenler, müze ile okul arasında bir köprü görevi göreceklerdir.

Rusya’da bu konuda bir gelişme olmuştur ve St. Petesburg’da 30’dan fazla devlet müzesi olmasının yanında her bir müze farklı yaşlardaki çocuklarla entegre çalışma sistemine sahiptir. Fakat okul öğretmenlerinin yardımları olmadan bu müzedeki yaratıcı ekipler çok başarılı sonuçlara ulaşamamışlardır. Bu sebeple St. Petesburg’un Krasnoselsky Bölgesi’nde müzeler ve okullar arasında ortak bir çalışma fikriyle sanatçı ve bilim adamlarından bir ekip oluşturulmuş ve deneysel bir çalışma ortaya konulmuştur (Abacı, 2003, s.23).

Araştırmalar; müze ve galeri gezileri sırasında kazanılan tecrübenin, öğrencileri sınıfta eğitilmeleri sırasında kazanılan tecrübeden çok daha fazla olduğunu kanıtlamıştır (Erbay, 2001, s.27). Tezcan’ın da (2003, s.35) önemle

vurguladığı gibi çağdaş eğitim kuramcılarının çalışmaları sonunda öğrenme yaşantılara dayalı öğretim, çevre, etkileşim, deneyim gibi kavramların öneminin kabul edilmesi, okullardaki eğitim sistemine de yansımıştır. Ezbere dayalı, sadece kitaplardan ve öğretmen bilgiyi alan pasif öğrenci modelinin yerini yaparak yaşayarak öğrenen, aktif, çevreyle ilişki içerisinde olan öğrenci modeli almıştır. Müzelerde, okullarda öğrenilen bilgilerin somut olarak örneklerle görülmesi ve işlenen konu ile nesnelerin ilişkilendirilmesi durumu mevcuttur. Böylece öğrenme yaşantılarının zenginleşmesini sağlamıştır. Ülkemizde müzecilerin çoğunlukla nesnelere odaklanmış olarak çalışmaları, sergilere gelen her yaş grubundaki ziyaretçiye yönelik öğretici, çekici ve eğlenceli çalışmalar yapılmasının önüne geçmektedir, insanların müzeleri sadece nesnelerin tasvir edilip tarihi dönemlerdeki anlamlarını anlatan kurumlar olarak görmesine sebep olduğu söylenebilir. Tezcan, (2003, s.36) “müzelerde eğitim üzerine çalışan uzmanlar bulunmamakta ve dolayısıyla müzeler okullara yönelik bir eğitim programı sunamamaktadır” derken, müze ve okul ilişkisi belli bir sisteme göre yapılmalı, okul-müze ilişkisinin yurt çapında yaygınlaştırılmasının da gerekli olduğunu savunmaktadır.

Diğer yaş gruplarından önce özellikle çocukların ve gençlerin müzeye çekilmesi gerektiği inancıyla, müzeciler çalışmalarını öncelikle bu kesimi hedefleyerek planlamaktadırlar. Tüm okul programları kapsamında ilgi kazandırılması ve eğitim olanaklarında belli ortak noktaların bulunması sergilenen konuları anlaşılır kılmaktadır. Okullarla müzeler arasında kurulan işbirliği çocuklara ve gençlere ulaşmanın en kestirme yoludur. Genel olaylar dışında değerlerle ilgilenmeyen çocuklar başta zorlama da olsa ileride birer ilgili ve bilinçli müze izleyicisine dönüşebilmektedirler (Atagök, 1999, s.225).

Sanat eğitiminde müzelerin öneminin farkında olan pek çok ülke gibi Almanya, İngiltere ve Fransa'nın ilk ve ortaokul programlarında müze gezileri yer almaktadır. Bu geziler ders konularını kapsamaktadır. Artık öğrenciler için çalışma ve öğrenme mekânları, sınıftan yaşam içine taşınmıştır (Erbay, 2001, s.28). Özsoy'a göre (2002b, s.3) öğrencilerin gerçek sanat eserlerini görecekleri yer olan müzeler, okul grupları için sınıfların, sanat atöyelerinin devamı niteliğindedir. Müze eğitimcileri daha verimli olabilmek için, okul öğretim programlarından haberdar olmalı ve çocuklara müzelerde daha rahat hareket etmelerini sağlayacak bir

yaklaşım ile bir öğretim sunmalıdır. Ayrıca Özsoy, uygulamalı çalışmaları (Workshopları), müze koleksiyonuyla ilgili yazılı kaynakların listelerini, özel müzelerde indirimli üyelikleri ve sosyal etkinlikleri içeren bir müze çalışmalarının olması gerekliliğini savunarak ailelere ve okul yönetimine bu yapılan çalışmaların faydalarını anlatan materyalleri müzelerin sağlayabileceğini vurgulamıştır. Sanat öğretiminde kullanılacak kitapları, görsel materyalleri, posterleri, tıpkıbasımları ve gezi hazırlık rehberlerini müzelerin kendi imkânlarıyla hazırlayabilecekleri, koleksiyonlara ait slâytların okullara indirimli olarak satabileceği, bunların da ancak “işbirliği” çerçevesinde yapılması gerekliliği önemle vurgulanan bir diğer husustur.

Ancak eğitimcilerin bilgi sahibi olmadığı bir konuda etkin bir rol üstlenebileceği düşünülmemelidir. Bu nedenle MEB yetkilileri müze eğitimi konusunda deneyimi olmayan öğretmenlere hizmet içi eğitim kursları vermelidir (Mercin, Özsoy, 2003, s.310). Demir’in (2005, s.102) “Galericilik ve Sanat Eğitimi” adlı yüksek lisans tezinin sonuç bölümünde, yapılan galeri eğitimi programıyla, bireylerin istenilen hedeflere ulaştıkları görülmüş, okullarda bu tür uygulamaların yaygınlaşması bireylerin gelişimi açısından önem arz etmiştir. Okulların ve müzelerin ortak yürütecekleri çalışmalarla, zamanla bu eğitsel etkinlikler bir gelenek haline gelecek ve bu ilişki toplumumuzda da yaygınlaşacaktır. Şahan’ın (2005, s. 487-490) “Müze ve Eğitim” adlı araştırmasında müzelere yapılan okul ziyaretlerinin katkısı, burada yer alan koleksiyonların okul müfredatıyla ilişkilendirilerek eğitime desteği örneklerle vurgulanmaktadır. Müzede öğrenme kapsamında, müzelerin sınıf ortamında sağlanamayan veya ortaya çıkarılamayan yetenek ve becerileri ortaya çıkarmadaki rolü, gerçek nesnelerle karşılaşmanın sağladığı olanaklar, müze-okul işbirliği sonucu sınıfta başarmanın çok zor olduğu nitelikleri müzelerin sunabilmesi ve tüm bunlarla birlikte getirdiği tecrübeler ifade edilmektedir. Şahan ayrıca hemen hemen her derse yönelik uygulama alanı bulunan müzede, eğitim öğretim sürecine daha aktif şekilde dahil edilmelidir diyerek, dünyanın her tarafında bulunan müzelerin, bağlı oldukları topluluklara hizmet edebilme yolunda verdikleri emeklerden birinin, okulların çeşitli sınıflarına ait ders programlarının daha canlı bir şekilde uygulanabilmesi için şehir içinde veya dışında eğitimle ilgili kimselerle iş birliği yaparak özel programlar hazırlama sahasındaki çalışmalar olduğunu belirtmiştir (Rose, 1958, s.8, Akt., Şahan, 2005, s.489).

Diğer bir çalışma da 1997 yılında ODTÜ Geliştirme Vakfı'na düzenlenen müze eğitimiyle ilgili bir projedir. Bu projenin amacı, okullarda ve müzelerde, öğretmen, öğrenci ve uzman girdilerine dayanarak düzenlenen bir müze eğitimi programının bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlardaki etkililiğini incelemektir. Bu projede yapılan gözlemler ve uygulamalar sonucunda, okul-öğretmen-öğrenci-müze ilişkisinin, müzelerin aktif öğrenme alanı olarak kullanılmasındaki rolünün açıkça anlaşıldığı belirtilmektedir. Okuldaki hemen hemen bütün dersler, müzelerdeki mevcut malzemeden, doğru olarak kullanıldığı takdirde daha canlı bir hâle getirilebilir. Okul-müze iş birliği alanına girebilecek bir anket çalışmasında, müze-okul ilişkisinin planlı olmadığı, müzelerin okullara eğitim ve tanıtım amacıyla gitmediği, müzelerde özel rehber olmadığı, öğrenciler için özel eğitim programlarının bulunmadığı, müzelerin tanıtıcı yayınlarının eksikliği, öğrencilerin eserlere dokunma olanaklarının olmadığı tespit edilmiştir. Öğrenciler sınıfı bırakıp müzeye geldiklerinde ilk olarak kendilerini gerçek nesnelerle çevrili bir alanda bulurlar. Bu, onlara okulda edindikleri bilgiye yeni bir boyut kazandırmaktadır. Müzelerde fikirler ve kavramlar sınıfta olandan daha farklı bir dilde sunulmaktadır; bununla birlikte öğrencinin verdiği tepki veya karşılık da farklı olmaktadır. Bu şekilde müzede öğrenmenin başarılı sonuçlarından biri, müzede okulda olduğu gibi bilgide belirli şekillerin ve zorunlulukların olmamasıdır. Bu tür müzeler, özellikle bilimde bir ilgi geliştirmeye cesaretlendirmek adına başarılı olmaktadır.

Sınıfta başarmanın çok zor olduğu nitelikleri müzeler verebilmektedir. Bunlardan biri de empatidir. Buna en iyi örnek tarih öğretiminde, okul, birincil olarak zihinsel kavrayışı sağlarken, müze içgörü gücünü arttıran duyguları ve atmosferi sağlayabilir. Okulda öğretim kolayca soyut hâle gelebilir ve öğretmen öğrencilerin hiç rastlamadığı veya duyularıyla hiç tecrübe etmediği olgular hakkında konuşabilir. Müzede ise çocuklar görür, dokunur, koklar, tutar ve bazı araçları kullanabilir (Seidel ve Hudson, 1999, s.21, Akt., Şahan, 2005, s.491).

Yurt dışında birçok sanat ve çocuk müzelerinin sayısı artmış ve bu müzeler okullara yönelik özel gezilerin hazırlanması için “işbirliği” temeline oturtulmuş etkinlikler gerçekleştirmişlerdir. Öğretmen ve öğrencilere müze gezisi ve sonrası yardımcı olacak, onların ihtiyaçlarını giderecek yayınlar, posterler, video teypler, slaytlar ve sınıf materyallerini sağlamaktadırlar. Bu müzeler müfredat

programlarında müze kaynaklı konuları destekleyici işbirliğini de oluşturmaktadırlar. Çocuk ve gençlik müzelerinin, öğrencilerin ev ödevlerini gerçekleştirmeleri için çeşitli mekânlar ayırdıkları bilinmektedir. Toplum ve okullarla işbirliği yoluyla müzeler “duvarsız sınıf”ın önemli bir bölümünü oluşturmakta, binlerce ziyaretçisine sanatı izlemenin ve algılamanın zevkini sunmaktadır. Öğretmenlere, müze gezisi öncesi ve sonrası, onları hazırlayıcı ve eğitimlerini sürdürücü eğitim materyalleri sunulur. Resmi okul turlarında müzelerdeki eğitimciler, bir sınıfın gezi zamanının yaklaşık üçte birini sanat eserleriyle ilgili konuşmaya, diğer kalan zamanı da galerilerde sanatsal uygulama yapmaya ayırmaktadır (Özsoy, 2001, s.24-26).

Müzeler okulların amaçlayıp kolaylıkla gerçekleştiremediği eğitimi yapabilecek güce sahiptirler. Böylece izleyende hayal gücü, yaratıcılık ve beğeni duygusunun oluşmasını sağlamaktadırlar. Bunun için hedef kitlesine göre çocuklar, gençler ve yetişkinler için ayrı ayrı programlar düzenlenmektedir. Öğretmenlerle sürekli iletişim içinde olunarak, müze ziyaretlerinin hazırlık aşamasının planlanması amacıyla müze programları ile ödünç gönderme, bilgi takımı hazırlama, öğretmenlerden müze gezisi sonrası rapor isteme, düzenli kurslar açma, atölyeler düzenleme ve okullara gitme gibi hizmetler verilmektedir (Kuruoğlu, 2002, s.277). Yarbrough (1996) yaptığı çalışmada, müze-okul işbirliği ile gerçekleştirilen “Aile Bilim Gecesi” programının, çocukların fen eğitimine katkıda bulunup bulunmadığını incelemiştir. Araştırmanın sonucunda geliştirilen bu programın yerel seviyede çocukların duyuşsal olarak fen öğrenmelerine yardımcı olabilecek bir metot olduğu dile getirilmiş, çocuklarının gerek okulda gerekse bilim müzesinde Fen’e karşı motivasyonlarının artmasına yardımcı olduğu tespit edilmiştir. Programa katılan çocukların bir kısmının, yapılan görüşmelerde Fen Dersini sevmedikleri görülmüş ama annelerinin program çerçevesinde olumlu yaklaşımları ve yönlendirmeleri neticesinde çocukların feni sevmeye başladıkları tespit edilmiştir (Akt., Bozdoğan, 2007, s.77).

Griffin ve Symington (1997) yaptıkları çalışmada ise öğretmenlerin informal eğitim ortamlarına yapılan okul gezisi sürecindeki görev ve sorumluluklarını ne derece yerine getirdiklerini incelemişlerdir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin müzeler ve bu gibi informal eğitim ortamlarını nasıl kullanacakları hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları; müzedeki materyaller ve etkinlikler ile okul

müfredatındaki gerekli konuları ilişkilendirmede çok fazla çaba sarf etmedikleri ortaya çıkmıştır. Araştırmanın sonuçları göz önüne alındığında öğretmenlerin, müzelerde doğal öğrenme davranışlarını ortaya çıkaracak eğitim yönlü planlar yapmaları ve sınıf ortamlarında yapılandırmacı öğretim teorilerine yer vermeleri ile müzelere yapılacak okul gezilerinin daha etkili olabileceği dile getirilmiştir. Müze gezileri sınıfta öğrenilen konular ile bütünleştirilmeli ve okul müfredatındaki konuları tamamlayıcı bir rol üstlenmesi gerektiği sunulan öneriler arasındadır (Akt., Bozdoğan, 2007, s.78).

Okul, müze ve çocuk üçgeni, çağdaş müzecilik anlayışında temel kabul edilmektedir. “Müzenin okula/ eğitim kurumuna dönüşmesi ve müzenin okula taşınması ya da okulun müze haline getirilmesi/okulda müze kurulması” gibi birbirinden oldukça farklı ve detaylı incelemelerle ortaya koyulan uygulamalar, söz konusu ilişkiyi kanıtlamaktadır (Özdemir, 2002, s.127). Çağdaş müzeler çocuğa, gence, yaşlıya, engellilere eğitim veren; bireyi, aileyi ve okulları etkinlik kapsamına alan bir çeşit halk eğitimi yapmak zorundadır. Böylece müzeler birer eğitim kurumu niteliği kazanmaktadır. Müzelerin bir öğrenme ortamı olarak kullanılması için eğitim programlarının ve atölye çalışmalarının düzenli olarak yürütülmesi gerekmektedir (Demirdelen, 2007, s.28). Müzeler, ilköğretim I. kademede çeşitli konuların amaçlarına ulaşabilmesi için “kanal” olarak kullanılabilecek en önemli mekânlardandır (Alkış, Güleç, 2003, s.63).

2.3.3. Müze Ziyareti Süreci

Okul ziyaretinin yapısı dikkatli ve ayrıntılı bir ön planlamayı gerektirir. Müze ve galerilere en iyi ziyaretlerin çoğu üç üniteden oluşur: Ön hazırlık, müze ya da galeri ziyareti, izleme-çalışması olarak belirlenen bu üç aşama aşağıda detaylı bir şekilde verilecektir (Woodward, 1989, Akt., Hooper-Greenhill, 1999, s.145-146). Buyurgan ve Buyurgan’a göre de (2007, s.86) öğretmenler müze ziyaretini her açıdan düşünmeli ve değerlendirmelidir. Verimli bir müze ziyareti üç bölümden oluşur.

Bunlar sırası ile şöyledir;

1-Müze ziyareti öğretmen hazırlığı

2-Müzedeki sorumluluklar

3-Müze ziyaretinden sonra yaptırılacak çalışmalar

2.3.3.1. Müze Ziyareti Öncesi Hazırlıklar

Eğitimin her alanında müze ziyaretleri daha heyecanlı ve kalıcı öğrenmeyi sağlar (Buyurgan, Mercin, 2005, s.153). Öğrenciler için okullarıyla katıldıkları geziler çok önemlidir. Okulla yapılan ziyaretler onları güdüler, heyecanlandırır, şevklendirir ve meraklandırır. Bütün çocuklar için yeni bir yere gitmek, yeni insanlarla tanışmak, bilgi toplamada yeni yaklaşımları denemek ve gerçek nesnelerle karşılaşmak çok güdüleyici ve uyarıcı olabilir ve okulda edindikleri bilgileri bir bakış açısına yerleştirebilirler (Adams, 1990, s.16, Akt., Hooper-Greenhill, 1999, s.175). Müze eğitiminin merkezi müzedeki kültür-sanat eserleridir. Bu düşünce Dewey'in savunduğu obje odaklı öğrenmeye de uygun düşmektedir. Müze eğitimi sürecinde eğitim bütünlüğü içerisinde kullanılabilecek teknik ve yöntemlerin iyi kavranabilmesi ve eğitimin amacına ulaşabilmesi açısından, müze eğitimi öncesi hem okulların ve buna bağlı olarak ilgili alan öğretmeninin, hem de müzelerin birtakım hazırlıkları yapmaları gerekir (Mercin, 2006, s.35-36).

Elbette sadece doğrudan gidilen müze ve galeriler ya da bilim merkezleri, ziyaret süreci planlanmadığında özellikle ilkokul öğrencileri için yorucu ve eğiticilikten uzak bir süreç haline gelmektedir. Oysa dikkatle ve ayrıntıyla planlanan, bir gezi, öğrencilerin yaşamlarında unutamayacakları deneyimleri onlara kazandırabilmektedir. Kiminin mesleğini seçmesinde etkili olurken, kimini de yatkın olduğu konuya doğru yönlendirmektedir. Çocukların yaşamında gördükleri herşeyi model aldıklarını düşünürsek, yapılan tüm etkinlikler aslında onların birer bilinçli kültür bekçileri olmasının yanı sıra yaratıcılıklarını geliştiren bireyler olmasını da sağlayacaktır. Okulla herhangi bir yere yapılan bir gezi için öncelikle geziye gitmeden önce yapılacak ön hazırlıkların ders öğretmeni tarafından önemsenmesi, bilinmesi ve planlanarak dikkatle düzenlenmesi gerekmektedir. Çünkü her müzede olmasa da bazı müzelerde yeni yeni oluşturulmaya başlanan eğitim birimleri sadece

müze ziyareti sürecinde okullara destek olabilmektedir. Ama öğrencilerin ziyarete hazırlanması, gidecekleri gezi için güdülenmeleri ve müzede yapılacak eğitim için müfredat konuları ile müzede öğrencilerin edinecekleri bilgilerin ilişkilendirilmesi ders öğretmenine düşen önemli sorumluluklar arasındadır.

Müze ziyaretleri için yapılacak ön hazırlık bir ön çalışma niteliğindedir. Ön çalışma okul içinde ya da dışında gerçekleşebilir ve öğrencilerin hazırlanmasında kullanılır, böylece ziyaretten en iyi sonuç alınabilir (Woodward, 1989, Akt., Hooper-Greenhill, 1999, s.146). Ülkemizde genel eğitim sistemimizde sınıf mevcutlarının hala çok kalabalık olması, öğretmenlere sağlanan yazılı ve görsel materyallerin yetersizliği, öğrencilerin gezilere götürülmesinde karşılaşılan ekonomik sorunlar müzelere sık gidilmesinde olumsuz etkiler yaratmaktadır. Herhangi bir dersin öğretmeni öğrencilerini müzeye götürmek istediğinde birçok sıkıntı yaşamaktadır. Sınıf mevcutlarının 40 ile 50 arasında değiştiği çoğu devlet okullarımızda bir müzenin eğitim atölyesinin 40-50 öğrenciyle kullanılması elbette mümkün olamamaktadır. O zaman “hiçbir müzenin eğitim atölyesine gitmeyelim ya da herhangi bir etkinlik yapmayalım mı?” sorusu akıllara gelebilir. İşte burada pratik çözümler üretilmeli ve öğretmenlerimizin bu sıkıntıları çözülmeye çalışılmalıdır. Hooper-Greenhill’a göre (1999 s.174), okul ziyaretlerinin hepsi müze personelinin yardımı ile organize edilmez; kimi öğretmenler tamamen kendi başlarına ziyaretleri planlamayı tercih ederler ve çoğu örnekte talep edilen şey yalnızca fikir verilmesidir. Öğretmenler için hazırlanmış *müze eğitim paketleri*, bu noktada çok yardımcı olabilmektedir. Yeni yeni oluşturulan okullara ve öğretmen ile öğrencilere yönelik hazırlanan eğitim paketleri öğretmenlerin gidecekleri müzelerin çeşidine göre müzelerin kendisi tarafından hazırlanmaktadır. Bazen kitapçık olarak basılan bu yazılı materyaller, bazen de müzelerin internet sayfalarından elde edilmektedir. Bu paketlerin hazırlanmasının en önemli faydası öğretmenlerin müze ziyareti süreci öncesi gidecekleri müze ve içerisindeki eserler ile ilgili ön bilgi edinmelerini sağlamaları, öğrenciler için ne tür etkinlikler yapabilecekleri konusunda onları yönlendirmeleridir. Bazı durumlarda öğretmenlerin malzemelerinin öğretimi desteklemede kullanılabilir olmasına karşılık, okul ziyareti sayısının fazla olduğu yerlerde, öğretmen ve çocuklar için kaynak sağlanmasının doğrudan öğretimden

daha yararlı olduğu hissedilmektedir. Gündüz, (2007, s.334) müze gezisi öncesi varsa müzenin web sitesinde müze eğitimcileri tarafından hazırlanan eğitim paketlerinden yararlanılması gerektiğini vurgulamıştır. Bu paketlerin, müze ile ilgili bilgileri içermesi gerektiğini, çocuklarla müzelere gelmeden önce ne tür hazırlıklar yapılması gerektiğine dair ön bilgilerle, müzede ve müze gezisi sonrası sınıfta yapılacak çalışmalar hakkında da bilgiler içermesi gerektiğini vurgulamıştır. Öğretmenler, müzelere gelmeden önce bu tür paketlerden çıktılar alarak öğrencilerine dağıtmalı ve çalışmaları çocuklarla birlikte gerçekleştirmelidir. Buyurgan ve Buyurgan’a göre ise (2001, s:145) müze eğitimi sadece müze ziyareti boyutu ile sınırlı kalmamalıdır. Müze ziyaretinden önceki ve sonraki haftalarda, müzeler eğitimin bir parçası haline dönüştürülmelidir. Öğrenciler belirlenen bir müzeye götürülmeden önce fikren hazırlanmalı, gezi süreci açıklanarak seçilen müzede neler görecekleri hakkında konuşulmalıdır (Buyurgan, Buyurgan, 2001, s:49)

Müze ziyaretinde öğrenme potansiyelinin yüksek olabilmesi için öğretmen tarafından programlı bir müze ziyareti düzenlenmelidir. Programlı bir müze ziyareti üç bölümden oluşmaktadır. (Buyurgan, 2002, s:108). Bunlardan müze ziyareti öncesi öğretmen hazırlığı bölümü aşağıda verilmiştir:

a) Gidilecek Müzeyi Belirlemek

Müzelerin birçok çeşidi vardır. Öğrencilerin götürüleceği müzeyi belirlerken öğrencileri müzeye götürme amacı ve ders programındaki konulardaki amaca uygun müze dikkatle belirlenmelidir (Buyurgan, Mercin, 2005, s.155).

b) Müzeye Gidilecek Uygun Tarihi Saptamak

Müze yetkilileri ile görüşülerek öğrenci grupları için uygun günler öğrenilmelidir. Öğrencilerin dikkatlerinin kalabalık ve aşırı yoğunluktan dağılmamaları için müze ziyareti kalabalık günlerde yapılmamalıdır. Özellikle müzeler haftanın belirli günlerinde ve özel günlerde kalabalık olabilir (Buyurgan, Mercin, 2005, s.155). Büyük müzelerde yerli ve yabancı gruplar, öğrencilerle müze içerisinde çakışabilmekte ve bu durum kargaşaya sebep olabilmektedir. Müzenin

içerisinde oluşan kalabalık aşırı gürültüye yol açabilmektedir. Bu gibi durumlarda müzelerden etkin faydalanma olmadığı gibi öğrenmede de kalıcılık sağlanamaz.

c) Gidilecek Müzenin İdaresi İle Bağlantı Kurmak

Müze idaresi ile önceden kurulan bağlantıda varsa müze eğitimcilerinin bilgilendirmeleri eşliğinde müze ziyaretinin bir bölümünün gerçekleştirilmesi talebinde bulunulabilir. Ders, müze ortamında yapılacaksa önceden izin alınmalıdır. Bazı müzeler önceden haber verilmemesi halinde eğitim amaçlı grup ziyaretlerini yıllık programları gereği kabul etmeyebilirler. Bazı müzeler de politikaları ve ilkeleri gereği önceden planlanmamış ziyaretleri kabul etmemektedirler. Öğretmen müze ziyareti öncesi müzenin sunabileceği olanaklar ve etkinlikleri müze personeli ile ayrıntılı olarak görüşmeli, bilgi alışverişinde bulunmalı ve süreci bu bilgiler doğrultusunda planlamalıdır. Örneğin Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Anıtkabir Müzesi, İstanbul Modern okul ziyaretlerinde öğrenci gruplarına bilgilendirmeler yapmaktadırlar. Müzeye gitmeden önce ders öğretmeni kendi ders müfredatıyla müzedeki hangi eseri ve konuyu ilişkilendirecekse, müze eğitimcilerini gitmeden önce bilgilendirmeli hangi konuda yardım istediğini belirten bir dilekçe ile bilgilendirme yapmalıdır (Buyurgan, Mercin, 2005, s.155) (Ek 1).

d) Öğretmenin Görev Yaptığı Kurumu Bilgilendirip Gerekli İzni Alması

Öğretmen müze ziyareti ile ilgili bilgilerin yer aldığı bir izin dilekçesi ile kurumundan gerekli izni almalıdır. Kurumunu hangi müzeye gideceği konusunda bilgilendirdikten sonra kaç öğrenciyle geziye çıkacağını belirtmeli ve ona göre gerekli evrakları hazırladıktan sonra okul idaresinin gerekli izinleri almasını sağlamalıdır (Buyurgan, Mercin, 2005, s.155) (Ek 2) .

e) Okulöncesi, İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumlarında Öğrenci Velilerini Bilgilendirmek ve Gerekli İzni Almak

18 yaşın altındaki öğrenci grupları ile yapılacak müze ziyaretinde velilerden izin alınması zorunludur (Buyurgan, Mercin, 2005, s.155) (Ek 3) . Öğrencilerin okul saatleri içinde sorumlulukları sınıf öğretmenlerine aittir. Bu sebeple öğrencilerin

güvenliklerinin sağlanması için veli izin dilekçeleri mutlaka eksiksiz doldurulmalı ve gerekli izinlerin alınması için okul idaresine teslim edilmelidir.

f) Ziyaret Edilecek Müze ile İlgili Bilgi Toplamak, Varsa Eserlerle İlgili Gerçek veya Mitolojik Hikâyeleri Öğrenmek

Öğretmen öğrencilerini götüreceği müze ile ilgili önceden araştırma yapmalı, bilgi toplamalı, eğer müzeyi daha önceden gezmemişse müzeyi mutlaka gezmelidir. Planladığı müze gezi programını ve sürelerini ona göre ayarlamalıdır. Ders öğretmeni öğrencilerini götüreceği müzelerdeki eserlerle ve olaylarla ilgili gerçek ya da mitolojik hikâyeleri araştırmalı, öğrenmeli ve öğrencilerine anlatmalıdır. Elbette öğrencilerini müzeye götürme amacına göre ve müze gezisini müfredatta hangi konu ile ilişkilendirecekse konuyla ilişkili hikâyeler araştırmalıdır. Bu hikâyelerin her yaştaki çocuğun ilgisini çekeceği, merakını uyandıracığı ve heyecanlandıracağı unutulmamalıdır (Buyurgan, Mercin, 2005, s.155). Ülkemizin kültürel yapısındaki çeşitlilik göz önüne alındığında sayısız mitolojik hikâyeler olmasının yanında bu hikâyeler oluşturulurken, geziye götürülen çocukların yaş seviyesi de göz önünde bulundurulmalıdır (Ek 4) .

g) Müze Gezisinde Eserlerin Gözlemi ve Yapılacak Etkinlikler İçin Ayrılan Süre Önceden Tespit Edilmelidir

Ders öğretmeni öğrencilerini müzeye getirmeden önce müzeyi gezmeli ve müze ziyaretinin amacına uygun yapılabilmesini sağlamak için üzerinde çalışılacak eser veya objelerin nerelerde bulunduklarını öğrenmeli ve o eserler karşısında ne kadar süre harcayacaklarını önceden belirleyebilmelidir. Öğrencileri sıkmadan müzede en az veya en fazla ne kadar zaman geçireceklerini belirledikten sonra ortalama süreyi belirlemelidir. Elbette beklenen şey bir müzeyi tamamen gezmek ve tüm eserleri görmek olmamalıdır. Gelen grubun isteğine ve ihtiyacına göre müzede tüm eserleri öğrencileri yormadan çıkışta hızla gösterebiliriz. Ancak sınıfla müzede yapılması planlanan etkinliklerle ilgili objelerin ya da nesnelerin karşısında geçirilecek süre ve yapılacaklar önceden planlanmalıdır. Unutulmaması gereken diğer bir konu da öğrencilerin yaş seviyelerine göre müzede objeler karşısında geçirilecek zaman değişkenlik gösterebilmektedir (Buyurgan, Mercin, 2005, s.155).

İlköğretim I. kademe öğrencileri ile lise öğrencilerinin sıkılma ve dikkatlerini toplama zamanlamaları arasında elbette önemli farklılıklar vardır.

h) Müze Ziyaretinin Amacına Uygun Olarak Kullanılacak Eser ve Objelerin Seçilmeli ve Eserlerin Nerede Bulunduğu Önceden Tespit Edilmelidir

Öğretmenlerin müzeye öğrencileriyle gitmelerinin verimli ve kalıcı öğrenmeyi sağlayıcı nitelikte olması gerektiği vurgulanmıştı. Müze gezileri ancak çocukların okuldaki müfredatlarında gördükleri konular ile ilişkilendirildiklerinde daha anlamlı ve kalıcı olabilmektedir. Elbette hemen hemen tüm derslerin ilişkilendirilebileceği nesneleri ve kültürel konuları bünyesinde barındıran müzelerimiz olmasına rağmen ders öğretmenlerini müzelerde bir ön araştırma gezisi yapmamaları, yapılan gezinin son derece yavan olmasına sebep olmaktadır. Doğru objelerin çocukların yaş seviyesine uygun olarak seçilmesi, ilginç nesnelerle yapılacak etkinlikler öğrencileri heyecanlandıracak ve gezi sürecine yeni bir ruh ve merak katacaktır. Çağımızda teknolojinin artan bir hızla ilerlemesi nedeniyle bilgiye ulaşmada inanılmaz kolaylıklar sağlanmaktadır. Artık hemen hemen her müzenin internet sayfalarından, bünyelerinde barındırdıkları koleksiyonlara ait fotoğraflar, detaylı bilgiler ve müze planları ile eserlerin müzede nerelerde bulunduğunu gösteren haritalar elde edilebilmektedir. Eserlerin fotoğraflarının da bulunması öğretmenlerin müzeye bir ön ziyaret yapmadan önce ön bilgi (hazırlık) edinmesini sağlamaktadır. Buyurgan ve Mercin (2005, s.157) konuya uygun içerikte bir etkinlik planlanıp müzelerdeki objeler gezi öncesi araştırıldığında eserlerin müze içerisinde nerelerde bulunduğunun bilinmesinin önemini vurgulamıştır.

i) İlköğretim I. Kademe İçin Okuldaki Diğer Öğretmen ve Velilerden Yardım Alınmalıdır

Ülkemizde genel eğitim çerçevesinde sınıf mevcutlarının kalabalık olması, müze ziyaretlerinde öğretmenlerin çocukların güvenliğini sağlamasında sıkıntılar yaratmaktadır. Sadece çocukların güvenliğinin sağlanması değil ayrıca müzede yapılması planlanan eğitim etkinliklerinin gerçekleştirilmesinde de velilerin yardımına ihtiyaçları olmaktadır. Elbette burada öğretmenlerin en büyük yardımcıları

velileridir. Öğretmenler ve veliler arasında yapılan işbirliği her alanda olduğu gibi müze eğitimi etkinliklerinde de çok önemli faydalar sağlamaktadır. Çocukların müzelerdeki ihtiyaçlarının karşılanmasında, ders öğretmenlerinin yeterli olamadığı yerlerde veliler en büyük yardımcılarıdır. Öğrencilerin müze içerisinde tuvalet ihtiyaçlarının karşılanmasında, sınıftaki öğrencilerin anne ve babalarından yardım alınabilmektedir. Önceden belirlenecek velilerin ya da sınıf veli temsilcilerinin, müze ziyaretine katılmaları ve öğretmene yardımları öğrencilerin araçlara binmesinden, müze içindeki etkinliklerin yapılmasına ve okula dönüş kadar sürmelidir. Özellikle yaşça küçük çocukların, yolculuk sırasında arabada mideleri bulanabilmekte ve rahatsızlanabilmektedirler. Önceden ne yapacağını bilen velilerle tüm bu sorunlar çözülebilecektir. Bu sebeple öğretmen mümkün olduğunca müze gezisi öncesi yardımcı olacak velilerle görüşmeli, mümkünse müzeyi keşif gezisinde onları da yanına almalı ve müze yapılacak etkinliklerden velileri haberdar etmelidir. Son anda müze gezisine katılacak ve yapılacak etkinliklerden habersiz olan velilerin sürece katkılarının olamayacağı göz önüne alınmalıdır. Buyurgan ve Mercin'e göre (2005, s.158) öğrenciler gruplara ayrılıp velilerin hangi öğrenci gruplarının yanında yardımcı tayin edilecekleri de önceden belirlenmelidir.

j) Öğretmen Gezi Öncesi Gezi Giderlerini Belirlemeli ve Temin İçin Gerekli Girişimlerde Bulunmalıdır

Öğretmen müze gezisi öncesi gezi giderlerini belirlemeli ve gerekli girişimlerde bulunmalıdır (Buyurgan, Mercin, 2005, s.158). Özellikle devlet okullarında maddi imkânsızlıklar nedeniyle müzelere yapılan geziler senede bir ya da iki geziyle sınırlı kalabilmektedir. Gerek araç temininde gerekse öğrencilerin birden fazla müzeye götürülmelerinde yeterli maddi imkânlar sağlanamamaktadır. Ders öğretmenleri yıllık planlarına alacakları müze gezilerini önceden belirlemelidir. Her yıl belli aralıklarla yapılan veli toplantılarında, velilere müze gezilerinin önemi anlatılmalı ve çocuklarla yapacakları geziler için gerekli ücreti birlikte kararlaştırabilmelidirler. Müzelere yapılan okul gezilerine baktığımızda bir geziye bazen 3 ya da 4 sınıfın aynı araçla aynı gün götürüldüğünü görebilmekteyiz. Elbette bu durum müzeye gidilecek yol ücretini azaltabilir fakat burada en önemli sorun öğrencilerin diğer sınıflarla kargaşa içinde anlamsız ve yorucu bir gezi yapmalarına

sebepe olabilmektedir. Tüm bu sorunları çözebilmek için öğrencilerle yapılan ve özellikle bir sınıfla sınırlı kalacak bir gezi çok daha kalıcı ve eğlenceli olabilecektir. Veliler de gezi sürecine katıldığı zaman yapılan ziyaretlerin ne kadar anlamlı ve etkili olduğunu görecektir kendileri de bu sürece katılmaktan çok zevk alacaktır. Böylece müze ücretlerinin temin edilmesinde önemli sorunlar ortadan kalkacaktır.

k) Öğrencilerle “Müzedeki Dikkat Edilmesi Gereken Kurallar” Konusunda Karşılıklı Soru Cevaplarla Bilgi Alışverişinde Bulunmak

Nasıl okulda uymamız gereken kuralları öğrencilerimize öğretmeye gayret ediyorsak, müzelerinde uyulması gereken kuralları olduğunu öğrencilerimize öğretmeliyiz. Ve özellikle bunun önemini onlara hissettirmeliyiz. Hangi yaş grubu ile müze gezisi planlıyorsak, çocuklarla mutlaka o müzede uymamız gereken kurallar hakkında konuşmalıyız (Buyurgan, Mercin, 2005, s.158). Öğrenciler kurallarını bilmedikleri yerlerde nasıl davranacaklarını bilmediklerinde, tedirgin olurlar ve kendilerini güvende hissedemezler. Önceden öğrendikleri kurallara uydukları takdirde gereksiz uyarıları da sürekli duymak zorunda kalmayacaklarıdır. Eğer öğrencilerin kurallara uyması isteniyorsa, uyulması gereken kuralların nedenleri öğrencilere açıklanarak onların da ikna olmaları sağlanmalı ve görüşleri dinlenmelidir.

Buyurgan ve Mercin (2005, s.158) müzede uyulması gereken kuralları belirtirken, götürülecek müzeye ait kurallar ile çocukların yaş seviyesine göre de düzenlenebileceğini ayrıca ifade etmişlerdir.

1. Müzede gürültü yapmamalı ve yüksek sesle konuşulmamalıdır.
2. Anlatılanlar dikkatle dinlenmelidir.
3. Müzede sergilenen eserlere dokunulmamalı, üzerlerine yazı yazmamalıdır.
4. Hazırlanan “müze rehberi” unutulmamalıdır.
5. Müzede yapılacak etkinliğe göre gerekli kalem, silgi, su gibi malzemeler unutulmamalıdır.
6. Merak edilenlerin öğretmene ve müze görevlilerine sorulabilmelidir.
7. Müzenin içerisinde gezerken birşeyler yenmemelidir.
8. Yerlere kâğıt, şeker, sakız ve çöp atılmamalıdır.

9. Müze yönetimince fotoğraf çekilmesine izin verildiği takdirde öğrencilerin isterlerse fotoğraf makinesi getirebilecekleri hatırlatılmalıdır (Buyurgan, Mercin, 2005, s.174).

10-Müzedede bulunan hediyelik eşya dükkânından birşeyler (kartpostal, kopya heykeller, anahtarlık, boyama kitabı) almak isteyen öğrencilerin yanına az miktarda olsa para alması söylenmelidir. Müze dükkânından nasıl alışveriş yapılması gerektiği -kargaşaya sebep olmaması için- önceden konuşulmalı ve planlanmalıdır.

11-Öğrencilerin tuvalet, yorgunluk ve açlık gibi ihtiyaçları olduğu zaman öğretmeninden ve velilerden yardım istemesi gerektiği vurgulanmalıdır.

12-İstenirse bütçe getirilerek eserlerin yakından incelenmesine olanak verilmelidir.

13- Eğer müzede dinlenme arası planlanmış ise özellikle küçük çocuklarla birlikte yemek arası verilmelidir. Bu sebeple öğrencilerin müzeye hazırlıklı gelmeleri sağlanmalıdır.

Öğrencilerle konuşulan bu kurallar gezilere gitmeden önce çoğaltılarak “müze rehber”nin içerisine konulmalıdır. Gezi öncesi evde bu kuralları tekrar okuyan öğrencilerin yaşına ve sınıf seviyesine göre açıklamalar isteğe bağlı olarak daha da detaylandırılabilir ya da genellenebilir.

1) Öğrencileri Müze Ziyaretinin Detayları ile Bilgilendirmek

Müze ziyaretinden bir hafta önceki derste öğrenciler ziyaretin tahmini süresi, yanlarına almaları gereken şeyler, nasıl giyinecekleri konusunda bilgilendirilmelidir (Buyurgan, Mercin, 2005, s.158). Özellikle ilköğretim I. kademe öğrencileri yaşlarının gereği fazlaca kaygılı ve meraklı olabilmektedir. Akıllarına takılan her türlü soruya cevap almak isterler ve bundan dolayı akıllarına gelen her türlü soruyu hemen sorarlar. Bu sebeple öğrencilere bu gezi öncesi zaman ayrılarak, ders öğretmeni tarafından tüm soruları cevaplanmalı ve programlı bir müze gezisinin nasıl olması gerektiği onların zihninde netleşmelidir. Belki ilk zamanlarda öğretmenler için yorucu olabilecek bu süreç daha sonra çocuklarda da bir gezinin nasıl olması gerektiğine ilişkin kalıcılık sağlayacaktır. Her biri bilinçli birer müze ziyaretçisi olması beklenen öğrenciler, bundan sonraki yaşamlarında yapacakları gezilerden de ayrıca çok büyük keyif alacaklarıdır.

m) Müze Ziyareti ile İlgili Planın (Hazırlıkların) Yapılması, Ön Anket, Son Anket, Çalışma Kâğıtları ya da Müze Rehberinin Hazırlanması

Etkili ve eğlenceli bir öğrenme sağlamak, kalıcılığı yüksek bir müze ziyareti gerçekleştirmek için öğretmenin ön hazırlığı çok önemlidir. Müze ziyareti öncesi öğretmen mutlaka gezi ile ilgili bir program yapmalıdır. Müzede öğrencileri ile geçireceği zamanı planlamalı ve bu zaman diliminde neler yapacağını önceden hazırlamalıdır. Müze ziyaretinde özellikle bir konu üzerinde odaklanmalı ve etkinlikler verilmesi istenen konu üzerinde yoğunlaşmalı ve ona göre planlanarak hazırlanmalıdır. Bunun için öğretmen sene başında yıllık planında hangi müzeyi ne zaman gezi düzenleyeceğini belirtmeli ve bir ünite planı hazırlamalıdır (Ek 5). Ünite planı hazırlandıktan sonra her dersin yapılacağı gün için bir günlük plan (Ek 6) hazırlanması, ders öğretmenin gezi süreci öncesi ve sonrasını planlaması ve bu plana uygun ilerlemesi için çok önemlidir (Hurwitz-Day, 1995, s.336-337, Akt., Buyurgan, Mercin, 2005, s.159). Ders öğretmeni öğrencileri için planladığı gezinin amacına uygun olarak anket ve çalışma kâğıtları düzenleyerek bir müze rehberi hazırlamalıdır. “*Müze rehberi*” her öğrencinin elinde, içinde bilgi yaprakları, çizim yapıp not tutabileceği sayfalar olan, gezi süresince müzede kullanılabilecek bir dosya olabilir (Buyurgan, Buyurgan, 2007, s:88). “*Müze rehberi*” içerisinde yapılacak etkinliklerden bazıları müzeye gitmeden, bazıları müzede bazıları ise müze sonrası sınıf içerisinde yaptırılabilir şekilde planlanmalı ve düzenlenmelidir. Öğrenciler kendi müze rehberlerine sahip olduklarında, müze etkinlikleri yapıldığı sürece ne yapacaklarını bilerek ve farkında olarak etkinliklere katılacaklardır. Öğrencilerin dikkatini daha fazla toplamak, onların akıcı, esnek ve özgün düşüncelerini sağlayacak yaratıcı çalışma kâğıtları geliştirilmeli ve bu çalışma kâğıtları geliştirilirken öğrencilerin yaş ve bilgi seviyeleri göz önünde bulundurulmalıdır. Özellikle öğrenciler için hazırlanacak müze rehberleri içerisine gidilecek müzenin türü, müze ziyareti yapmanın amacı, müzenin içeriği ve etkinlikler belli bir sıra ile konulmalıdır. Müzeye gitmeden önce öğrencilere yapılacak ön anket çalışması öğrencilerin müzeye gitmeden önce gidecekleri müze ile ilgili bilgi sahibi olup olmadıklarını görmek için faydalı olacaktır (Buyurgan, Mercin, 2005, s.159).

Müze ziyaretinden sonra yapılacak son anket çalışması müze gezisinin öğrencinin öğrenme düzeyi üzerinde anlamlı bir farklılık yaratıp yaratmadığının görülmesi açısından önemlidir. Böylece öğretmen öğrencilerinin müzelerde neyi ne kadar öğrendiklerini görebilmekte ve gezi sonrası sınıf ortamında gerekli pekiştirmeleri yapabilmektedir. Unutulmamalıdır ki müze gezileri öğrencilerin, bir ön bilgiye sahip olmalarını sağlamak, onları heyecanlandırmak ve gezi sürecine hazırlamak için son derece önemlidir. Böylece müze ziyaretleri hem eğlenceli hem de öğretici bir hal alacaktır.

Bununla ilgili öğrencilere müzeye gitmeden önce çeşitli ısınma egzersizleri yaptırılarak, müzeye gittiklerinde yabancılik çekmemeleri ve kendilerini güvende hissetmelerini sağlayacak oyunlar oynatılmalıdır. Bu egzersizlerden iki tanesi (Gartenhaus, 2000, s.39) aşağıda örnek olarak verilmiştir.

“Siz” Müzesi (Akıcı/ Esnek Düşünme)

Öğrencilerden kim oldukları hakkında düşünceleri istenir. Bireysel özelliklerini ele almaları söylenir. Nelerden hoşlanıyorlar, nelerden hoşlanmıyorlar, nerede yaşıyorlar, kiminle ilişkileri var.. vb. Kim ve ne olduklarını betimlemede kullanabileceklerini düşündüklerini, düşündükleri bir sözcük ya da cümle yazana kadar durmamaları söylenir. Eğer ellerinden geliyorsa daha fazlasını yazmaları için cesaretlendirilir. Daha sonra liste bir süre için bırakılarak müze ziyareti ile ilgili konuşulur. Birlikte ziyaret edilecek müzenin türü ve görebilecekleri şeylerin tümü tartışılır. Karşılıklı tartışmadan sonra öğrencilere kendi müzelerini planlamaları söylenir. Bu müzenin ana konusu onlara bırakılır. Başka bir kağıdın üst tarafına “(öğrencinin adı)..... Müzesi” diye yazdırılır. Kendilerini betimleyen sözcük ya da cümle listesini kullanarak, özelliklerini ya da niteliklerinin her birini en iyi temsil edecek iki nesne düşünceleri istenir. İki nesneden fazlasını düşünebilirlerse daha fazlasını da isteyebilirler. Öğrencilerden bu nesneler listesini, bir başka arkadaşıyla değiştirmesi istenir. Eline bir başka arkadaşının nesneler listesi gelen öğrencilerden, nesnelerin anlamını özellikler ya da nitelikler doğrultusunda tahmin etmesi söylenir. Öğrencilerle basit bir nesneden geliştirilmiş fikirlerin çeşitliliği ve bazılarının ne

kadar farklı olduğu tartışılır. Onlara bu nesnelerin başkalarının düşündüğünden daha fazla yönde yorumlanabileceği anlatılır (Gartenhaus, 2000, s.39).

“Zaman Kapsülü” (Özgün/ Esnek Düşünme)

Nesneleri bir zaman kapsülüne yerleştirmek büyük bir sorumluluktur. Yapılan seçimler, bizim zamanımızda dünyanın neye benzediğini gelecek kuşaklara gösterecektir. Öğrencilerden, geleceğe şimdiki zamanı anlatmak üzere zaman kapsülüne hangi nesnelerin konulacağını belirlemeleri istenir. Bu görev grup olarak ya da bireysel olarak yapılabilir. Nesnelerin boyutlarıyla sınırlı olacağı, hiçbirinin 13,5x19,5 ölçüsünden büyük olmayacak en fazla 7 nesne seçebilecekleri söylenir. Sonra her öğrenciye bir ödül verilir. Her biri gelecek kuşaklara kendi kişisel mesajı olacak sekizinci bir nesne seçmekte özgür bırakılır. Bu nesne, yazılı bir belge ya da mektup dışında herhangi birşey olabilir. Daha sonra zaman kapsülünde yer alacak nesneler gözden geçirilir. Öğrencilerinizi ve kendinizi şimdiki zamandan 200 yıl sonra yaşayacak ve kapsülü açacak insanlar olarak varsaymaları istenir. Bu nesnelerden öğrenebileceğiniz şeylerin çeşitliliği nelerdir? Her nesneden birçok şey düşünebileceğinize emin olmanız gerekir. Böylece zaman kapsülündeki nesnelerin zamanımızdan ne tür mesajlar verdiği, yaşadığımız zaman dilimini ne derecede tanıtabildiği tartışılır. Müzelerden öğrenebileceğimiz bilgiler vurgulanır (Gartenhaus, 2000, s.40).

m.1. Müze Rehberinin Hazırlanması

İlköğretim ile orta öğretim öğrencilerini müze götürmeden önce öğretmen tarafından bir “*müze rehberi*” hazırlanabilir. Her öğrencinin elinde, içinde bilgi olan, not tutabileceği ya da çeşitli çizimler yapabileceği sayfaların yer aldığı böyle bir rehber müze gezisinde etkilidir (Buyurgan, Buyurgan, 2007, s.88). Bu rehber ayrıca müze ziyareti öncesi etkinlikleri, müze ile ilgili çeşitli bilgileri, müzede gerçekleştirilecek uygulamaları kapsayan bir dosya olabilir. Öğrencilerin kolaylıkla taşıyabileceği, çalışma kâğıtlarını içerisine koyabileceği bu dosya; öğrencilerin müze ziyaretini planlamasına ve verimli bir süreç geçirmesine olanak sağlayacaktır. Her öğrencinin elinde kolaylıkla taşıyıp, gerektiğinde diğer müzeler ziyaretleri içinde bir örnek oluşturacak bu rehber, çeşitli çalışma yapraklarıyla desteklenerek hem müze

gezisinin kalıcı olmasını sağlayacak hem de öğretmenin müzede yaptıracığı etkinliklerin zevkli ve daha etkili olmasını sağlayacaktır.

Öğrencilere önceden hazırlanmış ve çoğaltılarak dağıtılmış bir müze rehberi, öğrencilerin müze gezilerinde yanlarında olacak ve onların gerekli notları almalarını ve etkinlik yapraklarını müzede doldurarak eserlerle birebir iletişim kurmalarını da sağlayacaktır. Elbette bu müze rehberi hazırlanırken öğrencilerin yaş seviyeleri göz önüne alınmalı ve yaş seviyesine göre eğlenceli hale getirilebilmelidir. Çok küçük yaştaki öğrenciler için daha yalın ve karmaşadan uzak bilgiler onların anlayabileceği şekilde düzenlenmelidir. Hazırlanacak müze rehberi içerisinde sırası ile aşağıdaki bilgiler bulunabilir.

m.1.1.Öğrencilere Çekici Gelecek Bir kapak Tasarımı

Öğrencilerin götürüleceği müzenin bir fotoğrafın yer aldığı ya da gidilecek müzenin içerisinde barındırdığı eserlerden bir düzenleme yapılmış bir kapak tasarlanabilir. Farklı tasarımlar öğrencilerin ilgisini çekerek gidecekleri müzeye karşı bir sempati duymalarını sağlayacaktır. Hazırlanan kapakta müzenin adı, ders öğretmenin adı ve soyadı, öğrencinin adı soyadı ile sınıfı ve numarası ve hangi ders içerisinde gidildiği yazılabilir (Buyurgan, Mercin, 2005, s.162) (Ek 7).

m.1.2. Müzede Nasıl Davranılması Gerektiğine Dair Bilgiler

Öğrencilerin müzeye gitmeden önce müzede dikkat etmeleri gereken kurallar konusunda bilgilendirilmesi sürecin etkili geçmesi bakımından çok önemlidir. Bu kurallar bir yaprak olarak müze rehberinin içerisine konulmalı ve müze gezisine gitmeden önce sınıfta öğrencilerle konuşulmalıdır. Öğrencilere her yerin kendine göre kuralları olduğu ve bu kurallara uymanın önemi anlatılmalıdır (Buyurgan, Mercin, 2005, s.162) (Ek 8).

m.1.3. Müzenin Planı

Ders öğretmeni gidilecek müzenin ve gezilecek salonların planını bir şema olarak müze rehberinin içerisine koymalıdır (Buyurgan, Mercin, 2005, s.162). Müze içerisinde hangi bölümlerin olduğu, hangi eserlerin hangi salonlarda sergilendiğini görmek ve öğrenmek isteyen öğrenciler bu plandan faydalanabileceklerdir. Harita

okuma bilgisini de geliştiren bu yöntem öğrencinin kaybolma riskine karşıda bir çözüm olarak düşünölebilmektedir (Ek 9-10).

m.1.4. Ön Anket

Ön anket, öğrencilerin müze gezisine çıkmadan önce hangi bilgilere sahip olduklarının görölmesi açısından önemlidir. Bu amaçla bir ön anket hazırlanır ve uygulanır. Ön anket sınıfta ya da müzede geziye başlamadan önce uygulanabilir. Ön anketteki sorular kısa, net ve az sayıda olmalı ve hazırlanırken sınıfın seviyesi de göz önüne alınmalıdır (Buyurgan, Mercin, 2005, s.162).

m.1.5. Sınıfın Ziyaret Edeceği Bölümün Yeri ve İsmi

Müzenin tümünü gezmek mümkün olmadığı zamanlarda ya da özellikle birkaç eser üzerinde yoğunlaşıp çalışılacağı zaman müzenin hangi bölümünün kullanılacağı önceden belirlenmeli ve öğrencilere müze rehberi içinde bildirilmelidir (Buyurgan, Mercin, 2005, s.162). Bu sebeple o bölümde üzerinde durulacak ya da müfredattaki dersle ilişkilendirilecek konularla ilgili kısa bilgiler öğrencilere sunulabilir. Araştırma yapmak isteyen öğrenciler müze gezisi öncesi gerekli salona göre araştırma yaparak müze rehberlerine araştırdıkları ek bilgileri ekleyebilirler (Ek 11).

m.1.6. Müze ile İlgili Bilgilendirme

Müzeye gitmeden önce ders öğretmeni gidilecek müze hakkında bilgi toplamalı ve gerekli araştırmayı yapmalıdır. Öğrencilerine vereceği bir araştırma ödevi ile gidilecek müzenin tarihi, barındırdığı eserleri ve önemi ile ilgili yapılacak bir araştırma, müze rehberine konmalıdır. Elbette müze rehberi içerisine eklenecek müze bilgilendirme yaprağı öğrencilerin ilgilerine ve seviyesine uygun olmalı ve öğrencileri sıkmamalı ve yormamalıdır. Müzenin içerisindeki eserler doğrultusunda bulunacak mitolojik hikâyeler rehberine eklenmeli ve gidildiğinde işlenecek konu ile ilişkilendirilmelidir (Buyurgan, Mercin, 2005, s.163). Dolayısıyla her müzeye gidildiği zaman her çeşit müzenin ayrı bir rehberi olacak ve öğrenciler müze rehberi kullanmanın yaşantılarına kattığı hazzı öğreneceklerdir. Eğer isterlerse kendi rehberlerini kendileri de hazırlamayı öğreneceklerdir (Ek 12-13).

m.1.7. Çalışma Kâğıtları

Müze rehberi öğrencilerin müzede en önemli yardımcı kaynağı olarak görülebilir. Özellikle küçük yaş grupları için hazırlanmış eğlenceli ve öğretici çalışma kâğıtları, öğrencilerin dikkatlerini yoğunlaştırmalarında ve gezi süresince eğlenmelerinde çok önemlidir. Oyunlaştırılmış etkinlikler çocuklara eğlenceli bir gezi süreci sunarken öğrenmelerinin de kalıcı olmalarını sağlayacaktır. Bunu yaparken çok uzun, sayısı fazla ve ağır içerikli çalışma sayfalarıyla öğrenciler sıkılmamalı ve bıktırılmamalıdır (Buyurgan, Mercin, 2005, s.163) (Ek 14-19).

m.1.8. Bir Sanat Eseri ile İlgili Bağlamsal Sanat Eleştirisi Soruları

Baglamsal sanat tarihi bir sanat eserinin toplumsal ve tarihsel olaylarla ilgisini ortaya koyan bilgileri içerir. Bağlamsal sanat eleştirisi sorularından oluşan çalışma kâğıdı ortaöğretim ve üniversite öğrencileri için yapılan müze ziyaretlerinde kullanılmalı, ilköğretim öğrencileri için soruların sayısı ve içerikleri azaltılmalıdır (Ek 20). Yaşça küçük öğrencilerin bu soruların cevaplarını yazmakta zorlanacakları düşünülüyorsa müzede eserler karşısında tartışarak soru cevap şeklinde de yapılabilmektedir (Buyurgan, Mercin, 2005, s.162).

m.1.9. Öğrencilerin Bireysel Beğenilerini Ortaya Koyabilecekleri Boş Bir Sayfa

Öğrencilerin müze içerisinde bireysel beğenilerini gösterecek çizimler ve notlar almalarını sağlayacak boş bir sayfa olmalıdır. Böylece öğrenciler istedikleri bir eserle ilgili duygu ve düşüncelerini gösteren çizimler ve yazılar yazabilirler (Buyurgan, Mercin, 2005, s.163). Müze rehberlerinin içerisinde kuruboya ya da pastel boya bulunduran öğrenciler diledikleri eserin karşısında resim çalışması yapabilmelidirler.

m.1.10. Boş Sayfalar

Öğrenciler bu sayfalara istedikleri şekilde ilgi duydukları, unutmak istemedikleri bilgileri yazabilir ve çizebilirler (Buyurgan, Mercin, 2005, s.163). Buyurgan (2002) tarafından 4. sınıf öğrencileri ile Anadolu Medeniyetleri Müzesi'ne

yapılan bir gezide öğrenciler, boş sayfalara yazdıkları bilgileri anne ve babalarına okuyacaklarını, öğrendiklerini onlara da öğreteceklerini söylemişlerdir.

Öğrencilerin müze rehberleri içerisindeki bu çalışmalar, daha sonra okul ya da sınıf panosunda sergilenebilir ya da resim yarışmalarına gönderilebilir. Bu tür çalışmalar çocukların kendilerine güvenmelerini sağlamakla kalmayacak ayrıca çalışmalarına değer verilerek sergilenmesi onları heyecanlandıracaktır.

m.1.11. Son Anket

Son ankette sorulan sorularla yapılan müze ziyaretinin öğrencilerin öğrenmelerine katkıları izlenmiş olur. Öğrencilerin müze ziyaretleri ile ilgili görüşleri ve edindikleri kazanımlar izlenir. Müze ziyareti sonrasında okulda uygulanan son anket öğrencilerimizin seviyelerine göre düzenlenmelidir (Buyurgan, Mercin, 2005, s.164).

2.3.3.2. Müzede Eğitim Etkinlikleri

Etkili müze eğitimi aktiviteleri öğrencilerin sorgulamasına, doğru objeler ile etkileşim kurmasına ve dünyayı daha zengin bir şekilde anlayabileceği araştırma sürecini yaşamasına izin verir (Hein, 2004, s.3, Akt., Mercin, 2006, s.33). Okullar bilgiye kolay ulaşılabilmesi için okul kütüphanesi, slayt makinası, tepegöz, kayıt cihazı, kapalı devre televizyon yayınları gibi eğitim teknolojilerini sağlamaktadır. Bu araç gereçlerden öğretmenler yararlanırlar. Ancak iyi bir öğretmen öğrencilerin, bilgiyi elde edebilmeleri için sadece bu eğitim teknolojilerini kullanmaları ve sözlü deneyimleri elde etmelerine bağlı kalmaz. O, öğrencilerin *gerçek nesneleri görerek onlardan nasıl öğrenebileceklerini sağlamak için onları sınıf dışına götürür*. Öğrencilerin *müze ve galerilere* götürülmesi herhangi bir iyi öğretmenin düzenli olarak yaptığı işin parçasıdır (Proctor, 1977, s.24-25, Akt., Mercin, 2006, s.33).

Müze ziyareti öncesi yapılan hazırlıklarla birlikte müzede yapılacak etkinlikler de planlanmalıdır. Müze gezisi öncesi yapılan bir program, müzede yapılacak etkinlikleri ve çalışmaları da kapsamalıdır. Öğretmenlerin müze eğitimi sürecinin kilit taşı olduğu söylenebilir. Çünkü hem okul müze arasındaki işbirliğini,

hem de öğrencileri organize edecek kişi odur. Müzede eğitim önceden planları yapılmış, süreleri belirlenmiş, araç-gereçleri hazırlanmış olan programın işlevsel hale getirilme aşamasıdır (Mercin, 2006, s.36-37).

Müze ziyaretlerinde öğrencilere öncelikle müzenin bulunduğu çevre, müzenin bahçesi, müze binası ve tarihçesi ile müzede bulunan eserlerin içeriği hakkında bilgilendirme yapılmalıdır (Gartenhaus, 2000, s.36). Özellikle küçük yaştaki öğrencilerin müze içerisinde kendilerini rahat ve güvende hissetmeleri için müze gezisi başlamadan önce, müze içerisinde ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri lavabo, müze alışveriş dükkânı, yemek yiyebilecekleri alanlar ile müze bahçesi, giriş ve çıkış kapıları gösterilmelidir. Ayrıca kaybolduklarını düşündükleri zaman yardım isteyebilecekleri müze görevlileri ve danışmada genel olarak tanıtılmalıdır.

Müzede her ne etkinlik planlanıyorsa öğrencilerin özellikle küçüklerin çabuk yorulabilecekleri ve sıkılabilecekleri düşünülerek etkinlik aralarında dinlenme araları önceden planlanmalıdır (Buyurgan, Mercin, 2005, s.164). Hangi çalışmalar yapıldıktan sonra ne kadar süre ile dinlenecekleri öğrencilere önceden bildirilmelidir. Eğer müze bahçesi ya da müze içerisinde öğrencilerin dinlenme araları için ayrılmış mekânlar varsa dinlenme aralarında yemek yemek için gerekli hazırlıklar önceden yapılmalıdır. Bu konuda velilerden yardım istenmelidir. Özellikle ilköğretim I. kademe çağındaki öğrencilerin çabuk yorulup acıkacakları düşünüldüğünde, öğrencilerin verilen arada yemeleri için yanlarında birer küçük sandviç getirmeleri istenebilir. Dinlenmeden sonra etkinliklere kalındığı yerden devam edilebilir.

Ders öğretmeni öğrencilerini müzeye götürdüğü zaman birinci görevi öğrencilerinin ve müzedeki eserlerin güvenliğini korumaktır. Özellikle fazla sınıf mevcudu ile gelen öğretmen müze içerisinde öğrencilerinin güvenliği için gerekli önlemleri almalıdır. Öğrencilerin çevre gezilerinde gereğinden fazla heyecanlı ve hareketli olmaları sınıf öğretmenini zor duruma düşürebilmektedir. Bu sebeple Gartenhaus'a göre (2000, s.37) öğrencilerine güvende olduklarını hissettirmeli, onlara bilgi ve güven vermelidir. Öğrenciler müzede bireysel ya da gruplar halinde dolaşırken öğretmen, onlara yaptıkları incelemelerde dolaşarak değer verdiğini göstermelidir. Öğretmenin yanında sınıf gözetimine ve müzede yapılacak etkinliklerde ona yardımcı olacak velilerle gezi öncesinde görüşülmeli ve yapacakları yardımlar açıkça velilere anlatılmalıdır. Gezi süresinde bir eğitmen hem çocuklarla

ilgilenip etkinliklere yoğunlaşıp hem de onların özel ihtiyaçlarını karşılamakta zorluklar yaşayabilmektedir. Bu sebeple müze içerisinde iken tuvalet ihtiyacı gibi bireysel gereksinimleri olan öğrencilerin yardımına yardımcı veliler yetişecektir. Gartenhaus ayrıca (2000, s.36) öğrencilerin müzede yaratıcılığını geliştirmek için dikkat ve ilgi çeken eserlerin seçilmesini, müzedeki tüm eserleri öğrencilere göstermek gerektiği duygusuna kapılmadan, öğrencilerin diğer arkadaşlarıyla işbirliği içerisinde çalışmalarının sağlanmasını, öğrencilerin bakmaktan görmeye geçmeleri için eserler karşısında yeterli zaman ayrılması gerektiğini, önce eserlerin etiketleri okunmaktan kaçınılmasını, öğrencilerin düşüncelerinin tek tek dinlenmesini, eserler hakkında ortak ve tek yargılarda bulunmaktan kaçınılmasını ve müze gezisine yeterli zaman ayrılmasını vurgulamıştır.

Eserlerin özellikle öğrencilerin müfredatlarındaki ilgi çekici ve yaşamlarının içinden konularla ilişkilendirilerek seçilmesi, onların müze ziyaretinde dikkatlerini eserler üzerinde daha çok yoğunlaştırabilmelerini sağlayacaktır. Ülkemizde yapılan müze ziyaretlerinin çoğunda amaç, tüm eserleri bir anda ve çok kısa sürede görüp olarak algılanmaktadır. Müzelerin geniş alanlar olduğu düşünüldüğünde, tüm eserlerin önünden sadece bakarak geçmek öğrencileri bunaltmaktadır. Müzedeki belli eserlere yoğunlaşmadan sadece tüm eserleri görmek amaç edinildiğinde, gezi süreci çok sıkıcı ve yorucu olabilmektedir. Her bir eser birkaç saniye içinde görülmekte ve belli bir konuya odaklanmayan öğrenciler gezi sonrası ne yaptıklarını pek bilememektedirler. Kalıcı bir öğrenme hedefleniyorsa önceden belirlenmiş birkaç eser derinlemesine incelenmeli ve öğrencilerin öğrenmesi üzerinde etkililiği ve kalıcılığı sağlanmalıdır.

Yetişkinler için yalnız çalışmak mümkün olsa da özellikle küçük yaştaki öğrenciler için başka arkadaşlarıyla çalışmak ve işbirliği yapmak daha eğlenceli ve bilgilendirici olmaktadır. Öğrenciler arkadaşlarıyla işbirliği içerisinde olduklarında ve gruplaşa çalıştıklarında daha da şevklenmekte ve mutlu olmaktadır. Müze ziyaretinde öğrencilerin hem yalnız hem de gruplaşarak yapabilecekleri etkinlikler gezi öncesi planlanarak öğrencilere önceden aktarılmalıdır. Öğrencilerden çıkan yeni ve yaratıcı birçok fikrin yetişkinlere ilham kaynağı olduğu unutulmamalı bu sebeple öğrencilerin düşünceleri dikkatle dinlenmelidir. Shuh'un (1999, s.83) kaplumbağalarla ilgili yaptığı çalışmalarından ötürü kaplumbağaların davranışlarını

ve fiziksel özelliklerini öğrencilerine göstermek isteyen bir birinci sınıf öğretmeni, kendisinden sınıfına gelmesini ve onlara kaplumbağalar hakkında bilgi vermesini istemiştir. Bu çalışma sırasında Shuh'un dikkatini köşede duran bir küçük çocuk çekmiştir. Bu öğrencinin kaplumbağayı kabuğu üzerinde ters çevirdiğini görmüş ve küçük hayvanın dönmek için verdiği çabadan dolayı biraz da çocuğa sinirlenmiştir. Çocuğun yanına gittiğinde çocuk, heyecanla yerde dönmeye çalışan kaplumbağaya bakmasını; kaplumbağaların boyunlarını sadece ısırarak için dışarı çıkarmadıklarını, aynı zamanda kendini ters dönmüşken istediği yöne çevirebilmesini sağlayan bir dümen olarak kullandıklarını söylemiştir. Shuh, hayvana baktığında çocuğun doğru söylediğini görmüş, bir kaplumbağayı ters çevirdiğinizde boynunu, kendini eski haline döndürmeye yarayan bir mil olarak kullandığını fark etmiştir. Daha sonra bunu tüm kaplumbağalarda denemiş ve her seferinde aynı sonucu almıştır. Shuh bu olayın önemini anlatırken, kendisinin yıllardır kaplumbağaların davranışları üzerinde çalışmasına rağmen göremediği birşeyi, bir çocuğun keşfettiğini söyleyerek hemen bir müzedeki fen eğitimcisine iletmiştir. O da aynı şekilde bu durumdan haberdar olmadığını söylemiştir. Daha sonra kaplumbağaların davranışları hakkında çok daha uzman bir bilim adamına gitmiş, ondan da aynı cevabı almıştır. Shuh (1999, s.83) burada en önemli şeyin, gerçek nesnelerle ve canlılarla yerinde yapılan eğitim olduğunu vurgularken, çocuklardan çok fazla yeni şeyler öğrenilebileceği üzerinde de durmuştur.

Bakmak ve görmek arasındaki ilişkinin sağlanmasında şüphesiz en önemli şey çocuklara *görmeyi* nasıl sağlayacaklarını öğretmektir. Bakma eyleminden görme eylemine geçiş yetişkinler için bile zaman alan bir süreçtir. *Görmek* kolay olmadığı kadar, görme eğitimi bu tür ziyaretlerle geliştirilip anlamlandırılabilir. Öğrencilerin müzedeki eserlere sadece bakıp geçmelerine izin verilmeden, eseri görmelerini sağlayacak etkinlikler ve sorular önceden planlandığı gibi yapılmalı ve sürdürülmelidir. Müzede incelenmesine karar verilen eserleri öğrencilerin keşfetmesine olanak verilmelidir. Unutulmamalıdır ki bir sürecin önceden programlanması o sürecin verimliliğini arttırdığı kadar yeni olanakların ve düşüncelerin de spontane gelişmesine olanak sağlamaktadır. Müzede ne yapacağını bilen bir öğretmen, her türlü ortama hazırlıklı olmalı ve anlık gelişmelerde öğrencilerin öğrenme düzeylerini üst seviyeye çıkarmak için yeni girişimlerde

bulunabilmelidir. Öğrencilerin yaratıcılığını söndürmemesi için öğrencileri müzelerde etiketleri okumaktan kaçınmalarını sağlayacak etkinlikler yaptırılmalı ve amacı etiket okumaktan uzağa çekmelidir. Gartenhaus’a göre (2000, s.36) yaratıcılığı denemek amacıyla öğrencilerin dikkatini bir eser hakkında müzenin anlattığına değil, onların ilgilendiği noktalara yoğunlaştırılmalıdır. Bu sebeple öğrencilerin özellikle küçük yaştaki çocukların arkadaşlarından çekindikleri ve birilerinin ona geleceğini düşünmesi, onların rahatça düşüncelerini ifade etmelerinde bir engel teşkil edebilir. Öğrencilerin müzede yapılan etkinliklerde ya da bir eser karşısında konuşurken düşünceleri engellenmemeli, öğrenciler cesaretlendirilmelidir. Öğrenciler için öğretmenlerinin görüşlerinin çok önemli olduğu unutulmamalı ve öğrencilerin görüşlerine ortak yargılarda bulunulmamalıdır.

a. Müzelerde Gerçekleştirilebilecek Eğitim Aktiviteleri

Çalıştaylar (Workshops/Atölye Çalışmaları): Başka bir deyişle “atölye çalışmaları” da diyebileceğimiz bu uygulamalı çalışmalar, gerçeğin kendisi olan yaşantılardır. Uygulamadan yoksun kalan bir müze eğitimi düşünülemez. Çilenti’ye göre, (1988, s.61) belli hedef davranışlara eriştirmek için kazandırılacak bu çeşit yaşantıları edinirken öğrenci, eşya, olgu ve olayların bizzat kendileriyle, beş duyu organını da kullanarak etkileşimde bulunur. Bir amaca ulaşmak için girişilen etkinlikleri ve gerekli araçları kapsayan, gözle görülüp elle tutulan, işitilen, tadılabilen, koklanabilen eşya, olgu ya da olaylar bu çeşit yaşantıları oluşturur. Küçük yaşlardan beri unutulmayan ve hoş giden olayların insanda, mutlaka bu çeşit, dolaysız yollarla edinilen yaşantılarla olduğuna hiç kuşku yoktur. Atasoy’a göre (1999, s.23) bu yöntemin faydaları, yaparak yaşayarak öğrenme olanağı, bireysel ve aktif eğitim alınmasını sağlar, yaratıcılığı geliştirir, müzedeki nesnenin yapıldığı malzeme ve tekniklerin kullanımı hakkında genelleme olanağı sağlar.

Çalıştaylar değişik konularda olabilmektedir. Burada çocukların kendilerini tanımaları, dolayısıyla kendilerini yeniden keşfetmeleri söz konusudur. Bu durum daha güçlü ve yoğun şekilde motive edilmelerine olanak sağlar. Çocukların atölye çalışmaları sırasında, müze koleksiyonundaki parçalar üzerinde pratik yapmalarının

temelinde “bakmak” ve “görmek” edimleri vardır. Bunlar birbirinden farklıdır. Kişilere göre bakılabilirlik ve görülebilirlik değişebilir. Müzedeki nesneler profesyoneller için zengin kaynaklardır. Fakat uzmanlaşmış ziyaretçiler ve müze nesneleri arasındaki iletişim diğer ziyaretçilere yabancı gelir. Çocuklar için de böyle bir durum söz konusudur. Çocukların nesneleri anlamlandırabilmeleri için aracıya gereksinimleri vardır. Onlar bir yapıtın önünde resim yaparak, bir nesnenin kille tekrarında vb. yerinde öğrenmeleri aktif katılma ve bağımsız olarak yaratmaları atölye eğitimlerinde gerçekleştirilir. Burada maddelerin özelliklerini tanıyarak, kullanım tekniklerini öğrenerek ve malzemeyi kullanarak yapıt ortaya koymaları, onları yeniden anlamlandırmalarına yol açar. Yaşanmış olan ve daha önce denenmiş yaratıcı uyarımlar, birinden diğerine etkilenecek şekilde yeniden yaratılır ve keşfedilir. Böylece çocukların yeteneği gelişir ve estetik açıdan zevk almaları sağlanır (Diethard, 1986, s.28-29, Akt., Abacı, 1996, s.56-57). Müzelerde değişik kavramları ve konuları öğretmek için değişik atölye çalışmaları gerçekleştirilse de, bu çalışmaların müze koleksiyonundaki konular ve nesnelerle örtüşmesi gerekmektedir. Eğer bu ilişkilendirilme sağlanamıyorsa bu atölye çalışmaları sanatsal beceri kursları niteliğini taşır. Atölye çalışmaları gerçekleştirilmeden önce müze eğitimcileri, eğitimcilerle işbirliği yapmalı ve çalışmalarını müze konularıyla ilişkilendirerek yürütmelidir (Atasoy, 1999, s.24).

Örneğin Anadolu Medeniyetleri Müzesi Eğitim Atölyesi’nde; tablet üzerine çivi yazısı yazma, çark üzerinde seramik yapma, seramik tanıma, sikke basma, restorasyon çalışması yapma, kalıp çalışması, serbest resim ve heykel çalışması gibi pek çok çalışma yapılmaktadır (Gündüz, 2007, s.337).

Tartışma (Söyleşi) Salonu: Münazara, panel, vızıltı grupları, fikir taraması, panel ve forum, tartışma örneklerindendir. Müzede tartışma için uygun olanlarının panel ve fikir taraması olduğu söylenebilir. Her ikisi de öğrenci merkezli grup çalışmasıdır. Çocukların sanata ve sanat eserine karşı tepkide bulunabilmelerini, fikirlerini açıkça söyleyebilmelerini sağlamak için onlara uygun fırsatlar vermek gerekir. Bu fırsatın verilebileceği yer bir tartışma odası olabilir. Bu sayede çocuk kendi hayallerini ve tasarımlarını ortaya koyar. Bunun gibi yaratıcılığı teşvik eden deneyimler bir sanat

müzesinde asla sınırlandırılmaz; o yaratıcılığı teşvik eder ve herhangi bir şekilde sanat deneyimlerine özenle hazırlanmasını sağlar. Daha sonra bir müze deneyimi gerçekten kullanılabilir. Tartışma odalarında ortaya atılan düşüncelerin yanlış olup olmamasının hiçbir önemi yoktur. Birinci derecede önemli olan şey, çocuğun kendini özgürce ifade edebilmesini sağlamaktır (Mercin, 2006, s.38). Münazara, panel, vızıltı grupları, fikir taraması (beyin fırtınası), seminer, panel ve forum, tartışma gibi yöntemlerle öğrencilerde tartışarak öğrenmeyi, konuşmayı, soru sormayı, sorulan soruları hemen cevaplamayı kapsayan yetenekler geliştirilir. Öğrenciler grup içerisinde daha iyi ilişkiler kurar ve kendi duygu ve düşüncelerini açıkça ortaya koymayı öğrenirler. Serbest akıcı bir tartışma ortamı her zaman öğrencileri rahatlatır ve iyi tutumlar geliştirilmesine neden olur (Küçükahmet, 2005, s.78).

Dokunma Etkinliği: Son yılların eğitime getirdiği farklı yaklaşımlar doğrultusunda geliştirilen çağdaş bir yöntemdir. Amaç çocukların müze koleksiyonu ile en yakın temasın sağlanmasıdır. Bir nesneyi ellemenin nesnenin daha açık, daha kesin ve daha kolay anlaşılır, anımsanır imgeler yarattığını araştırmalar kanıtlamıştır. Bilgi elde etmede daha fazla duyumlar kullanılması, imgeyi daha açık seçik ve daha uzun süreli kılmaktadır (Onur, 1986, Akt., Abacı, 1996, s.44). Hands-on, esere/nesneye dokunmanın esas alındığı fiziksel ve düşünsel etkileşimi içeren bir yöntemdir. Uygulamaların amacı, tematik yaklaşımlar esas alınarak, sergilenen eserlerin kavranmasını ve ziyaretçilerin kendi gözlemlerini kazanmalarını sağlamaktır. Ayrıca bu uygulamanın diğer amacı, açık sergilemelerin pasif olarak okunması veya dinlenmesinin ötesinde; canlı, ilginç, öğretici etkinliklerle kişinin bireysel katılımını sağlamaktır (Atasoy, 2000, s.35-36, Akt., Mercin, 2006, s.40).

Nesneye sadece bakmak öğrenciye yetmeyecektir. Onlara nesneyi tanıması için daha fazla çaba göstermeye teşvik etmek, nesnenin özelliğini göstermek ve yaşanmış birikimleri kazanmayı öğretmek gerekir. Eğitimciler hedeflerine öğrencilerin yaşantıları yoluyla ulaşabileceklerini ve bunun içinde öğrenim yaşantıları için elverişli ortamlar hazırlanması gerektiğini bilirler. Eğer öğrencilerin nesneleri dikkatle ellerine almalarına, yoklamalarına izin verilirse, ellerinde tuttıkları bu nesneyi daha çabuk anlayıp, kavradıkları görülecektir. Dokunma oturumunda çocuklara tanıtılmak istenen nesne verilir. Elden ele dolaştırılarak nesne hakkında

soru-yanıt yöntemiyle bilgilenme yapılır. Kullanılan malzeme, tekniği, dönemi, tarihteki yeri vb. bilgiler eğlenceli bir şekilde öğretilir. Birçok müze koleksiyonlarının bir kısmını bu amaca ayırır. Genelde dokunma oturumu için seçilen parçaların ya sağlam ya da kolayca yerine yenisi konulabilir olması gerekir (Abacı, 1996, s.44-45). Konuyla ilgili olarak Hooper-Greenhill (1999, s.133) şöyle demiştir:

“... dokunma ve elle hissetme heyecan vererek nesneyi öğrenme güdüsünü arttırabilir. Başka bir yerde elde edilemeyecek çok eski birşeyi, elle yoklamanın heyecanını müze ve galeriler sunar. Pek çok kişinin nesneleri elle yoklamaya, eline almaya, altına ve içine bakmaya, yıpranma izlerini keşfetmeye ve yapımcısının imzasını bulmaya ve yapıldığı malzemenin ne olduğunu bilmeye ihtiyacı vardır. Dikkatli bakma, dikkatli dokunma ile birleştğinde örneğin bir tabağın elde mi yoksa bir çarkta döndürülerek mi yapıldığı keşfedilebilir. Örneğin, uzun yıllar önce ölmüş bir heykeltıraşın parmak izine ya da bir dinazorun ayak izine dokunmak çok özel bir deneyimdir” (Hooper-Greenhill, 1999, s.133).

Drama: Eğitimde yaratıcı drama; doğaçlama, rol oynama vb. tiyatro ya da drama tekniklerinden yararlanılarak bir grup çalışması içinde bireylerin, bir yaşantıyı, bir olayı, bir fikri, kimi zaman bir soyut kavramı ya da bir davranışı, eski bilişsel örüntülerinin yeniden gözden geçirildiği “oyunsu” süreçlerde anlamlandırması, canlandırmasıdır (San, 2006, s.342). Son yıllarda müze eğitimcileri de öğrenme sürecinde çok etkin bir yöntem olan dramayı programlarına almışlardır. Canlandırma yöntemiyle herhangi bir rolü üstlenme, mimiklerini kullanarak nesne ya da yapıtı anlatma, ses, dans, vücut dili kullanarak öğrenme sürecine katılmak çocuklar için öğretici olduğu kadar oldukça da eğlencelidir (Abacı, 1996, s.45).

Çağdaş eğitim yaklaşımları, öğrencilere bilgiyi nasıl depolayacaklarından çok onlara nasıl ulaşacaklarını öğreten anlayışı eğitim sisteminin temeline almayı gerekli kılmaktadır. Bilginin öğrencinin bizzat kendisi tarafından keşfedilmesine imkân veren, günümüzde, bireyi öğrenme sürecinde etkin kılan, yaparak ve yaşayarak öğrenmesine olanak sağlayan, kendini gerçekleştirmesine ve yaratıcı, üretken bir birey olmasına kısaca bireyin tüm yönleriyle gelişmesine katkıda bulunan bir yöntem olarak görülen *yaratıcı drama* kullanılmaya başlanmıştır (Kaf, 2000, Akt., Kara, Çam, 2007, s.145).

Eğitim ve öğretimde dramanın işlevi oldukça önemlidir. Drama, oyun anlamında kullanılmakta ise de eğitimde bir öğretim yöntemi olarak uygulanmasının amacı duyuşsal, bilişsel ve davranışsal yetileri geliştirmektir. Drama ekinel gelişim, özgüven, kendini tanıma, yaratıcılık, eleştirel bakış, kendini aşma, problem çözme ve çözüm yolları üretme gibi nitelikleri kazandıran etkili bir yoldur (Genç, 2003, s.196). Rol oynama özellikle tarihsel mekânlarda etkilidir. Çocuğa verilen imkânlarla rol yapmaları istendiğinde, Ortaçağ'dan Eski Mısır'a, Eski Yunan'dan Eski Roma kültürüne kadar giden zaman diliminde onlara mitoloji ve tarihle tanışma olanağı verilir. Sergilenen parçaların çevre ve kültürüyle birlikte tanıtılması, bir zamanların tanıklığını onlara yaşatmış olur. Oyun ile tanıtma çocuğu tarihi durumlara ve sergilenene çeker. Örneğin resim gösterildiğinde, resmedilen sahneler karakteristik olarak canlandırılır ve tarihte geçmiş olan olay koşullar ve mekân gösterilince anlaşılır olur. Müze gerçeğe yakın olma şansını, tarihle tanışma olanağını çocuklara sunarak okul çocuklarının tarihe ilgisini çeker (Diethard, 1986, s.30, Akt., Abacı, 1996, s.46).

Eser Eleştirisi: Eleştiri, kişisel özgürlüğün göstergelerinden biridir. Eleştiride bulunma özgürlüğü, insanın, bir ilişki durumunda, duygu, düşünce ya da her ikisinin karışımıyla temellendirdiği sözel bir tepkide bulunma şeklinde tanımlanabilir (Erinç, 2004, s.55). Eleştirinin amacı, zevk almanın yanında anlamaktır; bir başka deyişle sanat eserine, eserdeki bilgi nesnelere, onların anlam ve değerlerine derinlemesine nüfus edecek bir bakış yöntemine ihtiyaç duyulmasıdır. Bu durumda eleştiri, eğitim gibidir ve o sanat hakkında fikirlerin paylaşımı ve iletişimidir (Boydaş, 2004, s.29-30).

“ Öğretimde nesnelerin kullanılmasının en önemli etkilerinden biri nesnelerin yol açabileceği tartışmalarıdır. Bu tartışmalar, sözcük dağarcığı, açıklık, görüş alışverişi, dinleme ve yanıt verme, bulgu bulma gibi becerilerin geliştirilmesi için müzede ya da daha sonra okullarda kullanılabilir. Tartışmalar sırasında kültürlerarası bakış açılarının gözden geçirilmesi ve kültürel kalıp yargıların analiz edilmesi olanağı da doğar” (Hooper-Greenhill, 1999, s.151).

Abacı'ya göre (1996, s.58-59) müzeler, düzenledikleri programlarından iki ya da üç boyutlu projelerin orijinaleri karşısında yapılan kısa tartışma ve görüşmeler

gibi yöntemler denerler. Bir eseri tartışırken o eserin; içeriği, anlatım şekli, malzemesi, tarihsel gelişimdeki yeri, sanat tarihi ile ilgisi -ki bunda anlatım biçimi durur-, resimse sanatçısı, benzerleriyle ve karşıtlarıyla karşılaştırma gibi özellikleri üzerinde durulur. Eserlerin karşısında tartışma, çocukların bunlara bir değer ortaya koymasını ve onların yaşamlarında bir değer ifade etmesini sağlar. Onlara bir anlayış yolu açar. Kırıçoğlu'na göre (2002, s. 130) öğrenciler geçmiş ve çağdaş birçok eser görmelidir. Bunun için sık sık müzelere, galerilere götürülmeli ve bu davranış çocuklarda alışkanlık haline getirilmelidir.

Kurslar: Müzelerde, öğrenme-öğretme etkinlikleri içinde yer alan kurslar, belirli konuların ele alınıp, çalışıldığı; belirli dönemlerde düzenlenen “sürekli” çalışmalarıdır. Bu çalışmaların amacı, belirlenen konularda katılanlara bilgi ve beceri kazandırarak öğrenilen bilgilerin kullanılmasını sağlamaktır. Müzelerde önceden belirlenmiş amaç ve içeriğe göre, değişik yaş grupları ile öğretmen ve öğrencilerin katılacağı kurslar düzenlenir. Fakat bu kurslar atölye çalışmalarından içerik olarak farklıdır. Müzelerde yapılan kurslar, müze bağlamında bilgi ve beceri kazandırma ile finans kaynağı olarak değerlendirilmektedir (Atasoy, 1999, 25-26).

Rehberli Turlar: Her yaştan oluşan farklı gruplar için rehberli turlar ile alanında uzman kişiler tarafından yürütülen bir çalışmadır. Öğrenci gruplarının müze koleksiyonunu yakından tanınması ve sevdirmesi açısından turun iyi programlanmış olması gerekir. “Müze koleksiyonunun çocuklara gezdiren rehberler yalın bir anlatımla sorular sorarak, konuşmaları yönlendirerek, görsel dil öğelerini tanımlar, yapıtlara nasıl bakılacağını öğretir (Atagök, 1985, s.108, Akt., Abacı, 1996, s.43). Atasoy'a göre (1999, s.19-20) müze gezisi basit bir ziyaret değildir. Müzede kazandırılacak deneyimlerin faydalı olması için öğretmen veya rehber tarafından bir ön hazırlığın veya incelemenin yapılması gereklidir.

Abacı (1996, s.54), öğrencilere, sergilenen nesnelerle ilgili yorum yapmanın, onların daha iyi öğrenmelerini sağladığını, önceden okullarda bir müze eğitim görevlisi tarafından bilgilendirilen öğrencilerin, daha sonra rehberli turlara katılmasının onlar için daha faydalı olacağını belirtmiştir. Abacı'ya göre müzeye giden ziyaretçinin yetersiz bilgiye sahip olması, anlatılanları dinlemesini ve duyduğu

ile gördüğü bağdaştırmasını güçleştirir. Müze eğitimcileri, öğrencilerin ziyaretinden önce, öğretmenler tarafından -okuldaki kendi müfredatlarıyla bağlantılı olarak- konuların seçilmesini, sergilerin belirlenmesini isterler. Müze ziyaretinin bir amacı olması bakımından bu çok önemlidir. Edinilen bilgilerin boşlukta kalmaması için mutlaka müze gezisinin okuldaki bir programın parçası olması gerekir.

Hikaye Anlatımı: Geçmiş merak, bir hayalî tecrübe ile veya iyi anlatımla hikâye ile ateşlenebilir (Brooks, 1993, s.2, Akt., Şimşek, 2002, s.7). Tarih konularının anlatımında dikkat çekme çok önemlidir. Çünkü tarih konuları, doğası gereği hem soyuttur hem de sözel anlatımla sunulurlar. Bu nedenle sadece dersin başında değil, öğrencilerin dikkatlerinin dağıldığının anlaşılması üzerine çeşitli aktivitelerle dikkat çekilmelidir. Toplanmış ilgiyi konuya yöneltebilmek gerekir. Bu noktada tarihsel hikâyeler en çok kullanılanlardandır (Şimşek, 2002, s.7). Öğretmenin şefkatli ve sempatik olması, hayal gücüne hitap etmesi durumunda çocuklar, kendilerini hikâyedeki şahısların yerine koyabildikleri (empati) sürece hikâyeye ihtiyaç duyulur. Anlatıcının sesini alçaltıp yükseltmesi, bazı önemli kelimeleri vurgulayarak söylemesi (Kantarıcıoğlu, 1988, s.43, Akt., Şimşek, 2002, s.7), canlı bir üslup kullanması hikâyenin amacına hizmet edebilir (Şimşek, 2002, s.7). Müzede yapılacak etkinliklerde, özellikle küçük yaş grubu öğrencileriyle çalışılıyorsa, bu yöntem birçok açıdan faydalı olabilmektedir.

Çocukların zaman ve olayların sıralamasını algılamaları özellikle ilköğretim çağında zor olabilmektedir. Geçmiş zaman ve gelecek zaman kavramının, öğrencilerin zihinlerinde daha net oturtulmasında hikâye anlatımı yöntemi kullanılabilir. Özellikle seçilen konu ile ilgili mitolojik hikâyeler her yaş öğrenci için ilgi çekici olmaktadır. Eğer küçük yaş grupları ile çalışılıyorsa mitolojik hikâyeler seviyeye göre yalınlaştırılıp kısaltılabilmelidir.

Sergiler: Gerçek nesneleri ya da modelleri gözleyerek öğrenme durumlarından biri de, sergileme yoluyla edinilen yaşantılardır. Öğrenim etkinliklerinin başarılı olması için, sergileme bağlamında konulara yaklaşım ve tematik bağlantılar dolayısıyla nesneleri tanıma, işlevlerini, yapım biçimlerini bilme önemlidir (Atasoy, 1999, s.31).

“Biçim dışında serginin kavramı ile ilişkili, kişinin duygu ve deneyimlerine yönelen; sanatsal, duygusal, öğretici (didaktik) ve eğlendirici sergilemeler, ziyaretçilerin müze yaşantılarında rol oynar. Bu çerçevede; ziyaretçiler için etkinlik düzenleyen **etkileşimsel**; ziyaretçi yaklaşımlarına yanıt veren **yanıtsal**; hareketli **dinamik**; belli bir sistem içindeki sistematik ve nesne ve tema yaklaşımı **tematik**; bireysel katılımı gerçekleştiren **katılımcı** sergilemeler düzenlenmektedir” (Belcher, 1991, s.65-66, Akt., Atasoy, 1999, s.31).

Work-sheets (Öğretim ya da Çalışma Yaprakları): Etkili bir biçimde ve öğrencileri yönlendirici olarak tasarlanan öğretim yapraklarının, müze ziyaretlerini çok daha kalıcı ve verimli bir duruma getireceği bir gerçektir. Diğer bir deyişle çalışma yapraklarının, müzeye kalabalık gruplar halinde gelen eğitimciler için kolaylık sağlayacağı söylenebilir. Atasoy’a (1999, s.21) göre, müzelerde öğrencinin eğitimciye sorabileceği sorulara anında yanıt almasının zor olması, hazırlanan çalışma yaprakları sayesinde öğrencilerin nesnelere yönlendirilmesini sağlayacaktır. Öğrenciler yazılı bilgi ve sorular sayesinde yanıtları arayıp bulacak, gözlemlerini, birikimlerini uygulama ve değerlendirme olanağı bulacaklardır.

Ülkemizde özellikle ilköğretim kademelerinde sınıf mevcutlarının kalabalık olması, müze ziyareti yapan öğretmenlerin işini zorlaştırmakta ve müze içerisinde uygulanacak etkinliklere fazla vakit ayırmalarını engellemektedir. Bu sebeple önceden gezi süreci ile ilişkilendirilerek hazırlanmış çalışma yapraklarının kullanılması müze ziyaretlerini daha verimli kılacaktır. Atasoy (1999, s.22) öğretim yapraklarının kullanımının yararlarından bahsederken özellikle öğrencilerin müze gezisi sırasında deneyim kazanmasından, alıştırmaları kendinin yaparak gerektiği biçimde öğrenmesinden, kendi bilgi ve becerilerini kullanmasından bahsetmektedir. Fry’ın (1986, s.220) da dediği gibi çalışma yapraklarındaki sorular, öğrencilerin önceki bilgilerinin kullanımı sonucu konu ile ilgili yeni fikir üretmelerine imkân verecek biçimde tasarlanmalıdır. Bu tür çalışma yaprakları hazırlanırken amaç, öğrencinin yaş ve becerileri göz önünde bulundurulmalı, konular hakkında bir ön bilgiye sahip olunmalı, ders öğretmenlerinin uygulamaya katılımının sağlanması gereklidir (Akt., Atasoy, 1999, s.22).

Öğretim yapraklarının asıl amacı sözcüklerin, kavramların ve nesnelerin zihinde kalıcı olmasını sağlamaktır. Bu bağlamda hazırlanan çalışma yapraklarına eklenen kısa açıklamalar, bazen nesneleri anlatan tanımlarla öğrencilerin müze içerisindeki eserlere odaklanması ve yaklaşması sağlanmalıdır. Bu açıklamalar yardımıyla verilen bilgiler ışığında öğrencilerin yanıtlayabileceği sorular sorulmalıdır. Bu yanıtların çalışma kâğıtlarında yazılabileceği uygun yerler bırakılmalıdır. Çalışma yaprakları hem öğretmenin hem de öğrencinin müzeye belli bir amaçla bakmasına yardımcı olur. Burada konuların seçimi, dolaşım sırası, sunu dili ve soruların niteliği önem kazanmaktadır. Bu tür yaprakların hazırlanmasında müze eğitimcilerinden yardım istenmeli, müze görevlileri ve ders öğretmeni bu bağlamda işbirliği içerisinde olmalıdır. Öğretim yaprakları içerik olarak çeşitlilik gösterir. Konulara göre kelime bulma, cümle tamamlama, çizgi tamamlama ve benzer ve değişken şekilleri bulma gibi etkinliklerle öğrenciyi yönlendirir (Durbin, 1994, s.283, Akt., Atasoy, 1999, s.45).

Çalışma yaprakları öğrencilerin müzede gördükleri bir eser ile ilgili veya öğretmenin aşamalı olarak belli bir düzen içerisinde öğretmek istedikleri hakkında hazırlanabilir. Ayrıca müzede kullanılan çalışma yaprakları, öğrencilerin müze ziyareti sonrası da kullanabilecekleri materyallerdendir (Mercin, 2006, s.44). Çalışma yapraklarının müze ziyaretlerinde kullanılması gerek zamanın etkin bir biçimde kullanılması, gerekse bilgideki gelişim ve nesnelerin kullanımı bakımından önemlidir (Atasoy, 1999, s.23). Kalabalık sınıflarla planlı ve etkili bir müze ziyareti gerçekleştirilmek isteniyorsa, çalışma yapraklarından faydalanmak gezi sürecinde birçok kolaylık da sağlayacaktır. Kalabalık gruplarla hiçbir etkinlik gerçekleştirilmeden sadece müze gezildiğinde, müze içerisinde gürültü ve kargaşa oluşabilmektedir. Öğretmenler öğrencileri bir arada tutmak için ayrıca efor sarf etmekte ve yorucu bir gezi süreci geçirmektedirler. Öğrenciler yaş seviyelerine göre önceden planlanan ve çoğaltılan çalışma yaprakları, onların ne yapacaklarını önceden bilmelerine ve müzede zamanı etkili kullanmalarına olanak sağlayacaktır.

Bulmaca: Bulmacalar, öğretim yaprakları içerisinde müzeye öğrencisini getirecek öğretmenin kolay hazırlayabileceği bir materyaldir. Bulmacalar kavram ve sözcük öğretimi için etkili bir yöntemdir. Bulmacalar, müze koleksiyonlarındaki eserlerin

adları, onların hikâyeleri ile ilgili terimler, eserlerin teknik özellikleri, yapılış dönemleri, belli terimlerin tanımları vb. birçok konuyu içeren sözcüklerin kavratılması amacıyla kullanılabilir (Mercin, 2006, s.45). Müzelerde yeni ve farklı nesneler görmek çocukların bilgisini artırır. Çocuklar bulmacalar vasıtasıyla birçok soruya cevap bulmaktan, saklanmış bir bilginin ortaya çıkarılması için yarışmaktan çok haz alırlar. İşte bulmacalar sayesinde çabuk düşünmek, anında hesap yapmak, beyin fırtınası ile çeşitli cevapları denemek becerilerine sahip olurlar böylece de çocuğun algılama ve deneyimleme becerisi gelişir. Hazırlanan bulmacalarla hem öğrencilerin ilgisinin konuya daha fazla odaklanması sağlanacak hem de öğretmenlere süreci değerlendirmeleri açısından farklı bir değerlendirme aracı sağlanmış olacaktır (Karamustafaoğlu, Üstün 2005, s.13). Bulmacalarla, konular pekiştirilmeli, öğrencilerden yapılan etkinlikler ve kazanımlar doğrultusunda geri bildirim alınmalıdır.

Koleksiyon Avı Oyunu: Oyun bireylerin fiziksel, zihinsel yeteneklerini geliştirici, yaşantıyı zevkli kılıcı, sanatsal ve estetik ve beceriyi geliştirici etkinlikler olarak tanımlanabilir (Bilen, 2002, s.203, Akt.,Buyurgan, Mercin, 2005, s.110). Müzede oyunlar öğretmenin konuya olan ilgi ve potansiyeline, öğrencinin ve müzenin durumuna, koleksiyonların özelliklerine göre çeşitlilik gösterebilir. Örneğin özellikle müzelerde “Koleksiyon Avı Oyunu” bir öğretim tekniği olarak kullanılabilir (Buyurgan, Mercin, 2005, s.110). Atasoy (1999, s.21) koleksiyon avını, müze koleksiyonundaki nesnelerin, çocuklara dağıtılan fotoğraf ya da çizimleri yardımıyla aranıp, keşfedilip, bulunması olarak tanımlamıştır. Bu eğlendirici, yönlendirici ara-bul çalışmaları bitiminde ödüllendirilen öğrenciler, müze alanına daha fazla ilgi duymaktadırlar. Fry (1986, s.219) “koleksiyon avı” oyunu ile çocuğun yönlendirildiğini, zorlamadan çalışmaya-öğrenmeye yönlendirildiğini, sorulara cevap aramak için etrafta koşuşturduklarını belirtmiştir (Akt., Atasoy, 1999, s.21).

Harita Oyunu: Bu oyun ile haritalar üzerinde; verilmek istenen kavram ve bilgiler öğrenciye kazandırılır. Örneğin bir Türkiye haritası üzerinde veya bir bölge haritası üzerinde belli noktalar işaretlenir ve bu işaretlenen yerlere numara verilir. Bu işaretlenen yerler ziyaret edilen müzedeki eserleri oluşturan kavimlerin yerleştikleri

yerleri gösterirken o bölgedeki kültür sanat eserlerinin neler olduğu istenebilir (Mercin, 2006, s.46). Şimşek, (2003, s.147) öğretim materyali ile öğrencinin etkileşimi ne kadar çok olursa, öğrenmenin o kadar kalıcı olacağını belirterek, görsel sembollerin dikkat çekeceğini, öğrenme sürecine renk katacağını, bir grafik, bir şema, bir resim-fotoğraf, bir harita üzerinde örnek olay çalışmasındaki gibi etkinlik yaşanmasının önemini, materyallerin sadece göze hitap etmekle kalmadığını, öğrenci etkileşimi ile öğrenmenin %80'e çıkabileceğini vurgulamıştır.

Simulasyon (Benzetim) Yazılımları veya Oyunları: Simülasyonlarda gerçek hayatta var olan bir nesne veya mekân, bire bir tekrar edilir. Öyle ki, gerçek ile simülasyon arasında fark hissedilmez (Aarseth, 2001, s. 228-29, Akt., Saraç, 2007, s.213). Çoklu medya sunumlarında gerçek ile sanalın algılarının karışmasına sebep olan karakteristik, “dalma”dır. İzleyiciyi âdeta içine alıp “sarmalayan” bu tür sunumlarda, mekân veya nesnenin görüntüsü üç boyutludur. Bu sebeple izleyici bir simülasyon etkisi deneyimler (Packer, Jordan,2001, s. 35, Akt., Saraç, 2007, s.211). Müzeler ziyaretçilere daha etkin bir ortam yaratabilmek amacıyla oluşturdukları sergilerde objelerin yanı sıra metinli panolar, diorama ve canlandırmalar, ses ve ışık düzenekleri, video projeksiyonları, etkileşimli soru-cevap monitörleri gibi çeşitli teknik ve araçlardan yararlanmışlardır. Bugün bu farklı teknik ve araçlara eklenen çoklu medya, kendisinden önceki iletişim araçları gibi ancak çok daha geniş imkânlı bir sergi tekniği olarak değerlendirilmektedir. Sanal dünyanın, müzelerin birer parçası olarak, özellikle de eğitim sorumluluğuna katkı sağlayabileceği düşünülebilir. Bu bağlamda yaratılacak sanal müzeler, işbirliği yapacakları diğer müzeler ve okullar ile sürekli bir iletişim içinde bulunarak bilgi çağı toplumunda kendilerine sağlam bir yer edinebilirler (Saraç, 2007, s.213-214). Tepecik (2007, s.239) çocuklar için hazırlanacak sayfalarda, eğitsel oyunların, bulmacaların, tarihsel döneme ait yaşam biçimlerine dair kısa oyun sunumlarının veya kurgusal animasyonların hazırlanması gerekliliğini savunmuştur.

Yazılı Materyaller: Öğretme-öğrenme sürecinde materyaller, öğretimi desteklemek amacıyla kullanılmaktadır. Konuya ve amaca uygun olarak seçilmiş materyaller, öğretilen konuyu canlı hâle getirmekte, öğretim sürecini zenginleştirip, öğrenmeyi

artırmaktadır. Materyaller aynı zamanda öğrencilerin ilgi alanlarını genişletmekte, motivasyonlarını da yükseltmektedir (Demiralp, 2007, s.374).

Okullarda müze eğitimini zenginleştirmesi ve öğrencileri belli bir amaca yönlendirmesi açısından önemli olan yardımcı materyallerden biri olan yazılı gereçlerdir. Bunlar eğitimcilere çok önemli yardımlarda bulunmaktadır. Yazılı materyaller eğitim ortamında, kolay ulaşılabilmesi, rahat taşınabilmesi ve çoğaltılabilmesi bakımından en yaygın kullanılan materyal ürünüdür (Şahin, Yıldırım, 1999, s.21, Akt., Mercin, 2006, s.47). Mercin'e (2006) göre müzelerde eğitim amaçlı hazırlanabilecek yazılı materyallerden bazıları şu şekilde sıralanabilir: Müze rehberi, öğretim yaprakları, etiketler, broşürler, kataloglar, bilgi aktarımlı kartlar (monografi), çizim tamamlama ya da boyama testleri ile bulmaca veya oyun kâğıtları.

Çağımızda hızla ilerleyen teknoloji sayesinde, müzelerin koleksiyonlarına göre hazırlanan bu tür yazılı materyaller, internet ortamından elde edilebilirken, okullara kaynak olması bakımından da dağıtılabilmelidir. Müze eğitimi alanında hiçbir eğitim, seminer ya da hizmet içi eğitim kursu almamış eğitimcilerin bu tür yazılı materyallerle çok daha verimli etkinlikler düzenleyebilecekleri unutulmamalıdır.

Model, Replika, Maket: Müzedeki nesnelerin aynı ya da başka bir malzemeden yapılmış örnekleri, müzelerde veya okul eğitimlerinde yardımcı eğitim materyali olarak kullanılır (Atasoy, 1999, s.33). Bu materyallerle duyu organlarının algı sınırını aşan büyük ya da küçük cisimlerin algılanabilmesini sağlaması, yanına yaklaşılamayan veya zaman ya da uzaklık yönünden ulaşılabilen araç, cisim, olgu ve olayların incelenmesinin sağlanmasında, karmaşık yapıları basitleştirmesi ve soyut kavramların açıklanmasında çok büyük önem taşırlar (Çilenti, 1988, s.63). Okullar, müzelerdeki eserlerin kopyalarından oluşan örnekleri müze ziyareti öncesi ödünc olarak alabilmelidirler. Bu sayede öğrenciler, gezecekleri müzede ne gibi objelerle karşılaşacaklarını bilerek, bilgi sahibi de olabileceklerdir. Bu onların motivasyonunu yükseltecek, gezi sürecini ve gezi sonrası etkinliklerinde verimli geçmesini sağlayacaktır (Gündüz, 2007, s. 334).

Özellikle çocukların meraklarından dolayı herşeyi ellerine alıp incelemek istemeleri, onları nesnelerle etkileşime sokarak yeni deneyimler yaşamalarına yol açmaktadır. Müze eğitimi kapsamında yapılacak tüm etkinliklerde, kavratılmaya çalışılan tüm kavramların ve konuların işlenmesinde ve müze eğitim atölyelerinde sıklıkla kullanılması gereken bu örnek modeller öğrenmede kalıcılığı sağlayacaktır. Çocukların yeni deneyimler keşfetmelerinin yanında hayal dünyalarında yeni kıvılcımlar çakmasına da sebep olacaktır. Çoğu müzede, içindeki eserlerin küçük birer kopyalarını bulunduran hediyeelik eşya dükkânları bulunmaktadır. Öğrencilerde gerek koleksiyon yapma alışkanlığının yerleşmesi gerekse kopya modellerin kalıcı izler bırakması açısından, bu tür kopyaların toplanmasının faydaları öğrencilere aktarılmalıdır. Sınıfça müzelere gidilen okul gezilerinde, ders öğretmenin her müzeden alacağı bir kopya eser sayesinde, çocuklara sınıflarının bir müzeye dönüştürülebileceği aktarılabilir.

2.3.3.3. Müze Ziyareti Sonrası Eğitim Etkinlikleri

Müze ziyaretinden sonraki yapılacak çalışmaların şüphesiz önemi çok büyüktür. Müzedeki öğrenilen bilgilerin pekiştirilmesi, kalıcılığının sağlanması, öğrencilerin yaratıcılıklarını çeşitli etkinliklerle ortaya çıkarmasının sağlanması açısından öğrencilere çok şey katar. Öğrenciler, ziyaret sonrası yapılacak izleme çalışmaları ile programlı ve etkili bir müze ziyaretini çok daha iyi özümseyebilir, her biri birer bilinçli müze ziyaretçisine dönüşebilirler (Buyurgan, Mercin, 2005, s.166).

Müze sonrası eğitim etkinlikleri müze ziyaret sürecinde gerçekleştirilen etkinliklere bağlı olan ve müzede tamamlanamayan etkinlikleri tamamlamak ya da müze eğitimi sürecinin sürmesini sağlayan etkinlikleri içerir (Mercin, 2006, s.53). Müze ziyaretinden sonra öncelikle öğrencilerin tek tek yaptıkları gezi ile ilgili düşünceleri dinlenmeli ve arkadaşlarıyla sınıf ortamında paylaşımları sağlanmalıdır. Öğrencilerle yaptıkları gezi hakkında gördükleri eksiklikler ile hoşlarına giden etkinlikleri nedenleriyle anlatmaları istenir. Buyurgan ve Mercin'e göre (2005, s.166) müze ziyaretlerinden sonra son anket öğrencilere sınıfta yaptırılır ve ders öğretmeni öğrencilerin ön ve son anketi arasında olumlu bir değişme olup olmadığına, müze

gezisinin amacına ulaşp ulaşmadığına bakabilir. Böylece öğretmen eksikleri gidererek gerekli açıklamalarda bulunma fırsatını yakalamış olur. Öğretmen fark ettiği eksiklikleri soru cevaplarla tamamlamaya çalışmalıdır. Böylece müze ziyareti pekiştirilir.

a. Müze Ziyaretinden Sonra Yaptırılabilir Çalışmalar:

Son Anketin Doldurulması: Müze ziyaretinden sonra öğrencilerden son anket sorularını cevaplamaları istenir. Buyurgan ve Mercin'e göre (2005, s.166) öğretmen müze etkinlikleri öncesi yaptığı ön anket ve ziyaretten sonraki son anket sorularının cevaplarını inceleyerek müze ziyareti ile ilgili fikir sahibi olur. Kazanımları ve eksiklikleri değerlendirir böylece fark ettiği eksiklikleri öğrencilerle karşılıklı soru cevaplarla tamamlamaya çalışır. Böylece müze ziyareti pekiştirilir.

Resim Çalışması: Öğrencilere müzede yaptıkları çizimlerden veya dinledikleri mitolojik hikâyelerden yola çıkarak çok çeşitli tekniklerle resimler yaptırılabilir. Hayal güçlerini kullanmaları ve böylece müze ziyaretlerindeki yaşadıkları deneyimleri sanatsal çalışmalarına aktarmaları sağlanabilir. Müze eğitimi esnasında, öğrencilere müze ziyareti sonrası en çok beğendikleri eserin çizimini yapmaları söylenir. Sonra bu çizimden yola çıkarak kendi eserlerini oluşturmaları ve daha sonra onları tamamlamaları gerektiği belirtilir (Mercin, 2006, s.53). Müzedeki nesnelerden özellikle onları etkileyen eserler hakkında çizimler yapmalarının istenmesi, öğrencilerin müze kavramı ile daha fazla etkileşime girmelerini sağlayacaktır. Farklı tekniklerin kullanılabilceği resim çalışmalarında pastel, kuruboya, suluboya, kolaj, alimünyum kabartma gibi farklı malzemeler kullanılabilir. Müzede sadece plastik ve el sanatlarıyla uğraşmak için toplanan gruplar, eğer sergilenen eşyayı çalışmalarına temel almazlarsa, müzenin eğitici faaliyetine gerçekten katılmamış olurlar (Harrison, 1963, s.118, Akt., Mercin, 2006, s.53).

Çalışma Kâğıtlarının Cevaplanması: Müze gezisi sonrası, öğrenciler için daha önceden konuyla ilişkili hazırlanmış worksheetler (çalışma yaprakları) ister sınıfta isterse evde öğrencilere ödev olarak verilebilir. Bu çalışma kâğıtları sayesinde

bulmaca, oyun gibi çeşitli etkinliklerle öğrenciler zevk alarak bilgilerini pekiştirebilirler.

Tartışmalar: Genellikle öğrenciler müze ziyaretleri sonrası duygu, düşünce ve merak ettikleri şeyleri konuşma eğilimi gösterirler. Heyecanlarını sınıftaki diğer arkadaşlarıyla, aileleriyle ve öğretmenleriyle paylaşmak isterler. İşte müze gezisi sonrası yapılacak tartışmalar bu sebeple çok önemlidir. Hooper-Greenhill (1999, s.151) nesnelerle çalışmanın en önemli yönlerinden birinin de nesnelerin yol açabileceği tartışmalar olduğunu belirtmiştir. Ayrıca bu tartışmaların sözcük dağarcığı, açıklık, fikir alışverişi, dinleme ve yanıt verme, bulgu bulma gibi becerilerin geliştirilmesi için müzede ya da okullarda kullanılabileceğini vurgulayan Hooper-Greenhill, tartışmalar sırasında kültürlerarası bakış açılarının gözden geçirilmesi ve analiz edilmesi olanağının doğduğunu da eklemiştir.

Kompozisyon, Şiir, Hikâye Yazılması: Müze ziyareti sonrası öğrencilerle paylaşımın arttırılması için kompozisyon, şiir ve hikâye yazma gibi etkinlikler yapılabilir. Özellikle ilköğretim I. ve II. kademe öğrencilerinin ilgisini daha çok çekecek bu etkinlikler, öğretmen tarafından istenirse başka bir ders ile de ilişkilendirilebilir. Örneğin müze ziyareti sonrası müzede yoğunlaşılan konu ya da bir uygarlıkla ilgili bir kompozisyon ya da hikâye yazdırılması Türkçe Dersi içerisinde değerlendirilebilir. Öğrencilerden yazdıkları hikâye, şiir ve kompozisyonlarını okumaları sınıfla paylaşmaları istenebilir. İstenirse müzede yaşadıkları duyguları anlatan bir mektup yazdırılarak bunu sevdikleri kişilere göndermeleri istenebilir. Bu etkinliğe örnek olarak bir müze eğitimcisi olan Dodd'un 1998 yılında Nottingham Şehir Müzesi'nin bir parçası olan "Castle Museum"da yaptığı "Her Obje Bir Hikâye Söyler" adlı etkinlik projesi gösterilebilir. Proje dekoratif sanatlar galerisindeki eserler hakkında insanları bilgiyi elde etme, anlama ve coşkulu bir şekilde katılımlarını sağlama üzerine tasarlanmıştır (Dodd, 2002, Akt., Mercin, 2006, s.54). Öğrencilerin müze gezisinden sonra yazacakları kompozisyon, şiir ya da öyküler okul ya da sınıf panolarında sergilenerek okuldaki diğer öğrencilerin de sevklenmeleri sağlanabilir.

Drama Çalışması: Yaratıcı drama ise; doğaçlama, rol oynama vb. tiyatro ya da drama tekniklerinden yararlanarak, grup çalışması içinde, bireylerin bir yaşantıyı, bir olayı, bir fikri, kimi zaman soyut bir kavramı veya davranışı, eski bilişsel örüntülerin yeniden düzenlenmesi yoluyla ve gözlem, deneyim, yaşantı, duygu ve belki de tüm yaşamın gözden geçirildiği oyunsu süreçlerde anlamlandırılması, canlandırılmasıdır (Modan,1995, s.12, Akt., Şahan,2005, s.5).

Müzedede sergilenen eserler, müzedeki yaşantılar ile ilgili drama yaptırılabilir. Örneğin bir Tabiat Tarihi Müzesi ziyareti sonrasında öğrencilere “Hangi hayvan nasıl duruyordu?” Nasıl hareket ediyordu?” soruları yöneltilerek drama yaptırılabilir. Böylece özellikle ilköğretim I. kademedeki öğrenciler kendilerini özgürce ifade ederek eğlenecekleri bir etkinlik yapmış olurlar (Buyurgan, Mercin, 2005, s.168). Eğitimci’nin (1995, s:81) yaptığı bir çalışmanın sonuç bölümünde yaratıcı dramının sağladığı yararlar bakımından çok boyutlu olduğu vurgulanmıştır. Bu yöntemle imgesel düşünme ve ussal düşünme yeteneğinin birlikte aynı anda gerçekleştirilebilmesinin önemi ile müzelerinde bu iki düşünme biçiminin aynı anda oluşmasını sağlayacak somut ortamlar olduğu belirtilmiştir.

Drama konusunda yetişmiş müzeciler ve müze eğitimcileri rol oynama, metinli monolog, kısa oyunlarla yarattıkları karakterleri canlandırıp ziyaretçilerle doğaçtan konuşarak iletişim kurmaktadır. Bu tür oyunların süresi, ziyaretçilerin bütün müzeyi gezeceği düşünülerek 20 ile 30 dakika arasında sınırlı tutulmaktadır (Kuruoğlu, 2002, s.278, Akt., Şahan,2005, s.5).

Üç Boyutlu Çalışmalar: Müze ziyareti sonrası öğrencilerin müzedeki sergilenen eserlerden yola çıkarak üç boyutlu çalışmalar yapmaları sağlanabilir. Onları en çok etkileyen ya da sahip olmayı hayal ettikleri bir nesneyi yapmalarını istemek onları hem heyecanlandıracak hem de eğlendirecektir. Bu çalışmalar yaptırılırken kil, oyun hamuru, seramik hamuru, kağıt hamuru gibi çeşitli malzemeler kullanılabilir. İstenirse bu yaptırılacak heykellerle okulda bir sergi düzenlenebilir ya da yarışmalar düzenlenebilir (Buyurgan, Mercin, 2005, s.167).

Broşür ya da Afiş Tasarımı: Öğrencilerle gidilen müze hakkında konuşularak onlardan o müzeyi tanıtıcı afiş ya da broşür tasarımları istenebilir. Bu çalışma

sırasında gerek gidilen müzenin fotoğrafları, gerekse müzedeki eserleri tanıtan kartpostallardan faydalanılarak, öğrencilere afiş ve broşürün nasıl hazırlanması gerektiği anlatılmalıdır (Buyurgan, Buyurgan, 2007, s.97). Öğrenciler bu sayede afiş ve broşür kavramlarını da ayrıca öğrenerek kendi tasarımlarını gerçekleştirebileceklerdir. Tasarlanan afiş ve broşürler okul ya da sınıf panolarında sergilenerek okuldaki diğer öğrencilerin de görmeleri sağlanabilir.

Pano Hazırlanması: Öğrencilerden müzede tutulan notlardan, çizilen resimlerden, fotoğraf ve kartpostallardan, öğrencilerin yazdığı hikâye, kompozisyon ve şiirlerden, müzede ve müze gezisi sonrası doldurulan çalışma kâğıtlarından, gezi sonrası yaptıkları resim, afiş ve posterlerden bir pano hazırlanması istenebilir (Buyurgan, Buyurgan, 2007, s.97). Öğretmenin de yardımıyla öğrencilerin içinde bulunduğu bir pano düzenleme etkinliği, öğrencilerin kendilerine güvenlerinin artmalarını ve yaptıkları işleri sergilemenin zevkini almalarını sağlayacaktır.

Söz Dağarcığı Bilgi Testi: “Görsel Tamamlama Testi”, “Söz Dağarcığı Bilgi Testi”, “Bu Nedir Testi”, “Ben Kimim?” vb. testler müze eğitiminde kullanılabilecek türde olan testlerdir. Bu testlerin uygulanmasındaki amaç, özellikle ziyaret edilecek müzedeki koleksiyonları oluşturan medeniyetler, kültürler, sanat eserleri ve sanatçılar ile ilgili kavramları aktarabilmektir. Bu kavramlar hakkında bilgiyi öğrenme, öğrenci açısından önemlidir. Söz dağarcığı bilgi testini uygulamanın amacı, öğrencilerin bilişsel yönlerini değerlendirmeye yöneliktir. Test iki kısımdan oluşmaktadır. Testin üst kısmında müze koleksiyonlarında yer alan eserler ile ilgili bazı teknik kavramlar yer almakta; ikinci kısımda müzedeki koleksiyonları oluşturan medeniyetler, kavimler, milletler ya da sanatçıların adları veya eserleri bulmaca şeklinde verilmektedir (Mercin, 2006, s.54).

Bu Nedir Testi: “Bu Nedir Testi” müze koleksiyonlarında yer alan bazı eserler hakkında bilgi edinilmesi sağlar. Bu test için, A4 kâğıdına sığabilecek şekilde 7 adet eser belirlenir. Bu eserlerin fotoğrafları kataloglardan, kartpostallardan bulunabilir. Sonra bunlar A4 kâğıdının sol tarafına alt alta gelecek şekilde yerleştirilir Eserlerin hemen yanına çeşitli sorular yazılır. Eserin yapıldığı madde nedir?, Eserin yapılma

amacı nedir?, Hangi dönemde kimler tarafından yapılmıştır? ve Nerede bulunmuştur?, Sanatçısı kimdir? gibi sorular yöneltilebilir. Bu test ile eser hakkında kısa ve öz bilgiler verilmeye çalışılır (Mercin, 2006, s.54).

Görsel Tamamlama Testi: Bu test ile bellek eğitime yönelik, tasarlama ve buna bağlı olarak yaratıcılığı geliştirme amaçlanmaktadır. Ayrıca eğlencelidir ve düşünmeyi gerektirir. Test şu şekilde hazırlanabilir: Müze eğitimi amacıyla gidilecek müze öğretmen tarafından önceden ziyaret edilir. Müze içerisinde beğendiği üç sanat eserinin (Bu eserler özellikle üç boyutlu olmalıdır) çizimini yapar. Bu çizimler daha sonra çizgi resim şekline dönüştürülür. Ardından da çizgilerin bir kısmı silinir, yani eser neredeyse belirsiz olur. Bu çizimler bir A4 kâğıdına yerleştirilir. Ancak çizimler ikişer defa yerleştirilir. Üst kısımda öğrencilerden belirsiz olan, ama müzede görmüş oldukları eserleri asıllarına göre tamamlamaları, alt kısımda ise aynı şekilde belirsiz çizilmiş eserleri kendi hayal güçlerini kullanarak yeniden çizmeleri istenir (Mercin, 2006, s.54).

2.4. Sanat Etkinlikleri Dersi İçerisinde Müze Eğitimi

Ülkemizde müze eğitiminin okul müfredatlarına girmesi ile ilgili sevindirici bir gelişme de, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2006–2007 yılında “Sanat Etkinlikleri Ders Programı”ı içerisinde Müze Eğitimi Uygulamalarının, ilköğretim I. kademedeki 1. sınıftan 8. sınıflara kadar uygulanmak üzere düzenlenmiş olmasıdır. Sanatsal Etkinlikler Dersi içerisindeki müze eğitimi uygulamaları ülkemiz için çok önemli bir gelişmedir.

Sanat Etkinlikleri Ders Programı;

- yaşantılara dayalı,
- uygulama ağırlıklı,
- sanatsal verilerden yararlanarak yaratıcı düşüncüyü geliştirme amaçlı,
- öğrencinin estetik duyarlılığını geliştirici bir yapıda planlanmıştır.

Yukarıda sıralanan dört, koşul Sanat Etkinlikleri programının temel içeriğini oluşturmaktadır. Bu sıralanan koşullar birbirleri ile bağlantılı olmalarına karşın

zaman zaman ağırlık birine veya diğerlerine verilebilmektedir. Sanat Etkinlikleri programı yoluyla; yaşadığı çevreye duyarlı, yaratıcı, üretken, eleştirel düşünebilen, kendini çok yönlü olarak ifade edebilen, sanatın insanın yaşamındaki yeri ve önemini kavramış, yaşamının her alanında sanatı bir gereksinim olarak hisseden, estetik duyarlılığa sahip bireyler yetiştirilmesi hedeflenmektedir (Sanat Etkinlikleri Dersi Programı, 2006, s.6-7).

Bu programla;

- Sanatın insan yaşamını anlamlı kılan, zenginleştiren, derinlemesine irdeleyen boyutunu kavrayabilen,
- Sanatın farklı ifade biçimlerini anlayan ve/veya kullanabilen,
- Kendini ifade edebilen, iletişim kurabilen,
- Farklı olmaktan korkmadan farklı çözüm yolları önerebilen,
- Empati kurabilen,
- Kendinin ve başkalarının, geçmişin ve şimdinin sanatsal geleneklerini anlayabilen,
- Düşünen, sorgulayan, yaratıcılıklarını kullanabilen, estetik duyarlılığı gelişmiş bireylerden oluşan bir toplum hedeflenmektedir.

Sanat Etkinlikleri Dersi, farklı sanat alanlarını (resim, müzik, tiyatro, edebiyat, mimari, heykel, sinema, dans, fotoğraf vb.) bir araç olarak kullanıp farklı sanatsal yollarla öğrencinin kendisini ifade edebilmesini hedeflemektedir. Bu ders alan öğrencilerin; farklı sanat alanları ile karşılaşmaları, aynı zamanda sanatın bütün olarak yaşam içindeki yerini ve işlevini kavramaları, bu bilgiyi farklı yaşam durumlarına uygulayabilmeleri, yaratıcı, sorunlara farklı yaklaşımlar getirebilen, farklı sanatsal dillerle kendini ifade edebilen, düşünen, üreten bireyler olmaları beklenmektedir (Sanat Etkinlikleri Ders Programı, 2006, s.25). Bu ders programı kapsamında, öğrencilerin sadece bir disiplinle çalışmalarından çok birçok disiplinin ilişkilendirilerek kullanılmasının gerekliliği savunulmaktadır. Bu alanlar; çağdaş yaklaşıma göre sanatlar başlığı altında programda yer almaktadır. Bunlar;

Yüzey Sanatları Düz bir yüzey üzerinde gerçekleştirilen bütün sanatlar: görsel sanatlar, grafik, baskı, karikatür, fotoğraf ...vb.

Hacim Sanatları Bir hacmi olan (eni-boyu-yüksekliği) tüm sanatlar: heykel, kabartmalar, asamblaj (üç boyutlu kolaj) ...vb.

Uzam (mekân) Sanatları Yaşam alanı olarak gerçekleştirilen tüm sanatlar: mimari, çevre düzenleme... vb.

Dil Sanatları Bütün edebi türler: masal, roman, öykü, şiir, tiyatro metni, senaryolar... vb.

Ses Sanatları Müziğin bütün türleri: klasik müzik, çok sesli müzik, halk müziği... vb.

Devinim (Hareket)Sanatları İnsanın duygu ve düşüncelerini bedensel hareketle anlattığı tüm sanatlar: bale, modern dans, halk dansları, artistik jimnastik... vb.

Eylem Sanatlar Eylemler bütünlüğü halinde insanın, insanı ve doğayı anlattığı sanatlar: tiyatro, opera, sinema... vb.

Yukarıda sayılan sanatların yanı sıra koku, tat ve dokunma sanatları adı altında yeni sanat dalları da günümüz sanatında yer bulmaktadır. Sanat Etkinlikleri Dersi programında; sanatın, eğitimdeki yerini ve işlevini belirlerken bireyin yukarıda sayılan tüm bu sanat dallarından haberdar olmasını sağlayacak, sanatın yaşamdaki yerini ve önemini kavrayabilecek, yaratıcılığını ve herşeyden önemlisi estetik duyarlılığını geliştirebilecek bir sanat eğitimi anlayışı benimsenmiştir. Sanat etkinlikleri programında tüm bu sanat alanlarından yararlanılmaktadır; çünkü sanatlar eğitimi gözün (görsel sanatlar), kulağın (müzik), vücudun, jestlerin ve dilin (drama, tiyatro) eğitimini kendisine hedef olarak seçmektedir. Sanat eğitimi; mimarlık, görsel-işitsel medya, dans gibi diğer sanatsal alanlara açılmalıdır. Sanat ve estetik eğitimi estetik deneyimlerin bir arada bulunması olarak anlaşılmalıdır. Yaratıcı düşüncenin gelişimi ile ilgili çalışmalarda yaparak, yaşayarak öğrenme söz konusu olduğu için tat, koku ve dokunma sanatlarından da yararlanır. Örneğin bir nesnenin kokusunu, tadını, dokusunu duyumsamak, çoklu zekâ kuramında da söz edildiği gibi, öğrenmenin kalıcılığını arttıracaktır. Yaratıcı düşüncenin gelişimi ile ilgili çalışmalarda bütün sanatlar araç olarak kullanılırken, katılımcıların sanatla tanışması, sanatı anlaması ve tüketmesi sağlanmış olur. Sanatı anlayan, tüketebilen insanlarda zamanla estetik duyarlılık gelişir. Sanata yakın olan insanlar zamanla kendileri de sanatı üretmeye başlayabilirler. Böylece sanat yaratıcı düşüncenin gelişimine hizmet eder. Sonuçta yaratıcı düşüncenin gelişimi ile ilgili çalışmalarda katılanların sanattan yararlanmaları sanat eğitiminin kendisi olabilir (Sanat Etkinlikleri Ders Programı, 2006, s. 5-6).

Yaratıcı düşünmeyi bilen kişi sadece doğru seçeneği bulmak (yakınsak düşünme) ile yetinmez, işe yarayacak yeni seçenekler üretir (ıraksak düşünme). Herhangi bir konuda düşünmek, tanıma ile başlar. *Tanımak* yaratıcılığın ilk aşamasıdır. Kişinin herhangi bir konuda düşünce üretebilmesi için kendini ve çevresindekileri tanıması gerekir. Farklı şekilde düşünmek için seçenekler yaratmak gerekir. Ya var olan seçenekler arasından en uygun seçenek bulunur ya da farklı seçenekler yaratılır. Yaratılan bu seçeneklerin estetik olabilmesi için sanat alanlarından yararlanılır. Sanat Etkinlikleri Dersi programında tüm sanatlardan bir bütün olarak yararlanmak hedeflenmiştir. Sanatsal alanları bir bütün olarak algılayan çocuğun estetik duyarlılığı gelişecektir; çünkü estetik,

Çocuğun;

- bütünsel gelişimine,
- çevresindeki güzellikleri fark etmesine,
- bilinçli tüketici olmasına,
- sanatı değerlendirme ve anlamasına,
- bilgi, düşünce ve kavram oluşturmaya destek olur.

Sonuç olarak çocuğun, gelecekte estetik duyarlılığa sahip bir birey olarak yetişmesi sağlanmış olur. Programın Kuramsal Temellerine bakıldığında Sanat Etkinlikleri Ders programında duyu, duyum, duygu, algı, farklı düşünme, deneyim vb. kavramların ne olduğu, ne işe yaradığı konusunda öğrencilerle sanatsal çalışmalar yaparken;

- çoklu zekâ kuramından,
- yapılandırmacı yaklaşımdan,
- proje tabanlı öğrenme modeli vb. öğretim kuramlarından yararlanılır.

Sanat Etkinlikleri Programı, 1-5. ve 6-8. sınıflar olmak üzere iki bölüm hâlinde planlanmıştır. Öğrenme alanları ise “sanatlar eğitimi, müze kültürü, proje çalışmaları” olarak belirlenmiştir.

Programda öğrenme alanları sanatlar eğitimi ile başlayıp müze kültürü ve proje çalışmaları ile devam etmektedir; ancak öğrenme alanları iç içe ve birbirleri ile ilişkili olarak ele alınmaktadır. Programda öncelikle bir tema “**sanatlar eğitimi**” öğrenme alanı kapsamında farklı sanat alanları yoluyla incelenmekte, daha sonra “**müze kültürü**” öğrenme alanı ile farklı bir ortamda (müze, sınıfta oluşturulan

müze, okulun farklı bir mekânı ya da çevredeki farklı bir mekân vb.) temaya farklı açılardan bakılmakta, son olarak “**proje çalışmaları**” öğrenme alanında tema, farklı boyutları ortaya çıkarılacak biçimde bir araştırma projesi hâline dönüştürülmekte ve yapılan çalışma bir ürün olarak ortaya konmaktadır.

1-5. sınıflarda **drama**, 6-8. sınıflarda ise **tiyatro** bir yöntem olarak kullanılmış, tematik bir yaklaşım izlenmiştir. Bu programın Türkçe, Hayat Bilgisi, Halk Kültürü, Sosyal Bilgiler, Fen ve Teknoloji gibi diğer derslerle çakıştığı noktaları olacaktır.

Müze kültürünün gelişmesinde müzelerin bir eğitim ortamı olarak kullanılmasının önemli yeri vardır. Müze eğitimi; müzenin amacını ve niteliklerini, sergileri, sergilenen sanat eserlerini, müze ortamını, müze çevresini, müze ile insanlar arasındaki ilişkiyi ve müzenin disiplinlerarası yönlerini ele alırken müzenin aktif bir öğrenme ve gelişme alanı olarak kullanılmasını içermektedir. Müze kültürüne ilişkin çalışmalar müzelerde yapılabileceği gibi, müze ortamı haline getirilen sınıf ya da okulun başka bir yerinde yapılabilir. Örneğin çevrede bir arkeoloji müzesi yoksa sınıfın duvarlarına arkeoloji müzelerinde yer alan nesnelerin fotoğrafları asılarak ya da öğrencilerin kendileri tarafından yapılan heykellerle (bedenleri ile veya kil, seramik hamuru gibi malzemelerle) aynı çalışma yapılabilir. Kısacası, “müze kültürü öğrenme alanı” için müzeye gitmek tercih edilse de zorunlu durumlarda aynı çalışma “müzeymiş” gibi düzenlenen bir mekânda da gerçekleştirilebilir (Sanat Ekinlikleri Ders Programı, 2006, s. 20).

Sanat Etkinlikler Dersi Programı içerisinde müzede yapılacak eğitimin hedefleri aşağıdaki şekilde belirtilmiştir:

1. İnsanın değişen dünyaya uyum sağlamasına yardımcı olmak,
2. İnsanların yaşadıkları ortama yabancılaşmalarını önlemek,
3. Geçmişle şimdiki yaşam arasında bağ kurmak,
4. Günümüzün sorunlarına ve çatışmalarına yönelik anlayış kazandırmak,
5. Sergilenen nesnelerle insanlar arasında köprü kurarak, nesnelerle onların yaşantılarının bütünleştirilmesini sağlamak,
6. Nesnelerin maddi veya ideal değerleri ile algılanması yanı sıra insan yaşamının somut ve otantik bir belgesi olarak algılanmasını sağlamak,

7. İnsanların bugünkü yaşantılarıyla, nesnelerin bağlantısını kurarak, siyasi, kültürel, sosyal, ekonomik ve ekolojik ilişkileri anlamalarını sağlamak,
8. İlişkileri anlamanın yanı sıra onların araştırıcı yönlerini geliştirmek,
9. Bilgiyi insanın kendisinin araştırıp geliştirmesine olanak sağlamak,
10. Bireylerin zamanını yaratıcı biçimde değerlendirmek,
11. Müzeyi bir yaşam biçimi haline getirmek, iletişim ve öğrenmeyi yoğunlaştırmak amacıyla olanaklar sağlamak,
12. Müze ekonomisini geliştirmektir.
13. Müzelerde yapılacak kültür eğitiminin amacı müzeleri eğitim alanı olarak kullanırken eğitilen kişilerin yaratıcı düşüncelerini geliştirmektir.

Yukarıdaki hedeflere ulaşılmasında müze kültürünün kazanılmasının faydaları yadsınamaz. Ülkemizde bu tür ders programlarıyla müze bilincinin geliştirilmeye başlanması önemli bir gelişmedir. Bu konuda önemli olan müze bilincinin, müfredattaki yerini almasına karşın, müzelerden de aynı oranda verim alınabilmesi için programlı müze gezilerinin nasıl planlanması ve uygulanması gerektiğini eğitimcilerin bilmesi ve uygulamasının önemi yadsınamaz. Ancak doğru uygulamalarla, yeni ders programları gerçek amacına ulaşabilecektir.

2.5. İlgili Araştırmalar

2.5.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Araştırmanın bu kısmında, ilk ve ortaöğretim okullarında müze eğitimi uygulamalarında, müzelerden yeteri kadar yararlanılıp yararlanılmadığı, müzelerin eğitim birimlerindeki çalışmaları; müzelere yapılan gezilerin eğitimde kullanılarak öğrencilerin öğrenmelerine etkileri ve müze gezilerinin müfredatla ilişkilendirilmesi ile müzelerde eğitimin öğrenmeye etkisini içeren ilgili araştırmalar yer almaktadır.

Kösebalaban'ın (1989) "Eğitsel Fonksiyonları açısından Müze Organizasyonu ve Yönetimi, Türkiye'de Müzecilik Sorunları" adlı yüksek lisans tezinde, çağdaş müzecilik anlayışının kültür varlıklarını derleme, depolama, koruma ve sergileme görevlerinin yanında araştırma, eğitim ve öğretim görevlerini üstlenen birer eğitim ve

araştırma kurumu olduklarından bahsedilmiştir. Tezin amacı, müzelerin toplumsal eğitime katkılarını belirlemek olarak verilmiş, araştırmanın birinci bölümünde müzeciliğin eğitsel işlevleri ve araştırma işlevlerine değinilmiştir. Araştırmanın üçüncü bölümünde, müzeciliğin devlet politikası ile ilgili sorunları ile finansal sorunları, istihdam, eğitim tanıtım ve güvenlik sorunları ele alınmıştır. Araştırmanın sonuç bölümünde araştırmacı, toplumsal eğitimin amacının müzelerin, yönetici ve personelinin eğitiminin önemi üzerinde durulmuştur. Müzelerin en önemli görevinin, eğitim fonksiyonu olduğu bunun da müzenin toplumla işbirliğine dayanması gerektiği vurgulanmıştır. Toplumun bu ilgisinin sürekli hale getirilebilmesi ve gelişebilmesi için müzelerin bilimsel organizasyon ve yönetime gereksinimleri olduğu öneriler bölümünde önemle vurgulanmıştır.

Belen, 1992 yılında “İlk ve Ortaöğretimde Arkeoloji Müzelerinde Eğitim Sorumluluklarının Belirlenmesi- Çözüm Üzerine Bir Deneme” adlı araştırmasında, müzelerle okul ilişkisini ve müzelerin eğitim görevini yerine getirip getirmediğini belirlemeyi amaçlamıştır. Tez kapsamında, dünyadaki belli başlı çocuk müzeleri incelenmiş, ülkemiz müzelerindeki programların ve eğitim kurumlarımızdaki faaliyetlerin irdelenmesi amaçlanmış, bu amaçlar doğrultusunda, Türkiye genelinde yedi bölgeden müze ve okullara anketler gönderilmiştir. Araştırma sonucuna göre, Türkiye’de müze-okul ilişkisinin bir plan dâhilinde yapılmadığı, çocuklara, tarihi koruma bilincinin yeteri derecede verilmediği, okulların müzelere sadece Müzeler Haftası’nda gidebildikleri, bazılarının hiç gitmediği, müzelerin birkaçı hariç eğitim programları olan müzelerin bulunmadığı, müzelerde özel rehber olmadığı ve Türkiye’de halkın müzelere rağbet etmediği belirtilmiştir. Ayrıca öğrenciler için özel eğitim programlarının bulunmadığı, müzelerin kendilerini tanıtıcı broşürler, dergiler ile yazılı materyallerden yoksun olmasının, müzelerin tanınmaması ve kullanılmamasında önemli bir etken olduğu belirtilmiştir. Araştırmanın öneriler kısmında, çocukların geleneksel eğitim biçimi dışında dokunarak, tadarak, deneyerek, yaparak, yaratıcılık ve katılımcılığın ön plana çıkarıldığı ziyaretlerin çok daha ilgi çekici olacağı vurgulanmıştır.

Eğitmen, 1995 yılında yaptığı “Arkeoloji Müzelerinin Eğitim Ortamı Olarak Etkinliğinin Artmasında Yaratıcı Dramanın Yeri ve Önemi” adlı yüksek lisans tezinde, arkeoloji müzesi ziyareti sırasında yaratıcı drama yönteminden

yararlanmanın, çocukların müzeye ilişkin bilgi edinme düzeyine etki edip etmeyeceğini araştırmayı amaçlamıştır. Araştırma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, yaratıcı drama yönteminin bilişsel davranışları geliştirmedeki etkisi, gerekliliği, çağdaş müzecilikte müzelerin artık birer eğitim kurumu olduğuna dikkat çekmiştir. İkinci bölümde, bir eğitim yöntemi olarak drama ile bir eğitim ortamı olarak müzeler ve müzelere ilişkin kuramsal araştırmalara yer verilmiştir. Araştırmanın sonuç bölümünde yapılan testlerin sonunda anlamlı bir sonuca ulaşılmıştır. Dramanın, imgesel düşünme yeteneği ile ussal düşünme yeteneğini bir arada aynı anda gerçekleştirebilmesinde büyük öneminin olduğu ve müzelerin bunların gerçekleşmesini sağlayacak somut ortamlar olduğu vurgulanmıştır. Araştırmanın öneriler bölümünde, müzelerin eğitim ortamı olarak etkinliğini arttırmak için eğitim kurumları ile müzeler arasında işbirliğinin sağlanması gerektiği ve bu işbirliği içerisinde eğitimcilerin belli düzeyde müzecilik bilgisine sahip olması gerekliliği vurgulanmıştır. Ülkemizde çocuk müzelerinin açılması ve müzelerde çocuklara yönelik bölümlerin oluşturulması, eğitim programlarının düzenlenmesi, etkili bir eğitim için müzelerde drama yönteminden yararlanılması gerekliliği de öneriler bölümünde sunulmuştur.

Atasoy'un 1996 yılında "Müze Eğitimi ve Yazılı Gereçlerin İstanbul Arkeoloji Müzeleri Taş Eserler Bölümü Üzerine Örneklenmesi" adlı araştırmasında; müze eğitimi çalışmalarında önem taşıyan yazılı gereç örneklerini, İstanbul Arkeoloji Müzeleri Taş Eserler Bölümü üzerinde gerçekleştirmiştir. Öğrencilerin eğitime katılmasını sağlayan yazılı gereç örneklerini hazırlayarak, bu alanda çeşitli örnekleri üretmeyi amaçlamıştır. Atasoy'a göre müzeler ziyaretçilerinin duygu, düşünce ve istekleri hakkında bilgi sahibi olarak, onları yönlendirecek belli yaşantı deneyimleri kazandırarak; bir değişim yaşatacak program ve etkinlikleri gerçekleştirmelidir. Bu araştırma, müze eğitimi pedagojik açıdan ele almayı, müze teknolojisini irdelemeyi ve yararlarını, sınırlılıklarını, niteliklerini belirlemeyi amaçlamıştır. Atasoy, müze eğitiminin başarılı olabilmesi için, eğitim programlanmasında uygun ortam ve uygun yöntemin seçilmesinin, eğitimin materyallerle desteklenmesinin yanı sıra programları hazırlayacak ve uygulayacak müze eğitimcisinin bulunmasının önemi üzerinde de durmuştur. Çalışmanın uygulama kısmında, müze eğitimi çalışmalarında yazılı gereç örnekleri, İstanbul Arkeoloji Müzeleri Taş Eserler Bölümü üzerinde

gerçekleştirmiştir. Bilimsel yöntemlerle geliştirilen yazılı gereçler, müze eğitim çalışmalarında en çok ihtiyaç duyulan materyallerdir. Bu materyallerin müze eğitimi çalışmalarında kullanılması, öğrenenlerin aktif olarak eğitime katılmalarını sağlayacaktır. İstanbul Arkeoloji Müzeleri Taş Eserler Bölümü için hazırlanan yazılı gereçler, broşür, al-beni, öğretmen rehberi, öğrenme yaprakları olmak üzere dört tip örnek olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmada yöntem olarak tarama modeli uygulanmıştır. Araştırmada müzede uygulanacak yöntem ve teknikler aktarılmıştır. Araştırmanın önerileri ise şöyle belirtilmiştir: Müze eğitiminde başarılı olabilmek için eğitim programlarının uygulanmasında uygun ortam ve yöntemin seçilmesi, müze eğitiminin çeşitli materyallerle desteklenmesinin yanı sıra programları hazırlayacak, uygulayacak eğitimci donanımlı olması önemlidir. Müzelerin kendilerini iyi tanıtmaları, toplumun gereksinimlerini göz önüne almaları, eğitim programları hazırlamaları ve müzecilerin öğretmenlerle işbirliği içinde çalışması gerekmektedir.

Abacı, 1996 yılında “Müze Eğitimi” adlı, Sanatta Yeterlik çalışmasında araştırmasının amacını, eğitimin salt bilgi vermek yerine, aktif öğretim yöntemlerini kullanabilmeyi sağlaması gerektiği, bunun için de geçmişi sergileyen, toplumda tarihsel bilincin doğru ve tam olarak yerleşmesine katkıda bulunan ve görsel dil öğelerini kullanan müzelerin, eğitim için vazgeçilmez kaynak olduğunu aktarmıştır. Bu araştırmada, müzelerin nasıl ve kime eğitim hizmeti verdikleri, kimleri eğitimle görevlendirdikleri ile bu hizmetlerin neler olabileceğinin, Batı’daki uygulamaları temel alarak incelemiş ve ülkemizdeki bu konu ile ilgili yapılan çalışmalar karşılaştırılmıştır. Araştırmanın sonuç bölümünde, Türkiye’nin hemen her yerinde müzelerin bulunduğu, ancak bu müzelerdeki eğitimin formal olmadığı dile getirilmiştir. Türkiye’de müzelerin özellikle görsel eğitim yöntemlerini kullanmada ve öğrenmenin kalıcı olmasında eğitime katkısının önemli olduğunun öğretmenler tarafından kabul edildiği, ancak öğretim programlarının buna uygun olmadığı belirtilmektedir. Türkiye’deki müzelerin ve okulların birbirleriyle programlı bir işbirliğinin olmadığından da ayrıca söz edilmektedir. Abacı çalışmasının sonunda; müzelerin yakın çevrelerindeki okullarla işbirliği içinde olmaları, öğrenci gruplarının haftada bir defa bile olsa rehberli turlarla galeri ve müzeleri ziyaret etmeleri önerilmiştir. Müzelerin farklı aktivitelerle izleyicinin ilgisini çekmelerinin ve bunun

için proje ile ön hazırlık yapmalarının önemi belirtilmiş, müzeyi ziyaret etme alışkanlığı kazandırabilmek için müzelerin sanatsal içerikli kurslar düzenlemelerini tavsiye etmiştir. Öğrencilere ulaşmak için okul programlarının incelenmesi, müzenin kendi alanıyla ilgili olabilecek tarihlerde okullara kaynak malzeme yollaması ve çocukların müzeyi ziyaret etmeleri için okullarla işbirliği kurulması da ayrıca önerilmiştir.

Ata'nın (1999) "İngiltere'de Piaget ve Bruner'in Görüşlerinin İlköğretimde Tarih Öğretimine Yansıması Üzerine Bir Araştırma" adlı bildirisinde, tarihsel perspektif içerisinde, İngiltere'de çocuğun tarihle düşünmesi ve öğrenmesine ilişkin araştırmaların ve "Yeni Tarih" yaklaşımının, tarih programının inşasına etkileri gösterilmeye ve bu araştırmaların, Türkiye'de ilköğretim düzeyinde tarih öğretimine ilişkin yapılan araştırmalar ile karşılaştırılmasına çalışılmıştır. İngiltere'de Tarih programında, ilköğretim düzeyinde somut işlem döneminde çocuklara, somut nesnelere bağlı olarak karşılaştırma, sınıflama, sıralama yaptırılmasının, çocukların, tarihle düşünme alıştırmalarına erken yaşta başlanılmasının önemi vurgulanmıştır. Türkiye'de ilköğretim 4. ve 5. sınıf çocuklarının tarihte düşünmelerine ilişkin bilinen ilk çalışmalardan ve öneminden bahsedilmiştir. Tarih Derslerinin; çocukların, bilimsel, eleştirel ve yaratıcı düşünme, problem çözme, karar verme becerilerini geliştirecek şekilde düzenlenmesi gerektiği önerilmiştir.

Özsoy, (2001) "Başarılı Bir Çocuk ve Gençlik Sanat Müzesi" adlı çalışmasında Batılı ülkelerde sanat ve çocuk müzelerinin gerek bölge gerekse tüm ülkeye yayılmış okullara yönelik özel gezilerin hazırlanması için "yardımlaşma" ve "işbirliği" temeline oturtulmuş etkinlikler gerçekleştirdiklerini belirtmiştir. Ayrıca müzelerin, öğretmenlere ve öğrencilere yardımcı olacak, onların müze öncesi ve sonrası ihtiyaçlarını giderecek yayınlar, posterler, video teypler, slaytlar ve diğer sınıf materyallerini sağladığı belirtilmiş, müfredat programlarıyla müze kaynaklı konuların ilişkilendirildiğini de eklemiştir. Bu tür çocuk ve gençlik müze programlarında, öğrencilerin ev ödevlerini gerçekleştirme konusunda özel mekânlar ayırdıklarını, bu mekânlarda plastik sanatlara ilişkin öğretici sergilere de yer verdiklerini belirtmiştir. Bu çalışmasında Özsoy, özellikle Arizona Çocuk ve Gençlik Sanat Müzesi'nde gerçekleştirilen müze etkinliklerinden de bahsederek örnekler vermiştir.

Özsoy'un (2002a) "Resim-İş (Sanat) Öğretmeni Eğitimine Yönelik Lisansüstü Programlarda Müze Eğitiminin Yeri ve Önemi" adlı araştırmasında, resim öğretmenlerinin lisansüstü öğretiminde, müze eğitime ilişkin edindikleri bilgi, deneyim ve gerçekleştirdikleri uygulamaların sanatı öğretme ve öğrenmeye katkısının neler olduğunu araştırılmıştır. Bu bilgiler nitel olarak değerlendirilmiştir. Veriler on üçer haftadan oluşan eğitim-öğretim dönemi (1999-2001) boyunca programa kayıtlı resim-iş öğretmenleri ile yapılan görüşmeler, derslerdeki katılımcı gözlem, ödev makale ve süreç dosyaları ile 5 açık uçlu sorudan oluşan bir ön anket ve 7 açık uçlu sorudan oluşan son anket (ders değerlendirme anketi) veri toplama araçları ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda Özsoy (2002a, s.70) şu bulgulara ulaşmıştır: Resim (iş) öğretmenlerinin hem lisans, hem de lisansüstü eğitiminde müze eğitiminden yoksun bırakılmamaları gerekmektedir. Lisansüstü eğitimde müzelerden ve galerilerden yararlanarak sanat eğitimi derslerinin verilmesi, ilk ve ortaöğretimdeki sanat eğitimi derslerinin nitelikli olarak gerçekleştirilmesi bakımından önemlidir. Müzelerle okullar arasında müze eğitimi amacıyla sürekli bir iletişim olması gerekmektedir. Müzeler ve galeriler öğretmenlere ve öğrencilere destek ve yardımcı olacak, onların müze gezisi öncesi ve sonrası ihtiyaçlarını giderecek nitelikte yayınlar, posterler, video teypler, slaytlar gibi öğretim araç ve gereçleri sağlamalıdır. Okullarda sanat (resim) dersinin öncelikli olarak okul programlarında ana dersler arasına girmesi ve buna paralel olarak, ders öğretim programlarında müze kaynaklı konuların yaygın olarak yer alması gereklidir. Özsoy araştırmasının sonunda şu önerileri sunmuştur: Müze eğitiminin okullardaki programlarda yer alabilmesi için Milli Eğitim Bakanlığı'na sorumluluklar düşmektedir. Ancak bu sorumluluk sadece Bakanlığa ait olmamalı, bu bağlamda müze-okul işbirliğini sağlayacak dernek ve vakıflar kurulmalıdır. Resim öğretmenleri hizmet içi eğitim kurslarıyla müze eğitimi konusunda bilgilendirilmelidir. Okullarda yöneticiler ve okul aile birliklerinin organizasyonu ile müzelere ve öğren yerlerine geziler düzenlemelidir.

Başka bir araştırma, müzeleri tarih öğretiminde kaynak yapmak isteyen Tarih öğretmenlerinin önündeki engelleri bilimsel olarak saptamak amacıyla yapılan "Müzelerle ve Tarihi Mekânlarla Tarih Öğretimi: Tarih Öğretmenlerinin 'Müze Eğitimine' İlişkin Görüşleri" adlı doktora tezidir. Bu tez iki bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde, tarih öğretiminde müzelerin ve tarihî mekânların sınırlı kullanılmasının nedenleri; akademik tarihçilik anlayışı ve tarih öğretmeninin yetiştirilmesi, tarih programları, müzeciliğin gelişimi; müze tanımı, tür ve işlevleri, müzelerin pedagojik dayanakları; planlanması ve daha etkili kullanılabilmesine yönelik yöntem ve teknikler üzerinde kuramsal olarak durulmaktadır. İkinci bölümde ise Ankara ili merkez ilçelerindeki ilköğretim ve ortaöğretimde görevli 204 tarih öğretmenin müze eğitimine ilişkin görüşleri değerlendirilmiştir (Ata, 2002, s.18). Araştırmanın sonuç bölümünde, tarih öğretmenlerine göre, müzelere öğrencileri götürememelerinin ilk üç gerekçesi; haftalık ders programında gezi için boş zaman olmaması, sınıfların kalabalık olması ve tarih ders programının yeterince yoğun olmasıdır. Tarih öğretmenleri, müze etkinliklerinin tek belirleyicisinin müze uzmanlarının olmadığı, beraber müze gezileri planlamalarının yapılması ve gezinin müze uzmanlarını tarafından yaptırılması gerektiği görüşlerini taşımaktadır. Tarih öğretmenleri, müze gezisi öncesi ön-hazırlık aşamasının önemini farkındadır. Tarih öğretmenleri, tarih konularını müzeleri ve tarihî yerleri gezdirerek öğretmenin bilgiyi daha kalıcı yapacağı görüşündedirler. Tarih öğretmenleri, kendileri için müzeler ve müzelerde tarih öğretimi konularında hizmet içi kurslar, seminerler ve konferanslar düzenlenmesi gerektiği görüşündedirler. Gezi için gerekli yasal prosedürün azaltılması gerektiği görüşü taşımaktadırlar. Eğitimciler ayrıca Tarih Dersi müfredat programının, müze ve tarihî mekân gezilerine elverişli şekilde düzenlenmesi görüşüne sahiptir (Ata, 2002, s.256)

Buyurgan (2002) “Programlı Bir Müze Ziyareti ve Sonrasında Uygulama Örneği” adlı bildirisini, 2001-2002 eğitim-öğretim yılında G.Ü. G.E.F. Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı, Lisans programında verilen Müze Eğitimi ve Uygulamaları dersi kapsamında lisans öğrencilerine uyguladığı ders sonucunda gerçekleştirmiştir. Beş haftalık bir süreçte yapılan araştırma kapsamında, Anadolu Medeniyetleri Müzesi ziyaret edilmiştir. Bu bildiride, üç üniteden oluşan programlı bir müze ziyareti anlatılmıştır. Çalışmanın sonunda sürece katılan öğrencilerin görüşlerine yer verilmiş, programlı bir müze ziyaretinin etkililiği belirtilmiştir.

Mercin (2002), “Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Görev Yapan Yönetici ve Öğretmenlerin, Müzelerin Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılması Hakkındaki

Görüşlerinin Değerlendirilmesi” adlı yüksek lisans tezinde, Anadolu Güzel Sanatlar Lise’lerinde görev yapan yöneticilerin ve öğretmenlerin, müzelerin sanat eğitimi amaçlı kullanılması konusundaki görüşlerini belirlemek ve bu kurumlarda müzelerin sanat eğitimi amaçlı kullanılıp kullanılmadığını belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın sonuç bölümünde, öğretmen ve yöneticilerin çoğunluğunun müzelerin sanat eğitimi amacıyla kullanılması gerektiğini bildiği, ancak müzelere götürme düzeylerinin çok az olduğu saptanmıştır. Anadolu Güzel Sanatlar Lise’lerinde müzelerin sanat eğitimi amaçlı kullanılamamasının en önemli nedenine ilişkin olarak, öğretmenlerin vardıkları ortak kanı, öğretim programlarının uygun olmaması diye belirlenmiştir. Mercin, (2002, s.137) bu araştırmasında bazı öneriler geliştirmiştir: AGSL’nde müzelerin sanat eğitimi amaçlı kullanılabilmesi için öncelikle öğretim programları gözden geçirilmeli ve öğretim programlarına müze eğitimi ile ilgili bir ders konulmalıdır. AGSL’nde görev yapan öğretmenlere, müze eğitimi konusunda hizmet içi eğitim kursları ile deneyim kazandırılmalı ve öğretmenler konferanslar ve seminerlerle bilgilendirilmelidir.

Altun, (2003) müzelerin eğitimdeki yeri ve buna bağlı olarak müzelerin eğitim olanakları açısından yeterlilikleri konusunu, müze yetkililerinin görüşlerini tesbit ederek yorumlamak amacıyla “Müzelerin Eğitimdeki Yeri ve Bu Bağlamda Müzelerin Eğitim Olanakları (Araç-Gereç-Personel) Açısından Yeterlilik Durumları” adlı yüksek lisans tezi hazırlamıştır. Yapılan bu çalışmada ulaşılan veriler; Müze yöneticilerinin % 40’ının lisans, % 22’sinin ise ön lisans, yüksek lisans ve doktora programı mezunu olduklarını, üç müzeden on beş tanesinin ücretsiz, yedi tanesinin ise ücretli olduğunu, müzelerden yararlanan öğrenci gruplarının çoğunluğunu üniversite ve ilköğretim öğrencilerinin oluşturduğunu ortaya çıkarmıştır. Ayrıca, müzelerin eğitim olanaklarının Ankara müzeleri bakımından yeterli olmadığı görülmüş ve bu anlamda müzelerde eğitim, servis, araç-gereç ve uzman personellerinin olmadığı da saptanmıştır. Araştırmada bazı önerilerde de bulunulmuştur: Okul-müze ilişkisi sürekli olmalı ve sadece Müzeler Haftası ile sınırlı tutulmamalıdır. Müzeler kendilerini okullara tanıtabilecek etkinliklere gitmelidirler. Okullar da eğitim-öğretim müfredatları içerisine müze ziyaretlerini de almalıdırlar. Müzelerde çocuklara yönelik olarak eğitim programları hazırlanmalı ve müzelerde eğitim personeli bulundurulmalıdır. Müzedeki eserleri tanıtan etiketlerin uzun

olmamasına dikkat edilmeli ve müzelerin teknolojik olanaklardan faydalanması sağlanmalıdır (Akt., Mercin, 2006, s.78).

Alkış ve Güleç'in (2003) "Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Gezilerinin İletişimsel Boyutu" adlı makalesinde, ülkemizdeki eğitim alanında önem kazanmaya başlayan müzelerin, öğrencilere ve öğretmenlere yeni, etkili ve değişik öğretim imkânları sunabilecek mekânlar olduğundan bahsedilmiştir. Müzeciliğin, artık objelerin sadece sergilendiği bir mekân değil, sürekli yaşayan, canlı ve ziyaretçileri ile objeler arasında birebir iletişim kurma çalışmalarının yoğunlaştığı bir anlayışa yöneldiği belirtilmiş, öğrenmenin yalnızca okulla sınırlı olmadığı, farklı mekânları kullanmanın eğitimde daha etkili ve kalıcı sonuçlar verdiği düşüncesi üzerinde durulmuştur. Eğitimin temelde bir iletişim etkinliği olduğundan, öğrenme ve iletişim kavramları arasındaki ilişkiden, bu kavramların birbirinden soyutlanamayacağından ve bunların birlikte ele alınması gerektiğinden bahsedilmiştir. Bu araştırmada, ülkemizde müze, eğitim ve iletişim ilişkisi dikkate alınarak, ilköğretim I. kademede görev yapan sınıf öğretmenlerinin alternatif bir eğitim ve iletişim ortamı olan müzeleri ders kapsamında kullanıp kullanmadıkları ve sınıf öğretmenlerinin müze gezileriyle ilgili görüşleri ve bu mekânlarda yapılan uygulamalar incelenmiştir. Bu araştırma kapsamında; müze gezileri ve bu gezilerin etkililiği çeşitli açılardan ele alınmış ve okulun bağlı bulunduğu sosyo-ekonomik çevreye göre, müze gezilerinin nicelik ve nitelik açısından farklılaşıp farklılaşmadığı değerlendirilerek araştırma sonuçlandırılmıştır. Ayrıca araştırmacı, öğretmenlerin, müzelerde çeşitli etkinlikler düzenlenmesini ve bu etkinliklerde öğrencilerden yardım istemesini, öğretmen ve öğrencilere müzede etkinlik yapabilme fırsatı verilmesini, film, slayt gösterileri, animasyon, drama, öykü anlatma vb. etkinliklerin yapılmasını, öğrenci ve öğretmenlerin de drama içinde yer almasını önermektedir. Sınıf öğretmenlerinin eğitim teknolojilerinden mümkün olduğunca faydalanmasının eğitim-öğretimin kalitesinin artmasına katkı sağlayabileceği araştırmacı tarafından vurgulanmıştır. Öğretmenlerin bir kısmı müzeye gidildiğinde sergilenen eserlerle ilgili olarak, öğrencileri yeterince bilgilendirmediklerini ve müze çalışanlarından yardım alamadıkları zaman kendilerini yeterli görmediklerini belirtmişlerdir.

Erdoğan'ın 2003 yılında yaptığı "Türkiye'deki Arkeoloji Müzelerinde Yapılan Eğitsel Faaliyetler" adlı çalışmasında, Türkiye'de bulunan arkeoloji

müzelerini ve bu müzelerde yapılan eğitsel faaliyetleri araştırmıştır. Araştırma, üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde müze, müzecilik, müze eğitimi ve müze çeşitleri kavramlarının tanımlarına yer verilmiştir. İkinci bölümde Türkiye’de bulunan arkeoloji müzeleri hakkında kısa tarihsel bilgiler verilerek, bu müzelerde yapılan eğitim programlarına yer verilmiştir. Araştırmanın öneri bölümünde ise, ülkemizde müzelerde yapılan eğitsel faaliyetlerin belli başlı müzelerin dışına çıkmadığını ve hatta bu müzelerde de yeterli şekilde yapılamadığı vurgulanmıştır. Bu doğrultuda müzenin öncelikle, kendi personelini, halkı, gençleri ve öğrencileri eğitmesi, konferans, sergi, rehberli gezi, yarışma gibi faaliyetleri bir araç olarak kullanması gerektiği önerilmiştir. Müzeler konusunda halkın eğitiminde ülkemizdeki eserlerin tanıtılmasında rehber kitapların, broşürlerin teksirlerin büyük etkisinin olduğu da eklenmiştir.

Gürkan (2004), hazırlamış olduğu “Bursa Örneğinde İlköğretim II. Kademe Eğitiminde Müze Eğitiminin Önemi Üzerine Araştırma” adlı yüksek lisans tezinde, İlköğretim II. kademedeki müze eğitiminin yeterli düzeyde verilip verilmediğini ve öğrencilerin müzelere genel bakış açılarını saptamayı, bir müze eğitimi uygulamasının sanat eğitimine ne gibi katkılar sağladığını belirlemeyi ve elde edilen bulgular doğrultusunda önerilerde bulunmayı amaçlamıştır. Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından geliştirilen 12 soruluk bir anketin 5 sorudan oluşan öntest ile 7 sorudan oluşan sontest sonuçlarından elde edilmiştir. Araştırmada ulaşılan bulgular şöyle sıralanabilir: Öğrenciler, müzelere genelde okul gezileriyle bir kısmı ise ailesiyle ve arkadaş grubuyla gittiklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin çoğu müzeleri genel kültürü arttırıcı yerler olarak görürken, bir kısmı eğlenceli bulunduğunu belirtmişlerdir. Sanat eseri eleştirisi bölümünde yer alan tanımlama safhasında, müzeye giden öğrenciler, eleştirisi yapılan eserin rengini daha doğru biçimde belirtirken, müzeye gitmeyen öğrenciler eserin renklerini gerçeği görmedikleri için karıştırmış ve yanlış ifade etmişlerdir. Çözümleme aşamasında, müzeye giden öğrenciler eserin gerçek boyutunu doğru verirken, müzeye gitmeyen öğrenciler gerçek eseri görmedikleri için boyutunu çok küçük olarak belirtmişlerdir. Yargı aşamasında, müzeye giden öğrenciler eser hakkında farklı nedenlerle önemli bir eser olduğunu belirtirken, müzeye gitmeyen öğrenciler eserin önemsiz olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmada yer alan gezi değerlendirme sorularının yorumunda,

öğrencilerin hemen hepsinin çok zevk aldıklarını, bu uygulamanın eğitici ve yaratıcı olduğunu, kalıcı bilgi sağladığını ifade ettikleri saptanmıştır. Araştırmanın sonunda Gürkan (2004, s.79) müze eğitiminin, öğrencilerin kalıcı ve etkili öğrenmeyi gerçekleştirmesine yardımcı olduğunu, öğrenciye farklı bir bakış açısı kazandırdığını, onların sanata ve tarihe karşı daha duyarlı ve bilinçli olmalarını sağladığını belirtmiştir. Araştırmada şu önerilerde bulunulmuştur: MEB ile Kültür ve Turizm Bakanlığı ortak çalışma yaparak müze eğitimi amacının gerçekleşmesini sağlamak için yönetmelikler hazırlamalıdır. Müzeler ve okullar işbirliği içerisinde yeni programlar geliştirip uygulamaya koymalıdır. 6, 7, 8. sınıf Resim-iş Eğitimi programlarında yer alan “sanat eserlerinin korunması” konusu, eğitim-öğretim yılının son haftasında değil, 2-3 hafta öncesine konulmalıdır. Disipline dayalı sanat eğitimi içerisinde müzelerden olabildiğince yararlanılmalıdır. İlköğretim okullarının Resim-iş dersi programlarında, müze eğitimi ile ilgili daha açıklayıcı, yönlendirici ve daha net bilgiler bulunmalıdır. Müzelere ilgiyi arttırıcı eğlenceli oyunlar hazırlanmalı ve çocukların müze ortamlarında sıkılmaları önlenmelidir. Müze ortamlarında öğrencilerin rahat çalışabilecekleri mekanlar oluşturulmalıdır (Gürkan, 2004, Akt., Mercin, 2006, s.78)

Gökmen’in (2004) “İlköğretim I. Kademedeki Müzelerin Öğretim Ortamı Olarak Yeri” adlı yüksek lisans tezinde, öğrencinin görerek, yaşayarak öğrenmesi için farklı öğrenme ortamları ve yöntemlerinin uygulanması gerekliliği, bunun için de öğretmenlerin daha donanımlı olması gerekliliğini savunmuştur. Öğretmenler müze eğitimi konusunda bilgilendirilmesi gerekliliği vurgulamıştır. Araştırmada ayrıca müze eğitiminden, ilköğretim I. kademe düzeyindeki çocukların gelişiminden, ilköğretim I. kademedeki müzelerin öğretim ortamı olarak yeri ve müfredatla ilişkisi üzerinde durulmuştur. Araştırmaya 4 devlet okulundan 50 öğretmen katılmıştır. Ankete katılanlardan 2. sınıf okutanlar çoğunluktadır. 1. sınıf ikinci sırada, 3. ve 4. sınıfı okutanlar üçüncü sırada, 5. sınıfı okutanlar dördüncü sırada yer almaktadır. Ankete katılanların çoğunluğu (%86’sı) müzeleri eğitim ortamı olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Fakat eğitim ortamı olarak müzelerden yararlanıp yararlanmadıkları sorusuna çoğunluk (%36) müzelerden yararlanmadıklarını belirtmişlerdir. Bu durum araştırmacıya öğretmenlerin teorik olarak müze eğitimi kavramını bildiklerini, duyduklarını ama o ortamı eğitim ortamı olarak kullanmadıklarını ortaya

çıkarmaktadır. Müzelerden yararlananlar ise en çok Hayat Bilgisi (%65) ve Sosyal Bilgiler dersinde (%52) müzelerden yararlandıklarını belirtmişlerdir. Resim iş dersinde müzelerden yararlananların oranı (%3) çok azdır. Yaratıcılığı harekete geçiren bir derste öğretmenlerin müzelerdeki sanat eserlerinden yararlanmadıkları ortaya çıkmaktadır. Gökmen'e göre müzelerde resim dersi ya da herhangi bir sanat dersi işlemek, müzelerin zengin koleksiyon ve materyalleri ile çok daha zevkli ve öğreticidir. Ülkemizdeki müzelerin eğitim etkinliklerini nasıl buldukları sorulmuştur. Çoğunluk (%54) yetersiz bulduğunu belirtmiştir. Bu da okul-müze iletişiminin zayıflığından kaynaklanmaktadır. Okul-müze işbirliği ile, müfredat programlarının müzedeki nesnelerle bağlantı kurularak gerçekleştirildiğinde öğrenciler açısından çok daha yararlı olacağı vurgulanmıştır. Öğretmenlere gezdiği müzelerde, eğitim açısından gördüğü en büyük eksiklik sorulmuştur. Öğretmenler, bilgilendirmenin olmadığını, müzelerdeki bilgilendirme etiketlerinin daha dikkat çekici ve bilgi verici olması gerekliliğini vurgulamışlar. Konuların müzelerde işlenebilecek şekilde tasarlanması gerektiğini, özellikle Resim-iş, Hayat bilgisi, Sosyal Bilgiler gibi derslerde müzelerden rahatlıkla yararlanılabilecek dersler olduğunu da araştırmanın öneriler bölümünde belirtmiştir.

Demir'in 2005 yılında yayınlanan "Sanat Eğitiminde Bir Program Önerisi: Galeri Eğitimi Programı" adlı makalesinde müzelerin ve sanat galerilerinin, imgelem ve duyguların geliştirilmesi için etkin öğrenme yoluyla kavramları eğlenceli biçimde kullanma olanağı sağladığı, eğitim alanında devletin aydınlatıcı sunumunun temel bir aracı olarak kabul edildiği, bu sunumların, çeşitli yöntemlerle basitten bileşiğe tekrarlanarak, toplumu bazen eğlendirerek, bazen zorlayarak ciddi ve örnek sergilerle tekrar müze ve galerilere çekip, ziyaret etmeyi bir gelenek haline getirerek geliştirdiği vurgulanmıştır. Bu amaçların göz önünde bulundurulduğu bir galeri eğitimi programının, bireylerin sanatsal gelişimleri üzerinde olumlu etkilere yol açabileceği düşüncesinden yola çıkarak; Demir'in araştırmasında, galeri eğitim programı uygulamasının sanat eğitimi alan öğrenciler üzerindeki etkileri saptanmaya çalışılmıştır. Bu amaçla İzmir ilindeki bazı ilk ve ortaöğretim kurumlarındaki 500 öğrenciye anket uygulanmıştır. Sonuçlar değerlendirildikten sonra 50 kişilik deney grubuna 2 yıllık bir süre içinde Galeri Eğitim Programı uygulanmıştır. Bulgulara göre; ön anket ve son anket arasındaki fark anlamlıdır. Araştırmanın sonuç

bölümünde galeri eğitiminin bir süreç gerektirdiği, programın bireylerde yaptığı etkileri, programın işleyişi devam ettikçe zaman içinde kendiliğinden ortaya çıkacağı belirtilmiştir. Toplumumuzun içinde bulunduğu durum düşünüldüğünde, böyle özelliklere sahip bireylere olan ihtiyaç oldukça belirgin düzeyde olduğu vurgulanmış, böyle eğitim programları oldukça ve bu programların sürekliliği sağlandıkça; toplumun kültür düzeyinin sürekli gelişeceği ve bireylerin dinamik deneyimlere katılım sağlayan istekli ve aktif duruma gelecekleri belirtilmiştir. Sanatsal gelişmeleri izleyemeyen, bunlar arasında bağlar kuramayan eğitimcilerin, eğitim sistemine hiçbir etkisi olamayacağı, yapılan galeri eğitimi programıyla, bireylerin istenilen hedeflere ulaştıklarının görülmesiyle, okullarda böyle uygulamaların ve etkinliklerin düzenlenmesinin, bireylerin gelişimleri açısından yararlı olacağı düşünülmektedir.

Tezcan'ın 2005 tarihli “İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretiminde Arkeoloji Müzelerinin Nesne Merkezli Eğitim Etkinlikleriyle Kullanılması” isimli doktora tezi çalışması, ülkemizde arkeoloji müzelerinin sosyal bilgiler öğretiminde kullanılabilmesi için bir eğitim programı geliştirmek amacıyla yapılmıştır. Araştırma sonunda bu amaçla İstanbul Arkeoloji Müzeleri örneğiyle 2004 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı öğeleriyle ilişkili tarih öğretimine yönelik arkeoloji müzelerinde uygulanabilecek etkinlik örnekleri ve bu etkinliklerin gerçekleştirilebilmesi için planlama, yapılanma ve uygulama önerileri sunulmuştur. Ülkemizde müzelerde eğitim işlevinin yeterince yapılamaması, okullara yönelik öğretim programlarıyla bağlantılı olarak sadece birkaç müzede eğitim etkinliklerinin sunulması sonucunda Türkiye’de arkeoloji müzelerinin sosyal bilgiler öğretiminde kullanılması konusu ele alınmıştır. Araştırmacının tezinde öncelikle, müze-eğitim ile müze-okul ilişkisi, müzelerdeki nesne merkezli eğitim etkinliklerinin yeni tarih öğretimindeki rolü açıklanmış, sonra Türkiye’deki müzelerde müze, eğitim ve okul ilişkisi değerlendirilmiş; daha sonra da İstanbul Arkeoloji Müzeleri’nde uygulanabilecek ilköğretim sosyal bilgiler programı tarih öğretimi için hazırlanan eğitim programı önerisi sunulmuştur. Araştırmanın sonuç bölümünde, müzelerin kanıt kullanma becerisi, yerel tarih öğretimi vb. gibi eğitim amaçlı etkinliklerle kullanılmasının önemi vurgulanmaktadır. Bu araştırmanın temelini oluşturan eğitim programı önerisi çalışmanın başlarında 1998 Sosyal Bilgiler Programının yapısı ile bağlantılı olarak

sosyal bilgiler dersi tarih öğretimi içeriği ile ilişkili hazırlanmıştır. Bu içerikle bağlantılı olarak İstanbul Arkeoloji Müzeleri’nde sadece ilköğretim 4. sınıfların Sosyal Bilgiler dersi “ Tarih İlk Yurdumuz, Tarihte Anadolu” ünitesi ile ilişki kurulabilmiş, bu içeriğe yönelik bir eğitim programı hazırlanmış ve uygulanmıştır. Bu araştırmanın sonucunda müzede nesne merkezli eğitim etkinliklerinin öğrencilerin tarih dersi başarısını olumlu yönde etkilediği, İstanbul Arkeoloji Müze’lerinin eğitsel açıdan öğrencilerin araştırma yapabileceği ve nesneleri keşfedeceği bir sergilemesi olmamasına karşın çağdaş müze eğitimi yöntemleriyle tarih öğretiminde etkin bir ortam olarak kullanabileceği görülmüştür. Her etkinlik gezi öncesi okulda yapılacak etkinlikler, müze gezisi etkinlikleri ve gezi sonrası okulda yapılacak etkinliklerden oluşmaktadır. Tezcan’a göre müzeler için eğitim programları öğretmenlerle işbirliği içinde, öğrenci ve öğretmenlerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre planlanmalıdır. Müzeler eğitim programlarını doğrudan okul müfredatlarıyla bağlantılı hazırlamalıdır. Bu programlar seçilmiş ünitelerle; kazanım, beceri, kavram ve öğrencilerin yaşantılarıyla ilişkilendirilmelidir.

Süzen’in 2005 yılında yapmış olduğu “İlköğretim Okullarında Görevli Yöneticilerin ve Resim-iş Öğretmenlerinin Müze ve Sanat Galerilerinden Görsel Sanatlar (Resim-iş) Eğitimi Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Görüşleri” adlı yüksek lisans tezinde araştırmacı ilköğretim okullarındaki yönetici ve öğretmenlerin müze ve sanat galerilerinin Görsel Sanatlar dersinde kullanılmasına ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın amacına uygun olarak bu görüşleri belirlemek için beşli likert tipli tutum ölçeği uygulanmıştır. Araştırma sonunda elde edilen veriler doğrultusunda, müze ve sanat galerilerinden sanat eğitimi amaçlı ziyaret edilmesinin gerekliliği ve uygulamada karşılaşılan sorunlar belirlenmiştir. Araştırmanın sonucunda elde edilen bulgulara göre ise, müze ve sanat galerilerinde sanat eğitimi uygulamalarının yapılmadığı, müze ziyaretlerinin kalabalık öğrenci grupları ile “bir piknik gezisi”nden öteye geçmediği, okul yöneticilerinin ve resim-iş öğretmenlerinin müzelerde sanat eğitimi uygulamalarında yetersiz ve tecrübesiz oldukları gözlemlenmiştir. Araştırmanın sonuç bölümünde MEB’nin müze eğitimi konusunda görsel-işitsel materyaller geliştirmesinin, ilköğretim okullarında yaygınlaştırılmasının gerekliliği, öğretmenlerin müze ortamında öğrencilerle uygulayabilecekleri etkinlikler için işbirliğinin sağlanması ve eğitim materyallerinin

temin edilmesinin önemi, bu ziyaretlerin öğrencilerin yaşam boyu eğitimine faydalı olacağı, öğretmenlerin müze ziyaretlerinde yetersiz ve deneyimsiz olduklarını vurgulamıştır. Ayrıca öğretmenler tarafından, müzeyi tanıtmak, koleksiyonlar hakkında bilgi vermek amacıyla öğrencilerin güdülenmesi ve planlı bir öğretim için müze gezi planının gerekli olduğunu araştırma sonucunda belirtmişlerdir. Araştırma sonunda ders öğretmenleri, müze eğitimi, müze gezi planları ve müze ziyaretlerinde öğretim modellerini anlatan bir rehber kitaba ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir.

Çifçi'nin (2006) "Çengelhan Rahmi Koç Müzesi'nin Eğitim Potansiyeli Açısından İncelenmesi" adlı yüksek lisans tezinde araştırma konusu olarak Çengelhan Rahmi Koç Müzesi'nin kuruluşu, amacı, koleksiyonu ve eğitime yönelik faaliyetlerini ele almış, müzecilik anlayışındaki yeri ortaya koymaya çalışmıştır. Mekânların yetersizliği nedeniyle yaşanan tüm olumsuzluklara rağmen ziyaretçilerle günümüz teknolojisinden de faydalanılarak iletişim kurulması, müze için hazırlanmış eğitim paketi ile ilköğretim öğrencilerine yönelik ilköğretim okulları ile ortak eğitim aktivitelerinin düzenleniyor olması, düzenlenen geçici sergiler ve etkinliklerle basın yayın organlarından faydalanılarak müzenin sosyal hayatta aktif olarak gündemde tutulması, Çengelhan Rahmi Koç Müzesi'nin ülkemiz müzeciliğine önemli katkılarda bulunduğu, araştırmanın sonuç bölümünde sunulmaktadır.

Mercin'in (2006) "Resim Dersini Müze Kaynaklı Oluşturmacı Öğrenme Yaklaşımı Etkinliklerine Göre Uygulamanın Erişkiye, Kalıcılığa Ve Tutuma Etkisi" adlı doktora tezi, Resim dersini müze kaynaklı oluşturmacı öğrenme yaklaşımı etkinliklerine göre uygulamanın, erişkiye, kalıcılığa ve tutuma etkisi ile deney grubundaki öğrencilerin uygulanan öğretim hakkındaki görüşlerini belirleme amacını gözetmiştir. Araştırma sonucunda, müze kaynaklı oluşturmacı öğrenme yaklaşımı etkinliklerine dayalı öğretimin uygulandığı deney grubu öğrencileri ile geleneksel öğretimin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin erişki, kalıcılık ve tutum puanları açısından deney grubu lehine anlamlı bir fark saptanmıştır. Ayrıca deney grubundaki öğrenciler, Resim dersinde uygulanan öğretime yönelik olarak, müze kaynaklı oluşturmacı öğrenme yaklaşımı etkinliklerine dayalı öğretimin derste başarılarını olumlu etkilediği; müze gezileri, grup dinamiği ve belgesel izleme etkinliklerinden çok hoşlandıkları; Resim dersinin diğer derslere göre yerinde görerek öğrenme, farklı

etkinlikleri uygulama bakımından benzer olmadığı ve uygulanan öğretimin bundan sonraki Resim derslerinde de uygulanmasını bekledikleri görüşündedirler.

Süitor'un (2006) "Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nin İnteraktif CD yoluyla İlköğretim 6. Kademe Öğrencilerine Tanıtılması" adlı yüksek lisans tezi, interaktif CD yoluyla yapılan müze eğitimi ile klasik gezi yoluyla yapılan müze eğitimi arasındaki olumlu ya da olumsuz farkları görebilmek ve ilköğretim 6. sınıf öğrencileri üzerindeki etkilerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma verileri için öğrencilere 6 sorudan oluşmuş gezi ve CD gösterimi öncesi ön anket uygulanmıştır. Daha sonra gezi ve gösteri sonrası, 6 sorudan oluşan son anket uygulaması yapılmıştır. Anketler incelendiğinde, interaktif CD kullanan öğrencilerinin, diğer gruptaki öğrencilere göre özgüveninin daha yüksek olduğu, cevaplamalarındaki çeşitliliğin daha fazla olduğundan ve yanıtlama sürelerinin diğer gruptan daha kısa sürmesinden anlaşılmıştır. Geleneksel gezi grubunda yer alan öğrenciler ise, genelleme yaparak ya da sadece gezi sırasında sunulan kaynaklardan elde ettikleri bilgilerden cevaplandırma yaparak anketleri tamamlamışlardır. Bu çalışma müze gezilerinde ve eğitim sürecinde hazırlanan materyallerin etkililiği açısından önemli görülmüş ve müze eğitim paketlerinde bu tür interaktif cd'lerin sayılarının artırılması önerisi ile ilgili araştırmalar bölümünde sunulmuştur.

Altun'un (2006) yapmış olduğu "Geleneksel Kültürün Korunması Ve Tarihi Çevre Bilincinin Kazandırılmasında Sanat Eğitiminin Önemi" adlı yüksek lisans tezinde, sanat eğitimiyle geleneksel kültürün korunması ve tarihi çevre bilincinin kazandırılmasına katkıda bulunmak amacıyla, ilköğretim Resim-iş derslerinde bir çalışma yapılmıştır. Bu araştırma ile yeni yetişen öğrencilerimizin tarihi ve kültürel mirasımıza daha duyarlı olabilmelerini sağlamak amacıyla, bu tür çalışmaların yaptırılmasına ihtiyaç olduğu düşünülmüştür. Ön hazırlık ve uygulama aşamasında öğrenciler, slayt gösterisini çok beğendiklerini gezilerin de sık sık yapılmasını istediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca yapılan resim çalışmaları okulda sergilenmiştir. Bu tür faaliyetlerin ve çalışmaların geleneksel kültürün korunmasına ve tarihi çevre bilincinin kazandırılmasına olumlu yönde katkı sağlayacağını araştırmacı tarafından savunulmakta, geleneksel kültürün korunması ve tarihi çevre bilincinin kazandırılmasında sanat eğitimi derslerinin olumlu katkı sağlayacağını belirtilmektedir. Elde edilen verilerden, sanat derslerinde teknolojinin

kullanılmasının derse olumlu etki yaptığı anlaşılmıştır. Öğrencilerin büyük çoğunun gezi öncesi hazırlıkta olsun, gezi sırasında olsun çok büyük heyecan duydukları ve bu tür etkinliklerin sık sık yapılması gerektiğini dile getirdikleri gözlenmiştir. Öğrencilere geziler sonucunda yaptırılacak uygulama çalışmaları, hem kültürümüzü tanımaları hem de koruma bilinci kazanmaları açısından önemlidir. Araştırmanın öneriler kısmında ilköğretim I. kademededen başlayıp, tüm ilköğretim öğrencilerine yönelik, geleneksel kültürümüzü ve tarihi çevremizi içeren, iyi bir ön hazırlık yapılmış gezi programları düzenlenmesinin, öğretmenlerin de bu konuda bilinçlendirilmesinin, derslerde bilgisayar teknolojileri kullanılmasının, geleneksel kültür ve tarihi çevre ile ilgili resim ve slaytların ders içinde kullanılmasının gerekliliği önerilmiştir.

Buyurgan'ın 2007 yılında "Tarih Dersi Kapsamında Programlı Bir Müze Ziyareti" adlı bildirisinde, Tarih dersi kapsamında, Anadolu Medeniyetleri Müzesi'ne götürülen, Gazi Üniversitesi Vakfı Özel Fen Lisesi 9. sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilen programlı müze ziyareti süreci ve öğrencilerin kazanımları ortaya koyulmuştur. Öğrencilerin, Anadolu Uygarlıkları ünitesini en istekli, bu dönemlere ait gerçek objeleri içinde barındıran Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde öğrenebilecekleri düşüncesinden hareketle, müze ziyareti programlanmıştır. Ders öğretmeni ve müze ile bağlantı kurulmuş; öğrencilere etkin ve kalıcı öğrenmeyi sağlayacak, amaca uygun aktiviteleri kapsayan müze rehberi hazırlanmıştır. Müze ziyareti üç aşamada gerçekleşmiştir. Ziyaret öncesi öğrencilere ön anket uygulanmıştır. Müzede, müze eğitim uzmanlarının bilgilendirmeleri eşliğinde müze gezilmiş; tabletler karşısında akıcı, esnek ve özgün düşünmeyi sağlayan çalışma yaprağı uygulanmıştır. Müze ziyareti bitiminde, akıcı düşünmeyi sağlayan çalışma yaprağı ve kazanımları ölçen son anket doldurulmuştur. Öğrencilerin ön anket ve son ankete verdiği cevaplar ve çalışma yaprakları tablollaştırılmış; sonuçlar frekans ve yüzde olarak verilmiş ve yorumlanmıştır. Araştırmanın sonucunda, müze ziyareti sürecinde ilgili, heyecan verici ve kalıcı bir öğrenmenin gerçekleştiği görülmüştür.

Metan'ın (2007) "İlköğretim Okullarının I. Kademesindeki Görevli Sınıf Öğretmenlerinin Müzeleri Görsel Sanatlar Eğitimi Dersinde Kullanmalarına Yönelik Görüşleri" adlı yüksek lisans tezinde, müzeler yoluyla görsel sanat eğitimi uygulamaları, ilköğretim I. kademedeki öğrencilerin yaratıcılıklarının gelişmesine ve

yaşam boyu müze ziyareti alışkanlığı kazanmalarına katkı sağlayacağı düşünülmüştür. Görev aldıkları okullarda Görsel Sanat Eğitimi dersini verecek branş öğretmeni olmadığı için; Görsel Sanat Eğitimi derslerine giren sınıf öğretmenlerinin, müze eğitimi uygulamaları hakkındaki görüşlerini belirlemek ihtiyacı ile doğan bu araştırmanın sınıf öğretmenlerine yararlı olacağı düşünülmüştür. Araştırma sonucunda, Görsel Sanatlar Eğitimi derslerini bazı ilköğretim I. kademe okullarında sınıf öğretmenlerinin okuttuğu, ancak branş eğitime sahip olmadıkları görülmüştür. Görsel Sanatlar Eğitimi dersinin işlenmesinde, ilköğretimde dokunarak, görerek, hissederek, yaratıcılığa dayalı bir ders öğretim programının uygulanması gerekliliğini savunan araştırmacı, bu bağlamda müzeler, Görsel Sanatlar Eğitimi dersleri için özellikle etkin öğrenmenin gerçekleştiği yaygın eğitim kurumlarıdır demiştir. Müfredatta Görsel Sanatlar Eğitimi dersinde müzelerin kullanımına yönelik etkinliklerin yer aldığını belirterek, ilköğretim I. kademedeki Görsel Sanatlar Eğitimi dersine giren sınıf öğretmenlerinin, müzeleri, Görsel Sanatlar Eğitimi ders etkinliklerinde eğitimin amacına uygun kullanılmadığını araştırmanın sonuç bölümünde belirtmiştir. Araştırmanın öneriler bölümünde araştırmacı, hizmet içi eğitim programlarının, öğretmenlere müze ve sanat galerilerinde sanat eğitimi uygulamaları başlığı altında üniversitelerin ilgili bölümlerinden gelecek olan uzman öğretim elemanları tarafından seminer ve konferanslarla verilmesi gerekliliği, müze eğitime ilişkin çalışmaların müzelerde yapılabileceği gibi, müze ortamı haline getirilen sınıf ya da okulun başka bir yerinde yapılabileceği belirtilmiştir. Buna örnek olarak da araştırmacı, çevrede bir arkeoloji müzesi yoksa sınıfın duvarlarına arkeoloji müzelerinde yer alan nesnelerin fotoğrafları asılarak ya da öğrencilerin kendileri tarafından yapılan heykellerle (kil, seramik hamuru gibi malzemelerle) aynı çalışmanın uygulanabileceğini, öğrencilere müzeleri tanıtan, resimli örneklerin yer aldığı yardımcı bir kitap hazırlanabileceğini de belirtmiştir.

Utku'nun (2008) "İlköğretim 5. Sınıf Düzeyi Sanat Eğitiminde, Müze Eğitiminin Öğrencilerin Tutumlarına Etkisi" adlı yüksek lisans tezinde, ilköğretim Görsel Sanatlar dersinde müze eğitiminin etkili kullanılmasının tutumlar üzerindeki etkisi belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada nicel veri toplama yönteminden yararlanılmış ve deneysel desen yöntemlerinden tekrarlı ölçümler deseni kullanılmıştır. Araştırmaya katılan, bir ilköğretim okulu ve özel bir okuldaki 5. sınıf

öğrencilerine sanat eğitimi kapsamındaki müze eğitimine yönelik tutumlarını ölçmek için hazırlanan tutum ölçeği, müze eğitimi verilmeden önce (öntest) ve müze eğitimi verildikten sonra (son test) uygulanmıştır. Bu araştırmada elde edilen bulgulara göre, M.E.B.'in Görsel Sanatlar Programı ile Özel Tevfik Fikret Okulları tarafından hazırlanan program karşılaştırıldığında Özel Tevfik Fikret Okullarının hazırladığı M.E.B. tarafından onaylanmış programın müze eğitimi kapsamında, kazanımları ve etkinlikleri bakımından daha etkili sonuçlar verdiği, içeriğinin daha olumlu tutumlara neden olduğu düşünülerek yeni araştırmalara yönelik önerilerde bulunulmuştur. Bu önerilerden bazıları şunlardır: Müze kaynaklı yapılandırmacı öğrenme yaklaşımına göre hazırlanmış programlar ve etkinliklerin, öğrencilerin Görsel Sanatlar dersindeki başarılarını arttırdığı, öğrenilenlerin kalıcılığına olumlu katkısının bulunduğu ve Görsel Sanatlar dersine karşı olumlu tutum geliştirmelerini sağladığından hazırlanan program ve planlar bu yönde yapılabilir. Öğrencilerin dersten zevk almaları ve gördüklerinin öğrenme üzerinde daha kalıcı olması için, müze kaynaklı yapılandırmacı öğrenme yaklaşımına göre Görsel Sanatlar dersi konularının bazılarının müzede uygulanmalı ve drama dersi ile birlikte yapılması gereklidir. Müze eğitiminin amaçlarının gerçekleşebilmesi ve müze bilincinin daha sağlıklı kazandırılabilmesi için, müze gezileri yıl içerisinde birkaç kez yapılmalı ve sadece gerçek müze gezileri ile sınırlandırılmayıp, sınıf içerisinde bilgisayar destekli sanal müze ve sanat galerileri gezileri ile bu eğitim desteklenmelidir.

2.5.2. Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Chi-Chin (1995) müze rehberlerinin müze ziyaretçileri ile müzedeki sergiler arasında köprü olarak önemli rol oynadığını ve rehberlerin becerilerinin özellikle müzedeki ziyaretçilerin öğrenmelerini etkilediğini belirterek, Tayvan'da bulunan Ulusal Doğa Bilim Müzesi'nde çalışan 16 rehberin görüşleri ışığında;

1. Bilim müzelerinin eğitimsel işlevleri ve amaçları nelerdir?
2. Rehberlerin Bilim Müzesi'ndeki fonksiyonları nelerdir?
3. Yetenekli rehber olmanın şartları nelerdir?
4. Profesyonel rehberlik nasıl yapılır? sorularına cevap aramıştır.

Araştırmanın sonuçları çerçevesinde, birçok stratejinin formal ve informal eğitim sistemi arasındaki akrabalığı işbirliğine dönüştürecek bir fırsat sağlayamadığını, sosyal eğitim kurumlarından biri olan ve hayati bir fonksiyonu olan bilim müzelerinin bu fırsatı sağlayabilecek çok önemli kaynaklar olduğunu dile getirmiştir. Sonuç olarak bilim müzelerinde sadece bilginin aktarılmasının (bilişsel öğrenme) söz konusu olmadığını, bunun yanında tutumların değişmesi ve ilgilerinin artması gibi duyuşsal alana da hitap ettiğini belirtmiştir. Bunun için bilim müzelerinin eğitimsel amaçlarının dikkatle uygulanması ve rehberlerin profesyonel olarak eğitilmesi gerekliliği ortaya konmuştur (Akt., Bozdoğan, 207, s.76).

Griffin ve Symington (1997) yaptıkları çalışmada öğretmenlerin informal eğitim ortamlarına yapılan okul gezisi sürecindeki görev ve sorumluluklarını ne derece yerine getirdiklerini incelemişlerdir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin müzeler ve bu gibi informal eğitim ortamlarını nasıl kullanacakları hakkında açık bir fikre sahip olmadıkları; müzedeki materyaller ve etkinlikler ile okul müfredatındaki gerekli konuları ilişkilendirmede çok fazla çaba sarf etmedikleri ortaya çıkmıştır. Araştırmanın sonuçları ışığında öğretmenlerin, müzelerde doğal öğrenme davranışlarını ortaya çıkaracak eğitim yönlü planlar yapmaları ve sınıf ortamlarında yapılandırmacı öğretim teorilerine yer vermeleri ile müzelere yapılacak okul gezilerinin daha etkili olabileceğini dile getirilmiş ve aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur; Müze gezileri sınıfta öğrenilen konular ile bütünleştirilmeli ve okul müfredatındaki konuları tamamlayıcı bir rol üstlenmelidir. Öğrencilerin sorularına kendi kendilerine cevaplar bulacağı yaklaşımlar kullanılmalıdır. Öğrenciler müzelerde daha fazla soru sormaları için teşvik edilmelidir. Bu öğrencilerin müzelerdeki konulara karşı ilgilerini arttırmakta ve daha fazla sonuçlara ulaşmalarına yardımcı olmaktadır. İstenilen davranışların doğal olarak ortaya çıkması için uygun öğretim yöntemleri kullanılmalı ve sınıf gezilerinde kullanılmak üzere müze eğitim programları geliştirilmelidir. Sosyal etkileşimi sağlayan öğrenme stilleri, yaklaşımları ve stratejileri geliştirilmelidir. Öğrencilerin ihtiyaçları göz önüne alınmalı ve öğretmenlerin farklı öğretim ortamlarına adapte olmaları sağlanmalıdır (Akt: Bozdoğan, 207, s.78).

Özsoy 1997 yılında ABD’de “Sanat Eğitimi ve Sanat Öğretmeni Yetiştirme” konulu post-doktora araştırmasını, Arizona Eyaleti Arizona State Üniversitesi’nde

Müze Eğitimi amaçlı “Arizona Çocuk ve Gençlik Sanat Müzesi” üzerine nitel olarak, müzelerin eğitim amaçlı olarak ne zamandan beri oluşturulduğu, Arizona Çocuk ve Gençlik Sanat Müzesi’nin misyonunun ne olduğu ve müzede gerçekleştirilen eğitim etkinliklerinin neler olduğu üzerine yapmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre ABD’de sanat müzelerinin oluşumunun 19. yüzyılda başladığı, “Arizona Çocuk ve Gençlik Sanat Müzesi”nin eğitim geçmişinin ise 1970’li yıllara uzandığı görülmüştür. Müze benzersiz etkinlikler oluşturabilmek için eser kiralama, okul-müze işbirliği programlama, haftasonu workshoplar düzenleme, tematik sergiler ve kimi zaman da oyun etkinlikleri hazırlama gibi aktiviteler gerçekleştirmiştir. Müzenin misyonu, okulöncesi çocukları plastik sanatlarla tanıştırmak, onlara sanat eserleri hakkında yorumlama yaptırarak eğitmek ve sergiler aracılığıyla sanat tarihi disiplini verebilmektir. Araştırma sonucunda şu saptamalar yapılmış ve öneriler geliştirilmiştir: Çocuk sanat müzeleri, bireylerin daha çocukluk yıllarında estetik davranışlar kazanması için birçok avantajlar sağlamaktadır. Duygulu ve nazik bireyler yetiştirmek sadece okulların değil, aynı zamanda müzelerin de görevidir. Bu nedenle bu tür müzelerin Türkiye’de de oluşturulması gerekmektedir (Akt., Mercin, 2006, s.82).

Lucas (2000) yaptığı çalışmada, öğretmenlerin hazırladıkları müze gezi planı ve uygulama çalışmaları ile öğrencilerinin gezi boyunca müzedeki sergilerle nasıl etkileşimde bulunduğunu incelemiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin hazırladığı gezi planının ve uygulamalarının, müzenin misyonu ile paralellik gösterdiğini, planların müfredatla ilişkilendirilmesi ile öğrencilerin daha bilinçli ve duyarlı bir şekilde bilim merkezini ziyaret ettiğini, bu şekilde planlanan gezilerin müzelerde nitelikli etkileşime olanak sağlayacağını ve öğrencilerin fen ile günlük yaşamda karşılaştıkları olaylar arasında ilişki kurmalarına ve bu olayları anlamalarına yardımcı olacağını dile getirmiştir (Akt., Bozdoğan, 2007, s.84).

Griffin (2004) yaptığı çalışmada, son 10 yılda müzelere yapılan okul gezilerini ve bu kapsamda yapılan bilimsel araştırmaları değerlendirmiştir. Özellikle son 30 yılda müze ve eğitim ilişkisi üzerine birçok araştırma yapıldığını belirterek, bunları “alan gezilerinin eğitim değerleri”, “alan gezisi çerçevesinde yapılan hazırlıkların etkisi” ve “alan gezilerinin öğrencilerin öğrenme düzeylerine etkisi” ile ilgili yapılan araştırmalar olarak 3 grupta incelemiştir. Öğrencilerin müzelerdeki

objelere ve sergilere karşı ilgi düzeyleri ile akademik başarıları arasındaki ilişkisinin tespit edilmesi üzerine, özellikle son 10 yılda ziyaretçilerin grup olarak değerlendirilmesi yönündeki araştırmalar yerine, bireysel olarak değerlendirilme yapılan araştırmalara öncelik verildiğini belirten araştırmacı, sosyo-kültürel özellikler ile eğitim ilişkileri, müze gezi programları, öğretmenlerin ve rehberlerin müze eğitimine etkileri ile ilgili de yoğun olarak araştırma yapıldığını dile getirmiştir. Araştırmada, müzenin okuldaki eğitimi destekleyen çok önemli unsur olduğunu ve okulda öğrenilen konuları tamamladığını; müze gezisi öncesi yapılan hazırlıkların gezilerin amaçlarına ulaşmasına katkılar sağladığını; müzelerin öğrencilerin ilgileri çerçevesinde çeşitli fırsatlar sağladığını ve öğrenmeyi kolaylaştırdığını vurgulamıştır (Akt., Bozdoğan, 207, s.92).

Lemelin ve Bencze (2004), Ontario Bilim ve Teknoloji Müzesi (Ontario Science and Technology Museum) eğitim programının yeniden düzenlenmesi çerçevesinde yaklaşık 2 yıl süren bir proje gerçekleştirmişlerdir. Çalışma kapsamında ilk olarak bilim müzelerindeki bireysel eğitimin geliştirilmesi için okul gezisi ile ziyarete gelen öğrencilerin ihtiyaçları, ilgileri ve bakış açıları belirlenmiş, daha sonra yapılan projenin görülen etkileri incelenmiş ve tartışılmıştır. Çalışmaya müze eğitimcileri, üniversite yetkilileri, ilköğretim II. kademe öğretmenleri ile öğrencileri katılmıştır. Araştırmanın sonuçları yeniden yapılandırılan müze eğitim programlarının, okul müfredatıyla ilişkilendirilmesinin başarılı olduğunu göstermiştir. Bu kapsamda özellikle üniversiteler ile müzeler arasındaki işbirliğinin çok büyük bir sinerji oluşturduğu ve bu işbirliğinin, müze eğitim programlarının düzenlenmesinde ve özellikle öğrencilerin bilişsel ve sosyal eğitimlerine katkı sağladığı görülmüştür (Akt., Bozdoğan, 207, s.92).

Bowker (2004) yaptığı çalışmada, Cennet Bahçesi Projesi kapsamında hazırlanan geniş çaplı eğitim programının müze gezisi boyunca ilköğretim I. kademe öğrencilerinin eğitimine etkilerini araştırmıştır. 8 farklı ilköğretim okulunda öğrenim gören 72 öğrencinin katıldığı araştırmanın sonucunda, öğrencilerin geziden çok hoşlandıkları, bitkilere ve yaşama alanlarına olan ilgilerinin arttığı tespit edilmiştir. Gezi öncesi “Bitkiler çok sıkıcıdır.”, “Hiçbir şey yapmadan duruyorlar.”, “Tam kızlara göre bir konudur” gibi düşüncelerde olan öğrencilerin, gezi sonrası bitkiler ve günlük yaşamdaki yeri ile ilgili algılarının değiştiği görülmüştür. Bunun yanında

yapılan etkinliklerde kullanılan duyu organı sayısı arttıkça, öğrencilerin hatırlama düzeylerinin de arttığı tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin birbirleri ile etkileşim içinde olduğu ve birbirlerine yaşadıkları deneyimleri anlattıkları gözlenmiştir. Bu da sosyal çevrelerin fen eğitiminde çok önemli etkilerinin olduğunu ortaya koymuştur. Araştırmanın en önemli sonuçlarında biri de, öğretmenlerin proje kapsamında yapılan gezi için *ön hazırlık* yapmada ve müze eğitim programı ile okuldaki müfredat programındaki konuları ilişkilendirmede sıkıntı yaşadıklarının görülmesidir. Araştırmanın sonuçları doğrultusunda; çocuklara bilişsel, duyuşsal ve sosyal öğrenme fırsatları sağlayan bu tip projelerin ve bu projeler kapsamında yapılacak olan eğitim etkinliklerinin, okul müfredatında işlenecek konularla ilişkilendirilmesi, çocukların o konuları daha iyi anlamalarında katalizör görevi göreceği vurgulanmıştır. Kısacası yapılan çalışma, müze gezileri çerçevesinde doğru etkinlikler ve yönlendirmeler yapılmasının, öğrencilerin algılarında olumlu değişikliklere yol açacağını göstermiştir (Akt., Bozdoğan, 207, s.99).

Buyurgan (2004, s. 99-115) "Müzedede Etkin Öğrenme" başlıklı çalışmasında, öğrenme potansiyeli yüksek olacağı düşünülen bir müze ziyareti programlamış, uygulamış ve sonuçlarını değerlendirmiştir. Araştırmada, müze ziyaretinde her öğrenci için, müze ziyaretinin öncesi ve sonrası etkinliklerini içeren bir müze rehberi geliştirilmiştir. İlköğretim I. kademe öğrencilerine yönelik geliştirilmiş olan müze rehberi ile birlikte, Beytepe İlköğretim Okulu 4/C sınıfı öğrencileri Anadolu Medeniyetleri Müzesi'ne götürülmüştür. Araştırmanın sonucunda; geliştirilen müze rehberi sayesinde, 35 öğrenci ile yapılan programlı müze ziyaretinde etkin öğrenmenin gerçekleşmiş olduğu, öğrencilerin müzede daha meraklı, heyecanlı ve ilgili davrandıkları ve edindikleri bilgilerin daha kalıcı olduğu belirlenmiştir.

Tal, Bamberger ve Morag (2005) yapmış oldukları çalışmada, doğa tarihi müzesini öğrencileri ile ziyaret eden öğretmenlerin algıları ve gezi öncesi, gezi esnası ve gezi sonrasındaki rollerini araştırmışlardır. Gerek müzelere gelen çocuklar gerekse öğretmenler ile yapılan görüşmeler sonucunda, elde edilen nitel veriler değerlendirildiğinde şu sonuçlara ulaşılmıştır: Öğrencilerin müzelere daha çok fen alanında zengin bir bilgiye sahip olma, eğlenme ve karmaşık konular ile ilgili somut deneyimler kazanma için geldikleri görülmüştür. Çalışma esnasında görüşme yapılan öğretmenler müzeye gelme sebeplerini belirtememişlerdir. Bunun en önemli

sebeplerinden biri, öğretmenlerin birçoğunun okul tarafından öğrencilerini izlemek amacıyla müzeye gönderilmiş olduğunu düşünmeleridir. Bir başka sebep ise, öğretmenlerin müze gezilerini sadece eğlenmek için yapılan bir etkinlik olarak görmesi ve eğitsel deneyimleri planlamaması olabileceği yönündedir. Çalışmanın en önemli bulgusu öğretmenlerin, hemen hemen hiçbiri müze ziyaretleri için planlama yapmamış ve bunu kâğıda dökmemişleridir. Çalışmaya katılan okullarda yaşanan bu sorunun İsrail'deki okulların müze ve benzeri gezilerde taşeron şirketler ile anlaştıkları ve bu şirketlerin planlamalarını kullanmalarından kaynaklandığı görülmüştür. Müze çalışanları okul müfredatı-öğrenme ile öğretmenler arasındaki uçurumu kabul etmektedir. Bunun yanında müzedeki eğitim çalışmalarının ciddi bir şekilde değiştirilmesi konusunda hem fikir olmuşlardır. Araştırmanın sonuçları çerçevesinde şu önerilerde bulunulmuştur; öğretmenlere mesleki gelişimlerine yardımcı olmak için hizmet içi eğitim kursları düzenlenmelidir. Bu kurslarda, müzedeki öğretim deneyimleri tartışılmalı, müze çalışanları ile beraber müze gezilerinin geliştirilmesi ile işbirliğine gidilmelidir. Öğretmenlerin öğrencilerini müze gezilerine aktif bir yaklaşımla hazırlamaları, müze rehberleri ile beraber takım öğretimi sağlamalıdır. Sonuç olarak, okulda olumlu etkinlikler kazanmalarını sağlayacak etkinlikleri geliştirmelidir. Üniversite öğrencilerine informal öğrenme ortamlarında öğretim konularını içeren seçmeli dersler ile ilgili bilgi verilmelidir. Bunu izleyen birkaç yıl sonra öğretmenlerin okul dışında öğretim ile ilgili tutumları, algıları ve performansları değerlendirilmelidir.

Guisasola, Morentin ve Zuza (2005) yaptıkları çalışmada, müzedeki eğitim materyallerinin bilgi verici ve ilgi-merak uyandırıcı olmasının önemini belirterek, eğitim materyallerinin nasıl düzenlenebileceğini açıklamışlardır. Bu çerçevede eğitim materyallerinin okuldaki eğitim ile müzedeki eğitimi birleştiren, öğrencilerin kendi fikirlerini karşılaştırmasına ve geliştirmesine rehberlik eden ve müze içeriklerini tanıtan, uygun stratejileri sağlayan özelliklerde olmasının altını çizmişlerdir. Bunun yanı sıra müzelere yapılan okul gezilerinin, öğrencilerin gelecekteki fikirlerine, fen kavramlarını anlamalarına ve tutumlarına etki ettiğini ve müze gezilerindeki eğitim öğretim sürecinde, burada bulunan eğitim içerikli materyallerin okuldaki eğitim ile birleştirilmesinin, öğrencilerin daha geniş ve daha

iyi fen eğitimi almasını sağlayacağını vurgulamışlardır (Akt., Bozdoğan, 2007, s.100).

Kisiel (2005) yaptığı çalışmada, bilim müzesi gibi informal eğitim ortamlarına yapılan ziyaretlerin, öğrencilere ne gibi katkıları olduğunu araştırmış ve bu kapsamda yaklaşık 400 ilköğretim II. kademe öğretmenin gerek yüz yüze, gerek mail gerekse posta yoluyla görüşlerini almıştır. Bunun yanında bu ortamlara yapılan ziyaretlerde, öğretmenlerin hazırladıkları *gezi planlarının* etkisi olduğunu ifade ederek, Doğa Tarihi Müzesi'ni ziyaret eden öğretmenler ile görüşmeler yapmış ve gezi planlarını incelemiştir. Nitel ve nicel metotların kullanıldığı araştırmanın birinci kısmında, Öğretmenlerin, müfredatla ilişkili olsun olmasın öğrencilerin bu tip gezilerden yeni bilgiler edindiklerine, müzelerde ilk elden kazanılan deneyimlerin öğrencilerin eğitimine önemli katkılar sağladığına, müze gezileri sayesinde öğrencilerin okulda kazandığı bilgileri daha da anlamlı hale getirdiklerine ve farklı bakış açıları kazandıklarına, müze gezilerinin öğrencilerine tamamen yeni deneyimler kazandırdığına ve bu deneyimlerin öğrencilerin gelişmesine ve gelecekteki eğitimlerine olumlu etki yaptığına, müze gezilerinin öğrencilerin bazı konu ve kavramlara ilgi duymasını sağladığına ve öğrencilerin daha fazla keşfetmeye; öğrenmeye motive olduklarına inandıklarını tespit etmiştir.

Öğretmenlerin gezi planlarının; okul müfredatıyla olan ilişki düzeyi, temel eğitim deneyimleri sağlama düzeyi, yaşam boyu eğitime teşvik etme düzeyi, ilgi ve motivasyonu geliştirme düzeyi, yeni deneyimler kazandırma düzeyi, analiz etme kapasitesinde değişiklik meydana getirme düzeyi, eğlenmeye fırsat sağlama düzeyi ve okul beklentilerini karşılama düzeyi ile ilişkisinin incelendiği araştırmanın ikinci kısmında, öğretmenlerin oldukça yetersiz olduklarını görmüştür. Bunun gezi planlarını müfredatla ilişkilendirmemelerinden, öğretmenlerin kişisel ve mesleki bilgi ve becerileri düzeylerinin farklı olmasından ve ziyaretçilerin farklı ilgi ve deneyimlere sahip olmalarından kaynaklandığı belirtilmiştir (Akt., Bozdoğan, 2007, s.101).

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın desenine, çalışma grubuna, evren ve örneklemine, deneysel işlem basamaklarına, veri toplama araçlarına ve verilerin analizine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada nicel ve nitel yöntemler kullanılmıştır. Bu kapsamda nicel verileri elde edebilmek için deneysel desenden yararlanılmıştır. Ayrıca araştırmada elde edilen nicel bulgular yanında nitel bulgulara da başvurulmuştur.

Deneysel desenlerde temel amaç değişkenler arasında oluşturulan neden sonuç ilişkisini test etmektir. Deneysel desenlerin koşullarından birincisi, bağımlı değişken üzerindeki etkileri karşılaştırılan ve bağımsız değişkeni tanımlayan en az iki farklı koşulun (işlemin) olması, ikincisi ise bağımsız değişkenin araştırmacı tarafından direk manipüle edilmesidir (Büyüköztürk, 2008, s.137). Deneysel desen, dış çevrenin değiştirilmesi ya da istenen deneklerin bir araya getirilmesi suretiyle, farklı inceleme ya da deney durumları; yani işlemin (treatment) değişik durum ve aşamalarının oluşturulması ya da yaratılması bakımından diğer desenlerden farklıdır (Kaptan, 1991,s.74, Akt., Mercin, 2006, s.89). Deneysel desenler, değişkenler arasındaki neden-sonuç ilişkilerini incelemeyi amaçlayan araştırma desenleridir (Büyüköztürk, 2001, s.3, Akt., Mercin, 2006, s.89). Deneysel araştırmayı diğerlerinden ayıran temel farkın araştırmacının bağımsız değişkenleri manipüle

edebilmesi ile araştırmacının, uygulamanın sürecine, neler olacağına, kime uygulanacağına, neyin kapsanacağına kendisinin karar verdiği söylenebilir. Sunum metoduyla, çeşitli ödevlerle, öğrenme materyalleriyle, ödülleri ve öğretmen tarafından sorulacak sorularla bağımsız değişkenler çeşitli boyutlarda değiştirilebilir (Büyüköztürk, 2008, s.139-140).

Deneysel desenin özelliklerinden biri de genelde iki grup (biri deney, diğeri kontrol) ya da daha fazla grup üzerindeki uygulamaları kapsar. Deney grubu bağımlı değişken üzerinde etkisi test edilecek olan işlemi (yeni bir ders materyali, farklı bir öğretim yöntemi ya da bir eğitim programı gibi bir uygulama) alırken, kontrol grubu hiçbir işlem almaz ya da karşılaştırma grubu farklı bir uygulama alır. Kontrol grubu araştırmacının uygulamasının daha etkili olup olmadığının ya da etkileri arasında bir fark olup olmadığının anlaşılması bakımından önemli bir yere sahiptir. Diğer bir deyişle araştırmacının etkisi test edilecek öğretim yönteminin içeriğinin, süresinin, etkinliklerin materyallerin ne olacağına karar vermesi de bir manipölasyondur (Büyüköztürk, 2008, s.139-140). Deneysel desende, yansız atama ile oluşturulmuş iki grup yer alır. Bunlardan biri deney, öteki kontrol grubudur. Her iki grupta da deney öncesi ve deney sonrası ölçmeler yapılır. Modelde öntestlerin bulunması, grupların deney öncesi benzerlik derecelerinin bilinmesine ve son test sonuçlarının buna göre düzeltilmesine yardım eder. Sonuç olarak bilimsel değeri en yüksek denemeler deneysel desen içerisinde gerçek deneme modelleriyle yapılanlardır (Karasar, 1999, s.97).

Araştırmada deneysel desenini oluşturmak için ilköğretim I. kademe 3. sınıf öğrencilerinden iki grup seçilmiştir. Yansız atama yoluyla atanan gruplardan birisi deney, diğeri kontrol grubunu oluşturmuştur. Katılımcılar deneysel işlemden önce ve sonra bağımlı değişkenlerle ilgili olarak ölçüme tabi tutulmuşlardır. Deney grubuna programlı ve etkili bir müze gezisi için hazırlanmış müze eğitimi paketi çerçevesinde geliştirilmiş öğretim etkinlikleri uygulanırken, kontrol grubunda Sanat Etkinlikleri dersi müfredatındaki geleneksel öğretim yöntemleri sürdürülmüştür.

Araştırmada ilköğretim 3. sınıf Sanat Etkinlikleri dersi öğretim programında yer alan “Müzedey Yaşadığım Duygular” ünitesi, gruplardan birisine geleneksel öğretim yöntemiyle, diğerine ise müze eğitim paketi öğretim etkinliklerine göre uygulanarak gerçekleştirilmiş; iki grup arasındaki farklar öğrencilerin erişileri,

öğrenilenlerin kalıcılığı, Sanat Etkinlikleri dersi içerisindeki müze etkinliklerine yönelik tutumları ve ilköğretim I. kademe öğretmenlerinin müze eğitimi ile programlı müze ziyaretlerine yönelik görüşleri açısından incelenmiştir. Geliştirilen müze eğitim paketinin içerisindeki etkinlikler ile tutum ölçeği ve başarı testi maddeleri müfredattaki kazanımlar doğrultusunda hazırlanmıştır. Araştırmada kullanılan deney deseni, Tablo 3.1’de gösterilmektedir ve öntest ile sontest kontrol gruplu desen sembolize edilmektedir.

Tablo 3.1
Öntest-Sontest Kontrol Gruplu Desen

		ÖNTEST	SONTEST
G_D	R	O ₁ X	O ₃
G_K	R	O ₂	O ₄

Tablo 3.1’de yer alan sembollerin anlamı şu şekilde açıklanabilir: G_D deney grubunu, G_K kontrol grubunu; R, deneklerin gruplara yansız atandığını; O₁ ve O₃, deney grubunun öntest ve sontest ölçümlerini; O₂ ve O₄, kontrol grubunun öntest ve sontest ölçümlerini; X deney grubundaki deneklere uygulanan bağımsız değişkeni (deneysel değişken) göstermektedir.

Desenin mantığı aşağıda kısaca açıklanabilir;

1. Araştırmanın deseninde, R deneklerin gruplara seçkisiz atandığını gösterir.
2. O₁ – O₃, öntest ve sontest uygulamaları arasında grubu etkileyen kontrol edilmemiş herhangi bir değişken ve deneysel değişken nedeniyle deney grubunda oluşan farklılığı gösterir.
3. O₂ - O₄, öntest ve sontest gözlemleri arasında grubu etkileyen kontrol edilmemiş herhangi bir değişken nedeniyle kontrol grubunda oluşan farkı gösterir.
4. (O₁ – O₃) – (O₂ – O₄), deney değişkeninin etkisini gösterir.

Araştırmada uygulanan deneysel desen Tablo 3.2’de gösterilmiştir.

Tablo 3.2
Araştırmada Uygulanan Deneysel Desen

Gruplar	Öntest	Deneysel İşlem	Sontest	Kalıcılık Testi
G _D	T1 ₁₋₂	Müze Eğitim Paketi	T2 ₁₋₂	T ₃
G _K	T1 ₁₋₂	Geleneksel	T2 ₁₋₂	T ₃

Araştırmada G_D deney grubunu; G_K ise kontrol grubunu temsil etmektedir. Her iki gruba da deneysel işlemten önce başarı testi ve tutum ölçeği öntest olarak uygulanmıştır.

Tablo 3.2’ye göre deneklere uygulanan öntestler: T1₁ → erişim belirleme testi ve T1₂ → Sanat Etkinlikleri dersi içerisindeki müze etkinliklerine yönelik tutum ölçeği. Aynı testler deneysel işlemin sonunda gruplara sontest olarak uygulanmıştır (T2). Sontest olarak uygulanan erişim testi 8 hafta sonra öğrencilere kalıcılık testi olarak tekrar uygulanmıştır (T3).

Araştırmada ayrıca nitel araştırma yöntemlerine başvurulmuştur. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanmaktadır. Nitel araştırmada çoğunlukla üç tür veri toplanır: çevresel veri (sosyal, psikolojik, kültürel, demografik ve fiziksel özellikler), süreçle ilgili veriler ve algılar. Bu araştırma türünde çoğunlukla görüşme, gözlem ve yazılı dokümanlar incelenerek veriler toplanır. Başka bir deyişle, nitel araştırma, sosyal olguları bağlı bulundukları çevre içerisinde araştırmayı ve anlamayı ön plana alan bir yaklaşımdır (Yıldırım, Şimşek, 2000, s.19-20).

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmada deneysel desen modeli içerisinde nicel araştırma geleneği içinde gelişmiş şans esasına dayanan örnekleme teknikleri kullanılmıştır. Araştırma evreninin büyük olmasından dolayı örneklem alma yoluna gidilmiş ve deneysel desen gereği, evreni temsil edecek okulların seçimi “küme örnekleme” yöntemi ile yapılmıştır. Bu yöntemde elemanların ya da ünitelerin dağınık, birbirinden uzak gruplar şeklinde olduğu durumlarda, örneklemin küme yöntemi ile seçilmesi tercih edilir. Burada bireylerin değil, grupların örnekleme yapılmaktadır. Yani örneklem seçilen eleman, birey değil gruptur (Kaptan, 1998, s.121, Akt., Mercin, 2006, s.99). Bundan yola çıkarak araştırmanın evrenini Ankara ili il merkezindeki ilköğretim okulları; çalışma evrenini Ankara ili Şehit Ordonat Üstçavuş Mahmut Özdemir İlköğretim Okulu, örneklemini ise 2007–2008 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde okulun 3-E (37) ve 3-C (38) sınıfındaki öğrenciler oluşturmaktadır.

Araştırma, 2007–2008 öğretim yılında, Ankara ili, Yenimahalle ilçesi, Şehit Ordonat Üstçavuş Mahmut Özdemir İlköğretim Okulu ilköğretim I. kademe 3. sınıf öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu okulun ilköğretim birinci kademe 3. sınıflarından random yöntemiyle bir deney, bir de kontrol grubu oluşturulmuştur. Bu kapsamda 3-E sınıfı deney grubu, 3-C sınıfı ise kontrol grubu olarak atanmıştır. Araştırma bu sınıflara devam eden toplam yetmiş beş (75) öğrenci üzerinde uygulanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin deney ve kontrol gruplarına göre dağılımları Tablo 3.3’te yer almaktadır.

Tablo 3.3
Deneklerin Şube ve Cinsiyetlere Göre Dağılımı

	Deney Grubu	%	Kontrol Grubu	%	Toplam Öğrenci
Kız	20	52	19	51,3	39
Erkek	18	48	18	48,7	36
Toplam	38	100	37	100	75

Çalışma grubu içerisinde yer alan sınıfların seçiminde okul müdürü, müdür yardımcıları ile öğretmen görüşlerine, sınıf yapısı ve öğrencilerin önceki yıllara ait

bilişsel özellikleri açısından benzerlikler gösteren gruplar olmasına dikkat edilmiştir. Hangi grubun deney ya da kontrol grubu olacağına yansız atama yoluyla karar verilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada;

- 1- İlköğretim. I kademe 3. sınıflar Sanat Etkinlikleri dersi öğretim programında “Müze Kültürü Öğrenme Alanı” içerisinde yer alan “Müzedede Yaşadığım Duygular” teması (ünitesi) konularına ve kazanımlarına (Ek 21), göre düzenlenen başarı testi (Ek 22),
- 2- Öğrencilerin Sanat Etkinlikleri dersi müze kültürü öğrenme alanı içerisindeki kazanımlara yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla hazırlanan tutum ölçeği (Ek 23),
- 3- İlköğretim I. kademe öğretmenlerinin müze eğitimi ve müze etkinliklerine yönelik görüşlerini belirlemek için hazırlanan görüşme formu olmak üzere 3 farklı veri toplama aracı kullanılmıştır (Ek 24).

Veri toplama araçlarının elde edilmesi aşağıda detaylı olarak verilmektedir.

3.4.1. Başarı Testi

Bu araştırma içerisinde kullanılan başarı testi öğrencilerin ilköğretim I. kademe 3. sınıflar Sanat Etkinlikleri dersi öğretim programında Müze Kültürü Öğrenme Alanı içerisinde yer alan “Müzedede Yaşadığım Duygular” ünitesine ilişkin erişileri belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Bu testin hazırlanması, geliştirilmesi ve uygulanmasındaki süreç aşağıda belirtilmiştir.

Araştırmada, 2007-2008 eğitim-öğretim yılında ülkemizde yürürlükte olan ve ilköğretim okullarında seçmeli ders olarak müfredatta bulunan, ilköğretim I. kademe 3. sınıflar Sanat Etkinlikleri dersi öğretim programında Müze Kültürü Öğrenme Alanı içerisinde yer alan “Müzedede Yaşadığım Duygular” ünitesi araştırmacı tarafından belirlenmiş ve incelenmiştir. Araştırmanın deneysel işleminde kullanılan

materyalle ilişkili ilköğretim I. kademe 3. sınıflar Sanat Etkinlikleri dersi öğretim programında yer alan “Müzedede Yaşadığım Duygular” ünitesinin kazanımları (hedef ve davranışları) göz önüne alınarak, bunlara uygun olarak 50 maddeden oluşan çoktan seçmeli (3 seçenek) soru hazırlanmıştır. Soruların dil ve anlatım açısından anlaşılabilirliği açısından ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin düzeyine uygun hale getirmek amacıyla öğretmen, alan uzmanları ve müze eğitimcisi görüşleri alınmıştır. Öğrencilerin yaş seviyesi göz önüne alındığında 3 seçenekli test sınıf öğretmenlerinin de görüşleri alınarak uygun görülmüştür. 3. sınıflar Sanat Etkinlikleri dersi öğretim programında yer alan “Müzedede Yaşadığım Duygular” ünitesinin bilişsel kazanımları doğrultusunda başarı testi soruları hazırlanmıştır. “Müzedede Yaşadığım Duygular” ünitesinin kazanımları ile başarı testindeki soruların kapsam geçerliliği sağlanmaya çalışılmıştır. Bu süreçte ölçme değerlendirme ve konu alanı uzmanlarının görüşlerinden yararlanılmıştır. Hazırlanan veri toplama aracının ön denemesi Ocak 2008 tarihinde, öntest olarak uygulanmadan önce toplam 115 öğrenci üzerinde, geçerlik ve güvenirlik açısından uygulanmıştır. 50 maddeden oluşan ölçme aracı (başarı testi); uzman görüşleri, madde güçlük düzeyleri, madde ayırt ediciliği ve toplam korelasyonları dikkate alınarak yeniden düzenlenmiştir. *Madde güçlük* indeksi, bir soruyu doğru cevaplayan öğrenci sayısının, tüm öğrenci sayısına oranı olarak ya da bir sorunun doğru cevaplanma yüzdesi olarak tanımlanır. Bu indekse göre değer 1’e yaklaştıkça soru kolaylaşır, 0’a yaklaştıkça soru zorlaşır. *Madde ayırtıcılık gücü* indeksi ise, bir maddenin teste alınması ya da alınmaması konusunda bilgi veren indekstir yani bu indeksin değeri, maddenin “kalitesi” hakkında bilgi verir. Tüm bu sonuçlara göre ters yönde çalışan sorular testten atılmış, kolay olan sorular düzeltilerek teste alınmıştır. Bu kapsamda madde ayırtıcılık gücü, 0 ile 0,20 arasında olan maddeler testten çıkarılmış, 0,20 ile 0,30 arasında olan maddeler kısmen düzeltilerek teste alınmıştır. Hazırlanan başarı testi sorularının sayısı 40’a düşürülmüştür (Baykul, 2000, s.330).

3.4.2. Tutum Ölçeği

Bu araştırmada kullanılan tutum ölçeği ilköğretim I. kademe 3. sınıf öğrencilerinin Sanat Etkinlikleri dersi müze kültürü öğrenme alanı içerisindeki belirlenmiş kazanımlara yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Tutum ölçeği maddelerini hazırlamadan önce Sanat Etkinlikleri dersi ve müze eğitimi ile ilgili literatür (tez, bildiri, ders program ve kılavuzları, makale, kitap...vb) taranmıştır. Literatür incelemesinden elde edilen veriler yardımıyla ilköğretim I. kademe 3. sınıf öğrencilerinden oluşan farklı 80 öğrenciye müzelerle ilgili bir kompozisyon yazmaları istenmiştir. Deney ve kontrol gruplarından farklı sınıflara yazdırılan bu kompozisyonda çocuklardan, müze denilince ne anladıkları, yapmış oldukları müze gezileri ile ilgili deneyimlerinin neler olduğu gibi konuya ilişkin açık uçlu sorular sorarak fikirlerini yazmaları istenmiştir. Bu yazılar okunduktan sonra tutum ölçeğinin cümleleri araştırmacının kendisi tarafından geliştirilmiştir.

“Özellikle tutum, inanç ve kanı gibi kavramların ölçülmesinde madde yazımında bir başka kaynak, hedef kitleden seçilen küçük bir gruba konuya ilişkin açık uçlu sorulara dayanan bir kompozisyon yazdırmaktır. Araştırmacı kompozisyonlar üzerinde içerik analizi yaparak anket için soru ifadeleri oluşturur” (Burgess, 2001, Robson, 1996, Akt., Büyüköztürk, 2005b, s.136).

Oluşturulan maddelerin ilköğretim 3. sınıflar Sanat Etkinlikleri dersi öğretim programında yer alan “Müzedeki Yaşadığım Duygular” ünitesinin kazanımları doğrultusunda hazırlanması ile soruların kapsam geçerliliğinin sağlanmasına çalışılmıştır. Oluşturulan ölçek, üçlü likert tipi tutum ölçeğidir. Araştırmacı tarafından çok sayıda 3. sınıf ders öğretmeni ile görüşülmüş, uzman ve öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda öğrencileri için beşli likert tipi tutum ölçeğinin çocukların maddeler arasındaki farklılıklardaki inceliği kavrayamayacaklarına karar verilmiş böylece üçlü likert tipi tutum ölçeği uygulamasına karar verilmiştir. Büyüköztürk’e göre (2003, s.140) cevaplayıcıların bu tür bir anketi doldururken yeterince dikkatli bir ayırım yapıp yapmadıkları tartışma konusudur. Bu nedenle daha çok 4’lü ve 5’li ölçekler önerilir. Nokta sayısını belirlemede problemin özelliğine veya cevaplayıcının *akademik düzeyine bağlı olarak* daha az ayrılabilen bilgi sunmakla

birlikte 2-3 noktalı ölçekler kullanılabilir. Hazırlanan tutum ölçeği denemesi Ocak 2008 tarihinde, öntest olarak uygulanmadan önce toplam 115 öğrenci üzerinde geçerlik ve güvenirlik açısından uygulanmıştır. Tutum ölçeğinin kapsam geçerliliğinin sağlanabilmesi amacıyla başvurulmuş uzman kanıları ile birlikte, yapı geçerliliğinin sağlanabilmesi için faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi sonucunda, tutum ölçeğinin faktör yük değerlerinin 22 ile 73 arasında değiştiğini, maddelerin tek bir faktör altında toplandığı saptanmıştır. Özellikle faktör yük değerleri 30'un altında olan maddeler için uzman görüşü alınmış ve bu maddelerin tutum ölçeğinden kaldırılmasına karar verilmiştir. Tutum ölçeği ile ilgili yük değerleri aşağıda verilmiştir.

Tutum ölçeğinin güvenirliği için Cronbach Alpha katsayısı tekniği kullanılmış, Cronbach Alpha katsayısı $\alpha = 79$ bulunmuştur. Bu değer oldukça yüksektir. 38 maddenin güvenirliği için başka bir yöntem olan Gutman Split-Half tekniği kullanılmış, birinci yarının (19 maddenin) $\alpha = 63$, ikinci yarının (19 maddenin) $\alpha = 77$ olduğu görülmüştür. Bu verilere dayalı olarak “Müze Eğitimi Tutum Ölçeği”nin güvenilir bir ölçek olduğu kanaatine varılmıştır. Faktör analizi sonuçlarına göre başlangıçta 38 madde olarak oluşturulmuş olan tutum ölçeği, bu kapsamda 29 madde olarak belirlenmiştir.

Ölçme aracında 15 olumlu, 14 olumsuz olmak üzere toplam 29 tutum ifadesi yer almaktadır. Bu ölçekte öğrencilerden ölçekte yer alan maddelere yönelik düşüncelerini yansıtmaları beklenmiştir. Her maddenin karşısında “Katılıyorum” (3), “Kararsızım” (2), “Katılmıyorum” (1), şeklinde öğrencilere üç seçenek sunulmuştur. Öğrencilerden bunlardan yalnızca bir tanesini işaretlemeleri istenmiştir. Bu şekilde olumlu tutuma sahip öğrencilerle, olumsuz tutuma sahip öğrencilerin daha iyi ve net tespit edileceği düşünülmüştür. İstatistiksel analizler göz önüne alındığında olumlu cümleler “katılıyorum”dan itibaren 3,2,1; olumsuz cümleler de “katılmıyorum”dan itibaren 1,2,3 puanla değerlendirilerek SPSS 12 programının veri dosyalarına işlenmiştir.

3.4.3. Görüşme Formu

Araştırmada nicel araştırma yöntemi yanında nitel araştırmadan da yararlanılmıştır. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır (Şimşek, Yıldırım, 2000, s.19). Nitel araştırmada asıl amaç konu ile ilgili okuyucuya betimsel ve gerçekçi bir resim sunmaktır. Bu sebeple toplanan verilerin ayrıntılı ve derinlemesine olması, araştırmaya konu olan bireylerin görüş ve deneyimlerinin doğrudan sunulması bakımından önemlidir (Şimşek, Yıldırım, 2000, s.27-28).

Görüşme formu yöntemi, benzer konulara yönelmek yoluyla değişik insanlardan aynı tür bilgilerin alınması amacıyla hazırlanır (Patton, 1987, s.111, Akt., Şimşek, Yıldırım, 2000, s.95). Bu bakımdan öğretmenlerin verimli ve programlı bir müze ziyareti planlanmasının önemi ile müze eğitimine ilişkin görüşlerini belirlemek için araştırmacı tarafından görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formu farklı seçenekler arasından bir seçeneği seçmeyi gerektiren kapalı uçlu ve birey tarafından biçimlendirilen açık uçlu (51) sorulardan oluşmuştur. Şimşek ve Yıldırım, (2000, s.95) farklı türden soruların, görüşülen bireyin farklı düşünme biçimlerine de hitap ederek, derinlemesine ve ayrıntılı bilgilere ulaşılmasında kolaylık sağlayacağını belirtmişlerdir.

Görüşme formu, ilgili literatür taraması (tez, makale, bildiri vs.) sonucunda araştırmacının kendisi tarafından hazırlanmıştır. Görüşme formunun güvenilirliğinin sağlamak amacıyla 3 uzman kanısına başvurulmuştur. Görüşülen uzman kanılarına göre, formun güvenilirliğini sağlamak için gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Bu süreç sonunda hazırlanan görüşme formu soru sayısı 22'ye düşürülmüştür. Şimşek ve Yıldırım, (2000, s.95) görüşmeci, görülen birey tarafından yanıtlanmış soruları tekrar sormayabilir, bazı soruları atlayabilir veya sormaktan vazgeçebilir demektedir. Görüşme formunun geçerlik çalışması için tekrar alan uzmanlarının kanısına başvurulmuş, gerekli düzeltmeler yapılarak görüşme formuna son şekli verilmiştir.

3.5. Verilerin Toplanması

Araştırmada nicel ve nitel veri toplama teknikleri kullanılmıştır. Araştırmanın nicel verileri başarı testi ve tutum ölçeği kullanılarak elde edilirken, görüşme formu ile de nitel veriler elde edilmiştir. Öğrencilerdeki öğrenme düzeyleri ile davranış değişikliklerini ölçmek amacıyla “Başarı Testi”, “Tutum Ölçeği”, öğretmenlerin müze gezilerine ve müzelerde yapılabilecek etkinliklere yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla da “Görüşme Formu” kullanılmıştır.

Bu araştırma sonucunda ilgili literatür incelenmiş ve buna bağlı olarak yabancı ve Türkçe yayınlar (tez, makale, bildiri, kitap ve diğer bilimsel yayınlar) taranmış ve internet kaynaklarına ulaşılmıştır.

3.5.1. Deney Grubu Denel İşlem Materyalleri (Öğretme Durumları)

Denel işlem materyalleri hazırlanmadan önce ilgili kurumlardan izin alınmıştır. Bu süreçte: Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Ek 25), Milli Eğitim Bakanlığı (Ek26), Ankara Valiliği ile Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü (Ek 27) ve Anadolu Medeniyetleri Müzesi yetkililerinden araştırma için yasal izin alınmıştır (Ek 28). Araştırmada denel işlemleri gerçekleştirmek üzere araştırmacı tarafından öğretmen müze eğitim paketi hazırlanmıştır. Müze eğitim paketi hazırlanırken, önce alan uzmanları tarafından geliştirilen müze rehberleri, etkinlikler ve müzelerin eğitim birimleri tarafından, uygulanan programlar, müze eğitim paketleri incelenmiş ve değerlendirilmiştir. “*Müze eğitim paketi*” içerisinde, öğrencilerini müzeye götürmeyi isteyen bir sınıf öğretmeni için, yardımcı ve açıklayıcı birçok bilgi yaprağının yanında, müzede yapılacak etkinliklere ve müze gezisi sonrası sınıfta yapılacak uygulamalara ilişkin birçok çalışma yaprağı detaylı olarak yer almaktadır. Bir sınıf öğretmenin müze gezisini planlamasını ve verimli bir süreç geçirmesini sağlayacak bu bilgi yapraklarının dışında, öğrenciler için hazırlanmış bir müze rehberi de paketin içinde bulunmaktadır. Bu müze rehberi çoğaltılarak öğrencilere verildiğinde, öğrencilerin müze gezilerindeki verimliliğin ve öğrenmedeki etkinin artması amaçlanmıştır. Ayrıca bu paket içerisinde öğretmenin Sanat Etkinlikleri dersi kapsamında yapmayı planladığı müze etkinlikleri ve gezinin detayları anlatan ünite

ve günlük planlar ile örnek bir konu olarak “sikke”lere yönelik hazırlanmış resimler, bilgi yaprakları da bulunmaktadır. Sınıf öğretmeni sadece müze eğitim paketini kullanarak müze gezisi sürecini planlamanın önemini kavrayacaktır.

Öğretme durumları kapsamında ilköğretim 3. sınıf Sanat Etkinlikleri dersi öğretim programında yer alan “Müzedede Yaşadığım Duygular” ünitesi içindeki kazanımlarla ilgili planlı ve etkili bir müze gezisi için geliştirilen “müze eğitim paketi”ne göre; örnek ünite ve ders planı ile müze gezisi öncesi, müzedede ve müze gezisi sonrası yapılacak etkinlikler hazırlanmış ve paket oluşturulmuştur. Müze eğitim paketinin kullanımına ilişkin olarak sınıf öğretmeni bilgilendirilmiş ve müze eğitimi etkinliklerinin uygulanması için eğitilmiştir. Müze eğitim paketinin içerisinde müzeyi tanıtıcı kağıtlar, öğretmen ve öğrenci çalışma kağıtları, çeşitli etkinlikler, müze rehberi, ünite ve günlük planlar hazırlanmıştır. Planlar hazırlanmadan önce MEB tarafından hazırlanmış Sanat Etkinlikleri dersi eğitim kılavuz kitabı ve planları ile dergi ve kitaplarda yer alan daha önce uygulanmış örnek planlar da incelenmiştir.

Ünite planı ve ders planları hazırlanmadan önce ilköğretim 3. sınıflar Sanat Etkinlikleri dersi öğretim programında Müze Kültürü Öğrenme Alanı içerisinde yer alan “Müzedede Yaşadığım Duygular” ünitesinin kazanımları doğrultusunda programlı bir müze ziyareti için bir plan oluşturulmuştur. Müze eğitim paketinin içeriği, Sanat Etkinlikleri dersi hedefleri doğrultusunda öğrencilere ve öğretmene yönelik hazırlanmış olup öğretmenin programlı ve etkili bir müze ziyareti süreci geçirmesi için planlanmıştır. MEB Sanat Etkinlikleri dersi program kılavuzunda yer alan öğrenme alanı, tema, kazanımlar, etkinlikler, açıklamalar ile ölçme ve değerlendirme bölümleri aynen yer almıştır (Ek 29).

Ünite planında konunun adı, müze gezisi öncesi ısınma egzersizleri, müzedede herhangi bir eserin detaylı anlaşılmasını sağlamak için eserin bağlamsal yorumu ile ilgili sorular, öğretmen için müze gezisi öncesi, müzedede ve müze gezisi sonrası yapılacak hazırlıklar detaylı olarak verilmiş, öğretme sürecinde yapılacak çalışmalar detaylı olarak anlatılmış, etkinlik örnekleri, düşünceler ve kazanımlara yer verilmiştir. Bu planda müzeleri Sanat Etkinlikleri dersinde etkili bir şekilde kullanabilmeyi sağlayacak *müze eğitim paketinin* etkinliklerine önem verilmiştir. Bu etkinlikler sonucunda sadece Sanat Etkinlikleri dersinde değil tüm derslerde

müzelerden daha etkili ve verimli yararlanabilmek için programlı bir gezi süreci planlamanın ne derece önemli olduğu üzerinde durulmuştur.

Dersin günlük planlarında konunun ve dersin adı, sınıf, süre, öğrenme alanı, ünite adı, temel beceriler, kazanımlar, materyaller, kaynak, ön hazırlık, süreç, etkinlik değerlendirme ve ders dışı etkinlikler (araştırma inceleme) yer almıştır. Ders planlarında yer alan etkinlikler, öğrencilerin 3. sınıf Sanat Etkinlikleri dersi geleneksel ders programında yer alan kazanımlara bağlı kalarak yeniden şekillendirilmiş ve öğrencilerin temel becerileri elde edebilmesi göz önüne alınarak detaylı bir şekilde planlanmıştır. Müzelerin bir kaynak olarak kullanılması, programlı ve etkili bir müze gezisi süreci ve buna bağlı olarak *müze eğitim paketinin* bu sürecin temelini oluşturarak öğretmenlerce kullanılması için ünite ve ders planı hazırlanmasında MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın Sanat Etkinlikleri dersi için hazırlattığı ünite, ders planı ile daha önce bu konuda yapılmış araştırma örneklerinden yararlanılmıştır.

Öğretme durumları kapsamında 3. sınıf Sanat Etkinlikleri dersi öğretim programında yer alan “Müzedeki Yaşadığım Duygular” ünitesine ilişkin kazanımları kapsayan bir “müze rehberi” hazırlanmıştır. Bu rehberin içerisinde çeşitli oyunları içeren çalışma yaprakları, çocukların müzedeki eserleri daha detaylı incelemelerini sağlamak için bir büyüteç, boya kalemleri, silgi, gidilecek müzeyi tanıtan yapraklar bulunmaktadır. Müze rehberi öğrencilerin müzedeki eserleri rahatça çizim yaparak, çalışma yapraklarını rahatça doldurmaları için bir dosya içerisine yerleştirilmiştir. Bu dosyaların kalın kartondan olması öğrencilerin bu dosyaları altlık olarak da kullanmalarına olanak sağlamıştır. Kız öğrenciler için pembe ve üzerinde bebek resimleri olan dosyalar seçilirken, erkek öğrenciler için üzerinde araba ve değişik sporlara ait resimlerin olduğu dosyalar seçilmiş ve öğrencilere dağıtılmıştır. Öğrencilerin müze rehberlerinin içerisindeki kağıtları sorunsuz olarak dağıtmadan kullanabilmeleri için, her birine kağıt maşası dağıtılmıştır. Ufak bir detay gibi görünen bu durum, yaşça küçük olan öğrenci gruplarında birçok sıkıntıyı da ortadan kaldırmaktadır. Ayrıca ders içeriğine uygun olarak drama için öğrencilerin heyecanlarının arttırılması için çeşitli kostümler, uygulama çalışması için kil ve konuya uygun olarak öğrencilerin sınıfta büyüteçleri ile incelemesi için 300 adet eski para temin edilmiştir.

Hazırlanan etkinliklerde 3. sınıf öğrencilerinin fiziksel ve ruhsal gelişimleri ile kültürel ve ekonomik durumları da dikkate alınmıştır. Ayrıca okulun, çevrenin, ders ve ders dışı ortamın durumu da etkinliklerin hazırlanmasında belirleyici olmuştur. Öğretme durumları, derslerin içerikleri, bazı materyaller ve örnek sanatsal çalışmalara da yer verilmiştir. Etkinlikler öğrenme ortamı, gidilecek müze, teknik araç gereç, süre ve okul özellikleri dikkate alınarak oluşturulmuştur.

3.5.2. Deney Grubunda Uygulanan Denel İşlemler (Araştırmanın Uygulanması)

Araştırma, Ankara ili Şehit Ordonat Üstçavuş Mahmut Özdemir İlköğretim Okulu, 2007–2008 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde aynı okulun 3-C ve 3-E sınıftaki öğrencileri ile uygulanmıştır. Uygulamaya başlamadan önce, okulun yöneticileri (müdür, müdür yardımcıları) ve uygulamanın yapılacağı 3-E sınıfının öğretmeni ile müzelerden planlı ve etkili bir şekilde faydalanmayı sağlayacak programlı bir müze gezisi süreci için hazırlanmış etkinlikleri içeren “*Öğretmen Müze Eğitim Paketi*” hakkında görüşülmüş ve konu hakkında bilgilendirilmişlerdir. Müze eğitim paketinin içerisindeki hazırlanmış etkinlikler ile çocuklar için hazırlanan *müze rehberi*, deney grubu 3-E sınıfı öğretmene ilginç gelmiştir. Ders öğretmeni daha önce böyle birşeyi duymadığını ve uygulamak için şimdiden heyecanlandığını dile getirmiştir. Daha sonra uygulamaların yapılacağı sınıfların öğretmenleri ile araştırmanın başlayacağı tarih tespit edilmiş ve uygulama programı onlarla birlikte belirlenmiştir. Çalışmanın başlayacağı tarih olarak 17.03.2008 tarihi programa uygun olarak tercih edilmiş, çalışmanın bitimi ise 09.05.2008 tarihi olarak kararlaştırılmıştır. Uygulama, belirtilen tarihte başlamıştır ve belirtilen tarihte tamamlanmıştır.

Uygulama başlamadan bir hafta önce, deney grubu için uygulamaya gönüllü olan sınıf öğretmeni, öğrencilerini Sanat Etkinlikleri dersinde müzelerin bir öğretim kaynağı olarak kullanımı ve buna bağlı olarak müze eğitim paketi içerisinde öğrenciler için hazırlanmış *müze rehberine* göre planlanmış öğretim etkinlikleri konusunda bilgilendirmiş ve öğrencilerin bu konudaki sorularını cevaplamıştır. Öğrencilere müzelerin Sanat Etkinlikleri dersi ve diğer tüm dersler için etkili

kullanımını anlatmak amacıyla nasıl kullanılabileceği ve buna bağlı olarak müze gezisi öncesi yapılacak hazırlıkların, müze gezisi sürecini ve geziden sonra yapılabilecek etkinliklerin neleri kapsadığı ile ilgili gerekli bilgilendirmeleri yapıldıktan sonra ünitenin genel konusu sunulmuş, sonra ilk hafta yapacakları etkinlikler hakkında bilgi verilmiştir. Öğretmenin bunu yapmasındaki amaç, küçük yaştaki öğrencilerin derse hazırlıklı gelmelerini sağlamak olmuştur. Öğrencilere yapılan tüm açıklamalarda bilgilendirmeler onların yaş seviyeleri göz önüne alınarak ve sıkmadan yapılmıştır.

Öğrencilerin ilk hafta yapılacak çalışma hakkındaki ön bilgileri soru-cevap yöntemiyle saptanmaya çalışılmış ve çalışma ile ilgili görüşleri ve onları nelerin daha çok heyecanlandığı anlamaya çalışılmıştır. Çalışmaların, kimi zaman grup olarak, kimi zaman da bireysel olarak yapılmasını öneren sınıf öğretmeni, bu yaş seviyesindeki (9 yaş) çocukların kavrama düzeylerine yönelik çalışmalarda faydalı bilgiler vermiştir. Fakat öğrencilerin çoğunluğu grup olarak çalışmak istediklerini belirtmişlerdir. Öğrencilere grup çalışmalarında yapacakları görevler ve grubun içerisindeki kişilerin rolleri hakkında bilgi verilmiştir. Denel işlemlere ilişkin olarak “Müzede Yaşadığım Duygular” ünite başlığı detaylı olarak ele alınmış ve nasıl uygulandığı hakkında bilgiler aşağıda detaylıca verilmiştir. Buna göre:

Sanat Etkinlikleri Dersi “Müzede Yaşadığım Duygular” Ünitesi Denel İşlemleri

Uygulamada yapılacak denel işlemler başlamadan önce *müze eğitim paketi* incelemesi için ders öğretmenine verilmiştir. Daha sonra müze eğitim paketi içerisinde Sanat Etkinlikleri dersi kazanımlarına uygun olarak hazırlanan etkinlikler ders öğretmeni ile karşılıklı görüşülerek; öğretmenin tüm paketi müze gezisi sürecinde etkili ve verimli kullanması için ders öğretmeni bilgilendirilmiş ve soruları yanıtlanmıştır. Müze eğitim paketi basılarak, bir kitapçık şeklinde ders öğretmenine verilmiş ve süreç boyunca elindeki müze eğitim paketini kullanacağı belirtilmiştir.

Uygulamanın “Müzede Yaşadığım Duygular” ünitesine ilişkin olarak ilk hafta yapılacak denel işlemler öncesi ders öğretmeni tarafından, öğrencilerin “müze nedir?”, “müze çeşitleri nelerdir?”, “tarihi eser, arkeoloji” konularıyla ilgili ön hazırlık yapmaları sağlanmıştır. Birinci derste sınıf, ders başlamadan önce

hazırlanmıştır. Bu amaçla sınıfa çeşitli tarihi eserlerin kopyalarından oluşan heykellerden (Anadolu Medeniyetleri Müzesi içerisinde bulunan tarihi eserlerden) örnekler getirilmiş, sınıf yazı tahtasına ders öğretmeni tarafından dersten önce tarihi dönemler (Paleolitik Çağ, Neolitik Çağ, Kalkolitik Çağ, Eski Tunç Çağı, Asur Ticaret Kolonileri Çağı, Eski Hitit Çağı, Frig Krallığı, Urartu Krallığı ile Lidya Uygarlığı gibi) eski uygarlıkların isimleri yazılmıştır. Öğrencilerin sınıfa öğretmenden önce girdikleri zaman dikkatlerini çekmesi amaçlanmıştır. Tüm tarihi çağları öğretmek amaçlanmadığından sadece tahtada yazılan dönemlerin çocukların hafızasında yer etmesi amaçlanmıştır. Sınıfa her giren öğrenci önce tahtanın önünde durarak yazılanları anlamaya çalışmış ve tahtada yazılanlarla ilgilenmiş ve meraklanmıştır. Öğrenciler sınıfa ilk girdiklerinde tahtada yazan bilgilere odaklanmış ve merakla okumaya başlamışlardır. Dersin ilk saatinde ders öğretmeni masasının üzerindeki kopya eserleri tek tek poşetlerinden çıkarıp öğrencilere göstererek (4-5 dakika) merak uyandırmıştır. Öğrenciler heyecanlı ifadelerle eserlere olan ilgilerini belli etmişlerdir. Öğretmen eserleri gösterirken “bu eserleri daha önce hiç gördünüz mü ?” “Acaba bunlar nedir?” diye sormuş, öğrenciler ise görmediklerini belirtmişlerdir. Daha sonra “geçmiş zaman uygarlıkları denilince aklınıza ne geliyor?” diye sorulmuş, öğrencilerden geçmiş ve bugün arasında bağ kurmaları istenmiştir. Öğrenciler; geçmiş zaman denilince eski insanların kıyafetlerinin, evlerinin, eşyalarının, olaylarının, yemeklerinin akıllarına geldiğini söylemişlerdir. Ders öğretmeni öğrencilerden, geçmiş zamanlarda insanların nasıl ve nerelerde yaşamış olabileceklerine ilişkin görüşlerini dinledikten sonra bilgiler vermiştir. Öğrencilerin çok eski zamanları konuşurken, “zaman” kavramını da algılamalarını sağlamaya çalışmıştır. Çünkü öğrenciler aynı dönem içerisinde Hayat Bilgisi dersinde “Dün, Bugün ve Yarın” ünitesini de işlemektedirler. Sınıf öğretmeni, yazının bulunuşu anlatırken yazı tabletlerinin kopyalarını öğrencilere göstererek tüm bu gelişimlerin uzun zaman içerisinde olduğunu aktararak “müze” kavramına giriş yapmıştır. “Müze nedir?”, “Neden müzeler vardır?”, “Neden koleksiyon yaparız?”, “Müzeler ne işe yarar?”, “Müzelerin içerisine herşey koyulabilir mi?”, “Yoksa belli koleksiyonlar belli müzelere mi konulur?”, “Arkeologlar ne iş yaparlar?”, “Geçmiş insanların yaşamlarını neden öğrenmeliyiz?”, “Müze çeşitleri nelerdir?”, “Tarihi eser nedir?” gibi soruları öğrencilerle tartıştıktan sonra, öğrencilerinden “*müze*”nin tanımını

defterlerine yazmalarını ve tekrar söylemelerini istemiştir. Öğrencilerin yaşlarının küçük olması sebebiyle ders öğretmeni “*zaman*” kavramının çocuklarda netleşmesi ve geçmiş zamanla günümüz arasında bağ kurmalarını sağlamak amacıyla yukarıdaki tüm soruların cevaplarını öğrencilerin seviyesine uygun olarak tekrar vermiştir. Müzelerin, sadece eski eserleri görüldüğü mekânlar olmadığı, insanları da eğiten birer kurum olduklarını öğrencilerin ifade etmeleri için uyarıcı sorular sorarak, müzelerin bizlere birçok şeyi öğrettiğini ve bizleri eğittiğini ifade ederek öğrencilere farklı bir bakış açısı kazandırmayı hedeflemiştir. Kimlerin koleksiyon yaptıklarını sormuş ve ne koleksiyonu yaptıklarını anlatmalarını istemiştir. Öğrencilere koleksiyon yaparlarken zevk alıp almadıklarını sorarak, çeşitli koleksiyon örneklerini vermiş ve öğrencilerin duygularını anlatmalarını istemiştir. Ders öğretmeni *bakmakla, görmek* arasındaki farkı öğrencilerin anlamasını sağlayacak örnekler vermiş ve bu farkı kavramalarını sağlamıştır. Koleksiyon yapmanın faydaları ve bizlere kazandırdıkları ortaya çıkan fikirlerle sınıfla paylaşılmıştır. Koleksiyonların, nesnelerin özelliklerine göre sınıflandırılmış bir bütün olduğunu anlatarak, müzelerin içindeki koleksiyonların çeşitlerine göre isimlerini aldıklarını kavratmıştır. Arkeoloji müzesi, etnografya müzesi, tabiat tarihi müzesi, açık hava müzesi gibi müze çeşitleri üzerinde durmuştur. Daha sonra gidilecek müzenin arkeoloji müzesi olması sebebiyle arkeoloji müzesinin üzerinde biraz daha fazla durmuştur. Müzelerin çeşitlerini öğrencilerin bulmaları için çeşitli sorular sormuştur. Ders öğretmeni Arkeoloji müzesindeki eserlerin nereden geldiğini sorarak, öğrencilerin düşüncelerini dinlemiştir. Müzelerin işlevlerinin, eserleri toplamak, sergilemek, saklamak, belgelemek dışında, eğitim işlevinin de olduğunun üzerinde daha fazla durmuş, öğrencilerle sınıf içerisinde bu konu ayrıca tartışılmıştır. Öğrencilere çok fazla teknik bilgi vermeden, onları sıkmadan genel kavramlar üzerinde yoğunlaşmıştır. Ders öğretmeni bugünüümüzü anlamada, geçmişimizi öğrenmemizin önemi üzerinde ısrarla durarak, insanın gelişimini aktararak gelecekle ilişkilendirme yapmıştır. Meraklı olmanın önemi üzerinde durarak, merakın insanla ilgili gelişmelerde ne derece etkili olduğunu, bilimin gelişmesine etkisini, şimdiki insanların da yaşamlarının gelecekteki insanlar için önemini vurgulayarak, kültürel mirasın zamanlarla ilişkilendirilmesini sağlamıştır. Dersin sonunda, öğrencileri kopya heykelleri incelemeleri için dörtlü gruplara ayırmıştır. Öğrencilerden öğretmen masasının

yanına gelerek heykelleri ellerine almaları ve dokunarak incelemeleri istenmiştir. Eski içki kapları, yazı tabletleri, eski paralar, ana tanrıça heykeli, testiler, Hitit Güneşi gibi tıpkı heykeller öğrenciler tarafından elle dokunulup, merakla ve heyecanla incelenmiştir. Öğrencilerin heykellere dokunduktan sonra fikirlerini grup içinde birbirleriyle paylaşmaları istenmiştir. Bu derste, öğrencilere Sanat Etkinlikleri dersinin “müze koleksiyonlarının özelliklere göre sınıflandırılmış eserlerin bütünü olduğunu kavrar” kazanımı kavratılmaya çalışılmıştır (Ek 30).

İkinci haftaki dersin başında, ders öğretmeni elinde büyük bir sepetle sınıfa girmiştir. Bu derste, “müze” kavramına çocukların ısınması için, “Zaman Kapsülü” ısınma egzersizi oyun şeklinde oynanmıştır. Öğretmen, öğrencilerine çok özel çocuklar olduklarını ve bir görev için seçildiklerini söylemiştir. Sınıfı 6 gruba ayırmıştır. Öğrencilere, görevlerinin, günümüzden 200 yıl sonraki çocuklara birşeyler göndermek olduğunu söylemiştir. Hazırladıkları zaman kapsülünün gelecekteki insanlar tarafından açılacağını da ekleyerek, öğrencilerde heyecan uyandırmıştır. Öğrenciler, kapsül açıldığında bugünkü insanların yaşamlarını gelecekteki kuşaklara gönderilmiş nesnelerle nasıl anlatabilecekleri hakkında bilgilendirilmiştir. Zaman kapsülü olarak büyük bir sepet hazırlanmış ve bu sepetin zamanda yolculuğa çıkarak 200 yıl sonrasına gideceğini söylenmiştir. Grupların birlikte oturması sağlanarak, günümüz yaşantısını anlatan nesneleri çizmeleri söylemiştir. Sınıf öğretmeni her gruptan 7 nesne koymalarını ya da çizmelerini istemiştir. Fakat zaman kapsülünün boyutlarını hatırlatılarak, kapsüle koyulacak bu nesnelerin bir kitabın boyutunu geçemeyeceği söylenmiştir ve “nesne” kavramının ne anlama geldiği öğrencilere tekrar hatırlatılmıştır. Öğretmen, dağıtılan kâğıtlara öğrencilerden istedikleri nesneleri yazmalarını ya da yanına isterlerse resimlerini de yapabileceklerini söylemiştir. Her gruptan zaman kapsülüne atmak için bir kâğıt alacağını belirten öğretmen, gruplardaki öğrencileri günümüz kültürünü en iyi anlatan nesneleri yazmaları konusunda cesaretlendirilmiştir. Koyulacak nesnelerin yazı içerikli (mektup...vb. gibi) nesneler olamayacağı hatırlatılmıştır. Öğrencilerin heyecanlanmaları sağlandıktan sonra kendi aralarında 10 dakika düşünmeleri ve tartışmaları için zaman verilmiştir. Öğrenci gruplarını dolaşan öğretmen, öğrencilere gerekli yerlerde yardımcı olmuştur. Öğretmen gruplara son olarak istedikleri birşeyi daha koyabileceklerini, söyleyerek çocuklardaki heyecanı perçinlemeyi

amaçlamıştır. Öğrenciler istedikleri bir nesneyi 8. nesne olarak eklemişlerdir. Sürenin bittiği öğrencilere söylenmiş ve kâğıtlarını zaman kapsülüne koymaları istenmiştir. Ders öğretmeni 200 yıl yaşayan insanların bu kapsülü biraz sonra açacaklarını ve günümüz insanların yaşamları hakkında bilgi sahibi olacaklarını söylemiştir. Daha sonra öğrencilere gözlerini kapayarak günlerin hızla gelip geçtiğini hayal etmelerini ve 200 yıl sonraya gittiklerini hayal etmeleri istenmiştir. Öğrencilere “Şimdi sizler 200 yıl sonraki bir okulun sınıfındaki öğrencilersiniz. Ve sizlere 200 yıl önceden gönderilen zaman kapsülündeki sırları öğrenmek için hazır mısınız?” diyerek öğrenciler güdülenmiştir. Zaman kapsülünde 200 yıl önceki çocukların gönderdikleri mesajları açmaları için öğrencilerden yardım istenmiştir. Her gruptan bir öğrenci bir kâğıt çekmek için tahtaya çıkmıştır. Kâğıtlarını alıp gruplarına götüren öğrencilerden kâğıtları 3 dakika incelemeleri ve geçmiş insanların yaşam biçimlerini yorumlamaya çalışmaları istenmiştir. Her grubun öğrencilerden, ellerindeki nesnelerin insanların yaşamlarına dair neler anlattıklarını söylemelerini ve sınıfla bunları paylaşmaları istenmiştir. Öğrencilerden 200 yıl önceki yaşam hakkında beyin fırtınası yapmaları istenirken, gelecek kuşaklarda da bilim ve teknolojinin ne derece önde olduğunu ve geliştiğini de anlamaları ve hayal güçlerini kullanmaları sağlanmıştır. Bu etkinlik sonunda o toplumun yaşam biçimleri hakkında tartışmalar yapılmıştır. Bu egzersizle öğrencilerin zaman dilimlerini daha iyi anlamaları ve müzelerdeki nesnelerinde aynı amaçla sergilenerek bizleri eğittiği ve gelecek kuşakların kültürlerinin şekillenmesinde çok önemli rol oynadıkları söylenmiştir. Dersin sonunda ders öğretmeni onlarında bir müzeye gideceklerini ve oradaki nesnelerden geçmişteki yaşamda insanların nasıl yaşadıklarını anlayabileceklerini söylemiştir. Bu ısınma egzersizinden, çocukların oynarken zevk alıp almadıkları sorulmuş, duygu ve düşünceleri dinlenmiştir. Bu derste Sanat Etkinlikleri dersinin 12. kazanımı “müzedeki eserlerin belirli duygu, düşünce ve durumları yansıttığını ifade eder” kazanımı kavratılmaya çalışılmıştır (Ek 31).

Üçüncü haftadaki derste, ders öğretmeni ile görüşülerek müze eğitim paketinde daha önce planlandığı üzere çocukların ilgisini çekebilecek bir uygarlığın detaylı bir şekilde öğrenilmesine karar verilmiştir. Ders öğretmeni öğrencilerle şu anda Hayat Bilgisi dersinde Bilinçli Tüketici ünitesi ile “Dün, Bugün Ve Yarın” ünitesini işlediklerini bu sebeple sikkelerin çocukların ilgisini daha çok çekeceğini

söylemiş ve öğrencilere ilk parayı bulan Lidya Uygarlığı'nın anlatılmasına karar verilmiştir. Bu sebeple dersten önce sınıf ortamı ders öğretmeni tarafından hazırlanmıştır. Eski uygarlıkların nerelerde yaşadığını gösteren bir harita, Lidya Uygarlığı'na ait sikkeleri ve heykelleri gösteren kartpostallar, kopya heykeller ve resimler ile sınıfta yapılacak drama çalışması için heyecanı arttıracak düşünülen kostümler hazır bulundurulmuştur. Öğrencilerin tek tek inceleyebilecekleri kadar çok sayıdaki kartpostallar (40 adet) öğretmen masasında hazır bulundurulmuştur. Öğrencilerden daha önce hazırlamaları istenilen Lidya Uygarlığına ilişkin araştırma ödevlerini çıkarmaları istenmiştir. Ders öğretmeni derse başlamadan önce, birinci dersteki “müze”ye ait kavramları kısaca tekrar etmiştir. Gidilecek müzeyi gösteren fotoğraflar, müzede sikkelerden başka görebileceğimiz tarihi eserleri gösteren fotoğraflar da tahtaya asılmıştır. Öğrencilerden yaptıkları araştırmalarla ilgili bilgileri sınıfla paylaşmaları istenmiştir. Gidecekleri Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nin bir arkeoloji müzesi olmasından dolayı arkeoloji müzelerinin tanımı üzerinde tekrar durulmuştur. Öğrencilere özellikle müzelerin belli koleksiyonları topladıklarını kendi içlerinde de eserleri belli dönemlere göre düzenleyip, sergiledikleri hatırlatılmıştır. Bu doğrultuda ders öğretmeni öğrencilere “Geçmiş zamanlarda sizce insanlar nasıl alışveriş yapıyorlardı?”, “Alışveriş için neler kullanıyorlardı?” sorularını yöneltmiş ve öğrencilerden tek tek düşüncelerini sınıfla paylaşmalarını istemiştir. İnsanların geçmiş zamanlarda para bulunmadan önce değiş tokuş yaptığını, belli nesneleri vererek karşılığında başka şeyler aldıklarını, karşılıklı soru cevaplarla anlatmaya çalışmıştır. Ders öğretmeni çok eski zamanlarda yaşayan bir insanın nasıl alışveriş yapabileceğini o zamana giderek canlandırmaya çalışmıştır. Öğrencilere değiş tokuş yapan insanların değerli nesnelerin alınışında karşılığında verdikleri nesnelerinin de değerinin artması gerektiğini, zamanla bu nesnelerin bazen çok büyük olabileceğini ya da taşınmaz olduğunu vurgulayarak “değiş tokuş” yapmanın adının “takas” olduğunu vurgulamıştır. Diğer bir adının da “Trampa” olduğunu ayrıca eklemiştir. Öğrencilere “Ben bugün bir televizyon almak istesem sizce kaç kilo buğday vermem gerekir?” diyerek öğrencilerin görüşlerini dinlemiştir. Bunun için çok fazla buğday almanın ve taşınmasının çok zor olduğundan bahsetmiş, eski insanların yaşadıkları bu zorlukları gözlerinde canlandırmalarını istemiştir. Daha sonra öğrencilere “Sizce bu zorluğun giderilmesi için insanların alışverişini kolaylaştırmak için ne icat edilmiş

olabilir?” diyerek, paranın alışverişteki yeri ve öneminden bahsetmiştir. “Para sizce ilk defa nerede ve kimler tarafından bulunmuştur?” sorusu ile çocukların cevap vermelerini beklemiş ve öğrencilerden harita üzerinde bunu bulan uygarlığın adını ve nerede yaşadıklarını göstermelerini istemiştir. Parayı bulan uygarlığının Lidyalılar olduğunu söyleyen öğrencilere, Türkçe dersinde işledikleri bir konuyu hatırlatarak yazıyı bulan uygarlığın da Sümerler olduğu hatırlatılmıştır ve iki ders ilişkilendirilmiştir. İnsanlar için parayı taşımanın kolaylığı ve alışverişlerde sağladığı kolaylıklar anlatıldıktan sonra Lidya Uygarlığı’nın başkenti ve yaşam tarzı ile ilgili detaylı ve anlaşılır bilgiler verilmiştir. Lidya Uygarlığı’nın krallarının özellikleri, hangi alanda ilerledikleri anlatılmıştır. Kralları Karun’dan bahsederken ders öğretmeni elinde duran bir bohçadaki 300 adet eski parayı elinde sallayarak “Sizlere Karun’un hazinesini getirdim” diyerek öğrencileri meraklandırmış ve sınıfın en görülen yerine bir kumaş sererek paraları yukarıdan dökmeye başlamıştır. Sınıftaki tüm öğrenciler ayağa fırlamış ve heyecan dolu seslerle meraklanmışlardır. Burada öğrencilerden eski para örneklerini daha sonra inceleyebileceklerini söyleyerek derse devam etmiştir. Öğretmen paranın o zamanki adının “sikke” olduğu, genellikle altından basıldığını ve sikke basma teknikleri hakkında kısaca bilgiler vermiştir. “Sikkelerin üzerinde neler gizli biliyor musunuz?” diyerek, sikkelerden kimi zaman haberleşmenin önemini, kimi zaman hangi kralın başta olduğunu, uygarlıkların nasıl bir mimariye sahip olduklarından nerede basıldığına kadar birçok şey öğrenebileceğimizi söylemiştir. Yani sikkelerin birer iletişim aracı olduklarını vurgulamıştır. “Kâğıt para ile sikkeler arasındaki farklar nelerdir?” sorusu ile, sikkelerin hangi malzemeden yapıldığı üzerinde durulmuştur. Böylece çeşitli madenlerden yapılan sikkelerin çağlar boyu kalıcılıklarını nasıl sağladıklarını ve sikkelerde Lidya’lıların sembollerinin aslanbaşı ya da aslanpençesi olduğunu aktarmıştır. Dolayısıyla sembollerin aslında bir kavramı simgelediklerini ve Lidya’lıların sembolünün de *gücü* simgelediği vurgulanmıştır. “Tapınak, darp etmek, darphane, trampa, takas, Sardes, Karun” gibi işlenen uygarlığa ait kavramlar genel olarak verildikten sonra, müzede bu sikkelerin gerçeklerini göreceklerini ve tüm bu bilgileri yerinde görerek öğreneceklerini belirtmiştir. Dersin bu bölümü bittiğinde ders öğretmeni “size bir sürprizim var” diyerek, daha önceden hazırlanan “müze rehber”lerinin konulduğu dosyaları masanın üzerine koymuştur. Erkek öğrencilere

onların ilgisini çekebileceği düşünölen araba resimli dosyalardan, kızlara ise pembe bebek resimli dosyalardan hazırlanmış 38 adet müze rehberi, öğrencilere dağıtılmıştır. Bu rehberlerin içindeki büyüteçleri öğrencilerin çıkarmaları istendikten sonra, 10 dakika müze rehberlerini incelemeleri için zaman verilmiştir. Ardından öğrencilere, yere saçılan eski paraları ellerine alarak dokunmaları ve büyüteçleri ile inceleyebilecekleri söylenmiştir. İncelerken üzerlerinde verdikleri mesajları anlamaya çalışmalarını ve dokunarak metallerdeki dokuları hissetmeleri söylenmiştir. Öğrencilere bu dosyaların onlar için hazırlandığını ve her birinin müze gezisinde onların ne işine yarayacağını, bir dahaki derste konuşacaklarını söyleyerek öğrencilerin merakı giderilmiştir. Elllerinde büyüteçleri olan öğrenciler, paraları inceledikten sonra eski sikkelere ait fotoğraf ve eserleri de tahtada gruplar halinde kargaşa olmadan incelemişlerdir. Bu sayede öğrencilerin nesnelerin ayrıntılarını fark etmeleri sağlanmıştır. Sanat Etkinlikleri dersinde müzedeki nesnelerin belli duygu düşünce ve durumları yansıttığını ifade etme, müzedeki nesnelerin ayrıntılarını fark etme kazanımları doğrultusunda, öğrencilerden ellerine aldıkları paralarla ilgili sınıftaki arkadaşlarıyla düşöncelerini paylaşmalarını istenmiştir (Ek 32). Ders öğretmeni, drama çalışması için bir sonraki dersin Hayat Bilgisi olduğunu söylemiştir. Bu derste alışveriş konusunu işledikleri için Zaman Kapsölü oyununda oluşturulan aynı 6 grubun, drama yapacaklarını belirtmiştir.

Araştırmacı, sınıf öğretmenine bir sonraki derste drama etkinliklerini izlemek istediğini belirtmiştir. Öğretmenin olumlu cevabı ile araştırmacı derse gözlemci olarak katılmıştır. Hayat Bilgisi dersinin izlenmesi, programlı bir müze ziyareti için geliştirilen müze eğitim paketini kullanan, müze etkinliklerini programlamanın önemini kavrayan ve edindiği bilgileri müfredattaki diğer derslerle ilişkilendirebilen bir öğretmenin görülmesi bakımından önemli görölmüştür. Gözlenen Hayat Bilgisi dersinin içeriği de aşağıda ayrıca verilmiştir.

Ders öğretmeni Hayat Bilgisi dersinde, öğrencilerden sikkelerin kullanıldığı çağlara giderek alışveriş konusunu dramatize etmelerini istemiştir. Öğrencilerin yaşlarının küçük olmasından dolayı çeşitli kıyafetlerin onların ilgisini çekeceği ve onları heyecanlandıracağı düşünölmüştür. Bu sebeple grupların heyecanlarını, isteklerini ve ilgilerini arttırmak için çeşitli kostümlerden isterlerse oyunlarında faydalanabilecekleri belirtilmiştir. Öğrenciler bir önceki derste işledikleri Lidya

Uygarlığı'ndan ve sikkelerden etkilenecek oyunlarının konusunu bu yönde belirlemişlerdir. Öğrenciler anlık gelişen konu içerisinde geçmiş zamanlara giderek alışverişte ilk paranın kullanılışını canlandırmışlardır. Öğrenciler sınıfta bulunan kral taçlarını, maskeleri, eski paraları ve kumaşları istedikleri gibi dramatize ettikleri konuya uyarlamışlardır. Yapılan bu ders, Hayat Bilgisi dersindeki “Dün, Bugün ve Yarın” ünitesi kazanımları ile ilişkilendirilmiştir (Ek 33).

Aynı hafta içerisinde sınıf öğretmenine, işledikleri konulardan esinlenerek Görsel Sanatlar dersinde resim çalışması yaptırılabilceği söylenmiştir. Sınıf öğretmeni bu fikri çok beğenmiş, bunu uygulayarak Görsel Sanatlar dersinde, sınıf öğrencilerini yapılacak sanatsal çalışma için heyecanlandırmış ve güdülemiştir. Ders öğretmeni, elinde Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nden temin edilen 30 kadar kartpostalla gelmiştir. Müzedeki eserlerin fotoğraflarından oluşan bu kartpostallardan istedikleri bir tanesini grup olarak seçmeleri söylenmiştir. Bunun için öğretmen, öğrencileri öncelikle 5 ile 6 kişi olmak üzere gruplara ayırmış ve grupları dolaşarak elindeki kartpostalları göstermiştir. Gruplara resmini yapmak istedikleri bir kartpostalı seçmelerini söylemiştir. Gruplar hangi kartpostalı seçeceklerine karar verdikten sonra, kartpostalı öğretmenlerine vermişlerdir. Sınıf öğretmeni sınıfta oluşan toplam 7 grup için tahtayı 7 eşit parçaya ayırmış ve her grubun kartpostalını tahtadaki o bölüme yapıştırmıştır. Kartpostalın altına eserin adını yazmış ve öğrencilerin arasına tahtaya kalıp kartpostalları yakından inceleyebileceklerini düşünerek, yüksekliğini öğrencilerin boyuna göre ayarlamıştır. Öğrencilerden, büyüteçlerini, kâğıtlarını, boyalarını hazırlamaları istenmiştir. Ders öğretmeni, öğrencilere baktıkları eserleri bir müze içerisinde düşünmelerini ama seçtikleri objeyi ön plana çıkarmalarını istemiştir. Öğrencilerden esere dikkatli bakmaları ve bu nesneyi hayal ettikleri bir müzede canlandırarak çizmeleri ve renklendirmeleri istenmiştir. Öğrencilere müzeye gidecekleri zaman bütün bu nesnelerin gerçeklerini göreceklerini söyleyerek onların heyecanlanmasını sağlamıştır. Öğrencilere, detayları görmek ve incelemek için ellerine büyüteçlerini alarak istedikleri zaman tahtada kendi gruplarına ait kartpostalı inceleyebilecekleri söylenmiştir. Çalışma başladığı anda, sınıf ortamına bir dizüstü bilgisayar getirilerek öğrencilerin klasik müzik eşliğinde çalışmalarına devam etmeleri istenmiştir. Öğrencilere çalışmalarında özellikle kuru boya veya pastel boyayı tercih etmeleri önceden söylenmiştir.

Çocuklara hayal etmelerini ve seçtikleri nesneye bir anlam yüklemelerini söyleyen ders öğretmeni, özellikle kağıt boyutunu büyük tutmuştur. En küçük kağıt boyutu 35x25 cm. ile en büyüğü 35x50 cm.'dir. Ders öğretmeni çalışmalarını bitirip yeni çalışmalar yapmak isteyen öğrenciler için yedek kâğıt ve boyaları yanında getirmiştir. Gruplardaki öğrencilere resmini yaptıkları eserlerin daha sonra müze içerisinde nerede olduklarını bulmalarını isteyeceğini söyleyen öğretmen, öğrencilere bu nesnenin gerçek boyutunu, müzede nerede ve nasıl sergileniyor olabileceğini hayal etmelerini söylemiştir. Öğrenciler yaptıkları çalışmadan son derece keyif aldıklarını belirterek yerlere oturarak çalışmalarına devam etmek istediklerini söylemişlerdir. Daha sonra öğretmen, herkesin resminin sergileneceğinden, resimlerinin sağ alt köşesine isimlerini yazmalarını unutmamalarını hatırlatmıştır. Öğretmen, öğrencileri rahatsız etmeden düzenli aralıklarla onların yanına giderek onları güdülemiş, cesaretlendirmiş ve gerekli önerilerde bulunmuştur. Öğrencilerine sık sık özel çocuklar olduklarını söyleyen ders öğretmeni, her birinin hayallerinin ne kadar değerli olduğunu söyleyerek onların kendilerine güvenmelerini sağlamıştır. Yapılan her uygulamada olduğu gibi sınıf içerisinde bulunan kaynaştırma öğrencisi ile özel olarak ilgilenilmiştir. Özellikle sınıf içi çalışmalarda ilgisiz olan öğrencilerin bu derslere ve etkinliklere aktif olarak katılması için grup içerisinde onlar onore edilerek özel görevler verilmiştir. Çalışmalar bittikten sonra tahtadaki kartpostalların altına resimler asılarak eser ile arasındaki ilişki öğrencilerle birlikte tartışılmış, onların yaptıkları çalışmaları yorumlayarak duygu ve düşüncelerini ifade etmeleri sağlanmıştır (Ek 34).

Dördüncü haftadaki derste, öğretmen öğrencilere müze rehberlerini çıkarmalarını ve o derste müze rehberlerini detaylı inceleyeceklerini, bir müzeye gidecekleri zaman müze rehberi kullanmanın faydalarını ve müzede uyulması gereken kuralları anlatmıştır. Öğrencilerin yaşlarının küçük olması sebebiyle özellikle müze rehberlerinin bir kalın dosya içerisinde bulunması, müzede yazıp çizirken ellerinde kolaylık sağlayan bir altlık görevini görmesinden dolayıdır. Her öğrenciye bir kâğıt maşası dağıtılmış, bunun müze rehberindeki çalışma kâğıtlarını tutturmak ve çalışma kâğıtlarının dağılmasını önlemek için olduğu anlatılmıştır. Sınıf öğretmeni, derse her yerin kendine özel kurallarının olduğunu söyleyerek başlamıştır. Okullarında uyulması gereken kurallar olduğu gibi bir sinema ya da toplu insanların

bulunduğu yerlerde de uyulması gereken belli kurallar olduğunu hatırlatmıştır. Müzelerinde bir eğitim yeri olduğunu vurgulayan öğretmen, elinde bulunan müze eğitim paketinde bulunan “müzede uymamız gereken kurallar” bilgi yaprağının aynısını öğrencilerin müze rehberine de önceden koyduğu için, çocuklardan öncelikle bu kâğıtları önlerine çıkarmalarını istemiştir ve birlikte maddeleri tek tek okuyarak tartışmışlardır. Öğrencilerin daha net anlaması için tekrar tekrar vurgular yapan ders öğretmeni, öğrencilerden bir kerede müzeye gelmeden önce ailelerine bu kuralları anlatmalarını istemiştir. Müze gezisi öncesi, son hafta olan bu derste öğrencilerin yanlarında ne getireceklerinden, nasıl giyineceklerine, ne tür hazırlık yapacaklarına dair herşey öğretmen tarafından tek tek anlatılmıştır. “Müzeler nasıl gezilir?” sorusu sorularak, düşünceler sınıfla paylaşılmıştır. Müze rehberlerini yanlarında mutlaka getirmeleri gerektiğini vurgulayan öğretmen, yapacakları etkinlikleri de kısaca anlatmış ve bir ön bilgi vermiştir. Ayrıca öğrenciler için hazırlanan yaka kartları dağıtılmış, müzeye gidecekleri gün her birinin bunları büyük harfle doldurarak yakalarına asmaları söylenmiştir. Yaşlarının küçük olmasından dolayı öğrencilerin kaybolma gibi herhangi bir durumda, neler yapacakları anlatılmış bu sebeple ev telefonları ve öğretmenlerinin cep telefonlarını bu yaka kartlarına yazmaları istenmiştir. Müzede alışveriş yapmak isteyen öğrencilerin yanlarında fazla olmamak kaydıyla bir miktar para getirmeleri söylenmiştir. Öğretmen, öğrencileri onar kişilik gruplarla müzenin alışveriş dükkânına götürebileceğini ve nasıl alışveriş yapacaklarını detaylarıyla anlatmıştır. Bunun gezi sonrasında ayrıca ayrılan bir süre içerisinde olacağı da söylenmiştir. Çocuklara şimdiden her gittikleri müzeden bir kopya obje edinmelerini ve kendilerine ait bir koleksiyon oluşturabileceklerini vurgulayan ders öğretmeni, bu konu ile “koleksiyon” kavramına geri dönüş yapmıştır. Müzede gezmenin, müzenin tamamını gezmek olmadığını özellikle öğrendikleri sikkeler ile ilgili eserler üzerinde yoğunlaşacaklarını ama müzeyi de genel olarak dolaşabileceklerini söyleyen öğretmen, her objeyi incelemek için defalarca müzeye gidilebileceğini belirtmiştir. Ayrıca önemli olanın, planlı bir şekilde belli kurallara uyarak verimli bir gezi yapmak olduğunu çocuklara vurgulayarak anlatmıştır. Müze bilincinin çocuklarda gelişmesi için “bakmakla görmek” arasındaki fark örneklerle açıklanmıştır. Öğrencilere merak duygusunun kişinin yaşamında ne kadar önemli rolünün olduğu ve insanın gelişmesine olumlu

katkıları önemle vurgulanmıştır. Müzedeki eserlerde geçmiş zamanlarda yaşayan insanların duygu, düşünce ve yaşantılarının görülebileceğini ve bunu anlamaya çalışmanın önemi üzerinde durulmuştur. Daha sonra öğrencilerden müze rehberlerindeki tüm çalışma kâğıtlarını incelemeleri istenmiş ve içerikleri anlatılarak çalışma kâğıtlarının müzede yapılacak uygulamalara göre sıra ile dizilmesi sağlanmıştır. Ders öğretmeni, tüm bunlardan sonra “Gideceğiniz müze nasıl bir müzedir?” sorusunu çocuklara yöneltmiştir. Böylece öğrencilerden gidecekleri müzenin çeşidini, kısaca tarihini, müzenin önceden bir *bedesten* olduğunu verilen müze rehberinden bulmalarını istemiştir. Müze rehberleri için önceden hazırlanan bilgi yaprakları, öğrencilere bu konuda yardımcı olmuştur. Öğrencilerin konu ile ilgili soruları dinlenmiş ve merak ettikleri sorular açıklığa kavuşturulmuştur. Müzeye ziyareti öncesi öğrencilerin ellerindeki, müze rehberleriyle ilgili duygu ve düşünceleri dinlenerek ders bitirilmiştir (Ek 35).

Beşinci hafta yapılacak ders müze gezisine ayrıldığı için bu sürece yaklaşık 3 saat ayrılmıştır. Müfredatta Sanat Etkinlikleri dersi seçmeli ders olarak haftada bir saat (40 dakika) olarak belirlenmiştir. Bu durumda müze ziyareti süreci 4 saatlik Sanat Etkinlikleri dersine denk gelmiştir. Beşinci hafta yapılacak ders için ön hazırlık yapılmıştır. Bu kapsamda programlı bir müze ziyareti için gerekli yasal izinler okul idaresi tarafından alınmıştır. Alınan izinler doğrultusunda 16-04-2008 tarihinde sabah saat 09.00’da müze ziyareti gerçekleştirilmiştir. Müze idaresi yaklaşık 2 ay önceden aranarak, randevu alınmış ve öğrencilerle gelinecek tarih ve saat belirtilmiştir. Müze ziyareti öncesi, müze eğitimcisi, müzede gerçekleştirilecek konu ve etkinliklerle ilgili bilgilendirilmiştir. Müze eğitimcisinden, müze ziyareti esnasında hangi aşamalarda yardım talep edileceği ve onların bu konuda ne yapabilecekleri birlikte tartışılmış ve kararlaştırılmıştır. Bu kapsamda Anadolu Medeniyetleri Müzesi müze eğitimcilerinden Halil Demirdelen ile daha önce yapılan görüşmeler doğrultusunda, öğrencilerin hangi amaçla müzeye gelecekleri ve özellikle *sikkeler* üzerinde yoğunlaşılacağı konusunda kendisine bilgi verilmiş ve müze gezisinin yapılacağı gün ve saat kendisine bildirilmiştir. Müze okul çevresine uzak olduğu için, öğrenciler müzeye öğretmen ve daha önce belirlenen 2 veli kontrolünde bir araç kiralanarak ulaşmıştır. Daha önce belirlenen saatte (08.30) okul bahçesinde toplanılmıştır. Öğrenciler okul bahçesinde öğretmen ve veli kontrolünde toplanarak,

aracın gelmesini beklemişlerdir. Öğretmen, öğrencilere isterlerse daha önce dramada kullandıkları kral taçlarını ve kostümlerini müzede giyebileceklerini söylemiştir. Yardımcı velilere görevleri bir gün önceden anlatılmış, sınıf içerisinde hangi öğrencilerle ilgilenecekleri ve nelere dikkat etmeleri gerektiği hakkında detaylı bilgi verilmiştir. Özel sağlık sorunları olan öğrencilerle ilgili yapılacaklar velilere aktarılmıştır. Gezi süresince arabanın tutmasından dolayı sürekli midesi bulanana bir kız öğrencinin yanında yardımcı veliler bulunması sebebiyle, öğretmen sürece daha net odaklanmıştır. Öğrenciler sayılarak araca bindirilmiş ve şarkılar söylenerek öğrencilerin heyecanlanması sağlanmıştır. Daha sonra öğrencilere “Kral Midas” adlı mitolojik hikâye aracın içerisinde anlatılmış ve öğrencilerinde düşünceleri dinlenmiştir. Öğrencilere, müzede uyulması gereken kuralları hatırlayıp hatırlamadıkları sorulmuştur. Öğrencilere “bedesten” kavramı tekrar hatırlatılarak aslında insanların bu bedestende daha önce alışveriş yaptıklarını anlatan öğretmen, “Heyecanlı bir müze gezisine hazır mısınız?” diyerek müzeye geldiklerini söylemiştir. Müzeye girmeden önce öğretmen tarafından müze hakkında kısaca bilgi verilmiştir. Müzenin önüne geldiklerinde, öğretmen öğrencilerinin müze bahçesinde dağılmadan kendisini beklemelerini bahçede müze binası hakkında konuşacaklarını söylemiştir. Öğrencilere, müze binasını dağılarak dışarıdan incelemelerini, bahçedeki heykelleri, küpleri incelemelerini istemiş ve her birinin birer tarihi eser olduğunu hatırlatmıştır. Müze binası içerisine girilmiştir. Öğrencilere özellikle sıra olmamaları ve müze içerisinde diledikleri gibi kurallara uymak şartıyla dolaşabilecekleri söylenmiştir. Müze girişinde önceden kararlaştırılan saatte müze eğitimcisi Halil Demirdelen ile buluşulmuştur. Müze eğitimcisi öğrencilere yaka kartları takarak isimlerini yazdıklarından ve bir müze gezisine özen gösterip geldikleri için teşekkür etmiş, öğrencileri kutlamıştır. Halil Bey çocukları çevresinde daire şeklinde toplayarak nereye geldiklerini, daha önce müzelere gidip gitmediklerini öğrencilere sormuştur. “Müzede neler göreceğiz?” diyerek tüm öğrencilerin fikirlerini tek tek dinlemiştir. Belli bir hazırlıkla geldikleri için öğrencileri tebrik etmiştir. Bu etkinliğe öğrencileri müzeye getiren otobüsün şoförü de merakla dinleyerek katılmak istediğini söylemiş ve ders öğretmeninden izin almıştır. Ders öğretmeni bir sakınca görmediğini belirtmiştir. Müze eğitimcisi ile birlikte sınıf öğretmeni de sürece katılmış çocukların cevaplarına ve düşüncelerine ilişkin görüşlerin ortaya çıkmasında

müze eğitimcisi ile işbirliği içerisinde bulunmuştur. Halil Bey, öğrencilere sabah ekmek alıp almadıklarını, ne kadar para verdiklerini sorduktan sonra 500 kuruş ile bugün ne alabileceklerini sormuştur. İsteğe bağlı olarak bazen 1 TL'ye 3 gazete, 3 ekmek, süt alabileceğimizi söyleyerek önce birşeyler almak için para vermemiz gerektiği konusu ile “alışveriş” kavramına giriş yapmıştır. Binlerce yıl önce insanların nasıl yaşayıp, neler yedikleri ve nasıl giyindiklerinden kısaca bahsettikten sonra onlarda alışverişin nasıl ortaya çıktığını anlatmak için “sizce nasıl alışveriş yapıyorlardı?” sorusu ile öğrencilerin cevapları dinlenmiştir. “İnsanlar bir kilo buğday alacakları zaman, karşılığında ne vermeleri gerekirdi?” sorusu ile “takas” kavramı hakkında tekrar yapılmıştır. Bu alışverişi öğrencilerden karşılıklı canlandırmaları istenmiştir. Müze koleksiyonlarda sikkeler üzerinde yoğunlaşılacağı için, müze eğitimcisi eşliğinde öğrenciler müzenin alt katına inmiştir. Halil Bey, öğrencileri ilk paraların bulunduğu bölümün önüne getirdikten sonra, öğrencilere bunların alışverişi kolaylaştırmak için yapıldıklarını, yapıldıkları metalleri anlatarak öğrencilerin onları incelemesine fırsat vermiştir. İnsanların çok eski zamanlarda ticaret yapmak için kullandıkları paralar üzerindeki sembollerle ilgili bilgiler de verilmiştir. Daha sonra elinde tuttuğu sikke örneklerinden öğrencilere göstererek, onlardan dokunmalarını ve incelemelerini istemiştir. Öğrencilerin ellerine yanında getirdiği sikkeleri vermiştir. Öğrencilerin sikkelerin üzerini büyüteçleriyle incelemelerini istemiş, neler gördüklerini sormuş ve düşüncelerini tek tek dinlemiştir. Daha sonra öğrenciler yapılan ilk sikkelerin önüne getirilerek sikkelerin üzerlerinde ne gördükleri sorulmuştur. Öğrencilere “tapınak, sikke, Lidya, tunç, bakır, kral, darp etmek, darphane, nümizmatik” kavramları kısaca anlatıldıktan sonra, Halil Bey çocuklara kendisini dinledikleri için teşekkür etmiştir. Daha sonra müze eğitimcisi, öğrencilerin kendi hatıra sikkelerini basmak için müzenin eğitim atölyesine gideceklerini söylemiştir. Atölyeye giren öğrencilere öncelikle eğitim atölyelerinin bölümlerinin ne işe yaradığı anlatıldıktan sonra, değişik uygulamaların yapıldığı bölümler tek tek gösterilmiş ve kısaca uygulamalar gösterilmiştir. Daha sonra sikkenin nasıl basıldığını göstermek için sikke atölyesine alınan öğrencilere öncelikle müze eğitimcisi Halil Demirdelen, uygulamalı olarak sikke basımını göstermiştir fakat bunu yaparken özellikle çekiç kullanımında gerekli güvenlik önlemlerini almaya özen göstermiştir. Çocuklara sikke basarken nelere dikkat edecekleri

anlatıldıktan sonra, öğrenciler teker teker sikkelerini basmaya başlamışlardır. Bastıkları hatıra sikkelerini poşetlere koyarak ellerindeki müze rehberlerinin içerisine eklemişlerdir. Öğrencilerin sikke basımı bittikten sonra ders öğretmeni ve öğrencileri müzeye getiren şoför de kendi hatıra sikkelerini basmışlardır. Sikkelerini basan öğrenciler müzenin bahçesindeki dinlenme alanında bulunan masalara oturtulmuşlardır. Yardımcı veliler gözetiminde 30 dakikalık bir dinlenme arası verilmiştir. Bu arada öğrenciler yanlarında getirdikleri yiyecek ve içecekleri çıkararak yemeklerini yemiş ve dinlenmişler. Tuvalet ihtiyacı olan öğrencileri nöbetleşe olarak veliler tuvalete götürmüşlerdir. Müze eğitmeni de dinlenme arasında der öğretmeni ve öğrencilerle sohbet etmiştir. Bütün çocuklar sikke basımı bittikten sonra müze eğitmeni Halil Demirdelen'e kendilerine verdikleri bilgilerden dolayı teşekkür etmişlerdir. Daha sonra müze eğitmeni ayrılmış ve ders öğretmeni gezisine planladığı yerden tek başına devam etmiştir. Dinlenme arasında öğretmen öğrencilerin o ana kadarki duygu ve düşüncelerini dinlemiştir. Daha sonra öğrenciler müzenin ana giriş kapısı önünde öğretmenlerinin gözetiminde toplanmış ve müze rehberlerini ellerine almışlardır.

Öğrenciler tekrar sayılarak müzeye gelmeden önce okulda Zaman Kapsülü oyununda oluşturuldukları gruplara ayrılmışlardır. Ders öğretmeni her gruba okulda resim dersinde verdiği kartpostalları tekrar vermiştir. Oluşan yedi gruba kendilerine ait olan kartpostal verilmiştir. Öğrenciler müzeye gelmeden önce resimleri yaptıkları tarihi eserlerin fotoğraflarını ellerine aldıktan sonra, o eseri grupça müze içerisinde müze kurallarına uyarak bulmaya çalışmışlardır. Eseri bulmayı başaran grubun, eser ile ilgili tarihi bilgiden çok eserin üzerinde gördükleri detayları, ne işe yarıyor olabileceğini, dikkatle incelemeleri ve sorgulamaları istenmiştir. Her grubun bir başkan ve yazıcısı seçildikten sonra, öğrencilere isterlerse müze görevlilerinden yardım isteyebilecekleri de söylenmiştir. 15 dakika sonra giriş kapısında bahçede buluşacakları söylenmiş ve en önce objesini bulan grubun ödüllendirileceği de eklenmiştir. Velilerden biri müze içerisinde 2 gruba ilgilenirken, diğer 4 grubu da sınıf öğretmeni ve kalan veli aralarında paylaşmıştır. Müze içerisinde ders öğretmeni ve veliler gözetiminde, çocuklar rahatsız edilmeden güvenlikleri sağlanmıştır. Sürecin her aşamasında bulunan şoförün bu süreçte olması öğretmen tarafından da desteklenmiştir. Sürece katılan şoför yapılan etkinliklerden son derece mutluluk

duyduğunu belirtmiştir. Müze rehberlerini birer altlık olarak kullanan öğrencilerin istedikleri takdirde eser önünde yerlere oturabilecekleri ve yorumlarını müze rehberlerindeki boş kâğıtlara yazabilecekleri söylenmiştir. Öğrencilerden özellikle kurşun kalem getirmeleri istenmiştir. Sınıf öğretmeni bu süre içerisinde hızlıca tüm grupları müze içerisinde dolaşsa da çocukların rahatça ve grup olarak işbirliği içerisinde çalışması amaçlanmıştır. Eseri bulamayan bir grup, müze görevlilerinden yardım istemişlerdir. Kimi öğrenciler müze görevlilerine ellerindeki müze rehberini göstererek, müzede nasıl kullanacaklarını anlatmışlardır. Müze rehberlerini inceleyen müze görevlileri, gerek öğrencilere gerekse ders öğretmenine böyle bir gezi yaptıklarından dolayı teşekkür etmişlerdir. Objeler karşısında uygulamalarını bitiren öğrenciler çıkış kapısında diğer grup arkadaşlarının gelmesini beklemişlerken kendi aralarında nesneleri ile ilgili konuşmuşlardır. Tüm gruplar geldikten sonra sınıf öğretmeni öğrencilere “müze müdürü bugün size bu müzeden bir eser hediye etseydi, hangi eseri size hediye etmesini isterdiniz?” diye sorarak, çocuklardan bireysel olarak müzeye tekrar geri dönmelerini, dolaşmalarını ve bu tarihi eserin resmini yapmalarını istemiştir. Müze rehberlerinin içinde bulunduğu dosyaları altlık olarak kullanabileceklerini söyleyen ders öğretmeni, eğer isterlerse eser karşısında yerlere oturarak gözlem yapıp büyüteçlerini de kullanabileceklerini eklemiştir. Kendisinin onların yanına zaman zaman geleceğini ve merak ettikleri soruları cevaplayacağını söylemiştir. Öğrencilerin özellikle müze içerisinde rahatça gezip dolaşmaları ve kendilerini güvende hissetmeleri sağlanmıştır. Ders öğretmeni öğrencilere özellikle eserin aynısını yapmaktan çok, onlara görmekle bakmak arasındaki farkı hatırlatarak kendi hayal dünyalarında bu eseri canlandırmalarını istemiştir. Bu etkinlik için yaklaşık 30 dakika verilmiştir. Öğrenciler müze rehberlerindeki çalışma kâğıtlarında önceden hazırlanan bu çizim yaprağına kuru boyalarıyla çizim yapmışlardır. Araştırmacı tarafından müze içerisindeki güvenlik görevlileri ve müze görevlileriyle öğrencilerin yapmış oldukları gezideki gözlemleri hakkında görüşmeler yapılmış ve fikirleri alınmıştır. Müzede bir turist grubunu gezdiren bir müze rehberi ders öğretmenin yanına gelerek, daha önce hiç böyle çalışan öğrenciler görmediğini söylemiş ve öğretmeni tebrik etmiştir. Daha sonra bir başka müze rehberi gelerek, 20 yıldır bu müzede çalıştığını ve okulların plansız yaptıkları gezilerde oluşan gürültü ve kargaşadan çok rahatsız olduklarını belirtmiştir. O da ders öğretmenini yaptıkları

bu planlı gezi için tebrik etmiştir. Çalışmalarını bitiren çocuklar müze bahçesindeki banklarda oturarak diğer arkadaşlarını beklerken, yaptıkları çalışmaları arkadaşlarıyla paylaşmışlardır. Daha sonra sınıf öğretmeni tüm bu çalışmalar bittikten sonra öğrencilerini onarlı gruplara ayırarak dört sefer de ayrı ayrı müze dükkânına götürerek, müzeden hatıra objeleri almak isteyen öğrencilere yol göstermiş ve alışveriş yapmalarına yardımcı olmuştur. Bu yöntemle müze içerisinde gürültü, kargaşa ve izdiham olması önlenmiştir. Alışverişini yapan öğrenciler, müze bahçesine çıkarak onları bekleyen gözetmen veli yanında dinlenmiştir. Öğrencilerin aldıkları künne, minik heykel, anahtarlık ve kartpostalları müze rehberlerinin içinde bulunduğu lastikli dosyalarına yerleştirmelerini söylemiştir. Daha sonra tüm öğrenciler müze bahçesinde toplanarak sayılmıştır. Öğrenciler şarkılar söyleyerek sırayla geldikleri araca binmişlerdir. Dönüş yolu boyunca sınıf öğretmeni öğrenciler “Bugün aklınızda kalan en etkileyici şey neydi?” sorusu ile öğrencilerin duygu ve düşüncelerini dinlemiştir. Öğrenciler velilere daha önce belirtilen saatte okul bahçesine gelmiştir. Öğretmenleri öğrencilere gezide yaptıkları tüm uygulamalar için teşekkür etmiş bir daha ki derse mutlaka yanlarında müze rehberlerini getirmelerini istemiştir. Öğretmen öğrencileri ailelerine teslim etmiş, gelen velilere de herşey için ayrıca teşekkür etmiştir. Müze ziyareti sürecinin tamamında “Müzede Yaşadığım Duygular” ünitesi kazanımları ışığında sikkeler üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu sebeple öğrencilerle birlikte müzedeki tüm eserleri görmeye yönelik yorucu bir gezi süreci özellikle yapılmamıştır. Diğer etkinlikler öğrencilerin en sevdikleri eserler karşısında kendi istekleri doğrultusunda özgürce gerçekleştirilmiştir (Ek 36).

Müze gezisi sonrası altıncı Sanat Etkinlikleri dersinde 40 dakika boyunca yapılan etkinlikler ile ilgili öğrencilerle konuşulmuş ve gezi süreci ile ilgili düşünceleri dinlenmiştir. Öğrencilere müze gezilerinin nasıl geçtiğini, nelerden en çok etkilendiklerini, nerelerde eksiklikler gördüklerini, müzeye girdiklerinde ilk ne hissettiklerini soran öğretmen onların duygu ve düşünceleri tek tek dinlenmiştir. Öğrencilere programlı ve planlı bir müze gezisinin önemi bir kere daha anlatılarak vurgulanmıştır. Müze rehberlerini kullanmalarının müze gezilerini nasıl etkilediği sorulmuş, bu geziyi daha önce yaptıkları müze gezileri ile karşılaştırmaları istenmiştir. Öğrencilere oynadıkları koleksiyon avı oyunu, sikke basma etkinlikleri ile ilgili düşünceleri sorulduktan sonra “Hayalinizde nasıl bir müze vardı? Nasıl bir

müze ile karşılaştınız?” diye sorarak, öğrencilerin duygu ve düşüncelerini sınıfla paylaşımları istenmiştir. Öğrencilerin sikkelerini ellerine almaları söylendikten sonra müze eğitimcisinin müzedeki uygulamaları hakkında çocuklara ayrıca fikirleri sorulmuştur. Öğretmen, öğrencilere bir daha müzeye gittiklerinde bir müzenin nasıl gezilmesi gerektiğini öğrenip öğrenmediklerini sorarak, eğitim atölyesindeki deneyimlerindeki duygu ve düşüncelerini anlatmalarını istemiştir. Öğretmen, öğrencilerden yaptıkları geziyi özellikle ailelerine daha sonra da çevrelerindeki insanlara anlatmalarını istemiştir. Bir müzenin verimli bir şekilde nasıl kullanılabileceğini sınıfla paylaşımlarını isteyen ders öğretmeni, tüm öğrencilerin müze rehberlerindeki çalışma kâğıtlarını soru cevaplarla kontrol etmiştir. Öncelikle müze rehberinin onların işine yarayıp yaramadığını soran sınıf öğretmeni, nasıl faydalandıkları konusunda öğrencilerin fikirlerini dinledikten sonra programlı ve verimli bir müze gezisinde müze rehberinin onlara sağladığı faydaları tekrar vurgulamıştır. “Her gidilen müzenin yapısına uygun olarak bir müze rehberiyle gitsek daha faydalı olur mu? Neden?” sorusunun cevaplarının dinlenmesi sonrası öğretmen dersi bitirirken öğrencilere ödev olarak hayallerindeki müzeyi düşünmelerini istemiş ve diğer uygulama için bir çay kaşığı, çöp poşeti, gazete, kürdan, iğne getirmelerini istemiştir. Bir dahaki derste öğrencilere 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı için kendilerine ait 23 Nisan sikkesi tasarlayacaklarını söylemiştir (Ek 37).

Yedinci haftadaki derste, öğrencilerin başlamadan önce getirdikleri gazete ve poşetleri masalarının üzerine sermeleri, kürdan ve iğnelerini önlerine hazırlamaları istenmiştir. Dersin başlamasıyla sınıf öğretmeni sürprizle birlikte geldiğini söyleyerek elinde paketlenmiş kil parçalarıyla sınıfa girmiştir. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı’nın gelecek hafta olduğunu ve bu bayramın önemini hatırlatmış ve o günle ilgili bir çalışma yapacaklarını söyledikten sonra müzede gördükleri sikkelerin üzerinde bir takım şekil ve yazıların olduğunu hatırlatmıştır. Bu derste her birinin 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı’nın önemini anlatan sikkeler tasarlayacaklarını belirtmiştir. Daha önceden küçük kesme şeker büyüklüğünde kesilmiş seramik çamurlarından, öğrencilere sırasıyla üçer tane dağıtılmıştır. Kilin nasıl bir malzeme olduğunu anlamaları için bir süre dokunup incelemeleri söylenmiştir. Öğretmen öncelikle küp şeklindeki killeri ellerinde

yuvarlayarak yumuşatmaları ve ellerinde oynayarak sikke tasarımına başlamalarını istemiştir. Daha sonra öğrencilere tek tek kürdanları dağıtılmış, isteyen öğrencilerin çok dikkat etmeleri koşulu ile kalem uçları, iğne veya çay kaşığı ile de killer üzerinde değişik dokular oluşturabilecekleri hatırlatılmıştır. Öğrencilere çizme, kabartma gibi teknikleri kullanarak istedikleri gibi bir sikke tasarlayabilecekleri ancak 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'na uygun olarak sikkelerin işlevlerinden birini yerine getirmesi gerektiği söylenmiştir. Sikkelerini bitirip daha başka tasarımlar yapmak isteyen öğrencilere istedikleri zaman öğretmen masasındaki hazırlanmış killerden alabilecekleri hatırlatılmıştır. 23 Nisan sikkelerini bitiren öğrencilerin genel istekleri doğrultusunda Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nden alınan kartpostallar tahtaya asılarak heykel çalışmak isteyen öğrencilere fikir vermesi sağlanmıştır. Öğrencilerin istedikleri zaman görmek istedikleri detaylar için büyüteçlerini kullanıp kartpostallar üzerinde resmi bulunan tarihi eserlerin detaylarını inceleyebilecekleri hatırlatılmıştır. Kimi öğrenciler müzelerde gördükleri eserleri kendileri yorumlayarak üç boyutlu olarak yapmışlardır. Çalışma sonunda öğrencilerin sikkelerinin karışmaması için ayrı kaplara koyulmuştur. 5 adet kap tahsis edilmiş üzerleri bir, iki, üç, dört ve beş olarak numaralandırılmış, sınıf mevcudu da 5 gruba ayrılarak sıra ile numaralandırılmış kaplara öğrenciler sikkelerini koymuşlardır. Her öğrenciye koydukları kabın numarasını unutmamaları söylenmiştir. Öğrenciler kaplara dizilen sikkeleri dolaşarak arkadaşlarının tasarımlarını incelemişlerdir. Öğrencilere, sikkeleri yaparken hangi aşamada en çok heyecanlandıkları sorulmuş, duygu ve düşüncelerini dinlenmiştir. Sikkeler sertleşmesi için ayrıca bir dolapta saklanmıştır ve daha sonra öğretmen tarafından verniklenmiştir (Ek 38).

Sekizinci haftadaki dersteki etkinlik “Hayalimizdeki Müze” uygulamasıdır. Sınıf öğretmeni derse girdiğinde öğrencilere 35x50 cm. ile 25x35 cm. boyutunda birer resim kâğıdı dağıtarak, pastel ve kuru boyalarını çıkarmalarını, gerekli hazırlıklarını yapmalarını istemiştir. Öğrencilere, müze gezisi sonrasında kendi hayallerindeki müzeyi istedikleri gibi resmetmelerini söyledikten sonra isteyen öğrencilerin daha rahat edeceklerini düşünüyorlarsa yerlere oturarak da çalışmalarına devam edebileceklerini eklemiştir. Öğrencilerin çalışmalarına müdahale edilmeden özgürce çalışmaları sağlanmıştır ve ders öğretmeni zaman zaman sınıfı dolaşarak öğrencilere olumlu dönütler vermiştir. Ayrıca sınıf öğretmeni yapılan resimler

bittikten sonra sınıflarında bir müze panosu hazırlayacaklarını ve resimlerini bu panoda sergileyecekleri müjdesini çocuklara vermiştir. Öğrencilerin hayal ettikleri müze içerisinde istedikleri eserleri resmedip edemeyeceklerini sormaları üzerine, sınıf öğretmeni özgür olduklarını, hayal ettikleri bir müzenin nasıl olmasını istiyorlarsa onu yapmakta özgür oldukları konusunda öğrencileri cesaretlendirmiştir. Kimi öğrencilerin resim yaparken müze rehberlerinde bulunan müze dükkânından aldıkları kartpostallardan da yararlandıkları görülmüştür (Ek 39).

Son haftadaki Sanat Etkinlikleri dersinde, öğrencilerle “Müze Panosu” hazırlayacakları söylenmiş, yaşadıkları deneyimleri sergilemeleri istenmiştir. Ders öğretmeni öğrencilerden “müze rehberlerini” önlerine çıkarmaları istemiş, içerisindeki resim, etkinlik ve çalışma kâğıtlarını ortaya çıkarmaları ve bunlardan en beğendiklerini seçerek bir müze panosu hazırlamaları istemiştir. Tüm bunlardan önce öğretmen bir pano hazırlanırken nelere dikkat edeceklerini anlatarak, öğrencilerin pano hazırlamasında gerekli yönlendirmelerde bulunmuştur. Sınıf öğretmeni daha önceden panonun genel düzenleme ve başlık bölümlerini kendisi hazırlamış panoyu dört başlık altında dört bölüme ayırmıştır. Müzede yapılan uygulamalar, sınıfta yaptıkları 23 Nisan sikkeleri, müzeden aldıkları kartpostallar, Türkçe dersinde yazdıkları objelere ilişkin kompozisyon ve hikâyeler ile bastıkları hatıra sikkeleri poşetlere koyarak panoya asılmıştır. Öğrenciler kendi yaptıkları “Hayalimdeki Müze” adlı resim çalışması sonunda yaptıkları resimleri de panoda düzenlemişlerdir. Ders öğretmeni pano hazırlandıktan sonra öğrencilere, yaptıkları panoyu incelemeleri için karşısında toplanmalarını ve panoya uzaktan bakarak düşüncelerini sınıfla paylaşmaları istemiştir. Sınıf öğretmeni öğrencilere sınıf panosundaki yazıları ve resimleri teneffüste incelemelerini ve okumalarını söylemiştir. Dersin sonunda müze etkinliklerinde gösterdikleri başarılarından dolayı her öğrencinin ismine özel olarak hazırlanan teşekkür belgeleri (Ek40) sınıf öğretmeni tarafından öğrencilere dağıtılarak uygulama bitirilmiştir (Ek41). Bir sonraki hafta ders öğretmeni araştırmacıya, müzede yapılan etkinliklerin video kayıtlarını öğrencilerine izletmek istediğini söylemiştir. Öğrencilerin yaptıkları planlı ve etkili müze gezisi kayıtlarında kendilerini izlemeleri, öğrenciler üzerinde olumlu etkiler bırakmıştır.

3.5.3. Kontrol Grubunda Uygulanan Geleneksel Öğretim Uygulamaları

Kontrol grubunda dokuz haftalık süre içerisinde ders öğretmeni, Sanat Etkinlikleri dersi müfredatındaki etkinliklere bağlı kalarak geleneksel yöntemlerle ders işlemiştir. Ders öğretmeni ile önceden görüşülmüş ve öğretmene Sanat etkinlikleri kazanımları doğrultusunda Lidya Uygarlığı üzerinde çalışılacağı söylenmiş ve kendi ders süreci içerisinde de aynı konuyu seçmesi istenmiştir. Ders öğretmeni zaten herhangi bir uygarlığı seçmeyi düşünmediğini ama Lidya Uygarlığı üzerinde istenirse çalışabileceğini belirtmiştir. Deney grubu öğrencilerine uygulanacak müze eğitim paketinin etkililiğinin ölçülmesi için, deney ve kontrol gruplarının aynı konu üzerinde yoğunlaşmasının daha güvenilir sonuçlar vereceği kararı alan uzman görüşüne dayanarak belirlenmiştir. Her iki grupta aynı kazanımlara yönelik, aynı konunun işlenmesinde, deney grubuna uygulanan müze eğitim paketi ve müze rehberinin etkililiğinin görülmesi bakımından bu açıklama önemli görülmektedir.

Birinci derste, ders öğretmeni tahtaya bazı tarihi eserlerin fotoğraflarını asmıştır. Sanat Etkinlikleri dersi içerisinde daha önce yaptıkları çalışmaları öğrencilere hatırlatarak bu derste “müze kültürü edinme” konusunu öğreneceklerini söylemiştir. “Müze denilince aklınıza ne geliyor?” diyerek çocukların daha önce müzeye gidip gitmediklerini sormuştur. Öğrencilerin Anıtkabir’e yaptıkları gezide Atatürk Müzesi’nde gördükleri şeyler ile ilgili duygu ve düşüncelerini anlatmıştır. Müzelerin kuruluş amacının saklama, arşivleme, sergileme olduğunu söyledikten sonra müzelerin geçmişi bizlere gösterirken bugün de insanların estetik anlayışlarının gelişmesini sağladığını belirtmiştir. Daha sonra sınıfta bir müzecilik oyunu oynayacaklarını söylemiştir. Sınıfı bir müze olarak düşünmelerini ve nasıl müze gezeceklerini sınıfta canlandırmalarını istemiştir. “Ben şimdi sınıfta yokum, bir arkadaşınızda sizin öğretmeniniz” diyerek arka sıraya oturmuş ve öğrencilerin tek sıra olarak, sınıfta müze gezme sürecini canlandırmalarını istemiştir. Seçilen öğrencinin öğrencilerin sıradan çıkmalarını engellemesi istenmiştir. Bu uygulama esnasında öğretmenin seçtiği öğrenci, sıradan çıkanlara bağırıp vurarak düzeltmeye çalışmıştır. Sınıfta aşırı gürültü oluşmuştur. Öğretmen öğrencilerin sınıfta canlandırdıkları müze gezisinde ne tür duygular hissettiklerini dinlenmiştir.

Müzelerde yapılacak gezilerde ses çıkarmadan sırayı bozmadan müzenin gezilmesi gerektiği üzerinde durmuştur. “Doğru bir müze gezisi nasıl olmalıdır?” sorusu ile öğretmen, gideceğimiz müze hakkında önceden bilgi sahibi olmalıyız ve ne tür eserler göreceğiz onları öğrenmeliyiz diyerek, müzedeki eserlerin altında yazan tüm açıklamaların okunmasının gerekliliğini, eseri kimlerin ne zaman yaptığının bilinmesinin ve not edilmesinin önemi vurgulanmıştır. Çeşitli tarihi eserlere ait resimler sınıfta yorumlanırken teknik bilgiler, bir tek uygarlık için değil tüm çağlar karışık olarak verilmiştir. Bu öğrencilerin kafasının karışmasına ve dikkatlerinin dağılmasına yol açmıştır. Daha sonra öğrencilere tahtadaki resimleri dolaşmaları ve altında yazan eserlerin isimlerine göre bakmaları istenerek ders bitirilmiştir (Ek 42).

İkinci derste ders öğretmeni müfredattaki Sanat Etkinlikleri dersi kazanımları doğrultusunda çocukların gruplara ayrılarak para ile ilgili drama çalışması yapmalarını istemiştir. Sikke konusu ile ilgili daha önce hiçbir teknik bilgi verilmeden çocukların oyunları izlenmiştir. Her grubun tüm üyeleri kendilerine daha önce verilen “paranın icadı” ile ilgili hikâyelerini okumuşlardır. Hikâyelerini okumayı bitiren gruplar dosyalarını öğretmenlerine vermişlerdir. Ders öğretmeni bazen sınıfın en arkasında oturarak dosyaları okumuş bazen de masasında oturmuş çocukların hikâyelerini sadece dinlemiştir. Sınıfta hikâyelerini okuyan arkadaşlarını dinlemekten sıkılan öğrenciler kendi aralarında konuşmuşlar ve arkadaşlarını dinlememişlerdir (Ek 42).

Üçüncü derste öğrenciler tek tek tahtaya çıkmış ve paranın icadı ile ilgili yazdıkları öykülerini okumuşlardır. Bazı öğrenciler sadece yaptıkları araştırma ödevlerini okumuşlardır. Yapılan ödevlerde çok fazla teknik bilginin olması ve öğrencilerin seviyesinin üzerinde olması sebebiyle öğrenciler okunanları anlamamışlardır. Bu arada ders öğretmeni masasında kendisine verilen araştırma dosyalarını okumuş, tahtada öykülerini okuyan öğrencilere herhangi bir yorumda bulunmamıştır. Ders süresince sürekli okuyan arkadaşlarını dinlemekten sıkılan, başka şeylerle uğraşan ve kendi aralarında konuşan öğrenciler uyarılmamış kendi hallerine bırakılmıştır. Bazı öğrenciler öykülerini yazmadıklarını söyleyerek sürece katılmamışlardır. Dersin sonunda ders öğretmeni tarafından kısaca 3-5 dakika Lidya Uygarlığı hakkında kısaca bilgi verilmiştir.

Dördüncü derste öğrencilerden yazdıkları öykülerini resimlemeleri istenmiştir. Resim kâğıtlarına müzeye gitmeden önce müzede görmeyi bekledikleri sikkeleri çizmeleri istenmiştir. Çocuklar malzemede serbest bırakılmıştır. Öğrencilere herşeyi yapabilecekleri söylenmiştir. Öğrencilere paranın resmini yapmaları için öğretmenin kolyesinde bulunan para şeklinde bir kolye ucu sınıfta dolaştırılmıştır. Öğretmen masasına oturarak çocukları serbest bırakmıştır. İsterlerse kâğıdın bir yüzünün paranın bir tarafı, kâğıdın arkasını da paranın diğer yüzü olarak yapabileceklerini eklemiştir. Öğrenciler çoğunlukla kurşun kalemle çizmeye yönelmişlerdir ve sadece bir para resmi çizmişlerdir. Birçoğu yanında boya getirmediği için kurşun kalemle çalışmak zorunda kalmıştır. Ders öğretmeni masasında izin dilekçelerini hazırlamıştır. Sınıfta oluşan ses ve kargaşadan dolayı sessizlik sağlanamamış, öğrenciler sürekli uyarılmıştır. Ders öğretmeni dersin 20. dakikasında ilk defa öğrenci çalışmalarını dolaşmıştır. Müzeye gitmeden önceki son ders olduğundan öğrencilere sadece ailelerine imzalatmak için izin dilekçeleri çoğaltılıp verilmiştir. Müzede yapacakları gezi ile ilgili herhangi bir açıklama yapılmamıştır. Öğrenciler çalışmalarını bitirdikleri için ders 15 dakika önce bitirilmiştir ve öğrenciler serbest bırakılmıştır (Ek 43).

Beşinci haftada, öğrenciler Anadolu Medeniyetleri Müzesi'ne götürülmüştür. Ders öğretmeni araştırmacıya o günün, bir tek müze ziyareti ile sınırlı olmamasını aynı günde Rahmi Koç Müzesini de gezmek istediklerini söylemiş, daha sonra araştırma kapsamında sadece Anadolu Medeniyetleri Müzesi'ne gitme konusunda ikna edilmiştir. Müze gezisi sürecinde ders öğretmeni yanına yardımcı olarak 6. sınıf öğrencisi olan kızını almıştır. Servis aracında öğrencilere gidecekleri müzede eski insanların kullandıkları eşyaları göreceklerini anlatan ders öğretmenini, öğrenciler, kendi aralarında konuştukları için duyamamışlardır. Ders öğretmenin kızı yapmış olduğu Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nin mimari yapısı ve içindeki dönemlere göre eserleri anlatan araştırmayı çocuklara okumuştur. Öğrenciler kendi aralarında konuşmaya devam etmişler sadece öğretmene yakın olan öğrenciler anlatılan bilgileri duymuşlardır. Öğrencilere sürekli okunanları dinlemeleri için uyarılarda bulunulmuştur. Okunan konular arasında Frigya, Lidya ile Sümerlere ait teknik bilgiler öğrencilerin yaş seviyesi üzerinde olduğundan, öğrencilerin sıkılmasına sebep olmuştur. Öğretmen öğrencilere müzede ellerinde bir kâğıt ve kalem olması

gerektiğini söylemiştir. Acıktıklarında birşeyler yiyip yiyemeyeceklerini soran öğrencilere, yemek yenmemesi gerektiği vurgulanmıştır. Öğrenciler müze bahçesinde tek sıra olmuşlardır. Öğretmen sıranın en önünde bahçeyi dolaşarak, müzenin içerisine girmeye hazırlanırken, oluşan kargaşadan dolayı müze güvenlik görevlisi öğrencilere müzenin belli kuralları olduğunu ve bu kurallara uymaları gerektiğini hatırlatmıştır. Müzeye daha önceden randevu alınıp gelinmediğinden müze içerisinde çok fazla yerli ve yabancı ziyaretçi grubu olması ziyaret sürecinde ders öğretmenin sıkıntı yaşamasına, yorulmasına ve sürekli öğrencileri uyarmasına neden olmuştur. Ders öğretmeni öğrencilerle müzenin giriş kapısından müzeyi gezmeye başlanmıştır. Ders öğretmeni sıranın en önünde müze gezisini sürdürürken, bir yılan gibi tekli sıra olan öğrenciler, her eserin önünde 3-4 saniye durarak müzeyi dolaşmışlardır. Müze içerisinde randevusuz gelen farklı yaş seviyesinden oluşan birçok öğrenci gruplarının olması, müzeyi gezerken grupların birbirleriyle çakışmasına sebep olmuştur. Özellikle müzeyi gezen 4 tane lise seviyesindeki sınıfların bulunması, onların kontrol grubu öğrencileriyle konuşmaya çalışmaları onları ürkütmüştür. Yabancı gruplarında rehberler eşliğinde müzeyi aynı zamanda gezmesi, müze içerisinde aşırı bir kargaşa, gürültü ve kalabalık oluşmasına neden olmuştur. Ders öğretmeni sadece sıranın en önündeki öğrencilerle iletişim kurabilmiştir. Sıranın arkasında kalan öğrenciler, önlerindeki arkadaşlarının duyduğu hiçbir şeyi duyamamış ve kendi aralarında sohbet ederek diğer ziyaretçi gruplarıyla konuşmaya başlamışlardır. Özellikle tek sıra olarak gezilen müze ziyaretlerinde, eserlerin önünden geçme süresi önündeki arkadaşlarının yürüme hızına bağlı olduğundan, öğrenciler eserlere çok kısa sürede bakabilmişlerdir Bazı öğrenciler ellerine aldıkları kağıt parçalarına gördükleri tüm eserlerin isimlerini yazmaya çalışmışlar fakat bunu yaparken cam mekanlar üzerinde ya da önlerindeki arkadaşlarının sırtında yazmışlardır. Her eserin görülmesi gerektiğini vurgulayan ders öğretmeni, bazen eserlerle ilgili yorumlar yapmış fakat orta ve arka sıradaki öğrenciler bu bilgileri ve yorumları duyamamışlardır. Müzenin randevusuz gelen gruplar yüzünden çok kalabalık olması sebebiyle oluşan kargaşa ve gürültü, diğer ziyaretçilerin rahatsız olmasına ve konsantrasyonlarının bozulmasına sebebiyet vermiştir. Ders öğretmeni sürece çoğunlukla öğrencileri kontrol ederek katılmış ve sıkıntı çekmiştir. Her eserin önünden geçilmiş ancak sıranın önündekiler sürekli

yürüdüğü için onları takip etmek zorunda kalan öğrenciler incelemek istedikleri eserlerin karşısında fazla duramamışlardır. Sadece amaçları ellerindeki kâğıtlara eserleri numaralandırarak, etiketlerinden isimlerini yazmak olan öğrenciler müze görevlileri tarafından çoğu zaman uyarılmışlardır. Çocukların birbirinden ayrılmadan tek sıra halinde dolaşmaları müze içerisindeki ziyaretçilerin geçişlerinde zorluk yaratmıştır. Eserler hakkında herhangi bir bilgi öğrencilere verilmemiştir. Camekânlara dokunan ve yaklaşan öğrencileri uyarmak zorunda kalan müze görevlilerinin uyarıları öğretmen tarafından görülememiştir. Müzenin içerisinde bulunan aslan rölyeflerinin bulunduğu bölümlere gelindiğinde isteyen öğrencilerin ellerindeki çok küçük kâğıtlara (küçük bir not defteri boyutunda) bunları çizebilecekleri söylenmiş, bunun için de onlara yaklaşık 10 dakika süre verilmiştir. Çizimler hakkında herhangi bir ön bilgi verilmediğinden, öğrenciler ne yapacaklarını bilememiştir. Öğretmen çizimler hakkında herhangi bir yorumda bulunmamıştır. Müzenin alt katında sikkelerin bulunduğu bölüme gidildiğinde öğrenciler yine tek sıra halinde dolaşmışlardır ve çıkan sesten dolayı ders öğretmeni ve müze görevlileri sürekli uyarı yapmak zorunda kalmıştır. Ders öğretmeni diğer öğrenci gruplarıyla karışmamak için bazen dolaştığı yeri tekrar dolaşmıştır. Müze içerisinde öğrencilere herhangi bir etkinlik yaptırılmamış, müze eğitimcilerinden randevusuz geldiği için bir yardım alınamamış, sadece müzenin tamamı gezilerek müze gezisi yaklaşık 80 dakikada bitirilmiştir (Ek 42).

Altıncı haftadaki derste, ders öğretmeni öğrencilere müzede gördükleri heykellerden birini canlandırmalarını ve sınıftaki diğer öğrencilerin onlara sorular sormasını ve o eseri konuşturmalarını istemiştir. Öğrenciler tek tek tahtaya çıkmış ve bir heykeli canlandırmışlardır. Heykelleri canlandırırken, çocuklar kendilerine sorulan soruları bir konu ile ilişkilendiremedikleri için cevaplayamamışlardır. Herhangi bir bilgi verilmediğinden eserle etkileşime girip o eserle bağ kuramayan öğrencilere, ders öğretmeni zaman zaman gerekli uyarılarda bulunmuştur. Örneğin kimi öğrenci Mısır'daki firavunları canlandırmıştır. Yapılan çalışma müzedeki eserlerin canlandırılmasından çok özgün heykel şekillerine bürünme olarak kalmıştır.

Yedinci derste müze gezisi sonrası gördükleri tarihi eserlerle ve özellikle sikkelerle ilgili resim çalışması yapılmıştır. Öğrencilere serbest oldukları söylenmiştir. Öğrenciler tam olarak ne yapacaklarını anlayamadıklarından çalışmaya

başlayamamışlardır. Ders öğretmeni karar veremediklerini düşünüp kendi arasında konuşan öğrencileri uyarmıştır. Öğrencilerin sadece kurşun kalemle çalışmaları onların sıkılmasına sebep olmuş sınıf içerisinde oluşan uğultudan dolayı öğretmen tarafından gerekli açıklamalar tekrar yapılmıştır (Ek 43).

Sekizinci derste öğrencilerden yaptıkları resme birer öykü yazmaları istenmiştir. Müzede gördükleri ve resmini yaptıkları eserlere öykü yazmakta zorlanan çocukların çoğu günümüze ait hikâyeleştirme yoluna gitmişlerdir. Sınıfta oluşan gürültü ve çocukların dikkatini toplamada çektikleri zorluk, ders öğretmenin uyarılarının sıklaşmasına neden olmuştur. Öğrenciler eserle ilgili bir ön bilgi edinmediklerinden sürekli öğretmenlerine neyi yapıp neyi yapamayacaklarını sormuşlardır. Daha sonra öğrenciler tek tek tahtaya çıkarak yazdıklarını okumuşlardır. Öğrencilerin okunanları dinlemekten sıkılmaları ve kendi aralarında konuşmaları ders öğretmeni sinirlendirmiştir. Ev ödevi olarak mektup çalışması verilmiştir. Bazı öğrenciler evde oyun hamurlarından sikke yaptıklarını söylemiş ve sınıfa getirmişlerdir (Ek 42).

Dokuzuncu hafta öğretmen gittikleri müze ile ilgili başka şehirde yaşayan birine gittikleri müzeyi tanıtan bir mektup yazma ödevi vermiştir. Verilen bu ödevler sonucunda, çocukların yazdıkları mektuplar sınıf ortamında okunmuştur. Kendi aralarında konuşan ve arkadaşlarını dinlemekten sıkılan çoğu öğrenci ders öğretmeni tarafından uyarılmıştır. Mektupların, çok kısa olması, gidilen müze ile ilgili istenilen şekilde çocukların duygu ve düşüncelerini aktarmaması öğretmen tarafından tenkit edilmiştir. Öğrencilerin çoğu başka şeylerle uğraşmışlardır.

3.9. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Araştırma süresince toplanan verilerin çözümlenmesinde yüzde, frekans tablosu gibi betimleyici araçların yanı sıra ortalama ve standart sapma gibi parametreler de hesaplanmıştır. Bu parametrelere bağlı olarak aşağıda belirtilen testler uygulanmıştır.

3.9.1. İlişkisiz (Bağımsız) Örneklem T-Testi (Independent Samples T-Test)

İlişkisiz örneklem için t-testi iki ilişkisiz örneklem ortalamaları arasındaki farkın manidar olup olmadığını test etmek için kullanılır (Büyüköztürk, 2005a, s.39). Deneysel bir çalışma kapsamında yansız olarak seçilen iki grupta iki ayrı yöntemle göre aynı içerik için eğitim yapılması ve çalışmanın sonunda yöntemler arasında etkililiğin değerlendirilmesi böyle bir istatistiğin uygulanmasını gerektirir. Yansız olarak atanan bir grubun bir konudaki performansının, tutumunun ya da kaygı gibi psikolojik özelliklerinin geçerli ve güvenilir testlerle ölçülmesi ve bu puanların örneğin, cinsiyete, sosyo ekonomik düzeye göre farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi yine ilişkisiz t-testi ile yapılır ((Büyüköztürk, 2005a, s.44). Bu araştırmada bağımsız iki grup arası farkların testi (Independent Samples T-Testi) uygulanacaktır. Bu araştırmada kontrol ve deney grubundaki öğrencilerin hem ön başarı testi, son başarı testi ve kalıcılık başarı testi puanları arasında farklılık gösterip göstermediği test edilmiştir. Ayrıca kontrol ve deney grubundaki öğrencilerinin hem ön tutum, son tutum ve kalıcılık tutum testi puanları arasında farklılık gösterip göstermediği de test edilmiştir. İlköğretim I. kademe 3. sınıf Sanat Etkinlikleri dersinde, programlı bir müze ziyareti için geliştirilen müze eğitim paketinin içerisindeki etkinliklerin uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretim uygulamalarına katılan kontrol grubu öğrencilerinin başarı (ön-son-kalıcılık) ve tutum (ön-son-kalıcılık) puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı da test edilmiştir.

3.9.2. İlişkili Örneklem (Tekrarlı Ölçümlerde) İçin Tek faktörlü Anova (One-Way Anova for Repeated Measures)

İlişkili Örneklem (Tekrarlı Ölçümlerde) İçin Tek faktörlü Anova tekniğinde iki ya da daha çok ilişkili ölçüm setlerine ait ortalama puanların birbirlerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediği test edilir. (Büyüköztürk, 2005a, s.71). Deneklerin bir bağımlı değişkene ilişkin tekrarlı ölçümler faktörünün her bir düzeyinde ölçüldüğü denekleriçi ya da gruplarıçi

desenler için de tekrarlı ölçümlerle ilgili bir yönlü Anova kullanılabilir (Büyüköztürk, 2005a, s.71-72).

Bu araştırmada deney grubunun ön tutum, son tutum ve kalıcılık tutum testi puanları ile deney grubunun ön başarı, son başarı ve kalıcılık başarı testi puanlarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği test edilmiştir. Ayrıca kontrol grubunun ön tutum, son tutum ve kalıcılık tutum testi puanları ile kontrol grubunun ön başarı, son başarı ve kalıcılık başarı testi puanlarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği test edilmiştir.

3.9.3. İlişkisiz Örneklemeler İçin İki Faktörlü Anova (Two-Way Anova for Independent Samples)

Bu tekniğin amacı, gruplar arası iki faktörün bir bağımlı değişken üzerindeki etkisini ayrı ayrı test etmek yerine, faktörlerin temel etkilerini ve iki faktörün bağımlı değişken üzerindeki ortak etkisini eş zamanlı olarak test etmektir. Bir araştırmacı, farklı öğretim yöntemlerinin ve sosyo-ekonomik düzeyin akademik başarı üzerindeki etkilerini ayrı ayrı test eden iki ayrı çalışma yerine, iki faktörün çalışma üzerindeki temel etkilerinin ve ortak etkilerinin anlamlı olup olmadığını araştırmak istediğinde, bu tür bir karşılaştırma, iki faktörlü bir gruplar arası faktörel desen uygulamalıdır (Büyüköztürk, 2005a, s.55-56).

Bu araştırmada kontrol grubu ön test ve son test ile deney grubu ön test ve son test puanlarının ortak etkiye bağlı olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği test edilmiştir. Ayrıca kontrol grubu öğrencileri ön tutum ve son tutum ile deney grubu öğrencileri ön tutum ve son tutum puanlarının ortak etkiye bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermediği de test edilmiştir.

Araştırmada başarı testi, tutum ölçeği ve öğrenilenleri hatırlama düzeyini belirlemeye yönelik kalıcılık testinden (başarı testi'nin tekrarı) elde edilen veriler ayrı ayrı kodlanarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Verilerin analizinde istatistikî işlemlerden t-testi, aritmetik ortalama ($\bar{x}$), standart sapma (ss) kullanılmıştır. İstatistikî işlemler SPSS 12 for Windows programında yapılmıştır. Elde edilen verilerin anlamlı olup olmadıkları 0,5 manidarlık düzeyinde test edilmiştir. 40

maddelik başarı test puanlarına ilişkin olarak her test maddesine 2,5 puan verildiğinden testten alınabilecek en yüksek puan 100 olarak belirlenmiştir. Bu testten en yüksek puanın yarısı 50 ve en düşük ise 1 olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın nitel bulguları öğretmen görüşme formu ve araştırmacının gözlemleri ile elde edilmiştir. Görüşme formunun sorularına, alan uzmanlarının görüşleri alınarak son şekli verilmiştir. Bu kapsamda planlı ve verimli bir müze ziyareti için geliştirilen müze eğitim paketindeki etkinlik ve uygulamalara yönelik ilköğretim I. kademe öğretmenlerinin görüşleri alınmıştır. Görüşler açık ve kapalı uçlu sorular sorularak elde edilmiştir. Elde edilen bulguların analizi öğretmenlerin görüşme formundaki sorulara yönelik verdikleri yanıtların incelenmesi, araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre organize edilmesi, alıntılar yapılması ve yüzde ile frekanslara göre yorumlanması şeklinde olmuştur. Bu tür bir yaklaşım nitel araştırmada “betimsel analiz” yaklaşımı olarak kabul edilmektedir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde öncelikle nicel daha sonra nitel bulgular ve yorumlar yer almaktadır. Araştırmada elde edilen başarı testi ve tutum puan ortalamaları ile öğretmenlerin müze eğitime ve müze gezilerinin planlanmasına yönelik görüşlerine ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda verilmektedir.

4.1. Araştırmanın Nicel Bulguları ve Yorumları

Araştırmanın nicel bulguları, alt problemlere göre aşağıda verilmektedir.

4.1.1. Birinci Alt probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın birinci alt problemi, “Kontrol grubunun öntest, sontest ve kalıcılık başarı testi puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” şeklinde düzenlenmiştir. Birinci alt probleme ilişkin bulgular Tablo 4.1.’de verilmiştir.

Tablo 4.1.
Kontrol Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Test	n	$\bar{x}$	S
Öntest	37	38,95	9,37
Sontest	37	50,20	13,55
Kalıcılık	37	46,01	12,19

Tablo 4.1.’de verilen kontrol grubunun öntest, sontest ve kalıcılık test puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde, kontrol grubunun öntest puanının

$x=38,95$ olduğu, sontest puanının $x=50,20$ ve kalıcılık test puanının ise $x=46,01$ düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır. Bu puanlara göre, geleneksel öğretim yöntemlerini uygulayan kontrol grubu öğrencilerinin, Sanat Etkinlikleri dersi içerisinde müze eğitimi öğrenme alanında yer alan müze eğitimi süreci başlangıcından, sürecin bitimine kadar, başarı düzeyinde kısmen de olsa bir artışın olduğu gözlenmektedir. Ancak, öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanının düştüğü, öğrenilenlerin kalıcı düzeyde olmadığı anlaşılmaktadır. Öntest, sontest ve kalıcılık testinin standart sapma değerleri incelendiğinde, en homojen durumun öntestte olduğu, en heterojen durumun ise sontestte olduğu görülmektedir. Başka bir anlatımla, kontrol grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında bir artış gözlenmiş, ancak bu artış, kalıcılık testinde korunamamıştır. Geleneksel yöntemle müze ziyaretleri yapılan okullarımızda yukarıdaki verilere göre, öğrenmede kalıcılık sağlanamamakta ve yapılan dersler amacına ulaşamamaktadır. Tezcan (2003, s.36) ülkemizdeki müze ziyaretlerinin sadece Müzeler Haftası'nda okulların müzelere yaptığı, müfredatla ilişkili olmayan geziler olduğunu belirtmiştir. Ayrıca bu ziyaretler çerçevesinde öğrencilerin müzelere belli planlama ve eğitim programı yapılmadan, yığınlar halinde götürüldüğünü, eğitim açısından yeterli sonuçların alınamadığını da vurgulamıştır.

Sanat Etkinlikleri dersi müze eğitimi etkinliklerinde kontrol grubunun öntest, sontest ve kalıcılık testi puanlarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin Anova sonuçları Tablo 4.2.'de verilmiştir.

Tablo 4.2
Kontrol Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Testi Puanlarının Anlamlı Bir Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Anova Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P<.01	Anlamlı Fark
Deneklerarası	9290,369	36	258,06	-	-	-
Ölçüm	2389,207	2	1194,604	14,716	,00	1-2, 1-3
Hata	5844,793	72	81,17			
Toplam	17524,369	110				

1. Öntest 2. Sontest 3. Kalıcılık

Tablo 4.2’de verilen kontrol grubuna ait öntest, sontest ve kalıcılık testi puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Anlamlı farklılığın hangi testler arasında olduğunu saptamak için yapılan istatistiklere göre, anlamlı farklılığın kontrol grubu öntesti ile sontesti arasında olduğu, ayrıca öntest ile kalıcılık arasında da anlamlı bir farklılığın bulunduğu görülmektedir. Başka bir anlatımla, kontrol grubunun öntesti ile sontesti arasında belirgin oranda bir farklılaşmanın yaşandığı, ayrıca bu farklılığın kalıcılık testinde de korunduğu görülmektedir. Diğer bir deyişle, geleneksel yöntemle müze etkinliklerinin uygulanması ve müze ziyaretinin yapılması, öğrencilerin başarı düzeylerinde artışa neden olduğu, kalıcılık testi ile de sontest arasında anlamlı bir değişim yaşanmadığı anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, kontrol grubunun öntesti ile sontesti arasında anlamlı bir farklılık vardır ve öğrenilen bilgilerin kısmen de olsa korunduğu ileri sürülebilir. Yukarıdaki bulgular ışığında müfredatla ilişkilendirilmeyen ve programlayan gayesiz müze ziyaretlerinin, öğrencilerin müze deneyimlerinde istenilen düzeyde öğrenme sağlayamadıklarını göstermiştir.

Ders öğretmenlerinin müze ve galerileri ziyaretindeki öğrenme potansiyelinin her zaman farkına varamadıklarına ve bu sebeple öğrenme fırsatlarının kaçırıldığına ilişkin bazı bulgular vardır. Müzede gerçekleşen çalışmalar her zaman müfredatla ilişkilendirilememekte müze ziyareti yalnızca bilgi edinme fırsatı olarak görülmektedir (Clarke, 1989, Akt., Hooper-Geernhill, 1999, s.141). Yalnızca bilgi edinmeye yönelik geziler özellikle küçük yaş gruplarının sıkılmasına ve kavramların kafalarında netleşmemesine sebep olmaktadır. Belli ders kazanımlarının edinilmesine yönelik olmayan müze ziyaretleri, belli bir planlama olmadığında amacına ulaşamamıştır.

4.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın ikinci alt problemi, “Deney grubunun öntest, sontest ve kalıcılık test başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” şeklinde düzenlenmiştir. İkinci alt probleme ilişkin bulgular Tablo 4.3’de verilmiştir.

Tablo 4.3
Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Test Puanlarının Betimsel İstatistikleri

Test	n	$\bar{x}$	S
Öntest	38	47,56	12,17
Sontest	38	91,97	7,75
Kalıcılık	38	87,82	10,07

1. Öntest 2. Sontest 3. Kalıcılık

Tablo 4.3’de verilen deney grubunun öntest, sontest ve kalıcılık başarı puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde, deney grubunun öntest puanının $x=47,56$ olduğu, sontest puanının $x=91,97$ ve kalıcılık test puanının ise $x=87,82$ düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır. Bu puanlara göre, deney grubu öğrencileri Sanat Etkinlikleri dersi içerisinde “Müzede Yaşadığım Duygular” ünitesinde yer alan müze etkinliklerini, ders programındaki kazanımlara bağlı kalarak geliştirilen “müze eğitim paket”ini uygulayarak gerçekleştirmiştir. Ve bu eğitim paketindeki içerisinde geliştirilen öğrenci *müze rehberi* ile çeşitli etkinliklere göre programlı ve etkili bir müze ziyareti süreci planlanmış ve uygulanmıştır. Yine müze ziyareti sonrası sınıfa döndüğünde sonraki haftalarda, Sanat Etkinlikleri dersi geliştirilen müze eğitim paketinin içerisindeki etkinlikler doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Yukarıdaki bulgular doğrultusunda, müfredatta belirlenmiş ders kazanımlarının etkin bir biçimde edinilmesine yönelik hazırlanan programlı bir müze ziyareti sonrasında öğrencilerin, öğrenme düzeylerindeki gelişim yapılan sontest ile ortaya konulmuştur. Geliştirilen müze eğitim paketinin ve müze gezisinde kullanılan müze rehberinin öğrenme üzerinde olumlu etkisinin olduğu, öğrencilerin kalıcılık testi sonuçlarında da açıkça görülmektedir.

Müzelerde öğrenme potansiyeli, nesnelerden öğrenmeyi, müzeler hakkında bilgi edinmeyi kapsamaktadır. Bu potansiyelin gerçekleştirilmesi için müzeler ve öğretmenler arasında dikkatli ve ayrıntılı planlama ile işbirliği içinde çalışmayı gerektirmektedir (Hooper-Greenhill, 1999, s.140). Buyurgan, (2007, s.729) Tarih dersi kapsamında Anadolu Medeniyetleri Müzesi’ne yapılan programlı bir müze

ziyaretinde öğrencilerin ilgili ve heyecanlı olduklarını gözlemiştir. Ayrıca Buyurgan, (2007, s.729) eserler karşısında yapılan bilgilendirmelerin, soru-cevaplarla akıcı, esnek ve özgün düşünmenin, öğrencilerin seviyesine göre eğlendirici aktivitelerle desteklenerek, öğrenme potansiyelinin yüksek bir düzeye çıkarılabileceğini vurgulanmıştır.

Bu puanlara göre, deney grubu öğrencilerinin Sanat Etkinlikleri dersi sürecinin başlangıcından, sürecin bitimine kadar, başarı düzeylerinde ileri seviyede bir artışın olduğu gözlenmektedir. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanının çok azda olsa düştüğü, fakat öğrenilenlerin önemli ölçüde kalıcı düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. Öntest, sontest ve kalıcılık testinin standart sapma değerleri incelendiğinde, en homojen durumun son testte olduğu, en heterojen durumun ise, öntestte olduğu görülmektedir. Başka bir anlatımla, deney grubunun öntest puanı ile sontest puanı arasında önemli bir artış gözlenmiş ve bu artış, kalıcılık testinde de korunmuştur.

Sanat Etkinlikleri dersi içerisinde yer alan “Müzede Yaşadığım Duygular” ünitesindeki kazanımlara göre geliştirilen ve uygulanan müze eğitim paketi ile deney grubu öğrencilerinin öntest, sontest ve kalıcılık testi puanlarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin Anova sonuçları Tablo 4.4’de verilmiştir.

Tablo 4.4
Deney Grubunun Öntest, Sontest ve Kalıcılık Testi Puanlarının Anlamlı Bir Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Anova Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P<.01	Anlamlı Fark
Deneklerarası	7691,447	37	207,87	-	-	-
Ölçüm	45731,250	2	22865,625	448,970	,00	1-2, 1-3, 2-3
Hata	3768,750	74	50,92			
Toplam	57191,447	113				

1. Öntest 2. Sontest 3. Kalıcılık

Tablo 4.4’de verilen deney grubu öğrencilerinin öntest, sontest ve kalıcılık testi puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Anlamlı farklılığın

hangi testler arasında olduğunu saptamak için yapılan istatistiklere göre, anlamlı farklılığın deney grubu öntesti ile sontesti arasında olduğu, ayrıca öntest ile kalıcılık arasında da anlamlı bir farklılığın bulunduğu görülmektedir. Başka bir anlatımla, deney grubunun öntesti ile sontesti arasında belirgin oranda bir farklılaşmanın yaşandığı, ayrıca bu farklılığın kalıcılık testinde de korunduğu görülmektedir.

Diğer bir deyişle, geliştirilen “müze eğitim paketi” etkinliklerine göre yapılan Sanat Etkinlikleri dersi ile yine bu eğitim paketindeki etkinliklere göre planlanan programlı bir müze ziyaretinin gerçekleştirilmesinin, öğrencilerin başarı düzeylerinde önemli bir düzeyde artışa neden olduğu görülmüştür. Yapılan kalıcılık testi ile sontest başarı testi arasında anlamlı bir değişim yaşanmadığının görülmesi öğrenilenlerin kalıcı düzeyde olduğunu göstermektedir. Başka bir anlatımla, deney grubunun öntesti ile sontesti arasında anlamlı bir farklılık vardır ve öğrenilen bilgilerin önemli oranda korunduğu ileri sürülebilir. Yapılan istatistiklere göre, anlamlı farklılığın deney grubu öntesti ile kalıcılık testi arasında olduğu, ayrıca öntest ile kalıcılık arasında da anlamlı bir farklılığın bulunduğu görülmektedir.

Buyurgan, (2004, s.113) müzede etkin öğrenmenin gerçekleşebilmesi için öğretmenin, müze gezisinden önce bazı ön hazırlıkları yapması gerektiğini vurgulamıştır. Buyurgan’ın “Müzede Etkin Öğrenme” adlı çalışmasının sonuç bölümünde, araştırmacı tarafından müze öncesinde, müzede ve müze ziyareti sonrasında yapılan çalışmaların planlandığı ve geliştirilen müze rehberi doğrultusunda verimli bir müze ziyaretin gerçekleştirildiği belirtilmiştir.

Deney grubu öğretmeni için hazırlanan müze eğitim paketi, öğretmenin müze ziyareti öncesi, müze ziyareti süreci ve müze ziyareti sonrası tüm süreci planlamasını sağlamıştır. Bu sayede ne yapacağını önceden adım adım bilen ders öğretmeni, tüm süreç boyunca herhangi bir sıkıntı yaşamamıştır. Programlanan bir gezi sürecinin verimli geçmesi ve öğrenilenlerin istenilen düzeyde kalıcılık sağlaması yukarıdaki verilerle ortaya konmuştur. Müze eğitim paketinin içerisinde öğrencilerin müze ziyaretlerinde kullanmaları için hazırlanan *müze rehberinin* de, öğrenmedeki etkisi olumlu sonuçlar vermiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda, müze eğitim paketinin ders öğretmenin Sanat Etkinlikleri dersi içerisindeki Müzede Yaşadığım Duygular ünitesinin başlangıcından sonuna kadarki süreci planlamasında, olumlu etkileri olduğu söylenebilir.

4.1.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın üçüncü alt problemi, “Kontrol grubunun ön tutum, son tutum ve kalıcılık tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” şeklinde düzenlenmiştir. Üçüncü alt probleme ilişkin bulgular Tablo 4.5’de verilmiştir.

Tablo 4.5
Kontrol Grubunun Ön Tutum, Son Tutum ve Kalıcılık Tutum Puanlarının
Betimsel İstatistikleri

Test	n	$\bar{x}$	S
Ön Tutum	37	68,27	8,5135
Son Tutum	37	66,18	8,7396
Kalıcılık Tutum	37	62,27	12,6374

Tablo 4.5’de verilen kontrol grubunun ön tutum, son tutum ve kalıcılık tutum puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde, kontrol grubunun ön tutum puanının $x=68,27$ olduğu, son test tutum puanının $x=66,18$ ve kalıcılık tutum puanının ise $x=62,27$ düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır. Bu puanlara göre, geleneksel yöntemle ders işleyen kontrol grubu öğrencilerinin, Müzede Yaşadığım Duygular ünitesinin başladığından, sürecin bitimine kadarki tutumlarında bir artışın olmadığı gözlenmektedir. Ancak, öğrencilerin müze etkinliklerine yönelik tutumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık tutum testinde, bu tutum puanının düştüğü, öğrencilerin tutumlarının kalıcı düzeyde olmadığı anlaşılmaktadır.

Ön tutum, son tutum ve kalıcılık tutumunun standart sapma değerleri incelendiğinde, en homojen durumun ön tutumda olduğu, en heterojen durumun ise, kalıcılık tutum testinde olduğu görülmektedir. Başka bir anlatımla, kontrol grubunun ön tutum puanı ile son tutum puanı arasında az da olsa bir artış gözlenmiş, ancak bu artış, kalıcılık testinde korunamamıştır.

Sanat Etkinlikleri dersi “müze eğitimi öğrenme” alanı içerisindeki etkinlikleri kontrol grubu öğrencileri geleneksel yöntemle işlemiş ve yaptıkları müze ziyaretini herhangi bir etkinlikle desteklemeden, plansız bir şekilde sadece müzeyi gezip

çıkmak olarak gerçekleştirmişlerdir. Başka bir deyişle müfredatta belirlenen kazanımları edinmeye yönelik programlanmayan bir müze gezisi sonrasında, öğrencilerin müzelere karşı duyuşsal anlamda tutumlarında bir değişiklik oluşmamıştır. Çünkü belli yönlendirmelerden yoksun müze gezileri, müze deneyimi ve müze bilinci kazandırmayan bir etkinliktir. Müze gezilerinin müze eğitim çerçevesinde ve bir eğitmen tarafından planlanması gerekmektedir (Emeksizoglu, 2007, s.25).

Sanat Etkinlikleri dersi içerisindeki “Müzede Yaşadığım Duygular” ünitesindeki etkinlikleri, geleneksel yöntemle işleyen kontrol grubu öğrencilerinin ön tutum, son tutum ve kalıcılık tutum puanlarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin Anova sonuçları Tablo 4.6’da verilmiştir.

Tablo 4.6
Kontrol Grubunun Ön Tutum, Son Tutum ve Kalıcılık Tutum
Puanlarının Anlamlı Bir Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Anova
Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P<.01	Anlamlı Fark
Deneklerarası	4391,766	36	121,99	-	-	-
Ölçüm	686,829	2	343,414	3,681	,030	-
Hata	6716,505	72	93,28			
Toplam	11795,1	110				

1. Ön Tutum 2. Son Tutum 3. Kalıcılık Tutum

Tablo 4.6’da verilen ön tutum, son tutum ve kalıcılık tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Anlamlı farklılığın hangi testler arasında olduğunu saptamak için yapılan istatistiklere göre, kontrol grubu öğrencilerinde geleneksel yöntemi uygulayarak yapılan Sanat Etkinlikleri dersi içerisindeki müze etkinliklerine yönelik tutumsal bir değişiklik yaşanmamıştır. Başka bir deyişle geleneksel yöntemle yapılan müze eğitimi etkinlikleri sonucunda öğrencilerin müze ve müzelerde yapılan etkinliklere yönelik tutumlarında herhangi bir değişiklik olmamıştır.

4.1.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın dördüncü alt problemi, “Deney grubunun ön tutum, son tutum ve kalıcılık tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” şeklinde düzenlenmiştir. Dördüncü alt probleme ilişkin bulgular Tablo 4.7’de verilmiştir.

Tablo 4.7
Deney Grubunun Ön Tutum, Son Tutum ve Kalıcılık Tutum Puanlarının
Betimsel İstatistikleri

Test	n	$\bar{x}$	S
Ön Tutum	38	71,89	8,07
Son Tutum	38	80,18	6,95
Kalıcılık Tutum	38	81,02	5,81

1. Ön Tutum 2. Son Tutum 3. Kalıcılık Tutum

Tablo 4.7’de verilen deney grubunun ön tutum, son tutum ve kalıcılık tutum puanlarının betimsel istatistikleri incelendiğinde, deney grubunun ön tutum puanının $x=71,89$ olduğu, son tutum puanının $x=80,18$ ve kalıcılık puanının ise $x=81,02$ düzeyinde olduğu anlaşılmaktadır. Bu puanlara göre, deney grubu öğrencilerinin Sanat Etkinlikleri dersi başladığından, sürecin bitimine kadarki, tutumlarında önemli bir artışın olduğu gözlenmektedir. Başka bir anlatımla “Müzede Yaşadım Duygular” ünitesindeki etkinlikler, geliştirilen müze eğitim paketi ve bu paket içerisinde bulunan müze rehberi ile gerçekleştirilmiş programlı ve etkili bir müze ziyareti sonucunda; öğrencilerin müzede yaşadıkları deneyimlerle müzelere karşı tutumları önemli derecede değişmiş ve artmıştır. Buyurgan (2002, s.110), 2001 yılında toplam 4 seansta 143 öğrenci ile Anadolu Medeniyetleri Müzesi’ne programlı bir müze ziyareti gerçekleştirmiştir. Buyurgan bu süreçte arkeolog ve dersin öğretmeni rehberliğindeki müze ziyaretinde, öğrencilerin öğrenme potansiyeli, ilgi ve heyecanlarının gerçekten çok yüksek olduğunu belirtmiştir. Tüm bunlara ek olarak müzeye yapılan okul ziyaretlerinin sadece gezi boyutu ile sınırlı kalmaması gerektiğini, ziyaretten sonraki haftalarda öğrencilerin müzede yaptığı gözlem, inceleme, bilgi ve çizimlerini uygulamalara dönüştürmelerinin onların tutumların gelişmesinde de etkili olacağını vurgulamıştır.

Öğrencilerin müze eğitimi sürecinde yapılan etkinliklere yönelik tutumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık tutum testinde, bu başarı puanının devamlılığını koruduğu, tutumların kalıcı düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. Ön tutum, son tutum ve kalıcılık tutum testlerinin standart sapma değerleri incelendiğinde, en homojen durumun kalıcılık tutumunda olduğu, en heterojen durumun ise, ön tutum testinde olduğu görülmektedir. Başka bir anlatımla, deney grubunun ön tutum puanı ile son tutum puanı arasında bir artış gözlenmiş ve bu artış, kalıcılık testinde korunmuştur.

Sanat Etkinlikleri dersi içerisinde yer alan “Müzede Yaşadığım Duygular” ünitesindeki kazanımlara göre geliştirilen “müze eğitim paketi” ile deney grubu öğrencilerinin ön tutum, son tutum ve kalıcılık tutum puanlarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin Anova sonuçları Tablo 4.8’de verilmiştir.

Tablo 4.8
Deney Grubunun Ön tutum, Son Tutum ve Kalıcılık Tutum Puanlarının
Anlamlı Bir Farklılık Gösterip Göstermediğine İlişkin Anova Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P<.01	Anlamlı Fark
Deneklerarası	2597,193	37	70,19	-	-	-
Ölçüm	1935,596	2	967,798	25,049	,00	1-2,1-3
Hata	2859,070	74	38,63			
Toplam	7391,859	113				

1. Ön tutum 2. Son tutum 3. Kalıcılık tutum

Tablo 4.8’de verilen ön tutum, son tutum ve kalıcılık tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur. Anlamlı farklılığın hangi testler arasında olduğunu saptamak için yapılan istatistiklere göre, deney grubu öğrencilerinde planlı ve verimli bir müze ziyareti için geliştirilen “müze eğitim paketi” içerisindeki etkinlikler uygulanarak ve öğrencilerin gezi süresince kullanacakları “müze rehberi” ile müze gezilerini gerçekleştirmeleri önemli oranda öğrencilerin tutumlarında değişikliğe sebep olmuştur.

Anlamlı farklılığın hangi testler arasında olduğunu saptamak için yapılan istatistiklere göre, anlamlı farklılığın deney grubu ön tutum testi ile son tutum testi arasında olduğu, ayrıca ön tutum test ile kalıcılık arasında da anlamlı bir farklılığın

bulunduğu görülmektedir. Başka bir anlatımla, deney grubunun ön tutum testi ile son tutum testi arasında belirgin oranda bir farklılaşmanın yaşandığı, ayrıca bu farklılığın kalıcılık testinde de korunduğu görülmektedir. Diğer bir deyişle, programlı ve etkili bir müze ziyareti için geliştirilen, içerisinde çeşitli etkinlikleri barındıran “müze eğitim paketi” ile “Müzedede Yaşadığım Duygular” ünitesinin işlenmesi, öğrencilerin tutumlarında önemli bir düzeyde artışa neden olmuştur. Kalıcılık tutum testi ile de son tutum test arasında anlamlı bir değişim yaşanmadığı anlaşılmaktadır. Başka bir anlatımla, deney grubunun ön testi ile son tutum testi arasında anlamlı bir farklılık olduğu ve öğrenilen bilgilerin kalıcılığını korunduğu ileri sürülebilir. Yapılan istatistiklere göre, anlamlı farklılığın deney grubu ön testi ile kalıcılık testi arasında olduğu, ayrıca öntest ile kalıcılık arasında da anlamlı bir farklılığın bulunduğu görülmektedir. Öğrencilerin içerisinde etkin olarak bulunduğu, eğlendiği ve en önemlisi dersin kazanımlarını edinmeye yönelik planlanan Sanat Etkinlikleri dersi sürecinin, öğrencilerin müzelere karşı tutumlarında olumlu bir artışı sağladığı söylenebilir.

Çalışma planının hazırlanması, plana uygun yönetilmesi ve değerlendirilmesi sağlıklı bir çalışma yürütebilmenin koşuludur (Demir, 2005, s.97). Buyurgan’ın (2002, s.115) “Programlı Bir Müze Ziyareti ve Sonrasında Uygulama Örneği” adlı çalışmasına katılan öğrenciler, bu sürecin sonunda daha önce basit bir gezi olarak gördükleri müze ziyaretlerinin programlı etkinliklerle anlamlı, düşündürücü çalışmalara dönüştüğünü belirtmişlerdir. Ekip çalışması yapmanın ve işbirliği içinde çalışmanın, sorumluluk duygularını geliştirdiğini, zamanı verimli kullandıklarını ve her yönden doyuma ulaştıklarını da eklemişlerdir.

4.1.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın beşinci alt problemi, “Kontrol grubu ve deney grubunun öntest başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” şeklinde düzenlenmiştir. Bu kapsamda deney ve kontrol gruplarının Sanat Etkinlikleri dersi müfredatında yer alan “Müzedede Yaşadığım Duygular” ünitesinde bulunan giriş kazanımlarının edinilmesine ilişkin puan ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin bulgular Tablo 4.9’da verilmiştir.

Tablo 4.9
Kontrol ve Deney Grubunun Öntest Başarı Puanlarının Karşılaştırılması (t testi)

Grup	n	$\bar{x}$	s	sd	t	P<.05
Kontrol	37	38,95	9,37	73	3,425	,001*
Deney	38	47,56	12,17			

Kontrol ve deney grubunun öntest başarı puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin dağılım Tablo 4.9’da verilmiştir. Tablo 4.9 incelendiğinde, deney grubunun öntest puanının $\bar{x}=47,56$, kontrol grubunun ise, $\bar{x}=38,95$ olduğu görülmektedir. Standart sapma değerleri incelendiğinde, kontrol grubunun $s=9,37$, deney grubuna göre daha homojen olduğu anlaşılmaktadır. Kontrol ve deney grubunun öntest puanları arasındaki farklılığın anlamlılığını test etmek için yapılan t-testine göre, kontrol ve deney grubunun öntest puanları arasında anlamlı bir farklılığın bulunduğu anlaşılmaktadır [$t_{(73)} = 3,425$, $p<.05$]. Başka bir anlatımla kontrol ve deney grupları, öntest aşamasında birbirleriyle aynı seviyede değildir. Özellikle deney grubunun başarı puanı, az da olsa kontrol grubundan daha fazladır.

4.1.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın altıncı alt problemi, “Kontrol grubu ve deney grubun öğrencilerinin son test başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” şeklinde düzenlenmiştir. Altıncı alt probleme ilişkin bulgular Tablo 4.10’da verilmiştir.

Tablo 4.10
Kontrol ve Deney Grubunun Son Test Başarı Puanlarının Karşılaştırılması (t testi)

Grup	n	$\bar{x}$	s	sd	t	P<.05
Kontrol	37	50,20	13,55	73	16,431	,000*
Deney	38	91,97	7,75			

Kontrol ve deney grubunun sontest başarı puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin dağılım Tablo 4.10’da verilmiştir. Tablo 4.10 incelendiğinde, deney grubun öğrencilerinin sontest başarı puanının $x=91,97$, kontrol grubu öğrencilerinin sontest başarı puanının ise, $x=50,20$ olduğu görülmektedir. Standart sapma değerleri incelendiğinde, deney grubunun $s=7,75$, kontrol grubuna $s=13,55$ göre daha homojen olduğu anlaşılmaktadır. Kontrol ve deney grubunun sontest başarı puanları arasındaki farklılığın anlamlılığını test etmek için yapılan t-testine göre kontrol ve deney grubunun sontest puanları arasında anlamlı bir farklılığın bulunduğu anlaşılmaktadır [$t_{(73)} = 16,431$, $p<.05$]. Başka bir anlatımla kontrol ve deney grupları, son test aşamasında birbirleriyle aynı seviyede değildir. Özellikle deney grubunun başarı puanı, kontrol grubundan çok daha fazladır.

Başka bir deyişle müzelerde etkin öğrenme çerçevesinde yapılması beklenen programlı bir müze ziyareti için geliştirilen “müze eğitim paketi”nin uygulandığı, deney grubu öğrencilerinin, sontest başarı puanları ile geleneksel yöntemle işlenen Sanat Etkinlikleri dersi ve bu süreç içindeki klasik müze ziyaretini yapan kontrol grubu öğrencilerinin sontest başarı puanları arasında ortaya çıkan fark; geliştirilen müze eğitim paketinin ve müze rehberinin uygulanmasının müzelerle öğrenmede çok daha etkili olduğunu ortaya çıkarmıştır. Buradan çıkan sonuç doğrultusunda, müfredattaki kazanımların edinilmesine yönelik geliştirilen ve uygulanan “müze eğitim paketine” göre elde edilen kazanımların etkililiğini belirlemek açısından önemli olduğu kabul edilebilir. Deney grubu ders öğretmenin sürecin başlangıcından bitimine kadar olan sürede kullandığı müze eğitim paketinin, programlı bir müze gezisi gerçekleştirmenin dışında, ders içinde işlenen konuların öğrenilmesinde de etkili olduğu söylenebilir.

Çocuklar ne kadar güzel olursa olsun sadece bilgi yüklenmesine ve konferanslara ilgi göstermezler. Günümüzde modern eğitim, aktif öğrenme yöntemlerinin önemine inanılmaktadır. Bazı öğrencilerin sözel öğretimden faydalanmasına karşın, önemli olan diğer tip öğrencinin ilgisini çekebilmektir. Müzelerin çocuklara sunduğu olanaklardan faydalanmalarını sağlamak ve orada kendi zevklerine göre çalışmalarına yardım etmek gereklidir (Emeksizoglu, 2007, s.31). Hooper-Greenhill (1999, s.141) müzede öğrenmenin doğasının anlaşılmasını ve öğrenme süreçlerinin dikkatle planlanması ve değerlendirilmesi gerektiğini

söylemiştir. Müze ziyaretlerinin daha verimli olabilmesi öğretmenlerin performansları ile ilgilidir (Buyurgan, 2007, s.726). Buyurgan (2004, s.109) planlanan bir müze ziyareti sürecinde sınıf öğretmenin derslere katılmayan, ilgisiz ve başarısız olarak nitelendirdiği bir öğrencinin müzede son derece ilgili ve istekli davrandığını belirtmiştir. Bu öğrencinin sorular sorduğunu, müze rehberine notlar ve resimler yaptığını, öğrencinin kendisine sunulan farklı öğrenme biçimlerine daha ilgili ve heyecanlı davrandığını da ayrıca vurgulamıştır.

Deney grubu tarafından gerçekleştirilen uygulamada, ders öğretmeni tarafından belirtilen ilgisiz ve derslere katılmayan öğrencilerin tüm süreç boyunca aşırı ilgili ve derslere katılıyor olmaları ders öğretmenini de şaşırtmıştır. Bu öğrencilerin drama, resim yapma, sikke basma, heykel yapma gibi etkinliklerinde gösterdikleri isteklilik ve heyecan kendilerine sunulan farklı öğrenme biçimlerinin olumlu etkisi olarak görülebilir.

4.1.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın yedinci alt problemi, “Kontrol grubu ve deney grubunun kalıcılık testi başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” şeklinde düzenlenmiştir. Yedinci alt probleme ilişkin bulgular Tablo 4.11’de verilmiştir.

Tablo 4.11
Kontrol ve Deney Grubunun Kalıcılık Testi Başarı Puanlarının Karşılaştırılması (t testi)

Grup	n	$\bar{x}$	s	sd	t	P<.05
Kontrol	37	46,01	12,19	73	16,209	,000*
Deney	38	87,82	10,07			

Kontrol ve deney grubunun kalıcılık testi başarı puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin dağılım Tablo 4.11’de verilmiştir. Tablo 4.11 incelendiğinde, deney grubu öğrencilerinin kalıcılık testi puanının $x=87,82$, kontrol grubu öğrencilerinin kalıcılık testi puanının ise $x=46,01$ olduğu görülmektedir. Standart sapma değerleri incelendiğinde, deney grubunun $s=10,07$, kontrol grubunun

$s=12,19$ olduğu görülmüştür. Buna göre kontrol grubunun daha homojen olduğu anlaşılmaktadır. Kontrol ve deney grubunun kalıcılık test puanları arasındaki farklılığın anlamlılığını test etmek için yapılan t-testine göre kontrol ve deney grubunun kalıcılık testi puanları arasında anlamlı bir farklılığın bulunduğu anlaşılmaktadır [$t_{(73)} = 16,209, p<.05$].

Başka bir anlatımla kontrol ve deney grupları, kalıcılık testi aşamasında birbirleriyle aynı seviyede değildir. Özellikle deney grubunun başarı puanı, kontrol grubundan çok daha fazladır. Buna göre müfredattaki kazanımlara göre geliştirilen “müze eğitim paketi” ile ders işleyen ve programlı bir müze ziyareti gerçekleştiren deney grubu öğrencileri ile geleneksel yöntemle ders işleyen kontrol grubu öğrencilerinin kalıcılık testi sonucunda anlamlı bir farkın ortaya çıkması; geliştirilen “müze eğitim paketi”nin gerek programlı bir müze ziyareti sürecinde gerekse öğrenilenlerin kalıcılığının sağlanmasında önemli etki sağladığı söylenebilir. Müzede gerçekleştirilen aktif öğrenmeye yönelik birçok etkinliğin ders kazanımlarıyla ilişkilendirilmesi ve ders öğretmeni ile öğrencilerin müzede ne yapacaklarını önceden bilmelerinin, onların sürece aktif olarak katılmalarını sağladığı görülmektedir.

Müze gezilerindeki planlamanın müfredatla bütünleştirilmesi, görsel ve yaşantılara dayalı eğitim yoluyla kalıcı öğrenmeyi, etkin katılımı sağlayıcı biçimde düzenlenmesinin gerekliliğini ortaya çıkarmıştır (Paykoç, Baykal, 1999, s.110). Adıgüzel, (1999, s.141-142) müzedeki öğrenmenin okuldaki öğrenmeyi destekler nitelikte olduğunu, fakat okulda öğrencilerin duyularıyla hissedemedikleri birçok konunun anlatıldığını belirtmiştir. Müzelerin öğrencileri bu tür soyutluklardan kurtaracağını ve her yönüyle aktif bir öğrenme sağlayacağını savunmaktadır. Müze ve sergi ortamlarında yapılacak yaratıcı drama çalışmaları ile yaşantıya dayalı kalıcı öğrenmeler sağlanacağını vurgulamıştır.

4.1.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın sekizinci alt problemi, “Kontrol grubu ve deney grubunun ön tutum test puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” şeklinde düzenlenmiştir. Sanat Etkinlikleri dersi içerisinde kazandırılması hedeflenen amaçlara yönelik

öğrencilerin müze etkinliklerine yönelik öntest tutum puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin bulgular Tablo 4.12’de verilmiştir.

Tablo 4.12
Kontrol ve Deney Grubunun Ön Tutum Test Puanlarının
Karşılaştırılması (t testi)

Grup	n	$\bar{x}$	s	sd	t	P<.05
Kontrol	37	68,27	8,51	73	1,892	,062*
Deney	38	71,89	8,07			

Kontrol ve deney grubunun ön tutum testi puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin dağılım Tablo 4.12’de verilmiştir. Tablo 4.12 incelendiğinde, deney grubunun ön tutum test puanının $x=71,89$, kontrol grubunun ise, $x=68,27$ olduğu görülmektedir. Standart sapma değerleri incelendiğinde, deney grubunun $s=8,07$ kontrol grubuna $s=8,51$ göre daha homojen olduğu anlaşılmaktadır. Kontrol ve deney grubunun ön tutum test puanları arasındaki farklılığın anlamlılığını test etmek için yapılan t-testine göre kontrol ve deney grubunun ön tutum testi puanları arasında anlamlı bir farklılığın bulunduğu anlaşılmaktadır [$t_{(73)} = 1,892$, $p<.05$]. Başka bir anlatımla kontrol ve deney grupları, ön tutum testi aşamasında birbirleriyle aynı seviyede değildir. Özellikle deney grubunun ön tutum testi puanı, kontrol grubundan çok azda olsa daha fazladır.

4.1.9. Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın dokuzuncu alt problemi, “Kontrol grubu ve deney grubu öğrencilerinin son tutum testi puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” şeklinde düzenlenmiştir. Dokuzuncu alt probleme ilişkin bulgular Tablo 4.13’te verilmiştir.

Tablo 4.13
Kontrol ve Deney Grubunun Son Tutum Test Puanlarının
Karşılaştırılması (t testi)

Grup	n	$\bar{x}$	s	sd	t	P<.05
Kontrol	37	66,18	8,73	73	7,683	,000*
Deney	38	80,18	6,95			

Kontrol ve deney grubunun son tutum testi puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin dağılım Tablo 4.13’de verilmiştir. Tablo 4.13 incelendiğinde, deney grubu öğrencilerinin son tutum test puanının $x=80,18$, kontrol grubu öğrencilerinin son tutum puanı ise, $x=66,18$ olduğu görülmektedir. Standart sapma değerleri incelendiğinde, deney grubunun $s=6,95$, kontrol grubuna $s=8,73$ göre daha homojen olduğu anlaşılmaktadır. Kontrol ve deney grubu öğrencilerinin son tutum testi puanları arasındaki farklılığın anlamlılığını test etmek için yapılan t-testine göre, kontrol ve deney grubunun son tutum test puanları arasında anlamlı bir farklılığın bulunduğu anlaşılmaktadır [$t_{(73)} = 7,683$, $p<.05$]. Başka bir anlatımla kontrol ve deney grupları, son tutum testi puanları aşamasında birbirleriyle aynı seviyede değildir. Özellikle deney grubunun tutum puanı, kontrol grubundan çok daha fazladır. Başka bir deyişle müze eğitimi paketi içerisinde planlanan etkinlikleri uygulayarak ders işleyen ve programlı bir müze gezisi yapan deney grubu öğrencilerinin, müzelere ve müze etkinliklerine yönelik tutumlarında, geleneksel yöntemle ders işleyen kontrol grubu öğrencilerine göre anlamlı bir değişiklik meydana gelmiştir.

Amerika’da Franklin Enstitüsü Bilim Müzesi’nde planlanmış bir okul ziyaretinin değerlendirilmesi sonucunda, etkileşimli bilim sergilerinin bilişsel alandan çok duyuşsal alanda etkili olduğu görülmüştür (Botun ve Flexer, Akt., Hooper-Greenhill, 1999, s.143). Araştırmacılar müze ziyaretinde eğlence, ilgi ve güdü gibi testleri uygularken, diğer yandan tanıma, anlama ve uygulama ile ilgili çeşitli çalışmalar gerçekleştirmişlerdir. Öğrenciler sergide öğretilmek istenen kavramları müzede ders olarak işlemişlerdir ve bu durum bir kontrol grubuyla test edilmiştir. Sonuçlar, deneyde kullanılan etkileşimli sergilerin bilimsel kavramları didaktik ders kadar etkili öğrettiğini göstermiştir. Fakat en büyük başarı öğrencilerin

tutumları, eğlenmesi ve duygularındaki olumlu değişimdir (Hooper-Greenhill, 1999, s.143).

Hangi yöntem kullanılırsa kullanılsın öğretimin hedeflerine uygun yaklaşımların seçilmesi ve uygulanması çok önemlidir. Çoğu kişi programlanmayan bir müze ziyareti sürecinde müze ya da galerilerdeki nesnelere bakarken çok az zaman harcar. Çocukları bakmaya yetenekli kılmak için özel tekniklere gereksinim olduğu kabul edilmektedir. Çoğu zaman nesnenin özelliklerini çizerek keşfetmek önerilmektedir. Bazen görüşü kolaylaştıracak büyüteç gibi araç gereçler faydalı olabilmektedir. (Hooper-Greenhill, 1999, s.149-151). Bu bilgiler doğrultusunda geliştirilen müze rehberinin içerisinde her öğrenci için konulan büyüteçler, çocukların müze içerisindeki nesneleri yakından incelemesine olanak sağlamıştır. Bu sayede gerek resim yaparken gerekse sikkeleri ellerine alarak büyüteçlerle inceleyen öğrenciler, nesnenin özelliklerini keşfetmişler ve duyuşsal anlamda eserlerle etkileşime girmişlerdir.

4.1.10. Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın onuncu alt problemi, “Kontrol grubu ve deney grubu öğrencilerinin kalıcılık tutum testi puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” şeklinde düzenlenmiştir. Onuncu alt probleme ilişkin bulgular Tablo 4.14’de verilmiştir.

Tablo 4.14
Kontrol ve Deney Grubunun Kalıcılık Tutum Test Puanlarının
Karşılaştırılması (t testi)

Grup	n	$\bar{x}$	s	sd	t	P<.05
Kontrol	37	62,27	12,63	73	8,293	,000*
Deney	38	81,02	5,81			

Kontrol ve deney grubunun kalıcılık tutum testi puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin dağılım Tablo 4.14’de verilmiştir. Tablo 4.14 incelendiğinde, deney grubu öğrencilerinin kalıcılık tutum testi puanının $\bar{x}=81,02$,

kontrol grubu öğrencilerinin kalıcılık tutum testi puanının ise $\bar{x}=62,27$ olduğu görülmektedir. Standart sapma değerleri incelendiğinde, deney grubunun $s=5,81$ kontrol grubuna $s=12,63$ göre daha homojen olduğu anlaşılmaktadır. Kontrol ve deney grubunun kalıcılık tutum testi puanları arasındaki farklılığın anlamlılığını test etmek için yapılan t-testine göre, kontrol ve deney grubunun kalıcılık tutum test puanları arasında anlamlı bir farklılığın bulunduğu anlaşılmaktadır [$t_{(73)} = 8293$, $p<.05$]. Başka bir anlatımla kontrol ve deney grupları, kalıcılık test aşamasında birbirleriyle aynı seviyede değildir. Özellikle deney grubu öğrencilerinin kalıcılık tutum puanı, kontrol grubundan çok daha fazladır. Geliştirilen müze eğitim paketi etkinliklerine göre ve müze rehberiyle yapılan programlı bir müze ziyareti sonrasında deney grubu öğrencilerinin müzelere ve etkinliklere yönelik tutumlarındaki kalıcılığın sağlanması sağlanmıştır. Bu da müze eğitimi paketinin etkililiğinin ve öğrenmedeki verimliliğin sağlanmasındaki önemin ortaya konması bakımından önemlidir. Müze gezisi öncesi yapılan öğretmen hazırlığı ve sürecin planlanması, programa müze ziyareti sırasında bağlı kalınması ve sınıfa döndükten sonraki derslerde etkinliklerin devam etmesi, tutumların kalıcılığının sağlanması açısından önemlidir.

Her bir öğrencinin müzelere ve müzelerde yapılan etkinliklere yönelik olumlu olarak değişen tutumlarındaki kalıcılık, onların müze ziyaretlerine ilişkin bakış açılarını da değiştirmiştir. Bilinçli birer müze ziyaretçisi olma yolunda adım atan öğrencilerdeki tutumların kalıcılığının sağlanması bunun bir göstergesi olarak görülebilir.

4.1.11. Onbirinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın onbirinci alt problemi, “Kontrol grubu ön test ve son test ile deney grubu ön test ve son test puanları ortak etkiye bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir? şeklinde düzenlenmiştir. Onbirinci alt probleme ilişkin bulgular Tablo 4.15 ve 4.16’da verilmiştir.

Tablo 4.15
Deney ve Kontrol Grupları ile Uygulanan Ön Test ve Son Test
Puanlarına İlişkin İki Faktörlü Anova Sonuçları

GRUP	TEST	n	$\bar{x}$	S
Kontrol	Ön Test	37	38,95	9,37222
	Son Test	37	50,20	13,55773
	Toplam	74	44,58	12,88411
Deney	Ön Test	38	47,56	12,17117
	Son Test	38	91,97	7,75812
	Toplam	76	69,76	24,54308
Toplam	Ön Test	75	43,32	11,64324
	Son Test	75	71,36	23,69675
	Toplam	150	57,34	23,32777

Tablo 4.16
Deney ve Kontrol Grupları ile Uygulanan Ön Test ve Son Test
Puanlarına İlişkin İki Faktörlü Anova Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	(p)
GRUP	23788,33	1	23788,334	198,60	,000
TEST	29029,67	1	29029,674	242,36	,000
GxT	10309,67	1	10309,674	86,07	,000
Hata	17487,47	146	119,777		
Toplam	81083,56	149			

“Müze eğitim paket”ini kullanarak ders işleyen ve müzeye programlı bir ziyaret gerçekleştiren deney grubu öğrencilerinin başarı testi ortalama puanı 69,76 ve geleneksel yöntemle göre ders işleyen ve klasik yöntemle müze ziyareti yapan kontrol grubu öğrencilerinin aynı test ortalama puanı 44,58’dir. Bu iki grubun başarı testi ortalama puanları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur [$F_{(1-146)} = 198,60$, $p < .01$]. Başka bir anlatımla, deney grubu öğrencilerinin, içerisinde müfredattaki kazanımlara yönelik etkinlikleri barındıran “müze eğitim paket”i ile ders işlemesi, onların

programlı ve eğlenceli bir müze ziyareti yapmalarında ve Sanat Etkinlikleri dersi içerisindeki “Müzedeki Yaşadığım Duygular” ünitesindeki kazanımlarda başarılarının artmasında anlamlı bir farklılığa yol açmıştır. Bu bulgu, uygulanan öğretim yönteminin (Müze eğitim paketi ve geleneksel) programlı ve verimli bir müze ziyareti sürecinde öğrenme üzerinde anlamlı ve olumlu bir etkisi olduğunu göstermektedir.

Öğrencilerin başarı testi puanlarının uygulanan teste göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur [$F_{(1-146)} = 242,36, p < .01$]. Çalışmaya katılan deney grubu öğrencilerinin başarı testi ortalama puanı (71,36), kontrol grubu öğrencilerinin aynı test puanlarından (43,32) çok daha yüksektir. Bu bulgu, öğrencilerin verimli ve programlı bir müze ziyareti sürecinde öğrenme düzeyleri üzerinde etkililiği arttırmak ve ölçmek için geliştirilen “müze eğitim paketi” ile uygulanan süreçte başarı testinin önemli bir etken olduğunu gösterir.

Geliştirilen “müze eğitim paket”inin uygulandığı deney grubu ile geleneksel yöntemin uygulandığı kontrol grubu ile uygulanan başarı testinin, öğrencilerin programlı ve etkili bir müze ziyareti sürecinde öğrenme düzeyleri üzerindeki ortak etkisinin anlamlı olduğu bulunmuştur [$F_{(1-146)} = 86,07, p < .01$]. Başka bir anlatımla müze eğitim paketinin içerisindeki “müze rehberini” kullanarak programlı bir müze gezisi yapan deney grubu öğrencilerinin ve herhangi bir planlama yapmadan geleneksel yöntemle göre gezi yapan kontrol grubu öğrencilerinin uygulanan, teste; deney ve kontrol gruplarına uygulanan başarı testinin aynı test puanlarının uygulanan gruba göre farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır.

Gezi-gözlem konusunda yapılan araştırmalar, gezi-gözlem ile yapılan bir dersin unutulmadığını, ömür boyu hatırlandığını göstermiştir. Gezi-gözlem, öncesiyle, sonrasıyla ve süreçleriyle çok iyi planlama gerektirmektedir (Ata, 2002, s.281). Müze ziyaretleri ile ilgili programda kullanılacak yöntemlerin tespiti büyük önem taşımaktadır. Hedeflerin saptanması, yaş gruplarına göre planlanması (resim yapma, anlatma, tartışma gibi) bu programların temel boyutudur (Paykoç, Baykal, 1999, s.111). Müze ziyaretlerinde uyarıcı etkinlikler sunulmalı, çocuklar nesnelerle ve sergilerle etkileşime girebilmelidir. Eğer müzede küçük gruplarla çalışılıyorsa eğitimciler kavram ya da nesnelerle ilgili açıklayıcı bilgilerde vermelidirler (Hooper-Greenhill, 1999, s.146-147).

4.1.2. Onikinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırmanın onikinci alt problemi, “Kontrol grubu öğrencileri ön tutum ve son tutum ile deney grubu öğrencileri ön tutum ve son tutum puanları ortak etkiye bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermekte midir?” şeklinde düzenlenmiştir. Onikinci alt probleme ilişkin bulgular Tablo 4.17 ve 4.18’de verilmiştir.

Tablo 4.17

Deney ve Kontrol Grupları ile Uygulanan Ön Tutum ve Son Tutum Puanlarına İlişkin İki Faktörlü Anova Sonuçları

GRUP	TEST	n	$\bar{x}$	S
Kontrol	Ön Test 1,00	37	68,2703	8,51355
	Son Test 2,00	37	66,1892	8,73956
	Toplam	74	67,2297	8,63181
Deney	Ön Test 1,00	38	71,8947	8,07662
	Son Test 2,00	38	80,1842	6,95878
	Toplam	76	76,0395	8,57196
Toplam	Ön Test 1,00	75	70,1067	8,43829
	Son Test 2,00	75	73,2800	10,53509
	Toplam	150	71,6933	9,64466

Tablo 4.18

Deney ve Kontrol Grupları ile Uygulanan Ön Tutum ve Son Tutum Puanlarına İlişkin İki Faktörlü Anova Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	(p)
GRUP	2909,917	1	2909,917	44,42	,
TEST	361,287	1	361,287	5,51	,
GxT	1008,087	1	1008,087	15,38	,
Hata	9564,26	146	65,509		
Toplam	13859,89	149			

Müze eğitim paketini kullanarak ders işleyen ve planlı müze ziyareti gerçekleştiren deney grubu öğrencileri ön ve son tutum testi ortalama puanı 76,03 ve geleneksel yöntemle göre ders işleyen ve klasik yöntemle müze ziyareti yapan öğrencilerin aynı tutum testi ortalama puanı 67,22'dir. Bu iki grubun tutum testi ortalama puanları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur [$F_{(1-146)} = 44,42, p < .01$]. Başka bir anlatımla, öğrencilerin geliştirilen müze eğitim paketi ile geleneksel yöntemle göre ders işlemesi, onların kalıcı bir müze ziyareti yapmalarında ve müzelere yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılığa yol açmıştır. Bu bulgu, uygulanan öğretim yönteminin (Müze eğitim paketi ve geleneksel) ile programlı ve etkili bir müze ziyareti sürecinde tutumlar üzerinde anlamlı bir etkisi olduğunu göstermektedir.

Öğrencilerin tutum testi puanlarının uygulanan teste göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur [$F_{(1-146)} = 5,51, p < .01$]. Çalışmaya katılan deney grubu öğrencilerinin ön ve son tutum testi ortalama puanı (73,28), kontrol grubu öğrencilerinin aynı test puanlarından (70,10) daha yüksektir. Bu bulgu, programlı bir müze ziyareti sürecinin öğrenci tutumları üzerinde, geliştirilen müze eğitim paketi ile uygulanan süreçte tutum testinin önemli bir etken olduğunu gösterir.

Geliştirilen müze eğitim paketinin içerisindeki müze rehberini kullanarak müze gezisi gerçekleştiren deney grubu öğrencileri ile geleneksel yöntemin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerine uygulanan tutum testinin, öğrencilerin programlı ve etkili bir müze ziyareti sürecinde öğrenme düzeyleri üzerindeki ortak etkisinin anlamlı olduğu bulunmuştur [$F_{(1-146)} = 15,38, p < .01$]. Başka bir anlatımla müze eğitim paketini kullanan deney grubunun ve geleneksel yöntemle göre ders işleyen kontrol grubunun uygulanan, tutum testine; deney ve kontrol gruplarına uygulanan tutum testinin aynı test puanlarının uygulanan gruba göre farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır.

Müze gezileri sadece eğlenceli bir gün geçirme olarak düşünülemez. Bu yüzden her aşaması planlanmalı ve değerlendirilmelidir (Ata, 2002, s.281). Okulların gerçekleştirdiği müze ziyaretleri dikkatli ve ayrıntılı bir ön planlamayı gerektirir. Hem eğitsel hem de kullanım bakımından öğretmenlerin müze ve galerilerde plan yapmasına yardımcı olacak bazı kılavuzlar vardır (Adams, 1990, s.1-63, Akt., Hooper-Greenhill, 1999, s.145-146).

4.2. Araştırmanın Nitel Bulgu ve Yorumları

4.2.1. Onüçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın onüçüncü alt problemi; “Öğretmenlerin programlı ve etkili bir müze ziyareti planlanması ve gerçekleştirilmesi ile müzede yapılan etkinliklere ilişkin görüşleri nelerdir?” şeklindedir. Bu alt problemi ölçmek için araştırmacı tarafından hazırlanan, öğretmenlerin müze ziyareti sürecini planlamaya ve müze eğitim paketlerinin uygulanmasına yönelik düşüncelerine ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan veri toplama aracı (görüşme formu) kullanılmıştır.

Tablolar görüşme formunda yer alan soru maddeleri ve soruların sırasına göre verilmektedir.

Tablo 4.19
Öğretmenlerin Hangi Eğitim Kademesinde Görev Aldıklarına İlişkin Dağılım

Eğitim Kademesi	f	%
1. sınıf	3	12
2. sınıf	4	16
3. sınıf	9	36
4. sınıf	3	12
5. sınıf	6	24
Toplam	25	100

Bu soruyu cevaplayan öğretmenlerin %36’sı ilköğretim I. kademe 3. sınıfı okuturken, %24’ü 5. sınıfı, %16’sı 4. sınıfı ve %12’si ise 3 sınıfı okuttuğunu kalan %12’lik kısım ise 1. sınıf öğrencilerine eğitim verdiğini belirtmiştir. Hazırlanan görüşme formunda öğretmenlerin %36’lık kısmının, 3. sınıf öğrencilerine eğitim vermesi yapılan araştırmanın da 3. sınıflara yönelik olması kapsamında eğitimcilerin görüşlerinin alınması açısından ayrıca önem taşımaktadır.

Tablo 4.20
Öğretmenlerin Eğitim Kıdemlerine İlişkin Dağılım

Eğitim Kıdemi	f	%
1 -5 yıl	4	16
6–10 yıl	4	16
11–15 yıl	14	56
16–20 yıl	3	12
Toplam	25	100

Tablo 4.20’ye göre öğretmenlerin %56’sı 11–15 yıllık, % 16’sı 6-10 yıllık, diğer %16’sı 1-5 yıllık, %12’si de 16-20 yıllık öğretmen olduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %56’lık bölümünün eğitimdeki kıdem yıllarının 11–15 yıl arası olduğu düşünüldüğünde; gerek eğitimcilerin tecrübeleri gerekse bu kadar zaman içerisinde öğrencileriyle yaptıkları müze ziyaretleri göz önüne alındığında yanıtlarının önemli olduğu düşünülmektedir.

Tablo 4.21
Öğretmenlerin Müze ve Müze Eğitimi ile İlgili Herhangi Bir Seminer ya da Kurs Alıp Almadıklarına İlişkin Dağılım

	Evet		Hayır	
	f	%	f	%
Madde	-	-	25	100
Toplam	-	-	25	100

Araştırmada öğretmenler için hazırlanan görüşme formunun 3. sorusu “Öğretmenliğiniz boyunca müze ve müze eğitimi ile ilgili herhangi bir eğitim-seminer-kurs ..vb aldınız mı?” şeklindedir. Eğitimcilerin %100’ü bu soruya “hayır” cevabını vererek; öğretmenlik yaşamları boyunca müze ve müzede yapılacak etkinlikleri içeren müze eğitimi ile ilgili herhangi bir kurs, seminer ya da konferans almadıklarını belirtmişlerdir. Görüşme formunun 2. sorusunun cevap yüzdelere

bakıldığında soruları cevaplayan öğretmenlerin %56'sının kıdem yılının 11–15 yıl, % 16'sının kıdem yılının ise 6-10 yıl olduğu düşünüldüğünde, bu uzun zaman içinde bu tür bir eğitim görmemeleri müze ziyaretlerinin planlanması açısından önemli bir eksiklik olarak görülmektedir. İlköğretim I. kademenin her sınıfında öğrencilerin okul deneyimlerinin, onların yaşamlarını şekillendirmede ne derece etkili olduğu düşünüldüğünde, öğrencilerini çoğunlukla yılda bir ya da iki defa müzeye götüren öğretmenlerin, müze etkinliklerinde yetersiz kalmalarının, eğitimdeki verimliliği ve öğrenmeyi etkileyeceği düşünülmektedir. Uygulanan görüşme formunda, çoğu öğretmen bu eksikliği kendileri ayrıca dile getirmiş ve bu tür seminerlere ve hizmet içi kurslara çok ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerden birkaçı “öğretmenlerin her şeyi bildiği düşünülmemelidir”, “müzeler, eserler ve yapılacak etkinlikler hakkında bilgi sahibi değiliz, bu yüzden de geri planda kalmayı yeğliyoruz”, gibi cevaplar vererek müze ve müze eğitimi etkinlikleri ile ilgili öğretmenlere verilecek hazırlık eğitiminin önemini dile getirmişlerdir.

Hooper-Greenhill ise (1999, s.174) müze ve galerilerin çoğunun, öğretmenlere, müze ve galerilerin nasıl kullanılacağını öğrenmeleri için olanaklar sağladığını belirtmiş ve bunların bazen öğretmen yetiştiren fakülteler ile çalışmalar bazen de müzede ya da fakültelerde verilecek seminerler veya gösterimler olabileceğini vurgulamıştır. Artık çoğu ülkede müzeler okulların müfredat programı paralelinde, belli derslerini müzede yapması için öğretmenlerle işbirliği içinde eğitim programları ve materyalleri hazırlamaktadır (Tezcan, 2003, s.35). Unutulmamalıdır ki öğrencilerini en iyi tanıyan kendi sınıf öğretmenleridir. Bu nedenle ziyaret öncesi öğretmenlere ön bilgi verilmeli ve müze tanıtılmalıdır. Öğretmen gruplarına eğitim kursları verilmelidir (Abacı, 2003, s.10).

Çoğu müze öğretmenler için kurslar düzenlemektedir. Planlı ve örgütlü bir şekilde eğitimcilerle çalışma, öğretmen kurslarını okul hizmetlerinin yaygınlaşmasındaki en etkili yollardan biri olarak kabul etmektedir. Öğrenci sayılarının fazla olduğu kalabalık okul gruplarında, öğretmenleri müzeleri kendi başlarına kullanma konusunda eğitmek daha etkilidir (Hooper-Greenhill, 1999, s.184). M.E.B.'nce düzenlenen hizmetiçi eğitim programlarında müze ve sergi ortamlarında eğitimle ilgili bilgi, beceri ve tutumlar geliştirilmelidir (Adıgüzel, 1999, s.141). Atagök (1999, s.136) öğretmen yoluyla çocuğu ve genci eğitmek için, ABD

ve Almanya’da öğretmenlere yapılan özel programlarla, sanat ya da başka alanlarda öğrenciye nesnelerin tanımlanması, tanıtılması ve değerlendirilmesi konusunda pedagojik bilgiler verilerek seminerler düzenlenmektedir.

Tablo 4.22
Öğretmenlerin Öğrencilerini Ne Sıklıkta Müzelere Götürdüklerine İlişkin Dağılım

Madde	f	%
Haftada bir	-	-
Ayda bir	-	-
Üç ayda bir	-	-
Altı ayda bir	2	8
Yılda bir	23	92
Toplam	25	100

Görüşme formunun 4. sorusu “Öğrencilerinizi ne sıklıkta müzelere götürürsünüz?” şeklindedir. Bu soru ile araştırmacı, ilköğretimde eğitim veren öğretmenlerin müzeleri ne sıklıkta kullandıklarını belirlemeyi amaçlamıştır. Alınan cevaplar doğrultusunda öğretmenlerin %92’si, öğrencileriyle yılda sadece bir kez müze gezisi yaparken, kalan %8’lik kısmı ise öğrencilerini altı ayda bir yani yılda iki kez müzeye götürdüklerini belirtmiştir. Bu yanıtlar öğretmenlerin %90’lık bölümünün, öğrencilerini yılda bir kez müzeye götürerek, müzeleri fazla kullanmadığını ortaya çıkarmıştır. Müzelerdeki etkinliklerin derslerle ilişkilendirildiği ve programlı gezilerle kullanıldığında öğrenme üzerinde etkisi düşünüldüğünde, yukarıda belirtilen oran yetersiz görülmektedir. Özellikle ilköğretim öğrencilerinin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişimlerinin en önemli olduğu bu çağda, öğrencilerle yapılan programlı ve verimli müze ziyaretleri sadece öğrenmede kalıcılığı sağlamakla kalmayacak, her bir öğrencinin de bilinçli birer müze ziyaretçisi olmasına imkân verecektir.

Öğretmenlerin müze ziyaretlerinin nasıl planlanarak verimli bir hale getirilebileceğini bilmemeleri de senede bir kere yapılan gayesiz gezileri beraberinde getirmektedir. Çünkü gezi sürecine katılan eğitimcide yorulmakta ve çoğu zaman

zevk almamaktadır. Nasıl ki çocuk okulda planlı ve programlı bir şekilde herşeyin doğrusunu öğreniyorsa-ki böylece topluma yararlı bir hale göre yetiştirilmiş olur- (Küçükahmet, 2005, s.2), müzelere yapılacak planlı ve etkili etkinlikleri içeren bir gezi de çok daha kalıcı ve öğretici olacaktır.

Çocuğun anaokulundan başlayarak sergi ve müze gezme alışkanlığı kazanmasını sağlamak, onu gelecekte ezbercilikten koruyacaktır (Perdahcı, 2004, s.298). Öğretmenlerin çoğu okullardaki eğitim sisteminde -özellikle ilköğretim I. ve II. kademe- kendilerine verilmiş olan müfredattaki program doğrultusunda, sadece Müzeler Haftası’nda müzelere giderek ya da gitmeden okullarında kutlayarak sadece verilen ünite ile ilgili görevlerini yerine getirdiklerini düşünmektedirler. Bu konu ile ilgili olarak Atasoy ve Yavuzoğlu, (1999, s.149, Akt., Gürkan, 2004, s.248) bugün ülkemizde müzelerin, belli zamanlarda piknik öncesi uğranılan, öğretmenlerin gözetiminde el ele tutuşmuş öğrencilerin sıralar halinde eserlerin önünden geçtikleri bir alan olmaktan öteye gidemediğini vurgulamışlardır. Buna ek olarak çağdaş eğitimde müzelerin; çocukların rahatça dolaşabildiği, müze eğitim programlarının yardımıyla, yaparak yaşayarak öğrenecekleri alanlar haline getirilmesi gerektiği önerilmiştir.

Tablo 4.23
Öğretmenlerin Öğrencilerini Müzelere Götürdüklerinde
Karşılaştıkları Sorunlar ve Eksikliklerin Olup Olmadığına İlişkin
Dağılım

	Evet		Hayır	
	f	%	f	%
Madde	22	88	3	12
Toplam	25		100	

Tablo 4.23’e göre bu soruya, öğretmenlerin % 88’si “evet” cevabını vermiş, diğer %12’lik bölümü ise “hayır” cevabını vermiştir. Bu soruya öğretmenlerin hemen hemen %90’nının öğrencileriyle yaptıkları müze ziyaretlerinde sorunlarla karşılaştığını belirtmesi, gezilerin verimliliğinin irdelenmesi açısından önemli görülmüştür.

Tablo 4.24
Öğretmenlerin Öğrencilerini Müzelere Götürdüklerinde
Karşılaştıkları Sorunlar ve Eksikliklerin Neler Olduğuna İlişkin
Dağılım

Madde	Evet	
	f	%
Sınıf mevcudunun kalabalık olması ve müze içerisinde öğrencilerin kontrolünün sağlanamaması	5	20
Öğretmenlere ve çocuklara yönelik hazırlanmış yönlendirici ve bilgilendirici yazılı kaynakların azlığı ve bu kaynaklara ulaşamaması	5	20
Müzelere gelen öğrenciler ve öğretmenler için müzeyi tanıtıcı bilgiler verecek müze eğitimcilerinin az olması ya da hiç olmaması	7	28
Ulaşım için servis aracı temini ücretli olduğundan sıkıntılar yaşanıyor olması	2	8
Müze ziyareti öncesi izinlerin çıkma sürelerinin çok uzun olması	3	12
Toplam	22	88

Tablo 4.24’e göre soruları yanıtlayan eğitimcilere bu sorunların neler olduğu sorulduğunda, %28’i “müzelere gelen öğrenciler ve öğretmenler için müzeyi tanıtıcı bilgiler verecek, müze rehberlerinin az olması ya da hiç olmaması”, %20’si “sınıf mevcudunun kalabalık olması ve müze içerisinde öğrencilerin kontrolünün sağlanamaması”, diğer %20’si ise “öğretmenlere ve çocuklara yönelik hazırlanmış yönlendirici ve bilgilendirici yazılı kaynakların azlığı ve ulaşamaması” cevabını vermişken, kalan %12’si ise “müze ziyareti öncesi izinlerin çıkma süreleri çok uzun sürmesi”, %8’i “ulaşım için servis aracı temini ücretli olduğundan sıkıntılar yaşanıyor olması” yanıtını vermişlerdir.

“Müzelere gelen öğrenciler ve öğretmenler için müzeyi tanıtıcı bilgiler verecek, müze rehberlerinin az olması ya da hiç olmaması” yanıtında öğretmenler kalabalık gruplara müzelerde bilgi vermenin ve açıklamalar yapmanın zorluğundan yakınmışlardır. Müzede neler yapacaklarını bilmediklerinden, öğrencilerini

bilgilendirmede sıkıntılar yaşadıklarını belirtmişlerdir. “Sınıf mevcudunun kalabalık olması ve müze içerisinde öğrencilerin kontrolünün sağlanamaması” yanıtında ise, ders öğretmenleri, öğrencilerin müzeyi tekli sıralarda gezdiklerini, bunun da öğrencilerde isteği azalttığını, ciddi disiplin sorunu yaşadıklarını ve onların dikkatini toplamada zorlandıklarını ayrıca belirtmişlerdir. Bazı eğitimciler kalabalık gruplarla yapılan müze gezilerinin verimli geçmediğini, öğrencilerin müzedeki eserleri tam olarak inceleyemediklerini, öğrencilerini sadece Müzeler Haftası’nda müzelere götürdüklerini de eklemişlerdir. “Öğretmenlere ve çocuklara yönelik hazırlanmış yönlendirici ve bilgilendirici yazılı kaynakların azlığı ve ulaşılamaması” yanıtını veren öğretmenler ise, ellerinde bu tür programlı ziyaretlerin nasıl olması gerektiğini ve müzelerde ne tür etkili etkinlikler yapılabileceğini detaylı gösteren açıklayıcı yazılı kaynakların olmadığından yakınmışlardır. Yazılı ve görsel materyallerin azlığı ya da zor ulaşılabilirliğinin, öğretmenlerin gezi öncesinde ön hazırlık yapmalarına engel teşkil ettiğini, müzeyi ve eserleri anlatırken bilgilendirmede sıkıntılar yaşadıklarını, özellikle de çocukların seviyesine yönelik bilgilendirici yazılı kaynakların olmadığını ayrıca belirtmişlerdir. “Müze ziyareti öncesi izinlerin çıkma süreleri çok uzun” yanıtını veren öğretmenler ise, öğrencilerini müzeye götürmek istediklerinde uzun süren prosedürlerden çok sıkıldıklarını vurgulamışlardır. “Ulaşım için servis aracı temini ücretli olduğundan sıkıntılar yaşanıyor” yanıtında ise, ulaşım aracının ücretli olması (kiralınması) ve özellikle sosyo-kültürel seviyesi düşük çevrelerde öğrencilerin bu ücreti temin etmede sıkıntı yaşadıklarını ayrıca belirtilmişlerdir. Ücreti sık sık öğrencilerin temin etmesinin zorluğundan yakınlıkla aynı gün kiraladıkları ulaşım aracıyla, birkaç yeri gezebildiklerini hatta bunu tercih ettiklerini söylemişlerdir. Ders öğretmenleri araştırmacıya, bu tür planlı müze gezilerinde ne yapacaklarını anlatan bilgilendirici kaynaklara olan ihtiyaçlarını dile getirmiş; özellikle I. kademedeki küçük çocuklarla uğraşmanın zorluklarından bahsetmişlerdir. Sınıfta birçok ek uygulama için ayrıca zaman harcadıklarını ve buna rağmen yetiştirmekte zorlandıklarını söyleyerek müze eğitimi uygulamalarında daha pratik ve kullanılabilir somut gereçler istediklerini söylemişlerdir. Bu görüşlere ek olarak Tezcan (2003, s.36), her yıl öğrenciler belli bir planlama ve eğitim programı hazırlamadan müzelere yığınlar halinde götürülüp getirildiğini, fakat bu ziyaretlerin eğitim açısından olumlu bir sonuç almak için yetersiz kaldığını belirtmiştir.

Tablo 4.25
Öğretmenlerin Öğrencileriyle En Son Yaptıkları Müze Ziyareti
Sürecini Nasıl Geçirdiklerine İlişkin Dağılım

Madde	f	%
Sınıflar kalabalık olduğu için sıkıcı ve yorucu	15	60
Eğlenceli ve öğretici	3	12
Müze de ne tür etkinlikler yapacağımı bilmediğim için daha çok tüm eserleri görmeye yönelik bir gezi oldu. Sadece müzeyi gezip çıktık	5	20
Başka Varsa Yazınız.... Müzelerde Ders Verecek Kadar Zamanımız Yok	2	8
Toplam	25	100

Araştırma için yapılan görüşme formunun 6. sorusu “En son gitmiş olduğunuz müze de nasıl bir müze ziyareti süreci geçirdiniz?” şeklindedir. Öğretmenlerin %60’ı “sınıflar kalabalık olduğu için sıkıcı ve yorucu”, %20’si “müze de ne tür etkinlikler yapacağımı bilmediğim için daha çok tüm eserleri görmeye yönelik bir gezi oldu”, diğer %12’si “eğlenceli ve öğretici”, kalan %8’i ise “müzelerde ders verecek kadar zamanımız yok” şeklinde cevaplamıştır. Öğretmenlerin en son yaptıkları müze ziyareti deneyimlerinde, %60’nın sınıflar kalabalık olduğu için sıkıldıklarını ve yorulduklarını belirtmeleri, ziyaretlerinin verimli olup olmadığının görülmesi açısından önemlidir. Müzelere yapılan ziyaretlerde ve etkinliklerde özellikle de ilköğretim öğrencilerinin bulunduğu eğitim kademelerinde öğrencilerin çok çabuk sıkılıp yorulacağı göz önüne alınmalıdır. Önceden programlanmamış ve belli kazanımlara yönelik olmayan yorucu gezilerle, hem öğrenciler hem de öğretmenler için gezilerin, sıkıcı bir hal aldığı görülmektedir. Çoğu öğretmenin bu konuda herhangi bir eğitim almadığı için kendini yetersiz görmesinden kaynaklanan sıkıntılar, müze ziyaretlerinin sadece bir kapıdan girilip diğer kapıdan çıkıldığı birer ziyaret halini almasını sağlamaktadır. “Eğitimcilerin tüm eserleri görmeye yönelik bir gezi oldu” yanıtı, öğrencilerin müzelerde yüzlerce eseri aynı gün içerisinde görmeye çalışması, hem onları sıkmakta ve yormakta hem de

sıkılan öğrencileri disipline etmede öğretmenlere ayrıca külfet getirmektedir. Bazı öğretmenler yaptıkları gezi sürecini eğlenceli ve öğretici olarak belirtmiş herhangi bir fikir beyan etmemişlerdir. Bazı eğitimciler müzelerde ders yapacak kadar zamanları olmadığını belirtmiş, müzelerde sadece gezilip çıkıldığını belirtmişlerdir. Müzelerin nasıl birer eğitim ortamı olarak kullanılabileceğinin eğitimciler tarafından bilinmemesi bu süreci olumsuz yönde etkilemektedir. Hâlbuki kalabalık sınıflarla programlanan gezilerde doğru yönlendirmeler olduğu takdirde, müzelerin etkin kullanımı sağlanabilecektir. Elbette burada önemli olan en önemli husus, kalabalık sınıf mevcutları bulunan devlet okullarındaki öğrencilerinde, diğer çocuklar gibi müze gezilerinden aynı ölçüde zevk almalarının sağlanmasıdır.

Tablo 4.26
Öğretmenlerin Öğrencileriyle Yaptıkları Müze Ziyareti Sürecinde Kendilerinde Eksiklikler Görüp Görmediklerine İlişkin Dağılım

	Evet		Hayır	
	f	%	f	%
Madde	22	88	3	12
Toplam	25		100	

Araştırmada öğretmenlerin müze ziyaretlerinde kendilerinde gördükleri eksikliklerin olup olmadığına dair hazırlanan görüşme formunun 7. sorusunun yanıtları, %88'si “evet”, %12'si “hayır” şeklindedir. İlköğretim I. kademedeki ders veren öğretmenlerin %90'a yakın kısmının öğrencileriyle birlikte katıldıkları müze ziyareti sürecinde kendilerini eksik görmeleri ve bunu açıkça belirtmekten çekinmemeleri, eğitimcilerin yeniliklere açık olmasını göstermesi adına olumlu bir gelişme olarak nitelendirilebilir.

Müzelerle okulların işbirliği içerisinde olabilmelerinin en etkili kaynağı öğretmenlerdir. Ancak öğretmenlerin bilgi sahibi olmadığı bir konuda etkin olmaları düşünülmemelidir. Bu sebeple MEB müze eğitiminde deneyimsiz olan öğretmenlere, konunun uzmanları tarafından hizmetiçi eğitim kursları vermelidir. Bu kursların sanat öğretmenlerinin yanı sıra sınıf öğretmenlerine de kademeli olarak verilmesi önemlidir (Buyurgan, Mercin, 2005, s.117). Çoğu öğretmen, müzeyi yeni

kullanmaya başladığında müzede neler yapabilecekleri konusunda net değildirler ve amaçları oluşturmada sorun yaşarlar. Müzelerin sunabilecekleri olanaklar ve etkinlikler hakkında müze görevlileriyle ayrıntılı olarak görüşülmesi bu durumu çözmeye yardımcı olabilir (Hooper-Greenhill, 1999, s.146).

Tablo 4.27
Öğretmenlerin Öğrencileriyle Yaptıkları Müze Ziyareti Sürecinde
Kendilerinde Gördükleri Eksikliklerin Neler Olduğuna İlişkin
Dağılım

Madde	Evet	
	f	%
Bir müzenin nasıl gezileceğini ve müzede ne tür etkinlikler yapılacağını bilmediğimden öğrencileri bilgilendiremiyorum.	15	60
İlköğretimde yapılması gereken çok fazla etkinlik olduğundan, müzelere gitmeden ön hazırlık ve ön araştırma için yeterli zamanı bulamıyoruz	5	20
Müze ve müze eğitimi ile ilgili bir seminer ya da eğitim almadığımdan yeterli bilgiye sahip değilim	2	8
Toplam	22	88

Görüşme formunu yanıtlayan öğretmenlere kendilerinde gördükleri eksikliklerin neler olduğu sorulduğunda, %60'ı “bir müzenin nasıl gezileceğini ve müzede ne tür etkinlikler yapılacağını bilmediğimden öğrencileri bilgilendiremiyorum”, %20'si “ilköğretimde yapılması gereken çok fazla etkinlik olduğundan müzelere gitmeden ön hazırlık ve ön araştırma için yeterli zamanı bulamıyoruz”, %8'i “müze ve müze eğitimi ile ilgili bir seminer ya da eğitim almadığımdan yeterli bilgiye sahip değilim” şeklinde cevap vermiştir.

“Bir müzenin nasıl gezileceğini ve müzede ne tür etkinlikler yapılacağını bilmediğimden öğrencileri bilgilendiremiyorum” şeklinde düşüncelerini belirten öğretmenler, özellikle eserler hakkında bilgi sahibi olmadıklarını ve müzedeki bu nesnelerle ilgili ne tür etkinlikler yapabileceklerini bilmediklerini, öğrencilere hangi konuda ne kadar bilgi verip, yaş seviyelerine göre nelerin üzerinde duracaklarını bilmediklerini, müzelerle ilgili donanımlarında çok eksik olduklarını da görüşlerine

eklemişlerdir. “İlköğretimde çok fazla etkinlik olduğundan müzelere gitmeden ön hazırlık ve ön araştırma için yeterli zamanı bulamıyoruz”, yanıtında ortak fikre sahip olan öğretmenler, özellikle ilköğretim I. kademede tüm derslere kendilerinin girdiklerini belirtmişler ve çok sayıda görevlerinin olduğunu da eklemişlerdir. Önceden müzeleri gidip göremediklerini ve ön araştırma için zaman ayıramadıklarını da söylemişlerdir. Bu bağlamda müze eğitimi ile birlikte yeni yeni oluşmaya başlayan *müze eğitim paketlerinin* okullarda hazır bulundurulması öğretmenlere kolaylık sağlaması bakımından önemlidir. Ayrıca öğretmenlerin, bu paketleri müzelerden temin etmesi sayesinde müze ziyaretlerini planlama evresinde sıkıntı çekmeden ve zamandan da tasarruf ederek bu süreçte katkıda bulunacaklardır.

Çoğu müze ve galeri, girişte ve ziyaretlerin planlanmasında öğretmenlere destek sağlamaktadır (Woodward, 1989, Akr., Hooper-Greenhill, 1999, s.181). Öğretmenlerin malzemelerinin öğretimi desteklemede kullanılabilir olmasına karşılık, okul ziyareti sayısının fazla olduğu yerlerde, öğretmen ve çocuklar için kaynak sağlanmasının doğrudan öğretimden daha yararlı olduğu bilinmektedir. İngiliz Müzesi, Doğa Tarihi Müzesi, Londra Kulesi ve İngiliz Mirası, *müzeyi kendi başlarına kullanmada öğretmenlere yardımcı “öğretmen paketleri”, “çalışma sayfaları”* ve videolar sağlamaktadır (Hooper-Greenhill, 1999, s.174).

“Müze ve müze eğitimi ile ilgili bir seminer ya da eğitim almadığımdan yeterli bilgiye sahip değilim” yanıtı veren ders öğretmenleri ise bilgi eksikliklerini özellikle bu konuda bir eğitim veya seminer almamalarına bağlayarak öğretmenlerin bilgilendirilmesinin önemine değinmişlerdir.

Tablo 4.28
İlköğretim Okullarında Öğretmenlerin Müzelerden Yeterince
Faydalanılıp Faydalanılmadığına İlişkin Dağılım

	Evet		Hayır	
	f	%	f	%
Madde	1	4	24	96
Toplam	25		100	

Görüşme formunun 8. sorusu “Sizce ülkemizde ilköğretim okullarında müzelerden yeterince faydalanılıyor mu?” şeklindedir. Bu soruya öğretmenlerin %96’sı “hayır” cevabını verirken, kalan %4’ü “evet” yanıtını vermiştir. Bu yanıt ile ülkemizde müzelerden eğitim kurumlarında yeterince faydalanılmadığı açıkça görülmektedir.

Tablo 4.29
İlköğretim Okullarında Öğretmenlerin Neden Müzelerden Yeterince Faydalanamadığına İlişkin Dağılım

Madde	Hayır	
	f	%
Öğretmenler müzelere planlı gezi düzenlemede, müzeleri etkili ve verimli kullanmada yetersiz	10	40
Sınıflar kalabalık olduğundan verimsiz geziler oluyor	3	12
Ulaşım paralı olduğundan sık sık müzelere gidemiyoruz	6	24
Öğretim yaptığımız yerdeki sosyo-kültürel yapının etkisi	2	8
Okul müze işbirliğinin olmaması	3	12
Toplam	24	96

Tablo 4.29’a göre araştırmaya katılan öğretmenlerin müzelerden yeterince faydalanamama nedenleri şöyledir: Öğretmenlerin , %40’ı “öğretmenler müzelere planlı gezi düzenlemede, müzeleri etkili ve verimli kullanmada yetersiz”, %24’ü “ulaşım paralı olduğundan sık sık müzelere gidemiyoruz”, %12’si “sınıflar kalabalık olduğundan verimsiz geziler oluyor”, diğer %12’si “okul müze işbirliğinin olmaması”, kalan %8’i ise “öğretim yaptığımız yerdeki sosyo-kültürel yapının etkisi” cevabını vermişlerdir.

“Öğretmenler müzelere planlı gezi düzenlemede, müzeleri etkili ve verimli kullanmada yetersiz” yanıtını veren eğitimcilerden birçoğu, sanat eğitiminden yoksun olduklarını, müze gezilerinde zamanın iyi değerlendirilip planlanamadığından gezilerin programsız olduğunu, yaratıcılıklarını geliştirmeleri için seminerler almaları gerektiğini vurgulamışlardır. “Sınıflar kalabalık olduğundan

geziler verimsiz oluyor” yanıtını veren öğretmenlerin ise, öğrencileri sürekli uyarmaktan sıkılıp yorulduklarını, gezi sürecinden kendilerinin zevk alamadıklarını, bu sıkıntılardan dolayı öğrencilerini çok fazla müzelere götüremediklerini belirtmeleri önemlidir. “Ulaşım paralı olduğundan sık sık müzelere gidemiyoruz” cevabını veren eğitimciler ise ücretlerin öğrencilerden yılda bir kerede olsa zor temin edildiğini, bu sebeple birkaç sınıfla aynı gün birleşerek ulaşım aracının maliyetinin düşürülmesi için aynı aracı kiraladıklarını belirtmesi, gezilerin planlanmasında oluşan sıkıntıyı göstermesi açısından önemlidir. Elbette burada öğrencilerin içerisinde yaşadığı sosyo-kültürel yapının da etkisi bulunmaktadır.

Tablo 4.30
Müze Ziyareti Öncesi Öğretmenlerin Gidecekleri Müzenin Eğitim Birimi ile İşbirliği Yapıp Yapmadığına İlişkin Dağılım

	Evet		Hayır	
	f	%	f	%
Madde	4	16	21	84
Toplam	25		100	

Araştırma için hazırlanan görüşme formunun 9. sorusu, öğretmenlerin müze ziyareti öncesi herhangi bir müzenin eğitim birimi ile bir irtibat kurup kurmadığı şeklindedir. Bu soruyu yanıtlayan öğretmenlerden %84’ü, hiçbir müzenin eğitim birimi ile ziyaret öncesi iletişime geçmediklerini belirtirken, %16’sı bu iletişimi kurduklarını söylemişlerdir.

Madde	Evet	
	f	%
Telefonla Randevu Aldım	2	8
Müze Görevlileri ile Görüştüm ve Bize Gezi Sırasında Eşlik Ettiler	2	8
Toplam	4	16

Bu soruya “evet” cevabını veren eğitimcilere iletişim kurdukları bu müzenin eğitim birimi ile nasıl bir çalışma gerçekleştirdikleri sorulduğunda, öğretmenlerin %8’i sadece telefonla randevu aldıklarını, diğer %8’i ise müze görevlilerinden kendilerine eşlik etmelerini istediklerini belirtmişlerdir. Bu soruya verilen yanıtlara bakıldığında, ilkökul I. kademe öğretmenlerinin %90’a yakınının, bir müze ziyareti öncesi müze ile herhangi bir iletişime geçmediği açıkça görülmektedir. Programlı ve verimli bir müze ziyaretini gerçekleştirmek için müzelerin eğitim birimlerinden faydalanılmaması, müzelere geliş tarihi ve saatlerinin ayrıca belirtilmemesi, müze içerisinde kargaşanın oluşmasına sebep olmaktadır. Ayrıca bu durum müze içerisinde birbirinden habersiz olan grupların diğer ziyaretçilerle ve diğer okullarla çakışmasına sebep olduğundan müze idaresi de sıkıntılar yaşayabilmektedir. Müze görevlilerinden randevu aldığını belirten öğretmenlerin sadece randevu almakla sınırlı kalmaları öğrencileriyle müze eğitimi birimi ile ayrıca bir çalışma yapmadıklarını göstermektedir. Saraç’a göre (2004, s.96) iyi hazırlanmış bir program ile hiçbir sorun yaşamadan, belirlenmiş hedeflere koleksiyonlar üzerinden ulaşmak kolay ve keyifli olabilmektedir.

Bir müze eğitim programı, okuldaki eğitim ile müzede verilecek olan eğitimi bütünleştirici yapıda olmalıdır. Yani müzelerde etkili eğitim durumları yaratmak için okul müfredatı ile müzedeki sergiler ilişkilendirilmelidir (Bozdoğan, 2007, s.60). Özsoy’a göre ise (2002b, s.3) öğrencilerin gerçek sanat eserlerini görecekleri yer olan müzeler, okul grupları için sınıfların, sanat atölyelerinin devamı niteliğindedir. Mercin, (2006, s.5) Türkiye’de müzelerden yararlanılarak uygulamaların yapılabilmesi ve müzeleri bir eğitim ortamı olarak kullanmanın sıklıkla yapılabilmesi için teşvik edici girişimlerin en önemlilerinden birinin, eğitim kurumlarının müzelere ilgi göstermesinin olduğunu vurgulamıştır. Ancak okulların müzelere ilgi gösterebilmesi için özellikle ders öğretim programlarının buna uygun olması gerektiğini de sözlerine eklemiştir.

Öğretmenler önce amaçlarına uygun olarak gideceği müzeyi belirlemeli, gerekli izinleri almalıdır. Sonra gideceği müze ile bağlantı kurmalı, varsa gidilecek müzenin eğitim sorumlularından yardım alınmalıdır (Buyurgan, Buyurgan, 2007, s.86). Müze idaresi ile önceden kurulan bağlantıda varsa müze eğitimcilerinin

bilgilendirmeleri eşliğinde müze ziyaretinin bir bölümünün gerçekleştirilmesi talebinde bulunulabilir. Ders, müze ortamında yapılacaksa önceden izin alınmalıdır. Öğretmen müze ziyareti öncesi, müzenin sunabileceği olanaklar ve etkinlikleri müze personeli ile ayrıntılı olarak görüşmeli, bilgi alışverişinde bulunmalı ve süreci bu bilgiler doğrultusunda planlamalıdır. Müzeye gitmeden önce ders öğretmeni kendi müfredatıyla müzedeki hangi eseri ve konuyu ilişkilendirecekse müze eğitimcilerini gitmeden önce bilgilendirmeli, hangi konuda yardım istediğini belirten bir dilekçe ile bilgilendirme yapmalıdır (Buyurgan ve Mercin, 2005, s.156).

Tablo 4.31
Öğretmenlerin Öğrencilerini En Son Ne Zaman Müzeye
Götürdüğüne İlişkin Dağılım

Madde	f	%
Bir haftada önce	3	12
Geçen ay	1	4
Üç ayda önce	-	-
Altı ayda önce	4	16
Geçen sene	12	48
İki yıl önce	3	12
Hatırlamıyorum	2	8
Toplam	25	100

Görüşme formunda öğretmenlere öğrencilerini en son ne zaman müzeye götördükleri sorulduğunda, %48'i bir yıl önce , %16'sı altı ay önce, %12'si iki yıl önce, diğer %12'si bir hafta önce, %4'ü bir ay önce öğrencilerini müzeye götördüklerini ve kalan %8'i ise öğrencilerini ne zaman müzeye götördüklerini hatırlamadığı belirtmiştir. Bu sorunun eğitimcilere sorulması, öğretmenlerin müzeleri ne sıklıkta kullandıklarını görmek açısından önemli görülmüştür. Bu yanıtlardan ortaya çıkan sonuca göre ilköğretimde ders öğretmenleri çoğunlukla öğrencilerini yılda sadece bir kere müzeye götürmüşlerdir. İki yıl önce müze ziyareti yaptığını belirten öğretmenlerin olmasına rağmen, verilen yanıtların yüzdesine bakılarak, müzeler yılda sadece bir kere gezilen ve çoğunlukla müfredatla ilişkilendirilemeyen

mekânlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sonuç işlenen her derste müzelerdeki eserlerle ilişkilendirilebilecek konular olmasına karşın, müzelere ender geziler düzenlenmesinin görülmesi açısından önemlidir.

Tablo 4.32
Öğretmenlerin Öğrenciler İçin Hazırlanan “Müze Rehberi”ni Daha Önce Duyup Duymadıklarına İlişkin Dağılım

	Evet		Hayır	
	f	%	f	%
Madde	4	20	21	80
Toplam	25		100	

Araştırma için hazırlanan görüşme formunun 11. sorusunda ilköğretim I. kademe öğretmenlerinin öğrencilerin müze etkinlikleri ve ziyaretlerinde kullandıkları “müze rehber”ini daha önce duyup duymadıkları sorulduğunda, %80’i duymadığını kalan %20’si ise duyduklarını belirtmişlerdir. Müze eğitimi içerisinde programlı ve verimli müze ziyaretlerinin yapılabilmesi, öğrencilerin eğlenirken öğrenmesi ve kendi etkinliklerinde programlı bir süreç geçirmelerini sağlayan *müze rehberinin* öğretmenler tarafından bilinmediği çıkan sonuçlar neticesinde görülmüştür.

İlköğretim ile ortaöğretim öğrencilerini müzeye götürmeden önce öğretmen tarafından bir müze rehberi hazırlanabilir. Her öğrencinin elinde, içinde bilgi olan, not tutabileceği ya da çeşitli çizimler yapabileceği sayfaların yer aldığı böyle bir rehber müze gezisinde etkilidir (Buyurgan, Buyurgan, 2007, s.88). Öğrencilerin kolaylıkla taşıyabileceği, çalışma kâğıtlarını içerisine koyabileceği bu dosya; öğrencilerin müze ziyaretini planlamasına ve verimli bir süreç geçirmesine olanak sağlayacaktır. Her öğrencinin elinde rahatlıkla taşıyıp, gerektiğinde diğer müzeler ziyaretleri içinde bir örnek oluşturacak bu rehber, çeşitli çalışma sayfalarıyla desteklenerek hem müze gezisindeki öğrenmenin kalıcı olmasını sağlayacak hem de öğretmenin müzede yaptıracağı etkinliklerin zevkli ve daha etkili olmasını sağlayacaktır.

Yapılan bir araştırmada sınıf öğretmenin derslere pek katılmayan, ilgisiz ve başarısız olarak nitelendirdiği bir öğrencinin müzede son derece ilgili davrandığı,

sorular sorarak müze rehberine notlar aldığı, resimler yaptığı, çalışma kâğıtlarını heyecanla doldurduğu görülmüştür (Buyurgan, 2004, s.114).

Tablo 4.33
Öğretmenlerin Öğrencilerini Daha Önce Herhangi Bir Ders
Kapsamında Müzeye Götürüp Götürmediklerine İlişkin Dağılım

	Evet		Hayır	
	f	%	f	%
Madde	21	84	4	16
Toplam	25		100	

Öğretmenlerin müze ziyaretlerini planlama sürecindeki görüşlerini almaya yönelik hazırlanmış olan görüşme formunun 12. sorusu, eğitimcilerin herhangi bir ders kapsamında müze ziyareti yapıp yapmadıklarını öğrenmeye yöneliktir. Bu soru kapsamında öğretmenlerin %84'ü öğrencilerini bir ders kapsamında müzeye götürmediklerini söylerken, kalan %16'lık kısmı ise müze gezisini herhangi bir dersle ilişkilendirmeden sadece müzeyi gezme amaçlı yaptıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 4.34
Öğretmenlerin Öğrencilerini Daha Önce Hangi Ders Kapsamında
Müzeye Götürdüklerine İlişkin Dağılım

Madde	Evet	
	f	%
Hayat Bilgisi	5	20
Türkçe	1	4
Fen Bilgisi	6	24
Sosyal Bilgiler	13	52
Toplam	25	100

Tablo 4.34'e göre öğretmenlerin, %52'si Sosyal Bilgiler, %24'ü Fen Bilgisi, %20'si Hayat Bilgisi, %4'ü ise Türkçe dersinde öğrencilerini müzeye götürdükleri görülmektedir. Bu bilgiler ışığında ders öğretmenlerinin çoğunun öğrencilerini bir

ders kapsamında müzeye götürdükleri söylenebilmektedir. Fakat yukarıda diğer sorulara verilen yanıtlar ışığında bu ziyaretlerin istenilen amaca ulaşmadığı ya da bir dersle müzelerin ilişkilendirilmesinin anlamının eğitimcilerce tam olarak bilinmediği düşünülmektedir. Öğretmenlerin kendilerini yetersiz gördüklerini belirtmeleri ile müzede ne tür etkinlikler yapacaklarını bilmediklerini ifade etmeleri, herhangi bir ders kapsamında müzeye götürülen öğrencilerin yaptıkları müze gezilerinin verimli geçmediğinin görülmesi açısından önemlidir. Ayrıca ilköğretimde özellikle öğrencilerin sanatsal yaratıcılıklarının gelişmesini hedefleyen ve yaşadıkları kültürde sahip oldukları kültürel mirası korumalarını amaçlayan Sanat Etkinlikleri, Görsel Sanatlar ve diğer dersler (Beden Eğitimi, Müzik...) gibi derslerin müzelerin kullanımında adının dahi geçmemesi düşündürücüdür.

Tarih dersi kapsamında Anadolu Medeniyetleri Müzesi'ne yapılan programlı bir müze ziyaretinde öğrencilerin gerçek nesnelerden öğrenerek kazanımları ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Bu ders kapsamındaki ünitenin öğretiminde Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nin gerçek objelerle en etkili ve sihirli dünyayı sunacağı düşünülmüş ve daha heyecan verici ve kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesi amacı ile bir müze ziyareti programlanmıştır (Buyurgan, 2007, s.726). Sadece tarih dersi kapsamında değil, diğer tüm derslerle ilişkilendirilebilecek müze ziyaretleri her ders alanı içerisinde etkin öğrenmeyi sağlayarak eğitime yeni heyecanlar katacaktır.

Tablo 4.35
Öğretmenlerin Daha Önce Müze Ziyaretlerinde Herhangi Bir Eğitim Paketini Kullanıp Kullanmadığına İlişkin Dağılım

	Evet		Hayır	
	f	%	f	%
Madde	2	8	23	92
Toplam	25		100	

Araştırmada diğer bir soru da öğretmenlerin daha önce bir müze eğitim paketi ile bir müze ziyareti süreci geçirip geçirmediikleri ile bu tür eğitim paketlerinden haberdar olup olmadıklarını öğrenmeye yöneliktir. Bu sorunun cevabı olarak

ilköğretimde ders veren öğretmenlerin %92'si daha önce hazırlanan herhangi bir kaynaktan ya da bir müzenin eğitim paketinden faydalanmadıklarını belirtirken, diğer %8'lik kısım bu tür paketlerden bir kaçından haberdar olduklarını belirtmişlerdir.

Madde	Evet	
	f	%
Rahmi Koç Müzesi Eğitim Paketi (İnternet Ortamından)	1	4
Anıtkabir Tanıtım Cd.si	1	4
Toplam	2	8

Bu paketlerin içeriği sorulduğunda, öğretmenler Rahmi Koç Sanayi Müzesi için yaptıkları gezilerde bu müzenin eğitim paketine internet üzerinden sadece baktıklarını, bir de Anıtkabir müzesinin tanıtım cd'sini edindiklerini belirtmişlerdir. Müze eğitim paketlerinden haberdar olmadığını ve kullanmadığını belirten ders öğretmen sayısının %90'ı aşması, araştırmanın deney grubu uygulamalarında ortaya çıkan sonuçların desteklenmesi açısından önemlidir. Özellikle ilköğretim çağında her şeyi öğrenmeye açık ve meraklı öğrencilerle eğitim yapan ders öğretmenlerinin, bu tür müze ziyaretlerine ön hazırlık yapmalarını sağlayan bu paketlerden haberdar olmamaları ya da kullanmamaları neden müzelerin eğitim amaçlı kullanılmadığını göstermektedir. Ön bilgilendirmelerin yapıldığı, ders öğretmenin programlı ve verimli bir müze süreci geçirmesini sağlayan eğitim paketleri, müze gezilerinden sonra sınıfta yapılacak etkinliklerin bilinmesi yönünden de eğitimcilere yardımcı olmaktadır. Bu tür müze eğitim paketlerinin sayılarının artması, okullara ve öğretmenlere temin edilmesi eğitimcilerin kendilerini daha da güvende hissetmelerini sağlayacak ve müze eğitimi konusunda bilinçlenmelerine de çok önemli katkılar sağlayacaktır.

Müzeyi kendi başlarına kullanmada öğretmenlere yardımcı olmak için hazırlanmış “öğretmen paketleri”, “çalışma sayfaları” sağlanmaktadır (Hooper-Greenhill, 1999, s.174). Müzelerin çoğu geleneksel olarak sınıf ziyaretlerinde kullanılmak üzere çalışma sayfaları hazırlar (Reeve, 1983, Fry 1987, Dubin 1989, Akt., Hooper-Greenhill, 1999, s.149). Çoğu müze çeşitli öğretmen paketleri

hazırlamaktadır. Bunlar, bazen fotokopi yapmaya olanak sağlayan, üzerinde resimler olan ayrı sayfalar biçimindedir, bazen kitaplar üretilir. (Hooper-Grenhill, 1999, s.182).

Tablo 4.36
Müze Ziyaretlerinde, Öğretmenlerin Müzedeki Eserlerle İlgili Gerekli Resim, Fotoğraf, Bilgi Yaprakları, Müze Eğitim Paketleri,...gibi Görsel ve İşitsel Materyallere Kolaylıkla Ulaşıp Ulaşamadığına İlişkin Dağılım

	Evet		Hayır	
	f	%	f	%
Madde	6	24	19	76
Toplam	25		100	

Araştırma için hazırlanan görüşme formunun 14. sorusu öğretmenlerin öğrencilerini müze götürmek istedikleri zaman görsel-işitsel materyaller ile eğitim paketlerine kolaylıkla ulaşip ulaşamadıklarını öğrenmeye yöneliktir. Öğretmenlerin %76'sı bu tür materyallere ulaşamadıklarını, %24'ü ise ulaşabildiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 4.37
Öğretmenlerin Müze Ziyaretlerinde Müzedeki Eserlerle İlgili Gerekli Resim, Fotoğraf, Bilgi Yaprakları, Müze Eğitim Paketleri,...gibi Görsel ve İşitsel Materyallere Neden Ulaşamadığına İlişkin Dağılım

Madde	Hayır	
	f	%
Müze eğitim paketlerine ve görsel materyallere nerelerden ulaşabileceğimi bilmiyorum	8	32
MEB bünyesinde ve müzelerde bu tür eğitim paketlerine rastlamadım	5	20
Gezi öncesi ön araştırma yapacak, müzelere gidip göreceğim zamanım yok	6	24
Toplam	19	76

Bu tür materyallere ulaşamadığını belirten eğitimcilerin %32'si “müze eğitim paketlerine ve görsel materyallere nerelerden ulaşabileceğimi bilmiyorum”, %24'ü “gezi öncesi ön araştırma yapacak, müzelere gidip göreceğim zamanım yok”, “%20'si “MEB bünyesinde ve müzelerde bu tür eğitim paketlerine rastlamadım” cevabını vermişlerdir. Okulların müzelerle işbirliğinin eksik olduğunu düşündüren bu yanıtlar çerçevesinde, öğretmenler bu tür eğitim paketlerine nerelerden ve nasıl ulaşacaklarını bilmediklerini söylemişlerdir. Bazı öğretmenler gittikleri müzelerde bu tür görsel materyaller ile müze eğitim paketlerine rastlamadıklarını belirtmişlerdir. Her müzenin bir eğitim paketi ya da öğrencilere yönelik kaynaklara sahip olmamasından ortaya çıkan bu eksiklikler, bu tür materyallere ne kadar ihtiyaç duyulduğunu doğrulamaktadır. Bu tür eğitim paketlerinin içeriğini bilmeyen ya da kullanmayan öğretmenler gezi öncesi ön araştırma ve materyal toplama için gerekli zamanı ayıramadıklarını açıkça ifade etmişler ve bu yüzden sadece müzeyi gezip çıkmanın daha kolay olduğunu belirtmişlerdir.

Hooper-Grenhill (1999, s.182) Lothian Bölgesi'ndeki tüm ilk, orta ve özel okullara öğretmen paketlerinin bedava dağıtıldığını ve çoğu ilkokulda görev yapan öğretmenlerin %62'sinin bu paketleri kullandığını söylemiştir. Dağıtılan paket, çalışma sayfalarının hazırlanması, öğrenciye referans verme, sanat çalışmalarının uyarılması ve de izleme çalışmasında kullanılmıştır. Öğretmenler bu paketlerin takdir edilmesi gerektiği yorumunda bulunmuşlardır (Hooper-Greenhill, 1999, s.182).

Tablo 4.38
Öğretmenlerin, Müzelerde Verimli Bir Müze Ziyareti Yapmalarını Sağlamak İçin Kaynak Kitapların, Müze Eğitim Paketlerinin ve Bilgilendirici Eğitim Cd.'lerinin Oluşturulmasını İsteyip İstemediklerine İlişkin Dağılım

	Evet		Hayır	
	f	%	f	%
Madde	25	100	-	-
Toplam	25		100	

Tablo 4.38'e göre öğretmenlerin tamamının, müzelerden daha iyi faydalanmalarını ve verimli bir müze ziyareti yapmalarını sağlamak için kaynak kitapların, müze eğitim paketlerinin ve bilgilendirici eğitim cd.'lerinin oluşturulmasını isteyip istemediklerine ilişkin dağılıma bakıldığında görüşmeye katılan tüm eğitimcilerin bu tür bilgilendirici kaynakların oluşturulmasını istedikleri görülmüştür.

Tablo 4.39
Öğretmenlerin Müzelerde Verimli Bir Müze Ziyareti Yapmalarını Sağlamak İçin Kaynak Kitapların, Müze Eğitim Paketlerinin ve Bilgilendirici Eğitim Cd.'lerinin Neden Oluşturulmasını İstediklerine İlişkin Dağılım

Madde	Evet	
	f	%
Öğretmen ve öğrenciyi müze ziyareti öncesi ve sonrası yapılacak etkinlikler için bilgilendirmesi ve zaman tasarrufu sağlaması açısından son derece önemli	11	44
Verimli ve planlı müze ziyaretlerinin düzenlenmesi için gerekli	6	24
Eğitimcilerin kendini geliştirmesi ve kendine güvenmesi için önemli	5	20
Müzelere gitme imkânı bulunamadığında sınıf ortamına müzelerin getirilmesi açısından önemli	3	12
Toplam	25	100

İlköğretimde özellikle eğitimcilerin çocuklar için bu tür kaynaklara ne kadar ihtiyaç duyduklarını düşündüren bu sonuç, ülkemizde müzelerle ilgili kaynak eksikliğini de ortaya koyması açısından önemlidir. Öğretmenlere neden bu tür kaynaklara ihtiyaç duydukları sorulduğunda; %44'ü “öğretmen ve öğrenciyi müze ziyareti öncesi ve sonrası yapılacak etkinlikler için bilgilendirmesi ve zaman tasarrufu sağlaması açısından son derece önemlidir”, %24'ü “verimli ve planlı müze ziyaretlerinin düzenlenmesi için gereklidir”, %20'si “eğitimcilerin kendini geliştirmesi ve kendine güvenmesi için çok önemlidir”, %12'si “müzelere gitme

imkânı bulunamadığında sınıf ortamına müzelerin getirilmesi açısından önemlidir” cevabını vermişlerdir.

Müze bültenleri, bazen müzelerdeki özel öğretme oturumları, olaylar, öğretmen kursları, tekrar edilen serimler ya da özel sergiler hakkında öğretmenleri bilgilendirmek için kullanılmaktadır. Diğer yazılı destek formları koleksiyonlara ilişkin öğretmen rehberlerini ya da sık kullanılan özel buluntuları içerebilir. Bazı müze ve galeriler çocuk rehberleri hazırlamışlardır; örneğin Leeds Şehri Sanat Galeri tarafından hazırlanan “Bir Genç İçin Galeri Rehberi” ya da “Horniman Müzesi Çocuk Rehberi” bunlardandır (Hooper-Greenhill, 1999, s.183).

Tablo 4.40
Öğretmenlerin Verimli Bir Müze Ziyareti İçin Nasıl Bir Program Geliştirilmesini İstediklerine İlişkin Dağılım

Madde	f	%
Öğretmenlere müzelerin daha etkili kullanımı ile ilgili seminer ve konferanslar, yerinde yani müzelerde belirli sıklıkta verilmelidir.	7	28
Verimli ve planlı müze ziyaretlerinin düzenlenmesi için gerekli eğitim paketleri ve eğitim cd'leri öğretmenler için hazırlanmalı, okullara gönderilmelidir.	14	56
Müzeyi gezerken bir müze eğitimcisinin eşlik etmesi gereklidir	1	4
Müze ziyaretleri öncesi izin işlemlerinin çok uzun sürmesi ve prosedürlerin eğitimcileri yıldırmaması sorunu giderilmelidir	3	12
Toplam	25	100

Tablo 4.40'a göre öğretmenlerin %56'sı “verimli ve planlı müze ziyaretlerinin düzenlenmesi, öğretmenlere yönelik eğitim paketlerinin ve eğitim cd'lerinin hazırlanmasını, okullara gönderilmesini istemişlerdir. %28'i “öğretmenlere müzelerin daha etkili kullanımı ile ilgili seminer ve konferanslar, yerinde yani müzelerde belirli sıklıkta verilmelidir”, %12'si “müze ziyaretleri öncesi izin işlemlerinin çok uzun sürmesi ve prosedürlerin eğitimcileri yıldırmaması sorunu giderilmelidir”, % 4'ü “müzeyi gezerken bir müze rehberinin eşlik etmesi gereklidir”

cevabını vermişlerdir. Tezcan (2004, s.134) müze gezileri için çok sayıda nesne seçerek bilgilendirme yapmak yerine, az sayıda nesne seçerek onlarla ilgili derinlemesine eğitim çalışmaları yaptırmanın çok daha faydalı olduğunu belirtmiştir. Tezcan, çocukların seçilen nesneleri daha iyi anlayacak ve geziye olan ilgileri artacaktır diyerek, gezi sürecinin çok iyi planlanması gerektiğini ve yapılacak etkinliklerin hazırlanan plan dahilinde süreye uygun olarak yürütülmesinin önemini vurgulamıştır. Özsoy ise (2003, s.3) müze gezisini planlamanın ve gerçekleştirmenin birçok yararları olduğundan bahsederek ancak başarılı bir müzede istenilen verimin alınabileceğini belirtmiştir. Öğrencilerin müzelerde evlerindeymiş gibi hissetmelerini sağlamanın, onları hayata hazırlamanın bir biçimi olduğunun önemi üzerinde durmuştur.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın bulgularına ve yorumlarına bağlı olarak elde edilen sonuçlara ve bu sonuçlara yönelik önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

Bu araştırmanın problemi “İlköğretim I. kademe 3. sınıf Sanat Etkinlikleri dersinde, programlı bir müze ziyareti için geliştirilen öğretmen müze eğitim paketinin içerisindeki etkinliklerin uygulandığı deney grubu ile geleneksel öğretim uygulamalarına katılan kontrol grubu öğrencilerinin erişimi, kalıcılık ve derse yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu sebeple bu çalışmada, ilköğretim I. kademe öğretmenlerinin ve öğrencilerinin verimli bir müze ziyareti gerçekleştirebilmesi için geliştirilen müze eğitim paketinin, etkililiğinin ölçülmesi amacı güdülmüştür. Diğer bir deyişle, bu kapsamda geliştirilen öğretmen müze eğitim paketinin içeriğini, MEB Sanat Etkinlikleri dersi kazanımları doğrultusunda ders öğretmenlerine yönelik hazırlanan öğrenci müze rehberi, bilgi yaprakları ve çalışma yaprakları gibi görsel ve yazılı materyaller oluşturmuştur. Deney grubu ders öğretmeninin Sanat Etkinlikleri dersi kapsamında yapacağı müze etkinliklerinde kullanması amaçlanan ve öğretmenin kullanımına sunulan bu müze eğitim paketinin, belirlenen plan dâhilinde uygulanmasıyla, müzelerden programlı ve etkin bir şekilde faydalanılıp faydalanılamayacağının görülmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın problemine ilişkin olarak elde edilen genel sonuçlara göre; İlköğretim I. kademe 3. sınıf Sanat Etkinlikleri dersinde, programlı bir müze ziyareti için geliştirilen öğretmen müze eğitim paketinin içerisindeki etkinliklerin

uygulandığı deney grubu öğrencileri ile programda var olan öğretim uygulamalarının gerçekleştirildiği kontrol grubu öğrencilerinin erişiş, kalıcılık ve derse yönelik tutum puanları arasında, deney grubu lehine anlamlı bir fark vardır. Ayrıca genel olarak ilköğretim I. kademede görev yapan öğretmenlerin, müze ziyaretlerini planlanması ile müze ziyaretleri öncesi müze eğitim paketlerinin kullanılmasına yönelik görüşleri bu alandaki eksiklikleri ortaya koymaktadır.

Araştırmada elde edilen genel sonuçlarla birlikte, temel problem doğrultusunda test edilen alt problemlere ilişkin olarak aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

1. İlköğretim I. kademe 3. sınıf Sanat Etkinlikleri dersinde programda var olan öğretim uygulamalarına katılan kontrol grubu öğrencilerinin öntest, sontest ve kalıcılık başarı testi puanları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Başka bir deyişle, müfredatla ilişkilendirilmeyen ve amacına yönelik programlanamayan plansız müze ziyaretleri, öğrencilerin müze deneyimlerinde istenilen düzeyde öğrenme sağlayamadıklarını ve müzelerden etkin bir şekilde faydalanamadıklarını göstermiştir.

2. İlköğretim I. kademe 3. sınıf Sanat Etkinlikleri dersinde programlı bir müze ziyareti için geliştirilen öğretmen müze eğitim paketinin içerisindeki etkinliklerin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin öntest, sontest ve kalıcılık puanları arasında anlamlı bir farklılığın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanında öğrenme durumlarının kalıcılığı ile ilgili yapılan kalıcılık testinde bu başarı puanının korunduğu ve öğrenilenlerin kalıcı düzeyde olduğu anlaşılmıştır.

Diğer bir deyişle, müze eğitim paketinde bulunan etkinliklere göre planlanan ve öğrenci müze rehberini kullanarak gerçekleştirilen “müze ziyareti”, amacına ulaşmış ve öğrenmedeki başarının gözle görülür bir şekilde artmasını sağlamıştır. Ders öğretmeni tarafından dikkatle ve ayrıntılı olarak planlanan müze etkinlikleri, öğretmenin bir müze eğitimcisiyle işbirliği içerisinde çalışmasıyla da öğrenme potansiyelini üst düzeye çıkartmıştır. Başka bir deyişle, geliştirilen müze eğitim paketinin ve müze gezisinde öğrenciler tarafından kullanılan müze rehberinin, öğrenme üzerinde olumlu etkisinin olduğu, öğrencilerin kalıcılık testi sonuçlarında da açıkça görülmüştür.

3. İlköğretim I. kademe 3. sınıf Sanat Etkinlikleri dersinde programda var olan öğretim uygulamaların katılan kontrol grubu öğrencilerinin, müze etkinliklerine yönelik ön tutum, son tutum ve kalıcılık tutum puanları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Başka bir deyişle müfredatta belirlenen kazanımları edinmeye yönelik programlanmayan bir müze gezisi sonrasında, öğrencilerin müzelere karşı duyuşsal anlamda tutumlarında bir değişiklik oluşmamıştır.

4. İlköğretim I. kademe 3. sınıf Sanat Etkinlikleri dersinde programlı bir müze ziyareti için geliştirilen öğretmen müze eğitim paketinin içerisindeki etkinliklerin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin, ön tutum, son tutum ve kalıcılık tutum puanları arasında anlamlı bir farklılığın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Geliştirilen müze eğitim paketi ve bu paket içerisinde bulunan müze rehberi ile gerçekleştirilen programlı ve etkili bir müze ziyareti sonucunda, öğrencilerin müzede yaşadıkları deneyimlerle müzelere karşı tutumları önemli derecede değişmiş ve artmıştır.

Öğrencilere uygulanan kalıcılık tutum testinde, bu tutum puanının devamlılığını koruduğu ve kalıcı düzeyde olduğu anlaşılmıştır. Programlanan tüm süreçle, (müze ziyareti öncesi, müze ziyareti ve müze ziyareti sonrası) öğrencilerin gerçekleştirdikleri tüm uygulama, gözlem, inceleme, tartışma, çizimler, onların müzelere karşı duygularının, düşüncelerinin ve davranışlarının olumlu olarak gelişmesi ve değişmesinde etkili olmuştur.

5. İlköğretim I. kademe 3. sınıf Sanat Etkinlikleri dersinde, programlı bir müze ziyareti için geliştirilen öğretmen müze eğitim paketinin içerisindeki etkinliklerin uygulandığı deney grubu öğrencileri ile programda var olan öğretim uygulamalarına katılan kontrol grubu öğrencilerinin öntest başarı puanları arasında az da olsa bir farklılık vardır. Fakat yapılan istatistiklere göre, her iki grubun sontest başarı puanlarına bakıldığında, kontrol grubu öğrencilerinin de kendi içerisinde başarı düzeylerinde anlamlı bir artış göstermemesi, deney grubu öğrencilerinin öntest başarı puanlarının az da olsa farklı olmasını önemli kılmamaktadır.

6. İlköğretim I. kademe 3. sınıf Sanat Etkinlikleri dersinde, programlı bir müze ziyareti için geliştirilen müze eğitim paketindeki etkinliklerin uygulandığı deney grubu öğrencileri ile programda var olan öğretim uygulamalarına katılan

kontrol grubu öğrencilerinin, son test başarı puanları arasında anlamlı bir farklılığın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Başka bir deyişle deney grubu öğrencilerinin, son test başarı puanlarının kontrol grubu öğrencilerinin son test başarı puanlarından çok daha fazla olması, geliştirilen müze eğitim paketinin ve müze rehberinin uygulanmasının çok daha etkili olduğunu ortaya çıkarmıştır. Ayrıca deney grubu öğretmenin, sürecin başlangıcından bitimine kadar olan süreçte, faydalandığı müze eğitim paketinin, kendi isteği doğrultusunda müfredattaki diğer derslerle ilişkilendirilmesi de başarı düzeyinde artışa sebep olmuştur.

Deney grubu ders öğretmeni tarafından belirtilen derslere katılmayan ve ilgisiz öğrencilerin, tüm süreç boyunca aşırı ilgili ve derslere katılıyor olmaları, etkinliklerde gösterdikleri isteklilik ve heyecan, kendilerine sunulan farklı öğrenme biçimlerinin olumlu etkisini de ortaya koymuştur.

7. İlköğretim I. kademe 3. sınıf Sanat Etkinlikleri dersinde, programlı bir müze ziyareti için geliştirilen öğretmen müze eğitim paketinin içerisindeki etkinliklerin uygulandığı deney grubu ile programda var olan öğretim uygulamalarına katılan kontrol grubu öğrencilerinin, kalıcılık testi başarı puanları arasında anlamlı bir farklılığın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Özellikle deney grubunun başarı puanı, kontrol grubundan çok daha fazladır. Bu farklılığın ortaya çıkması; geliştirilen müze eğitim paketinin gerek programlı ve etkili bir müze ziyareti sürecinin planlanmasında, gerekse öğrenilenlerin kalıcılığının sağlanmasında önemli olduğunu göstermektedir.

8. İlköğretim I. kademe 3. sınıf Sanat Etkinlikleri dersinde, programlı bir müze ziyareti için geliştirilen öğretmen müze eğitim paketinin içerisindeki etkinliklerin uygulandığı deney grubu ile programda var olan öğretim uygulamalarına katılan kontrol grubu öğrencilerinin, müze etkinliklerine yönelik ön tutum test puanları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

9. İlköğretim I. kademe 3. sınıf Sanat Etkinlikleri dersinde, programlı bir müze ziyareti için geliştirilen müze eğitim paketinin içerisindeki etkinliklerin uygulandığı deney grubu ile programda var olan öğretim uygulamalarına katılan kontrol grubu öğrencilerinin; müze etkinliklerine yönelik son tutum testi puanları arasında anlamlı bir farklılığın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Özellikle deney grubunun tutum puanı, kontrol grubundan çok daha fazladır. Başka bir deyişle müze

eğitimi paketi içerisinde planlanan etkinlikleri uygulayarak ders işleyen ve programlı bir müze gezisi gerçekleştiren deney grubu öğrencilerinin, müzelere ve müze etkinliklerine yönelik tutumlarında anlamlı bir değişiklik meydana gelmiştir.

Bu araştırmada ilköğretim I. kademe 3. sınıf öğrencileriyle Sanat Etkinlikleri dersinde müze etkinlikleri süresinde eğlenmenin, oyun oynamanın, müze rehberi içerisindeki çalışma yapraklarıyla müze ziyareti gerçekleştirmenin, eserleri incelemenin, gözlemin, anlama, tartışma ve uygulama çalışmalarının en büyük faydası çocukların duygularındaki olumlu değişimi sağlamış olmasıdır. Bu bilgiler doğrultusunda özellikle geliştirilen müze rehberinin içerisinde koyulan *büyüteçler*, çocukların heyecanlanmasını, müze içerisindeki nesneleri yakından incelemelerini ve kendilerine güvenmelerini sağlayarak, müzedeki eserlerin özelliklerini keşfetmelerini ve duyuşsal anlamda yeni deneyimler yaşamalarını sağlamıştır.

10. İlköğretim I. kademe 3. sınıf Sanat Etkinlikleri dersinde, programlı bir müze ziyareti için geliştirilen öğretmen müze eğitim paketinin içerisindeki etkinliklerin uygulandığı deney grubu öğrencileri ile programda var olan öğretim uygulamalarına katılan kontrol grubu öğrencilerinin, kalıcılık tutum testi puanları arasında anlamlı bir farklılığın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Özellikle deney grubu öğrencilerinin kalıcılık tutum puanı, kontrol grubundan çok daha fazladır.

Başka bir deyişle, geliştirilen müze eğitim paketindeki etkinliklerden biri olan müze rehberiyle yapılan programlı bir müze ziyareti sonrasında, deney grubu öğrencilerinin müzelere ve etkinliklere yönelik tutumlarındaki kalıcılık düzeyi önemli ölçüde sağlanmıştır.

11. İlköğretim I. kademe 3. sınıf Sanat Etkinlikleri dersinde, programlı bir müze ziyareti için geliştirilen öğretmen müze eğitim paketinin içerisindeki etkinliklerin uygulandığı deney grubu öntest ve sontest puanları ile programda var olan öğretim uygulamalarına katılan kontrol grubu öğrencilerinin öntest ve sontest puanları ortak etkiye bağlı olarak anlamlı bir farklılığın olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Başka bir anlatımla, deney grubu öğrencilerinin geliştirilen “müze eğitim paketi”nin içerisindeki etkinliklere yönelik ders işlemesi, amacına uygun ve etkili bir müze ziyareti yapmalarında ve Sanat Etkinlikleri dersi içerisindeki “Müzedeki Yaşadığım Duygular” ünitesindeki başarılarının artmasında anlamlı bir farklılığa yol açmıştır.

Geliştirilen “müze eğitim paketi”nin uygulandığı deney grubu ile geleneksel yöntemin uygulandığı kontrol grubu ile uygulanan başarı testinin, öğrencilerin programlı ve etkili bir müze ziyareti sürecinde öğrenme düzeyleri üzerindeki ortak etkisinin anlamlı olduğu bulunmuştur. Başka bir anlatımla müze eğitim paketini kullanan deney grubunun ve geleneksel yönteme göre ders işleyen kontrol grubunun uygulanan, teste; deney ve kontrol gruplarına, uygulanan başarı testinin aynı test puanlarının uygulanan gruba göre farklılık gösterdiği ortaya çıkan sonuçlar arasındadır.

12. İlköğretim I. kademe 3. sınıf Sanat Etkinlikleri dersinde, programlı bir müze ziyareti için geliştirilen öğretmen müze eğitim paketinin içerisindeki etkinliklerin uygulandığı deney grubu ön tutum ve son tutum puanları ile programda var olan öğretim uygulamalarına katılan kontrol grubu öğrencilerinin ön tutum ve son tutum puanları ortak etkiye bağlı olarak anlamlı bir farklılığın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Başka bir anlatımla, öğrencilerin geliştirilen müze eğitim paketi ile ders işlemesi onların, programlı ve etkili bir müze ziyareti yapmaları ile müze etkinliklerine yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılığa yol açmıştır.

13. Öğretmenler, programda var olduğu şekliyle, müze bilinci alanı ile ilgili verilen bilgilendirmelerin yetersiz olduğu ve önerilen etkinliklerin bazılarında anlam ve kavram kargaşası olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin müze ziyaretleri ile ilgili görüşleri olumsuzdur. Elde edilen sonuçlar görüşme formunda yer alan soru sıralamasına göre şöyledir:

13.1. Hazırlanan görüşme formunda görüşlerini belirten öğretmenlerin üçte birinin, 3. sınıf öğrencilerine eğitim vermesi yapılan araştırmanın da 3. sınıflara yönelik olması kapsamında, eğitimcilerin görüşlerinin alınması açısından önemlidir.

13.2. İkinci soruya ilişkin olarak öğretmenlerin meslekteki kıdem yıllarının yarıdan fazlasının 11–15 yıl arasında olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuç, öğretmenlerin alanlarında kıdemli olduğunu göstermesinin yanında meslek yaşamları boyunca yaptıkları müze ziyaretlerindeki tecrübelerinin ortaya konulması bakımından da önemli görülmüştür.

13.3. Üçüncü soruya ilişkin olarak öğretmenlerin, tamamının meslek yaşamları boyunca müzeler ve müze eğitimi ile ilgili etkinlikleri içeren herhangi bir

kurs, seminer ya da konferans almadıklarını ve bu tür seminerlere çok ihtiyaç duyduklarını ortaya çıkartmıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda, öğretmenlere verilecek eğitim kurslarıyla, müzede eğitim ve müzelerden etkili bir biçimde eğitim alanında faydalanılması gerekliliği ortaya çıkmıştır.

13.4.Dördüncü soruya ilişkin olarak öğretmenlerin neredeyse tamamının öğrencileriyle yılda sadece bir kez müze gezisi yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Başka bir deyişle, bu sonuç ülkemizde ilköğretim okullarında müzelerin eğitim amaçlı kullanmadığını ortaya çıkarmıştır.

13.5.Beşinci soruya ilişkin olarak öğretmenlerin, müzeye gittiklerinde çok fazla sorun ve eksiklikle karşılaştıkları ortaya çıkmıştır. Bu eksiklikler, sınıf mevcudunun kalabalık olması, müze içerisinde öğrencilerin kontrolünün sağlanamaması, öğretmenlere ve çocuklara yönelik hazırlanmış yönlendirici ve bilgilendirici yazılı kaynakların azlığı veya ulaşılamaması, müzelerde müze eğitimcilerinin az olması ya da hiç olmaması, gezi için servis araçlarının ücretli olması, müze ziyareti öncesi izinlerin çıkma sürelerinin çok uzun sürmesi şeklindedir.

13.6.Altıncı soruya ilişkin olarak öğretmenler, sınıf mevcutlarının kalabalık olduğunu, müzede ne tür etkinlikler yapacaklarını bilmediklerinden tüm eserleri görmeye yönelik sıkıcı ve yorucu bir müze deneyimini yaşadıklarını, müzelerde ders yapılamayacağını düşündüklerini belirtmişlerdir. Eğitimcilerin önceden dersin kazanımlarına yönelik programlanmamış, gayesiz gezilerden sıkıldıkları ve yoruldukları görülmüştür.

13.7.Yedinci soruya ilişkin olarak öğretmenlerin, yaşadıkları müze ziyaretleri deneyimlerinde, kendilerini eksik gördükleri sonucu çıkmıştır. Öğretmenler bu eksiklikleri, müzeleri nasıl gezeceklerini, müzelerde ne tür etkinlikler yapabileceklerini bilmemeleri, ön hazırlık ve ön araştırma için yeterli zamanlarının olmaması şeklinde ifade etmişlerdir.

13.8.Sekizinci soruya ilişkin olarak öğretmenler, ülkemizde müzelerden yeterince faydalanılmadığı görüşündedirler. Öğretmenler bunun sebeplerini, müzelere planlı gezilerin düzenlenememesine, müzelerin eğitim amaçlı kullanılamamasına, ulaşımın ücretli olmasına, okul müze işbirliğinin

gerçekleştirilememesine, öğrencilerin düşük sosyo-kültürel ve ekonomik yapıda olmalarına, sınıfların kalabalık olmasına bağlamışlardır.

13.9.Dokuzuncu soruya ilişkin olarak öğretmenlerin neredeyse tamamı, müze gezisi öncesi herhangi bir müzenin eğitim birimi ile irtibat kurmadığını göstermiştir.

13.10.Onuncu soruya ilişkin olarak öğretmenlerin, çoğunlukla ilköğretimde öğrencilerini yılda sadece bir kere müzeye götürdükleri sonucu ortaya çıkmıştır. İki yıl önce müze ziyareti yaptığını belirten öğretmenlerin bulunmasına rağmen, verilen yanıtların yüzdesine bakılarak, müzelerin yılda sadece bir kere gezilen ve çoğunlukla derslerle ilişkilendirilemeyen mekânlar olarak karşımıza çıktığı görülmektedir.

13.11.On birinci soruya ilişkin olarak müze eğitimi içerisinde programlı ve verimli müze ziyaretlerinin yapılabilmesi, öğrencilerin eğlenirken öğrenmesi ve kendi etkinliklerinde programlı bir süreç geçirmelerini sağlayan müze rehberinin, öğretmenler tarafından daha önce hiç duyulmadığı ve bilinmediği görülmüştür.

13.12.On ikinci soruya ilişkin olarak öğretmenlerin çoğunun, öğrencilerini Sosyal Bilgiler, Fen Bilgisi, Hayat Bilgisi dersleri kapsamında müzeye götürdükleri, ancak sadece gezme amaçlı müzelere gittikleri ortaya çıkan sonuçlar arasındadır.

13.13.On üçüncü soruya ilişkin olarak öğretmenler, müze ziyaretlerinde daha önce bir müze eğitim paketinden faydalanmamışlardır. Ders öğretmenlerinin bu tür müze ziyaretlerine ön hazırlık yapmalarını sağlayan bu paketlerden haberdar olmamaları ya da kullanmamaları müzelerin eğitim amaçlı kullanılmadığını ve ülkemizde bu tür yazılı materyallerin yetersizliğini göstermektedir. Ön bilgilendirmelerin yapıldığı, ders öğretmenin programlı ve verimli bir müze süreci geçirmesini sağlayan eğitim paketleri; müze gezilerinden sonra yapılacak sınıf içi etkinlikler yönünden de eğitimcilere yardımcı olmaktadır.

13.14.On dördüncü soruya ilişkin olarak öğretmenler, müzedeki eserlerle ilgili gerekli resim, fotoğraf, bilgi yaprakları, müze eğitim paketleri gibi görsel ve yazılı materyallere ulaşamamaktadır. Müze eğitim paketlerine ve görsel materyallere nerelerden ulaşabileceklerini bilmemeleri, gezi öncesi ön araştırma yapacak, müzelere gidip görececek zamanlarının olmaması, MEB bünyesinde ve müzelerde bu tür eğitim paketlerine rastlamamaları belirtilen sebepler arasındadır. Ülkemizde okulların müzelerle işbirliğinin eksik olduğunu düşündüren bu yanıtlar çerçevesinde bu tür eğitim paketlerinin eksikliği ortaya çıkmıştır.

13.15.On beşinci soruya ilişkin olarak tüm öğretmenler, müzelerden daha iyi faydalanmalarını sağlamak ve verimli bir müze ziyareti yapılmasını sağlamak için kaynak kitapların, müze eğitim paketlerinin ve bilgilendirici eğitim cd'lerinin oluşturulmasını istemektedir. İlköğretimde özellikle eğitimciler, çocuklar için bu tür yazılı kaynaklara çok fazla ihtiyaç duymaktadır. Bu sonuç ülkemizde müzelerle ilgili eğitim paketleri kapsamında yazılı ve görsel materyallerin eksikliğini de ortaya koymaktadır. Bu tür paketlere ihtiyaç duyulmasının sebebi, müze ziyareti öncesi ve sonrası öğretmen ön hazırlığı ile zamandan tasarruf sağlanması olarak karşımıza çıkmıştır. Bazı öğretmenler ise, müzelere gitme imkânı bulunamadığında bu tür yazılı ve görsel eğitim paketlerinin, sınıf ortamına müzelerin taşınmasını sağlaması açısından önemli olduğu görüşündedirler.

13.16.On altıncı soruya ilişkin olarak, planlı müze ziyaretlerinin düzenlenmesini sağlayan eğitim paketlerinin, öğretmenler için hazırlanmasının gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu tür eğitim paketlerinin okullara işbirliği içerisinde düzenli olarak gönderilmesi, öğretmenlere seminer ve konferansların yerinde yani müzelerde belirli aralıklarda verilmesi gerekliliği ortaya çıkan diğer sonuçlardandır.

5.2. Öneriler

Araştırmada elde edilen sonuçlara göre, alana ve gelecekte yapılacak araştırmalara yönelik olarak aşağıdaki öneriler getirilmiştir:

1. Müze eğitim paketi içerisindeki müze rehberi ile gerçekleştirilen programlı ve verimli bir müze ziyaretinin, öğrencilerin Sanat Etkinlikleri dersindeki başarılarını arttırdığı, öğrenilenlerin kalıcılığına olumlu katkıda bulunduğu ve öğrencilerin Sanat Etkinlikleri dersine yönelik tutumlarında olumlu gelişmeler sağladığı için, ilköğretim Sanat Etkinlikleri Öğretim Programı içerisinde müzelerden daha etkin yararlanılmasına yönelik bu tür öğretmen eğitim paketleri yer almalı ve eğitimcilere sunulmalıdır.

2. Okulların müzelere yaptıkları ziyaretlerin sayılarının artırılması ve bu ziyaretlerin bir amaca yönelik gerçekleşmesi gereklidir.
3. İlköğretim I. kademe sınıf ve branş öğretmenlerinin, müzeleri birer eğitim ortamı olarak kullanmalarını sağlamak için, müzelerdeki müze eğitimcileri tarafından düzenli aralıklarla, konu ile ilgili workshoplar ve seminerler müzelerde uygulamalı olarak verilmeli ve MEB tarafından da hizmetiçi eğitim kursları düzenlenmelidir.
4. Planlı ve verimli gezi süreçlerinin programlanması kapsamında, müzelerdeki müze eğitimcileri ile her kademedeki ders öğretmeni işbirliği içerisinde çalışmalıdır. Böylece sınıf öğretmenleri müzede gerçekleştirilecek sürece, müze eğitimcileri ile aynı oranda etkin olarak katılabilir.
5. Eğitim birimleri bulunmayan ya da müze eğitimcilerinin sayısı yetersiz olan müzelerimizde, ders öğretmenleri bireysel olarak verimli bir müze ziyareti gerçekleştirebilmek için gerekli donanımına sahip olmalıdır. Bu sebeple müze eğitim paketlerinin içerikleri öğretmenleri de eğitmeye yönelik hazırlanmalıdır.
6. Hazırlanacak müze eğitim paketlerinin içeriği, müzelerdeki nesnelerle müfredattaki dersin kazanımlarını ilişkilendirebilmelidir. Bu sebeple hazırlanan müze eğitim paketlerinin, öğretmenler için zamandan tasarruf sağlayacak nitelikte olması, detaylı hazırlanması (örnek çalışma sayfaları, öğrenci bilgi sayfaları, müze rehberi, eğitim cd'leri, resimler, kartpostallar...) ve sunulması gereklidir.
7. İlköğretimin her kademesinde müze gezileri düzenleyen öğretmenler, öğrencileriyle birlikte müze ortamında uygulamaya (drama, eğitim atölyelerinin kullanılması, resim yapma, eser inceleme, çeşitli oyunlar...) yönelik çalışmalar yapmalıdır.

8. Her müze kendi koleksiyonlarındaki eserlere yönelik eğitim paketleri hazırlamalı ve kolay ulaşılabilmesi için bu paketleri internet ortamında ücretsiz olarak eğitimcilerle paylaşmalıdır.
9. Her müze kendi koleksiyonlarına yönelik hazırladığı basılmış eğitim paketlerini numune olarak okullara ücretsiz göndermelidir.
10. Okulların müzelere düzenlediği gagesiz gezilerin, müzelerdeki tüm eserleri görmeye yönelik olması ya da bir günde birkaç müzenin gezilmesi yapılan ziyaretin amacına ulaşmasını engellemektedir. Bu sebeple müzelere yapılan gezilerde bir günde sadece bir müzeye odaklanılmalıdır. Ve o müzenin içerisinde önceden planlanan eserler ile amaca uygun etkinlikler gerçekleştirilmelidir.
11. Müzelerin eğitim atölyelerinin büyüklüğü, gelecek sınıfların mevcutlarının kalabalık olabileceği düşünülerek hazırlanmalıdır. Özellikle devlet okullarında sınıf mevcutlarının kalabalık (45-50 kişi) olduğu düşünüldüğünde, eğitim atölyelerinin çok sayıda öğrenciye hizmet verebilecek nitelikte düzenlenmesi ve her okulun bu mekanlardan eşit oranda faydalanması sağlanmalıdır.
12. İlköğretim I. kademe öğrencilerinin müze gezileri boyunca çabuk yorulabilecekleri ve acıkacakları düşünülerek, kalabalık sınıfların da rahatlıkla faydalanabileceği kapalı ve açık dinlenme mekânları düzenlenmelidir. Özellikle kışın müzeye gelen küçük yaştaki kalabalık gruplarda, yemek ve dinlenme için ayrıca kapalı bir mekân düzenlenmelidir.
13. Programlanan bir müze gezisinde, ders öğretmenin sürece yoğunlaşacağı düşünülerek, öğrencilerin güvenliğinin sağlanması için velilerden ya da diğer öğretmenlerden yardım istenmelidir.
14. Ekonomik durumu kötü olan öğrencilerin çoğunlukta bulunduğu ilköğretim okullarında, müzelere düzenlenen gezilerinde ulaşım araçlarının ücretsiz

olması sağlanmalıdır. Ülkemizde müzelerin kendi bünyelerinde ulaşım araçları edinmesi ve özellikle sosyoekonomik seviyesi düşük bölgelerdeki öğrencileri bu araçlarla müzelerine ücretsiz taşıması sevindirici bir gelişme olacaktır.

15. Çağımızda teknolojinin artan bir hızla ilerlemesinin birçok olanağı ve kolaylığı da beraberinde sunduğu düşünülürse, öğretmenler, eğitim teknolojilerini müze etkinliklerinde etkin bir biçimde kullanmalıdır.
16. Müzelerin eğitim atölyelerinde yapılan uygulamalı çalışmalar ile sınıf ortamında yapılacak her etkinlikte özellikle küçük yaştaki çocukların sağlığının ve güvenliğinin korunmasına dikkat edilmelidir.

KAYNAKÇA

ABACI, O. (1996). Müze Eğitimi. Yayımlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

_____. (2003). Müze Eğitimi. Yıldız Teknik Üniversitesi Müzecilik Yüksek Lisans Programı Eğitim Ortamı Olarak Müzeler Konferansı içerisinde. 26-28 Mayıs 2001. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi.

_____. (2005). Çocuk ve Müze. Morpa Kültür Yayınları. İstanbul.

ADIGÜZEL, Ö. (1999). Müze Pedagojisinin Türkiye'deki Yansımaları ve Müzelerdeki Yaratıcı Drama Uygulamaları. 3. Uluslararası Tarih Kongresi: Müzecilikte Yeni Yaklaşımlar: Küreselleşme ve Yerelleşme. 9-11 Aralık 1999. İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.

_____. (2006). Okul Dışında Farklı Bir Öğrenme Ortamı Olarak Çocuk Müzeleri. Bilim Eğitim Toplum Dergisi. Bahar Cilt 4, Sayı:14.

AKMEHMET, K. T. (2003). Müzelerin Eğitime Katkısı: Okul-Müze İlişkisi. Yıldız Teknik Üniversitesi Müzecilik Yüksek Lisans Programı Eğitim Ortamı Olarak Müzeler Konferansı içerisinde. 26-28 Mayıs 2001. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi.

_____. (2004). İstanbul Arkeoloji Müzeleri Çağlar Boyu İstanbul Sergi Salonu İçin Eğitim Programı Oluşturmak. 7. Müzecilik Semineri, 20-22 Ekim 2004, İstanbul.

_____. (2005). İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretiminde Arkeoloji Müzelerinin Nesne Merkezli Eğitim Etkinlikleriyle Kullanılması. Yayımlanmamış Doktora Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

AKMEHMET, T. K., Ödekan A., (2006). Müze Eğitiminin Tarihsel Gelişimi. İTÜ Sosyal Bilimler Dergisi. Cilt:3, Sayı:1

ALTUN, O. H. (2006). Geleneksel Kültürün Korunması ve Tarihi Çevre Bilincinin Kazandırılmasında Sanat Eğitiminin Önemi. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

ALTAN, Ö. (2002). Olmayan Müzenin Başına Gelenler. Türkiye’de Sanat Plastik Sanatlar Dergisi. Ocak-Şubat. Sayı:52

ATA,B., Safran M. (1998). Okul Dışı Tarih Öğretimi. G.Ü.G.E.F. Dergisi. Cilt:18., Sayı:1. Ankara

ATA, B. (1998). İngiltere’de Piaget ve Bruner’in Görüşlerinin İlköğretimde Tarih Öğretimine Yansıması Üzerine Bir Araştırma. Usal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu Bildirileri içinde. 15- 16 Ekim 1998. Denizli

_____. (2002). Müzelerle ve Tarihî Mekânlarla Tarih Öğretimi: Tarih Öğretmenlerinin “Müze Eğitime” İlişkin Görüşleri. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü

ATAGÖK, T. (1999). Yaşayan Müze ve Eğitim. Sanat Dünyamız. Sayı:7

_____. (1999). Çağdaş Müzeciliğin Anlamı; Müze ve İlişkileri. Yeniden Müzeciliği Düşünmek. Atagök, T. (Ed.). İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Basın Yayın Merkezi.

_____. (2002). Müzecilikte Yeni Yaklaşımlar. Akdeniz Bölgesi Müzeleri: Müze Eğitimi Seminerleri 1 içerisinde. 10-11 Ekim 2002. Antalya.

ATASOY, N. (1996). Müze Eğitimi ve Yazılı Gereçlerin İstanbul Arkeoloji Müzeleri Taş Eserler Bölümü Üzerinde Örneklenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

ATİK, Ş. (1999). Yeniden Müzeciliği Düşünmek. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzecilik Anabilim Dalı. Atagök, A. (Derleyen). Yıldız Teknik Üniversitesi Basım-Yayın Merkezi. İstanbul

BAYKUL, Y. (2000). Eğitimde ve Psikolojide Ölçme: Klasik Test Teorisi ve Uygulaması. ÖSYM Yayınları. Ankara.

BELEN, F. (1992). İlk ve Orta Öğretimde Arkeoloji Müzelerinde Eğitim Sorumluluklarının Belirlenmesi Çözüm Üzerine Bir Deneme. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

BLACK, G. (2005). The Engaging Museum (1st Ed.) USA: Routledge.

BOSTANCI, K. (2002). İsmail Hakkı'nın (Baltacıoğlu) Bir Konferansı: Vilayet Müzeleri Nasıl Teşkil Edilir ve Neye Yarar?. Türkiye'de Sanat Plastik Sanatlar Dergisi. Mart-Nisan. Sayı:53.

BOYDAŞ, N. (2004). Sanat Eleştirisine Giriş. Ankara. Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

BOZDOĞAN, A. E. (2007). Bilim ve Teknoloji Müzelerinin Fen Öğretimindeki Yeri ve Önemi. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

BUYURGAN, S. (2002). Programlı Bir Müze Ziyareti ve Sonrasında Uygulama Örneği. G.Ü. Eğitim Fakültesi Sanat Eğitimi Sempozyumu Bildirileri içinde. 08-10 Mayıs 2002. Ankara.

_____. (2004). Effective Learning at the Museum. Journal of Cultural Research in Art Education. USA: United States Society for Education Through Art (USSEA). 22, Spring, 99-115

_____. (2007). Tarih Dersi Kapsamında Programlı Bir Müze Ziyareti. Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu, 12-14 Mayıs 2007, Bakü, Azerbaycan

BUYURGAN, S., Buyurgan, U. (2001). Sanat Eğitimi ve Öğretimi. Ankara. Dersal Yayıncılık.

BUYURGAN, S., Buyurgan, U. (2007). Sanat Eğitimi ve Öğretimi. Ankara. Pegem Yayıncılık.

BUYURGAN, S, Mercin, L. (2005). Görsel Sanatlar Eğitiminde Müze Eğitimi ve Uygulamaları. Özsoy, V. (Ed.). (Birinci Basım). Ankara: Görsel Sanatlar Eğitimi Yayınları.

BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. (2005a). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı. (Beşinci Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.

_____. (2005b). Anket Geliştirme. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi. Cilt:3, Sayı:2

BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.A., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2008). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara. Pegem Yayınları.

CEZAR, M. (1995). Sanatta Batı'ya Açılış ve Osman Hamdi. İstanbul. Kültür, Eğitim, Spor ve Sağlık Vakfı Yayınları.

ÇETİN, T. (2006). Resim-iş Anabilim Dallarında Müze Eğitiminin Sanat Tarihi, Sanat Eleştirisi ve Anasanat Atölyelerinde Uygulamalara Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

ÇETİN, Y. (2001). Çağdaş Sanat Eğitiminde Sanat Tarihi Öğretimi. Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi. Sayı:7. Erzurum

ÇILDIR, Z. (2007). Öğretmenlerle Müzede Yetişkin Eğitimi-Feza Gürsoy Bilim Merkezi Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

ÇİFTÇİ, N. (2006). Çengelhan Rahmi Koç Müzesi'nin Eğitim Potansiyeli Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

ÇİLENTİ, K. (1988). Eğitim Teknolojisi ve Öğretim. Ankara. Gül Yayınevi.

DEMİR, R. (2005). Sanat Eğitiminde Bir Program Önerisi: Galeri Eğitimi Programı. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi.Cilt:3, Sayı:1.

DEMİRALP, N. (2007). Coğrafya Eğitiminde Materyaller ve 2005 yılı Coğrafya Dersi Öğretim Programı. Kastamonu Eğitim Dergisi. Cilt:15, Sayı:1.

DEMİRDELEN, H. (2007). Müze Eğitimi ve Halkla İlişkiler. İdol Arkeologlar Derneği Dergisi. Yıl:9, Sayı:33

DEMİREL, Ö. (1998). Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme. (Birinci Baskı). Ankara: Kardeş Yayınları.

_____. (2005). Eğitim Sözlüğü. (Üçüncü Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.

DUNCAN, C., Wallach A. (2006). Evrensel Müze. Tarih Sahneleri: Sanat Müzeleri 2. Artun, A. (Ed.). İstanbul: İletişim Yayıncılık.

DURBİN, G. (1999). Improving Worksheets. The Educational Role Of The Museum. Hooper-Greenhill, E. (Editor), (p. 92-98). USA: Routledge.

ERDOĞAN, T. (2003). Türkiye'deki Arkeoloji Müzelerinde Yapılan Eğitsel Faaliyetler. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

EMEKSİZOĞLU, T. O. (2007). Polis Müzeleri ve Polis Müzelerinde Eğitimi. Tezsiz Yüksek Lisans Bitirme Projesi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

EĞİTMEN, A. (1995). Arkeoloji Müzelerinin Eğitim Ortamı Olarak Etkinliğinin Artmasında Yaratıcı Dramanın Yeri ve Önemi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ERBAY, F. (2001). Sanat Eğitiminde Müze ve Sanat Galerilerinin Önemi. Türkiye'de Sanat Plastik Sanatlar Dergisi. Mart-Nisan. Sayı:48.

ERBAY, M. (1997). Plastik Sanatlar Eğitiminin Gelişimi. Boğaziçi Üniversitesi Matbaası: İstanbul.

ERİNÇ, S. (2004). Resmin Eleştirisi Üzerine. Ankara. Ütopya Yayınları.

GARTENHAUS, A. R. (2000). Yaratıcı Düşünme ve Müzeler. İngilizceden Çeviren: Ruhiser Mergenci ve Bekir Onur. Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları.

GENÇ, N. H. (2003). Eğitimde Yaratıcı Dramanın Alınlanması. Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı:24.

GİRAY, K. (2002). Modern Sanat Müzeleri Bir Gereksinmenin Ötesinde Bir Zorunluluktur. Türkiye’de Sanat Plastik Sanatlar Dergisi. Ocak-Şubat. Sayı:52.

GOETHE, J. W. (2000). Goethe Der ki.... (Birinci Baskı). İngilizceden Çeviren: Gürsel AYTAÇ. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

GÖKMEN, C. O. (2004). İlköğretim I. Kademedeki Müzelerin Öğretim Ortamı Olarak Yeri. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

GÖKMEN, H. (2002). Çocuk Müzeleri: Alternatif Öğrenme Ortamları. Arredamento Mimarlık Tasarım Kültürü Dergisi. Sayı:6

GREENHILL, E.H. (1999). Müze ve Galeri Eğitimi. İngilizceden Çeviren: Meltem Örgü Evren ve Emine Gül Kapçı. Yayına Hazırlayan: Bekir Onur. Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları.

GÜLEÇ, S., Alkış, S. (2003). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Gezilerinin İletişimsel Boyutu. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt 17. Sayı 1.

GÜNDÜZ, U. (2007). Çocuk Müzelerine Bir Bakış. Anadolu Medeniyetleri Müzesi Yıllığı 2006 içinde. Döşim Yayınları. Ankara.

GÜRKAN, T. (2004). Çoklu Zeka Kuramı ile Müze Eğitiminin İlişkilendirilmesi. G.Ü. Eğitim Fakültesi Sanat Eğitimi Sempozyumu Bildirileri içinde. 28-30 Nisan 2004. Ankara.

KARA, Y., Çam, F. (2007). Yaratıcı Drama Yönteminin Bazı Sosyal Becerilerin Kazandırılmasına Etkisi. Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi. Sayı: 32.

KARADENİZ, Ş., Demirel, F., Çakmak, E. K., Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö. E. (2008). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. (Birinci Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.

KARAMUSTAFAOĞLU, O., Üstün, A. (2005). Türkiye’de Yürürlükte Olan Fen Bilgisi 7. Sınıf Ders Kitabının Değerlendirilmesi: Bir Durum Çalışması. Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt:7, Sayı:1.

KARASAR, N. (1999). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. (Dokuzuncu Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.

KIRIŞOĞLU, O., (2002). Sanatta Eğitim, Görmek, Öğrenmek, Yaratmak. Pegem Yayınları. Ankara.

KOÇAK, N. (2006). M.E.B. 75. Yıl Cumhuriyet Eğitim Müzesi ve Eğitim Potansiyeli. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

KÖSEBALABAN, N. (1989). Eğitsel Fonksiyonları Açısından Müze Organizasyonu ve Yönetimi: Türkiye’de Müzecilik Sorunları. İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

KURUOĞLU, N. (2002). Müzelerin Eğitim Ortamı Olarak Kullanımı. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt:15, Sayı:1.

KÜÇÜKAHMET, L. (2005). Öğretimde Planlama ve Değerlendirme. (Onyedinci Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.

MEB. (2006, Eylül 9), İlköğretim Sanat Etkinlikleri Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu(1.8.Sınıflar),http://ttkb.meb.gov.tr/ogretmen/modules.php?name=Downloads&d_op=viewdownload&cid=74&min=10&orderby=titleA&show=10(2007, Haziran 5)

MEB. (2005), İlköğretim 1, 2 ve 3. Sınıflar Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı Ve Kılavuzu,http://ttkb.meb.gov.tr/ogretmen/modules.php?name=Downloads&d_op=viewdownload&cid=74&min=0&orderby=titleA&show=10 (2007, Şubat 6)

MEB. (2005), İlköğretim 4 ve 5. Sınıflar Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı Ve Kılavuzu, http://ttkb.meb.gov.tr/ogretmen/modules.php?name=Downloads&d_op=viewdownload&cid=74&min=0&orderby=titleA&show=10 (2008, Aralık 13)

MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). (2008). İlköğretim Teknoloji ve Tasarım Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6, 7 ve 8. Sınıflar). İstanbul: Bediralp Matbaacılık.

MERCİN, L. (2002). Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde Görev Yapan Yönetici ve Öğretmenlerin, Müzelerin Sanat (Resim) Eğitimi Amaçlı Kullanılması Hakkındaki Görüşlerinin Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

_____. (2006). Resim Dersini Müze Kaynaklı Oluşturmacı Öğrenme Yaklaşımı Etkinliklerine Göre Uygulamanın Erişime, Kalıcılığa ve Tutuma Etkisi (Diyarbakır İli Örneği). Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

METAN, E. (2007). İlköğretim Okullarının I. Kademesinde Görevli Sınıf Öğretmenlerinin Müzeleri Görsel Sanatlar Eğitimi Dersinde Kullanmalarına Yönelik Görüşleri (Ankara İli Çankaya İlçesi Örneği). Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

ONUR, B. (2002). Müze Eğitimi: Temel İlkeler ve Politikalar. Akdeniz Bölgesi Müzeleri: Müze Eğitimi Seminerleri 1 içerisinde. 10-11 Ekim 2002. Antalya.

ÖZDEMİR, N. (2002). Müze-Çocuk İlişkisi ve Çocuk Kültürü Merkezi Projesi. Gazi Üniversitesi Türkiye’de Halkbilimi Müzeciliği ve Sorunları Sempozyumu Bildirileri. 12-13 Aralık 2002. Ankara

ÖZKASIM, H., Ögel S. (2005). Türkiye’de Müzeciliğin Gelişimi. İTÜ Sosyal Bilimler Dergisi. Cilt:2, Sayı:1

ÖZSOY, V. (2001). Başarılı Bir Çocuk ve Gençlik Sanat Müzesi. Türkiye’de Sanat Plastik Sanatlar Dergisi. Sayı:49

_____. (2002a). Resim-iş (Sanat) Öğretmeni Eğitimine Yönelik Lisansüstü Programlarda Müze Eğitiminin Yeri ve Önemi. G.Ü. Eğitim Fakültesi Sanat Eğitimi Sempozyumu Bildirileri içinde. 08-10 Mayıs 2002. Ankara.

_____. (2002b). Sanat (Resim) Eğitiminde Müze ve Okul İşbirliği ve Müzeye Dayalı Bazı Öğretim Yöntemleri. Milli Eğitim Dergisi. Sayı 153-154

_____. (2003). İlk ve Ortaöğretim Sanat (Resim) Eğitiminde Müzelerden ve Galerilerden Yararlanma. Milli Eğitim Dergisi. Sayı 158.

ÖZSOY, V., Mercin L. (2003). Sanat (Resim) Eğitiminde Müzelerin Kullanılmasında İlgili Kurum ve Kuruluşların Karşılıklı Görev ve Yükümlülükleri. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi. 1, (3).

PAYKOÇ, F. (2002). Türkiye’de Müze Eğitimi Uygulamaları: Tarihçe ve Örnekler. Akdeniz Bölgesi Müzeleri: Müze Eğitimi Seminerleri 1 içerisinde. 10-11 Ekim 2002. Antalya.

PAYKOÇ, F., Baykal, S. (1999). Müze Pedagojisi: Kültür, İletişim ve Aktif Öğrenme Ortamı Olarak Müzelerin Etkinliğine İlişkin Bir Çalışma. 3. Uluslararası Tarih Kongresi: Müzecilikte Yeni Yaklaşımlar: Küreselleşme ve Yerelleşme. 9-11 Aralık 1999. İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.

PERDAHCI, N. (2004). Türkiye’de Müzelerin Sanat Eğitimindeki Gerekliliği Anadolu’yu Tanıma ve Tanıtmadaki Rolü. G.Ü. Eğitim Fakültesi Sanat Eğitimi Sempozyumu Bildirileri içinde. 28-30 Nisan 2004. Ankara.

POMIAN, K. (1999). Çağdaş Tarih Yazımı ve Çağdaş Müzeler. 3. Uluslararası Tarih Kongresi: Müzecilikte Yeni Yaklaşımlar: Küreselleşme ve Yerelleşme. 9-11 Aralık 1999. İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı.

SAN, İ. (2004). Sanat ve Eğitim. (Üçüncü Baskı). Ankara: Ütopya Yayınları.

_____. (2006). Yaratıcı Drama. 1985-1998 Yazılar. Adıgüzel, Ö. (Ed.). (İkinci Baskı). Ankara: Naturel Yayınları.

SARAÇ, Ç. (2004). Ankara'da bir Müze Eğitimi Uygulaması: Zihinsel Engelli Çocukların Müze Deneyimi. 7. Müzecilik Semineri, 20-22 Ekim 2004, İstanbul.

SARAÇ, N. Ç. (2007). Çoklu Medya: Dijital Koleksiyonlar ve Sanal Müze. Müzeler Haftası Geçmişten Geleceğe Müzecilik I. Sempozyumu, 21-22 Mayıs 2007, Ankara

SHUH, H. J. (1999). Teaching Yourself To Teach With Objects. The Educational Role Of The Museum. Hooper-Greenhill, E. (Editor), (p. 80-91). USA: Routledge.

SUNGUR, N. (1992). Yaratıcı Düşünce. İstanbul. Özgür Yayınları.

SÜDOR, S. (2006). Anadolu Medeniyetleri Müzesinin İnteraktif Cd Yoluyla İlköğretim Altıncı Kademe Öğrencilerine Tanıtılması. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

SÜZEN, H. (2005). İlköğretim Okullarında Görevli Yöneticilerin ve Resim-İş Öğretmenlerinin Müze ve Sanat Galerilerinin Görsel Sanatlar (Resim-iş) Amaçlı Kullanılmasına İlişkin Görüşleri. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

ŞAHAN, M. (2005). Müze ve Eğitim. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi. Cilt:3, Sayı:4

ŞİMŞEK, A. (2002). İlköğretim Okulu Sosyal Bilgiler Dersi Tarih Konularının Öğretiminde Hikâye Anlatım Yönteminin Etkililiği. XI. Eğitim Bilimleri Kongresi, 23-26 Eylül. Yakın Doğu Üniversitesi. KKTC

ŞİMŞEK, A. (2003). Tarih Öğretiminde Görsel Materyal Kullanımı. G.Ü. Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt:4, Sayı:1.

TAL, R., Morag O., Bamberger Y. (2005). Guided School Visits to Natural History Museums in Israel: Teachers' Roles. Science Education. 89, 920-935.

TAVŞANCIL, E. (2006). Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi. (Üçüncü Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.

TEPECİK, A. (2007). Sanat Eğitimi ve Sanal Müze. Müzeler Haftası Geçmişten Geleceğe Müzecilik I. Sempozyumu, 21-22 Mayıs 2007, Ankara

TEZCAN, H. (2003). Eğitim Ortamı Olarak Müzeler. Yıldız Teknik Üniversitesi Müzecilik Yüksek Lisans Programı Eğitim Ortamı Olarak Müzeler Konferansı içerisinde. 26-28 Mayıs 2001. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi.

TÜRKÇE SÖZLÜK (Onuncu Baskı). (2005). TDK (Türk Dil Kurumu). Ankara.

UTKU, Ç. (2008). İlköğretim 5. Sınıf Düzeyi Sanat Eğitiminde, Müze Eğitiminin Öğrencilerin Tutumlarına Etkisi. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

YAMAN, Z. (2009). Sanat Müzelerinin Tarihi Kimlikleri ve Sorumlulukları Üzerine.<http://www.sanatismuzesi.hacettepe.edu.tr/zeynep.htm>. (25 Mayıs 2009)

YILDIRIM, A., Şimşek, H. (2000). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. (İkinci Baskı). Ankara: Seçkin Yayınları.

YÜCEL, E. (1999). Türkiye’de Müzecilik. (Birinci Baskı). İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları.

EK 1

Gidilecek Müzenin İdaresini Bilgilendirme Dilekçe Örneği

Anadolu Medeniyetleri Müzesi Müdürlüğü'ne
ANKARA

Şehit Ordonat Üstçavuş Mahmut Özdemir İlköğretim Okulu'nda 3. E sınıf öğretmeniyim. Sanat Etkinlikleri dersi amaçları doğrultusunda “sikkeler” konusu ile ilgili öğrencilerimle araştırma, inceleme ve bilgilendirme ziyareti yapmak istemekteyim. Müzenizdeki özellikle Lidya Uygarlığı'na ait sikkeleri daha iyi tanıyabilmemiz için, sizce uygun görüldüğü takdirde aşağıdaki tarihlerden birinde eğitimcilerinizden istifade etmek istiyoruz.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

20 Mart 2008
Sınıf Öğretmeni

Nesrin UĞURLU

16 Nisan 2008
Saat: 9.30–12.30
Öğrenci Grubu: 38 kişi

10 Nisan 2008-
Saat: 9.30–12.30
Öğrenci Grubu: 38 kişi

EK 2**Okul Bilgilendirme Dilekçe Örneği**

Şehit Ordonat Üstçavuş Mahmut Özdemir İlköğretim Müdürlüğü'ne
ANKARA

Okulumuz I. kademe 3.E sınıf öğrencilerini aşağıda belirtilen gün ve saatlerde araştırma, inceleme ve bilgilendirme amaçlı Anadolu Medeniyetleri Müzesi'ne götürmek istiyorum.

Gereğini bilgilerinize arz ederim

10 Nisan 2008

Sınıf Öğretmeni
Nesrin UĞURLU

16 Nisan 2008
Saat: 9.30–12.30
Öğrenci Grubu: 38 kişi
Sınıf: 3-E

EK 3

Veli Bilgilendirme ve İzin Dilekçe Örneği

Sayın Veli,

Aşağıda belirtilen gün ve saatlerde öğrencilerimi Anadolu Medeniyetleri Müzesi'ne götürmek istiyorum. İzin dilekçesini doldurarak en geç 12 / 04 / 2008 tarihine kadar göndermenizi veya herhangi bir sorunda bilgilendirmenizi rica ediyorum.

Saygılarımla
05 / 04 / 2008
Sınıf Öğretmeni
Nesrin UĞURLU

Yapacağımız Müze Ziyareti İle İlgili Bilgilendirme

Müzeye gidiş tarihi:	16/ 04 / 2008
Gidiş yeri ve saati:	Okulumuz bahçesi, Saat: 08.30
Dönüş yeri ve saati:	Okulumuz bahçesi, Saat: 13.00
Müze ziyaretimizin amacı:	Geçmiş zamanlarda yaşamış uygarlıklara ait eserleri yerinde görerek, hissederek, yaşayarak öğrenmek. Müzelerimizin önemi ve gerekliliği bilincini kazanmak
Gezi giderimiz:	Yol: Gidiş-Dönüş 5 TL
Gezi süresince öğrencilerimizin yanında alacakları eşyalar	Su, Selpak mendil, müze rehberi, Kurşun kalem-silgi-kâğıt-boya kalemleri Bisküvi, fotoğraf makinesi, alışveriş için 5 YTL.
Gezimizde bize katılmak ister misiniz?	Evet () Hayır ()

Şehit Ordonat Üstçavuş Mahmut Özdemir İlköğretim Müdürlüğü'ne
ANKARA

Okulunuz 3-E Sınıfıno'lu öğrencisi.....'ın Anadolu Medeniyetleri Müzesi gezisine katılmasına izin veriyorum.

Veli Adı Soyadı

İmza

EK 4

“Sikke” Konusu İçin Mitolojik Hikâye Örneği

“HER TUTTUĞU ALTINA DÖNÜŞEN KRAL MİDAS”

Midas, Frigya Kralı Gordios’la ana tanrıça Kibele’nin oğluymuş. Büyüdüğünde Kibele’nin başrahibi olmuş ve tanrıçanın Ballıhisar’daki büyük tapınağını kurmuş. Daha sonra Frigya Kralı olan Midas, şarap tanrısı Dionisos’un da yakın arkadaşıymış. Günlerden bir gün, Dionisos bir grup arkadaşı ile birlikte kırlarda gezintiye çıkmış. Gruplarında, orman ve göl perileri ile yaşlı doğa cini Silenos da varmış. Hepsi ellerinde asma dalları tutuyorlar ve ayaklarını yere vurarak dans ediyorlarmış. Böyle dans ede ede, Frigya’ya kadar gelmişler. Kral Midas’ın sarayının yakınından geçmişler. Sarayın bahçesi güllerle doluymuş. Bu sırada güllerin kokusundan mest olan sarhoş Silenos, gruptan ayrılarak gül bahçesine girmiş ve orada uyuya kalmış. Arkadaşları onu, sızdığı yerde bırakarak uzaklaşmışlar.

Bir süre sonra oradan geçen köylüler onu görmüşler ve boynunda taşıdığı çiçeklerle bağlayarak Kral Midas’a götürmüşler. Midas, Silenos’u tanımış ve onu bir süre sarayında konuk etmiş. Sonra da onu Tanrı Dionisos’a geri vermiş. Dionisos, kralın bu nezaketine karşılık Midas’a “dile benden ne dilersen” diye sormuş. Midas da dokunduğu herşeyin altın olmasını dilemiş. Tanrı bu dileğin ne kadar tehlikeli olduğunu fark etmiş, fakat aç gözlü krala hiç bir şey dememiş. Midas, sevinçle sarayına dönerken yolda kopardığı dal hemencecik altın olmuş. Yerden aldığı bir çakıl taşı da altına dönüşmüş. Kopardığı bir buğday başağından altın taneleri dökülmüş. Fakat sofraya oturup yemek yediği sırada, çiğnediği lokma da şarap da altın külçesi haline dönüşmüş. Hatasını anlayan Midas tanrıya tekrar yakarmış. Dionisos kralı bağışlamış, ona Sardes’e gitmesini, orada Sart Deresi’nde yıkanmasını buyurmuş. Kral da öyle yapmış. Dere sularında yıkanarak üzerindeki sihirden arınmış. O günden sonra da Sart Deresi’nin kumları, altın tanelerine dönüşmüş. Lidya’nın zenginliği de bu yüzdendir. Bugün de Manisa’daki antik Sardes kentinin içinden, hala altın kumlu Sart Deresi akıyor. Kentte kazı çalışmaları sürdürülüyor. Bu kazılarda pek çok altın eser bulunuyor.

EK 5

Kapsamlı Ünite Planı

İlköğretim 3. Sınıf Sanat Etkinlikleri Dersi “Müzedeki Yaşadığım Duygular” Ünitesi Kapsamlı Ünite Planı

Etkinlik Adı: “Müzeyi Tanıyorum”

Ders: Sanat Etkinlikleri

Düzeyi: İlköğretim 3. sınıf

Konu: “*Müzedeki Yaşadığım Duygular*”

Toplam Süre: 12 ders Saati

Toplam Süre: 40dk.x 4 Müze Ziyareti Öncesi

40dk.x 4 Müze Ziyareti Süreci

40dk.x 4 Müze Ziyareti Sonrası Etkinlikler

Tarih: 17 / 03 /2008 -- 12 / 05 /2008

Sanat Etkinlikleri Ders Kazanımları:

1. Müze gezisinden zevk alır.
2. Müzedeki koleksiyonların özelliklerine göre sınıflandırılmış eserlerin bütünü olduğunu kavrar.
3. Müzedeki eserlerin belirli duygu, düşünce ve durumları yansıttığını ifade eder.
4. Müzedeki nesnelerin ayrıntılarını fark eder.
5. Müze gezisi ile ilgili duygu ve düşüncelerini farklı sanatsal yollarla ifade eder.

Eserin Bağlamsal Yorumu

Eserin yansıttığı duygu ve düşünceleri anlayabilmek için gidilen müzede bulunan bir tarihi eseri tanıma yolunda esere belli sorular yönelterek; öğrencilerin *anlama, bilgilenme, düşünme ve fikir üretme boyutlarında yaratıcılığının geliştirilmesi* amaçlanmaktadır.

Eseri Tanımlama:

Eser, ne zaman, nerede, hangi uygarlık tarafından yapılmıştır? Nesnenin, görünümüne ve biçimine ilişkin sorular sorulabilir. Eser nedir? Neye benziyor? Eser

nasıl ya da hangi malzemeden yapılmış? Eser ne için yapılmış? Eser nerede yapılmıştır? Eser nerede bulunmuştur?

Eseri Çözümleme:

Eserin biçimi, yapısı ve yapılış süreci nasıldır?

Eserin üzerinde motif, sembol, yazı ya da resimler var mı?

Eserin üzerindeki motiflerin, sembollerin, yazıların ya da resimlerin bir anlamı var mıdır? Eser ne tür aletlerle yapılmış olabilir?

Eseri Yorumlama:

Eserin yapılış amacı ne olabilir?

Eserin sahibi nasıl bir kişi olabilir?

Eser nerelerde kullanılmış olabilir?

Bu eseri kim yapmış olabilir? (mesleği, yaşı, maddi durumu...)

Bu esere sence kim sahipti?

Bu tür esere kaç kişi sahip olabilirdi?

Bu eser nasıl kullanıldı?

Bu eser değerlimiydi?

Bugün bu esere benzer bir nesne var mı?

Bunu yapan kişi neden böyle bir nesne yapmış olabilir?

Bu nesneyi yapmak için kaç kişi çalışmış olabilir?

Bu eseri yapan kişi o an ne düşünüyor olabilir?

Eseri yapan kişi yaparken hangi araç gereçleri kullanmış olabilir?

Eseri yapan sanatçının kişisel düşüncelerinin, inanç ve değerlerinin nesneye nasıl yansıdığını sorulur?

Bu eser o zaman için özel bir şey miydi yoksa gündelik bir şey mi?

Bu nesneyi kullanmış geçmişteki insanlara ilişkin ne söylenebilir?

Bu nesneye zamanla ne oldu? (Brook, 1993:33, 71 ve Aris, 1993:119).

Sanat Tarihi Boyutu:

1-Öğrencilerin eserlerle ve yapıldığı dönem ile ilgili bilgi sahibi olmalarını sağlamak.

Eser hangi uygarlığa ait?

Eser nerede yapılmış?

Eser ne zaman yapılmış?

Eser hangi teknikle yapılmıştır?

Eser hangi amaçla yapılmış?

Eser hangi öyküyü anlatıyor?

Eser niçin yapılmış olabilir?

Eseri kim/kimler yapmış olabilir?

Eser nerede kullanılmış olabilir?

Eser onu yapan insanların hayatı hakkında bilgi vermekte midir?

2- Eserin günümüzdeki işlevi nedir? Eserin günümüzdeki yapılış tekniği nedir? gibi sorulara cevap aranarak eserlerin farklılıklarını ve benzer yönlerini ortaya koymaya çalışılmalıdır.

Estetik Boyutu:

1-Sanat eseri ile tarihi eser arasındaki fark nedir?

2-Müzedeki eserlerin neden sınıflandırılarak sergilenir?

3-Müzedeki en beğendiğin eser hangisidir? Neden? gibi sorular ile estetik beğenisini ortaya çıkarabilmek.

4-Müze ziyareti sonrasında kendi yaptıkları (mektup, resim, grup resim, kompozisyon, afiş...) çalışmalarını estetik olarak değerlendirebilme becerisi kazandırabilmek.

Uygulama Boyutunda:

1-Müzedeki sikkeler üstünde yoğunlaştığı için, bu nesnelerle ilgili resimler ve kilden sikke tasarımları yaptırmak. 23 Nisan Ulusal Çocuk Bayramı için öğrencilerin, kendi 23 Nisan sikkelerini tasarlatmak. Paranın ilk bulunuşu konulu bir öykü yazdırmak.

2- Müze gezisi sırasında müzede bulunan sikke atölyesinde çocuklara hatıra sikkesi bastırmak. Müze ziyareti sonrasında müzede yaptığı çizimlerden yola çıkarak öğrencilerin duygu ve düşüncelerini farklı sanatsal yollarla ifade etmesini sağlamak.

3-Müze gezisi sonrası sınıfta bir müze panosu hazırlatmak.

Güdüleme: Öğrencileri müze ziyareti öncesi "Siz Müzesi" ya da " Zaman Kapsülü" egzersizlerinden biri ile geziye hazırlamak. "Siz Müzesi" ve " Zaman Kapsülü" ısınma egzersizleri aşağıda verilmiştir.

Egzersiz 1: "SİZ MÜZESİ"

Öğrencilerden kim oldukları hakkında düşünmeleri istenir. Bireysel özelliklerini ele almaları söylenir. Nelerden hoşlanıyorlar, nelerden hoşlanmıyorlar, nerede yaşıyorlar, kiminle ilişkileri var.. vb. Kim ve ne olduklarını betimlemede kullanabileceklerini düşündükleri bir sözcük ya da cümle yazana kadar durmamaları söylenir. Eğer ellerinden geliyorsa daha fazlasını yazmaları için cesaretlendirilir. Daha sonra liste bir süre için bırakılarak müze ziyareti ile ilgili konuşulur. Birlikte ziyaret edilecek müzenin türü ve görebilecekleri şeylerin tümü tartışılır. Karşılıklı tartışmadan sonra öğrencilere kendi müzelerini planlamaları söylenir. Bu müzenin ana konusu onlara bırakılır. Başka bir kağıdın üst tarafına "(öğrencinin adı).... Müzesi" diye yazdırılır. Kendilerini betimleyen sözcük ya da cümle listesini kullanarak, özelliklerini ya da niteliklerinin herbirini en iyi temsil edecek iki nesne düşünmeleri istenir. İki nesneden fazlasını düşünebilirlerse daha fazlasını da isteyebilirler. Öğrencilerden bu nesneler listesini bir başka arkadaşıyla değiştirmesi istenir.

Eline bir başka arkadaşının nesneler listesi gelen öğrencilerden, nesnelerin anlamını özellikler ya da nitelikler doğrultusunda tatmin etmesi söylenir. Öğrencilerle basit bir nesneden geliştirilmiş fikirlerin çeşitliliği ve bazılarının ne kadar farklı olduğu tartışılır. Onlara bu nesnelerin başkalarının düşündüğünden daha fazla yönde yorumlanabileceği anlatılır (Gartenhaus, 2000, s.39-40)

Egzersiz 2: “ZAMAN KAPSÜLÜ”

Nesneleri bir zaman kapsülüne yerleştirmek büyük bir sorumluluktur. Yapılan seçimler, bizim zamanımızda dünyanın neye benzediğini gelecek kuşaklara gösterecektir. Öğrencilerden, geleceğe şimdiki zamanı anlatmak üzere zaman kapsülüne hangi nesnelerin konulacağını belirlemeleri istenir. Bu görev grup olarak ya da bireysel olarak yapılabilir. Nesnelerin boyutlarıyla sınırlı olacağı, hiçbirinin 13.5x 19.5 cm. ölçüsünden büyük olmayacak en fazla 7 nesne seçebilecekleri söylenir. Sonra her öğrenciye bir ödül verilir. Her biri gelecek kuşaklara kendi kişisel mesajı olacak sekizinci bir nesne seçmekte özgür bırakılır. Bu nesne, yazılı bir belge ya da mektup dışında herhangi bir şey olabilir. Daha sonra zaman kapsülünde yer alacak nesneler gözden geçirilir. Öğrencilerinizi ve kendinizi şimdiki zamandan 200 yıl sonra yaşayacak ve kapsülü açacak insanlar olarak varsayın. Bu nesnelerden öğrenebileceğiniz şeylerin çeşitliliği nelerdir? Her nesneden birçok şey düşünebileceğinize emin olmanız gerekir. Böylece zaman kapsülündeki nesnelerin zamanımızdan ne tür mesajlar verdiği, yaşadığımız zaman dilimini ne derecede tanıtabildiği tartışılır. Müzelerden öğrenebileceğimiz bilgiler vurgulanır (Gartenhaus, 2000, s.39-40).

Kullanılabilir Öğretim Yöntem Ve Teknikleri: Soru cevap, gösteri, rol yapma, drama, anlatım, gezi-gözlem, gösterip yaptırma, grup çalışması, beyin fırtınası

Kullanılabilir Araç Ve Gereçler: Öğretmen müze eğitim paketi, müzedeki nesneler, müze katoloğu, öğrenci müze rehberi, broşür, kartpostallar, müzede yapılan çizimler, çalışma kağıtları, kağıt (35x50, 25x35cm) müzeyi tanıtıcı cd., pastel, kalem, zarf, büyüteç, müzedeki eserlerin kopyaları, kil, çay kaşığı, iğne, kürdan

Öğretmen Hazırlığı:

Müze Ziyareti Öncesi Yapılması Gerekenler

- 1.Önce amacınıza uygun gidilecek müzeyi belirleyiniz.
- 2.Müze gidebileceğiniz uygun tarihi belirleyiniz.
- 3.Müze yetkilileri ile görüşülerek öğrenci grubunuz için uygun günleri öğreniniz.
- 4.Öğrencilerin dikkatlerinin kalabalık ve aşırı yoğunluktan dağılmamaları için müze ziyaretini kalabalık olabilecek günlerde yapılmamaya özen gösteriniz.
- 5.Gidilecek müzenin idaresi ile bağlantı kurunuz ve önceden randevu alınız.

6.Ders müze ortamında yapılacaksa önceden izin alınmalısınız. Müze idaresi ile önceden kurulan bağlantıda varsa müze eğitimcilerinin bilgilendirmeleri eşliğinde, müze ziyaretinin bir bölümünün gerçekleştirilmesi talebinde bulununuz. Müze ziyareti öncesi müzenin sunduğu olanaklar ve eğitim etkinliklerini ayrıntılı olarak görüşmelidir.

7.Görev yaptığınız okul idaresini bilgilendirip gerekli izinleri alınız.

8.Öğrenci velilerinizi bilgilendiriniz ve gerekli izin kâğıtlarını isteyiniz.

9.Ziyaret edilecek müze ile ilgili bilgi toplayınız, mümkünse eserlerle ilgili gerçek veya mitolojik hikâyeleri öğreniniz.

10.Öğrencilerinizi götüreceğiniz müzeyi daha önceden gezmemişseniz müzeyi gezmeli, programını ve sürelerini ona göre ayarlamalısınız. Ziyaretinizin amacına uygun kullanacağınız eser ve objelerin nerede ve hangi bölümde bulunduğunu önceden tespit ediniz.

11.Gezi için okuldaki diğer öğretmenlerden ve velilerden yardım isteyiniz. Mümkünse 15 öğrenci başına bir veli ya da öğretmen yerleştiriniz.

12.Gezi öncesi gezi giderlerini belirlemeli ve temin için gerekli girişimlerde bulunmalısınız.

13.Gezi öncesi sizi müzeye götürecek aracı ayarlamalı ve tam saatinde okulunuzda bulunması için gerekli önlemleri almalısınız.

14.Öğrencilerinizi müze ziyareti öncesi sınıf ortamında “Müzede Dikkat Edilmesi Gereken Kurallar” ve müze ziyaretinin detayları (ziyaretin tahmini süresi, yanlarına almaları gerekenler ve nasıl giyinebilecekleri...vb) konusunda bilgilendiriniz.

15. Öğrencilerinizin seviyesini de göz önüne alarak sınıfta bir ön anket uygulayınız. Bu sorular çocukların müze gezisi öncesi müze ile ilgili görüşlerini almaya yönelik olmalıdır.

16.Sizin için hazırlanan çalışma kâğıtlarını, yeri geldiğinde çoğaltarak öğrencilerinize sınıfta veya müzede dağıtarak uygulayınız.

17.Öğrencileriniz için hazırlanmış örnek müze rehberini çoğaltarak öğrencilerinize dağıtınız.

18.Öğrencilerinizin çantalarını ve montlarını bırakabilecekleri yerleri öğreniniz eğer böyle bir mekân yok ise araca bırakmalarını sağlayabilirsiniz. Müze içerisinde ellerinde çanta ve montları ile dolaşmak onları hem yoracak hem de sıkacaktır.

19.Geziniz sırasında ilkyardıma ihtiyacınız olursa nereden acilen yardım isteyeceğinizi önceden öğreniniz.

20.Müze gezisinden sizde zevk almayı unutmayınız.

Müze Ziyareti Süreci Yapılması Gerekenler

1.Öncelikle öğrencilerinize müzenin bulunduğu çevre, müzenin bahçesi ve içerisi ile ilgili doğal ihtiyaçlarını karşılamalarına (lavabo, büfe, müze dükkanı..) yönelik bilgilendirmeler yapınız.

2.Müzede öğrencilerinizin yorgun ve aç olduklarında ilgilerinin dağılacağını unutulmamalıdır, bunun için mutlaka dinlenme araları düşünmelisiniz.

3.Öğrencilerle tek tek ilgilenmeli ve onların müzede güvenliğini sağlamalısınız. Bunun için hazırlanmış yaka kartlarını müze gezisinden önce çoğaltarak öğrencilerinize dağıtınız ve müzede yakalarına takmalarını sağlayınız.

4.Müzede öğrencilerinizi gruplar halinde dolaşarak onların görüşlerini almalısınız ve dinlemelisiniz.

5.Müzede öğrencilerinizin yaratıcılığını geliştirmek için, onların merakını kışkırtacak eserler seçmelisiniz. Eserlerin önemli olmasından çok çocukların ilgisini çekmesinin daha önemli olduğunu unutmamalısınız.

6.Öğrencilerimize müzedeki her eseri göstermek gerektiği duygusuna kapılmamalısınız. Birkaç eseri derinlemesine inceledikten sonra müzenin geri kalanı hızlı bir tur atılarak gezilebilir.

7.Öğrencilerinizin müzede grup halinde çalışmalarının dışında yalnız da çalışmalarına izin vermelisiniz. Çoğunlukla başkalarıyla çalışmaları eğlenceli ve bilgilendirici olabilmektedir.

8.Müzeyi gezerken önce eserlerin etiketlerini okumaktan kaçınmalıyız. Yaratıcılığı arttırmak amacıyla öğrencilerin dikkatini bir eser hakkında müzenin anlattığı değil, onların gördükleri noktalara yoğunlaştırmalıyız. Daha sonra etiketleri okumakta onları serbest bırakabiliriz.

9.Öğrencilerin her türlü fikirlerini açıkça söylemeleri konusunda onları cesaretlendirmelisiniz. Düşüncelerini gülünç, çılgın, delice ya da aptalca gördükleri için engellememeliyiz.

10.Müze içerisinde müze dükkânından alışveriş yapmak isteyen öğrenciler olabilir. Yanınızda size yardımcı diğer veliler çocuklarla ilgilenirken, siz en fazla 10 öğrencinin alışveriş yapmasını sağlayabilirsiniz. Daha sonra diğer 10 kişilik gruba aynı işlemi tekrarlarsanız, dükkân önünde kargaşa ve gürültü olmasını engellersiniz.

11.Engelli öğrencileriniz varsa onların sizi müzeye getiren araçtan inmelerini ve müzeye girişlerini önceden ayarlayınız. Mümkünse yanında ailesinden bir kişinin olmasını sağlayınız. Bu onların müze içerisinde daha güvende hissetmelerini sağlayacaktır.

Müze Ziyareti Sonrası Yapılması Gerekenler

Müze ziyaretinden sonraki çalışmalar en az müzeyi ziyaret etmek kadar önemlidir. Müzede kazanılan bilgilerin kalıcı olması, yaratıcı düşüncelerin geliştirilmesi, düşünmeleri ve müze ziyaretini daha iyi özümseyebilmeleri için birçok çalışma yaptırabilirsiniz.

1.Son testler doldurulur. Öntest ve Sontest karşılaştırılır. Eksikler soru cevap şeklinde sınıfta tamamlanır.

2.Müzedeki ziyaret süresince kullanılan çalışma kâğıtları okunarak, gözlemler yeniden hatırlanır ve yorumlanır. Her öğrencinin konuşması ve tartışması sağlanır. Özellikle “müzede en çok sevdiğin eser hangisidir? Neden?” soruları üzerinde durulur.

3.Müze ziyareti sonrasında öğrencilerden müze hakkındaki izlenimlerini içeren bir kompozisyon, gazete haberi, mektup ya da şiir yazmaları istenebilir.

4.Müzede yaptıkları çizimlerden yola çıkarak ya da hayal güçlerini kullanarak farklı tekniklerle resimler (suluboya,guaj,pastel..), heykeller, kolaj ve seramik çalışmaları yaptırılabilir.

5.Öğrencilerden müzede en çok beğendiği eser ile ilgili bir hikâye yazmaları istenebilir.

- 6.Öğrencilere müzedeki yaşantılar ile ilgili dramalar yaptırılabilir. (Drama örnekleri Sanat Etkinlikleri dersi program kılavuzu içerisinde detaylıca verilmiştir.)
- 7.Müze ziyareti sonrasındaki öğrencilere müzeyi tanıtan broşür ve afiş tasarımları yaptırılabilir.
- 8.Ziyaret edilen müze ile ilgili bir pano hazırlatabilirsiniz.
- 9.Sınıfınızda ya da okulunuzda çeşitli koleksiyonlardan oluşan bir müze kurabilirsiniz.
- 10.Müze ziyareti sonrası öğrencileri gruplara ayırarak proje çalışması yaptırabilirsiniz. Öğrenciler birlikte fikir üretmek, paylaşım ve sorumluluk duygusunu kazanabilirler.
- 11.Müzedeki yer alan eserlerle ilgili dönem giysileri, efsaneler ve hikâyeler canlandırılabilir. Dönem giysileri için artık malzemeler kullanılabilir.(artık kumaş parçaları, kağıtlar, çarşaf... vb)

Öğretim Süreci:Öğretim süreci müze ziyareti öncesi, müze ziyareti süreci ve müze ziyareti sonrası olarak 3 bölümde incelenecektir. MEB Sanat Etkinlikleri dersi programında haftalık 1 ders saati olmak üzere, toplam 12 ders saati ayrılmıştır. Aşağıda bu ders saatlerinin ders kazanımlarına göre nasıl planlanacağı detaylı olarak verilmiştir.

Müze Ziyareti Öncesi Öğretim Süreci:

Müze ziyareti öncesi ilk iş olarak hazırlanan ön başarı testi uygulanır. Öğrencilerin müzeye gitmeden önceki bilgi ve kavrama düzeyleriyle müze ziyareti sonrası algıları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığına bakmak için bu gerekli bir çalışmadır.

1. derste öntest çalışmasından sonra, çok genel olarak çocuklarda geçmiş zaman uygarlıklarına, müzelerin nasıl mekanlar olduğuna, neden eserleri koruduğuna, ”tarihi eser” kavramına dair kısacık bilgiler verilir. Teknik ve detaylı bilgiye girilmez.

2. derste öğrencilerin "müze" kavramına ısınması için sınıf içerisinde "**Zaman Kapsülü**" ısınma egzesizi yapılır. Öğrencilerin düşünceleri dinlenir ve heyecanları paylaşılır. Böylece öğrenciler müze ile ilgili teknik kavramlara girmeden hem kendilerini daha rahat ve güvende hissedecekler, hemde gezi sürecine hazırlanacaklarıdır.

3. derste ise müze ile ilgili kavramlarına, öğrencilerin yaş seviyeleri göz önüne alınarak detaylı bir şekilde giriş yapılır. Müze nedir? Müzelerde koleksiyonlar neye göre biriktirilir? Müze çeşitleri nelerdir? Koleksiyon nedir? ve "Neden koleksiyon yapılır?" sorularına yanıtlar aranır. "Sikke" konusu ile ilgili temel kavramlar verilir. Geçmiş zamanlardaki insanlar önceden nasıl alışveriş yaparlardı?, Trampa ve darphane ne demektir?, Krallar sikkelerin üzerine neler bastırırlardı?, Lidya'lılar kimdi?, İlk parayı kimler bulmuştu?, Sikkelere bakınca neler öğrenebiliriz? gibi sorular sorularak, gidilecek müzenin önemi ve müzelerin yaşamımızda neden önemli olduğu hakkında kısa bilgiler verilir. Öğrencilere çeşitli görsel materyallerden müze ve müzede görecekları tarihi eserlerden örnekler gösterilerek, müzeye karşı yabancılık hissetmemeleri ve kendilerini orada güvende hissetmeleri sağlanır. "Paranın Yolculuğu" filmi isteğe ve zamana bağlı olarak izlenir.

4. derste, müze ziyareti öncesi son olarak, müzede uymamız gereken kurallar öğrencilere anlatılır ve onların görüşleri dinlenir. Hazırlanan müze rehberinin öğrencilere hangi amaçla dağıtıldığını ve önemini öğrencilere aktararak müze gezisinden zevk almalarını sağlamak için merak ve heyecan uyandırılır. Müzede yapılacak etkinlikler hatırlatılır. Müze ziyareti günü neler giyecekleri ve yanlarına neler alacakları konusunda bilgilendirme yapılır.

Müze Ziyareti Süreci: Müze ziyareti süresi müzeye gidiş ve dönüş süresinde dahil olmak üzere yaklaşık 4 saatlik ders süresine denk gelmektedir. Bu sebeple planda 4 ders saati müze ziyareti sürecine ayrılmıştır. Müzeye gezisinin olacağı gün öğrencilere okulda bulunmaları gereken saatte orada olmaları gerektiğinin önemi anlatılır. Geziye çıktığımızda aracımıza bindiğimizde "Gideceğimiz müzede neler göreceğiz? Gideceğimiz müze ne çeşit bir müzedir?" gibi sorular öğrencilere sorulur. Ayrıca Mitolojik hikaye yolculuk sırasında kısaca anlatılır. "Zamanda yolculuğa çıkmaya hazır mısınız?" diyerek müzeye doğru yola çıkılır.

Müzeye gelindiği zaman öğrencilerle müze bahçesinde, aslında bu binanın daha önceden bir "bedesten" yani alışveriş merkezi olduğu söylenir. Müzeye girdiğimiz zaman Müze girişinde önceden kararlaştırılan saatte müze eğitmenisi ile buluşulur. Belirlendiği üzere, müze eğitmenisi ile alışveriş ve sikkeler üzerine gerekli bilgilendirmeler yapılır. Daha sonra müzenin eğitim atölyesinde "sikke basma" uygulaması yapılır. Bu etkinlikten sonra 30 dakika dinlenme ve yemek arası verilir ve bununbitiminde müze giriş kapısında toplanılır. Öğrenciler, müzeye gelmeden önceki haftalarda sınıfta, Zaman Kapsülü oyununda oluşturuldukları gruplara ayrılmışlardır. Ders öğretmeni her gruba, okulda beğenip seçtikleri kartpostalları tekrar verir. Oluşan yedi gruba kendilerine ait olan kartpostalındaki eserleri grupça müze içerisinde müze kurallarına uyarak bulmaya çalışmaları söylenir. Öğrencilerin buldukları eser ile ilgili tarihi bilgiden çok eserin üzerinde gördükleri detayları, eserin ne işe yarıyor olabileceğini, dikkatle incelemeleri ve sorgulamaları istenir. Tüm gruplar geldikten sonra, öğrencilere "müze müdürü bugün size bu "müzeden bir eser hediye etseydi, hangi eseri size hediye etmesini isterdiniz?" diye sorularak, çocuklardan bireysel olarak müzeye tekrar geri dönmelerini, dolaşmalarını ve bu tarihi eserin resmini yapmalarını istenir. Daha sonra sınıf öğretmeni tüm bu çalışmalar bittikten sonra öğrencilerini onarlı gruplara ayırarak, dört sefer de ayrı ayrı müze dükkânına götürerek, müzeden hatıra objeleri almak isteyen öğrencilere yol gösterir ve alışveriş yapmalarına yardımcı olur. Öğrencilerin daha önce belirtilen saatte okul bahçesine ulaşması sağlanır ve velilere teslim edilir.

Müze Ziyareti Sonrası:

Gezi sonrası ilk derste yapılan müze gezisi ile ilgili konuşulur. Gezdiğimiz müzenin önemi, çeşidi üzerinde tekrar durulur. Çalışma yapraklarının cevapları kontrol edilir ve gerekli dönütler verilir. Çocukların müze gezisi ve müzedeki eserlerle ilgili düşünceleri dinlenir. Bir dahaki derse 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı için çocuklara kendi sikkelerini tasarlayacakları ve bunun üzerinde evde düşünmeleri gerektiği söylenir.

Müze sonrası 2. dersin konusu "Hayalimizdeki Müze" resim çalışmasıdır. Bu kapsamda her öğrenciye 25x35 veya 35x50cm. boyutunda bir resim kağıdı dağıtılır. .

Öğrencilere, müze gezisi sonrasında kendi hayallerindeki müzeyi istedikleri gibi resmetmelerini söylenir.

Öğrencilerin getirdikleri gazete ve poşetleri masalarının üzerine sermeleri, kürdan ve iğnelerini önlerine hazırlamaları istenir. Paketlenmiş kil parçalarıyla 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk bayramı hatırlatılır ve kendi sikkelerini tasarlayacaklarını belirtilir. Daha önceden küçük kesme şeker büyüklüğünde kesilmiş seramik çamurlarından, öğrencilere sırasıyla üçer tane dağıtılır. Kilin nasıl bir malzeme olduğunu anlamaları için bir süre dokunup incelemeleri söylenir. Daha sonra öğrencilere tek tek kürdanları dağıtılır. İsteyen öğrencilerin çok dikkat etmeleri koşulu ile kalem uçları, iğne veya çay kaşığı ile de killer üzerinde değişik dokular oluşturabilecekleri hatırlatılır. Öğrencilere çizme, kabartma gibi teknikleri kullanarak istedikleri gibi bir sikke tasarlayabilecekleri ancak 23 Nisan Çocuk Bayramına uygun olarak sikkelerin işlevlerinden birini yerine getirmesi gerektiği söylenir. Sikkelerini bitirip daha başka tasarımlar yapmak isteyen öğrencilere istedikleri zaman öğretmen masasındaki hazırlanmış killerden alabilecekleri hatırlatılır. Öğrencilerin istedikleri zaman görmek istedikleri detaylar için büyüteçlerini kullanıp kartpostallar üzerinde resmi bulunan tarihi eserlerin detaylarını inceleyebilecekleri hatırlatılır. İsteye müzelerde gördükleri eserleri kendileri yorumlayarak üç boyutlu olarak yapabilir. Çalışma sonunda öğrencilerin sikkelerinin karışmaması için ayrı kaplara koyulur. Öğrenciler kaplara dizilen sikkeleri dolaşarak arkadaşlarının tasarımlarını inceler. Öğrencilere, sikkeleri yaparken hangi aşamada en çok heyecanlandıkları sorulur, duygu ve düşüncelerini dinlenir.

Müze sonrası 4. Sanat Etkinlikleri dersinde, öğrencilerle “Müze Panosu” hazırlayacakları söylenir, yaşadıkları deneyimleri sergilemeleri istenir. Ders öğretmeni, öğrencilerden “müze rehberlerini” önlerine çıkarmaları istedikten sonra, içerisindeki resim, etkinlik ve çalışma kâğıtlarını çıkararak bir sınıf müze panosu hazırlamalarını ister ve gerekli yönlendirmeleri yapar. Öğrencilere gerekli dönütler verilerek önceden hazırlanan teşekkür belgeleri dağıtılarak müze rehberlerine koymaları istenir.

Son olarak son test tekrar uygulanır.

Değerlendirme

- Ön test ve son testin değerlendirilmesi, müze ziyareti öncesi ve sonrası elde edilen kazanımların belirlenmesi ve eksikliklerin giderilmeye çalışılması.
- Müze rehberi içerisinde yer alan etkinlik kağıtlarının ziyaret sonrasında sınıfta değerlendirilmesi, gerekli dönütlerin verilmesi ve öğrencilerin duygularını, düşüncelerini ve edinilen bilgilerin ortaya koyulması.
- Müze gezisi sonrası sınıfta bir müze panosu oluşturulması.

Alınması Gereken Sağlık Ve Güvenlik Önlemleri:

- Müzeye gidiş ve dönüşte çocukların gruptan ayrılmaması için veli ile işbirliği yapılması.
- Çocukların gruptan ayrılma ihtimallerine karşı yaka kartlarının takılması ve böyle bir durumda çocukların neler yapacaklarının onlara öğretilmesi.
- Var ise engelli öğrenciler için gidiş ve dönüşte gerekli ulaşım önlemlerinin alınması.
- Müzeye gidiş ve dönüşte çocukların güvenliğini sağlamada velilerden yardım alınması.
- Müze eğitim atölyesinde, öğrencilerin sikke basarken çekiçle çalıştıkları düşünülerek gerekli önlemlerin alınması.

EK 6

Günlük Plan 1

Etkinlik Adı: “Müzeyi Tanıyorum”

Ders: Sanat Etkinlikleri

Sınıf: 3. E

Konu: “Müzedede Yaşadığım Duygular”

Tarih: 17-03-2008

Süre: 40 dakika x 1

Kalan Toplam Süre: 11 x 40 dakika

Yöntem ve Teknikler:Düz Anlatım, Soru-cevap, anlatım, beyin fırtınası

Kullanılabilir Araç Ve Gereçler: Öğretmen müze eğitim paketi, müzedeki nesneleri göstererek kartpostalı, müze kataloğu, broşür, kartpostallar,

Sanat Etkinlikleri Dersi Kazanımları:

10. Müze gezisinden zevk alır.

11.Müzedeki koleksiyonların özelliklerine göre sınıflandırılmış eserlerin bütünü olduğunu kavrar.

Dersin İşlenişi:

Derse başlamadan önce ilk iş olarak hazırlanan öntest uygulanır. Anket çalışmasından sonra çok genel olarak çocuklarda geçmiş zaman uygarlıklarına, müzelerin nasıl mekânlar olduğuna, neden eserleri koruduğuna dair kısacık bilgiler verilir. Bu konu kapsamında aşağıdaki sorular çocuklara yöneltilir;

- Müze kelimesini daha önce hiç duydunuz mu?
- Sizce müzeler nasıl mekânlardır?
- Müzelerin işlevleri nelerdir? Neden müzeler vardır? (toplama, saklama, koruma, sergileme, *eğitim görevleri* üzerinde durulur)
- Koleksiyon yapmak ne demektir? Nelerin koleksiyonu yapılabilir? Öğrencilerin daha önce hiç herhangi bir nesneyi biriktirip biriktirmedikleri sorulur?
- Etrafımızdaki her türlü eski eseri aynı müzede sergileyebilir miyiz? Örneğin eski bir yazı tableti ile bir treni aynı müzeye koyabilir miyiz? Öyleyse

müzeler içindeki koleksiyonlara göre mi isim alırlar? Soruları ile beyin fırtınası yapılır.

- Müzelere gitmenin aslında zamanda yolculuğa çıkarak geçmiş insanların hayatlarını öğrenmek olduğu anlatılarak, müze gezilerinden zevk almaları sağlanır.
- Detaylı ve teknik bilgi aktarımından çok çocukların kafasında ilk ders müze, koleksiyon ve müzelerin işlevleri kavramlarının netleşmesi sağlanır.

Öğretmen Hazırlığı: *Müze Eğitim Paketi Öğretmen Bilgi Yaprağı 1.* Koleksiyon, Müze, Müzenin İşlevleri, Koleksiyon Yapmanın Önemi, Kavramları İle İlgili Bir Ön Bilgi Edinilmesi.

Öğrenci Hazırlığı: Öğrencilere yukarıdaki kazanımlar doğrultusunda ev ödevi verilerek konuya ön hazırlık yaparak gelmeleri sağlanır.

Değerlendirme: Müze ne demektir?

Koleksiyon nedir?

Müzeler isimlerini neye göre alırlar?

Neden müzelere gideriz? Gitmeliyiz?

Arkeoloji müzesi ne saklar?

Müze çeşitleri nelerdir?

Öğretmen bir daha derse öğrencilere bir sürprizi olduğunu ve bunun bir oyun olduğunu söyleyerek ve merak uyandırır.

Günlük Plan 2

Etkinlik Adı: “Müzeyi Tanıyorum”

Ders: Sanat Etkinlikleri

Sınıf: 3. E

Konu: “Müzedede Yaşadığım Duygular”

Tarih: 24-03-2008

Süre: 40 dakika x 1

Kalan Toplam Süre: 10 x 40 dakika.

Yöntem ve Teknikler: Tartışma, Soru-cevap, anlatım, beyin fırtınası

Kullanılabilir Araç Ve Gereçler: Öğretmen müze eğitim paketi, müzedeki nesneleri gösteren kartpostal, müze kataloğu, broşür, kartpostallar,

Sanat Etkinlikleri Dersi Kazanımları:

11.Müzedeki koleksiyonların özelliklerine göre sınıflandırılmış eserlerin bütünü olduğunu kavrar.

12.Müzedeki eserlerin belirli duygu, düşünce ve durumları yansıttığını ifade eder.

13.Müzedeki nesnelerin ayrıntılarını fark eder.

Dersin İşlenişi:

2. derste öğrencilerin “müze” kavramına ısınması için sınıf içerisinde **Zaman Kapsülü** ısınma egzersizi yapılır. Öğrencilerin düşünceleri dinlenir ve heyecanları paylaşılır. Bu bölümde önemli olan öğrencilerin her türlü düşüncelerini rahatça ifade edebilmelerinin sağlanmasıdır. Her türlü ifade edebilme özgürlüklerinin olduğu öğrencilere hissettirilmelidir. Büyük bir sepetle sınıfa girilir. Sınıf 6 gruba ayrılır. Öğrencilere, görevlerinin, günümüzden 200 yıl sonraki çocuklara birşeyler göndermek olduğunu söylenir. Hazırladıkları zaman kapsülünün gelecekteki insanlar tarafından açılacağını da belirtilerek, öğrencilerde heyecan uyandırılır. Grupların birlikte oturması sağlanarak, günümüz yaşantısını anlatan nesneleri 7 nesne çizimleri ve zaman kapsülüne atmaları söylenir. Koyulacak nesnelerin yazı içerikli (mektup...vb.) gibi nesneler olamayacağı hatırlatılır. Öğrencilere istedikleri bir nesneyi 8. nesne olarak isterlerse ekleyebilecekleri söylenir. Daha sonra öğrencilere gözlerini kapayarak 200 yıl sonraya gittiklerini hayal etmeleri istenir. Her gruptan bir

öğrenci zaman kapsülünden bir kâğıt çekmek için tahtaya çıkar. Kâğıtlarını alıp gruplarına götüren öğrencilerden kâğıtları 3 dakika inceler ve geçmiş insanların yaşam biçimlerini yorumlamaya çalışır.

Araç –Gereç-Yazılı Kaynaklar: Zaman kapsülü oyunu için boş küçük kartonlar; kâğıt, kalem, kartonların atılacağı zaman kapsülü yerine bir oyun kesesi ya da sepet , öğretmen müze eğitim paketi.

Öğretmen Hazırlığı: Öğretmen Bilgi Yaprağı 2. Derse girmeden önce öğrenci mevcudu kadar küçük kâğıtlar hazırlanır. Boş olan bu kâğıtlar bir mektup zarfının yarısından küçük olmamalıdır. Ayrıca bir de boş bir kese yoksa bir kutu o da yoksa bir poşet hazırlanmalıdır ki etkinlik sonunda çocukların Zaman Kapsülüne atacakları kâğıtlar içinde birikebilsin.

Değerlendirme:

Eski zamanlarda yaşamış insanlar, yaptıkları ve kullandıkları eşyalara hangi duygu, düşünce ve durumlarını aktarmışlardır?

Eski nesnelerden neler öğrenebiliriz?

Günlük Plan 3

Etkinlik Adı: “Müzeyi Tanıyorum”

Ders: Sanat Etkinlikleri

Sınıf: 3. E

Konu: “Müzede Yaşadığım Duygular”

Tarih: 31-03-2008

Süre: 40 dakika x 1

Kalan Toplam Süre: 9 X 40 dakika

Yöntem ve Teknikler: Tartışma, Soru-cevap, anlatım, beyin fırtınası

Sanat Etkinlikleri Dersi Kazanımları:

11.Müzedeki koleksiyonların özelliklerine göre sınıflandırılmış eserlerin bütünü olduğunu kavrar.

12.Müzedeki eserlerin belirli duygu, düşünce ve durumları yansıttığını ifade eder.

13.Müzedeki nesnelerin ayrıntılarını fark eder.

Dersin İşlenişi:

3. derste ise müze ile ilgili kavramlara öğrencilerin seviyesine göre detaylı olarak girilir.

- Müze nedir? Müzelerde koleksiyonlar neye göre biriktirilir? Müze çeşitleri nelerdir?
- Koleksiyon nedir? ve neden yapılır?
- Sikke ile ilgili kavramlar verilir. Geçmiş zamanlardaki insanlar önceden nasıl alışveriş yaparlardı? Trampa ve darphane ne demektir? Krallar sikkelerin üzerine neler bastırırlardı? Lidya’lılar kimdi? İlk parayı kimler bulmuştur? Sikkelere bakınca neler öğrenebiliriz? gibi sorular sorularak, gidilecek müzenin önemi ve müzelerin yaşamımızda neden önemli olduğu hakkında kısa bilgiler verilir.
- Öğrencilerde, çeşitli görsel materyallerden müze ve müzede görecekları tarihi eserlerden örnekler gösterilerek, gidecekleri müzeye karşı yabancılık hissetmemeleri için güven duygusu oluşturulur. “Paranın Yolculuğu” adlı film isteğe ve zamana bağlı olarak izlenir.

Araç –Gereç-Yazılı Kaynaklar:Müzeyi tanıtan resimler, kartpostallar, paranın yolculuğu cd’si, müzedeki eserlerin kopyaları, eski paralar, sikke resimleri, öğrenci müze rehberi, öğretmen müze eğitim paketi.....

1. Öğretmen Hazırlığı: Öğretmen Bilgi Yaprağı 1, 4, 5,8, 12.11

Geçmiş derslerde müze ile ilgili konuşulan bilgiler öğrencilere hatırlatılarak konuya detaylıca giriş yapılır. Bugünkü derste esas amaç parayı ilk kimlerin bulduğu, eski zamanlarda insanların nasıl alışveriş yaptıkları, ilk paraların adının sikke olması, sikkelerin hangi maddeden yapıldığı ve neleri anlattığı, Lidya’lıların nerede yaşadığı, krallarının kim olduğu gibi bilgiler aktarılır. Bu ders müze gezisinde öğrencilerin sikkeleri gördüğünde geçmiş zamanlardaki insanların duygu ve düşünceleri ile yaşam biçimlerini anlamaları için çok önemlidir.

Öğrenci Hazırlığı: Öğrenciler bir ders önce konu ile ilgili bir ön araştırma yaparlar.

Değerlendirme: Parayı ilk kimler bulmuştur?

Lidyalıların başkenti neresidir?

Lidyalılar nerede yaşamışlardır?

Kralları kimdir? Kralların kullandığı semboller nedir?

Sikke nedir? Hangi madenden yapılır?

Sikkelerden neler öğrenebiliriz?

Arkeolog iş yapar?

Darphane ve trampa ne demektir?

Arkeoloji müzesi ne saklar?

Alınacak Sağlık Ve Güvenlik Önlemleri: Öğrencilere dağıtılan kartpostallar ve kopya heykellerin gruplara dağıtıldığı zaman korunmasının sağlanması

Günlük Plan 4

Etkinlik Adı: “Müzeyi Tanıyorum”

Ders: Sanat Etkinlikleri

Sınıf: 3. E

Konu: “Müzede Yaşadığım Duygular”

Tarih: 07-04-2008

Süre: 40 dakika x 1

Kalan Toplam Süre: 1 x 40 dakika

Yöntem ve Teknikler: Tartışma, Soru-cevap, anlatım, beyin fırtınası

Sanat Etkinlikleri Dersi Kazanımları:

10. Müze gezisinden zevk alır

Dersin İşlenişi:

Müze ziyareti öncesi son derste,

Müzede uymamız gereken kurallar öğrencilere anlatılır ve onların fikirleri alınır. (Müzeye giderken araca nasıl binmemiz gerektiği, araçta ve müzede nasıl davranmamız gerektiği, müze ziyareti günü neler giyecekleri ve yanlarına neler alacakları konusunda bilgilendirme yapılır. gibi...). Özellikle öğrencilerimizin klasik yöntemde müzede *ikişerli sıra olmaları beklenmez*. Önemli olan sıra olmaktan çok müzede gruptan ayrılmadan da özgürce kendi başına kurallara uyarak dolaşabilmesini sağlamaktır.

Hazırlanan müze rehberleri öğrencilere önceden hazırlandığı ve çoğaltıldığı için dağıtılır. Hazırlanan müze rehberinin öğrencilere hangi amaçla dağıtıldığını ve rehberin önemini, nasıl kullanılacağını öğrencilere aktararak müze gezisinden zevk almalarını sağlamak için merak ve heyecan uyandırılır.

Müzede yapılacak etkinlikler hatırlatılır. Müzeye gezisinin olacağı gün öğrencilere okulda bulunmaları gereken saatte orada olmaları gerektiğinin önemi anlatılır.

Araç –Gereç-Yazılı Kaynaklar: Öğrenci müze rehberi, öğretmen müze eğitim paketi, kartpostallar

Öğretmen Hazırlığı: Öğretmen Müze Eğitim Paketi, *Öğretmen Bilgi Yaprağı 2, 3, 12.11, 13.2., 13.3., 13.4., 13.5.,*

Öğrenci müze rehberinin önceden çoğaltılarak öğrencilere dağıtılması, konu ile ilgili ön hazırlığın öğretmen paketinden faydalanılarak edinilmesi. Gezi süreci için gerekli izin belgelerinin doldurulması.

Değerlendirme: Müze rehberi nedir ve ne amaçla kullanılır?

Müze rehberi neden önemlidir?

Müzede hangi kurallara uymamız gerekir? Neden?

Günlük Plan 5-6-7-8

Etkinlik Adı: “Müzeyi Tanıyorum”

Ders: Sanat Etkinlikleri

Sınıf: 3. E

Konu: “Müzedede Yaşadığım Duygular”

Süre: 40 dakika x 4

Tarih: 16-04-2008

Kalan Toplam Süre: 4 x 40 dakika

Yöntem ve Teknikler: Soru cevap, gösteri, rol yapma, drama, anlatım, gezi-gözlem, gösterip yaptırma, grup çalışması, beyin fırtınası

Kullanılabilir Araç Ve Gereçler: Öğretmen müze eğitim paketi, müzedeki nesneler, müze kataloğu, öğrenci müze rehberi, broşür, kartpostallar, müzedeki yapılan çizimler, çalışma kağıtları, kağıt (35x50, 25x35cm), pastel, kalem, büyüteç, müzedeki eserlerin kopyaları,

Sanat Etkinlikleri Dersi Kazanımları:

10. Müze gezisinden zevk alır.

11.Müzedeki koleksiyonların özelliklerine göre sınıflandırılmış eserlerin bütünü olduğunu kavrar.

12.Müzedeki eserlerin belirli duygu, düşünce ve durumları yansıttığını ifade eder.

13.Müzedeki nesnelerin ayrıntılarını fark eder.

14.Müze gezisi ile ilgili duygu ve düşüncelerini farklı sanatsal yollarla ifade eder.

Dersin İşlenişi:

Müze ziyareti süresi müzeye gidiş ve dönüş süresinde dahil olmak üzere yaklaşık 4 saatlik ders süresine denk gelmektedir. Bu sebeple planda 4 ders saati müze ziyareti sürecine ayrılmıştır. Müzeye gezisinin olacağı gün öğrencilere okulda bulunmaları gereken saatte orada olmaları gerektiğinin önemi anlatılır. Geziye çıktığımızda aracımıza bindiğimizde ”Gideceğimiz müzedeki neler göreceğiz? Gideceğimiz müze ne çeşit bir müzedir?” gibi sorular öğrencilere sorulur. Ayrıca Mitolojik hikaye yolculuk sırasında kısaca anlatılır. ”Zamanda yolculuğa çıkmaya hazır mısınız?” diyerek müzeye doğru yola çıkılır.

Müzeye gelindiği zaman öğrencilerle müze bahçesinde, aslında bu binanın daha önceden bir ”bedesten” yani alışveriş merkezi olduğu söylenir. Müzeye girdiğimiz zaman Müze girişinde önceden kararlaştırılan saatte müze eğitmeni ile buluşulur. Belirlendiği üzere, müze eğitmeni ile alışveriş ve sikkeler üzerine gerekli bilgilendirmeler yapılır. Daha sonra müzenin eğitim atölyesinde ”sikke basma”

uygulaması yapılır. Bu etkinlikten sonra 30 dakika dinlenme ve yemek arası verilir ve bununbitiminde müze giriş kapısında toplanılır. Öğrenciler, müzeye gelmeden önceki haftalarda sınıfta, Zaman Kapsülü oyununda oluşturuldukları gruplara ayrılmışlardır. Ders öğretmeni her gruba, okulda beğenip seçtikleri kartpostalları tekrar verir. Oluşan yedi gruba kendilerine ait olan kartpostaldaki eserleri grupça müze içerisinde müze kurallarına uyarak bulmaya çalışmaları söylenir. Öğrencilerin buldukları eser ile ilgili tarihi bilgiden çok eserin üzerinde gördükleri detayları, eserin ne işe yarıyor olabileceğini, dikkatle incelemeleri ve sorgulamaları istenir. Tüm gruplar geldikten sonra, öğrencilere “müze müdürü bugün size bu ”müzeden bir eser hediye etseydi, hangi eseri size hediye etmesini isterdiniz?” diye sorularak, çocuklardan bireysel olarak müzeye tekrar geri dönmelerini, dolaşmalarını ve bu tarihi eserin resmini yapmalarını istenir. Daha sonra sınıf öğretmeni tüm bu çalışmalar bittikten sonra öğrencilerini onarlı gruplara ayırarak, dört sefer de ayrı ayrı müze dükkânına götürerek, müzeden hatıra objeleri almak isteyen öğrencilere yol gösterir ve alışveriş yapmalarına yardımcı olur. Öğrencilerin daha önce belirtilen saatte okul bahçesine ulaşması sağlanır ve velilere teslim edilir.

Öğretmen Hazırlığı: Öğretmen Müze Eğitim Paketi, *Öğretmen Bilgi Yaprağı 2, 3, 7, 12, 13.*

Gezi sürecinde yardımcı olacak velilerle görüşülmesi, gerekli izinlerin alınması, müze eğitimcisi ile ön görüşme yapılması, servis aracının ayarlanması

Öğrenci Hazırlığı: Müze rehberlerinin unutulmaması, müzede dinlenme arasında yemek için sandviç getirilmesi,

Değerlendirme: Müze içerisindeki doldurulan çalışma sayfaları daha sonra sınıfta ders öğretmeni tarafından değerlendirilir.

Alınacak Sağlık Ve Güvenlik Önlemleri: Müze içerisinde herhangi bir sorunla karşılaşılması ihtimaline karşın yaka kartlarının takıldığından emin olunuz. Öğrencilerin güvenliği için yardımcı velilere görevlerini ayrıntılı bir şekilde tekrar anlatınız.

Sikke basma çalışmasında öğrencilerinizin dikkatli davranmasını sağlayınız.

Günlük Plan 9

Etkinlik Adı: “Müzeyi Tanıyorum”

Ders: Sanat Etkinlikleri

Sınıf: 3. E

Konu: “Müzede Yaşadığım Duygular”

Süre: 40 dakika x 1

Tarih: 21-04-2008

Kalan Toplam Süre: 3 x 40 dakika

Yöntem ve Teknikler: Soru cevap, anlatım, beyin fırtınası

Kullanılabilir Araç ve Gereçler: Öğretmen müze eğitim paketi, müzedeki nesnelerin kopya heykelleri, müze katoloğu, öğrenci müze rehberi, broşür, kartpostallar, müzede yapılan çizimler, çalışma kağıtları, kalem, büyüteç

Sanat Etkinlikleri Dersi Kazanımları:

11.Müzedeki koleksiyonların özelliklerine göre sınıflandırılmış eserlerin bütünü olduğunu kavrar.

12.Müzedeki eserlerin belirli duygu, düşünce ve durumları yansıttığını ifade eder.

13.Müzedeki nesnelerin ayrıntılarını fark eder.

Dersin İşlenişi:

Gezi sonrası ilk derste yapılan müze gezisi ile ilgili konuşulur. Gezdiğimiz müzenin önemi, çeşidi üzerinde tekrar durulur. Çalışma yapraklarının cevapları kontrol edilir ve gerekli dönütler verilir. Çocukların müze gezisi ve müzedeki eserlerle ilgili düşünceleri dinlenir. Bir dahaki derse 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı için çocuklara kendi sikkelerini tasarlayacakları ve bunun üzerinde evde düşünmeleri gerektiği söylenir.

Öğrenci Hazırlığı: Varsa müze rehberleri içerisindeki eksik çalışma yapraklarını tamamlar.

Değerlendirme: Gittiğimiz müze ne çeşit bir müzedir?

Müze geziniz nasıl geçti? Değerlendiriniz.

Günlük Plan 10

Etkinlik Adı: “Müzeyi Tanıyorum”

Ders: Sanat Etkinlikleri

Sınıf: 3. E

Konu: “ Müzede Yaşadığım Duygular”

Süre: 40 dakika x 1

Tarih: 28-04-2008

Toplam Süre: 2 x 40 dakika

Yöntem ve Teknikler: Soru cevap, anlatım, beyin fırtınası, gösterip yaptırma, tartışma

Kullanılabilir Araç ve Gereçler: Öğretmen müze eğitim paketi, müzedeki nesnelerin kopya heykelleri, müze katoloğu, öğrenci müze rehberi, broşür, kartpostallar, müzede yapılan çizimler, çalışma kağıtları, kalem, büyüteç, resim kağıtları, pastel boya, kuruboya, müzik için pc

Sanat Etkinlikleri Dersi Kazanımları:

14.Müze gezisi ile ilgili duygu ve düşüncelerini farklı sanatsal yollarla ifade eder.

Dersin İşlenişi: Dersin konusu “Hayalimizdeki Müze” resim çalışmasıdır. Bu kapsamda her öğrenciye 25x35 veya 35x50 cm. boyutunda bir resim kağıdı dağıtılır. Öğrencilere, müze gezisi sonrasında kendi hayallerindeki müzeyi istedikleri gibi resmetmelerini söylenir.

Öğretmen Hazırlığı: Sınıf tahtasına müzedeki eserleri gösteren kartpostallar asılır ve öğrencilerin rahatça görebilmeleri için onların göz seviyesine asılır. Öğrencilerin resim yaparken müzik dinlemesi için gerekli hazırlıklar yapılır.

Öğrenci Hazırlığı: Resim kâğıdı, pastel ya da kuru boya, büyüteç, müze rehberleri hazır bulundurulur.

Değerlendirme: Resimler tahtaya asılarak diğer öğrencilerle tartışılır ve öğrencilerin yapılan resimler hakkındaki düşünceleri dinlenir.

Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemleri: Öğrencilerin sağlığına uygun boyaların seçilmesine dikkat edilir. Boya kokusundan rahatsız olabilecek öğrenciler için sınıf havalandırılmalıdır

Günlük Plan 11

Etkinlik Adı: “Müzeyi Tanıyorum”

Ders: Sanat Etkinlikleri

Sınıf: 3. E

Konu: “Müzede Yaşadığım Duygular”

Süre: 40x 1

Tarih: 05-05-2008

Toplam Süre: 1 x 40 dakika

Yöntem Ve Teknikler: Soru cevap, anlatım, beyin fırtınası, gösterip yaptırma, tartışma

Kullanılabilir Araç ve Gereçler: Öğretmen müze eğitim paketi, müzedeki nesnelerin kopya heykelleri, müze kataloğu, öğrenci müze rehberi, broşür, kartpostallar, müzede yapılan çizimler, çalışma kağıtları, kalem, büyüteç, kil, çay kaşığı, kürdan, iğne.

Sanat Etkinlikleri Dersi Kazanımları:

13.Müzedeki nesnelerin ayrıntılarını fark eder.

14.Müze gezisi ile ilgili duygu ve düşüncelerini farklı sanatsal yollarla ifade eder.

Dersin İşlenişi:

Öğrencilerin getirdikleri gazete ve poşetleri masalarının üzerine sermeleri, kürdan ve iğnelerini önlerine hazırlamaları istenir. Paketlenmiş kil parçalarıyla 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk bayramı hatırlatılır ve kendi sikkelerini tasarlayacaklarını belirtilir. Daha önceden küçük kesme şeker büyüklüğünde kesilmiş seramik çamurlarından, öğrencilere sırasıyla üçer tane dağıtılır. Kilin nasıl bir malzeme olduğunu anlamaları için bir süre dokunup incelemeleri söylenir. Daha sonra öğrencilere tek tek kürdanları dağıtılır. İsteyen öğrencilerin çok dikkat etmeleri koşulu ile kalem uçları, iğne veya çay kaşığı ile de kiler üzerinde değişik dokular oluşturabilecekleri hatırlatılır. Öğrencilere çizme, kabartma gibi teknikleri kullanarak istedikleri gibi bir sikke tasarlayabilecekleri ancak 23 Nisan Çocuk Bayramına uygun olarak sikkelerin işlevlerinden birini yerine getirmesi gerektiği söylenir. Sikkelerini bitirip daha başka tasarımlar yapmak isteyen öğrencilere istedikleri zaman öğretmen masasındaki hazırlanmış kilerden alabilecekleri hatırlatılır. Öğrencilerin istedikleri zaman görmek istedikleri detaylar için büyüteçlerini kullanıp kartpostallar üzerinde resmi bulunan tarihi eserlerin detaylarını inceleyebilecekleri hatırlatılır. İsteye müzelerde gördükleri eserleri kendileri yorumlayarak üç boyutlu olarak yapabilir.

Çalışma sonunda öğrencilerin sikkelerinin karışmaması için ayrı kaplara koyulur. Öğrenciler kaplara dizilen sikkeleri dolaşarak arkadaşlarının tasarımlarını inceler. Öğrencilere, sikkeleri yaparken hangi aşamada en çok heyecanlandıkları sorulur, duygu ve düşüncelerini dinlenir.

Öğretmen Hazırlığı: Önceden paket içerisinde hazır yoğrulmuş olarak satılan kil alınır. Küp şeker büyüklüğünde sınıf mevcuduna göre eşit parçalara kesilerek ayrılır. Kurumaması için bir poşete konulur. Yapılan sikkelerin saklanması ve karışmaması için 5 ayrı kap hazırlanır. Malzemelerini unutan öğrenciler için yedek çay kaşığı, iğne getirilir.

Öğrenci Hazırlığı: Çevrenin kirlenmemesi için gazete, poşet masaya serilir.

Değerlendirme: Sikkelerin özellikleri nelerdir? Sikkelerden neler öğrenebiliriz?

Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemleri: Cildinde herhangi bir hassasiyet olan öğrencilerin kil çalışmasında eldiven giyinmesi sağlanır. Kullanılacak sivri uçlu malzemelerde öğrencilerin güvenliğinin sağlanması için çok dikkatli gözlemlenir.

Günlük Plan 12

Etkinlik Adı: “Müzeyi Tanıyorum”

Ders: Sanat Etkinlikleri

Sınıf: 3. E

Konu: “ Müzede Yaşadığım Duygular”

Süre: 40x 1

Tarih: 12-05-2008

Yöntem Ve Teknikler: Soru cevap, anlatım, beyin fırtınası, gösterip yaptırma, tartışma

Kullanılabilir Araç ve Gereçler: Öğretmen müze eğitim paketi, müzedeki nesnelerin kopya heykelleri, müze katoloğu, öğrenci müze rehberi, broşür, kartpostallar, müzede yapılan çizimler, çalışma kağıtları

Sanat Etkinlikleri Dersi Kazanımları:

14.Müze gezisi ile ilgili duygu ve düşüncelerini farklı sanatsal yollarla ifade eder.

Dersin İşlenişi:

Müze sonrası 4. Sanat Etkinlikleri dersinde, öğrencilerle “Müze Panosu” hazırlayacakları söylenir, yaşadıkları deneyimleri sergilemeleri istenir. Ders öğretmeni, öğrencilerden “müze rehberlerini” önlerine çıkarmaları istedikten sonra, içerisindeki resim, etkinlik ve çalışma kâğıtlarını çıkararak bir sınıf müze panosu hazırlamalarını ister ve gerekli yönlendirmeleri yapar. Öğrencilere gerekli dönütler verilerek önceden hazırlanan teşekkür belgeleri dağıtılarak müze rehberlerine koymaları istenir.

Son olarak son test tekrar uygulanır.

Öğretmen Hazırlığı: Müze panosu için yapılan tüm süreç başlıklara ayrılır ve gerekli yazılar hazırlanır. Öğrencilere pano hazırlamanın faydaları anlatılır.

Öğrenci Hazırlığı: Müze rehberlerinin içerisindeki çalışma yapraklarının eksiksiz getirilmesi, yapılan resimler ile yazılan öykülerin hazır bulundurulması, basılan sikkeler ile kilden tasarlanan 23 Nisan çocuk sikkelerinin getirilmesi.

Değerlendirme: Bir pano hazırlarken nelere dikkat etmeliyiz? Panoları faydaları nelerdir?

EK 7

Öğrenci Müze Rehberi Kapak Tasarımı

ANADOLU MEDENİYETLERİ MÜZESİ**MÜZE REHBERİM****ADI VE SOYADI: BURAK ASLAN****SINIF: 3-E****DERS: SANAT ETKİNLİKLERİ**

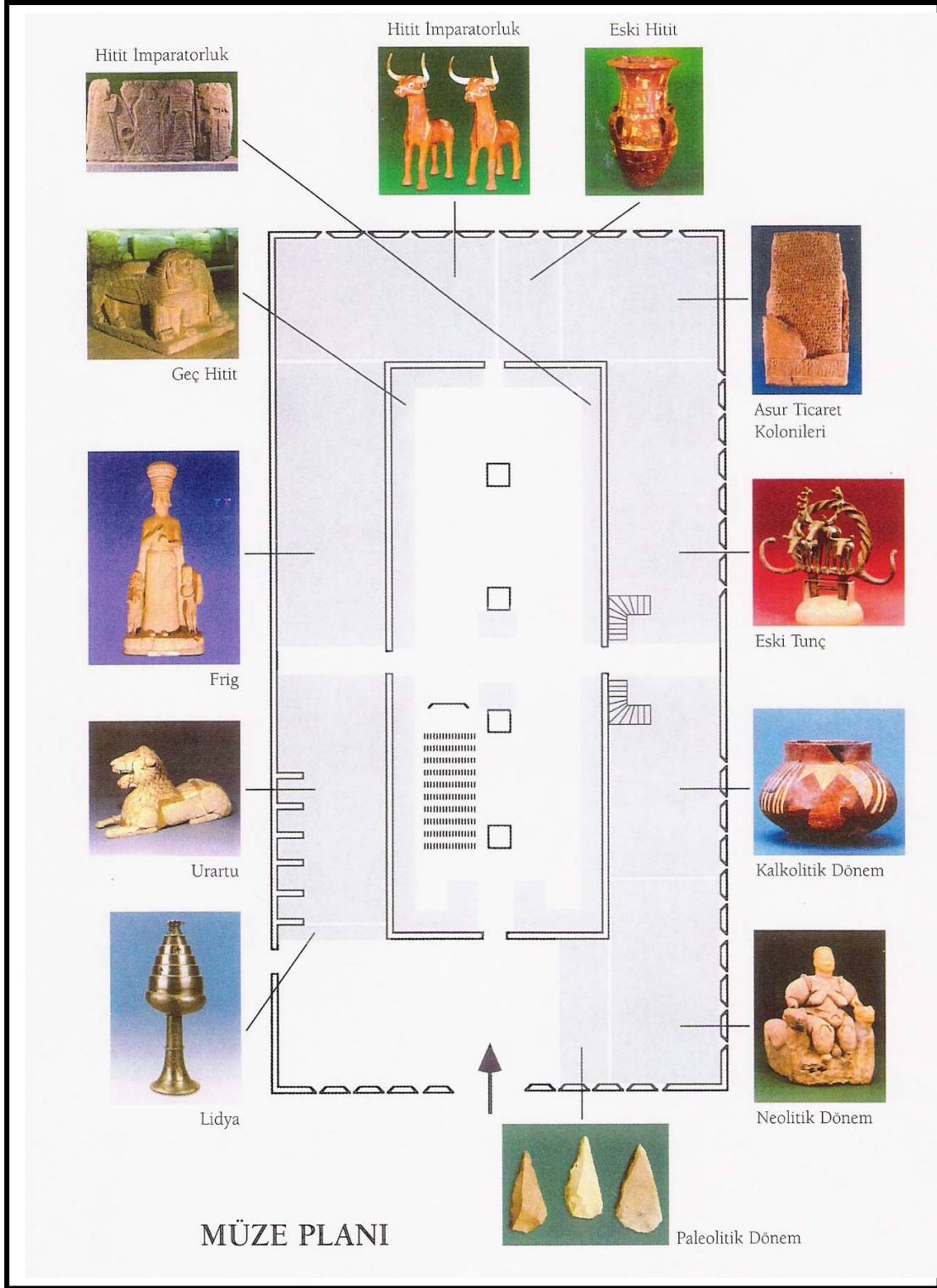
EK 8

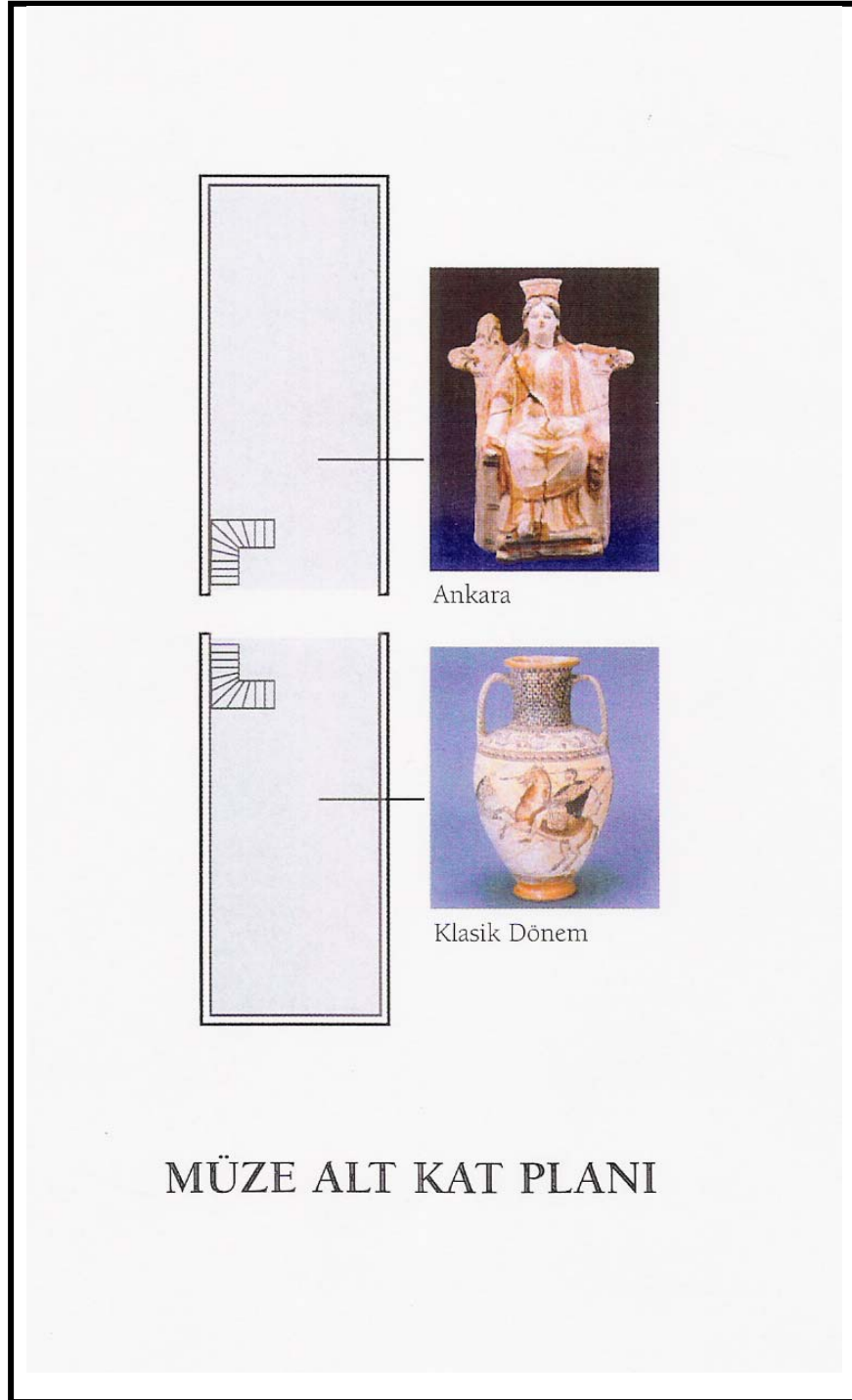
Müzede Uymamız Gereken Kurallar

- 1-Müzede gürültü yapmamalı ve bağırmmalıyız.
- 2-Anlatılanları dikkatle dinlemeliyiz.
- 3-Müzede sergilenen eserlere dokunmamalı, üzerlerine yazı yazmamalıyız.
- 4-Müze rehberini mutlaka yanımıza almalıyız.
- 5-Müze rehberimize istediğimiz ve beğendiğimiz bilgileri yazıp, gördüklerimizin resimlerini çizebiliriz. Bunun için müze rehberinin içinde bulunan büyüteci kullanabiliriz.
- 6-Müzede sana gerekli olabilecek kalem, silgi, su gibi malzemeleri müzeye giderken yanına almayı unutmamalısın.
- 7-Merak ettiklerimizi öğretmenimize ve müze görevlilerine sorabiliriz.
- 8-Müzenin içerisinde gezerken bir şeyler yememeliyiz ve sakız çiğnememeliyiz.
- 9-Yerlere kâğıt, şeker, sakız ve çöp atmamalıyız.
- 10-Arkadaşlarından ayrıldığın ya da kaybolduğunu düşündüğün zaman, sadece müze görevlilerinden yardım istemelisin. Yabancılarla konuşmamalı ve boynunda asılı olan yaka kartını müze görevlilerine göstermelisin. Öğretmenin gelip seni almasını beklemelisin.
- 11-Müzede fotoğraf çekebiliriz. Eğer fotoğraf makinen yoksa öğretmeninden senin için fotoğraf çekmesini isteyebilirsin.
- 12-Acıktığında yemek için, yanına bisküvi gibi kuru yiyecekler alabilirsin. Yanına minik su şişesi ve peçetede (selpak mendil) almayı unutmamalısın. Acıktığımızda müze bahçesinde yemeklerimizi yiyebilir ve dinlenebiliriz.
- 13-Müzede bulunan hediyelik eşya dükkânından hatıra nesneler (kartpostal, kopya heykeller, anahtarlık, boyama kitabı) almak istiyorsan, yanına az miktarda para almalısın ve bunu zarfının içine koymalısın. Alışveriş yapacağımız zaman öğretmenin seni ve arkadaşlarını müze dükkânına götürecektir ve senin alışveriş yapmanı sağlayacaktır. Bu nedenle öğretmenin yardım etmesini beklemelisin.
- 14-Tuvalet, yorgunluk ve açlık gibi ihtiyaçların olduğu zaman mutlaka öğretmeninden ya da velilerden yardım istemelisin ve sıkıntını anlatmalısın.
- 15-Müzede keyifli zaman geçirmek için eserlere dikkatlice BAK, GÖR ve kendi hayal gücünle devamını getir.
- 16-Yukarıdaki kuralları lütfen müze gezimizden bir önceki akşam anne ya da babanla birlikte son bir kere dışından sesli olarak oku, onlara da müzede uymamız gereken kuralları öğret. Unutma bir gün onlarla müzeye gittiğin zaman, onlarda senin gibi orada uyulacak kuralları bilmelidirler.

EK 9

Anadolu Medeniyetleri Müzesi Üst Kat Planı

EK 10**Anadolu Medeniyetleri Müzesi Alt Kat Planı**

EK 11

Deney Grubu Sınıfının Müze Gezisinde Ziyaret Edeceği Bölümün Yeri, İsmi ve Konu ile İlgili Kavramlar

Ziyaret Edeceğimiz Bölüm Neresi?

Gideceğimiz müzede Sanat Etkinlikleri dersimizin içerisindeki etkinliklere uygun olarak “sikke” konusunu müzede işleyeceğiz. Eski insanlara ait sikkeler müzenin alt katında bulunmaktadır. Müze alt katında daha çok vakit geçireceğiz.

BUNLARI BİLİYOR MUYDUN?

LİDYA UYGARLIĞI: Çok eski zamanlarda yaşamış bir insan topluluğunun adı. Parayı ilk kez onlar yapmış ve kullanmışlardır. Eskiden Batı Anadolu’da yaşamışlardır. Lidyalılar çok zenginmiş. Özellikle altın madenleri ve takı yapımında kendilerini çok geliştirmişlerdir.

SİKKE: Lidyalıların bulduğu ilk paranın adı sikkeymiş. Sikke metal küçük paralardır. Sikke bulunmadan önce insanlar para yerine mallarını değiştirerek alışveriş yapıyor ve böylece ihtiyaçlarını gideriyorlarmış. Sikkeler çoğunlukla altın ve gümüşten yapılmış. Üzerlerinde de o zaman kral kimse onun resmi çizilmiş, böylece o zaman kralın kim olduğu belli olurmuş. Lidyalılar paralarına ayrıca aslan ve aslanpençesi resmi yapar, böyle güçlerini gösterirlermiş.

TRAMPA: Eskiden değiş-tokuş yapmak demekmiş. Para bulunmadan önce insanlar bir çuval un ile bir çuval mısırı değiştirirlermiş. Böylece alışveriş yaparlarmış.

MÜZE: Çok eski eşyaların (Tarihi eser) toplandığı, saklandığı, sergilendiği, tamir edildiği yerdir.

ARKEOLOG: Eski zamanlarda kullanılan, toprağın ve suyun altında kalmış olan eşyaları çıkaran kişi.

KOLEKSİYON: Sevdiğimiz ve bizde bulunması için biriktirdiğimiz eşyalar (yaprak, taş, pul para...) bütününe koleksiyon denir.

DARPHANE: Paraların basıldığı ve çoğaltıldığı yerin adı.

SARDES: Lidyalıların başkenti.

TARİHİ ESER: Tarihsel bir konuyu anlatan yapıt, eser, ürün.

EK 12

Öğrenci Müze Rehberi Müze ile İlgili Bilgilendirme Yaprağı

GİDECEĞİMİZ MÜZE HAKKINDA KISA BİLGİLER

Gideceğimiz Müzenin Adı: Anadolu Medeniyetleri Müzesi

Ziyaret Edeceğimiz Müzenin Türü

Gideceğimiz müze bir *Arkeoloji* müzesidir. Kazılarda bulunan çok eski insanlara ait eşyaları (tarihi eser) sergileyen müzelere Arkeoloji Müzesi denir.

Anadolu Medeniyetleri Müzesi neden önemlidir?

Tarihi yapıları, köklü geçmişi ile bugünlere gelen Anadolu Medeniyetleri Müzesi, 19 Nisan 1997 tarihinde İsviçre'nin Lozan kentinde 68 müze arasında birinci seçilerek "**Yılın Müzesi**" unvanını elde etmiştir. Ayrıca içerisinde ilk insanlardan günümüze kadar gelen birçok önemli tarihi eseri de barındırmaktadır. Eski zamanlardaki insanların duygularını, düşüncelerini ve inançlarını bize yansıttığı ve geçmişle şimdiki zaman arasında bağ kurduğu için önemlidir.

Müzede neler vardır?

Müze içerisinde Anadolu Uygarlıklarının yaşadığı zamanlara ait çeşitli eşyalar bulunmaktadır. Vazolar, yazı tabletleri, idoller, takılar, ilk insanların kullanmış olduğu *paralar*, tanrıça heykelleri, mühürler, ilk aynalar ...gibi birçok ilginç eşyayı görebiliriz.

EK 13

Öğrenci Müze Rehberi Müze ile İlgili Bilgilendirme Yapağı

MÜZEDE BAŞKA NELER VAR?

Ayrıca sizlerin içerisinde çok heyecanlı ve zevkli zamanlar geçireceğiniz bir eğitim atölyesi. İçerisinde hem sikke basabilir hem de eski insanların yaşam biçimleri hakkında bilgi edinebilirsin.

Müzedeki tarihi eserlerin benzerlerinin, kartpostallarının, müzedeki objelerden oluşmuş hediyelik eşyaların satıldığı bir dükkân. Müze gezinden bir anı eşyası alabilir ve sende koleksiyon yapmaya başlayabilirsin.

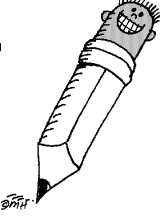
Sikke Basma Atölyesi
Eski zamanlarda yaşamış insanların kullandığı paralara sikke denir. Sende burada kendine hatıra sikkesi basabilirsin.

Neolitik Dönem Yaşam Atölyesi
Eski uygarlıkların yaşam biçimlerini öğrenmek için onların kullandığı araçları görüp kullanabilirsin.

EK 14**Öğrenci Müze Rehberi Çalışma Yapağı**

Gezdiğin müzede hangisinin senin olmasını isterdin? Çizer misin?

Birde ona istediğın gibi bir isim verir misin?

EK 15

Öğrenci Müze Rehberi Çalışma Yaprağı 2

KELİME AVINA HAZIR MISIN?

A	S	K	O	L	E	K	S	İ	Y	O	N	M	Ö	A	Z	X	C	V	B
S	Ğ	O	I	J	M	Ö	N	R	T	E	W	T	Ç	L	N	Z	A	W	L
L	T	Ü	Y	R	T	Y	H	N	R	K	N	B	C	T	V	M	Ö	U	I
A	İ	K	R	İ	O	S	O	S	A	X	C	G	Y	I	I	O	L	Ö	Ç
N	Ö	M	N	B	V	C	X	X	M	A	S	D	F	N	H	H	J	K	L
B	R	R	Y	U	I	O	P	P	P	Ü	İ	Ş	L	K	H	G	F	D	S
A	S	D	F	G	H	J	N	M	A	Ç	Z	C	V	B	N	Ü	K	U	Y
Ş	S	A	V	Z	U	N	E	R	F	B	N	M	Ö	A	Z	M	C	V	B
I	Ğ	R	I	J	Y	Ö	N	R	T	E	W	T	Ç	R	N	Ü	A	W	L
R	T	P	Y	R	G	Y	H	N	J	K	N	B	C	K	V	Ş	Ö	U	I
Ş	İ	H	H	G	A	D	S	A	R	D	E	İ	S	E	I	O	D	Ö	Ç
Ç	Ö	A	N	B	R	C	X	X	Z	A	S	D	F	O	H	H	A	K	L
E	R	N	Y	U	L	O	P	P	Ğ	Ü	İ	Ş	L	L	H	G	R	D	İ
A	S	E	F	G	I	J	N	M	Ö	Ç	K	C	V	O	N	M	P	U	D
A	S	D	F	G	K	J	N	M	Ö	Ç	K	C	V	G	N	M	E	U	Y
A	R	K	E	O	L	O	J	İ	F	B	E	M	A	R	K	E	T	V	A
Ü	Ğ	O	I	J	M	Ö	N	R	T	E	W	T	Ç	Ö	N	Z	M	W	L
R	T	Ü	Y	R	T	Y	H	N	J	K	U	M	B	A	R	A	E	U	I
A	L	I	Ş	V	E	R	İ	Ş	Z	X	C	G	Y	U	I	O	K	Ö	Ç
A	S	D	F	G	H	J	N	M	Ü	Z	E	C	V	T	A	K	A	S	Y

Aşağıdaki kelimeleri yukarıda bulabilir misin?

KOLEKSİYON	MÜZE	SİKKE
DARPHANE	GÜMÜŞ	KARUN
SARDEİS	TAKAS	UYGARLIK
LİDYA	KUMBARA	DARP ETMEK
ALTIN	ARKEOLOG	ASLAN BAŞI
TRAMPA	ARKEOLOJİ	ALİŞVERİŞ

EK 16

Öğrenci Müze Rehberi Çalışma Yaprağı 3

BENİ MÜZEDE BULABİLİR MİSİN?

Ben neyim?

.....

Beni müzede hangi dönemin içerisinde buldun?

.....

Ben hangi malzemeden yapıldım?

.....

Ne işe yarardım? Nerelerde kullanılırdım?

.....

.....

Beni kullanan insanlar sence ne hissederlerdi?

.....

EK 17

Öğrenci Müze Rehberi Çalışma Yaprağı 4

KAÇ TANE KELİME VAR?

Yanda
saklı kelimeleri
bulup, yuvarlak içine alır mısın?

EK 18

Öğrenci Müze Rehberi Çalışma Yapağı 4

HARFLERİN YERLERİNİ DEĞİŞTİREREK DOĞRU KELİMEYİ
BULABİLECEK MİSİN?

1. KESİK _S_ _İ_ _K_ _K_ _E_

2. İALDY _ _ _ _ _

3. RMPTAA _ _ _ _ _

4. RNKAU _ _ _ _ _

5. DSAERS _ _ _ _ _

6. ÜMEZ _ _ _ _ _

7. KLOİJAERO _ _ _ _ _

8. LKEOKLİSYNO _ _ _ _ _

9. LAKOREGO _ _ _ _ _

10. APDRHAEN _ _ _ _ _

EK 19**Öğrenci Müze Rehberi Çalışma Yaprağı 4**

MÜZE MÜDÜRÜ BANA BU
MÜZEDEN BİR ŞEY HEDİYE
ETSEYDİ

.....

ALMAK
İSTERDİM.ÇÜNKÜ.....

.....

.....

**Fotoğrafını
Yapıştır**

EK 20**İlköğretim Bir Sanat Eseri ile İlgili Bağlamsal Sanat Eleştirisi Soruları**

- Eser, ne zaman, nerede, kimler tarafından yapılmıştır?
- Eser nedir? Neye benziyor?
- Eser nasıl ya da hangi malzemeden yapılmış?
- Eser ne için yapılmış?
- Eserin üzerinde motif, sembol, yazı ya da resimler var mı?
- Eserin üzerindeki motiflerin, sembollerin, yazıların ya da resimlerin anlamı var mıdır?
- Eser ne tür aletlerle yapılmış olabilir?
- Eser nerelerde kullanılmış olabilir?
- Bugün bu esere benzer bir nesne var mı?
- Bunu yapan kişi neden böyle bir nesne yapmış olabilir?
- Bu nesneyi yapmak için kaç kişi çalışmış olabilir?
- Eseri yapan kişi yaparken hangi araç gereçleri kullanmış olabilir?
- Eserin günümüzdeki görüntüsü nasıldır?
- Eserin günümüzdeki işlevi nedir?

EK 21
İlköğretim 3. Sınıf Sanat Etkinlikleri Dersi Programı

3. SINIF			
ÖĞRENME ALANI: MÜZE KÜLTÜRÜ			
TEMA	KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
MÜZEDE YAŞADIĞIM DUYGULAR	10. Müze gezilerinden zevk alır. 11. Müzedeki koleksiyonların özelliklerine göre sınıflandırılmış eserlerin bütünü olduğunu kavrar. 12. Müzedeki eserlerin belirli duygu, düşünce ve durumları yansıttığını ifade eder. 13. Müzedeki nesnelerin ayrıntılarını fark eder. 14. Müze gezisi ile ilgili duygu ve düşüncelerini farklı sanatsal yollarla ifade eder.	☞ Öğrenciler gruplara ayrılır. Her bir gruba gidecekleri müzedeki farklı bir nesnenin resim veya fotoğrafı verilir. Bu nesneyi müzenin içerisinde bulmaları istenir. Bulunan nesnenin hangi koleksiyonun içinde olduğu yazılır ve koleksiyonun diğer nesneleri tanıtılır (10 ve 11. kazanımlar). ☞ Öğrenciler öyküde yer alan kişilerin duygusal ve fiziksel özelliklerini detaylarıyla belirler. Öyküdeki kişilerin yaşadıkları mekânı ve kullandıkları nesneleri tasarlar. Bu kişilerin içinde yer aldığı öyküyü doğaçlar. Müzede gördüğü bazı heykelleri bedeniyle oluşturur. Öğrencilerin heykel olarak birbirleriyle diyaloga girmeleri istenir (12. kazanım). ☞ Müze gezisi öncesi bir nesne belirlenir ve o nesne ile ilgili resim çalışması yapılır. Müze gezisi sırasında resmi yapılan nesne bulunur ve gezi sonrasında resim çalışması tekrarlanır. İki resim karşılaştırılarak müze gezisi sonrası ne gibi değişiklikler olduğu tartışılabilir (13. kazanım). ☞ Müze gezisi öncesi ve sonrasında, duygularını yazarak, resmederek, doğaçlama yaparak veya gezi rehberi hazırlayarak arkadaşlarıyla paylaşır. Müzedeki kabartmalar, heykeller, büstler, tabletler vb.den yola çıkarak yarım kalmış materyaller tekniği ile bir öykü oluşturulur (14. kazanım).	[!] Bulunduğumuz yerde müze yoksa öğren yerlerini, tarihi yerleri, galerileri, konakları vb. kullanabilirsiniz. Eğer bunlardan hiçbiri yoksa sınıf bir müze ortamına dönüştürülebilir (10. kazanım) ☞ 14. Rehberlik ve Psikolojik Danışma (4.12)

☞ : Sınıf-Okul İçi Etkinlik, ☞ : Okul Dışı Etkinlik, [!]: Uyarı, ☞:Gezi, ☞: Ara Disiplinlerle İlişkilendirme, ☞ : Ölçme ve Değerlendirme

EK 22

Başarı Testi

Adı Soyadı:	Tarih:
Sınıfı:	Cinsiyeti:
Aşağıdaki sorular, Sanat Etkinlikleri Dersi programında Müze Alanı içerisinde yer alan “Müzeyi Tanıyorum” etkinliği kapsamında ele alınan davranışları, erişim düzeyinde ölçmek amacıyla hazırlanmıştır. Her sorunun sadece bir doğru cevabı vardır. Her soru için yaklaşık 1 dakika süre kullanmanız önerilir. Bilmediğiniz soruyu boş bırakabilirsiniz. Yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederim. Başarılar AYŞE GÜLER	

1-Parayı ilk kimler bulmuştur?

- a) Lykialılar b)Urartular c)Lidyahılar

2- “Trampa”nın anlamı aşağıdakilerden hangisidir?

- a) İki değnek ile çalınan küçük davul.
b) Bir nesnenin başka bir nesne ile değiştirilmesi
c) Bir eşyamızı arkadaşımıza ödünç vermek ve kısa bir zaman sonra geri almak.

3-Her türlü koleksiyonun toplandığı, korunduğu, incelendiği ve insanları eğitmek için sergilendiği, yer neresidir?

- a) Kermes b) Müze c)Tarihi eser deposu

4- “Darphane”de ne yapılır?

- a) Silah (kılıç, yay....) yapılır.
b) Altın heykeller yapılır.
c) Paralar basılır ve çoğaltılır.

5- “Arkeolog” ne yapar?

- a) Eski zamanlarda yaşamış insanların eşyalarını bulur ve toprağa gömer.
b) Eski zamanlarda kullanılan, toprağın ve suyun altında kalmış olan eşyaları çıkarır.
c) Günümüzde güzel ve pahalı olan eşyaları inceler ve müzelere satar.

6- Aşağıdakiler cümlelerden hangisi “tarihi eser”i tanımlamaktadır?

- a) İnsan yaratıcılığıyla ortaya çıkan ve üzerinde tarih yazan eşyalar.
b) Günümüzde bulunan resimler fotoğraflar ve her türlü eşya.
c) Geçmiş zaman içinde bir konuyu anlatan yapıt, eser, ürün.

7- Öğretmenin sana çok eski zamanlarda yaşayan insanların, kullandıkları paraları göstermek isterse, seni nereye götürmelidir?

- a) Bankaya b)Arkeoloji Müzesine c) Tabiat Tarihi Müzesine

8- Sikke hangi malzemeden yapılır?

- a) İplik ve kumaşlar
b)Tahta (Kavak, gürgen, ıhlamur, çam...)
c) Metal (Gümüş, altın, bakır, pirinç ..)

9-“Sevdiğimiz ve bizde bulunması için biriktirdiğimiz eşyalar (yaprak, taş, peçete...) bütününe” ne denir?

- a) Koleksiyon b)Define c) Kişisel eşyalar

10-Lidyalılar kimdir?

- a) Günümüzde uzak bir ülkede yaşayan insan topluluğudur.
b) Eski zamanlarda Mısır’da piramitleri yapan kişilerdi.
c) Eski zamanlarda yaşamış bir uygarlıktır.

11-“Kazılarda bulunan, çok çok eski insanlara ait eşyaları sergileyen müzelere” ne denir?

- a) Tabiat tarihi Müzesi b)Arkeoloji Müzesi c)Hava Müzesi

12- Bir mal ya da eşya verip karşılığında başka bir eşya ya da mal almaya ne denir?

- a) Değiş tokuş b) Borç almak c) Borç vermek

13-“Sikke” nedir?

- a) Geçmiş zamanlarda insanların paralarını sakladıkları kutuydu.
b) Eski zamanlarda alışverişte kullanılan madeni paraydı.
c) Hayvan avlamak için kullanılan silahtı.

14- Müzeler ne işe yarar?

- a) Eşyaları toplar, tamir eder, kırık olanları atar ve sağlam olanları sergiler.
b)Her türlü koleksiyonu toplar, korur, bazen de ödünç vererek sergiler ve insanların eğitilmesini sağlar.
c)Sadece çok eski eşyaları toplar, tamir eder ve korur.

15-Aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- a) Eski bir paranın üzerindeki resimlerden insanların hangi bitkileri yetiştirdiklerini öğrenemeyiz.
b) Eski eşyaların üzerlerindeki resim ve şekiller sadece güzel görünsün diye yapılmıştır.
c) Eski bir vazanın üzerindeki resimlerden eski insanların nasıl ibadet ettiklerini öğrenebiliriz.

16-Bugün kullandığımız eşyaların benzerlerinden hangileri Anadolu Medeniyetleri Müzesi’nde bulunmaktadır?

- a) Halılar ve eski giysiler b) Radyo ve anten c) Çengelli iğne ve ayna

17-Çok eski zamanlarda Lidyalılar Anadolu’da nerede yaşamışlardır?

- a) Doğu Anadolu’da Van Gölü çevresinde
b) Batı Anadolu’da Gediz ve Küçük Menderes yörelerinde
c) İç Anadolu’da Tuz Gölü çevresinde

18- Aşağıdakilerden hangisi bir müze çeşidi değildir?

- a) Doğa tarihi b) Resim galerisi c) Bilim

19-Eski eşyaları müzelerde korumamızın en önemli nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Geçmiş zamanlardaki çok değerli ve güzel eşyaların aynısından günümüzde de yapmak için.
b) Geçmiş zamanla şimdiki zaman arasında bir bağ kurdukları için.
c) Müzelerdeki eşyalar çok iyi korunduğu ve çalınmadığı için.

20-Çok eski zamanlarda insanların yaptığı bir yazı tableti ya da tanrıça heykeli aşağıdaki müzelerden hangisinde sergilenir?

- a) Bilim Müzesinde b) Arkeoloji Müzesinde c) Tabiat Tarihi Müzesinde

21- Ankara’da bulunan arkeoloji müzesinin adı nedir?

- a) Ankara Devlet Resim Heykel Müzesi
b) Anadolu Medeniyetleri Müzesi
c) Ankara Etnografya Müzesi

22- “Karun” (Krezüs) kimdir?

- a) Mısır’da yaşamış en genç firavun.
b) Lidyalıların hükümdarı
c) Urartuların yaşamış en ünlü kralı

23- Para bulunmadan önce, insanlar aralarında nasıl alışveriş yapmış olabilirler?

- a) İhtiyaçları olan şeyleri kendileri tarlalarında yetiştirmişlerdir.
b) Bir çuval un ile bir çuval mısırı değiştirirlerdi.
c) Alışveriş yapmaya gerek yoktu, herkesin her şeyi vardı

24-Lidyalıların başkenti neresidir?

- a) Tuşpa b) Sardes c) Hattuşa

25- Eski eşyalardan daha çok bilgi edinmek için hangisini yapman gerekir?

- a) Eski eşyalar hakkında gazete haberlerini okumalıyız ve filmler izlemeliyiz.
b) Gittiğimiz müzedeki bütün eserleri görmeliyiz, her eserin etiketini mutlaka okumalıyız, zamanımız varsa müzenin tamamını 3 defa dolaşmalıyız.
c) Planlı ve içinde etkinlikler olan bir müze gezisine katılmalıyız.

26- Sikkeleri incelediğimizde neler öğrenebiliriz?

- a) İnsanların hangi şarkıları söylediklerini ve hangi oyunları oynadıklarını öğrenebiliriz.
b) Kralların kaç çocuğu olduğunu öğrenebiliriz.
c) İnsanların yaptıkları yeni tapınakları, kraliçenin saçının modelini ve yetişen bitkilerin çeşitlerini öğrenebiliriz.

27- Aşağıda müzeler ile ilgili bilgiler verilmiştir. Bu bilgilerden hangisi doğrudur?

- a) Bir müze, içerisinde her türlü koleksiyonu toplayıp sergileyebilir.
b) Müzeler biriktirdiği koleksiyonların özelliklerine göre isim alırlar.
c) Her türlü eşya aynı müzede sergilenebilir. Örneğin bir bilgisayar ile bir yazı tableti aynı müzeye koyulabilir.

28- Aşağıdakilerden hangisinin koleksiyonu yapılmaz?

- a) Ev ve işyeri koleksiyonu
b) Metal para koleksiyonu
c) Anahtarlık koleksiyonu

29-Lidyalılar en çok hangi alanda başarılı olmuşlardır?

- a) Duvar resimleri b) Çanak çömlekler c) Altın madenleri ve mücevher

30- Eski zamanlarda yaşayan insanlar kâğıt para yerine metal para kullanmışlardır. Bunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Kâğıt parayı kullanmayı bilmezlerdi.

- b) Metal para madeni daha değerli ve dayanıklıydı.
- c) Metal paranın sahtesi olamazdı ve hatıra olarak saklanabilirdi.

31-Arkeoloji müzesinde bir eşyaya (Tarihi eser) neden dikkatlice bakmalıyız?

- a) Eşyaların eksiklerini görüp öğretmenimize söylemek için.
- b) Eski zamanlarda yaşayan insanları daha iyi tanımak ve onların neler yaptıklarını anlamak için.
- c) Müzelerdeki eşyalar çok eski ve pahalı olduğu için.

32- Çok eski zamanlarda yaşayan krallar, basılan paraların üzerine kendi resimlerini yaptırırlardı. Bunun en önemli nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Krallar kendi resimlerini yaptırarak halklarına ne kadar güçlü olduklarını gösterirlerdi.
- b) Krallar böylece o zaman hangi şehirlerde yaşadıklarını ve önemli tarihi olayları göstermiş olurlardı.
- c) Krallar resimlerini yaptırınca halk alışverişte sahte paralar kullanmaya korkardı.

33- Müzeye gideceğimiz zaman, neden elimizde “müze rehberimiz” olmalıdır?

- a) Gezimiz çabuk bitsin, evimize erken dönelim diye.
- b) Gideceğimiz müzeyi daha iyi tanırız ve planlı bir gezi yaparız, diye.
- c) Müze rehberiyle müzede alışveriş yapabiliriz diye.

34-Müzelerde aynı amaç için kullanılmış birçok eski eşya görürüz. Örneğin kap, kacak, bardak, çanak, para, vazo... Bu eşyaların üzerlerindeki süslemeler ya da resimler farklı olabilirler. Bunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Eski uygarlıklar aynı resmi tekrar yapamadıkları için farklı resimler yaparlardı.
- b) Eski insanlar, yaptığı eşyaları satarak daha çok para kazanmak için farklı renkler ve desenler kullanmıştır.
- c) Her uygarlık kendi duygularını, bilgisini yaptığı eşyaya yansıtır ve üzerini ona göre süslerdi.

35-Lidya krallarının arması aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Kartal ayağı
- b) Aslan başı ve pençesi
- c) Ejderha kuyruğu

36- Aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- a) Koleksiyon yapmak için zengin olmak gerekir bu nedenle sadece büyükler koleksiyon yapabilir.
- b) Koleksiyon yapmak zor bir iştir sadece müzeler yapabilir.
- c) Koleksiyon yaparak eşyalara daha dikkatle bakarız ve inceleriz.

37- “Müze Gezi Rehberi” nin içinde aşağıdakilerden hangileri vardır?

- a) Müze ile ilgili tanıtıcı kitaplar.
- b) Müze ve içindeki eşyalarla ilgili filmler.
- c) Müze ile ilgili bilgiler ve etkinlikleri içeren çalışma kâğıtları.

38- Koleksiyonlar müze içerisinde neye göre düzenlenir?

- a) Müzelerdeki eşyalar büyükten küçüğe doğru düzenlenmelidir. Küçük olan eşyayla büyük olan eşya yan yana konulamaz.
- b) Müzelerde bulunan eşyalar düzenlenirken aynı zamana ve aynı uygarlığa ait eşyalar yan yana (aynı bölüme) konulmalıdır.
- c) Müzelerdeki eşyalar belli bir düzen içinde düzenlenmez. Bunun için herkes bu düzenlemeyi yapabilir.

39- Anadolu Medeniyetleri müzesine gideceğiz. Gezeceğimiz müze neden çok önemlidir?

- a) Bu müzeye çok fazla turist geldiği için.
- b) Geçmiş uygarlıkların yaşam şekillerini, inançlarını bize öğrettiği için.
- c) Müzenin içindeki eşyalar, eski insanların yaptığı giysilerle dolu olduğu için.

40- Müzelerdeki koleksiyonlar neden önemlidir?

- a) Koleksiyonu yapılan eşyaları görmek için çok fazla ziyaretçi gelir ve müzeler çok para kazanır.
- b) Koleksiyonlar müzeleri oluşturduğu için.
- c) Koleksiyonlar müzede saklandığı ve kimsenin çalmasına izin verilmediği için.

Cevapların ve yardımların için teşekkür ederim.

EK 23

MÜZE EĞİTİMİ TUTUM ÖLÇEĞİ*

Sevgili Öğrenci,

Aşağıdaki tutum ölçeğinin amacı, Sanat Etkinlikleri Dersi içerisindeki Müzede Yaşadığım Duygular ünitesi için geliştirilen “Müze Eğitim Paketi”nin, planlı müze gezisi etkinliklerine göre uygulanmasından önceki ve uygulanmasından sonraki, müzelere yönelik tutumlarınızı belirlemektir. Tutum ölçeğinde toplam **40** madde bulunmaktadır. Ölçekte yer alan maddelere ilişkin olarak gerçek duygu ve düşüncelerinizi yansıtmamız beklenmektedir.

Yardımlarınız ve hassasiyetiniz için teşekkür ederim.
Ayşe GÜLER

Aşağıdaki Müze Eğitimi alanına ilişkin görüş ve tutumlara ilişkin cümleler vardır. Bunlardan hiç birinin kesin, doğru ya da yanlış cevabı yoktur. Önemli olan soruları içtenlikle cevaplandırmanızdır. Her cümleyi dikkatle okuyarak sadece size en uygun gelen seçeneğe (X) işareti koyunuz. Lütfen işaretsiz cümle bırakmayınız. Sorular için toplam cevaplama süreniz 40 dakikadır.

KATILIYORUM

FİKRİM YOK

KATILMIYORUM

1	Müzeye gitmeyi severim.			
2	Müzelerin içindeki eski eşyaları görmek beni korkutur.			
3	Koleksiyon yapmayı sevmem.			
4	Müzelerde gördüğümüz eşyalar, geçmiş zamanlarda yaşayan insanların yaşamlarını anlamamızı sağlar.			
5	Müzelerde bulunan çok eski eşyaların üzerindeki resimlerin ve şekillerin bir anlamı yoktur.			
6	Eski bir eşyanın sadece fotoğrafını görmem bana yeter, gerçeğini görmeme gerek yoktur.			
7	Müzedeki eşyaların aynısından (sikke basmak, heykel yapmak) kendime de yapmayı isterim.			
8	Müze gezerken sıkılırım.			
9	Müzelerde bulunan eski bir eşyaya bakarak, hiç bir şey anlayamayız.			
10	Eski eşyalara baktığımda, onların daha önce nerelerde kullanıldığını merak ederim.			
11	Müzeye gittiğimde yeni şeyler öğrenirim.			
12	Müzelerde gördüğüm eski eşyaların resimlerini yapmak isterim.			
13	Eski eşyalara baktığımda, insanların onları hangi duygu ve düşüncelerle yaptığını öğrenmek isterim.			
14	Müzelerde gerçek eşyaların karşısında bilgi sahibi olmak hoşuma gider.			
15	Sık sık müzelere gitsem, müzeleri daha çok severim.			
16	Müzelere giderek eski insanların yaşamlarını anlatan, çok eski eşyaları görmek isterim.			

17	Çok eski zamanlarda yaşayan insanların eşyalarını saklayıp korumaya gerek yoktur.			
18	Müzelere gitmek beni heyecanlandırmaz.			
19	Müzelerde gördüğüm eski eşyalarla ilgili hikâye yazmak istemem.			
20	Müzeler, içinde biriktirdikleri eşyaların özelliklerine göre isim alırlar.			
21	Müzedede gördüğüm eski bir eşyanın sahibiyle, zamanda yolculuğa çıkarak tanışmak isterim			
22	Eski insanların yaşamlarını sınıfta canlandırmak isterim.			
23	Müze gezilerinde eğlenilmez.			
24	Müzeye gittiğimde müze gezi rehberini kullanmaya ihtiyaç duymam.			
25	Müzeyi gezerken gürültü olursa dikkatim dağılıyor.			
26	Müzelerde ders işlemek uygun değildir.			
27	Bazı eşyaların benzerlerini müzelerde de görebilirim.			
28	Müzelerde nasıl davranmam gerektiğini bilmiyorum.			
29	Eski insanlar eşyaların üzerlerine resimler yaparak duygularını anlatmışlardır.			

EK 24
Bilgi Toplama Aracı

GÖRÜŞME FORMU

Bu araştırmada; İlköğretim I. kademe öğretmenlerine yönelik anket uygulaması yapılacaktır. Araştırma, ülkemizde müzelerden eğitim amaçlı yararlanılıp yararlanılmadığını, müzelerin etkin kullanımı için materyal geliştirilmesinin gerekliliğini, öğretmenlerin verimli ve programlı bir müze ziyareti planlanması ile müze eğitime ilişkin görüşlerini ortaya koymak, sorunları belirlemek ve bu sorunların çözümüne ilişkin çözüm önerileri geliştirmek için yapılmaktadır.

Ankete verilen cevaplar sadece araştırma amacıyla kullanılacağından, ankete adınızın ve soyadınızın yazılmasına gerek yoktur. Anket sorularına zaman ayırdığınız ve katkılarınız için teşekkür ederim.

Saygılarımla
Ayşe Güler

1-Kaçıncı sınıfı okutuyorsunuz?

() 1

() 2

() 3

() 4

() 5

2-Kaç yıldır öğretmenlik yapıyorsunuz?.....

3-Öğretmenliğinizde müze ve müze eğitimi ile ilgili herhangi bir eğitim-seminer-kurs ..vb aldınız mı?

() Evet

() Hayır

4-Öğrencilerinizi ne sıklıkta müzelere götürürsünüz?

1. () Haftada bir

2. () Ayda bir

3. () Üç ayda bir

4. () Altı ayda bir

5. () Yılda bir

5- Öğrencilerinizi müzeye götürdüğünüzde karşılaştığınız sorunlar ya da eksiklikler var mı? Açıklayınız? (Bu sorunlar müzeden, okul idaresinden, ortamdan,.....vb. kaynaklanabilir)

() Evet

() Hayır

6. Eğer cevabınız “evet” ise bu sorunlar nelerdir? Açıklayınız?

7. En son gitmiş olduğunuz müzede nasıl bir müze ziyareti süreci geçirdiniz?

1. () Sınıflar kalabalık olduğu için sıkıcı ve yorucu

2. () Eğlenceli ve öğretici

3. () Müzede ne tür etkinlikler yapacağımı bilmediğim için daha çok tüm eserleri görmeye yönelik bir gezi oldu.

4. () Kendimi müzede ders yapabilecek kadar yeterli hissetmediğim için sadece müzeyi gezip çıktık.

5. () Başka varsa lütfen yazınız.....

8. Öğrencilerinizle birlikte katıldığınız müze gezisi sürecinde kendinizde gördüğünüz eksiklikler var mı?

() Evet

() Hayır

9. Eğer cevabınız “Evet” ise nedenini lütfen anlatınız:

10. Sizce ülkemizde ilköğretim okullarında müzelerden yeterince faydalanılıyor mu?

() Evet

() Hayır

11. Eğer cevabınız “hayır” ise nedenini lütfen anlatınız.

12. Hiç müze gezisi öncesi bir müzenin eğitim birimi ile irtibat kurdunuz mu?

☐ Evet

☐ Hayır

13. Eğer cevabınız “evet” ise eğitim birimiyle nasıl bir çalışma yaptığınızı lütfen anlatınız.

14. Öğrencilerinizi en son ne zaman müzeye götürdünüz?

1. ☐ Bir haftada önce

2. ☐ Geçen ay

3. ☐ Üç ayda önce

4. ☐ Altı ayda önce

5. ☐ Geçen sene

6. ☐ İki yıl önce

7. ☐ Hatırlamıyorum

15. Öğrenciler için hazırlanan “Müze Rehberi” ni daha önce hiç duydunuz mu?

☐ Evet

☐ Hayır

16. Öğrencilerinizi hiç ders kapsamında müzeye götürdünüz mü?

☐ Evet

☐ Hayır

17. Eğer cevabınız “Evet “ ise hangi ders kapsamında götürdüğünüzü açıklayınız.

18. Daha önce hiç müze ziyaretlerinizde bir müzenin ya da herhangi bir kaynaktan hazırlanan bir eğitim paketini kullandınız mı?

☐ Evet

☐ Hayır

19. Eğer cevabınız “Evet “ ise hangi materyali kullandığınızı anlatınız.

20. Öğrencilerinizi müzeye götürmek istediğiniz zaman gideceğiniz müzedeki eserlerle ilgili gerekli resim, fotoğraf, bilgi yaprakları, müze eğitim paketleri,...gibi görsel ve işitsel materyallere kolaylıkla ulaşabiliyor musunuz?

() Evet

() Hayır

21. Eğer cevabınız “Hayır“ ise nedenlerini anlatınız.

22. Öğretmenlerin müzelerden daha iyi faydalanmalarını sağlamak ve verimli bir müze ziyareti yapmalarını sağlamak için kaynak kitapların, müze eğitim paketlerinin ve bilgilendirici eğitim cd.’lerinin oluşturulmasını ister misiniz?

() Evet

() Hayır

23. Eğer cevabınız “Evet“ ise bu tür materyalleri kullanmanın sizin için önemini anlatınız.

24. Verimli bir müze ziyareti için siz öğretmenlere yönelik nasıl bir program geliştirilmesini isterdiniz? Anlatır mısınız?

EK 25
(İzin Dilekçeleri Ve Onayları)
Eğitimi Bilimleri Enstitüsü İzin Talep Dilekçesi

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SAYI : B.30.2.GÜN.0.F8.00.00 /2560
KONU : İzin

ANKARA
24.04.2008

ANKARA VALİLİĞİ
(İl Millî Eğitim Müdürlüğüne)

Enstitümüz Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Resim-İş Öğretmenliği Bilim Dalı Doktora öğrencisi Ayşe GÜLER, Doç. Dr. Serap BUYURGAN'ın danışmanlığında yürüttüğü **"İlköğretim 1. Kademe Sanat Etkinlikleri Dersi İçerisinde Geliştirilen Müze Eğitim Paketinin Etkililiğinin Ölçülmesi"** konulu tezi ile ilgili olarak Yenimahalle ilçesinde bulunan ilköğretim okullarında anket, görüşme, gözlem, video çekimi, foto, görüşme ve benzeri çalışmalar yapmak istemektedir.

İlgili öğrenciye müsaade edilmesi hususunda gereğini bilgilerinize saygılarımla arz/rica ederim.

Prof. Yılmaz ŞENDURUR
Enstitü Müdürü

EKLER

- 1- Dilekçe
- 2- Müze Eğitimi Tutum Ölçeği
- 3-Anket
- 4-Görüşme Formu

Şehit Ordonat Üstçavuş Mehmet Özdemir İ.Ö.O.(Şentepe İ.Ö.O.)
 Zehra Önder İ.Ö.O.
 Şüküfe Nihal İ.Ö.O.
 Şehit Öğretmen M.Ali Durak İ.Ö.O.
 Öğretmen Kubilay İ.Ö.O.
 Osman Ülkümen İ.Ö.O.
 Afet İnan İ.Ö.O.
 Barbaros İ.Ö.O.

EK 26

Milli Eğitim Bakanlığı Araştırma İzni Onayı

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Bölüm : Strateji Geliştirme
Sayı : B B.08.4.MEM.4.06.00.04-312/ 90822
Konu : Araştırma İzni (Ayşe GÜLER)

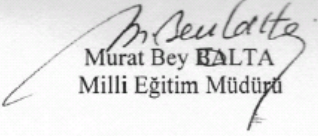
24.9.2008

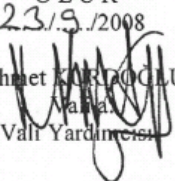
VALİLİK MAKAMINA
ANKARA

İlgi : a) MEB'e Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzni ve Uygulama Yönergesi.
b) Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün 26.06.2008 tarih ve 4092 sayılı yazısı.

Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Resim-İş Öğretmenliği Bilim Dalı doktora programı öğrencisi Ayşe GÜLER'in, "**İlköğretim 1. Kademe Sanat Etkinlikleri Dersi İçerisinde Geliştirilen Müze Eğitim Paketinin Etkinliğinin Ölçülmesi**" konulu tez çalışması kapsamında uygulama yapma isteği, ilgi (a) yönerge doğrultusunda Müdürlüğümüz Değerlendirme Komisyonu tarafından incelenmiş olup, uygulanacak ölçeklerin (10 Sayfadan oluşan), ekli listede belirtilen okullarda, gönüllülük esasına dayalı olarak uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde Olurlarınıza arz ederim.

 Murat Bey BALTA
 Milli Eğitim Müdürü

OLUR
 23.9.2008

 Mehmet KOROĞLU
 Vali Yardımcısı

EKLER:

1. Ölçekler (10 sayfa)
2. Okul Listesi (1 Sayfa)

EK 27
Ankara İli Milli Eğitim Müdürlüğü İzin Onayı

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Bölüm : Strateji Geliştirme
Sayı : B B.08.4.MEM.4.06.00.04-312/31554
Konu : Araştırma İzni (Ayşe GÜLER)

25.09/2008

YENİMAHALLE KAYMAKAMLIĞINA
(İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü)

İlgi : a) MEB'e Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine
Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.
b) 24.09.2008 tarih ve 312/90822 sayılı Valilik Oluru.

Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Resim-İş Öğretmenliği Bilim Dalı doktora öğrencisi Ayşe GÜLER'in, "İlköğretim 1. Kademe Sanat Etkinlikleri Dersi İçerisinde Geliştirilen Müze Eğitim Paketinin Etkililiğinin Ölçülmesi" tez çalışması kapsamında, ekli listede belirtilen okullarda uygulama yapma isteği ilgi (b) Valilik oluru ile uygun görülmüştür.

Mühürlü çalışma örneği (10 Sayfadan oluşan) araştırmacıya ulaştırılmış olup, uygulama yapılacak sayıda tarafından çoğaltılarak, araştırmanın; gönüllülük esasına dayalı olarak, yönerge esasları çerçevesinde uygulattırılması hususunda bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Murat Bey BALTA
Vali a.
Milli Eğitim Müdürü

EKLER :

1. Valilik Oluru (1 Sayfa)
2. Okul Listesi (1 Sayfa)

25/09/2008 V.H.K.İ. : T.GÜDÜCÜ
25/09/2008 Şef : K.SARI
25/09/2008 Md.Yrd. : Z.ÖZDEMİR

EK 28
Anadolu Medeniyetleri Müzesi Müze Gezisi İzin Onayı

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
İL KÜLTÜR VE TURİZM MÜDÜRLÜĞÜ
ANADOLU MEDENİYETLERİ MÜZESİ MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : B.16.0.KVM.4.06.00.01-230-09-(06) -835
Konu : Ziyaret.

ANKARA

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
İl Kültür ve Turizm Müdürlüğüne

22 NİSAN 2008

Müzemiz Müdürlüğü'ne. Ş. Ord. Üst Çavuş Mehmet ÖZDEMİR Okulundan öğrenciler ile birlikte inceleme ve bilgilenme ziyareti yapma talebinde bulunan E. Nesrin UĞURLU'nun dilekçesi yazımız ekinde gönderilmektedir.

Müzemiz sanat etkinlikleri çerçevesinde Sn. E. Nesrin UĞURLU tarafından öğrencileri ile birlikte 16 Nisan 2008 tarihinde 9:00-13:00 saatleri arasında Müze eğitimcilerinden yararlanılarak ders yapılmıştır.

Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Hikmet DENİZLİ
Müze Müdürü

EK: 1 Adet Dilekçe Örneği.

21/04/2008 İşçi : Ç. TAN
21/04/2008 : T. ÇELİK
21/04/2008 Müd. Yrd : N. TIRPAN

Adres	: Gözcu Sok No:2 06240 Hisar-Ankara
Müze Müdürü	: 324 31 62
Müze Müd. Yard.	: 309 29 26
Tel.	: 324 31 60-324 31 61
Fax.	: 311 28 39
e-mail.	: anmedmuz@ttnet.net.tr

EK 29
İlköğretim 3. Sınıf Anadolu Medeniyetleri Müzesi “Sikke” Konulu Öğretmen
Müze Eğitim Paketi İçeriği

İÇİNDEKİLER

- 1. Kapak**
- 2. Öğretmen Bilgi Yaprağı 1**
 - 2.1. Müze nedir?
 - 2.2. Müze çeşitleri nelerdir?
 - 2.3. Müzelerin işlevleri nelerdir?
- 3. Öğretmen Bilgi Yaprağı 2**
 - 3.1. Planlı bir müze ziyareti nasıl olmalıdır?
 - 3.2. Müze ziyareti öncesi öğretmen hazırlığı
 - 3.3. Müze ziyaretindeki sorumluluklar
 - 3.4. Müze ziyaretinden sonra yaptırılacak çalışmalar
- 4. Öğretmen Bilgi Yaprağı 3**
 - 4.1. Anadolu Medeniyetleri Müzesi’nin Tarihçesi
- 5. Öğretmen Bilgi Yaprağı 4**
 - 5.1. Anadolu Medeniyetleri içerisindeki eserlerin içinde yaşadığı dönemlere ait bilgiler
 - 5.1.1. Paleolitik Çağ
 - 5.1.2. Neolitik (Yeni-Cıralı Taş) Çağı
 - 5.1.3. Kalkolitik (Bakır-Taş) Çağı
 - 5.1.4. Eski Tunç Çağı
 - 5.1.5. Asur Ticaret Kolonileri Çağı (İ.Ö. 1950-1750)
 - 5.1.6. Eski Hitit ve Hitit İmparatorluk Çağı (İ.Ö. 1750- 1200)
 - 5.1.7. Frig Krallığı (İ.Ö. 1200-700)
 - 5.1.8. Geç Hitit Krallığı (İ.Ö. 1200-700)
 - 5.1.9. Urartu Krallığı
 - 5.1.10. Lidya Dönemi
 - 5.1.11. M.Ö. 1200’lerden günümüze Anadolu Uygarlıkları
- 6. Öğretmen Bilgi Yaprağı 5**
 - 6.1. Ankara Anadolu Medeniyetleri Müze’si Gezisinde 3. Sınıf öğrencileri için seçilen “sikke” konusu ile ilgili kavramlar
 - 6.1.1. Sikke
 - 6.1.2. Nüvizmatik
 - 6.1.3. Koleksiyon
 - 6.1.4. Tarihi Eser
 - 6.1.5. Arkeoloji-Arkeolog
 - 6.1.6. Uygarlık
 - 6.1.7. Trampa
 - 6.1.8. Darphane

7. Öğretmen Bilgi Yaprığı 6

7.1. Anadolu Medeniyetleri Müzesine gidiş güzergahı (Ankara İl Haritası)

8. Öğretmen Bilgi Yaprığı 7

8.1. Anadolu Medeniyetleri Müzesi Alt ve Üst kat müze planı

9. Öğretmen Bilgi Yaprığı 8

9.1. İlkçağda Anadolu Uygarlıkları Haritası

10. Öğretmen Bilgi Yaprığı 9

10.1. Türkiye’de bulunan müzelerin illere göre listesi

11. Öğretmen Bilgi Yaprığı 10

11.1. İlköğretim 3. Sınıf Sanat Etkinlikleri Dersi “Müzede Yaşadığım Duygular” ünitesi kapsamlı öğretmen ünite planı

12. Çalışma Yaprakları

12.1. “Bugün Müzede En Beğendiğim Eser” çalışma yaprağı

12.2. “Kelime Avına Hazır mısın?” bulmacası çalışma yaprağı

12.3. “Ben Neyim?” çalışma yaprağı

12.4. “Müzede Beni Bulabilir misin?” çalışma yaprağı

12.5. “Kaç tane kelime var?” çalışma yaprağı

12.6. “Harflerin Yerini Değiştirerek Doğru Kelimeyi Bulabilir misin?” çalışma yaprağı

12.7. “Kendi Sikkeni Tasarla” çalışma yaprağı

12.8. “Define Haritası” çalışma yaprağı

12.9. “Müzede Hazine Avına Hazır mısın?” çalışma yaprağı

12.10. “Sikkelerin Bana Hissettirdikleri” çalışma yaprağı

12.11. Öğrenci Müze Rehberi

13. EKLER

13.1. Öğrenci Teşekkür Belgesi

13.2. Anadolu Medeniyetleri Müzesi Müdürlüğü’ne yazılacak dilekçe örneği

13.3. Okul Müdürlüğü’ne yazılacak dilekçe örneği

13.4. Öğrenci Velileri İzin Dilekçesi Örneği

13.5. Müzede öğrencilerin takması için hazırlanmış Yaka Kartları

EK 30
Deney Grubu Öğrencilerinin Sanat Etkinlikleri Dersi “Müze Yaşadığım Duygular” Ünitesi 1. Ders Uygulaması

Ders Öğretmeni Tarafından Yapılan Ön Hazırlığı Öğrenciler İncelerken

Ders Öğretmeni Gidilecek Müzedeki Eserlerin Kopya Heykellerini Öğrencilere Gösterirken

Ders Öğretmeni Öğrencilere Müze ile İlgili Temel Kavramları Anlatırken

Öğrenciler Kopya Heykelleri Yakından İncelerken

Öğrenciler Kopya Heykellerie Dokunurken

EK 31
Sanat Etkinlikleri Dersi “Müzedde Yaşadığım Duygular” Ünitesi
Deney Grubu Öğrencilerinin 2. Ders Uygulaması

ZAMAN KAPSÜLÜ ISINMA EGZERSİZİ UYGULAMASI

Ders Öğretmeni Zaman Kapsülü Oyunu için Hazırlık Yaparken

Gruplara Ayrılan Öğrenciler 200 Yıl Sonraya Gönderilmek Üzere Mesajlarını Yazarken

Mesajını yazan bir grup

Öğrenci Grupları Yazdıkları Mesajları Zaman Kapsülüne Atarken

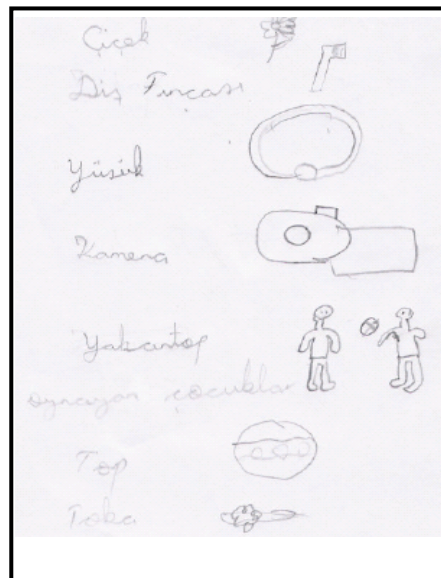
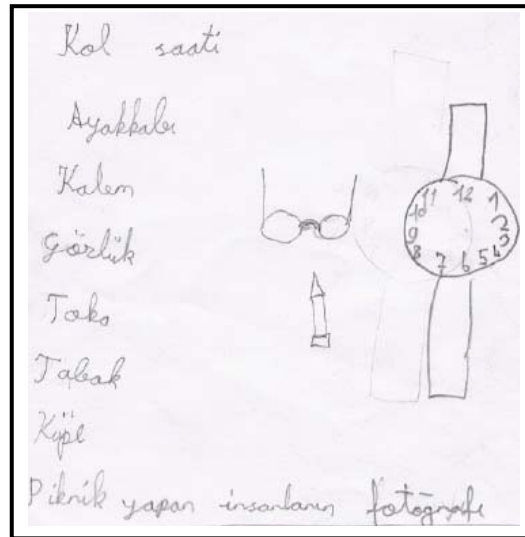
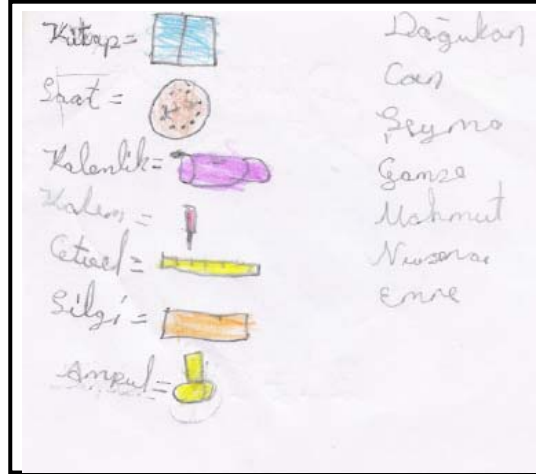

Öğrencileri Kendilerini 200 Yıl Sonra Zaman Kapsülünü Açan İnsanlar Olarak Hayal Ederken

Öğrenciler 200 Yıl Sonra Açılan Zaman Kapsülünden Çıkan Mesajları Yorumlarken ve Tartışırken

Deney Grubu Öğrencilerinin 200 Yıl Sonrasına Göndermek Üzere Zaman Kapsülüne Attıkları Nesnelerin Çizimleri

EK 32
Sanat Etkinlikleri Dersi “Müze de Yaşadığım Duygular” Ünitesi
Deney Grubu Öğrencilerinin 3. Ders Uygulaması

Deney Grubu Ders Öğretmeni Lidya Uygarlığı Hakkında Öğrencileri Bilgilendirirken

Lidya Uygarlığı ve Sikkeler Konusuna Yönelik Öğretmen Hazırlığından Bir Görünüm

Öğrenciler Lidya Uygarlığına ve Sikkelere Ait Fotoğraf ve Kartpostalları Büyüteçleriyle İncelerken

Öğretmen Eski Zamanlarda Yaşayan İnsanların Nasıl Alışveriş (değiş-tokuş) Yaptıklarını Canlandırırken

Ders Öğretmeni “Sikke” Konusunu Anlatırken Hazırlanan 300 Adet Eski Parayı Yere Dökerken

Öğrenciler Yere Dökülen 300 Adet Eski Parayı Büyüteçleriyle Yakından İncelerken

Ders Öğretmeni Müze Gezisi İçin Hazırlanmış Müze Rehberlerini Öğrencilerine Dağıtırken

Öğrenciler İçin Hazırlanan Müze Rehberi

Öğrenciler Dağıtılan Müze Rehberlerini Yakından İncelerken

EK33
Sanat Etkinlikleri Dersinin Hayat Bilgisi Dersi ile İlişkilendirilmesi
Deney Grubu Öğrencilerinin Drama Uygulaması

Öğrenciler İlk Paranın Bulunuşu ve Alışverişlerde Kullanılışını Canlandırırken

Öğrenciler Hayat Bilgisi Dersinde Alışveriş Konusunu Canlandırırken

EK 34
Sanat Etkinlikleri Dersinin Görsel Sanatlar Dersi ile İlişkilendirilmesi
Deney Grubu Öğrencilerinin Resim Uygulaması

Deney Grubu Öğrencileri Grup Olarak Resim Dersinde Resmini Yapmak İçin İstedikleri Kartpostalları Seçerken

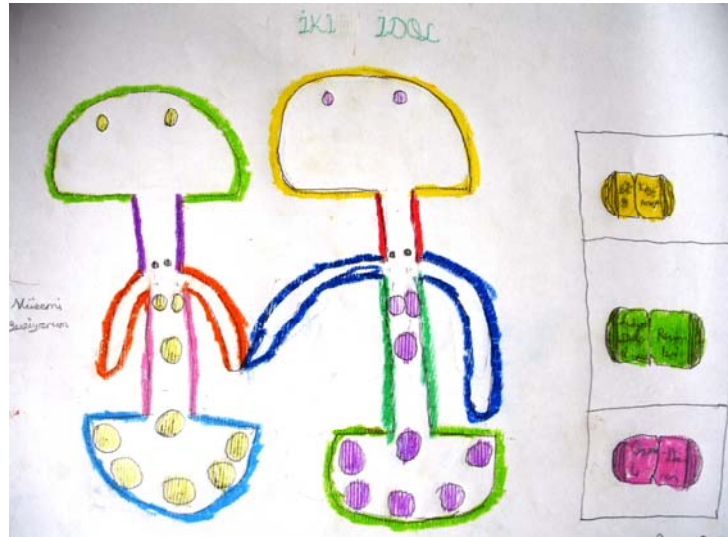
Ders Öğretmeni Öğrencilerin Seçtiği Kartpostalları Tahtaya Asarken

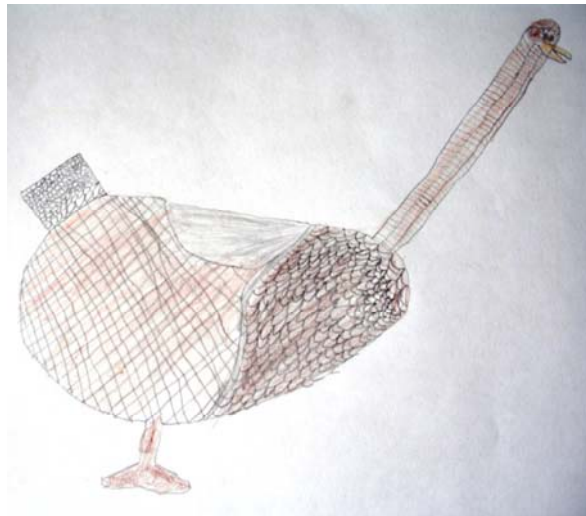
Deney Grubu Öğrencileri Resmini Yapmak İstedikleri Eserleri Büyüteçleriyle İncelerken

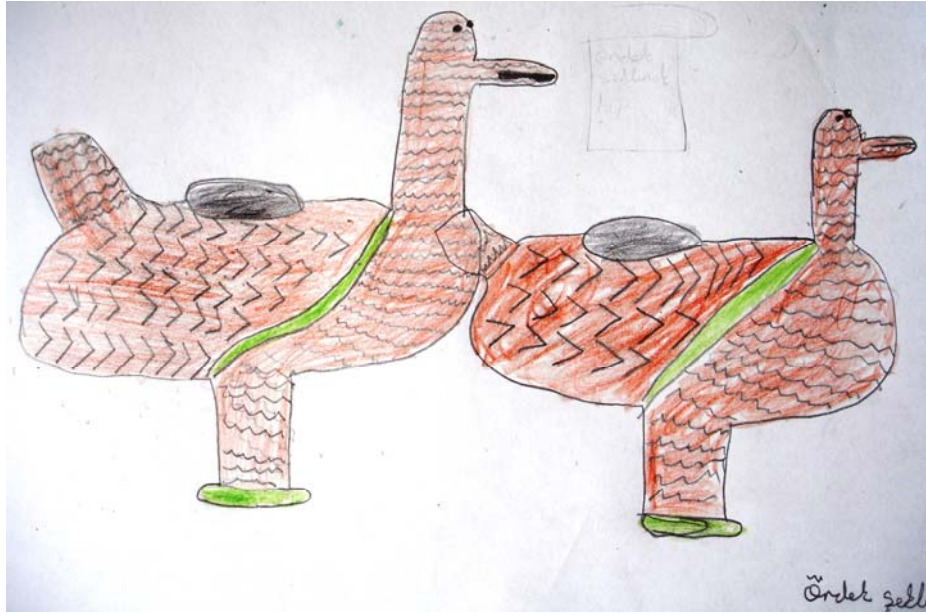
Görsel Sanatlar Dersinde Deney Grubu Öğrencilerinin Resim Uygulamasından Bir Görünüm

Deney Grubu Öğrencilerinin Müze Gezisi Öncesi Resim Çalışmalarından Bir Örnek

Deney Grubu Öğrencilerinin Müze Gezisi Öncesi Resim Çalışmalarından Bir Örnek

Deney Grubu Öğrencilerinin Müze Gezisi Öncesi Resim Çalışmalarından Bir Örnek

Deney Grubu Öğrencilerinin Müze Gezisi Öncesi Resim Çalışmalarından Bir Örnek

Deney Grubu Öğrencilerinin Müze Gezisi Öncesi Resim Çalışmalarından Bir Örnek

Deney Grubu Öğrencilerinin Müze Gezisi Öncesi Resim Çalışmalarından Bir Örnek

EK35

Sanat Etkinlikleri Dersi “Müzede Yaşadığım Duygular” Ünitesi Deney Grubu Öğrencilerinin 4. Ders Uygulaması

Ders Öğretmeni Müze Rehberini Tanıtırken ve İşlevlerini Öğrencilere Anlatırken

Öğrenciler Müze Rehberlerinin İçerisindeki Çalışma Yapraklarını İncelerken

Öğretmen, öğrencilerin Müze Gezisi ve Müze Rehberleri ile İlgili Merak Ettikleri Soruları Yanıtlarken

EK 36
Deney Grubu Öğrencilerinin Programlanan Müze Gezisi Süreci

Öğrenciler Ders Öğretmeni ile Yardımcı Veliler Gözetiminde Belirlenen Saatte (08.30) Okul Bahçesinde Toplanmışlardır

Öğrenciler Sayılarak Anadolu Medeniyetleri Müzesi'ne Gitmek Üzere Araca Bindirilmişlerdir

Öğrencilere Aracın İçerisinde “Kral Midas” Adlı Mitolojik Hikâye Anlatılmış ve Öğrencilerinde Düşünceleri Dinlenmiştir

Ders Öğretmeni Öğrencilere Müze Binasını İncelemelerini Söylerken ve Müze Binasının Tarihi Yapısı Hakkında Bilgilendirme Yaparken

Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Müze Eğitimcilerinden Halil Demirdelen Müzeye Girişte Öğrencileri Karşlamış ve İlk Paranın Bulunuşu İle İlgili Bilgilendirme Yapmıştır.

Deney Grubu Öğrencilerinin Müze Eğitimcisi Halil Demirdelen İle Geçmişte İnsanların Nasıl Alışveriş Yaptıklarını Dramatize Ederken

Müze Eğitimcisi Öğrencileri Alt Katta Bulunan İlk Paraların Önüne Getirdikten Sikkeler Hakkında Bilgilendirme Yaparken

Deney Grubu Öğrencileri Halil Demirdelen ile İlk Sikke Örneklerini İncelerken

Müze Eğitimcisi Halil Demirdelen Deney Grubu Öğrencilerine Dokunmaları Ve İncelemeleri İçin Sikke Örneklerini Vermiş ve Düşüncelerini Dinlemiştir

Müze Eğitimcisi, Öğrencilere Öncelikle Kısaca Eğitim Atölyelerinin Bölümlerini ve İşlevlerini Tanıtmıştır

Sikke Atölyesine Alınan Öğrencilere Müze Eğitimcisi Halil Demirdelen Güvenlik Önlemlerine Dikkat Ederek Uygulamalı Olarak Sikke Darp Etmeyi Gösterirken

Ders Öğretmeni Müzeye Gelmeden Önceki Derslerde Sınıfta Sikke İle İlgili Verdiği Kavramları Müzede Öğrencilerine Hatırlatmıştır

Deney Grubu Öğrencilerini Müzeye Getiren Aracın Şoförü Müze Gezisi Sürecini Merakla İzleyerek Etkinliklere Katılmıştır. Geziye Eşlik Eden Şoför ve Ders Öğretmeni Hatıra Sikkesi Basarken

Eğitim Atölyesinde Uygulamalarını Bitiren Öğrenciler Müzenin Bahçesinde Dinlenme Arası Vermişlerdir

Ders Öğretmeni Öğrencilere Gezi Öncesi Resim Dersinde Resimlerini Yapmaları için Verdiği Kartpostalları Dağıtırken

Öğrenciler Verilen Kartpostaldaki Eseri Grupça Müze İçerisinde Bulmaya Çalışırken

Grupça Eseri Müze İçerisinde Bulan Öğrenciler Tarihi Eseri Dikkatle İncelerlerken ve Notlar Alırken

Grup İçerisinde Tarihi Eseri Resmeden Bir Öğrenci

Müze Gezisinde Rahatsızlanan Bir Öğrenciye Geziye Katılan Gönüllü Veliler Yardımcı Olmuştur

Bir Öğrenci Müze Görevlisine Gezi Süresince Kullandığı Müze Rehberini Heyecanla Tanıtırken

“Müze Müdürü Bugün Size Bu Müzeden Bir Eser Hediye Etseydi Hangi Eseri Size Hediye Etmesini İsterdiniz?” Sorusuna Yönelik, Öğrencilerin O Eser Karşısındaki Resim Çalışmalarından Bir Görünüm

Öğrencilerin İstedikleri Eseri Resmetme Etkinliğinde Ders Öğretmeni Öğrencilerle İlgilenirken

Deney Grubu Ders Öğretmeninin Derslere Pek Katılmayan ve İlgisiz Olarak Nitelendirdiği Bir Öğrenci Resim Yaparken

Sınıf Öğretmeni Öğrencilerini Onarlı Gruplara Ayırmış ve Müze Dükkânına Götürerek Müzeden Hatıra Objeleri Almalarına Yardımcı Olmuştur.

Anadolu Medeniyetleri Müzesi Müze Rehberi Ders Öğretmenine Gerçekleştirdikleri Planlı Müze Gezisine Yönelik Olumlu Düşüncelerini Paylaşırken

Öğretmenin Müze Gezisi Sonrası Belirtilen Saatte Okul Bahçesinde Öğrencileri Ailelerine Teslim Ederken

Ders Öğretmeni Yardımcı Velilere Müze Gezisi Süresinde Katkılarından Dolayı Teşekkür Ederken

EK 37
Sanat Etkinlikleri Dersi “Müzede Yaşadığım Duygular” Ünitesi
Deney Grubu Öğrencilerinin 6. Ders Uygulaması

Gezi Sonrası Ders Öğretmeni Öğrencilerin Müze Rehberlerindeki Çalışma Yapraklarını Değerlendirirken

Ders Öğretmeni Müze Rehberlerini Kullanarak Müze Gezisini Gerçekleştiren Öğrencilerin Müze Ziyareti İle İlgili Düşüncelerini Dinlerken

EK 38
Sanat Etkinlikleri Dersi “Müzede Yaşadığım Duygular” Ünitesi
Deney Grubu Öğrencilerinin 7. Ders Uygulaması

23 Nisan Ulusal Egemenlik Ve Çocuk Bayramı İçin Sikke Uygulamasından Bir Görünüm

Deney Grubu Öğrencilerinin Kilden Yaptıkları Sikkelerden Örnekler

Deney Grubu Öğrencilerinin Kilden Yaptıkları Heykellerden Örnekler

EK 39
Sanat Etkinlikleri Dersi “Müze Yaşadığım Duygular” Ünitesi
Deney Grubu 8. Ders Uygulaması

Öğrenciler “Hayalimizdeki Müze” Adlı Çalışmada Kendi Hayallerindeki Müzeyi Resmederlerken

Deney Grubu Öğrencilerinin “Hayalimizdeki Müze” Adlı Resim Çalışmasından Bir Örnek

Deney Grubu Öğrencilerinin“Hayalimizdeki Müze” Adlı Resim Çalışmasından Örnek Resimler

Deney Grubu Öğrencilerinin“Hayalimizdeki Müze” Adlı Resim Çalışmasından Örnek Resimler

Deney Grubu Öğrencilerinin“Hayalimizdeki Müze” Adlı Resim Çalışmasından Örnek Resimler

EK 40
Sanat Etkinlikleri Dersi “Müzede Yaşadığım Duygular” Ünitesi
Deney Grubu Öğrencilerinin 9. Ders Uygulaması

Sınıftaki Müze Panosu Öğrencilerle Birlikte Hazırlanırken

Öğrencilerin Müze Rehberlerinde Bulunan Çalışma Yapraklarından Müze Panosu İçin Seçilirken

Hazırlanan Müze Panosundan Bir Görünüm

**Deney Grubu Öğrencilerin Pano Hazırlarken Kullandıkları Müze Rehberi
Çalışma Yapraklarından Örnekler**

**SİDYA'DA
PARA**

Sidya'da bir gün Karun geziyormuş. O sırada bir Sidya'lı'nın değiş tokuş yaparak alışveriş yaptığı-
nı görmüş. Karun'un bu soruna kafası takılmış. Karun bu sorunu Sidya'lılara anlatmış:

- Sidya'lılar biz böyle değiş tokuş yaparak alışveriş yapamıyor. Bunun bir çaresi olmalı, demiş. Sidya'lılar bu fi-
lire katılmışlar. Sidya'lılar 5-6 ay sonra parayı bulmuşlar. Bu
paralar dajphanede buluyorlarmış. Sikkeleri haber almak için
kullanıyorlarmış. Karun yine Sidya'ya geziyormuş. Bu seferde
para bulunduğu halde değiş tokuş yaparak alışveriş yapan
bir Sidya'lı'yı görmüş. Ve Sidya'lıya:

- Sen niye değiş tokuş yaparak alışveriş yapıyorsun. Paranın
çktığını görmüyor musun, demiş. Sidya'lı:
- Ben değiş tokuş yaparak alışveriş yapmaya alıştım.
Para da kullanmam, demiş. Karun:

- Değiş tokuş yaparak alışveriş yaparsan hem kendin ya-
ruluyorsun hemde ticarete zarar veriyorsun, demiş.
Sidya'lı Karun'dan öziir dilemiş, ve para kullanmaya ka-
rar vermiş.

Sidya'da krallık böyle devam etmiş. Sidya'lılar Bati
Anadololu'da Gediz ve Küçük Menderes yöresinde yaşa-
yan bir uygarlıkmış. Sidya'lılar çok zengin oldukları
için askerleri çok ve güçlüydü.

DARPHANEDE SIKKE İZLETİLDİ

Sidyalar Batı Anadolu'da Gediz ve Küçük Menderes yöresinde yaşayan bir uygarlıktı. Orada herkes çok zengindi. Kralları Karun onlardan çok fazla zengindi. Karun bir gün Sardes'te dolanıyordu. İnsanların sütü, unu degistirmiyordu. Yarı tabak yapıyorlardı. Kralları Karun uygarlığına çok uzunliyordu. Darphane'de bir icat bulmak istedi ama ne yapacağını bilmiyordu. Rüyasında konuşan bir at ona sikke icat et diyordu. Karun ise hiç bir şey anlamadı. Bunu yapacağını inanıyordu. Hemen darphane gitti ve sikkeyi buldu. Uygarlığı rahat etti.

Dilâre Aydın 3/E 1553

Sicualılar ve Sıkke

Bir uarmı leir yakmıy Karun diye leir kral uarmıy.
 Karun 'ismisaleki' leir kralın aklına hiç sıkkeyi kışfetmek delmesmıy.
 Bunun için adamlar dıgıy takıy yavaşak alıyemıy ~~şapşap~~ larmıy.
 Sonunda kralın aklına gelmıy hemek adakunecıye gıdıp sıkkenın
 üserıne kralın resmını kıştırmıyş leir besfedın kral kendıde
 Sicualılarda alıyemıy kalıyemıyş. Hemek Sicualılar çok sevinmıy.
 Sonra sıkkenın üserıne kralıçenın saçıy gıstırmıyş kışdırlar
 sıkkenın üserındekı kralıçenın saçıy dıyınce hemek orıada ~~şapşap~~ şaparmıy.

Fatma ACDP

317

SJR MALI BİLEZİĞİN

- SJRRJ

Gecelerinde öğretmenim ve arkadaşlarımla birlikte Anadolulı medeniyetleri müessesine gittik. Orada geçmiş çağlara ait eşyalar ve bilgiler edindik.

Tüm gördüklerimin ve öğrendiklerimin en çok bir bilezik hoşuma gitti. Bu bileziğin adı yoktu. Onu ilk gördüğümde çok hanka olduğunu düşündüm. Onun sırtında dolu bir kılıcı vardı ve ora sırtına bilezik demek istedim. Bu kadar güzel bir bileziğin çok eski zamanlarda yapılabileceğini düşünürken bileziğin değerin ve kadar çok olduğunu zaten belirtiyordum.

İnanıyorum ki sırtına bilezik konabilirseydi: Bana kendisini yapan insanları ve kadar zor emeği ve göz nuru doktüklerini anlatırdı. Bu zamanda insanları kendisini hayranlıkla izlemesinden duyduğu mutluluğu da bana anlatırdı gibiydi.

Bunlar nedir? Bunlar darp edilmiş iki sikke.	Sana neler hissettiriyor? ☒ Merak ☐ Şaşkınlık ☐ Korku ☐ Mutluluk ☐ Üzüntü ☐ Heyecan	Üzerlerinde neler görüyorsun? Bu boşluğa yazar mısın? Üzerlerinde kraliçenin sağ seklini ve bir atın üst- tüne binmiş birini görüyö- rum.
Bunlar nedir? Bunlar bilder yapılan değişik sikkeler.	Sana neler hissettiriyor? ☐ Merak ☒ Şaşkınlık ☐ Korku ☐ Mutluluk ☐ Üzüntü ☐ Heyecan	Üzerlerinde neler görüyorsun? Aslan başı, aslan pencesi ve kare görüyö- rum.
Bu nedir? Bu Lidya'nın mğaleyes üstünde aslan başı ve pencesi olan sikke.	Sana neler hissettiriyor? ☐ Merak ☐ Şaşkınlık ☐ Korku ☐ Mutluluk ☐ Üzüntü ☒ Heyecan	Üzerinde neler görüyorsun? Üzerinde bir aslanın başı ve pencesini görüyorum.

HARFLERİN YERLERİNİ DEĞİŞTİREREK DOĞRU KELİMEYİ BULABİLİR MİSİN?

1. KESİK S I K K E

2. İALDY L I D Y A

3. RMPTAA T R A M P A

4. RNKAU K A R U N

5. DSAERS S A R D E S

6. ÜMEZ M Ü Z E

7. KLOİJAERO A R K E O L O J I

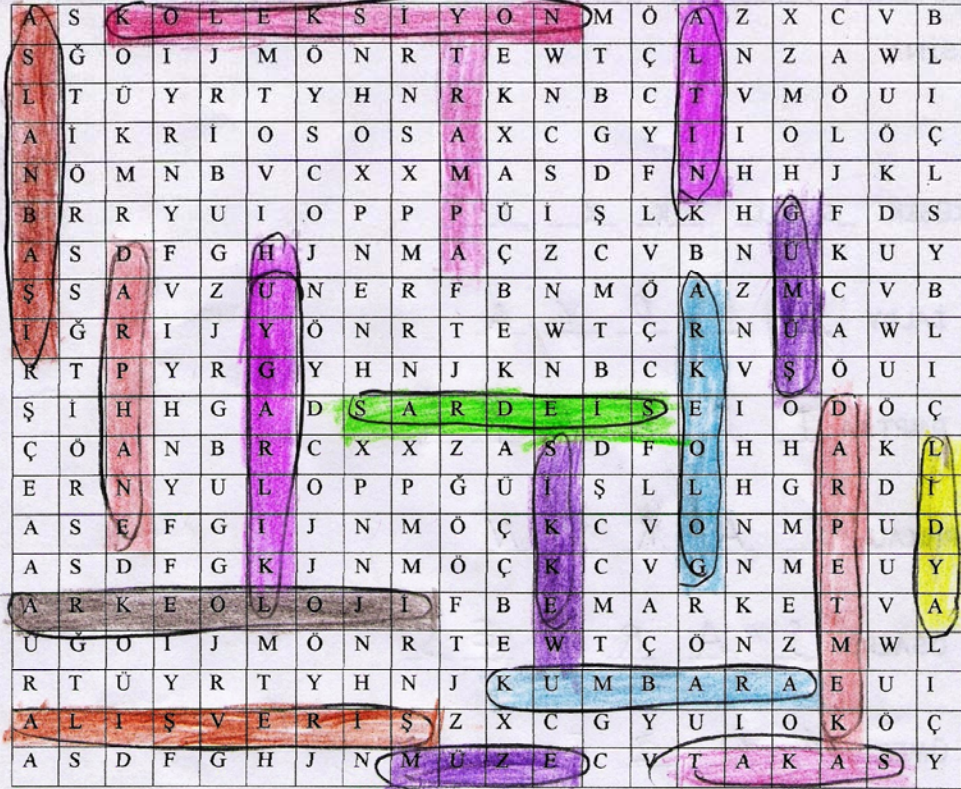
8. LKİOKLİSYNÖ K O L L E K S İ Y O N

9. LAKOREGO A R K E O L O Ğ

10. APDRHAEN D K R P H A N E

Sevgi Ünlü

KELİME AVINA HAZIR MISIN?

Aşağıdaki kelimeli yukarıda bulabilir misin?

KOLEKSİYON	MÜZE	SİKKE
DARPHANE	GÜMÜŞ	KARUN
SARDEİS	TAKAS	UYGARLIK
LİDYA	KUMBARA	DARP ETMEK
ALTIN	ARKEOLOĞ	ASLAN BAŞI
TRAMPA	ARKEOLOJİ	ALIŞVERİŞ

Sevde Üçer
3/E

MÜZE GEZİSİ

İlk gidişimde aldığım için heyecanlıydım. Orada bir çok "eser" gördüm. En çok orada "sikke" statüyesini sevdim çünkü kendim yaptığım için. İlk defa bir müreye gittim ben çok beğendim orada en çok siyah sakalları, uzun saçlı bir tabakete yarı yarıya heykeli beğendim "senin komedisi Mahmut" arkadaşlarımız heykeli gördükçe "sarı kumun için insan boyanmış" dedi. Birde gülmek için kendi mini tıttık çüşkü: sağın, solun, bile turistlerin simalı heimen hi- kayama başlamak istiyorum çok "SİKKİ" dedi. Bir gün birinin lağıdaya ihtiyacı olmuş. 5 kilo yağında varmış. Gittim komusuna 5 kilo yağında vererek 5 kilo lağıdaya almış. Bir gün "sikke" diye bir şey icat edilmiş. Bununla alışveriş yapılıyor, bu paradan

- Kiracıların saçı nasıl?
- Hangi levi yapılmış?
- Kim madalya almış?

Bunun gibi haler celunduneyden sonuyosunuz tabiki "sikke" den. Birde oranın "Kale Hanı" varmış. Didyalara başkenti sandığımız. Didyalaların paralarında olan peresi ve kafası varmış. Para çince hepiz mutha mesut yapmış.

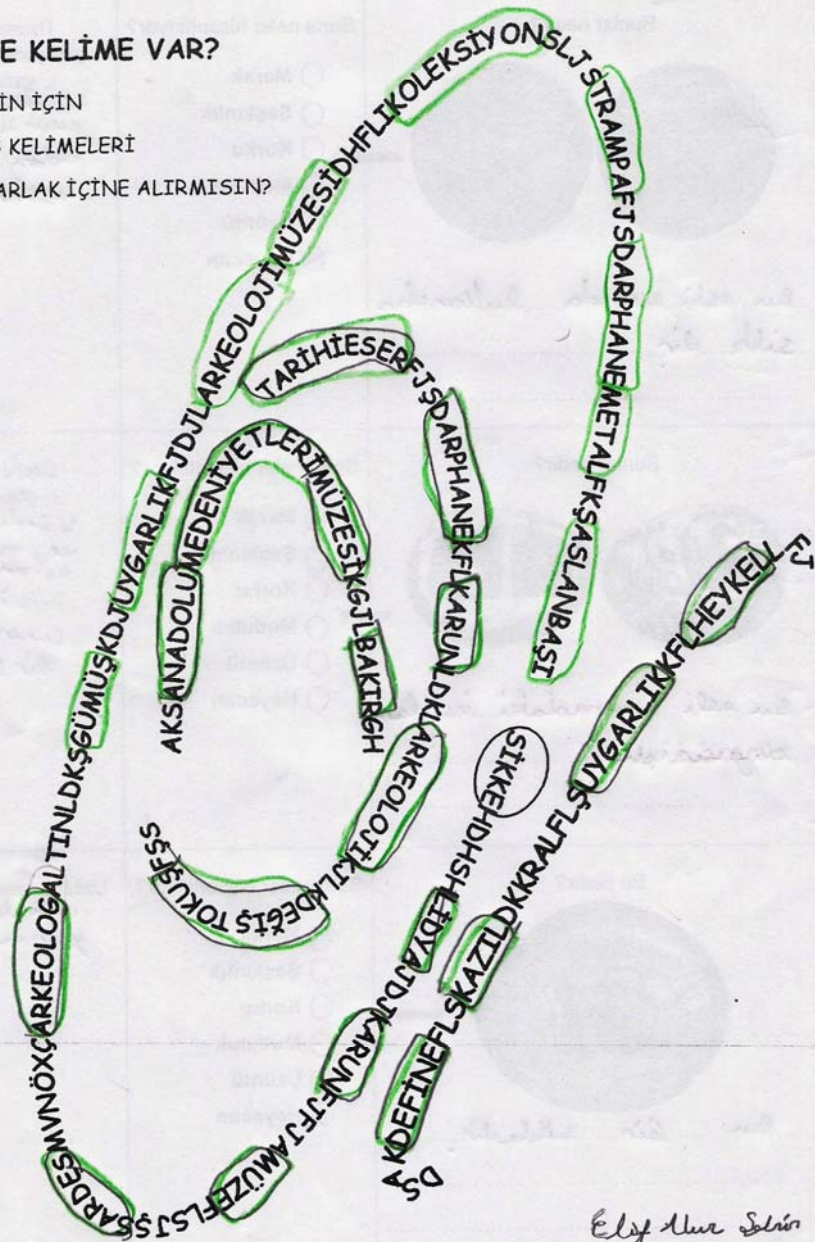
Sedey üster
3E

KAÇ TANE KELİME VAR?

YANDA SENİN İÇİN

SAKLANMIŞ KELİMELERİ

BULUP, YUVARLAK İÇİNE ALIRMISIN?

Elif Nur Selvi
35

३६

MÜZEDeki İSTEDİĞİM ESER

Müze gezisinde gördüklerim beni o kadar etkilenmişti ki günlerce etkisinden kurtulamadım.

Hele hele içlerinde birisi sandığı ana hayran kaldım. Eski bir kraliçten kalma altın taç çok hoşuma gitti. Pırıl pırıl parlıyordu. Ortasında siyah bir taş vardı. Kenarları zeytin yapraklarıyla süslenmişti.

Eğer müzeden istediğim bir eseri alacak olsaydım mutlaka bu altın taç alırdım. Bu altın taç gittiğim her yerde, düğünlerde, okulda saçlarıma takardım. Ben de bunu takan kraliçe gibi çok güzel biri olurum.

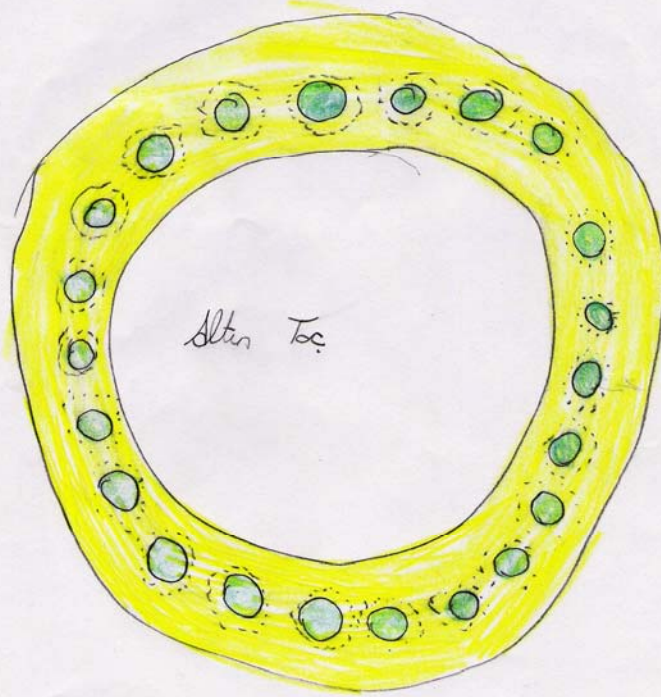
Sonuç olarak o altın taç benim almaya da önemli değil. Babamın bana aldığı parlak renkli taçta tahta çok güzel. Ben onu takınca da güzel olurum.

Gamsur
Gürsoy

ASTIN KUTAYIŞKONUZ MİSİ

Merkaka ben Altın Toprak Medeniyetleri Müzesi'nde oturuyorum. Oraya ziyaretçi gelenler benim resmini çiziyorlar. Ben hakkında düşüncelerini yazıyorlar. Beni almak istiyorlar. Bunda durmaktan memnuniyet duyuyorum. Benim güzelliğimi görenler hemen yanına geliyorlar, benim fotoğrafımı çekiyorlar. Müze'nin müdürüyle benim yanımda özelliklerimi konuşuyorlar. Ben bunu duyduktan memnuniyet duyuyorum. Çünkü Medeniyetleri Müzesi'nde diğer tarihi eserlerde var. Sadece bana değil başka tarihi eserlerde bakımlarını istiyorum.

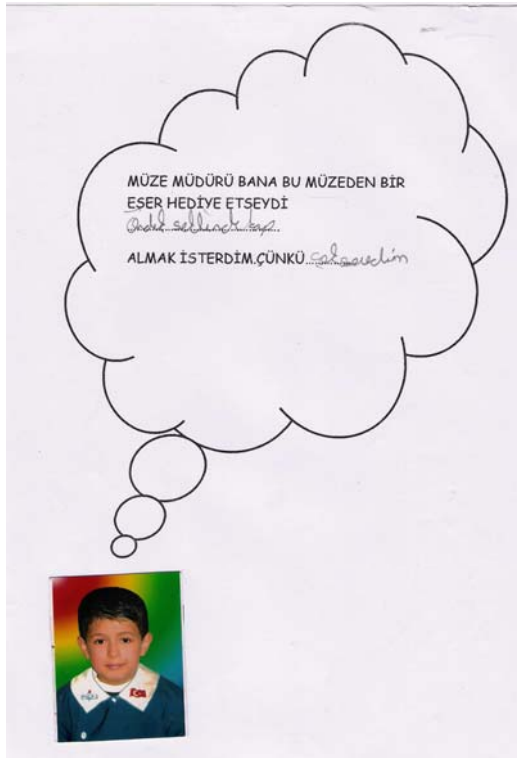
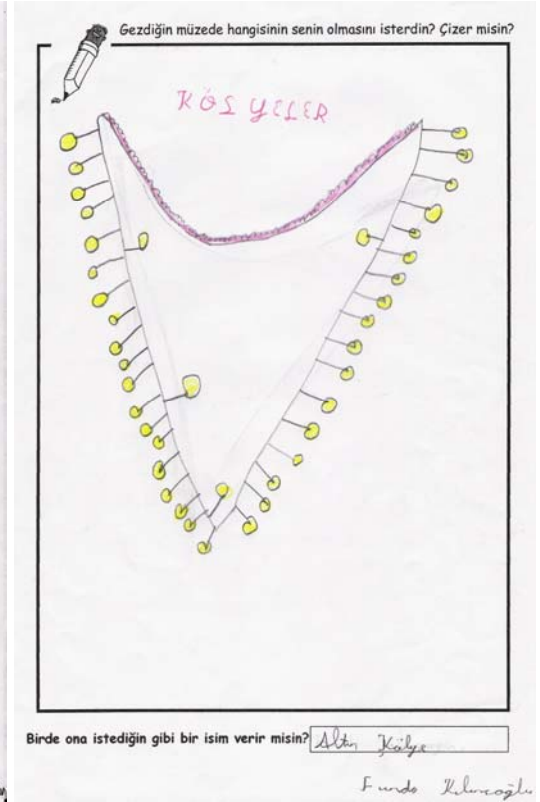
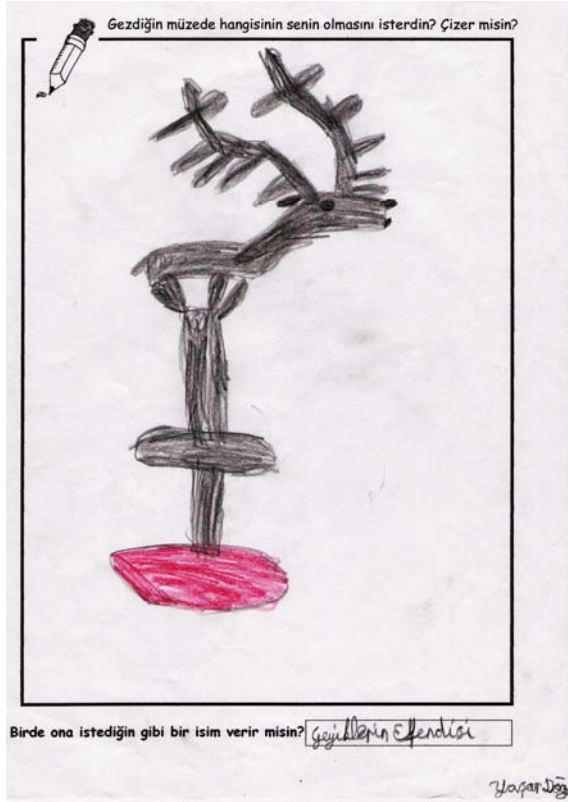
Hatice Tayyigül

ESERİN KORUNMASI

Müzedan istediğim bir eseri bana verse-
lerdi, onun hangi zamana veya hangi yıla ait
olduğunu öğrenirdim. Çünkü o eserin nereden geldiğini
öğrenince arkadaşlarıma daha iyi bilgi verirdim. Müzeler
bizim geçmişimizde yaşamış olan insanların nasıl
bir hayat yaşadığını anlatır. Bu tür eserler olma-
saydı geçmişimizle ilgili hiç bir bilgimiz olmazdı.
Onun için geçmiş hakkında bilgisi olmayanın gelece-
ğe dair hiçbir kaydı olamaz. Ben müzeden bana
verilecek hiç bir eseri istemezdim çünkü müzede
korunduğu kadar dikkatli ben bakamazdım.
Bunun için herşey yerinde güzeldir.

Can Çom

3/E

Ördet Şeklinde Kap

- Morhaba çocukları ben Ördet şeklinde yapım.
Müredde gördüğümü. Çat eski zamanlarda
beni kullandılar. Çat şimşirinin demisi.
Görmeyenler Anadolü Medeniyetleri müzesine
gelsin.

- Benimde katlılar seri seçtik yapmak için
Çirkü çat sebersin çat gürelsin seri seçelim,

Burde Aslan

Birde ona istediğin gibi bir isim verir misin?

Boğababa

Eser Bilgi

EK 41

Sanat Etkinlikleri Dersi Kapsamında Planlı Bir Müze Ziyareti Yapan
Öğrencilere Ders Bitiminde Verilen Teşekkür Belgesi Örneği

Teşekkür Belgesi

*Sevgili öğrencim, Müze etkinliklerinde ve Anadolu Medeniyetleri Müzesi
gezimizde müzede göstermiş olduğun başarı, dolayısıyla bu belgeyi almaya hak
kazandın. TEBRİKLER..*

**SINIF ÖĞRETMENİ
NESRİN UĞURLU**

EK 42
Sanat Etkinlikleri Dersi “Müze Yaşadığım Duygular” Ünitesi
Kontrol Grubu Öğrencilerinin Ders Uygulaması ve Müze Gezisi Süreci

Kontrol Grubu Öğrencilerinin Sanat Etkinlikleri Dersinden Bir Görünüm

Kontrol Grubu Öğrencilerinin Anadolu Medeniyetleri Müzesi Gezisi Bir Görünüm

Kontrol Grubu Öğrencilerinin Anadolu Medeniyetleri Müzesi Gezisinden Bir Görünüm

Kontrol Grubu Öğrencilerinden Biri Tarihi Eserlerin İçinde Korunduğu Camekân Üzerinde Notlar Alırken

Kontrol Grubu Öğrencilerinin Anadolu Medeniyetleri Müzesi Gezisinden Bir Görünüm

Kontrol Grubu Öğrencilerinin Anadolu Medeniyetleri Müzesi Gezi Sürecinden Görüntüler

Kontrol Grubu Öğrencilerinin Sanat Etkinlikleri Dersi İçerisinde Yaptığı Sikke Çalışması

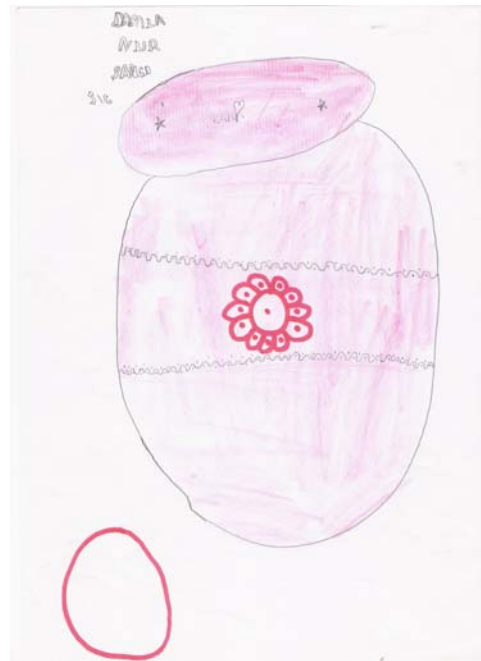
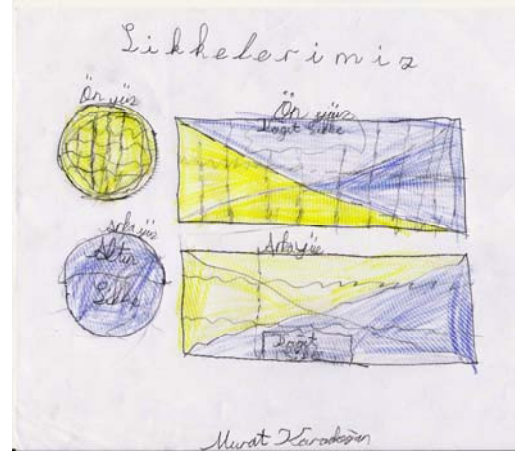
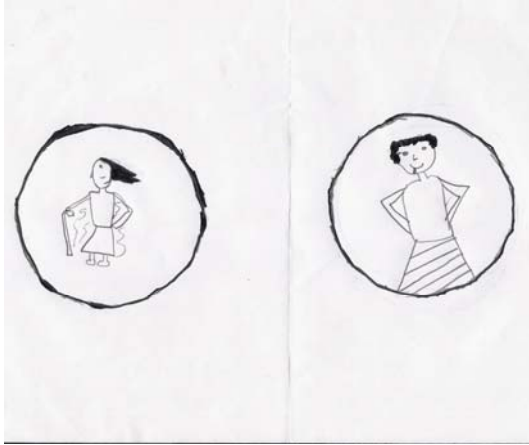
Kontrol Grubu Öğrencilerinin Yaptığı 3 Boyutlu Öğrenci Çalışması

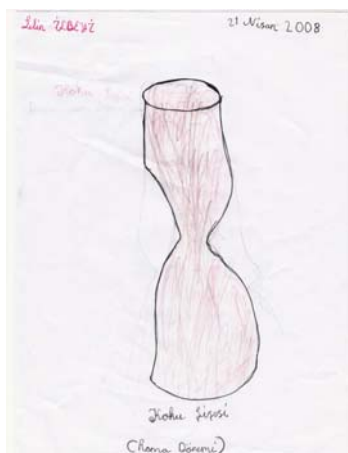
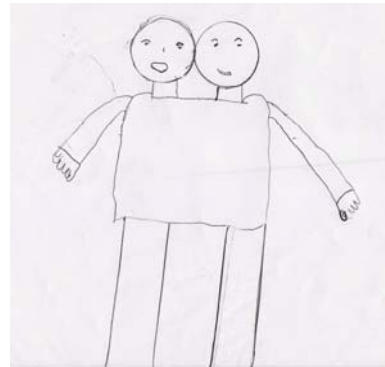
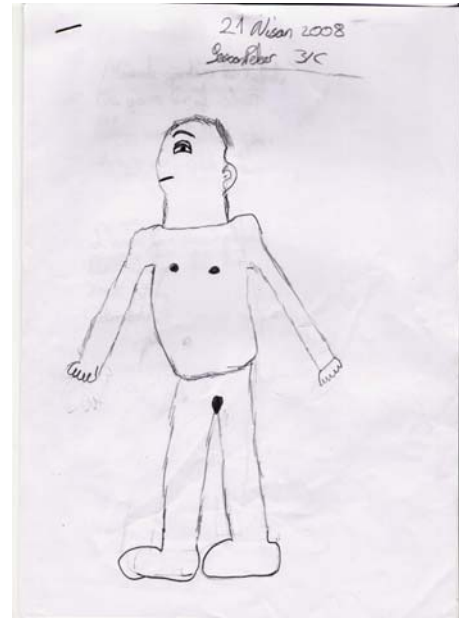
Kontrol Grubu Öğrencilerinin Sanat Etkinlikleri Dersi İçerisinde Yapılan Öğrenci Sikke Çalışması

EK 43

Kontrol Grubu Öğrencilerinin Sanat Etkinlikleri Dersi “Müzede Yaşadığım Duygular”
Ünitesine İlişkin Yaptıkları Resim Çalışmaları

Kontrol Grubu Öğrencilerinin Sanat Etkinlikleri Dersi “Müzede Yaşadığım Duygular”
Ünitesine İlişkin Yapılan Öğrenci Çalışmaları

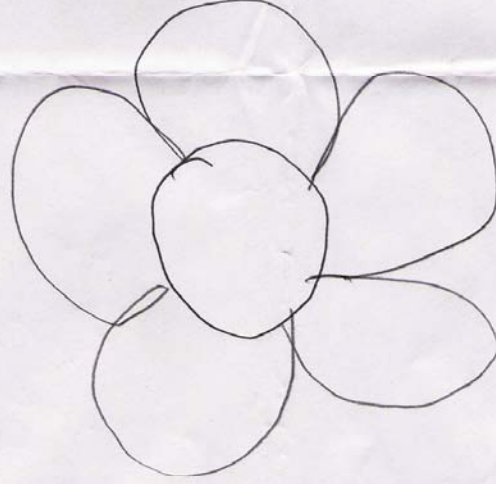

EK44

Deney Grubu Öğrencilerinin Araştırmacıya Gerçekleştirdikleri Etkinliklerle İlgili
Duygularını ve Düşüncelerini Yazdıkları Mektuplardan Örnekler

26.04.2008

Sayın Ayşe Öğretmenim, müzede yaptığınız yardımlardan dolayı çok teşekkür ederim. Müze rehberlerini sendiğiniz için de ayrıca teşekkür ederim. Biliyorum ki siz bizim bilgi edinmemizi istiyorsunuz. Bizde eski uygarlıklar hakkında daha çok bilgi ediniriz. Herkesiniz çok mutlu olacağız. Bizde yaptığınız seipneler çok güzeldi. Müze rehberindeki etkinlikler dahada güzeldi. Bunlar içinde teşekkür ederim.

Nursena
Özyıldırım

Burç Mah. Piri Cad. No:50
Glenimahalle Ankara

Sevgili Ayşe öğrenim:-

Bize yaptığınız etkinliklerden (Resim yapmak, tiye gruplaşmayı öğretmek, herkeşin fikrini almak, tiylere oyun oynatıp gösterilerde bulunmak gibi...) etkinliklerde bulunduğunuz. Vendi sınıfından çok, tiyim sınıfında ilgilenen tiyi çok sevindirdi. Durmadan tiyi kameraya çekip cesaretlendirmeniz tiyi duygulandırdı.

Ayrıca, Anadolu Medeniyetleri Müzesinde tiyi, örnek öğrenici olarak orada ilgilenmeleri özel kânsilemanları, tiyileri hayatlarında unutamayacağımız önemli günü yaşadınız. Orada tiye cesaret verdiniz. Sizi ne kadar özlesektir. Sizin bu ilginize alabanka çok teşekkür eden ve saygılarımızı sunar.

Saygılarımla
Sefa Can
Yigit
3-E 1566

Ayşe öğretmenim yaptığınız
 etkinliklerden dolayı size
 teşekkür etmek istiyorum.
 Bu etkinlikleri arkadaşlarıma
 anlattım hepsi beğendi" Yürün
 yaptığınızda barılar" Bende Eser
 gibi geri yapamaz isterdim"
 diyardu. Ve Nesrin öğretmenimle
 birlikte birbire yardım ettiğiniz
 için size teşekkür ederim.

Belki bir zaman geri yaptığınızda
 bu gaide size, öğretmenini ve
 arkadaşlarımla yaptığım o
 gerisi hatırlayacağım.

Saygılar

Saygılar

Eser Bilgin.

Ders Öğretmeni Tarafından Derslere İlgisiz ve Katılımı Olmayan Bir Öğrenci Olarak Belirtilen M. C. Adlı Öğrencinin Gezi Sonrası Araştırmacıya Yazdığı Mektup

Sevgili Ayşe öğretmenim

Sizce Tesekkür ederim & yaptırıdıkam.
 Çok güzeldi herde mustesandı.
 Sizce çok çok Tesekkür ederim.
 Sizi çok seviyorum & günce çok güzeldi.
 & Dizi yaptırıdıkamın. Haraydı.

Tesekkürler

Adı = Mahmut
 Soy = Can yüksel
 Sınıf = 315

Mektup = Ayşe öğretmenime